ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ

ਰਾਸਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ Raas 12

Sri Gur Partap Suraj Granth

ਕ੍ਰਿਤ:

ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ'

By

Bhai Santokh Singh 'Kavi Churamani'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ
ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੇ
੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

Dedicated to 300th Martyrdom Anniversary of
Guru Gobind Singh ji's
Four Sahibzadas & Mata Gujri ji

ਵਲੋਂ: ਭਾਈ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ)

Bhai Baljinder Singh ji

© Baljinder Singh 16914 Lassen Street, Northridge, CA 91343 USA

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਵਲੋਂ: ਸਿਰਜਕ 'ਈਸਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ'

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਵਲੋਂ: ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ

(ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ)

ਸੰਦੇਸ਼

ਵਲੋਂ: ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਕੀ-ਸਟ੍ਰੋਕ ਸੂਚੀ

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ

ਰਾਸਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸ੍ਰੋਤ ਉਸ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਉਹ ਕੌਮ ਫ਼ਖ਼ਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮੀ ਸਰਮਾਇਆ ਹੀ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਜਿਤਨੇ ਕੁ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ਼ਨੀਮਤ ਸਮਝ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਆਵੱਸ਼ਕ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ੍ਰੋਤ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ' ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਹੈ। 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਵਡਮੁੱਲਾ ਸ੍ਰੋਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਅਦਭੁਤ ਵਿੱਦਵਤਾ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸ੍ਰੋਤ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੋਜੀ ਇਸਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੀ ਵਿੱਦਵਤਾ ਅਧੂਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰ-ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੁਰੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪਰੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਤਰਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਾ, ਦਾਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰਬਾਣੀ, ਵਾਰਾਂ/ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਚ ਟੂਲ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣਾ; ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ 'ਨਾਭਾ' ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਰਤਾਨਾਕਰ ਮਹਾਨਕੋਸ਼', ਨਿਰਮਲਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਟੀਕਾ ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ' ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ (ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਫਰੀਦਕੋਟ ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹਾਸਿਲ ਸੀ), ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ' ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸ੍ਰੀ 'ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਡਿਜਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਈ. ਟੀ. ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀਆਂ ੧੨ ਰਾਸਾਂ, ੬ ਰੁਤਾਂ ਅਤੇ ੨ ਐਨ ਡਿਜਿਟਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਮਹਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਇਸ ਕੀਟ ਪਾਸੋਂ ਲਈ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮੂਲ ਪਾਠ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਪੰਕਤੀ-ਛੇਦ ਅਤੇ ਪਦ-ਛੇਦ ਵਿਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਕੁ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਮਨਮੱਤ ਵਾਲੇ ਅੰਸ਼ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਦੀ ਸੋਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਪਰ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤੁੱਛ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ

ਲਈ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪੰਥ ਰਤਨ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਯਾਯ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟਨੋਟ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਮੂਲ ਪਾਠ ਨਾਲ ਕੋਈ ਛੇੜ ਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਤਤਕਰਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਸੂ ਤੱਕ ਸਿੱਧੀ ਪਹੁੰਚ ਲਈ ਆਸਾਨ ਲਿੰਕ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਮ.ਏ. (ਜੰਮੂ) ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ 'ਸੰਬੰਧ ਸੂਚਕ ਅਨੁਕ੍ਰਮਣਿਕਾ' (ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਸ਼) ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਜਿੱਥੇ ਸ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ) ਦਾ ਵੀ ਦਾਸ ਰਿਣੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਕ੍ਰਿਤੱਗ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ 'ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਿਜ ਕਰਮਸਰ' ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਨੂੰ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੀਮਤੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਦਾਸ ਡਾ. ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਥਿੰਦ' (ਸੈਨ ਮਟੇਓ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪਈ, ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

ਮੰਜ਼ਿਲ ਹਾਲਾਂ ਦੂਰ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪਾਠਕਾਂ ਤੱਕ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਰਚਨਾਵਲੀ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਬਾਲੇ ਵਾਲੀ, ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਬਿਲਾਸ (ਪਾ: ੬ ਅਤੇ ਪਾ: ੧੦), ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਗਿਆਨ ਰਤਨਾਵਲੀ, ਸਿੱਖ ਰਹਿਤਨਾਮੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟੀਕੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੋਰ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ... ਕਾਰਜ ਇਤਨਾ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਆਸੀਸ ਨਾਲ ਹੀ ਨੇਪਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥਾਵਲੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਉੱਪਰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਜੀ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ, ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ ਜੋ ਕਿ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਲਾਈਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਹੁਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਰ ਨੁੱਕਰ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ 'ਹਉ ਮੂਰਖ' ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕਾਰੇ' ਲੱਗਿਆ ਰਹੇ:

ਪੂਰੀ ਸ਼ੈ ਨੂੰ ਡਰ ਘਾਟੇ ਦਾ, ਡਰ ਨਹੀਂ ਅੱਧੀ ਤਾਈਂ।
ਰੱਬਾ! ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਪੂਰੀ ਕਦੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦਾਸ
ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਮਸਰ, ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ।

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ

ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ 'ਪਿਆਰੇ' ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਜਗਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ, ਜਿਹੜੀ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁਥਾਜ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰਸੀਏ, ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਾਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ 'ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ' ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਵਚਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਸਫ਼ਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਰੀਤਿ ਚਲਾਈ ਹੈ।

ਦਾਸ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗਾਹੇ ਬਗਾਹੇ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ, ਫਿਰ 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਰਚ ਟੂਲ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਆਪ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ 'ਕਵਿ ਚੂੜਾਮਣਿ' ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੰਨ ੨੦੦੪ ਈ. ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਸਮਾਰੋਹ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ 'ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ' ਟੀਕਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ੫੦੦ ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ, 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕ੍ਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ੪੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਅਤੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤੱਗਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਨਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 'ਗੁਰਮੁਖ ਹੰਸਾਂ' ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਉਪਮਾ ਦਾ 'ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ 'ਮਹਾਨਕੋਸ਼' ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਦੇ ੩੦੦ ਸਾਲਾ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਘਾਲਣਾ ਉਪਰ ਸਿਰਫ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ, ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣੇ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਢੰਗ ਦੁਆਰਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਕਰਕੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਦਾ ਨਾਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਖੋਜ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਦਾਸ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਮੂਲ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਮਨੋਰਥ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਅਤੇ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ' ਵਲੋਂ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸ਼ਾਲਾਘਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਫ਼ਲਤਾ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਾਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ।

੨੧ ਜਨਵਰੀ ੨੦੦੫
ਰੰਧਾਵਾ

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸੰਤ ਸਮਾਜ।

ਸੰਦੇਸ਼

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਸੰਤ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਵਰੋਸਾਇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਹਨ। ਚੇਤੰਨ ਤੇ ਸੂਝਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰੰਪਕ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੂਝ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਕਰਕੇ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਧੀਆਂ ਧਾਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਖਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਟਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੀ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਧਰਮ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸੁੱਚੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹੀ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਇਸ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਖੋਜਕਾਰ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਨਵੀਨਤਮ ਸੂਚਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਬੜੇ ਤੀਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੀ ਇਸ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਘਾਟ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਅਪਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਜਿਸ ਸਦਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰੋਖ ਤੇ ਅਪ੍ਰੋਖ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰਾਮਡ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ.ਡੀ. ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤੇ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਨ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਐਨ-ਸਹਾਇਕ ਬਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਉਹ ਐੱਨਾ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡੇਰੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਲਗਨ ਉਪਰ ਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਈਸ਼ਰ ਮਾਈਕਰੋ ਮੀਡੀਆ' ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸੰਸਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਸਵੈਯੇ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਾਲਾ ਟੀਕਾ (੪ ਜਿਲਦਾਂ); ਸ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸਟੀਕ (੮ ਜਿਲਦਾਂ); ਪ੍ਰੋ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਚਿਤ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰਪਨ' (੧੦ ਜਿਲਦਾਂ); ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਮੇਰਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋਸ਼' (੨ ਜਿਲਦਾਂ) ਨੂੰ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' (੧੪ ਜਿਲਦਾਂ) ਸਮੇਤ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਤੁਕ ਦੀ ਭਾਲ ਲਈ ਸਰਚ ਇੰਜਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਪਰ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੀਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਕ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਵੇਖਣੇ ਹੋਣ, ਅਜਿਹੀ ਸੁਵਿਧਾ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਅਥਵਾ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਸ਼' ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨੀ ਅਥਵਾ ਰਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਭਾਲ ਕਿਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ

ਅਗਲੀਆਂ-ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖਰੇ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਵਡੇਰੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲਈ ਅਨੁਸਰਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਰਹਿਣ। ਸਾਡੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਪਟਿਆਲਾ
੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੨੦੦੫

ਡਾ. ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਪ੍ਰੋ. (ਰੀਟਾਇਰਡ) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ
(ਐਕਸ ਫੈਲੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ)

ਸੰਖੇਪ ਲਿੰਕ

ਰਾਸਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ

(ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਤਤਕਰਾ ਦੇਖਣ ਵਾਸਤੇ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਉਪਰ ਕਲਿਕ ਕਰੋ ਜੀ)

੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧
	੧੨	੧੩	੧੪	੧੫	੧੬	੧੭	੧੮	੧੯	੨੦	੨੧
	੨੨	੨੩	੨੪	੨੫	੨੬	੨੭	੨੮	੨੯	੩੦	੩੧
	੩੨	੩੩	੩੪	੩੫	੩੬	੩੭	੩੮	੩੯	੪੦	੪੧
	੪੨	੪੩	੪੪	੪੫	੪੬	੪੭	੪੮	੪੯	੫੦	੫੧
	੫੨	੫੩	੫੪	੫੫	੫੬	੫੭	੫੮	੫੯	੬੦	੬੧

੬੨ ੬੩ ੬੪ ੬੫ ੬੬ ੬੭ ੬੮

ਕੀ-ਸਟ੍ਰੋਕ ਸੂਚੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਅੱਖਰ ਲੱਭਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਫਾਂਟ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀ-ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੀ ਸੂਚੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ	ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
A	a	e	s	h	k	K	g	G	Alt+ 249
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ	ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
c	C	j	J	Alt+ 248	t	T	f	F	N
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ	ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
q	Q	d	D	n	p	P	b	B	m
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ੜ	ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼
X	r	l	v	V	S	Alt+ 222	Alt+ 223	Z	Alt+ 227
ਲ਼	ਨੂੰ	ਜ	ੑ	ਾ	ਂ	ਿ	ੀ	ੁ	ੁ
Alt+ 253	L	Alt+ 206	Alt+ 236	w	W	i	I	u	Alt+ 252
ੂ	ੂ	ੱ	ੇ	ੈ	ੋ	ੌ	ਂ	ੰ	ੰ
U	Alt+ 193	Alt+ 216	y	Y	o	O	x	M	Alt+ 251
ੵ	ੵ	੍	੍	੍ਹ	੍ਥ	੍ਚ	੍ਤ	੍ਵ	੍ਰ
z	Alt+	Alt+ 196	Alt+ 180	H	Alt+ 231	Alt+ 195	Alt+ 156	Alt+ 205	R
-	.	ਃ							
Alt+ 216	Alt+ 230	Alt+ 218							

ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨

	ਰਾਸਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ
੧	੧. [ਮੰਗਲ। ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ]
੨	੨. [ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਰੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ]
੩	੩. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ]
੪	੪. [ਢਾਕੇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਤਾ]
੫	੫. [ਢਾਕੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾ]
੬	੬. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਲ ਰੁੜ੍ਹਨੋਂ ਬਚਾਇਆ]
੭	੭. [ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖ੍ਯਾ]
੮	੮. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹਿਤ ਤਿਆਰੀ]
੯	੯. [ਦੇਵੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ]
੧੦	੧੦. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ]
੧੧	੧੧. [ਰਾਜੇ 'ਰਾਮ' (ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਵਰ]
੧੨	੧੨. [ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਅਵਤਾਰ]
੧੩	੧੩. [ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਉਤਸਾਹ]
੧੪	੧੪. [ਕੁਹੜਾਮ ਦਾ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ]
੧੫	੧੫. [ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ]
੧੬	੧੬. [ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ]
੧੭	੧੭. [ਬਾਲ ਕਉਤਕ]
੧੮	੧੮. [ਬਾਲ ਚੋਜ]
੧੯	੧੯. [ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ। ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ]
੨੦	੨੦. [ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਧਨੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਰ]
੨੧	੨੧. [ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ। ਗੁਲੇਲ ਅਭ੍ਯਾਸ]
੨੨	੨੨. [ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਵਲੋਂ ਮੁੜਨਾ]
੨੩	੨੩. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਪਸ ਪਟਣੇ ਆਏ]
੨੪	੨੪. [ਪਟਣੇ ਨਿਵਾਸ। ਰਾਜਾ ਵਿਦਾ]
੨੫	੨੫. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਧੀਰਜ]
੨੬	੨੬. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ]
੨੭	੨੭. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]
੨੮	੨੮. [ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]
੨੯	੨੯. [ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ ਟੁਰਨਾ]
੩੦	੩੦. [ਅਹਿਦੀਏ ਵਾਪਸ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੈਫਾ ਬਾਦ]

੩੧	੩੧. [ਸੈਫਦੀਨ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ। ਅਹਿਦੀਏ ਭਾਲਣ ਆਏ]
੩੨	੩੨. [ਸਮਾਣੇ ਪਠਾਣ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਰਹੇ]
੩੩	੩੩. [ਸਮਾਣਿਓਂ ਕਰਹਾਲੀ, ਚਿਹਕਾ ਗਏ]
੩੪	੩੪. [ਗਿਲੌਰੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼। ਕਰ੍ਹਾ ਤੇ ਖਰਕ ਗ੍ਰਾਮ]
੩੫	੩੫. [ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਚੋਰ ਅੰਨੇ ਹੋਏ। ਜੀਂਦ। ਆਗਰੇ]
੩੬	੩੬. [ਅਯਾਲੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਫੜਿਆ ਗਿਆ]
੩੭	੩੭. [ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ]
੩੮	੩੮. [ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ]
੩੯	੩੯. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਨੇ ਘੜੇ ਫੁੰਡਣੇ। ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਖਾਰਾ ਹੋਇਆ]
੪੦	੪੦. [ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਕ। ਮੁਹਾਫਾ]
੪੧	੪੧. [ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ। ਜਗਤੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਵਰ]
੪੨	੪੨. [ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ]
੪੩	੪੩. [ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁੱਜੇ]
੪੪	੪੪. [ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ]
੪੫	੪੫. [ਅਯੁੱਧਯਾ ਹੋਕੇ ਲਖਨੌਰ ਪੁੱਜੇ]
੪੬	੪੬. [ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ]
੪੭	੪੭. [ਸਿੱਖ ਦਾ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਖਾਉਣਾ]
੪੮	੪੮. [ਨੁਰੰਗੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ। ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ]
੪੯	੪੯. [ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣਾ]
੫੦	੫੦. [ਸਿਖ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਇਆ]
੫੧	੫੧. [ਦੇਗਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰ]
੫੨	੫੨. [ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਖਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ]
੫੩	੫੩. [ਜਮਨਾ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ]
੫੪	੫੪. [ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਾ ਚੀਰਿਆ ਜਾਣਾ]
੫੫	੫੫. [ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ]
੫੬	੫੬. [ਲਖਨੌਰ ਨਿਵਾਸ। ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਦਾ ਮਿਲਨਾ]
੫੭	੫੭. [ਲਖਨੌਰ ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਆਏ]
੫੮	੫੮. [ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਘੋਘਾ। ਲਖਨੌਰ]
੫੯	੫੯. [ਲਖਨੌਰੋਂ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਉਣਾ]
੬੦	੬੦. [ਕੀਰਤਪੁਰ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਕੂਚ]
੬੧	੬੧. [ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ]
੬੨	੬੨. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀਓਂ ਚਿਠੀ]
੬੩	੬੩. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ। ਗੁਰਿਆਈ]

੬੪	੬੪. [ਨੁਰੰਗੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖਤੀ]
੬੫	੬੫. [ਸੱਚਖੰਡ ਪਯਾਨ]
੬੬	੬੬. [ਸਚਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]
੬੭	੬੭. [ਲੁਬਾਣੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ]
੬੮	੬੮. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਡਰ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਯਾਖਯਾ]

ਰਾਸ਼ਿ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਚੱਲੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ੴ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ॥

ਅਥ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮਿ ਰਾਸਿ ਕਥਨੰ ॥

੧. [ਮੰਗਲ। ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ]

<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨

੧. ਇਸ਼੍ਟ ਦੇਵ-ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ: ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ! ਪਰਮਾਤਮਾ! ਬਜਾਪਕ ਸਕਲ ਸਮਾਨ!
ਸਭਿ ਅਲੰਬ! ਪ੍ਰੇਰਕ! ਪ੍ਰਭੂ! ਬਿਦਤਹੁ ਰਿਦੇ ਮਹਾਨ ॥੧॥

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ = ਪਰ ਬ੍ਰਹਮ, ਪਰਮ ਬ੍ਰਹਮ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਤੇ ਉਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਐਸਾ ਬ੍ਰਹਮ।

ਪਰਮਾਤਮਾ = ਦੇਖੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁ: ਨਾ: ਪ੍ਰ: ਪੂ: ਅਧਜਾ: ੧ ਅੰ: ੪ ਦੇ ਪਦ ਅਰਥ।

ਅਰਥ: (ਹੇ) ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ! (ਹੇ) ਪਰਮਾਤਮਾ! (ਹੇ) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਤੁੱਲ ਰਮੇ ਹੋਏ! (ਹੇ) ਸਭਿ ਦੇ ਆਸ਼੍ਰਾ! (ਹੇ) ਸਭ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਕ! (ਹੇ ਸਭ ਦੇ) ਮਾਲਿਕ! (ਹੇ ਸਭ ਤੋਂ) ਵੱਡੇ! ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੋ।

ਭਾਵ: ਕਵਿ ਜੀ ਸਮਾਨਸੱਤਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ, ਉੱਚਤਾ, ਪ੍ਰੇਰਕਤਾ, ਤੇ ਆਸ਼੍ਰਾ ਰੂਪ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਖ ਗਜਾਨ ਤਾਂ ਰਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਰਦਾਸ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਦੇ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਆਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਓ ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਸਾਮਰਤੱਖ ਮਿਲਾਪ (ਅਪ੍ਰੋਖ ਗਜਾਨ) ਦਾ ਰਸ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।

੨. 'ਕਾਵਿ-ਸੰਕੇਤ' ਮਿਰ੍ਯਾਦਾ ਦਾ ਮੰਗਲ।

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਸੁੰਦਰ ਉੱਜਲ ਚੰਦ ਅਮੰਦ
ਮਨਿੰਦ ਦਿਪੈ ਮੁਖ ਦੁੰਦਨ ਹਾਨੀ।
ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਚੰਦ੍ਰਿਕ ਪਾਰਦ ਨਾਰਦ
ਸਾਰਦ ਅੰਗ ਕੇ ਰੰਗ ਸਮਾਨੀ।
ਦੇਵ ਜਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਰੈਂ ਅਭਿਨੰਦਨ
ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਬਿਲੰਦ ਸੁ ਜਾਨੀ।
ਤਾਂ ਪਦ ਕੇ ਅਰਬਿੰਦਨਿ ਕੋ
ਗਨ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਰਚੌਂ ਬਰਬਾਨੀ ॥੨॥

ਅਮੰਦ = ਜੋ ਮੱਧਮ ਨਾਂ ਪਵੇ, ਜੋ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚਮਕੇ, ਸ੍ਵੱਛ, ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ, ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ।

ਦੁੰਦ = ਦ੍ਵੰਦ੍ਵ = ਹਰਖ, ਸ਼ੋਕ, ਦੁਖ ਸੁਖ ਆਦਿ ਜੋੜੇ। ਕਲੇਸ਼, ਦੁਖ ਕਸ਼ਟ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਚੰਦ ਵਾਂਙੂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖ ਆਦਿ ਆਵਰਣ ਉੱਚੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਉਪਜਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਸ੍ਵੱਛ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ।

ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ = ਚਾਂਦਨੀ। ਚੰਦ੍ਰ, ਚੰਦ੍ਰਕ = ਚੰਦ੍ਰਮਾ। ਚੰਦ੍ਰਿਕ = ਚੰਦ ਦੀ।
ਪਾਰਦ = ਪਾਰਾ। ਭਾਵ ਪਾਰੇ ਵਾਂਙੂ ਲੁਸ ਲੁਸ ਕਰਦੇ।
ਨਾਰਦ = ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਜੋ ਰੰਗ ਦਾ ਚਿੱਟਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।
ਰੰਗ = ਕ੍ਰਾਂਤੀ, ਸ਼ੋਭਾ।
ਸਮਾਨੀ = ਸਮਾਨ ਹਨ। ਅਭਿਨੰਦਨ = ਨਮਸਕਾਰ।
ਗਨ ਬੰਦਨ = ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨਾ।
ਸੁਜਾਨੀ = ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕੇ। (ਅ) ਸੁਹਣੇ ਗਜਾਨ ਵਾਲੀ, ਪਬੀਨ।

ਅਰਥ: ਉੱਜਲ ਤੇ ਸੁਹਣੇ ਨਿਸ਼ਕਲੰਕ ਚੰਦ ਵਾਂਙੂ (ਜਿਸ ਦਾ) ਮੁਖੜਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦ੍ਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(ਅਤੇ) ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ (ਸਾਰੇ) ਅੰਗ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ, ਪਾਰੇ ਤੇ ਨਾਰਦ ਦੇ ਰੰਗ ਸਮਾਨ (ਉੱਜਲ) ਹਨ।

(ਫਿਰ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਵਤੇ ਬੜੀ ਅਨੰਦ ਦਾਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਜਾਣਕੇ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿਸ (ਸ਼ਾਰਦਾ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ (ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਰਾਸ ਦੀ) ਬਾਣੀ (= ਕਵਿਤਾ) ਰਚਦਾ ਹਾਂ।

ਹੋਰ ਅਰਥ: [੨ ਸਤਰ] ਚੰਦ ਦੀ ਚਾਂਦਨੀ ਪਾਰਾ ਤੇ ਨਾਰਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਸਾਰਦਾ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ (ਉੱਜਲ ਰੰਗ ਦੇ) ਸਾਹਮਣੇ (ਸਮਾ+ਨੀ =) ਸਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਭਾਵ ਨਯੂਨ ਹਨ।

੩. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ-ਮੰਗਲ।

ਦੋਹਰਾ: **ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਜਗ ਗੁਰ ਭਏ, ਫੈਲਜੋ ਜਸ ਜਿਮ ਚੰਦ।**
ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸਹਿਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਦ ਬੰਦਿ ॥੩॥

ਅਰਥ: (ਮੈਂ) ਸ਼੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ (ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ) ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਹੋ ਕੇ (ਜਗਤ ਨੂੰ) ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, (ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਜਸ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਵਤ (ਸਾਰੇ) ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। (ਓਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ) ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ (ਮੇਰੇ) ਵਿਘਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ।

੪. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਅਜਰ ਜਰਨ, ਧੀਰਜ ਧਰਨ, ਅਮਰ ਕਰਨ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਗਦ ਸੰਕਟ ਹਰਨ, ਨਮਹਿਂ ਪਦਨਿ ਅਰਬਿੰਦ ॥੪॥

ਸੰਕਟ ਹਰਨ = ਸੰਕਟ ਹਰਨੇ ਵਾਲੇ।

ਅਰਥ: ਅਜਰ ਦੇ ਜਰਨੇ ਵਾਲੇ, (ਧਰਤੀ ਸਮ) ਧੀਰਜ ਧਰਨ ਵਾਲੇ, (ਆਪਣੇ) ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ (ਗੁਰੂ) ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ (ਮੇਰੀ) ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੫. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਕਰੇ ਬਿਸਾਲ ਨਿਹਾਲ ਜਨ, ਟਾਲਿ ਕਾਲ ਦੁਖ ਜਾਲ।
ਅਮਰਦਾਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਰਿਦੈ ਸੰਭਾਲਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ॥੫॥

ਅਰਥ: ਕਾਲ (ਚੱਕ੍ਰ ਵਿਚ ਆਕੇ ਵਜਾਪਣ ਵਾਲੇ) ਸਾਰੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ) ਦੂਰ ਕਰਕੇ (ਆਪਣੇ) ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਐਸੇ) ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਮੈਂ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਸਿਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

੬. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਤ੍ਰਾਸ ਨਾਸ਼ ਨਿਜ ਦਾਸ ਕੇ, ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਰਾਮਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ! ਬਾਸਹੁ ਰਿਦੈ ਅਵਾਸ ॥੬॥

ਅਰਥ: (ਹੇ) ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀਓ! (ਆਪ ਆਪਣੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਭੈ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ (ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ) ਹਿਰਦੇ (ਰੂਪੀ) ਘਰ ਵਿਚ ਆ ਵਸੋ (ਜੋ ਮੇਰੇ ਭੈ ਬੀ ਨਿਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਣ)।

੭. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਤਰਜਨ ਦੁਖ, ਬਰਜਨ ਬਿਘਨ, ਸਿਰਜਨ ਜਨ ਕੱਲਜਾਨ।
ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਅਰਜ਼ਨਿ ਸੁਨਹਿਂ, ਨਮੋ ਪਦਮ ਪਦ ਠਾਨਿ ॥੭॥

ਸਿਰਜਨ = ਰਚਨ ਵਾਲੇ, ਭਾਵ, ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਥ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ (ਜੋ ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ (ਅਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾੜਦੇ ਹਨ, ਵਿਘਨਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਦੇ ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਉਪਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

੮. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਜਨ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਆਨੰਦ ਦੇ, ਜਿਮਿ ਦਿਨਿੰਦ ਅਰਬਿੰਦ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ, ਨਮੋ ਸੁਛੰਦ ਮੁਕੰਦ ॥੮॥

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ = ਸਾਰਾ ਨਾਮ ਹੈ "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ" (ਅ) ਚੰਦ ਸਮਾਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾਤਾ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਜੀ।

ਸੁਛੰਦ = ਸੁਤੰਤ੍ਰ। ਮੁਕੰਦ = ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ।

ਅਰਥ: ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ (ਆਨੰਦ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ) ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ ਤੇ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਚੰਦ ਜੀ (ਆਪਣੇ) ਸਾਰੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹਨ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ) ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ।

੯. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਸੁਖ ਬਿਲਾਸ ਦਾਸਨਿ ਬਖਸ਼ਿ, ਰਿਪੁਨਿ ਬਚਨ ਤੇ ਹਾਨਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ! ਨਮਹਿ, ਕਰਹੁ ਕੱਲਜਾਨ ॥੯॥

ਅਰਥ: ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀਓ (ਆਪ ਆਪਣੇ) ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਤੇ ਆਨੰਦ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹੋ ਤੇ (ਚੜ੍ਹ ਆਏ) ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਚਨ (ਮਾਤ੍ਰ) ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, (ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ) ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ (ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ) ਮੇਰੀ (ਬੀ) ਕੱਲਜਾਨ ਕਰੋ।

੧੦. ਇਸ਼੍ਰ ਗੁਰੁ-ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਸੰਕਟ ਨਸਹਿਂ, ਪਗ ਪਰਸਨਿ ਸੁਖਦਾਇ।
ਜਨ ਹਰਸ਼ਨ ਸਰਸਨ ਸਦਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੁਭਾਇ ॥੧੦॥

ਅਰਥ: (ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ) ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸੰਕਟ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ (ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਚਰਨ ਪਰਸਣੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਤੇ ਹਨ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ) ਸੁਭਾਉ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਕੇ ਖਿੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੋਵੇ)।

੧੧. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਤ੍ਰਿਣ ਤੁਲ ਤਨ ਤਜਿ ਤੁਰਤ ਤਿਹ, ਤੁਰਕਨਿ ਤੇਜ ਨਿਕੰਦ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਚਰਨ ਕਮਲ ਤਿਨ ਬੰਦਿ ॥੧੧॥

ਤਿਹ = ਤਿੱਥੋਂ, ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚੋਂ।

ਅਰਥ: ਤ੍ਰਿਣ ਸਮਾਨ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ) ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਤੇਜ ਤਿਹ (= ਉਥੋਂ ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ) ਛੇਤੀ ਪੁੱਟ ਘਤਿਆ, (ਐਸੇ) ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਜੀ (ਜੋ ਹਨ) ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

੧੨. ਇਸ਼੍ਟ ਗੁਰੂ-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ-ਮੰਗਲ।

ਰਚਜੋ ਨਿਖਾਲਿਸ ਖਲਕ ਤੇ, ਪੰਥ ਖਾਲਿਸਾ ਸੁੱਧ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਹਤਿ ਰਿਪੁ ਕ੍ਰੁੱਧਤਿ ਜੁੱਧ ॥੧੨॥

ਨਿਖਾਲਿਸ = ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਖਾਲਿਸ, ਸ਼ੁਧ। (ਅ) ਨਿਰਾਲਾ।

ਅਰਥ: (ਧੰਨ ਹਨ) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਲਕਤ ਤੋਂ) ਬਹੁਤ ਖਾਲਸ (ਕਰਕੇ) ਸ਼ੁੱਧ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਰਚਿਆ ਤੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਕ੍ਰੁੱਧਤਿ ਹੋਕੇ (ਪ੍ਰਜਾ ਦੇ) ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਹੋਰ ਅਰਥ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਜਾ ਦੇ) ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁੱਧ ਵਿਖੇ ਕ੍ਰੁੱਧਤਿ ਹੋ ਕੇ ਮਾਰਨ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਖਲਕਤ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਰਚਿਆ (ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ)।

੧੩. ਦਸੋਂ ਗੁਰੂ ਮੰਗਲ।

ਪਗ ਸਰੋਜ ਸਭਿ ਗੁਰਨਿ ਕੇ, ਉਰ ਮਹਿਂ ਭਲੇ ਮਨਾਇ।
ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੀ ਅਬਿ ਰਾਸਿ ਕੋ, ਰਚੌਂ ਪ੍ਰਮੇਸੁਰ ਧਜਾਇ ॥੧੩॥

ਅਰਥ: ਸਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਕਵਲਾਂ ਨੂੰ ਰਿਦੇ ਦੇ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾ ਕੇ (ਸਿਮਰਕੇ ਅਤੇ) ਪਰਮ ਈਸ਼ਰ (ਵਾਹਿਗੁਰੂ) ਨੂੰ ਧਜਾਇ ਕੇ ਹੁਣ ਮੈਂ (ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ) ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਰਾਸਿ ਰਚਦਾ ਹਾਂ।

ਦੋਹਰਾ: ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਬਸਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ, ਪਟਨੇ ਨਗਰ ਮਝਾਰ।
ਸੁਖ ਪਾਯਹੁ ਸ਼੍ਰਮ ਪਰਹਰਜੋ, ਸਿੱਖਜਨਿ ਕਰਨਿ ਉਧਾਰ ॥੧੪॥
ਅਬਹਿ ਕਥਾ ਇਕ ਭੂਪ ਕੀ, ਉਚਿਤ ਕਹਨਿ ਕੇ ਜਾਨਿ।
ਤਿਸ ਕੋ ਬਰਨਨਿ ਕਰਤਿ ਹੌਂ, ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ! ਦੇ ਕਾਨ ॥੧੫॥
ਦੇਸ ਕਾਮਰੂ* ਗੁਰ ਗਮਨਿ, ਕੀਨਸਿ ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ।
ਕਹੌਂ ਛੋਰ ਤੇ[1] ਸੋ ਕਥਾ, ਜਿਮ ਹਮ ਸੁਨਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ॥੧੬॥

*ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਨੂੰ ਹੈ।
[1]ਖੋਹਲਕੇ (ਅ) ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ।

ਚੌਪਈ: ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਅਕਬਰ ਤੁਰਕੇਸ਼।
ਕਰਤਿ ਰਾਜ ਲੇ ਦੇਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼।
ਜਹਾਂ ਮਵਾਸ ਹੋਹਿ ਕੋ ਜਾਈ।
ਤਹਿਂ ਬਡ ਸੈਨਾ ਦੇਤਿ ਪਠਾਈ ॥੧੭॥
ਕਰਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਬਿਜੈ ਕੋ ਪਾਇ।
ਬਸੀ ਕਰੇ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਰਾਇ[੧]।
ਆਇਸੁ ਅਕਬਰ ਕੀ ਸਿਰ ਸਹੈਂ[੨]।
ਅਪਨੋ ਰਾਜ ਕਰਤਿ ਸੋਂ ਰਹੈਂ ॥੧੮॥
ਨੀਤਿ[੩] ਬਿਸਾਲ ਨੀਤਿ[੪] ਉਰਧਾਰੈਂ।
ਮਿੱਤ੍ਰ ਵਧਾਵਹਿਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਨਿਕਾਰੈਂ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਰਹਜੋ ਮਵਾਸੀ।
ਤਹਿਂ ਕਾਮੱਖਜਾ[੫] ਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ॥੧੯॥
ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਜ਼ਾਹਰ ਕਲਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿਂ ਅਕਬਰ ਬਸ ਚਲਾ।
ਭੂਪ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਪਰ ਜੋ ਆਵੈਂ[੬]।
ਸੋ ਦੇਵੀ ਕੋ ਸ਼ਰਨਿ ਸਿਧਾਵੈ ॥੨੦॥
ਤਬਿ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਹਿ[੭] ਬਿਸਾਲਾ।
ਹਤਹਿ ਦੁਸ਼ਟ ਕੀ ਬਲ ਤਤਕਾਲਾ।
ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁ ਜਾਨਹਿਂ[੮]।
ਤਿਨ ਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰਨਿ ਗਨ ਕੋ ਹਾਨਹਿਂ[*] ॥੨੧॥
ਅਕਬਰ ਚਿਤਵਤਿ ਤਿਹ ਸਰ ਕਰਿਬੇ।
ਕਈ ਬਾਰ ਕਰਿ ਲਸ਼ਕਰਿ ਚਰਿਬੇ।
ਨਹੀਂ ਮਿਲਜੋ ਸੋ ਆਇ ਕਦਾਈ।

---

[੧]ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ।
[੨]ਰਾਜੇ ਸਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣ।
[੩]ਰਾਜਨੀਤੀ।
[੪]ਨਿੱਤ।
[੫]ਗੁਹਾਟੀ ਨੇੜੇ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦਾ ਮੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨੰਗੇਜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[੬](ਕਾਮ ਰੂਪ) ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜੇ ਉਪਰ ਜੋ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਵੇ।
[੭](ਦੇਵੀ) ਕਰੇ।
[੮]ਜਾਣਦੇ ਸਨ (ਲੋਕੀਂ)।
[*]ਜਿਵੇਂ ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੧੯) ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੰਗਾਲ ਅਸਾਮ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕੀਂ ਬਹੁਤ ਹਨ ਤੇ ਤਾਂਤਰੀ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ। ਤੰਤ੍ਰਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਭੈ ਤੇ ਕਾਲੀ ਦਾ ਡਰ ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਦੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈਸੀ।

ਰਹੇ ਮਵਾਸੀ ਦੇਸ਼ ਸਦਾਈ ॥੨੨॥
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਬਲਵੰਡ।
ਜੀਤੀ ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਾ ਪ੍ਰਚੰਡ।
ਮਹਾਂ ਮਲੇਛ ਕਰੇ ਸਰ ਜਾਇ।
ਤਹਾ ਜੀਤ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਇ ॥੨੩॥
ਹਟਿ ਆਯਹੁ ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼।
ਸ਼ੰਕਾ ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਤੁਰਕੇਸ਼।
-ਇਹ ਰਜਪੂਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਭਾਰੇ।
ਜੇ ਕਬਿ ਬਿਗਰਹਿਂ ਸੰਗ ਹਮਾਰੇ ॥੨੪॥
ਰੌਰਾ ਪਤਿਸ਼ਾਹਤ ਮਹਿਂ ਪਾਵੈ।
ਕੌਨ ਸਮੁਖ ਹੁਇ ਜੰਗ ਮਚਾਵੈ।
ਸੁਭਟ ਬਡੇਰੇ ਪਸ਼ਚਮ ਦੇਸ਼।
ਕਰੇ ਜੋਰ ਤੇ ਜ਼ੇਰ[1] ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੨੫॥
ਯਾਂ ਤੇ ਇਸਹਿ ਮੁਹਿੰਮ ਪਠਾਵੈਂ।
ਜਹਾਂ ਜਾਇ ਕਰਿ ਫੇਰ ਨ ਆਵੈ।
ਲਰਿਤੇ ਜੀਤਹਿ ਕਰਿ ਰਣਘੋਰ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਜ਼ੋਰ ॥੨੬॥
ਚਲਹਿ ਨ ਬਸਿ ਤਹਿਂ ਜੁੱਧ ਕਰਨਿ ਕੋ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ਸੁ ਪਾਇ ਮਰਨਿ ਕੋ।
ਜੇ ਨ ਮਰਹਿ ਲੈ ਬਿਜੈ ਉਪਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਮਵਾਸੀ ਹਮ ਢਿਗ ਆਇ- ॥੨੭॥
ਅਸ ਮਸਲਤਿ ਕਰਿ ਕੈ ਛਲ ਸਾਨੀ।
ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਹਕਾਰਜੋ ਬਡ ਅਭਿਮਾਨੀ।
ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਜਬਿ ਹੋਯੋ।
ਗੋਬਧ[2] ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਸਾਈ ਜੋਯੋ ॥੨੮॥
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਸਹਿ ਨ ਸਕਜੋ ਰਿਸ ਧਰਿ ਕੈ।
ਖੜਗਨਿ ਸੰਗ ਕਟਾ ਤਿਨ ਕਰਿ ਕੈ।
ਭਾਜ ਦੁਰੇ ਤਿਨ ਪ੍ਰਾਣ ਉਬਾਰੇ।
ਜੋ ਹੇਰੇ ਸੋ ਖੜਗ ਬਿਦਾਰੇ ॥੨੯॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਰੌਰ ਮਚਾਵਤਿ।

---

[1]ਅਧੀਨ।
[2]ਗਊਬੱਧ।

ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਸਿਧਾਵਤਿ।
ਸੁਨੇ ਹਤੇ[1] ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ ਨ ਕਰਜੋ।
ਤਊ ਰਿਦਾ ਬਹੁ ਦੁਖ ਸੋਂ ਦਹਜੋ ॥੩੦॥
ਕਪਟ ਠਾਨਿ ਕੈ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇਸਿ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਹੁਮੁਲੇ ਦਿਵਾਇਸਿ।
ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਸਕਲ ਉਮਰਾਵ।
ਰਾਜੇ ਅਪਰ ਬੁਲਾਇ ਬਿਠਾਵ ॥੩੧॥
ਭਰੀ ਕਚਹਿਰੀ ਮਹਿਂ ਸਨਮਾਨਾ।
ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਕੋ ਬਖਸ਼ਨਿ ਠਾਨਾ।
ਬੀੜਾ ਪਾਨਨ ਕੋ ਸ਼ੁਭ ਰੰਗੀ।
ਅਰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਧਰੀ ਕਰਿ ਨੰਗੀ ॥੩੨॥
ਬੀਚ ਸਭਾ ਦੇਖਹਿ ਸਭਿ ਕੌਨ[2]।
ਗਹੀ ਨ ਕਿਨਹੂ ਠਾਨੀ ਮੌਨ।
-ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਹੈ।
ਕਹਾਂ ਕਰਹਿਂ ਤਹਿਂ, ਲੇ ਬਡਿ ਦਲ ਹੈ- ॥੩੩॥
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੀ।
-ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਸਨਮਾਨਜੋਂ ਮੁਝ ਭਾਰੀ।
ਇਹ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਅਗਾਰੀ ਮੇਰੇ।
ਕਰਜੋ ਫਰੇਬ ਅਪਰ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰੇ ॥੩੪॥
ਬੀਚ ਕਚਹਿਰੀ ਜੇ ਨ ਉਠਾਵੌਂ।
ਨਿਜ ਬਲਿ ਕੋ ਤਬਿ ਅਧਿਕ ਲਜਾਵੌਂ।
'ਕਾਇਰ ਭਯੋ' ਕਹਹਿਂ ਪਸ਼ਚਾਤੀ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਆਨਿ ਘਟਿ ਜਾਤੀ[3] ॥੩੫॥
ਬਡੇ ਬਲੀ ਮੋ ਸੋਂ ਲਰਿ ਸਾਰੇ।
ਮਮ ਆਗੈ ਇਹ ਕਹਾਂ ਬਿਚਾਰੇ-।
ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਅਪਨੀ ਬਡਿਆਈ।
ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਉਠਾਈ ॥੩੬॥
ਤਬਿ ਅਕਬਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਰਾਹਾ।
ਨਿਕਸਿ ਵਹਿਰ ਤਿਤ ਚਢਨਿ ਉਮਾਹਾ।

---

[1](ਕਸਾਈ) ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੁਣੇ।
[2]ਸਭ ਕੋਈ।
[3]ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆਂ ਆਨ ਘਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਨੀ[1] ਘਨੀ ਘਨ ਮਨਹੁਂ ਸਕੇਲਿ।
ਗਮਨਜੋਂ ਭੂਪ ਪੰਥ ਪਗ ਮੇਲਿ ॥੩੭॥
ਲਸ਼ਕਰ ਚਢਜੋ ਮਨਹੁਂ ਘਨ ਮਹਾਂ।
ਬਜੀ ਬੰਬ ਬਡਿ ਘੋਖਤਿ ਲਹਾ[2]।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਚਮਕ ਚੰਚਲਾ ਥਰਕੈ[3]।
ਚਲਜੋ ਭੂਪ ਦ੍ਰਿਗ ਬਾਮੋਂ ਫਰਕੈ ॥੩੮॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਘਾਲਤਿ।
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਤਿ ਨਿਜ ਚਮੂੰ ਸੰਭਾਲਤਿ।
ਪਾਛੈ ਅਕਬਰ ਦਰਬ ਪਠਾਇਸਿ।
ਹੁਇ ਸਰ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਮਰਿ ਜਾਇਸਿ ॥੩੯॥
ਦੋਨਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਹਰਖ ਧਰੰਤਾ।
ਸਾਦਰ ਵਸਤੂ ਅਧਿਕ ਪਠੰਤਾ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰਬ ਮਹਿਂ ਜਾਇ।
ਅਪਨੋ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖਾਇ ॥੪੦॥
ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਜੀਤਨਿ ਕਰਜੋ।
ਦੇਖਿ ਬਲੀ ਕੋ ਕਹੂੰ ਨ ਅਰਜੋ।
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ[4] ਏਕ ਮਹਾਨਾ।
ਗੁਆਹਾਟ ਪੁਰਿ ਪਾਰ ਸਥਾਨਾ[5] ॥੪੧॥
ਰੰਗਾਮਾਟੀ[6] ਅਹੈ ਉਰਾਰੇ।
ਨ੍ਰਿਪ ਦਲ ਜੁਤਿ ਤਹਿਂ ਡੇਰਾ ਡਾਰੇ।
ਚਤਰ ਕੋਸ ਪਾਟਾ[7] ਤਿਸ ਨਦ ਕੋ।
ਉਤਰਨਿ ਪਾਰ ਬਿਦਾਰਹਿ ਮਦ ਕੋ[8] ॥੪੨॥
ਪਾਰ ਜਹਾਂ ਕਾਮੱਖਜਾ ਮੰਦਰ।
ਬਸਹਿ ਬਿਸਾਲ ਨਗਰ ਤਹਿਂ ਸੁੰਦਰ।

---

[1]ਸੈਨਾ।
[2](ਬਦਲ) ਗੱਜਦਾ ਮਲੂਮ ਦਿੱਤਾ।
[3]ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗ ਥਰਕਦੀ ਹੈ।
[4]ਦਰਿਯਾ।
[5](ਜਿਸ ਦਰਿਯਾ ਦੇ) ਪਾਰ ਗੁਹਾਟੀ ਨਾਮੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ।
[6]ਦੋ ਤ੍ਰੈ ਟਿਕਾਣੇ ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਹਨ, ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਤੇ ਇਸੇ ਪਾਸੇ ਮੁਰਸ਼ਿਦਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਗੰਗਾ ਮਾਟੀ ਸ਼ਾਯਦ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਵਧੀਕ ਅਗਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗ ਪੁਰ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਜੋ ਧੁਬੜੀ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਰੰਗ ਪੁਰ ਤੋਂ ਹੀ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
[7]ਚੁੜਾਈ।
[8]ਪਾਰ ਉਤਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਪਾਰ ਉਤਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਭੂਪਤਿ ਭਾਰੀ।
ਰਜਧਾਨੀ ਨਿਜ ਪੁਰੀ ਸੁਧਾਰੀ ॥੪੩॥
ਸਬਲ ਬਾਹਨੀ ਲਿਯੇ ਮਹਾਨਾ।
ਬਸਹਿ ਨਰੇਸ਼ੁਰ ਦੇਵ ਸਮਾਨਾ[੧]।
ਸਦਾ ਉਪਾਸਨ ਦੇਵੀ ਕਰਤਾ।
ਆਦਿ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਧਯਾਨ ਸੁ ਧਰਤਾ ॥੪੪॥
ਨਿਤਪਤਿ ਹੋਮ[੨] ਬਿਸਾਲ ਕਰਾਵਹਿ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਚੰਦਨ ਚਰਚਾਵਹਿ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਐਬੋ ਸੁਨਜੋਂ।
ਜਤਨ ਹਤਨਿ ਕਾ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਗੁਨਜੋ ॥੪੫॥
ਮੰਤ੍ਰ ਪਾਠ ਕਰਿ ਬਲੀ ਸੁ[੩] ਦੈ ਕੈ।
ਸ਼ਕਤਿ ਚਲਾਈ ਮਨ ਰਿਸ ਕੈ ਕੈ।
ਜਿਸ ਛਿਨ ਹਤਨ ਹੇਤੁ ਸੋ ਆਈ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬੈਠਜੋ ਸੁਚ ਥਾਈਂ[੪] ॥੪੬॥
ਪਾਠ ਚੰਡਕਾ ਕਰਤਿ ਕਰਾਵਤਿ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਵਚ[੫] ਕੋ ਗਾਵਤਿ।
ਜਬਿ ਸੋ ਸ਼ਕਤਿ ਸ਼ੰਘਾਰਨਿ ਆਈ।
ਕਰਿ ਨ ਸਕੀ ਬਲ, ਪਿਖਿ ਸਿਥਲਾਈ[੬] ॥੪੭॥
ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਕਾਲਕਾ ਰਾਖਜੋ।
ਹੁਤੋ ਧਯਾਨ ਦੇਵੀ ਅਭਿਲਾਖਜੋ।
ਬਲ ਦਲ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਨ।
ਚਹਤਿ ਬਿਜੈ ਕਰਿਬੋ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥੪੮॥
ਜਿਤ ਕਿਤ ਫੈਲ ਪਰੀ ਬਡ ਅਨੀ।
ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਦੇਸ਼ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਘਨੀ।
ਨਿਜ ਲੋਕਨਿ ਭੈ ਜਾਨਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨੌਕਾ ਰਚੀ ਏਕ ਮਹਿਪਾਲਾ ॥੪੯॥
ਤਿਸ ਪਰ ਪੁਤਲੀ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਈ।

---

[੧]...... ਦੇ ਤੁੱਲ।
[੨]ਹਵਨ।
[੩]ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਭੇਟਾ (ਦੇਵੀ ਦੀ)।
[੪]ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਥਾਂ ਵਿਚ।
[੫]ਇਕ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹਣ ਨਾਲ ਆਪ ਨੂੰ ਰਖਜਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।
[੬]ਢਿੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।

ਜਨੁ ਸਾਚੀ ਤ੍ਰਿਯ ਇਹਾਂ ਬਿਠਾਈ।
ਫੂਲ ਕਮਲ ਕੋ ਕਰਯੋ ਬਨਾਵਨਿ।
ਮਹਾਂ ਸੁਗੰਧਿਤ ਸੋ ਮਨ ਭਾਵਨਿ ॥੫੦॥
ਅਭਿਮੰਤ੍ਰਤਿ[1] ਕਰਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ।
ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਿ ਨਾਉ[2] ਚਲਾਈ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸੋ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਈ ॥੫੧॥
ਤਟ ਪਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਡੇਰਾ।
ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਦਰਿਆਉ ਬਡੇਰਾ।
ਇਕ ਦੁਇ ਦਾਸ ਪਾਸ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਪਿਖਯੋ ਅਚੰਭਾ ਆਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥੫੨॥
ਜਲ ਕੇ ਬੇਗ ਨ ਨੌਕਾ ਚਲੇ[3]।
ਨਰ ਬਿਨ ਸਨੇ ਸਨੇ ਨਿਜ[4] ਠਿਲੈ।
ਅਵਿਲੋਕਤਿ ਚਲਿ ਆਈ ਪਾਸਾ।
ਬਿਸਮਯੋਂ ਭੂਪਤਿ ਅਜਬ ਤਮਾਸ਼ਾ ॥੫੩॥
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਪੁਤਰੀ ਸੁ ਨਿਹਾਰੀ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਧਿ ਦੇਹਿ ਬਿਸਾਰੀ।
ਦੇਖਿ ਚਲਿਤ[5] ਮਨ ਮੋਹਤਿ ਹੋਵਾ।
ਛੁਭਤਿ ਅਧਿਕ ਉਰ ਧੀਰਜ ਖੋਵਾ ॥੫੪॥
ਪਹੁੰਚੀ ਅਤਿਸ਼ੈ ਆਇ ਸਮੀਪ।
ਰਹਯੋ ਨ ਗਯੋ ਤਬਹਿ ਅਵਨੀਪ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਅਵਿਲੋਕਨਿ ਕਰਤਾ।
ਪਰਯੋ ਖਯਾਲ ਤਿਸ ਨਾਂਹਿਨ ਟਰਤਾ ॥੫੫॥
ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਜਬਿ ਫੂਲ ਨਿਹਾਰਯੋ।
ਤਿਸ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਹਾਥ ਪਸਾਰਯੋ।
ਪੁਤਰੀ ਕਰਿ ਤੇ ਜਬਿ ਹੀ ਲੀਨਹੁਂ।
ਘ੍ਰਾਣ[6] ਨਿਕਟਿ ਕਰਿ ਸੂੰਘਨਿ ਕੀਨਹੁਂ ॥੫੬॥

---

[1]ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ।
[2]ਬੇੜੀ।
[3]ਜਲ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਨੌਕਾ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ।
[4]ਆਪਣੇ ਆਪ।
[5]ਚਲਿੱਤ੍ਰ।
[6]ਨੱਕ।

ਤਤਛਿਨ ਭਯੋ ਬਾਵਰੋ ਮਾਨ[1]।
ਦਲ ਬਲ ਕੀ ਸੁਧਿ ਗਈ ਜਹਾਨ।
ਜਬਹਿ ਚਮੂੰ ਨੈ ਇਮ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਨਯੋ।
ਇਤ ਉਤ ਭਏ ਤ੍ਰਾਸ ਮਨ ਠਾਨਯੋ ॥੫੭॥
ਬਿਨਾ ਭੂਪ ਲਸ਼ਕਰ ਫਟਿ ਗਯੋ।
ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਕਿਤ ਕਿਤ ਭਯੋ।
ਲੇ ਸੁਧਿ ਕਾਵਰੁ ਦੇਸ਼ ਨਰੇਸ਼।
ਨਰਯੋ ਆਇ ਸੰਗ ਚਮੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੫੮॥
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਧਿ ਲੀਨਸਿ ਨਾਂਹਿ।
ਠਹਿਰੀ ਨਹਿਂ ਸੈਨਾ ਰਣ ਮਾਂਹਿ।
ਭਾਗੇ ਦੂਰ ਅੰਤਰੋ[2] ਪਾਇ।
ਡੇਰਾ ਕਰਯੋ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਜਾਇ ॥੫੯॥
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਤਿਸ ਹੀ ਦੇਸ਼।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਭਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਰੇਸ਼[*]।
ਤਬਿ ਲਸ਼ਕਰ ਘਰ ਕੋ ਮੁਰਿ ਆਏ।
ਬਲ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਏ ॥੬੦॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਵਰੂ ਰਹਯੋ ਮਵਾਸੀ।
ਉਰ ਅਕਬਰ ਕੇ ਚਿੰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ।
ਪੁਨ ਨੰਗੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਧਰੀ ਹੈ।
ਭੈ ਕਰਿ ਕਿਨਹੁਂ ਨ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰੀ ਹੈ ॥੬੧॥
ਧਰੀ ਰਹੀ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਿਸਾਲ।
ਤਿਸ ਪਸ਼ਚਾਤ ਬਿਤਯੋ ਚਿਰਕਾਲ।
ਅਕਬਰ ਮਰਯੋ ਕਰਤਿ ਹੀ ਆਸਾ।
ਜਹਾਂਗੀਰ ਸੁਤ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥੬੨॥
ਤਬਿ ਭੀ ਕਿਨਹੂੰ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਤਿ ਅਧਿਕਾਈ।
ਸੋ ਭੀ ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਮ ਘਰ ਜਾਇ।
ਸ਼ਾਹਜਹਾਂ ਭਾ ਤੁਰਕਨਿ ਰਾਇ ॥੬੩॥

---

[1]ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ੁਦਾਈ ਹੋ ਗਿਆ।

[2]ਫਰਕ।

[*]ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੋਇਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਨ ੧੬੧੫ ਈ: ਵਿਚ ਮੋਇਆ ਸੀ, ਕਵਿ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਤਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਲਿਆ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਫੇਰ ਬਿਹਾਰ ਬੰਗਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸੂਬਾ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਭੀ ਚਾਹਤਿ ਰਹਜੋ ਸਦਾਈ।
ਨਹਿਂ ਕਿਨਹੂੰ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਉਠਾਈ।
ਪੁਨ ਅਵਰੰਗ ਹੋਯਸਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹੂ।
ਇਹ ਭੀ ਕਰਤਿ ਰਹਜੋ ਚਿਤ ਚਾਹੂ ॥੬੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਰਾਜਾ ਮਾਨ ਸਿੰਘ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਥਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧॥

੨. [ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਵਰੂੰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ]

੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩

ਦੋਹਰਾ: ਭਯੋ ਨੁਰੰਗਾ ਸ਼ਾਹ ਜਬਿ, ਜੀਤੇ ਦੇਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼।
ਲਸ਼ਕਰ ਕਰਜੋ ਬਿਸਾਲ ਜਿਨ, ਦੇ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਵਹਿ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਕਚਹਿਰੀ ਮਾਹੂੰ।
ਧਰੀ ਰਹਹਿ ਕੋ ਗਹਹਿ ਨ ਤਾਹੂੰ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਤੀ[1] ਭਯੋ।
ਬਡ ਮਰਾਤਬਾ ਜਿਸ ਕੋ ਦਯੋ ॥੨॥
ਦੇਸ਼ ਬਿਸਾਲੈ ਦਰਬ ਬਿਸਾਲ।
ਲਸ਼ਕਰ ਬਡੋ ਚਢਹਿ ਤਿਸ ਨਾਲ।
ਚਹਤਿ ਨਰੰਗਾ ਤਿਸੈ ਚਢਾਯੋ।
ਸਾਦਰ ਦਲ ਬਲ ਦੇਤਿ ਬਢਾਯੋ ॥੩॥
ਦਾਵ ਘਾਵ ਸੋਂ ਕਰਿ ਬਡਿਆਈ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਿਸ ਤੇ ਸੋ ਉਠਿਵਾਈ।
ਆਦਰ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਬਹੁਤੇਰਾ।
ਕਰਜੋ ਪਿਛਾਰੀ ਕਟਕ[2] ਘਨੇਰਾ ॥੪॥
'ਸਦਾ ਆਫਰੀਂ' ਕਹਿ ਕੈ ਸ਼ਾਹੂ।
ਚਢਿਬੈ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਉਤਸਾਹੂ।
ਹਟਜੋ ਨ ਜਾਇ ਸ਼ਾਹ ਕੇ ਕਹੇ।
ਮਰਨਿ ਮਾਨਿ ਕੈ ਸੋ ਅਸਿ ਗਹੇ[3] ॥੫॥
ਰੁਖਸਦ ਹੋਇ ਸ਼ਾਹੁ ਤੇ ਚਲਜੋ।
ਆਇ ਜੋਧ ਪੁਰਿ[*] ਸਭਿ ਸੋਂ ਮਿਲਜੋ।
-ਦੇਸ਼ ਕਾਵਰੂ ਕਰਨਿ ਚਢਾਈ-।
ਜਬਿ ਅਪਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੁਨਾਈ ॥੬॥
ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਕ ਹੋਯਸਿ ਰਨਵਾਸੂ।

---

[1]ਪੋਤਾ।

[2]ਫੌਜ।

[3]ਮਰਨਾ ਮੰਨਕੇ ਸੋ ਤਲਵਾਰ ਫੜੀ।

[*]ਜੋਧਪੁਰ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੈਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿਆਣਾ ਸੀ। ਕਵਿ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ 'ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਾਤੀ ਭਇਓ' (ਅੰਕ ੨ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦਾ) ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਆਸਾਮ ਪਰ ਚੜ੍ਹਨੇ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸੀ। ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੈ ਪੁਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਸੋ ਜੋਧ ਪੁਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ, ਕਵਿ ਜੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਹੈ ਯਾ ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬੀ ਜੈ ਪੁਰ ਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਰੋਦਨ ਊਚੇ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੂ।
ਹਾਥਨਿ ਤਲ ਸੋਂ[1] ਪੀਟਹਿਂ ਸਿਰ ਕੋ।
ਸਕਲ ਹਿਤੂ ਰੋਦਤਿ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਸੋ[2] ॥੭॥
ਭੂਪਤਿ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ[+] ਕੀ ਮਾਤ।
ਬਿਰਲਾਪਤਿ ਊਚੇ ਬਿਲਲਾਤ।
'ਹੇ ਸੁਤ! ਤੁਮਰੋ ਬਡੋ ਭਯੋ ਹੈ।
ਬਡ ਮਵਾਸ ਜਿਨ ਬਿਜੈ ਕਿਯੋ ਹੈ ॥੮॥
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤਹਾਂ ਪਠਾਇ।
ਕਰਿ ਟਾਮਨ[3] ਸੋ ਦਯੋ ਮਰਾਇ।
ਤਿਹ ਸਮ ਤੋਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿਂ ਪਈਅਤਿ।
ਕਿਮ ਜੀਤਹਿਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਖਈਅਤਿ' ॥੯॥
ਸ਼ੋਕ ਬਿਸਾਲ ਜੋਧਪੁਰਿ ਹੋਵਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਨੁ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੀ ਜੋਵਾ।
ਜੀਵਨ ਜਤਨ ਨ ਪਾਵਤਿ ਸੋਊ।
ਭਏ ਸੋਚ ਵਸ਼ਿ ਤਹਿਂ ਸਭਿ ਕੋਊ ॥੧੦॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਮਨ ਤੇ ਬਿਸਰਾਇਸਿ।
ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਤੇ ਚਿਤ ਬਿਕੁਲਾਇਸਿ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਇਕ ਪਟਰਾਨੀ।
ਕੁਛ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਤਿਨ ਜਾਨੀ ॥੧੧॥
ਨਿਜ ਨੈਹਰ ਕੇ[4] ਬਾਸ ਕਰੰਤੀ।
ਤਹਾਂ ਰਹਤਿ ਇਹ ਸਕਲ ਸੁਨੰਤੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੇ।

---

[1]ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਨਾਲ।

[2]ਉਸ ਨੂੰ।

[+]ਆਸਾਮ ਪਰ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਪਰ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਮੁਹਰਲਾ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰੀ ਜੈ ਪੁਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਕਵਿ ਜੀ ਨੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ ਦੇ ਅੰਸੂ ੧ ਦੇ ਅੰਕ ੧੬ ਵਿਚ ਕਵਿ ਜੀ ਲਿਖ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅਸਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ਸੋ ਪਤਾ-ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸੁਣੇ ਹਾਲ ਲਿਖਣ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਦੀ ਉਕਾਈ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਗਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਰਤਨ ਰਾਇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਯਾ ਰਾਮ ਸਿਹੁੰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਵਿ ਜੀ ਸ਼ਾਯਦ ਟਪਲਾ ਖਾ ਗਏ ਕਿ ਹਮਲਾ-ਆਵਰ ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

[3]ਟੂਣੇ।

[4]ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ।

ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਵੰਜਾ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰੇ ॥੧੨॥
ਮਰਨ ਪ੍ਰਜੰਤ ਕੈਦ ਜਿਨ ਕੇਰੀ।
ਸਰਬ ਛੁਟਾਇ ਦੀਨਿ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।
ਤਬਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਪੂਤ[1]।
ਪਸਰੀ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਰਜਪੂਤ[2] ॥੧੩॥
-ਕਰਾਮਾਤ ਸਾਹਿਬ ਅਵਤਾਰ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਸਭਿ ਦਾਤਾਰ।
ਅਜ਼ਮਤਿ ਸੋਂ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਦਬਾਇਸ।
ਸਾਦਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰਿੰਦ ਛੁਟਾਇਸ- ॥੧੪॥
ਅਪਨੀ ਸਾਸ ਸੰਗ ਸਭਿ ਕਹੀ।
'ਗੁਰ ਸਹਾਇ ਤੇ ਭੈ ਕਿਤ ਨਹੀਂ।
ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਰ ਤਿਨਹੁਂ ਪ੍ਰਤਾਪ।
ਸੇਵਕ ਕੇ ਹਰਿਤਾ ਤ੍ਰੈ ਤਾਪ ॥੧੫॥
ਜੋ ਅਬਿ ਗਾਦੀ ਪਰ ਗੁਰ ਹੋਇ।
ਖੋਜਹੁ ਕਹਾਂ ਬਿਰਾਜਹਿਂ ਸੋਇ।
ਤਿਨ ਕੀ ਸ਼ਰਨਿ ਭੂਪ ਚਲਿ ਜਾਵਹੁ।
ਅਪਨਿ ਸਹਾਇਕ ਤਿਨਹੁਂ ਬਨਾਵਹੁ ॥੧੬॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕਜਾ ਤਿਨ ਆਗੈ।
ਤਿਸ ਤੈ ਸਕਲ ਸੁਰਾਸੁਰ ਭਾਗੈਂ।
ਜਿਸ ਥਲ ਥਿਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ।
ਨਹਿਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਬਿਘਨ ਕੋ ਆਨ ॥੧੭॥
ਪੀਰ ਮੀਰ ਸਿਧ ਨਾਥ ਮਹੰਤ।
ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਲਖਹੁ ਭਗਵੰਤ।'
ਸੁਨਤਿ ਨੁਖਾ ਕੇ ਬਾਕ ਅਮੀ ਕੋ[3]।
ਸਾਸ ਕਰਜੋ ਸੀਤਲ ਨਿਜ ਹੀ ਕੋ ॥੧੮॥
ਸੁਤ ਸੋਂ ਸਗਰੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
'ਖੋਜਹੁ ਸਤਿਗੁਰ ਹ੍ਵੈਂ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।
ਰਾਮ ਰਾਇ ਢਿਗ ਨਹੀਂ ਗੁਰਾਈ।
ਅਜ਼ਮਤ ਕਰਿ ਅਨੇਕ ਦਿਖਰਾਈ ॥੧੯॥

---
[1]ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ।
[2]ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ।
[3]ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਰਗੇ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ।

ਗਾਦੀ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਜ ਲਈ ਹੈ।
ਪੁਰਿ ਦਿੱਲੀ ਤਜਿ ਦੇਹਿ ਦਈ ਹੈ।
ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਈ।
ਅਪਨਿ ਸਹਾਇਕ ਕੀਜਹਿ ਸੋਈ' ॥੨੦॥
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਤੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਨ[1] ਉਚਾਰੀ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਕੌਨ?
ਸੋ ਅਬਿ ਕਹਾਂ? ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਭੌਨ?' ॥੨੧॥
ਸਭਾ ਬਿਖੈ ਇਕ ਮਾਨਵ ਕਹਜੋ।
'ਮੈਂ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਲਹਜੋ।
ਗਯਾ ਕਰਾਵਨਿ ਮੈਂ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਤਹਾਂ ਮਿਲਾਪ ਤਿਨਹੁਂ ਕੋ ਭਯੋ ॥੨੨॥
ਸੋ ਭੀ ਗਯਾ ਬਿਖੈ ਚਲਿ ਆਏ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੋ ਪੁਨਹਿਂ ਸਿਧਾਏ।
ਤਿਨ ਦਾਸਨ ਸੋਂ ਸੁਨੀ ਸੁ ਸੁਨੀਅਹਿ[2]।
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਬਸਿਬੋ ਤਹਿਂ ਜਨੀਅਹਿ ॥੨੩॥
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਤਜਿ ਤਜਿ ਸਦਨ।
ਆਇ ਕਰਹਿਂ ਬੰਦਨ ਗੁਰ ਪਦਨ।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਮਹਿਮਾਂ ਮਹੀਆਨ।
ਕਰ ਜੋਰਹਿਂ ਦੇਂ ਭੇਟਨਿ ਆਨਿ ॥੨੪॥
ਕਹਤਿ ਅਨੇਕ ਸੁਨੇ ਤਿਸ ਥਾਂਈਂ।
ਅਜ਼ਮਤ ਅਜਬ ਬਹੁਨਿ[3] ਅਜ਼ਮਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੁ।
ਜਿਨ ਕੇ ਚਲਿਤ ਪਿਖੇ ਅਭਿਰਾਮ ॥੨੫॥
ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਾਰਗ ਕੋ ਗਮਨਾਏ।
ਸਿੱਖੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਬਰਖਾਏ।
ਸੋ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਂ ਜਸ ਕਰਤਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿ ਉਤਰਿ ਕਰੇ ਸ਼ੁਭ ਚਰਿਤਾ[4]' ॥੨੬॥

---

[1](ਸਭਾ ਵਿਚ, ਆਕੇ।)
[2]ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਸੁਣੋਂ।
[3]ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ।
[4]ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਉਤਰ ਕੇ ਸ਼ੁਭ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਕੀਤੇ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ ਧੀਰਜ ਪਾਯੋ।
ਤਤਛਿਨ ਅਪਨਿ ਵਕੀਲ ਪਠਾਯੋ।
ਬਹੁ ਉੱਤਮ ਦੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਕੋਰ।
ਬਿਨਤੀ ਕਰਿ ਭੇਜੀ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥੨੭॥
'ਤੂਰਨ ਗਮਨਹੁ ਤਹਿਂ ਅਟਕਾਵਹੁ[1]।
ਮਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਹੇਰਿ ਮਹੂਰਤ ਮੈਂ ਚਢਿ ਆਵੋਂ।
ਤਿਨ ਕੋ ਦਰਸੌਂ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਵੌਂ- ॥੨੮॥
ਸੁਨਤਿ ਦੂਤ, ਲੇ ਜਵੀ ਤੁਰੰਗ[2]।
ਗਮਨਜੋ ਤੁਰਤ ਕੁਛਕ ਨਰ ਸੰਗ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੀ ਮੰਜ਼ਲ ਕਰਤਾ।
ਸ਼੍ਰਮ ਕੀ ਪੀਰ ਨਹੀਂ ਉਰ ਧਰਤਾ ॥੨੯॥
ਪਹੁੰਚਯੋ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਜਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਧਿ ਬੂਝੀ ਤਹਿਂ ਆਇ।
ਅਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਥਾ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸੁਨਹੁਂ ਬਿਤੀਤਾ ਜਥਾ ॥੩੦॥

ਦੋਹਰਾ: ਸਿੱਖਜਨਿ ਪੂਰਤ ਕਾਮਨਾ,
ਆਪ ਕਾਮਨਾ ਕੀਨਿ[3]।
-ਤੀਰਥ ਤੀਰ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਲੌਂ,
ਮੱਜਹਿਂ ਜਿਤ ਕਿਤ ਚੀਨ ॥੩੧॥

ਚੌਪਈ: ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ ਕਰਿ ਇਸ਼ਨਾਨਾ।
ਜਗਨ ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਜੇ ਥਾਨਾ।
ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਦੇਖਨਿ ਕਾਰਨ।
ਸ਼ੁਭ ਮਾਰਗ ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰਨ ॥੩੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤਨ ਕਰਿ ਜਹਿਂ ਗਏ।
ਸੱਤਜਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਭਏ।
ਲੋਕ ਅਨੇਕਨਿ ਕੋ ਕੱਲਜਾਨ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਫਿਰ ਕਰਿ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨ- ॥੩੩॥
ਤਿਸ ਕੋ ਦਿਢ ਕਰਿਬੇ ਕੇ ਹੇਤੁ।

---

[1]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
[2]ਤੇਜ਼ ਚਾਲ ਵਾਲਾ ਘੋੜਾ।
[3]ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ।

ਚਿਤਵਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ।
ਸਿੱਖਜਨਿ ਕਿਤਿਕ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਕੀਨਿ।
-ਹਮ ਘਰ ਆਵਹਿਂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ- ॥੩੪॥
ਕਿਤਿ ਕਿਨਿ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਖੀ ਬਨਾਇ।
-ਆਵਹਿਂ ਗੁਰ ਅਪਨੇ ਗਰ ਪਾਇਂ-।
ਕਿਤਿਕ ਅੰਨ ਸੁਧ ਧਰੇ ਸਦਨ ਮੈਂ।
-ਗੁਰੂ ਅਚਾਵਹਿਂ -ਚਾਹਤਿ ਮਨ ਮੈਂ ॥੩੫॥
ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਸੋਊ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਅਪਨੀ ਜੋਊ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰਿ ਕਰਹਿਂ ਅਰਾਧਨ।
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਬੂਝਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਸਾਧਨ ॥੩੬॥
-ਕਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਆਵਹਿਂ ਇਸ ਦੇਸ਼।
ਕਰਹਿਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼-।
ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਿ।
ਗਮਨਜੋ ਚਹਤਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ ॥੩੭॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਸੁਧ ਕਹਿ ਦਈ।
'ਆਗੇ ਜਾਨਿ ਗੁਰੂ ਮਤਿ ਠਈ।'
ਸੁਨਿ ਸੰਗਤਿ ਇਕਠੀ ਹੁਇ ਆਈ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਾਇਨ ਲਜਾਈ ॥੩੮॥
ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁੰਦਰ ਪਟ ਝੀਨੇ[1]।
ਜ਼ਰੀ ਬਾਦਲਾ[2] ਕੇ ਦੁਤਿ ਭੀਨੇ।
ਕੇਤਿਕ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਹਿਤ ਲਜਾਏ।
ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੇ ਵਸਤ੍ਰ ਸੁਹਾਏ ॥੩੯॥
ਜਰੇ ਜਵਾਹਰ ਭੂਖਨ ਚਾਰੁ।
ਬਹੁਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਬਨੇ ਅਪਾਰ।
ਧਨੀ ਬਨਿਕ ਕੀ ਦਾਰਾ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੀ ਬਡਭਾਗ ਅਨੰਦ ॥੪੦॥
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਈ।
'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਇਸ ਥਾਈਂ।
ਸੇਵਾ ਅਪਨੀ ਸਭਿ ਫੁਰਮਾਵਹੁ।

---

[1]ਬ੍ਰੀਕ।
[2]ਸੋਨੇ ਦੀ ਤਾਰ।

ਹਮ ਦਾਸਨਿ ਸੋਂ ਕਹਿ ਕਰਿਵਾਵਹੁ ॥੪੧॥
ਚਰਨ ਆਪਕੇ ਜਹਾਂ ਉਪਾਸੇ[1]।
ਅਖਿਲ ਆਇ ਤਹਿਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੇਂ।
ਲਹੈ ਸਪਰਸ਼ਨ ਰਾਵਰ ਸੰਗਾ।
ਗੰਗਾ ਹੁਇ ਪਾਵਨ ਸਰਬੰਗਾ ॥੪੨॥
ਚਹਹੁ ਜਹਾਂ ਨਿਜ ਚਰਨ ਧਰਨ ਕੋ।
ਜਗੇ ਭਾਗ ਨਰ ਧੰਨ ਕਰਨਿ ਕੋ।
ਇਸ ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
ਜਿਮ ਅਭਿਲਾਖਾ ਕਰਹਿ ਤੁਮਾਰੀ[2] ॥੪੩॥
ਪੂਰਨ ਕਰਨਿ ਉਚਿਤ ਤੁਮ ਅਹੋ।
ਨਿਸ਼ਚੈ ਚਲਯੋ ਜਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਚਹੋ।
ਮਾਤਾ ਸਹਤ ਰਹਹਿ ਸਭਿ ਡੇਰਾ।
ਇਸੀ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਕਰਹਿ ਬਸੇਰਾ ॥੪੪॥
ਤੁਮਰੇ ਥਾਨ ਆਇਂ ਸਿਖ ਸਾਰੇ।
ਪੂਜਹਿਂ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਚਰਨ ਮਨਾਵਹਿਂ।
ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਸੰਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥੪੫॥
ਆਪ ਆਇ ਹੋ[3], ਰਹੇ ਉਡੀਕਾ।
ਪੁਨ ਦਰਸਹਿਂ ਸਿਖ ਦਰਸ਼ਨ ਨੀਕਾ।
ਅਪਰ ਤਰਕ[4] ਨਹਿਂ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਇਹੁ ਸੰਗਤਿ ਸਗਰੀ ਤੁਮ ਦਾਸ ॥੪੬॥
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿਂ ਠਾਢੇ।
ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚਾ ਗਾਢੇ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੇਰੀ।
ਅਧਿਕ ਭਾਵਨਾ ਸੰਗਤਿ ਕੇਰੀ ॥੪੭॥
ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੰਗ[5] ਤਿਸ ਕਾਲੇ।
'ਬਸਹੁ ਸਰਬ ਤੁਮ ਇਹਾਂ ਸੁਖਾਲੇ।
ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।

---

[1]ਪੂਜੀਦੇ ਹਨ।
[2]ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀ ਚਾਹ ਕਰਦੀ ਹੈ।
[3]ਆਪ ਆਵੋਗੇ।
[4]ਦਲੀਲ ਭਾਵ ਸੋਚ।
[5]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨਾਲ।

ਤੀਰਥ ਕਰਤੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਹਾਰੇ[1] ॥੪੮॥
ਸਭਿ ਡੇਰੇ ਬਿਨ[2] ਗਮਨਹਿਂ ਤੂਰਨ।
ਕਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਅਪਨੀ ਪੂਰਨ।'
ਇਮ ਨਿਜ ਦਾਸ ਅਪਰ ਸਮੁਝਾਏ।
ਜੇ ਪਟਨੇ ਪੁਰਿ ਬਿਖੇ ਹਟਾਏ[3] ॥੪੯॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਈ।
ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਹੇ ਸੁਤ! ਤੁਮ ਕੋ ਦੇਖਨਿ ਕਰੌਂ।
ਸਦਾ ਆਪਨੇ ਉਰ ਸੁਖ ਧਰੌਂ ॥੫੦॥
ਅਬਿ ਮੋ ਕਹੁ ਤਜਿ ਕੈ ਨਿਜ ਸੰਗ।
ਗਮਨ ਅਗਾਰੀ ਧਰੋ ਉਮੰਗ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਪੁਰਵਹੁ ਉਰ ਆਸ਼ਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥੫੧॥
ਹਮ ਕੋ ਜਾਨੋ ਬਨੈ ਜ਼ਰੂਰ।
ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖਜਨਿ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰਿ।'
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਭਿ ਕੋ ਧੀਰ।
ਚਲਜੋ ਚਹਿਤ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਗੰਭੀਰ ॥੫੨॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੁਤੀਓ ਅੰਸੂ ॥੨॥

---

[1]ਵੇਖਦਿਆਂ।
[2]ਭਾਵ ਡੇਰਾ ਪਿਛੇ ਰਹੇ।
[3]ਮੋੜੇ।

੩. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ]

੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪

ਦੋਹਰਾ: ਭਈ ਜਾਮਨੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬੈਠੇ ਸੈਨ ਸਥਾਨ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਆਨਿ ਕਰਿ, ਕੀਨਸਿ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: 'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ! ਹੇਤੁ ਤੀਰਥਨਿ ਆਏ।
ਰਾਵਰ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਥਾਏਂ।
ਅਪਨੋ ਦੇਸ਼ ਛੋਰਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਬੀਚ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਆਨਿ ਬਸਾਏ ॥੨॥
ਸਭਿ ਕੋ ਤਜਾਗਿ ਇਕਾਕੀ ਚਲੇ।
ਕਜੋਂ ਭਾਵਤਿ, ਇਹੁ ਨਾਂਹਿਨ ਭਲੇ।
ਬਿਛਰਹੁ ਆਪ ਦੂਰ ਕਿਸ ਥਾਨ।
ਚਹਤਿ ਇਕਾਕੀ ਕਰਜੋ ਪਯਾਨ ॥੩॥
ਸਗਰੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਉ[1] ਤੁਮਾਰਾ।
ਹੋਹਿਂ ਦਾਸ ਧਰਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਮਾਨਨੀਯ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਬੰਦਨੀਯ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਜਾਹੀਂ[2] ॥੪॥
ਤੁਮਰੇ ਕਰਿ ਚਿੰਤਾ ਹਮ ਕੋਇ ਨ।
ਰਾਵਰ ਕੋ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਹੋਇ ਨ[3]।
ਤਊ ਬਿਚਾਰੋ ਨਿਜ ਮਨ ਮਾਨਿ।
ਬਿਚ ਬਿਦੇਸ਼ ਏਕਲ ਚਲਿ ਜਾਨਿ ॥੫॥
ਰਾਵਰ ਕੀ ਜਨਨੀ ਤੇ ਸੁਨਜੋਂ।
ਜਥਾ ਤੁਮਾਰੇ ਪਿਤ ਨੇ ਭਨਜੋਂ।
-ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪੀ।
ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਨਿ ਗਨ ਖਾਪੀ ॥੬॥
ਰਾਂਕਾਪਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਗ ਜੈਸੇ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਪਕੇ ਉਪਜਹਿ ਤੈਸੇ-।
ਅਟਲ ਸਫਲ, ਸੰਸੈ ਜਿਨ ਨਾਂਹਿ।
ਅਸ ਬਚ ਹੈਂ ਖਸ਼ਟਮ ਪਤਿਸ਼ਾਹਿ ॥੭॥
ਨਿਤ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਪੌਤ੍ਰ ਦੁਲਾਰਨਿ।

---

[1]ਪ੍ਰਤਾਪ
[2](ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।
[3]ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਂ (ਚਿੰਤਾ) ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਾਰਨ।
ਦੀਰਘ ਦਰਸਾ ਸੁੱਬ੍ਰਿਤ ਸਾਸੁ[1]।
ਜੌ ਮਖ ਕਹੈ ਹੋਇ ਸਫਲਾ ਸੁ ॥੮॥
ਭਯੋ ਸਮੈਂ ਸੁਤ ਹੋਵਨਿ ਕੇਰਾ।
ਆਗੈ ਚਲੇ ਆਪ ਤਜਿ ਡੇਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਐਸੇ।
ਪਿਤਾ ਸਰੂਪ ਧਯਾਨ ਕਰਿ ਤੈਸੇ ॥੯॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਰਿੰਦਮ[2] ਬਹੁ ਬਲ ਖਾਨੀ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਹੁ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ।
'ਗੁਰ ਬਚ ਪਰ ਰਾਖਹੁ ਭਰਵਾਸਾ ॥੧੦॥
ਟਿਕਹੁ ਇਹਾਂ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਭਾਰੀ।
ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਤੇ ਰਹਹੁ ਸੁਖਾਰੀ।
ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਤੀਰਥ ਕਰਿ ਹੈਂ।
ਨੀਕੇ ਪੂਰਬ ਦੇਂ ਨਿਹਰਿ ਹੈਂ ॥੧੧॥
ਨਿਪਜ[3], ਬ੍ਰਿੱਧ ਹ੍ਵੈ ਕੁਲ ਕੋ ਟੀਕਾ।
ਬਰਖ ਪੰਚ ਕੋ ਹੁਇ ਤਨ ਨੀਕਾ।
ਚਲਹਿਂ ਕੁਸ਼ਲ ਸੋਂ ਤਬਿ ਨਿਜ ਦੇਸ਼।
ਤੀਰਥ ਕਰਹਿਂ ਸ਼ਨਾਨ ਅਸ਼ੇਸ਼' ॥੧੨॥
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸੁਖਦ ਇੱਤਯਾਦਿ ਉਚਾਰੇ।
ਧੀਰਜ ਦਈ 'ਲਹਹੁ ਸੁਖ ਸਾਰੇ।'
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨੀ।
ਜਗ ਗੁਰ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਮਹਾਨੀ ॥੧੩॥
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਬਿ ਖਾਇ ਅਹਾਰਾ।
ਨਿਜ ਜਗ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਉਬਾਰਾ[4]।
ਰੁਚਿਰ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਉੱਜਲ ਪੈ ਫੇਨ[5]।
ਆਸਤਰਨ ਦੀਰਘ ਸੁਖ ਦੈਨ ॥੧੪॥
ਲਘੁ ਬਿਸਾਲ ਉਪਧਾਨੁ ਧਰੇ ਹੈਂ।

---

[1]ਦੀਰਘ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਬ੍ਰਿਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ ਸੱਸ।
[2]ਬਹੁਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।
[3]ਅਵਤਾਰ ਲੈਣ ਵਾਲੇ।
[4]ਭਾਵ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ।
[5]ਦੁੱਧ ਦੀ ਝੱਗ ਵਰਗਾ (ਚਿੱਟਾ)।

ਸੇਜਬੰਦ ਮਖਤੂਲ[1] ਖਰੇ ਹੈਂ।
ਗੁੰਫੇ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਲਰਕੰਤੇ।
ਫੂਲ ਮਾਲ ਸੋਂ ਰੁਚਿਰ ਸੁਹੰਤੇ ॥੧੫॥
ਅਸ ਪ੍ਰਯੰਗ ਪਰ ਪੌਢੇ ਆਇ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਆਤਮਾ ਗੁਰ ਗਤਿਦਾਇ।
ਰੈਨ ਬਿਖੈ ਕਰਿ ਸੈਨ ਸੁਖਾਰੇ।
ਤੀਨ ਜਾਮ ਜਾਮਨਿ ਕੇ ਟਾਰੇ[2] ॥੧੬॥
ਪੁਨਹਿ ਪ੍ਰਬੋਧਤਿ ਹੁਇ[3] ਤਿਸ ਕਾਲ।
ਨਿਤ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀਨਿ ਬਿਧਿ ਨਾਲ।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਆਸਨ ਪਰ ਬੈਸੇ।
ਚਿਤਵਤਿ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ॥੧੭॥
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਦਿਵਾਨ ਲਗਾਇ।
ਸੰਗਤਿ ਬੀਚ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਪਾਇ।
ਜਿਮ ਤਾਰਨ ਗਨ ਕਰਿ ਪਰਵਾਰੇ।
ਨਿਸਪਤਿ ਸਮ ਅਹਿਲਾਦ ਨਿਵਾਰੇ[4] ॥੧੮॥
ਦੂਤ ਜੋਧਪੁਰਿ ਤੇ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਸਭਾ ਮਹਿਂ ਥਿਰਜੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰਜੋ ॥੧੯॥
'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਪਾਲ ਬਿਸਾਲਾ।
ਧਰਜੋ ਆਪ ਕੇ ਪਦ ਪਰ ਭਾਲਾ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।
-ਕੀਰਤਿ ਤੁਮਰੀ ਸੁਨੀ ਮਹਾਨੀ ॥੨੦॥
ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਕੇ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇਕ।
ਅਨਿਕ ਬਿਘਨ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਘਾਇਕ।
ਮਹਾਂ ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਮੋਹਿ ਉਧਾਰਹੁ।
ਦੀਨਬੰਧੁ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਹੁ ॥੨੧॥
ਦਈ ਮੁਹਿੰਮ[5] ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼।

---

[1]ਰੇਸ਼ਮ ਦੀਆਂ ਡੋਰਾਂ ਵਾਲੇ।
[2]ਰਾਤ ਦੇ ਬਿਤਾਏ।
[3]ਜਾਗਕੇ।
[4]ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ।
[5]ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗ।

ਮਹਾਂਬਲੀ ਹਮ ਪਰ ਤੁਰਕੇਸ਼।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਜੰਗ ਨਹਿਂ ਬਨੈ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਨਿ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਭਨੈ ॥੨੨॥
ਹਤਜੋ ਪਿਤਾਮਾ ਮੇਰੋ ਤਹਾਂ।
ਦਲ ਬਲ ਸਹਤ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਮਹਾਂ।
ਮੈਂ ਰਾਵਰ ਕੇ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਸੰਗ।
ਲੇ ਬਲ ਕੋ ਠਾਨੋਂ ਤਹਿਂ ਜੰਗ ॥੨੩॥
ਤੁਮ ਪਗ ਪੰਕਜ ਕਰੌਂ ਜਹਾਜ।
ਰਣ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤਰਿ[1], ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ।
ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਕੋ ਜਸੁ ਮਹਾਂ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਸੁਨਿਯਤਿ ਹੈ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ ॥੨੪॥
ਲਖਜੋ ਆਪ ਕੋ ਪਰਉਪਕਾਰੀ।
ਪ੍ਰਣ ਪੂਰਨ ਕੀਨੇ ਸਿਖ ਭਾਰੀ।
ਮਮ ਆਵਤਿ ਲੌ ਥਿਰਤਾ ਧਰੀਅਹਿ।
ਅਪਰ ਸਥਾਨ ਪਯਾਨ ਨ ਕਰੀਯਹਿ ॥੨੫॥
ਬਿਲਮ ਨ, ਮੋ ਕਹੁ ਆਯੋ ਜਾਨਹੁ।
ਮੁਝ ਕੋ ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਠਾਨਹੁਂ-।'
ਸੁਨੀ ਦੂਤ ਤੇ ਬਿਨੈ ਪ੍ਰਸੀਨੇ।
ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬੂਝਿਬੋ ਕੀਨੇ ॥੨੬॥
ਦਿਵਸ ਇਕਾਦਸ਼ ਪਟਨੇ ਥਿਰੇ।
ਆਯਹੁ ਭੂਪ ਉਤਾਇਲ ਕਰੇ।
ਕੇਤਿਕ ਸੰਗ ਅਹੈਂ ਉਮਰਾਵ।
ਲਸ਼ਕਰ ਮਹਾਂ ਜਥਾ ਦਰੀਆਵ ॥੨੭॥
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਉਤਰਜੋ ਆਈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੁੰਦਭੈਂ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਈ।
ਝੰਡੇ ਗਾਡੇ ਅਨਿਕ ਨਿਸ਼ਾਨ।
ਗਨ ਮਤੰਗ ਅਰੁ ਬਲੀ ਕਿਕਾਨ ॥੨੮॥
ਉਸ਼ਟਰ ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸ਼ਮਿਯਾਨੇ[2] ਤੰਬੂ ਗਨ ਲਾਏ।
ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸੁਨਿ 'ਹੈਂ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।'

---

[1]ਰਣ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤਰ ਲਵਾਂ।
[2]ਵਡੇ ਤੰਬੂ।

ਭਯੋ ਹਰਖ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਦਾਹੀ ॥੨੯॥
ਗਯੋ ਦੂਤ ਨੇ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯਸਿ।
'ਤੋਹਿ ਭਾਗ ਕਰਿ ਗੁਰ ਇਤ ਆਯਸਿ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਤੁਵ ਬਿਨਤੀ।
ਗਮਨਤਿ ਟਿਕੇ ਤਜਾਗਿ ਮਨ ਗਿਨਤੀ ॥੩੦॥
ਨਾਂਹਿਤ ਚਾਹਤਿ ਚਲਨਿ ਅਗਾਰੀ।
ਸੁਨਿ ਮੁਝ ਤੇ ਬਹੁ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।
ਪਾਛਲ ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਕੇ ਮਿਲੋ।
ਪੁਰਹੁ ਭਾਵਨਾ ਹੁਇ ਤਵ ਭਲੋ' ॥੩੧॥
ਸੁਨਿ ਅਨਕੂਲ ਗੁਰੂ ਜਗ ਕੇਰਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੈ ਅਨੰਦ ਘਨੇਰਾ।
ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਕਰ ਚਰਨ ਪਖਾਰੇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਤਨ ਸ਼ੁਭ ਧਾਰੇ ॥੩੨॥
ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਕੋ ਅੰਗ ਸਜਾਏ।
ਲਯੋ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸੰਗ ਸੁਭਟ ਸਭਿ ਆਯੁਧ ਧਾਰੀ।
ਚਲੵੋ ਨਗਨ ਪਗ ਪਨਹਿ ਉਤਾਰੀ[1] ॥੩੩॥
ਆਗੈ ਧਰੇ ਪਾਂਵੜੇ[2] ਜੇਈ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਹਟਵਾਇਸਿ ਸਭਿ ਤੇਈ।
ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਰੂਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਭਾਲਾ[3] ॥੩੪॥
'ਸ਼ਰਨ ਸ਼ਰਨ' ਮੁਖ ਬੋਲਤਿ ਬਾਨੀ।
ਧਰੵੋ ਚਰਨ ਸਿਰ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
'ਦਾਸ ਪਰੵੋ ਰਾਵਰਿ ਦਰਬਾਰ।
ਮਮ ਭੁਜ ਗਹੀਯਹਿ ਹਾਥ ਪਸਾਰਿ' ॥੩੫॥
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਧੀਰ ਬਿਠਾਯੋ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਸਿਖ ਸਭਿ ਕਿਛੁ ਪਾਯੋ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਬਿਜੈ ਉਪਾਇ।
ਆਵਹੁਗੇ ਬਡ ਜਸ ਉਪਜਾਇ ॥੩੬॥

---

[1]ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ।
[2]ਪਾਯੰਦਾਜ਼। ਆਦਰ ਲਈ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਵਿਛਾਇਆ ਕਪੜਾ।
[3]ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ।

ਜਗ ਮਹਿਂ ਅਸ ਕਾਰਜ ਨਹਿਂ ਕੋਇ।
ਪੂਰਨ ਨਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਹੋਇ।
ਮਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਧਰਿ ਚਿੰਤ ਨਿਵਾਰੋ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ ॥੩੭॥
ਕਰਹੁ ਤਿਹਾਵਲ ਕੋ ਸਮੁਦਾਇ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿਂ ਦਿਹੁ ਬਰਤਾਇ।
ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਮਨ ਮਹਿਂ ਜੋਇ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਜੈ ਹੋਇ* ॥੩੮॥
ਸਿਮਰਹੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੂਰਹਿਂ ਸਾਰੀ।
ਉਰ ਤੇ ਸੰਸੈ ਦੇਹੁ ਬਿਦਾਰੀ।'
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਭੂਪ ਸੁਨਾਵਾ।
'ਮੋਹਿ ਭਰੋਸੋ ਪੂਰਬ ਆਵਾ ॥੩੯॥
ਸੁਨਯੋਂ ਸੁਭਾਵ ਜਬਹਿ ਉਪਕਾਰੀ।
ਚਹਯੋ ਸ਼ਰਨ ਮੈਂ ਪਰਨ ਤੁਮਾਰੀ।
ਮਿਸ[1] ਮੁਹਿੰਮ ਕੇ ਜਾਗੇ ਭਾਗ।
ਜਿਸ ਤੇ ਭਯੋ ਗੁਰੂ ਪਗ ਰਾਗ[2]' ॥੪੦॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਕਰਿ ਬੈਨ।
ਪਿਖਿ ਗੁਰ ਕੋ ਕਰਿ ਸੀਤਲ ਨੈਨ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਡੇਰੇ ਮਹਿਂ ਗਯੋ।
ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਅਨੰਦ ਕੋ ਕਿਯੋ ॥੪੧॥
ਤੋਪ, ਰਹਿਕਲੇ, ਤੁਪਕ, ਜਮੂਰੇ।
ਕਰੀ ਸ਼ਲਖ ਰਵ ਸੁਨਿਯਤਿ ਦੂਰੇ।
ਸਭਿ ਮਾਨਵ ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਬਾਸੀ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀ ॥੪੨॥
ਨ੍ਰਿਪ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਕਹੈਂ ਸੁਨਾਵੈਂ।
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਇਹ ਸੰਗ ਜਾਵੈ।
ਆਗੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਤੇ ਤਿਆਰ।
ਆਇ ਸ਼ਰਨ ਇਹ ਡਰ ਉਰ ਧਾਰਿ ॥੪੩॥

---

*ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਕਿ ਰਾਜਾ ਤਾਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤ ਹੋਕੇ ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਫਤਹ ਕਰਨ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਉਂ ਸਹਾਯਕ ਬਣੇ, ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਦੱਸਣਗੇ। ਦੇਖੋ ਇਹੋ ਰਾਸ, ਅੰਸੂ ੮ ਅੰਕ ੧੭ ਤੋਂ ੨੧ ਤੱਕ।

[1]ਬਹਾਨੇ।

[2]ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ।

ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਬਡੋ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋਇ।
ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਲਖਿ ਤ੍ਰਾਸ ਮਹਾਨਾ।
ਗੁਰੁ ਅਲੰਬ ਤੇ ਚਹਤਿ ਪਯਾਨਾ' ॥੪੪॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਰਤਾਇ ਬਿਲੰਦ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਦ ਪਾਹੁਲ ਕੋ ਲੇਯ।
ਭਯੋ ਸਿੱਖਜ ਕਿਰਤਾਰਥ ਸੇਯ ॥੪੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ।
ਅਨੁਸਾਰੀ ਤਬਿ ਹੋਇ ਨਰਿੰਦ[1]।
ਚਹਤਿ ਕੂਚ ਆਗੇ ਕੋ ਕਰਜੋ।
ਲਸ਼ਕਰ ਜੁਤਿ ਪੁਰਿ ਕੇ ਢਿਗ ਪਰਜੋ ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਨ੍ਰਿਪੁ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋਂ ਮਿਲਨੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਤਿਯੋ ਅੰਸੂ ॥੩॥

---

[1]ਤਦ ਰਾਜਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕਰਕੇ।

੪. [ਢਾਕੇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਦੀ ਮਾਤਾ]

੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫

ਦੋਹਰਾ: ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਲਈ, ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਪਾਲ।
ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਆਗੇ ਚਲਜੋ, ਲਖਹਿ ਮੁਹਿੰਮ ਬਿਸਾਲ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੰਗ।
ਚਲੇ ਅਰੂਢਤਿ ਹੋਇ ਤੁਰੰਗ।
ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਫਕੀਰਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਚਲੇ ਸੰਗ ਗੁਰੁ ਧਰੇ ਅਨੰਦ ॥੨॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੋ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਕਰਿ ਅਭਿਨੰਦਨ[1]।
ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁ ਗੁਜਰੀ ਭ੍ਰਾਤਾ।
ਦੇ ਧੀਰਜ ਸਭਿ ਕੋ ਬੱਖਜਾਤਾ ॥੩॥
ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਹਿਤ ਸੇਵਾ[2] ਕਹਿ ਕੈ।
ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰੀ ਸਿਖ ਲਹਿ ਕੈ।
ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਧੀਰ।
ਸਾਥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਅਰੁ ਸੈਨਾ ਭੀਰ ॥੪॥
ਚਾਲੇ ਸਨਮੁਖ ਦੇਸ਼ ਬੰਗਾਲੇ।
ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜੇ ਸ਼ਬਦ ਬਿਸਾਲੇ।
ਹੁਤੋ ਮੁੰਗੇਰ ਨਗਰ[3] ਇਕ ਭਾਰੇ।
ਬਸਹਿੰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਗੰਗ ਕਿਨਾਰੇ ॥੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਹਿੰ ਉਤਰੇ ਜਾਇ।
ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਆਈ ਸਮੁਦਾਇ।
ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਉਪਾਇਨ ਆਨੀ।
ਧਰਿ ਸ਼ਰਧਾ ਪਦ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ ॥੬॥
ਜੋ ਜੋ ਜਿਸ ਜਿਸ ਗੁਰ ਹਿਤ ਧਰਜੋ[4]।
ਤਤਛਿਨ ਆਨਿ ਸੁ ਅਰਪਨ ਕਰਜੋ।
ਸਭਿ ਪਰ ਜਥਾ ਉਚਿਤ ਗੁਨਖਾਨੀ।
ਕਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਇਛ ਪੂਰਨ ਠਾਨੀ ॥੭॥
ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸਾ।

---

[1]ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ।
[2]ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ।
[3]ਨਾਮ ਨਗਰ ਦਾ।
[4]ਰਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਿੱਖੀ ਪੰਥ ਬਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
ਸੱਤਜਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਦੀਨਿ।
ਨਿਜ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਯ ਸੁ ਕੀਨਿ ॥੮॥
ਪੁਨ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
ਲਸ਼ਕਰ ਭੂਪ ਸਮੇਤ ਪਿਛਾਰੀ।
ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਬਜਤਿ ਨਗਾਰੇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗ ਹਿਰੇਖਾ ਧਾਰੇ ॥੯॥
ਕੁੰਜਰ ਚਲਹਿਂ ਉਤੰਗ[1] ਮਹਾਨੇ।
ਹੌਦਾ ਝੂਲਤਿ ਝਾਲਰ ਸਾਨੇ।
ਅਨੀ[2] ਘਨੀ ਗਮਨੀ ਬਲ ਸਨੀ[3]।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਬਡੇ ਬਡੇ ਗਨ ਧਨੀ ॥੧੦॥
ਰਾਜ ਮਹਿਲ[4] ਪੁਨ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਗਨ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਹਰਖਾਇ।
ਕੇਤਿਕ ਚਢੇ ਮਤੰਗਨਿ ਆਵਤਿ।
ਕੋ ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਥਿਰ[*] ਸੁਖ ਪਾਵਤਿ ॥੧੧॥
ਕੇਤਿਕ ਚਲਿਤ ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵਤਿ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ੁਭ ਪਹਿਰਿ ਸੁਹਾਵਤਿ।
ਤੰਬੂ ਤਹਾਂ ਪਹੁੰਚਿ ਲਗਵਾਏ।
ਡੇਰੇ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਬਸੇ ਸੁਹਾਏ ॥੧੨॥
ਨਹੀਂ ਨਗਰ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਜਾਇ।
ਸੁਨਿ ਸੰਗਤਿ ਤਹਿਂ ਕੀ ਸਮੁਦਾਇ।
ਭੇਟ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਨਿ ਕੋ ਲਾਗੇ।
ਨਹਿਂ ਪਹੁੰਚੇ ਢਿਗ ਕਰਿ ਅਨੁਰਾਗੇ ॥੧੩॥
ਕਰਹਿਂ ਸੁ ਤਯਾਰੀ ਐਬੋ ਜਾਵਦ[5]।
ਗਮਨੇ ਆਗੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਾਵਦ।
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿਖ ਤਹਾਂ ਨਿਹਾਰੇ।
ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਰੇ ॥੧੪॥

---

[1]ਉਚੇ ਉਚੇ।
[2]ਫੌਜ।
[3]ਬਲ ਵਾਲੀ।
[4]ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਜੋ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੈ।
[*]ਪਾ:-ਕੌ।
[5]ਆਵਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜਦ ਤਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

ਪੀਛੇ ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਸੋ ਰਹੇ।
ਮੂਢਨਿ ਨਹੀਂ ਮਹਾਤਮ ਲਹੇ।
ਪੂਰਬ ਜਿਨਹੁ ਨ ਭਾਗ ਉਦੋਤੇ।
ਤਿਨ ਕੀ ਦਸ਼ਾ ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਹੋਤੇ ॥੧੫॥
ਢਿਗ ਸਤਿਗੁਰ ਨਹਿਂ ਦਰਸੇਂ ਜਾਇ[1]।
ਬਿਨਾ ਭਾਗ ਤੇ ਕੋ ਕਿਮ ਪਾਇ।
ਚਲਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜਬਿ ਆਗੇ ਗਏ।
ਨਗਰ ਮਾਲਦਹ[2] ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥੧੬॥
ਤਿਸਿ ਪੁਰਿ ਜਹਿਂ ਸੰਗਤਿ ਇਸਥਾਨ।
ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ।
ਤਹਿਂ ਭੀ ਸਿੱਖਜ ਨ ਕੋਊ ਆਯਹੁ।
ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਨ ਫਲ ਕੋ ਪਾਯਹੁ ॥੧੭॥
ਸ਼ੂੰਨ[3] ਸਥਾਨ ਹੇਰਿ ਗੁਰੁ ਪੂਛਾ।
'ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਤੇ ਛੂਛਾ?
ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਨ ਦੀਖਤਿ ਕੋਈ।
ਧਰਮਸਾਲ ਮਹਿਂ ਥਿਰ ਨਹਿਂ ਸੋਈ' ॥੧੮॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਇਮ ਬਾਨੀ।
ਗੁਰੂ ਸਮੀਪਨਿ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।
'ਪੰਡੂਏ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰ।
ਤਹਾਂ ਬਰਸ ਮਹਿਂ ਮੇਲਾ ਪੂਰ ॥੧੯॥
ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ ਸਿਖ ਸਗਰੇ ਗਏ।
ਤਿਸ ਮੇਲੇ ਮਹਿਂ ਪਾਪਤਿ ਭਏ।
ਦਿਨ ਦੋਇਕ ਮੈਂ ਸੋ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਬਹੁਰ ਮਿਲੈਂ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਾਵੈਂ' ॥੨੦॥
ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰੀ।
'ਮਮ ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਨਹਿਂ ਅਧਿਕਾਰੀ।
ਤਿਨ ਸੋਂ ਮੇਲਾ ਹ੍ਵੈ ਨ ਹਮਾਰੋ[+]।
ਨਿਸ ਕੋ ਬਸਿ ਮਗ ਚਲਹਿਂ ਅਗਾਰੋ' ॥੨੧॥

---

[1]ਕੋਲ (ਆਏ) ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਕਰਦੇ।

[2]ਨਾਮ ਨਗਰ ਦਾ ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਅੰਬ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ।

[3]ਖਾਲੀ।

[+]ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਞੀ ਛੱਡਕੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਕਰਮ ਦੀ ਮਾਨੋ ਟੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਭਾਵਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹੋਈ ਜੋ ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਞੀ ਛੱਡਕੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਕ ਸਿਖ ਹੁਤੋ ਤਹਾਂ ਹਲਵਾਈ।
ਆਇ ਪਰਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਰਣਾਈ।
ਲਖਿ ਮਰਜ਼ੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤਿਹ ਕਰੀ।
ਮੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਪਰੀ[++] ॥੨੨॥
ਪੂਰਵਤਿ ਰਹੇ ਮਨੋਰਥ ਮੇਰੇ।
ਭਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰੇ।
ਦੀਨਦਜਾਲ ਮੈਂ ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨੀ।
ਮਮ ਇੱਛਾ ਇਹ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ॥੨੩॥
ਮਮ ਕਰ ਕੋ ਪਕਵਾਨ ਮਹਾਨਾ।
ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਕਰਹੁ ਸੋ ਖਾਨਾ।'
ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਤਿਸ ਕੋ ਮਨ ਕੇਰਾ।
ਆਇਸੁ ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੪॥
ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਤਿਨ ਭਲੋ ਬਨਾਇਵ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪਕਵਾਨ ਪਕਾਇਵ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਾਰਤਿ ਲਜਾਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਗੈ ਆਨਿ ਟਿਕਾਯੋ ॥੨੫॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਿੱਖਜ ਕੀ ਦੇਖਿ ਉਦਾਰਾ।
ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਕੀਨਸਿ ਖਾਨ ਅਹਾਰਾ।
ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਸਮੇਤ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
ਕਰਿ ਪਖਾਰਿ ਪਟ ਪੌਂਛਿ ਸੁਹਾਏ[1] ॥੨੬॥
ਤਿਸ ਪਰ ਖੁਸ਼ੀ ਭਏ ਗੁਰਦਜਾਲੁ।
ਛਿਨਕ ਬਿਖੈ ਸਿਖ ਕੀਨਿ ਨਿਹਾਲ।
ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਢਾਕੇ ਦਿਸ਼ਿ ਚਲੇ।
ਮਾਰਗ ਬਿਖੈ ਸਿੱਖਜ ਬਹੁ ਮਿਲੇ ॥੨੭॥
ਕਰਤਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਜਾਤੇ।
ਸਿੱਖਜ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਨਿਤ ਬਰੁਸਾਤੇ[2]।
ਸੰਗਤਿ ਪਰ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਤੇ ਕਰਤਿ ਨਿਹਾਲਾ ॥੨੮॥
ਮਨਹੁਂ ਕਾਮਨਾ ਚਿਤਵਹਿ ਕੋਇ।

[++]ਪਾ:-ਗੁਰੁ ਜੀ ਟੇਕ ਤੁਮਾਰੀ ਧਰੀ।
[1]ਸ਼ੋਭ ਨੀਕ ਬਸਤ੍ਰ ਨਾਲ ਪੂੰਝੇ ਹੱਥ ਧੋਕੇ।
[2]ਵਰੋਸਾਂਵਦੇ।

ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇ।
ਕਰਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭੋਜਨ ਅਚਵਾਵਹਿ।
ਕੋ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੋ ਤਨ ਪਹਿਰਾਵਹਿ ॥੨੯॥
ਕੋ ਅਪਨੇ ਘਰ ਬਿਖੈ ਉਤਾਰਹਿ।
ਪ੍ਰੀਤਿ ਧਰਹਿ ਕੋ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰਹਿ।
ਨਹਿਂ ਠਹਿਰੈਂ ਪੁਨ ਗਮਨੇ ਜਾਹਿਂ।
ਲਸ਼ਕਰ ਸੰਗ ਚਲਤਿ ਉਤਸਾਹਿ ॥੩੦॥
ਸੈਨਾ ਮਹਿਂ ਤੰਬੂ ਲਗਵਾਇ।
ਕਿਸੂ ਥਾਨ ਗੁਰੁ ਬੀਚ ਰਹਾਇਂ।
ਕਬਿਹੂੰ ਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕੋ ਦੇਖਿ।
ਤਿਨ ਕੇ ਘਰ ਉਤਰਹਿਂ ਅਵਿਰੇਖਿ[1] ॥੩੧॥
ਇਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਗੋਸਾਈਂ।
ਢਾਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਦਲ ਸਮੁਦਾਈ[2]।
ਸਭਿ ਕੋ ਡੇਰਾ ਵਹਿਰ ਉਤਾਰਾ।
ਆਪ ਗੁਰੂ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਪਗ ਧਾਰਾ ॥੩੨॥
ਢਾਕੇ ਨਗਰ ਮਝਾਰ ਮਸੰਦ।
ਬਸਹਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਬਿਲੰਦ।
ਤਿਸ ਕੀ ਮਾਤ ਬ੍ਰਿਧ ਬਹੁ ਤਨ ਕੀ।
ਬਡੀ ਲਾਲਸਾ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ॥੩੩॥
ਕਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਜ ਸਦਨ ਮਝਾਰਾ।
ਗੁਰ ਹਿਤ ਏਕ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੁਧਾਰਾ।
ਆਸਤਰਨ ਸੋਂ ਛਾਦਨਿ ਕਰਜੋ।
ਸੇਜਬੰਦ ਸੰਗ ਕਸਿ ਕਰਿ ਧਰਜੋ ॥੩੪॥
ਤਿਸ ਕਉ ਪੂਜਹਿ ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ।
ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਇਮ ਧਾਰੇ।
-ਇਸ ਊਪਰ ਜਬਿ ਆਨਿ ਬਿਰਾਜੇਂ।
ਤਬਿ ਮੇਰੇ ਪੂਰਨ ਸਭਿ ਕਾਜੇ- ॥੩੫॥
ਤੂਲ[3] ਸੁਧਾਰੇ ਅਪਨੇ ਹਾਥ।
ਪੁਨ ਕਾਤਜੋ ਸੂਖਮ ਹਿਤ ਸਾਥ।

---

[1]ਦੇਖ ਕੇ, ਪਸੰਦ ਕਰਕੇ।
[2]ਸਾਰੇ ਦਲ (ਸਹਿਤ)।
[3]ਰੂਈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਿ ਸੋ ਬਸਤ੍ਰ ਬੁਨਾਵਾ[1]।
ਗੁਰ ਹਿਤ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਕਲ ਬਨਾਵਾ ॥੩੬॥
ਧੂਪ ਦੀਪ ਪੂਜਾ ਨਿਤ ਕਰੈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਆਸ ਧ੍ਯਾਨ ਪੁਨ ਧਰੈ।
-ਆਰਬਲਾ ਮਮ ਭਈ ਬਿਤੀਤ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਗੁਰੂ ਪਗ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥੩੭॥
ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਗੁਰ ਮਮ ਘਰ ਆਵੈਂ।
ਇਸ ਪ੍ਰਯੰਗ ਪਰ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਵੈਂ।
ਪਹਿਰਹਿਂ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੋ ਮਮ ਹਾਥ[2]।
ਕਰਹਿਂ ਅਹਾਰ ਇਹਾਂ ਗੁਰ ਨਾਥ- ॥੩੮॥
ਲਖਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਲੀਨਸਿ ਤਿਸ ਘਰ ਕੋ ਮਗ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਜਾਇ ਠਾਂਢਿ ਹੋਏ ਤਿਸ ਪੌਰ।
ਸੁਧਿ ਭੇਜੀ ਅੰਤਰ ਜਿਸ ਠੌਰ[3] ॥੩੯॥
ਹਰਿਬਰਾਇ[4] ਸੁਨਿ ਤੂਰਨ ਆਈ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਗਹਿ ਕਰਿ ਲਪਟਾਈ।
'ਆਜ ਘਰੀ ਪਰ ਮੈਂ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਜਿਸ ਤੇ ਪੁਰਵੀ ਆਸ ਹਮਾਰੀ' ॥੪੦॥
ਤਿਸ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਆਨਿ ਬਿਠਾਏ।
ਹਰਖਤਿ ਚਾਰੁ ਬਸਤ੍ਰ ਨਿਕਸਾਏ।
ਅਪਨੇ ਕਰ ਤੇ ਕਰੇ ਬਨਾਵਨਿ।
ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸੋ ਕਿਯ ਪਹਿਰਾਵਨ ॥੪੧॥
ਧੂਪ, ਦੀਪ, ਨਈਬੇਦ[5] ਸੁਧਾਰਾ।
ਕਰਿ ਪੂਜਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ।
ਤਬਿ ਸੋ ਬਿਰਧਾ ਭਈ ਨਿਹਾਲ।
ਪੁਰਜੋ ਮਨੋਰਥ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥੪੨॥
ਭਈ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਗਦ ਗਦ ਬਾਨੀ।
ਨਹਿਂ ਉਸਤਤਿ ਮੁਖ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ।

---

[1]ਉਣਵਾਇਆ।
[2]ਮੇਰੇ ਹੱਥੋਂ। (ਅ) ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਦੀ।
[3]ਜਿਸ ਥਾਂ (ਮਾਈ) ਸੀ।
[4]ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ।
[5]ਭਾਵ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਤੋਂ ਹੈ।

ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਜਲ ਅਨੰਦ ਭਰਿ ਆਵਾ।
ਹਰਖਤਿ ਰੰਕ ਮਨਹੁਂ ਧਨ ਪਾਵਾ ॥੪੩॥
ਜਥਾ ਚੰਦ ਕੋ ਪਿਖਹਿ ਚਕੋਰ।
ਇਕ ਟਕ ਦੇਖਤਿ ਗੁਰ ਪਗ ਓਰ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਸ ਹੇਰਾ।
ਉਮਡਜੋ ਇਨ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਘਨੇਰਾ ॥੪੪॥
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਮਧੁਰ ਸੁਨਾਯਹੁ।
'ਤਵ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇਸ ਥਲ ਆਯਹੁ।
ਤੋਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਰੇ ਮਨ ਭਾਯਹੁ।
ਭਾਉ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੋ ਲਲਚਾਯਹੁ ॥੪੫॥
ਕਰਜੋ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਹੋਵਾ।
ਸਦਨ ਬਿਠਾਇ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਜੋਵਾ।
ਅਬਿ ਤੇਰੇ ਉਰ ਲਾਲਸ ਜੋਈ।
ਜਾਚਿ ਲੇਹੁ, ਮੈਂ ਦੇਵੌਂ ਸੋਈ' ॥੪੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੱਧਾ ਭਈ ਅਧੀਨ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਜਾਚਨਿ ਕੀਨਿ।
'ਰਾਵਰ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਨਿਤ ਪਾਵੌਂ।
ਜਬਿ ਲਗਿ ਤਨ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਾਨ ਬਸਾਵੌਂ ॥੪੭॥
ਇਹੀ ਆਸ ਮੇਰੀ ਸੋ ਦੀਜੈ।
ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਿ ਹਰਖੀਜੈ।'
ਸੁਨਿ ਅਦਭੁਤ ਬਾਨੀ ਤਿਸ ਕੇਰੀ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਰੀ ॥੪੮॥
'ਦੁਰਲਭ ਬਰ ਜਾਚਨ ਕੋ ਕੀਨਾ।
ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਸੋ ਮੈਂ ਦੀਨਾ।
ਜਬਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਿ ਠਾਨਹਿਂ ਧਜਾਨ।
ਤਬਿ ਉਰ ਦੇਵੌਂ ਦਰਸ਼ਨ ਆਨਿ' ॥੪੯॥
ਬਸੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਹੁਇ ਗੁਨਖਾਨੀ।
ਦੀਨਸਿ ਦਾਨ ਜਾਚਨਾ ਜਾਨੀ।
ਦਿਯੋ ਅਨੰਦ ਤਿਹ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ।
ਜਗ ਸਾਗਰ ਤੇ ਕਰਜੋ ਉਧਾਰ ॥੫੦॥
ਬਡਭਾਗਾ ਹਰਖੀ ਬਰ ਪਾਇ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਇ।

ਜਿਸ ਕੋ ਪੇਮ ਗੁਰੂ ਮਨ ਮਾਨੇ।
ਕਯੋਂ ਨ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਕੱਲਜਾਨੇ ॥੫੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਿੱਖਨੀ ਬ੍ਰਿੱਧਾ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰਥੋ ਅੰਸ ॥੪॥

੫. [ਢਾਕੇ ਭਾਈ ਨੱਥਾ]

੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬

ਦੋਹਰਾ: ਨਾਮ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਜੋ, ਬਡੋ ਮਸੰਦ ਸੁ ਦੇਸ਼।
ਹੁਤੀ ਨਗਰ ਕੀ ਸੰਗਤਾਂ, ਲੀਨਿ ਸਕੇਲ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗਵਨੁ।
ਰੁਚਿਰ ਅਕੋਰਨਿ ਲੇ ਨਿਜ ਭਵਨੂ[1*]।
ਚੌਂਪਤਿ ਚਿਤ ਚਾਹਤਿ ਦਰਸਾਵਨ[2]।
ਹੋਹਿਂ ਨਿਹਾਲ ਹੇਰਿ ਪਗ ਪਾਵਨ ॥੨॥
ਸਭਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਿ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ।
ਆਗੈ ਹੋਇ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਰੁ ਮਾਤੇ।
ਲੋਚਨ ਤੇ ਜਲ ਬੂੰਦਨ ਜਾਤੇ[3] ॥੩॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਾਇਨ ਲਪਟਾਏ।
ਅਰਪਨ ਕੀਨਿ ਅਕੋਰ ਅਨੇਕ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਜਲਧਿ ਵਿਵੇਕ ॥੪॥
ਬਾਰ ਬਾਰ ਹੋਵਤਿ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਬੈਠਿ ਸਭਿ ਗਏ।
ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਗਾਵਤਿ ਭਏ ॥੫॥
ਕਰਜੋ ਕੀਰਤਨ ਕੋ ਚਿਰਕਾਲ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਸਾਲ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਐਸੇ ਕਹਿ ਵਾਕਾ।
'ਮਮ ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਕੋਠਾ[4] ਢਾਕਾ ॥੬॥
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮੁਹਿ ਭਜਨ ਸੁਨਾਯਹੁ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਰਿਦਾ ਰਿਝਾਯਹੁ।'
ਤਬਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਸਬਿ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ।

---

[1]ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ।
[*]ਪਾ:-ਭਏ ਤਿਆਰ ਤਜਾਗ ਨਿਜ ਭਵਨੂੰ।
(੨) ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ ਆਇ ਤਜਿ ਭਵਨੂੰ।
[2]ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।
[3]ਵਗਦੀਆਂ।
[4]ਖਜ਼ਾਨਾ।

ਜਿਨ ਮਹੁੰ ਅੱਗ੍ਰ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ॥੭॥
ਦੀਪਕ ਬਾਰਿ ਆਰਤੀ ਕਰੀ।
ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਅਗਾਰੀ ਧਰੀ।
ਫੂਲਨਿ ਮਾਲਾ ਗਰ ਪਹਿਰਾਈ।
ਅਧਿਕ ਸੁਗੰਧੈਂ ਢਿਗ ਛਿਰਕਾਈ ॥੮॥
ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਾਵਨ ਗਹਿ ਹਾਥ।
ਕਰੇ ਪਖਾਰਨਿ ਸ਼ੁਭ ਜਲ ਸਾਥ।
ਪੁਨ ਪਟ ਸੋਂ ਪੌਂਛੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤ।
ਲੇ ਚਰਣਾਂਮ੍ਰਿਤ, ਹਰਖਤਿ ਚੀਤ ॥੯॥
ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਖਾਨਾ।
'ਹਮ ਨੇ ਤੁਮਰੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਛਾਨਾ।
ਤਿਸ ਕੇ[1] ਬਸਿ ਹੁਇ ਇਤ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸੇਵਾ ਤੁਮ ਤੇ ਸਭਿ ਬਨਿ ਆਏ ॥੧੦॥
ਅਬਿ ਧਰਮਸਾਲਾ ਸੁੰਦਰ ਪਾਵਹੁ।
ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਤਹਿਂ ਸੰਤ ਟਿਕਾਵਹੁ।
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਮਿਲਹੁ ਸਿੱਖਜ ਮਮ ਪਜਾਰੇ।
ਕਰਹੁ ਕੀਰਤਨ ਸ਼੍ਰੇਯ[2] ਤੁਮਾਰੇ ॥੧੧॥
ਜੋੜ ਕਰਹੁ ਪਰਬਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਗੁਰੂ ਅਰਾਧਹੁ ਸਭਿ ਦੁਖ ਜਾਂਹਿ।'
ਸੁਨਿ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਨੀ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਹੁਇ ਮਾਨੀ ॥੧੨॥
ਮਥਰਾ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਤਤਕਾਲ।
ਧ੍ਰਮਸਾਲਾ ਤਹਿਂ ਰਹੀ ਬਿਸਾਲ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਧੀਰ।
ਪਠਜੋ ਹੁਤੋ ਅਲਮਸਤ ਫਕੀਰ ॥੧੩॥
ਪ੍ਰਥਮ ਕਥਾ ਇਹ ਕਹਿ ਸਭਿ ਆਏ।
ਜਥਾ ਕਾਜ ਤਿਨ ਤਹਾਂ ਬਨਾਏ।
ਹੁਤੋ ਤਿਸੀ ਕੋ ਪੋਤਾ ਚੇਲਾ[3]।
ਮਿਲਤਿ ਸਭਿਨਿ ਜਹਿਂ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾ ॥੧੪॥

---

[1]ਤਿਸ (ਪ੍ਰੇਮ) ਦੇ।
[2]ਮੁਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।
[3]ਚੇਲੇ ਦਾ ਚੇਲਾ।

ਭਾਈ ਨੱਥਾ ਭਾਖਹਿਂ ਨਾਮੁ।
ਢਾਕੇ ਬਿਖੇ ਬਸਹਿ ਸ਼ੁਭ ਧਾਮ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਹੁਕਮ ਕੋ ਪਾਇ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਕੀ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਨਿਵਾਇ ॥੧੫॥
ਸਤਿਗੁਰ ਹਿਤ ਭੇਜਤਿ ਸੋ ਰਹੈ।
ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਤ ਸਾਂਭਤਿ ਅਹੈ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਸੂਖਮ ਮਹਾਂ।
ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਪਟ ਲੇ ਕਰਿ ਤਹਾਂ ॥੧੬॥
ਹਿਤ ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪਠਾਵਹਿ।
ਇਸ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਤਹਾਂ ਰਹਾਵਹਿ।
ਆਦਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਮਸੰਦ।
ਤਿਹ ਸੋਂ ਕ੍ਰੋਧਤਿ ਰਹਤਿ ਬਿਲੰਦ ॥੧੭॥
ਰਿਸ ਧਰਿ ਕਈ ਬਾਰ ਲਰ ਪਰੈਂ।
ਨਹਿਂ ਬਨਿ ਆਇ, ਬੈਰ ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਇਕ ਅੰਗੀ ਉਨਮੱਤ ਫਕੀਰ[1]।
ਗੁਰੁ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਧਰਿ ਧੀਰ ॥੧੮॥
ਸੰਗਤਿ ਸਹਿਤ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਨਾਲਸ਼[2] ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਸ।
'ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਇਹ ਨੱਥਾ ਭਾਈ।
ਹਮ ਸੋਂ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਤਿ ਲਰਾਈ ॥੧੯॥
ਸੰਗਤਿ ਅਪਰ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗ।
ਨਹਿਂ ਕਜੋਂਹੂੰ ਰਾਖਤਿ ਰਸ ਰੰਗ।
ਬਹੁ ਦੁਰਬਚਨ ਕਹਤਿ ਹੀ ਰਹੈ।
ਸੁਨਿ ਲਖਿ ਸੰਤ ਸਕਲ ਹੀ ਸਹੈਂ ॥੨੦॥
ਗੁਰ ਕੇ ਕਰੇ ਮਸੰਦ ਮਹਾਨ।
ਨਹਿਂ ਰਾਖਤਿ ਇਹੁ ਕਿਸ ਕੀ ਆਨਿ।'
ਕਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।
'ਨੱਥਾ ਨਿਤ ਹਜ਼ੂਰ ਮਮ ਬਸੇ ॥੨੧॥
ਨਹਿਂ ਮਮ ਢਿਗ ਕਿਹ ਦੇਤਿ ਦਿਖਾਈ[3]।

---

[1]ਇਕ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ) ਪੱਖ ਵਾਲਾ ਤੇ ਮਸਤ ਫਕੀਰ।
[2]ਫਰਯਾਦ।
[3]ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਸਦਾ ਨਹੀਂ।

ਢਾਕੇ ਬਿਖੈ ਸੁ ਆਪ ਲਖਾਈ[1]।'
ਪਠਜੋ ਦਾਸ ਨੱਥਾ ਬੁਲਵਾਯੋ।
ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸਮੀਪ ਬੈਠਾਯੋ ॥੨੨॥
ਬੂਝਜੋ ਤਿਸ ਕੋ 'ਨੱਥਾ ਭਾਈ!
ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਇਹ ਕਹਤਿ ਬੁਰਾਈ।
-ਹਮ ਕੋ ਦੇਤਿ ਰਹਹਿ ਨਿਤ ਗਾਰੀ।
ਸੰਗਤਿ ਸੰਗ ਨ ਭਲੋ ਉਚਾਰੀ ॥੨੩॥
ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਸਲਾਹ ਨਹਿਂ ਲੇਵਹਿ।
ਜੋ ਮੁਖ ਆਵਤਿ ਸੋ ਬਕ ਦੇਵਹਿ-।'
ਸੁਨਿ ਭਾਈ ਨੱਥੇ ਬਚ ਬੋਲੇ।
'ਇਹ ਧੀ ਕੇ ਰੌੜੇ[2*] ਮਤਿ ਹੌਲੇ' ॥੨੪॥
ਅਰਲ ਬਰਲ ਬਹੁ ਬਦਨ ਉਚਾਰੀ।
'ਮੈਂ ਇਨ ਕੋ ਕਬਿ ਦਈ ਨ ਗਾਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਬਿਗਸਾਏ।
ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਸਕਲ ਮੁਸਕਾਏ ॥੨੫॥
'ਅਬਿ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਿਂ ਗਾਰਿ ਨਿਕਾਰਤਿ।
ਗੁਰਨਿ ਸੁਨਾਵਹਿ ਮੈਂ ਨ ਉਚਾਰਤਿ।'
ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰਿ ਕਹਜੋ।
'ਇਸ ਕੋ ਇਮ ਸੁਭਾਵ ਹੀ ਲਹਜੋ ॥੨੬॥
ਭਾਈ ਨੱਥਾ ਦੇ ਜਬਿ ਗਾਰੀ।
ਤੁਮ ਤਬਿ ਜਾਨਹੁਂ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰੀ।
ਇਸ ਕੇ ਉਰ ਬਿਕਾਰ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਬੋਲਨਿ ਗਤਿ ਐਸੀ ਨਿਤ ਹੋਈ ॥੨੭॥
ਕਰਹੁ ਨ ਗਿਲਾ[3] ਸੁਨਤਿ ਇਸ ਬੈਨ।
ਹਿਰਦਾ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਰੋਧੀ ਹੈ ਨ।
ਇਹ ਸੂਧਾ ਉਨ ਮੱਤ ਫਕੀਰ।
ਸੂਧੀ ਬਾਤ ਭਨਤਿ ਉਰ ਧੀਰ ॥੨੮॥

---

[1]ਢਾਕੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਖਾਂਵਦਾ ਹੈ।
[2]ਅਕਲੋਂ ਸੱਖਣੇ।
[ਧੀ = ਬੁੱਧੀ। ਰੌੜ ਬਨਸਪਤੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਮਦਾਨ। ਭਾਵ ਸੱਖਣਾ]
[*]ਕਈ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲੀਲ ਪਾਠਾਂਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਲੀਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।
[3]ਗੁੱਸਾ।

ਇਕ ਅੰਗੀ[1] ਸੂਧੇ ਮਗ ਪਰਿਓ।
ਨਹੀਂ ਕੁਟਿਲਪਨ[2] ਕੋ ਮਨ ਧਰਿਓ।
ਮਾਨੈ ਬਚਨ ਸਾਚ ਨਿਤ ਮੇਰਾ।
ਚਢ਼ਜੋ ਰੰਗ ਅਨੁਰਾਗ ਬਡੇਰਾ ॥੨੯॥
ਸੰਗਤਿ ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਜਿ ਅਹੋ।
ਸੁਨਤਿ ਬਾਕ ਉਰ ਛੋਭ ਨ ਲਹੋ।
ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਇਹ ਸੰਗ ਕਰੋ।
ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ਮਮ ਬਚ ਮਨ ਧਰੋ ॥੩੦॥
ਨਹੀ ਕੁਟਲਤਾ ਧਾਰਨਿ ਕਰੀਅਹਿ।
ਰਿਦੈ ਸਰਲਤਾ ਸਦ ਅਨੁਸਰੀਅਹਿ।
ਮਲ ਬਿਕਾਰ ਉਰ ਤੇ ਪਰਹਰੀਅਹਿ।
ਗੁਰ ਅਨੁਰਾਗ ਰੰਗ ਕੋ ਧਰੀਅਹਿ ॥੩੧॥
ਸੱਤਿਨਮ ਸਿਮਰਨ ਆਚਰੀਅਹਿ।
ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੰਧਨ ਨਿਰਵਰੀਅਹਿ।
ਭਵ ਸਾਗਰ ਦੁਸ਼ਤਰ ਕੋ ਤਰੀਅਹਿ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਸਦੀਵ ਬਿਚਰੀਅਹਿ' ॥੩੨॥
ਇਮ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼।
ਸਭਿ ਸਿੱਖਨਿ ਕੇ ਹਤੇ ਕਲੇਸ਼।
ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਤਹਿਂ ਬਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ ॥੩੩॥
ਪੁਨਹ ਕੂਚ ਕਰਿਬੇ ਕੀ ਤਜਾਰੀ।
ਆਇਸੁ ਦਾਸਨਿ ਪਾਸ ਉਚਾਰੀ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਮਾਤ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਆਈ ਤੁਰਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਸ ॥੩੪॥
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪੰਕਜ ਪਗ ਪਰੀ।
ਜੁਗਲ ਬਿਲੋਚਨ ਆਸੂੰ ਝਰੀ[3]।
'ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਸੁਨਜੋ ਕੂਚ ਮੈਂ ਆਈ।
ਉਰ ਜੈਸੇ ਅਭਿਲਾਖ ਬਸਾਈ ॥੩੫॥
ਸੋ ਮੈਂ ਜਾਚੀ ਰਾਵਿਰਿ ਪਾਸ।

---

[1]ਭਾਵ ਨਿਰੋਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲਾ।
[2]ਕਪਟ।
[3]ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਹੈ।

ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਮੁਝ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼[1]।
ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕੀਜੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਦ ਇਹਾਂ ਬਸੀਜੈ' ॥੩੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਹ੍ਯੋ 'ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਤੇਰੇ।
ਤਿਸ ਤੇ ਹਮ ਆਏ ਘਰ ਹੇਰੇ।
ਬ੍ਰਿੱਧ ਭਈ ਬਯ ਗਈ ਬਿਤੀਤ।
ਪੁਨ ਸ਼ੁਭ ਗਤਿ[2] ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੁਵ ਨੀਤ ॥੩੭॥
ਹਮ ਕਰਨੇ ਅਬਿ ਕਾਜ ਘਨੇਰੇ।
ਤੁਵ ਆਇਸੁ ਤੇ ਜਾਹਿਂ ਅਗੇਰੇ।
ਲਿਹੁ ਲਿਖਾਇ ਮੇਰੀ ਤਸਬੀਰ।
ਹੈ ਅਬਿ ਜਥਾ ਸਚੀਰ ਸ਼ਰੀਰ ॥੩੮॥
ਤਿਸ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਇ।
ਹੁਇ ਪੁਨੀਤ ਪੂਜਹੁ ਕਰਿ ਭਾਇ।
ਜਥਾ ਕਰੀ ਅਬਿ ਮੇਰੀ ਪੂਜਾ।
ਤਥਾ ਸ਼ਰੀਰ ਜਾਨਿ ਮਮ ਦੂਜਾ ॥੩੯॥
ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਫਲ ਕੋ ਪਾਇ।
ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਮੁਝ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਜਾਇਂ।'
ਸੁਨਿ ਉਰ ਹਰਖੀ ਤੁਰਤ ਸਿਧਾਈ।
ਜਾਇ ਚਿਤੇਰੇ ਕਉ ਲੇ ਆਈ ॥੪੦॥
ਬਹੁ ਧਨ ਦੇ ਕਰਿ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਇ।
'ਜਥਾ ਜੋਗ ਪਿਖਿ ਲਿਖਹੁ ਬਨਾਇ।'
ਚਤੁਰ ਚਿਤੇਰਾ ਕਰ ਚਿਤ ਚਾਊ।
ਬੈਠਿ ਨਿਕਟਿ ਬੰਦਤਿ ਧਰਿ ਭਾਊ ॥੪੧॥
ਅੰਗ ਸੁ ਬਸਤ ਸਜੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ।
ਧਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਲਿਖ ਕਰਿ ਤੈਸੇ।
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤਿ ਕਮਲ ਸਮਾਨਾ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਲੋਚਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ ॥੪੨॥
ਨਹਿਂ ਲਿਖ ਸਕ੍ਯੋ[3] ਰਹ੍ਯੋ ਪਛੁਤਾਈ।

---

[1]ਪ੍ਰਗਟ।

[2]ਕਲਜਾਨ।

[3]ਭਾਵ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਰੱਬੀ ਨੂਰ ਵਾਲੇ ਨਿਰੁੱਧ ਤੇ ਰਸ ਰੰਗ ਭਰੇ ਮਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਜਦ ਤਕ ਕਿ ਚਿਤੇਰਾ ਆਪ ਪੂਰਨ ਭਗਤ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਚਿੱਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਅੱਜ ਕਲ ਭੀ ਲੋਕੀਂ ਗੁਰ ਚਿੱਤ੍ਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਪੜੇ,

ਤਬਿ ਸੋ ਕਲਮ ਗਹੀ ਗਤਿ ਦਾਈ।
ਅਪਨਿ ਹਾਥ ਤੇ ਮੁਖ ਕੋ ਲਿਖ੍ਯੋ।
ਉਰ ਬਿਸਮਾਏ ਜਿਨ ਜਿਨ ਪਿਖ੍ਯੋ ॥੪੩॥
ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਬਿਰਧਾ ਕੋ ਦਈ।
ਭਰੀ ਅਨੰਦ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਲਈ।
ਪਿਖਨਿ ਲਗੀ ਦ੍ਰਿਗ ਆਗੈ ਸੋਇ।
ਮੂਰਤਿ ਪਲਕ[1] ਮਿਲੀ ਹੈਂ ਦੋਇ ॥੪੪॥
ਪੁਨ ਦੇਖਤਿ ਦੋਨਹੁਂ ਖੁਲ ਗਈ।
ਅਦਭੁਤ ਗਤਿ ਤੇ ਬਿਸਮਤ ਭਈ।
-ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰੰਤੀ-।
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੋ ਰਿਦੇ ਕਰੰਤੀ ॥੪੫॥
ਕਰੀ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸਥਾਪਨ ਰੂਰੇ।
ਮਨਹੁਂ ਆਪ ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਪੂਰੇ।
ਜਬਿ ਜਬਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਦਰਸਾਈ।
ਲਗੀ ਪਲਕ ਪੁਨ ਖੁਲਤਿ ਦਿਖਾਈ ॥੪੬॥
ਸੀਤਲ ਰਿਦਾ ਕਰ੍ਯੋ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪੂਜਤਿ ਹੀ ਹੁਲਸਾਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਤੇ ਹੁਇ ਬਿਦਾ।
ਚਲੇ ਸਮੀਪ ਮਹੀਪੈ ਤਦਾ ॥੪੭॥
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ ਅਨੰਦੇ।
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਸੰਗ ਗੇ ਪਗ ਬੰਦੇ।
ਸਭਿ ਕੋ ਦਿਯੋ ਹਟਾਇ ਪਿਛਾਰੀ।
ਚਲੇ ਗੁਰੂ ਸਿਵਕਾ ਅਸੁਵਾਰੀ ॥੪੮॥
ਰਾਜਾ ਸੁਨਿ ਆਗੇ ਚਲਿ ਆਵਾ।
ਦੇਖਤਿ ਪਦ ਪਰ ਸੀਸ ਝੁਕਾਵਾ।
ਲ੍ਯਾਇ ਸਿਵਰ ਮਹਿਂ ਗੁਰੂ ਉਤਾਰੇ।
ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਹੁਇ ਬਲਿਹਾਰੇ ॥੪੯॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਢਾਕੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਮੋ ਅੰਸੂ ॥੫॥

ਘੋੜੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਸੁਹਣੇ ਰਚ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਉ ਲਿਖਣ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੂਲੋਂ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

[1]ਮੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ।

੬. [ਰਾਜੇ ਦਾ ਦਲ ਰੁੜ੍ਹਨੋਂ ਬਚਾਇਆ]

੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੭

ਦੋਹਰਾ: ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਨਰਿੰਦ ਯੁਤਿ, ਸਤਿਗੁਰ ਹੁਇ ਅਸੁਵਾਰ।
ਦੁੰਦਭਿ ਬਾਜੈ ਬਹੁਤ ਹੀ, ਲਸ਼ਕਰ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਜਹਿਂ ਹਤਿ ਹੋਯੋ।
ਰੰਗਾਮਾਟੀ ਨਗਰ ਸੁ ਜੋਯੋ।
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਦ ਨਿਕਟਿ ਬਹੰਤਾ।
ਚੌਰਾ ਚਾਰਹੁੰ ਕੋਸ ਚਲੰਤਾ[1] ॥੨॥
ਤਿਸ ਕੈ ਤਟ ਉਚੇ ਅਸਥਾਨ।
ਡੇਰਾ ਕੀਨਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ।
ਬਡ ਉਤੰਗ ਦਮਦਮਾ ਬਨਾਇਆ।
ਕਰਨਿ ਲਗੇ ਮਾਨਵ ਸਮੁਦਾਇਆ[*] ॥੩॥
ਊਪਰ ਤੇ ਕਰਿ ਕੈ ਇਕ ਸਾਰ।
ਸੁੰਦਰ ਕਰਯੋ ਮਹਾਂ ਬਿਸਤਾਰ।
ਰੁਚਿਰ ਬੰਗਲਾ ਤਹਿਂ ਬਨਵਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬੀਚ ਬਿਰਾਜੇ ਜਾਇ ॥੪॥
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੂਰ ਲਗਿ ਦੌਰਹਿ ਜਹਾਂ[2]।
ਜਲ ਕੀ ਸੈਲ ਬੈਠਿਬੇ ਤਹਾਂ[3]।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਲਗਿ ਤੀਰ ਤਿਸੀ ਕੇ।
ਲਸ਼ਕਰ ਡੇਰਾ ਕੀਨਸਿ ਨੀਕੇ ॥੫॥
ਲਗੀ ਤੁਰੰਗਨਿ ਲੈਨ ਬਡੇਰੀ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਤੰਗ ਖਰੇ ਪਗ ਬੇਰੀ[4]।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਤੰਬੂ ਲਗਵਾਏ।
ਖਰੇ ਸੇਤ[5] ਦੀਖਹਿਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥੬॥
ਤੋਪਨਿ ਕੀ ਪੰਗਤਿ ਕਰਿ ਖਰੀ।
ਪਰਲੇ ਪਾਰ ਕੂਲ ਮੁਖ ਕਰੀ[6]।

---

[1]ਚਾਰ ਕੋਹ ਤਕ ਚੌੜਾ।
[*]ਪਾ:-ਬਹੁ ਨਰ ਲਾਇ ਤੁਰਤ ਕਰਵਾਇਆ।
[2]ਦੂਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਜਾ ਸਕੇ।
[3]ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਜਲ ਦੀ ਸੈਲ ਹੋਵੇ।
[4]ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਲ।
[5]ਚਿੱਟੇ।
[6]ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਤੁਪਕ ਜਮੂਰੇ ਗਨ ਚਲਵਾਏ।
ਪਾਰ ਤੀਰ ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਪੁਚਾਏ ॥੭॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਿਸਲ[1] ਸਿਵਰ ਸਭਿ ਕਰੇ।
ਠੌਰ ਠੌਰ ਤੋਪਨਿ ਮੁਖ ਜਰੇ[2]।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਮਹੀਪਾਲਾ।
ਪਠੀ ਸੈਨ ਨਦ ਤੀਰ ਬਿਸਾਲਾ ॥੮॥
ਨਦ ਕੇ ਦੋਨਹੁਂ ਤਟ ਭਟ ਛਾਏ।
ਬਜਹਿਂ ਦਮਾਮੇ ਪਰਹਿਂ ਸੁਨਾਏ।
ਤੋਪਨਿ ਕੀ ਸ਼ਲਖੈਂ[3] ਚਲਿਵਾਵਤਿ।
ਆਪ ਆਪਨੇ ਓਜ ਦਿਖਾਵਤਿ ॥੯॥
ਅਪਨੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ।
ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਤਿ ਭਾ[4] 'ਰਿਪੁ ਚਢਿ ਆਏ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜੈਸੀ ਇਨ ਸਾਥ।
ਕਰਹੁ ਅਬਹਿ ਹਤਿ ਦਿਹੁ ਨਰ ਨਾਥ ॥੧੦॥
ਜਿਤਨੇ ਮੁੱਖਜ ਚਮੂੰ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਪ੍ਰਾਨ ਸਮੇਤ ਤਜਹੁ ਇਨ ਨਾਂਹੀ[5]।
ਐਸੀ ਕਰਹੁ ਨ ਹਟਿ ਪੁਨ ਆਵਹਿਂ।
ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼ ਰਹੈਂ ਡਰਪਾਵਹਿਂ[6] ॥੧੧॥
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੋ ਲਸ਼ਕਰ ਭਾਰੋ।
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਸਰਬ ਸੰਘਾਰੋ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜਬਿ ਕੋ ਇਤ ਮਾਰਜੋ।
ਨਹਿਂ ਕਿਨਹੂੰ ਆਵਨਿ ਮਨ ਧਾਰਜੋ[7] ॥੧੨॥
ਇਹ ਜਢ ਕੋ ਹਮ ਤੇ ਅਨਜਾਨ[8]?
ਚਢਿ ਆਯੋ ਲੇ ਚਮੂੰ ਮਹਾਨ।
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਮਰੇ ਕੋ ਜਾਨਾ।

---

[1]ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ ਵਿਚ।
[2]ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਜੜੇ ਭਾਵ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੀਤੇ।
[3]ਸ਼ਲਕਾਂ।
[4]ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ।
[5]ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਂਵਦੇ ਨਾ ਛੱਡੋ।
[6]ਡਰਕੇ।
[7]ਇਹ ਵਾਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਰ ਜੁਮਲਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਚਿਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਧਰ ਹਮਲਾ ਆਵਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।
[8]ਇਹ ਮੂਰਖ ਕੌਣ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।

ਕਾਮੱਖਜਾ ਕੋ ਬਡ ਬਰਦਾਨਾ[1] ॥੧੩॥
ਕੋ ਜੀਤਹਿ ਹਮ ਕੋ ਬਰਿਆਈ।
ਪਢਹਿਂ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਖਪਾਈ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਰਚੇ ਉਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।
ਅਰੁ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰੀ ਚਮੂੰ ਤਤਕਾਲਾ ॥੧੪॥
ਦੋਹਰਾ: ਇਤ ਲਸ਼ਕਰ ਪਤਿਸ਼ਾਹੁ ਕੇ, ਆਇ ਪਰੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਥਲ ਨੀਵੇਂ ਜਹਿਂ ਕੂਲ ਪਰ, ਡੇਰੇ ਦਿਯੇ ਲਗਾਇ ॥੧੫॥
ਚੌਪਈ: ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਜਬਿ ਬੀਤ ਗਏ ਹੈਂ।
ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਕਰਤਿ ਭਏ ਹੈਂ।
'ਆਜ ਰਾਤ ਕੋ ਨਦ ਉਲਟਾਵਹੁ।
ਸਭਿ ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਊਪਰ ਪਾਵਹੁ ॥੧੬॥
ਸਭਿ ਕੋ ਹਤਿ ਹੁਇ ਜਾਹਿ ਸੁਖਾਰੇ।
ਮਰਹਿਂ ਡੂਬ ਕਰਿ ਨੀਰ ਮਝਾਰੇ।
ਬਹੁ ਮਰਿ ਜਾਹਿਂ ਰਹਹਿਂ ਕੁਛ ਥੋਰੇ।
ਡਰ ਉਰ ਧਰਿ ਭਾਗਹਿਂ ਘਰ ਓਰੇ' ॥੧੭॥
ਇਹ ਮਸਲਤ ਜਬਿ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਕੀਨਸਿ।
ਗੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਭਿ ਚੀਨਸਿ।
ਕਰਜੋ ਬਿਚਾਰਨਿ -ਇਨ ਹੁਇ ਮਰਨਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਯੋ ਮਮ ਸ਼ਰਨਾ ॥੧੮॥
ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਹਮ ਕੋ ਲਾਜ।
ਹਮਰੇ ਜੋਰ ਕਰਜੋ ਚਹਿ ਕਾਜ।
ਜੇ ਨ ਕਰਹਿਂ ਇਸ ਛਿਨ ਰਖਵਾਰੀ।
ਨਹਿਂ ਉਬਰੈ ਮ੍ਰਿਤੁ ਹੁਇ, ਕੈ ਹਾਰੀ[2*]- ॥੧੯॥
ਸਿੱਖਜਨਿ ਬਤਸਲ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰਾ।
ਨਿਕਟਿ ਆਪਨੋ ਦਾਸ ਹਕਾਰਾ।
ਕਹਜੋ ਕਿ 'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿ ਜਾਵਹੁ।
ਹਮਰੇ ਭਾਖੇ ਬਾਕ ਸੁਨਾਵਹੁ ॥੨੦॥
-ਨੀਚੇ ਥਲ ਡੇਰਾ ਉਠਵਾਵਹੁ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਊਚੇ ਥਲ ਪਾਵਹੁ।

---

[1]ਸਾਨੂੰ ਵਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ।
[2](ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ) ਮਰ ਜਾਏ ਜਾਂ ਹਾਰ ਜਾਏਗਾ।
[*]ਪਾ:-ਹੁਇ ਹੈ ਸਾਰੀ।

ਦਿਵਸ ਜਾਮ ਇਕ ਅਬਿ ਹੈ ਰਹਜੋ।
ਤੂਰਨ ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੋ ਕਹਜੋ ॥੨੧॥
ਨਿੰਮ੍ਰ ਸਥਾਨ ਨ ਡੇਰੇ ਕਰੀਅਹਿ।
ਸੁਧ ਕਰਿ ਸਗਰੀ ਚਮੂੰ ਉਠਰੀਅਹਿ।
ਜੇ ਕਰਿ ਨਿਸ ਮੈਂ ਬਸਹੁ ਤਹਾਂ ਹੀ।
ਅਸ ਨ ਹੋਇ ਡੁਬਿ ਹੋ ਜਲ ਮਾਂਹੀ-' ॥੨੨॥
ਸੇਵਕ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿ ਗਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ ਸਕਲ ਕਹਿ ਦਯੋ।
ਬਿਸਮਜੋ ਸੁਨਿ, ਨਰ ਬਹੁਤ ਪਠਾਏ।
ਸਭਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਕੋ ਸਮੁਝਾਏ ॥੨੩॥
ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ -ਉਠਾਵਹੁ ਡੇਰੇ।
ਜਾਇ ਕਰੋ ਊਚੇ ਥਲ ਹੇਰੇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਐਸੀ ਹੋਇ ਨ ਜਾਇ।
ਜਲ ਨਦ ਕੋ ਦਲ ਦੇਇ ਬਹਾਇ-' ॥੨੪॥
ਹਿੰਦੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
ਤਤਛਿਨ ਊਚੀ ਠੌਰ ਨਿਹਾਰੀ।
ਤੂਰਨ ਸਿਵਰ ਕਰਜੋ ਤਬਿ ਜਾਈ।
ਅਲਪ ਬਡੀ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਉਠਾਈ ॥੨੫॥
ਸੁਨਜੋਂ ਤੁਰਕ ਗਨ ਮੂਢ ਮਹਾਨੇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਬਾਗ ਨ ਸਾਚੇ ਮਾਨੇ।
'ਕਜਾ ਕਾਚੀ ਹਿੰਦੁਨਿ ਮਤਿ ਅਹੈ।
ਬਹਿਕਤਿ ਸਭਿ ਜੈਸੇ ਇਕ ਕਹੈ ॥੨੬॥
ਦੋਇ ਦਿਵਸ ਕੇ ਉਤਰੇ ਇਹਾਂ।
ਕਹੁ ਨੁਕਸਾਨ ਭਯੋ ਕਿਸ ਕਹਾਂ?
ਇਕ ਕੋ ਗੁਰ ਅਪਨੋ ਠਹਿਰਾਯੋ।
ਤਿਸ ਨੇ ਬਹੁ ਰਾਜਾ ਬਹਿਕਾਯੋ ॥੨੭॥
ਹਮ ਤੇ ਜਾਇ ਉਠਾਇ ਨ ਡੇਰਾ।
ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਨੀਕੋ ਥਲ ਹੇਰਾ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਬਾਕ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਤਰਕਤਿ ਮੂਰਖ ਕਹਿ ਮੁਸਕਾਵੈਂ ॥੨੮॥
ਹਿੰਦੂ ਨ੍ਰਿਪ ਜੇ ਚਮੂੰ ਸਮੇਤ।

ਗੁਰ ਬਚ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚੈ ਲਖਿ ਭੇਤ[1]।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਡੇਰੇ ਦੂਰ ਉਠਾਏ।
ਊਚੀ ਠੌਰ ਹੇਰਿ ਕਰਿ ਛਾਏ ॥੨੯॥
ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਹਾਂ ਕਰੇ ਹੈਂ।
ਨਿਜ ਸੁਖ ਹਿਤ ਉਰ ਭਾਉ ਧਰੇ ਹੈਂ।
ਸੂਰਜ ਅਸਤ ਭਯੋ ਅੰਧਕਾਰਾ।
ਤੁਰਕ ਨਿਸਾ ਮਹੁਂ ਬਿਨਾ ਸੰਭਾਰਾ ॥੩੦॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੇ ਨਰ ਆਏ।
ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਧਿ ਕੇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਲਜਾਏ।
ਕਰਜੋ ਉਚਾਰਨਿ ਕੋ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
ਢੋਲਕ ਡਮਰੂ ਬਜਾਇ ਬਿਸਾਲਾ ॥੩੧॥
ਬਲੀ ਦਈ ਤੇ ਅਟਕ ਪ੍ਰਵਾਹੂ[2]।
ਉਛਲਿ ਬਹਜੋ ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਮਾਂਹੂ।
ਉਲਟਜੋ ਜਲ ਕੋ ਬੇਗ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬਹੇ ਤੁਰਕ ਜੁਤਿ ਆਯੁਧ ਜਾਲਾ ॥੩੨॥
ਕੇਤਿਕ ਤੁਰਤ ਬੂਡਿ ਮਰਿ ਗਏ।
ਕੋ ਤਰ ਕਰਿ ਊਚੇ ਥਲ ਥਏ।
ਰਣ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਅਧਿਕ ਬਹਾਈ।
ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ ਬੋਲਿ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੩॥
ਕੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਬੁਲਾਵੈ।
ਕੋ ਕਿਤ ਥਿਰਜੋ ਬਹਜੋ ਕੋ ਜਾਵੈ।
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ।
ਖੜਕ ਸਿਪਰ ਨਹਿਂ ਦੇਖਤਿ ਭਏ ॥੩੪॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕਿਸ ਕੀ ਸੁਧ ਨਾਂਹੀ।
ਕੋ ਕੋ ਬਚੇ ਬਹੇ ਕੋ ਮਾਂਹੀ[3]।
ਹਾਹਾਕਾਰ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ ਭਯੋ।
ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਦਲ ਕੋ ਉਪਜਯੋ ॥੩੫॥
ਸੁਨਿ ਭੈ ਕਰਿ ਰਾਜਾ ਉਠਿ ਧਾਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨੀ ਆਯੋ।

---

[1]ਭੇਤ ਜਾਣਕੇ।
[2]ਅਟਕਿਆ ਪ੍ਰਵਾਹ।
[3]ਵਿੱਚ (ਹੜ੍ਹ ਦੇ) ਰੁੜ ਗਏ।

'ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ' ਕਰਿ ਕੈ ਬਿਕੁਲਾਇਵ।
'ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦਲ ਜਲਹਿ ਬਹਾਇਵ' ॥੩੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ 'ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਧਿ ਕਰੀ।
ਕ੍ਯੋਂ ਸੈਨਾ ਨੀਚੇ ਥਲ ਪਰੀ?
ਊਚੇ ਥਲ ਜਲ ਜਾਇ ਨ ਕੈਸੇ।
ਤਿਨ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਨਿਫਲ ਹ੍ਵੈ ਐਸੇ ॥੩੭॥
ਅਬਿ ਨਹਿਂ ਉਲਟਹਿ ਨਦ, ਹਟਿ ਰਹੈ[1]।
ਬਹੇ ਸੁ ਬਹੇ ਅਬਹਿ ਨਹਿਂ ਬਹੈਂ[2]।'
ਗੁਰ ਬਚ ਤੇ ਹਟਿ ਕੈ ਦਰੀਆਉ।
ਥਿਰ੍ਯੋ ਜਾਇ ਨਿਜ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਉ ॥੩੮॥
ਨੀਠ ਨੀਠ ਹੋਈ ਭੁਨਸਾਰ।
ਸਭਿ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਂ ਡਰ ਧਾਰਿ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਏ।
ਜਾਮਨਿ ਕੋ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਨਾਏ ॥੩੯॥
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਾਧਹਿਂ ਕੈਸੇ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਤਿ ਜੇ ਐਸੇ।
ਹਥਿਆਰਨਿ ਕੀ ਨਹੀਂ ਲਰਾਈ।
ਕਹਾਂ ਕਰਹਿਂ ਇਹ ਚਮੂੰ ਪਲਾਈ' ॥੪੦॥
ਨ੍ਰਿਪ ਲੈ ਕੇ ਉਮਰਾਵਨਿ ਸਾਥ।
ਆਯੋ ਜਹਿਂ ਬੈਠੇ ਗੁਰਨਾਥ।
ਚਿੰਤਾ ਮਹਿਦ ਧੀਰ ਉਰ ਟਾਰੀ।
'ਕ੍ਯਾ ਅਬਿ ਕਰਹਿਂ' ਸਲਾਹ ਬਿਚਾਰੀ ॥੪੧॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸਭਿ ਹੀ ਢਿਗ ਬੈਸੇ।
ਨਿਸਾ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਭਨ੍ਯੋ ਭਾ ਜੈਸੇ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਮ ਇਹ ਜੀਤੇ ਜਾਇਂ?
ਜਿਨ ਪਰ ਬਲ ਕੋ ਬਸ ਨ ਬਸਾਇ' ॥੪੨॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰ੍ਯੋ।
'ਤੁਮਰੋ ਕਾਜ ਕਰਨਿ ਮੈਂ ਚਹ੍ਯੋ।
ਦਿਢ ਚਿਤ ਰਾਖਹੁ ਗਿਨਤੀ ਤ੍ਯਾਗਹੁ।
ਮੋਹਿ ਬਚਨ ਪਰ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗਹੁ ॥੪੩॥

[1]ਹੁਣ ਦਰਯਾ ਨਹੀਂ ਉਲਟੇਗਾ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ।
[2]ਜੋ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਉਹ ਰੁੜ੍ਹ ਗਏ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਰੁੜ੍ਹਨਗੇ।

ਚਲੋ ਕਹੇ ਪਰ ਸੰਸੈ ਛੋਰਿ।
ਸਿੱਧ ਕਰੌਂ ਮੈਂ ਕਾਰਜ ਤੋਰ।
ਮੋਹਿ ਭਰੋਸੇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਇਤਿ ਹੈਂ ਸਮੁਦਾਏ[1] ॥੪੪॥
ਮਾਨਹੁਂ ਕਹਜੋ ਬਿਘਨ ਨਹਿਂ ਹੋਇ।
ਫਤੇ ਸੁ ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਜੋਇ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ।
ਪੁਨ ਉਤਸਾਹੁ ਭੂਪ ਸੁਨਿ ਕੀਨਿ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ ॥੬॥

---

[1]ਇਸ ਤਰਫ ਬਹੁਤ ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਹਨ।

੭. [ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਰੱਖਯਾ]

੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੮

ਦੋਹਰਾ: ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬਚਨ ਕੇ,
ਧਰੀ ਧੀਰ ਮਹਿਪਾਲ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਮਨ ਦੀਨ ਹ੍ਵੈ,
ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਰਸਾਲ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: 'ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਅਸ ਕਾਰਜ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਨਹਿਂ ਹੋਈ।
ਮੋ ਕਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਤੁਮ ਦੈਹੋ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਰ ਕਰਿ ਲੈਹੋ ॥੨॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੇਰੋ ਹੋਤਿ ਬਿਨਾਸ਼ਾ।
ਨਹਿਂ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਕੀ ਕਰਿ ਆਸਾ।
ਸੁਨਿ ਬਹੁਤਨਿ ਤੇ ਸੁਜਸੁ ਮਹਾਨਾ।
ਸ਼ਰਨ ਪਰਯੋ ਤਜਿ ਕਰਿ ਮਨ ਮਾਨਾ' ॥੩॥
ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੇ ਪਾਛੈ ਬਡ ਛੋਟੇ।
ਮਾਨਹਿਂ ਗੁਰ ਬਚ ਕਬਹੁਂ ਨ ਹੋਟੇ।
ਦੋਨਹੁਂ ਕੂਲਨ ਪਰ ਦ੍ਵੈ ਡੇਰੇ।
ਪਰੇ ਰਹੈਂ ਪੁਨ ਕਾਲ ਬਡੇਰੇ ॥੪॥
ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਤਨਿ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਰਰੈਂ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਮਾਰਨਿ ਕਾਰਨ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਕੇ ਉਪਚਾਰਨਿ[1] ॥੫॥
ਬਹੁ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਵੈਂ।
ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਬਚਾਵੈਂ।
ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਨਹਿਂ ਬਲ ਚਲੈ।
ਜੋ ਅਜ਼ਮਤਿਵੰਤਨਿ ਕੋ ਗਿਲੈ[2] ॥੬॥
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਬਲ ਜੋ ਫਿਰਹਿ ਨ ਫੇਰੇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਾਸਹਿਂ ਬਲੀ ਬਡੇਰੇ।
ਕਰਤੇ ਆਧਿ ਰੁ ਬਜਾਧਿ ਉਪਾਧਾ।
ਬੈਠਿ ਬੈਠਿ ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਸਾਧਾ ॥੭॥

---

[1]ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ।
[2]ਜੋ ਕਰਾਮਾਤ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੀ ਖਾ ਜਾਣ, ਨਿਗਲ ਜਾਣ।

ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਰੋਮ ਨ ਬਾਂਕੋ ਹੋਵਾ।
ਕਿਸੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਸੇਕ ਨ ਜੋਵਾ[1]।
ਕਿਤਿਕ ਮੰਤ੍ਰ ਨਰ ਬਾਵਰ ਕਰੈਂ।
ਤਨ ਆਦਿਕ ਸੁਧਿ ਸਗਰੀ ਹਰੈਂ ॥੮॥
ਕਿਤਿਕ ਅੰਗ ਕੋ ਜੁਦਾ ਕਰੰਤੇ।
ਕੋ ਸਥੰਭ ਕੋ ਦੇਹਿ ਧਰੰਤੇ[2]।
ਕੇਤਿਕ ਤਨ ਕੋ ਦੇਂ ਪਲਟਾਈ।
ਮਾਨੁਖ ਤੇ ਕੁਛ ਔਰ ਬਨਾਈ ॥੯॥
ਕੇਤਿਕ ਜਿਹਵਾ ਠਾਕਤਿ[3] ਐਸੇ।
ਬਾਕ ਨ ਊਚਰਜੋ ਜਾਵਹਿ ਕੈਸੇ।
ਕੇਤਿਕ ਬਲ ਹਰਤਾ ਸਭਿ ਕੇਰਾ।
ਕਹਿਂ ਲਗਿ ਕਹੌਂ ਤਿਨਹੁੰ ਕੋ ਝੇਰਾ ॥੧੦॥
ਕੋ ਤਤਕਾਲ ਬਿਨਾਸ਼ਹਿਂ ਪ੍ਰਾਨ।
ਫੁਰਜੋ ਨ ਏਕ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਪੈ ਆਨਿ।
ਜਿਸ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰ ਰੱਛਕ ਹੋਇਂ।
ਤੀਨ ਲੋਕ ਮਹਿਂ ਅਸ ਨਹਿਂ ਕੋਇ ॥੧੧॥
ਤਿਸ ਕੋ ਬਿਘਨ ਕਰਹਿ ਜੋ ਜਾਇ।
ਅਪਨੋ ਆਨਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਇ।
ਅਨਿਕ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਬਲ ਪਤਿਆਏ।
ਸੋ ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ[4] ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੨॥
ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼।
ਨਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ ਕੇ ਸਹਤਿ ਨਰੇਸ਼।
ਕਜਾ ਹੋਯਹੁ ਨਹਿਂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ ਸਗਰੀ ਜੁਗਤਿ ॥੧੩॥
ਕੌਨ ਬਲੀ ਅਸ ਜਿਸ ਤੇ ਹਾਰੇ?
ਨਹੀਂ ਆਪਨੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਰੇ।
ਕਰਿ ਨ ਸਕਹਿਂ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਕੋਈ।
ਬਲਿ ਜੁਤਿ ਪੂਜੇ ਨਿਸ਼ਫਲ ਸੋਈ[5] ॥੧੪॥

---

[1]ਆਂਚ ਨਾ ਲੱਗੀ ਭਾਵ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਦੁੱਖ ਵੀ ਨਾ ਹੋਇਆ।
[2]ਕੋਈ (ਮੰਤ੍ਰ) ਦੇਹ ਨੂੰ ਥੰਮੇ ਵਾਂਙੂ ਜੜ੍ਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
[3]ਰੋਕ ਦਿੰਦੇ।
[4]ਜਿਸ ਤੋਂ (ਸਾਡੇ ਮੰਤ੍ਰ) ਹਾਰ ਗਏ ਹਨ।
[5]ਬਲੀਆਂ ਦੇਕੇ ਪੂਜੇ ਹੋਏ (ਸਾਡੇ ਮੰਤ੍ਰ) ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋ ਗਏ।

ਬਹੁਰ ਉਪਾਉ ਔਰ ਤਬਿ ਕਰੇ।
ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਨ ਜੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਧਰੇ।
ਤਿਨ ਸਭਿ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ।
ਕਹਜੋ ਦਰਬ ਦੇ ਕਰਿ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧੫॥
'ਤੁਮ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੁਇ ਸਗਰੀ ਜਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਵਹੁ।
ਮਰਹਿ ਨਹੀਂ ਤੁਮ ਤੇ ਨਰ ਕੋਈ।
ਤਊ ਦਿਖਾਵਹੁ, ਡਰ ਉਰ ਹੋਈ ॥੧੬॥
ਜਿਸ ਤੇ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਅਨੀ।
ਜਾਇ ਪਲਾਇ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਘਨੀ।'
ਸੁਨਤਿ ਜੋਖਤਾ[1] ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਤਯਾਰ।
ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਮੰਤ੍ਰ ਸੰਭਾਰਿ ॥੧੭॥
ਧੋਬਨਿ, ਕੁਮ੍ਰੇਰੀ, ਚਮਰੇਰੀ[2]।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਜਾਤਨਿ ਕੀ ਚੇਰੀ[3]।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਕਹੇ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਈ।
ਕਿਨ ਹੂੰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਭੀਤ ਧਵਾਈ ॥੧੮॥
ਕੋ ਬ੍ਰਿੱਛਨਿ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਚਾਲੀ।
ਛੋਰਤਿ ਮੁਖਤੇ ਅਗਨਿ ਬਿਸਾਲੀ।
ਕੋ ਢੋਲਕ, ਕੋ ਡਮਰੂ ਗਹੀਆ।
ਕੇਹਰਿ ਪਰ ਗਰਜਤਿ ਕੋ ਅਹੀਆ ॥੧੯॥
ਕਿਤਿਕ ਭਯਾਨਕ ਰੂਪ ਦਿਖਾਵੈਂ।
ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਬਨਿ ਠਨ ਕਰਿ ਆਵੈਂ।
ਚਲੀ ਆਇੰ ਸਭਿ ਬੀਚ ਅਕਾਸ਼।
ਲਸ਼ਕਰ ਕੋ ਉਪਜਾਵਹਿਂ ਤ੍ਰਾਸ ॥੨੦॥
ਨਹਿਂ ਬਸ ਚਲਹਿ ਗਹੀਂ ਨਹਿਂ ਜਾਇਂ।
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਨਰ ਡਰਪਾਇਂ।
ਬਡ ਅਚਰਜ ਮਾਨਜੋਂ ਸਭਿਹੀਨਿ।
ਉਰ ਉਤਸਾਹੁ ਭਯੋ ਸਭਿ ਛੀਨ ॥੨੧॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਿਯ ਗਨ ਹੇਰੀ।

---

[1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[2]ਧੋਬਣਾਂ, ਘੁਮਿਆਰੀਆਂ, ਚਮਿਆਰੀਆਂ।
[3]ਜਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਟਹਿਲਣਾਂ। (ਅ) ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਜਿਨ ਮਹੁੰ ਸ਼ਕਤੀ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੇਰੀ।
ਕਹ੍ਯੋ 'ਤਜਹੁ ਤੋਪੈਂ ਸਮੁਦਾਇ।
ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਹਾਰਨਿ ਗੋਰਨਿ ਘਾਇ[1] ॥੨੨॥
ਰਹੈਂ ਦੂਰ ਨਹਿਂ ਨੇਰੈ ਆਵਹਿਂ।
ਮਰਹਿਂ ਜਿ ਇਹ, ਪੁਨ ਸੁਧਿ ਸੋ ਪਾਵਹਿਂ[2]।'
ਤਬਹਿ ਤਜਾਰ ਕਰਿ ਤੋਪਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਲਗੇ ਚਲਾਵਨਿ ਸ਼ਬਦ ਬਿਲੰਦ ॥੨੩॥
ਜੇਤਿਕ ਗੋਰੇ ਤਿਨ ਪਰ ਮਾਰੇ।
ਪਹੁੰਚੇ ਨਹਿਂ ਸਮੀਪ ਤਿਨ ਸਾਰੇ।
ਕੇਤਿਕ ਅਧ ਮਾਰਗ ਗਿਰ ਪਰੇ।
ਕੇਤਿਕ ਤੋਪਨਿ ਬੀਚਹਿ ਅਰੇ ॥੨੪॥
ਕੇਤਿਕ ਆਗੈ ਤੇ ਹਟਿ ਆਏ।
ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਜੋਧਾ ਗਨ ਘਾਏ।
ਤਿਨ ਕੇ ਤੀਰ ਛੁਯੋ ਨਹਿਂ ਗੋਰਾ।
ਸੋ ਪਿਖਿ ਹਸਹਿਂ ਮਚਾਵਤਿ ਸ਼ੋਰਾ ॥੨੫॥
ਨਾਚਤਿ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਲੇਤਿ ਭਵਾਰੀ।
ਗਾਵਤਿ ਖੁਸ਼ੀ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਭਾਰੀ।
ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਕਬਿ ਹੁਇ ਉਰੇ।
ਕਬਿ ਦੌਰਤਿ ਗਮਨਤਿ ਹੈਂ ਪਰੇ ॥੨੬॥
ਕੇਤਿਕ ਕੇ ਸਿਰ ਛੂਟੇ ਬਾਰ।
ਬਿਰਧਾ ਮਹਾਂ ਰੂਪ ਬਿਕਰਾਰ।
ਕੇਤਿਕ ਜੁਵਾ ਧਰੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰੇ।
ਕੇਤਿਕ ਮੁਖ ਤੇ ਅਗਨੀ ਡਾਰੇ ॥੨੭॥
ਲਸ਼ਕਰ ਊਪਰ ਕੋ ਫਿਰਿ ਗਈ।
'ਭੱਛਹੁ ਇਨਹਿਂ' ਪੁਕਾਰਤਿ ਭਈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਬਿ ਦੇਖਨਿ ਕਿਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਬਿਸਮਯੋ ॥੨੮॥
-ਇਨ ਪਰ ਨਹਿਂ ਕੁਛ ਜਤਨ ਹਮਾਰੋ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਤੇ ਕਰਹਿਂ ਸੰਘਾਰੋ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਮੋਹਿ ਪਿਤਾਮਾ।

---

[1]ਗੋਲੇ ਮਾਰ ਕੇ।
[2]ਫਿਰ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਲੱਗੇਗੀ।

ਇਮ ਹੀ ਕਰਿ ਭੇਜ੍ਯੋ ਜਮ ਧਾਮਾ ॥੨੯॥
ਬਿਜੈ ਆਸ ਅਬਿ ਕੈਸੇ ਕਰੌਂ।
ਹੈ ਇਕ ਜਤਨ ਸ਼ਰਨ ਗੁਰ ਪਰੌਂ-।
ਕੌਤਕ ਗਨ ਇਸਤ੍ਰੀਨਿ ਵਿਸ਼ੇਖਾ।
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬਿਸਮਤਿ ਨੇ ਦੇਖਾ ॥੩੦॥
ਹਯ ਅਰੂਢ ਕਰਿ ਤਬਿ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਬੇ ਕੋ ਚਾਲਾ।
ਊਚੋ ਹੁਤੋ ਦਮਦਮਾਂ ਦੂਰੇ।
ਉਤਰੇ ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ॥੩੧॥
ਜੋਧਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੰਗ ਮਹੁਂ ਚਾਲੇ।
ਆਵਤਿ ਚਲ੍ਯੋ ਚਿੰਤ ਮਹਿਪਾਲੇ।
ਜਬਿ ਦਮਦਮੇ ਨਿਕਟਿ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
ਅਸੁ ਤੇ ਉਤਰਿ ਸੀਸ ਕੋ ਨਜਾਯੋ ॥੩੨॥
ਪਾਇਨ ਸੋਂ[1] ਊਪਰ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਦੇਖਤਿ ਭਯੋ।
ਧਾਇ ਉਤਾਇਲ ਚਰਨਨਿ ਪਰ੍ਯੋ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਆਗੈ ਥਿਰ੍ਯੋ ॥੩੩॥
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜਿਸ ਕੇ ਲਗਿ ਰਹੀ।
ਕੰਚਨ ਖਚਤਿ ਮੁਸ਼ਟ ਜਿਸ ਅਹੀ।
ਜਰੇ ਬੱਜ੍ਰ ਕੰਕਨ ਕਰ ਧਰੇ[2]।
ਕੁੰਡਲ ਕਰਨਨਿ ਮੁਕਤਾ ਧਰੇ[3] ॥੩੪॥
ਜਿਗਾ ਪਾਗ ਪਰ ਦਮਕਤਿ ਦੀਸਿ[4]।
ਅਰੁ ਉਤੰਗ ਕਲਗੀ ਸ਼ੁਭ ਸੀਸ।
ਬਸਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਹੁ ਮੋਲੇ ਧਰੇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਨਮੁਖ ਬੈਠਿਬ ਕਰੇ ॥੩੫॥
ਸੇਤ ਬਸਤ੍ਰ ਗੁਰ ਕੇ ਗਰ ਜਾਮਾ।
ਬਹੁ ਸੂਖਮ ਸ਼ੋਭਤਿ ਅਭਿਰਾਮਾ।
ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਆਗੇ ਬਡ ਧਰ੍ਯੋ।

---

[1]ਪੈਦਲ।
[2]ਹੀਰੇ ਜੜੇ ਕੜੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਹਨ।
[3]ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੁੰਡਲ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।
[4]ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਚਮਰ ਸੀਸ ਪਰ ਢੁਰਯੋ ॥੩੬॥
ਭਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਂ ਨੈਨ ਰਸੀਲੇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਉਰ ਮਹਾਂ ਗਹੀਲੇ।
ਸ਼ਰਨ ਪਰਹਿ ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਠਾਨੀ।
ਦੋਨਹੁਂ ਲੋਕਨਿ ਕੋ ਸੁਖਦਾਨੀ ॥੩੭॥
ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਮੁਖ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ! ਕਹੁ ਕੁਸ਼ਲ ਤੁਮਾਰੇ?'
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾਰੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਸਭਿ ਸੁਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ॥੩੮॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਾਲਾ।
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਮਨ ਬਿਸਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਇਸਤ੍ਰੀ ਗਨ ਲਸ਼ਕਰ ਢਿਗ ਆਵਤਿ।
ਕਰਿ ਟਾਮਨ ਕੋ ਭਟਨਿ ਡਰਾਵਤਿ ॥੩੯॥
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਉਰ ਧੀਰਜ ਹਾਰੀ।
ਤਿਨ ਪਰ ਚਲਤਿ ਨ ਕੋ ਉਪਚਾਰੀ।
ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਜੰਜੈਲ ਚਲਾਵੈਂ।
ਉਲਟਿ ਆਇ ਹਮਰੇ ਭਟ ਘਾਵੈਂ ॥੪੦॥
ਬ੍ਰਿੱਛ ਉਡਾਵਤਿ ਭੀਤ ਭਜਾਵੈਂ।
ਮੁਖ ਤੇ ਅਗਨਿ ਲਾਟ ਨਿਕਸਾਵੈਂ।
ਗਹੀ ਨ ਜਾਇਂ ਨਿਕਟਿ ਨਹਿਂ ਆਵੈਂ।
ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਊਪਰਿ ਫਿਰਿ ਜਾਵੈਂ ॥੪੧॥
ਸਭਿ ਜੋਧਾ ਬਿਸਮਤਿ ਚਿਤ ਹੋਇ।
ਡਰਤਿ ਰਹਤਿ ਬਸ ਚਲਤਿ ਨ ਕੋਇ।
ਮੈਂ ਤੁਮਰੇ ਪਰ ਕਰਿ ਬਿਸਵਾਸ।
ਚਢਿ ਆਯਹੁ ਧਰਿ ਚਰਨਨਿ ਆਸ ॥੪੨॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੋ ਤੇ ਕਿਮ ਬਨਿ ਆਵਹਿ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੇ ਜਹਿਂ ਪਚ[੧*] ਜਾਵਹਿਂ।
ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਬਨਹਿ[+] ਅਬਿ ਕੈਸੇ?
ਨਿਕਟਿ ਆਪ ਕੇ ਬੂਝੌਂ ਤੈਸੇ ॥੪੩॥

---
[੧]ਭਾਵ-....... ਵਰਗੇ ਜਿੱਥੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[*]ਪਾ:-ਮਰ।
[+]ਪਾ:-ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਕਰਹਿ।

ਚਿਰੰਕਾਲ ਬੀਤਾ ਇਤ ਆਏ।
ਡੇਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਟ ਛਾਏ।
ਤਿਨ ਪਰ ਜੋਰ ਪਰਜੋ ਨਹਿਂ ਕੋਊ।
ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਮਿਲਹਿ ਆਇ ਕਿਮ ਸੋਊ ॥੪੪॥
ਨਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮੇਰੇ।
-ਸਾਧੌਂ ਦੇਸ਼- ਉਪਾਇ ਨ ਹੇਰੇ।
ਏਕ ਜਤਨ ਮੈਂ ਦਿਢ ਕਰਿ ਰਾਖਜੋ।
ਰਾਵਰਿ ਚਰਨ ਸ਼ਰਨ ਅਭਿਲਾਖਜੋ ॥੪੫॥
ਬਾਂਹਿ ਗਹੇ ਕੀ ਲਾਜ ਬਿਚਾਰੋ।
ਚਿੰਤਾ ਸਲਿਤਾ ਪਾਰ ਉਤਾਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਬਚ ਭੀਰੁ[1]।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ ਦੀਨਸਿ ਧੀਰ ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕਾਮਰੂ ਦੇਸ਼' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤਮੋ ਅੰਸੂ ॥੭॥

---

[1] ਕਾਇਰਤਾ ਦੇ।

੮. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਦੀ ਜੰਗ ਹਿਤ ਤਿਆਰੀ]

੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੯

ਦੋਹਰਾ: ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਨਿ ਗੁਰੂ, ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਇ।
'ਮਤ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕੀਜੀਏ, ਹੁਇ ਰਘਬੀਰ[1] ਸਹਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਨਹੀਂ ਮਾਨ ਤੇ ਜੋ ਬਨਿ ਆਯੋ[2]।
ਮਹਾਂ ਕਠਨ ਹੈ ਤੋਹਿ ਬਤਾਯੋ[3]।
ਸੋ ਕਾਰਜ ਤੂੰ ਕਰਹਿਂ ਬਨਾਇ।
ਬਿਜੈ ਕਾਮਰੂ ਕੀ ਹੁਇ ਜਾਇ ॥੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਤਿਸ ਤੇ[4] ਜਸੁ ਲੈਹੈਂ ਬਹੁ ਆਪੂ।
ਸੁਖ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਮਿਲਿ ਹੈਂ।
ਰਹਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਪੁਨ ਚਲਿ ਹੈਂ ॥੩॥
ਅਬਿ ਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਟਾਮਨ ਹਾਰੀ[5]।
ਜਬਿ ਆਵਹਿਂ ਲਸ਼ਕਰ ਦਿਸ਼ਿ ਸਾਰੀ।
ਤਤਛਿਨ ਸੁਧਿ ਹਮ ਨਿਕਟਿ ਪੁਚਾਵਹੁ।
ਬੇਗ ਤੁਰੰਗ ਸਊਰ ਚਢਾਵਹੁ ॥੪॥
ਹਮ ਦੇਖਹਿਂ ਪੁਨ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਰਹੈ।
ਛੂਛੀ ਹੋਇ ਤਿਸੀ ਥਲ ਬਹੈਂ।
ਰਿਦੈ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕੀਜਹਿ ਕਦਾ।
ਧਰਹੁ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦੈ ਸਦਾ' ॥੫॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਬਾਕ ਸੁਹਾਏ।
ਬਹਜੋ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤਰੀ ਜਨੁ ਪਾਏ[6]।
ਹਰਖ ਭਰਜੋ ਉਰ ਭੂਪ ਉਦਾਰੇ।
ਮਨਹੁਂ ਕਲਪਤਰੁ ਲਹਜੋ ਸੁਖਾਰੇ ॥੬॥
-ਜਗ ਮਹਿਂ ਸੁਜਸੁ ਮੋਹਿ ਹ੍ਵੈ ਐਸੇ।
ਭੂਪਤਿ ਮਾਨ ਨ ਪਾਯਹੁ ਜੈਸੇ[7]-।

---

[1]ਪਰਮੇਸਰ।
[2]ਜੋ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ (ਕੰਮ) ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।
[3]ਜੋ ਤੂੰ ਦਸਦਾ ਹੈਂ ਕਿ ਕਠਨ ਹੈ।
[4]ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ।
[5]ਟੂਣਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ।
[6]ਜਿਵੇਂ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।
[7]ਜਿਵੇਂ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਸੀ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਪਗ ਪਰ ਨਮੋ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਗਯੋ ਤਿਹ ਸਮੋ ॥੭॥
ਸਭਿ ਲਸ਼ਕਰ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ।
'ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਛੀਨਾ।
ਇਸਤ੍ਰੀ ਜਬਿ ਆਵਹਿ ਤਬਿ ਦੇਖੋ।
ਤਾਤਕਾਲ ਸੁਧਿ ਦੇਹੁ ਪਰੇਖੋ[1] ॥੮॥
ਗਹਹਿਂ ਤਿਨਹੁਂ ਕੋ ਜਾਨਿ ਨ ਦੈਹੈਂ।
ਬਹੁਰ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ[2] ਫਲ ਪੈ ਹੈ।'
ਇਮ ਭੂਪਤਿ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।
ਏਕ ਜਾਮਨੀ ਜਬਹਿ ਬਿਤਾਈ ॥੯॥
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਚਮੂੰ ਭਟ ਜਾਗੇ।
ਤਿਨ ਇਸਤ੍ਰਿਨਿ ਕੋ ਖੋਜਨਿ ਲਾਗੇ।
ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਆਵਤਿ ਤਿਤ ਹੇਰੈਂ।
ਭਏ ਸੁਚੇਤ ਪਰਸਪਰ ਟੇਰੈਂ ॥੧੦॥
'ਅਬਿ ਕੇ ਗਹਿ ਲੇਵਹਿਂ ਤਿਨ ਕਾਮਨ[3]।
ਕਰਤਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਜੇ ਟਾਮਨ।'
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਆਈ ਇਕ ਧੋਬਨ।
ਤਰੁਵਰੁ ਚਢੀ ਚਢ੍ਯੋ ਤਨ ਜੋਬਨ ॥੧੧॥
ਤਤਛਿਨ ਇਕ ਚਢਾਇ ਅਸਵਾਰ।
ਤੁਰੰਗ ਧਵਾਇ ਬੇਗ ਬਡ ਧਾਰਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸੁਧਿ ਕਰਿ ਦਈ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਖਉ ਤ੍ਰਿਯਾ ਜੋ ਅਈ' ॥੧੨॥
ਨਿਕਸੇ ਵਹਿਰ ਬੰਗਲੇ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਤਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਤਿ[4] ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਜਬਹਿ ਡੀਠ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਪਰੀ।
ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਤ੍ਰਿਯ ਕੀ ਸਭਿ ਹਰੀ ॥੧੩॥
ਨਿਸ਼ਚਲ ਤਰੁਵਰੁ ਤਿਸ ਥਲ ਭਯੋ।
ਸ਼ਕਤਿ ਬਹੀਨ ਉਡ੍ਯੋ ਨਹਿਂ ਗਯੋ।

---

[1]ਪਰਖ ਕੇ।
[2]ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ।
[3]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ।
[4]ਦੇਖਿਆ।

ਹਾਰ ਰਹੀ ਮੁਖ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰਤਿ।
ਕਛੂ ਨ ਹੋਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਉਰ ਧਾਰਤਿ ॥੧੪॥
ਇਤ ਉਤ ਕਰਤਿ ਬਿਲੋਕਨਿ ਬਵਰੀ[1]।
ਨਹੀਂ ਤਜਤਿ ਤਰੁਵਰੁ ਸੋ ਠਵਰੀ[2]।
ਮਹਾਂ ਸਿੱਧ[3] ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਰੀ ਹੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਹਰੀ ਹੈ ॥੧੫॥
ਬਹੁ ਲੋਕਨਿ ਤਬਿ ਧਾਇ ਧਰੀ ਹੈ[4]।
ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਨਿ ਗੁਰੂ ਕਰੀ ਹੈ।
ਗਹਿ ਆਨੀ ਉਰ ਅਧਿਕ ਡਰੀ ਹੈ।
ਹੇਰਿ ਰੂਪ ਕੋ ਪਾਇੰ ਪਰੀ ਹੈ[5] ॥੧੬॥
'ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਆਪ ਕੋ ਅਹੈ।
ਜਿਹ ਸਮਸਰਤਾ ਕੋਇ ਨ ਲਹੈ।
ਮੈਂ ਬਿਲੋਕਿ ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਜਾਨੇ[6]।
ਭਏ ਬਿਸ਼ਨੁ ਅਵਤਾਰ ਪਛਾਨੇ ॥੧੭॥
ਅਪਰ ਬਿਖੈ ਇਮ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਹੋਈ।
ਹੇਰਤਿ ਹਮਹੁਂ ਹਰਾਵਹਿ ਜੋਈ।
ਸਭਿ ਜਗ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤੁਮ ਅਹੋ।
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸਰਬ ਨਿਰਬਹੋ ॥੧੮॥
ਕਿਮ ਸਹਾਇ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਭਏ?
ਇਸ ਰਾਜਾ ਪਰ ਚਢਿ ਕਰਿ ਅਏ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਰੱਛਜਾ ਕੇ ਯੋਗ।
ਅਹੈਂ ਅਲੰਬ[7] ਆਪ ਕੇ ਲੋਗ' ॥੧੯॥
ਸੁਨਿ ਧੋਬਨ ਤ੍ਰਿਯ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਮੁਸਕਾਇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਕਹ੍ਯੋ ਤਿਸਹਿ ਸਭਿ ਤੇ ਕਰਿ ਨਜਾਰੀ।
'ਨ੍ਰਿਪ ਤੁਮਰੇ ਕਹੁ ਲੇਹਿਂ ਹਕਾਰੀ ॥੨੦॥

---

[1]ਬਾਵਰੀ ਹੋਈ।
[2]ਬ੍ਰਿੱਛ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹਿੱਲਿਆ ਨਾ।
[3]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ।
[4]ਦੌੜ ਕੇ ਪਕੜ ਲਈ।
[5]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਖਕੇ ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗੀ।
[6]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ।
[7]ਆਸਰੇ।

ਇਮ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਤਿਸ ਦੇਹਿं ਮਿਲਾਇ।
ਦ੍ਵੈ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ[1] ਦੂਰ ਕਰਾਇਂ।
ਰਾਖਹਿਂ ਸਮ ਹਮ ਤਾਂਹਿ ਨ ਮਾਰਹਿਂ।
ਨਿਜ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿਂ ॥੨੧॥
ਸੁਨਿ ਧੋਬਨ ਜੋਬਨ ਯੁਤਿ! ਇਹਾਂ।
ਰਹਹੁ ਬੈਠਿ ਥਿਤ ਤੁਵ ਤਰੁ ਜਹਾਂ[2]।
ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਇ।
ਬਸਹੁ ਸਦਾ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਪਾਇ ॥੨੨॥
ਬਸਿ ਹੈਂ ਅਪਰ ਲੋਕ ਸਮੁਦਾਇ।
ਤੋਹਿ ਨਾਮ ਪਰ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਇਂ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਕੀਰਤਿ ਤੇਰੀ ਰਹੈ।
ਜਬਿ ਲਗਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਤਿ ਥਲ ਅਹੈ[3] ॥੨੩॥
ਹਮ ਬਸਾਇ ਕਰਿ ਗਮਨਹਿਂ ਆਨ।
ਤਬਿ ਲਗਿ ਬੈਠਿ ਬ੍ਰਿੱਛ ਕੇ ਥਾਨ।'
ਪਾਇ ਬਚਨ ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇਰਾ।
ਧੋਬਨ ਜਾਇ ਕਰਜੋ ਤਹਿਂ ਡੇਰਾ ॥੨੪॥
ਤਿਸ ਪੀਛੇ ਜੇਤੀ ਤ੍ਰਿਯ ਆਈ।
ਗਹੀ ਧੋਬਨੀ ਦੇਖਿ ਪਲਾਈ।
ਹਟਿ ਪਾਛੇ ਕੋ ਨਹੀਂ ਨਿਹਾਰਾ।
-ਹਮ ਕੋ ਗਹੈਂ- ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਧਾਰਾ ॥੨੫॥
ਬਡੇ ਬੇਗ ਸੋਂ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੀ।
ਦਈ ਭੂਪ ਕੋ ਖ਼ਬਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ੀ।
'ਨਿਤ ਹਮ ਜਾਤਿ ਡਰਾਵਤਿ ਸਭਿ ਕੋ।
ਊਪਰ ਫਿਰਤਿ ਪਾਇ ਮਗ ਨਭ ਕੋ ॥੨੬॥
ਹਮ ਤੇ ਧੋਬਨ ਗਈ ਅਗਾਰੀ।
ਸਿੱਧ ਪੁਰਖ ਕੋ ਸੁਨਿਯਤਿ ਭਾਰੀ।
ਤਿਨ ਗਹਿ ਲੀਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਪਰਹਰਿ ਕੇ[4]।
ਫਿਰਤਿ ਅਰੂਢਿ ਜੁ ਊਪਰ ਤਰੁ ਕੇ ॥੨੭॥

---

[1]ਵੈਰ।
[2]ਜਿੱਥੇ ਤੇਰਾ ਬ੍ਰਿੱਛ ਹੈ।
[3]ਜਦ ਤਕ (ਇਸ) ਥਾਨ ਵਿਖੇ ਤੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਸਦਾ ਰਹੇਗਾ।
[4]ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ।

ਅਬਿ ਤੇ ਆਗੇ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵਹਿ।
ਜੋ ਜਾਵੈ ਨਿਜ ਕੋ ਗਹਿਵਾਵਹਿ।
ਅਪਰ ਜਤਨ ਕੋ ਕਰਹੁ ਬਨਾਇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਆਪ ਪਰਾਜੈ[੧] ਪਾਇ' ॥੨੮॥
ਸੁਨਿ ਰਾਜਾ ਮਨ ਮਾਂਹਿ ਬਿਚਾਰੇ।
-ਮੰਤ੍ਰ ਕਰੇ ਮੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਗਾਰੇ।
ਹਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਰਨਿ ਕੇ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਰੇ।
ਨਹੀਂ ਸਰੇ ਕਾਰਜ ਤਬਿ ਮੇਰੇ ॥੨੯॥
ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਹੈ ਤਿਨਹੁੰ ਸਹਾਇ।
ਮੰਤ੍ਰ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਾਇ।
ਜੇ ਗਿਰਵਰ ਕੋ ਦੇਤਿ ਉਡਾਈ।
ਅਚਲ ਚਲਾਵਤਿ, ਚਲਤਿ ਥਿਰਾਈ ॥੩੦॥
ਜਲ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੋ ਰਾਖਹਿਂ ਰੋਕ।
ਤਿਨ ਆਗੈ ਕਜਾ ਬਪੁਰੇ ਲੋਕ।
ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਨਰੇਸ਼ੁਰ ਘਾਵਤਿ।
ਜਤਨ ਸਮੇਤ ਨ ਬਚਿਬੇ ਪਾਵਤਿ ॥੩੧॥
ਸਭਿ ਨਿਸ਼ਫਲ ਹੋਏ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਯਾਂ ਤੇ ਲਖਿਯਤਿ ਕੋ ਸਿਧ ਭਾਰੀ।
ਅਬਿ ਕਾਮੱਖਜਾ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ।
ਹਾਰੇ ਕਰਿਤੇ ਅਪਰ ਉਪਾਇ ॥੩੨॥
ਸਦਾ ਬਿਘਨ ਤੇ ਹਮਹਿਂ ਬਚਾਵਤਿ।
ਕਬਹੁਂ ਨ ਜੀਤਜੋ ਜੋ ਚਢਿ ਆਵਤਿ।
ਧਰਮ ਅਰਥ[੨] ਨਿਤ ਬਨਹਿ ਸਹਾਈ।
ਦਾਸਨਿ ਲਾਜ ਰਖਹਿ ਬਡਿਆਈ- ॥੩੩॥
ਇਮ ਚਿੰਤਾ ਕਰਿ ਕੈ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਹੋਮ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਲੀਨਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਪੁਨ ਨਰ[੩] ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ।
ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਚਲਿ ਆਏ ॥੩੪॥
ਹੋਇ ਪੁਨੀਤ ਅਰਾਧਤਿ ਸਾਰੇ।

---

[੧]ਹਾਰ।
[੨]ਧਰਮ ਦੇ ਵਾਸਤੇ।
[੩]ਮੰਤ੍ਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਸ਼।

ਪਾਵਕ ਬਿਖੈ ਦਰਬ[1] ਕੋ ਡਾਰੇ।
ਕਾਮੱਖਜਾ ਕੋ ਕਰਜੋ ਅਵਾਹਨ।
ਮੁਖ ਪੰਡੇ ਬੋਲੀ ਮਨ ਭਾਵਨ[2] ॥੩੫॥
'ਭੋ ਭੂਪਤ! ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕੀਜਹਿ।
ਨਹੀਂ ਖੇਦ ਤੁਹਿ, ਧੀਰ ਧਰੀਜਹਿ।
ਰਾਜ ਸਹਤਿ ਕੁਸ਼ਲੀ[3] ਤੂ ਰਹੈਂ।
ਰਿਪੁ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਰਾਜੈ ਲਹੈਂ ॥੩੬॥
ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ[4] ਤੁਝ ਭਾਖਹਿਂ ਜਥਾ।
ਰਹੁ ਅਨੁਸਾਰਿ ਮਾਨੀਅਹਿ ਤਥਾ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਭੀ ਜਗਰਾਨੀ।
ਸਚਿਵ ਸਮੇਤ ਨ੍ਰਿਪਤ ਨੈ ਮਾਨੀ ॥੩੭॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਨਿਜ ਭਵਨ ਸਿਧਾਏ।
ਚਿਤਵਹਿ ਚਿਤ ਕੈਸੇ ਹੁਇ ਜਾਏ।
ਹਮ ਤੇ ਅਬਿ ਉਪਾਵ ਕਹਾ ਹੋਵੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਕੋ ਡਰ ਖੋਵੈਂ ॥੩੮॥
ਨਿਜ ਬਲ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰਿ ਹਾਰੇ।
ਤਿਨ ਕੇ ਕਛੂ ਨ ਕਾਰਜ ਸਾਰੇ।
ਅਬਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰਨਿ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਮੱਖਜਾ ਜੈ ਕਰਿਵਾਵੈ' ॥੩੯॥
ਇਮ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਚਿਵਨ ਸੰਗ।
ਭਯੋ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨਿ ਕੋ ਜੰਗ।
ਰਣ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਬਹੁ ਬਰਤਾਈ।
ਸੁਭਟ ਸਕੇਲਿ ਕਰੇ ਇਕ ਥਾਈਂ ॥੪੦॥
ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਕੋ ਕਰਿ ਕੈ ਸੁੱਧ।
ਪਠੀ ਸੈਨ ਬਡ ਕਰਿਬੇ ਜੁੱਧ।
'ਹਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਚਢਹਿਂ ਪਿਛਾਰੀ।
ਕਰਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਪਿਖਹਿਂ ਭਟ ਭਾਰੀ' ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਸੇ 'ਕਾਮੱਖਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟਮੋ ਅੰਸੂ ॥੮॥

---

[1]ਭਾਵ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਤੋਂ ਹੈ।
[2]ਮਨ ਦੇ ਭਾਵਨ ਵਾਲੀ (ਦੇਵੀ) ਪੰਡੇ ਦੇ ਮੁਖ ਦ੍ਵਾਰਾ ਬੋਲੀ।
[3]ਖੁਸ਼ੀ।
[4]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਹੈ।

੯. [ਦੇਵੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ]

੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੦

ਦੋਹਰਾ: ਇਤ ਧੋਬਨ ਜਬਿ ਗਹਿ ਲਈ,
ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਆਇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁ ਹਰਖ ਉਰ,
ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਯੋ ਧਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਬੈਠਯੋ ਆਨਿ।
ਬਿਨਤੀ ਕੇ ਜੁਤਿ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨ।
'ਰਾਵਰ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜਾਨਾ।
ਫਤੇ ਹੋਹਿ ਮਮ ਕਾਜ ਮਹਾਨਾ ॥੨॥
ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਮਮ ਅਰਜ਼ੀ।
ਸਭਿ ਲਸ਼ਕਰ ਬਰਤਹਿ ਤੁਮ ਮਰਜ਼ੀ।
ਦੇਖਿ ਸਿਦਕ ਸਭਿ ਕੇ ਉਰ ਹੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਕੋ ਖੋਵਾ ॥੩॥
ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਬੀਤਯੋ ਹਮ ਆਏ।
ਖਰਚੇ ਕੋਸ਼ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
ਬਿਸਰੇ ਸਦਨ, ਰਹੇ ਸਭਿ ਐਸੇ[1]।
ਰਿਪੁ ਪਰ ਜੋਰ ਪਰਯੋ ਨਹਿਂ ਕੈਸੇ ॥੪॥
ਨਹੀਂ ਬਾਹਨੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰੀ।
ਨਹਿਂ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਚਯੋ ਭੈ ਕਾਰੀ।
ਕਬਿ ਲਗਿ ਇਹ ਠਾਂ ਬੈਠੇ ਰਹੈਂ।
ਉਮਰਾਵ ਜਿ ਅਕੁਲਾਵਤਿ ਅਹੈਂ ॥੫॥
ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਕਰੁਨਾ ਤੁਮਰੀ ਜੋਵੈਂ।
ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਛੁਟਿਬੋ ਹੋਵੈ।
ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਜੀ! ਕਰਹੁ ਸਹਾਈ।
ਬਡ ਕਲੇਸ਼ ਤੇ ਲੇਹੁ ਬਚਾਈ ॥੬॥
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਤੁਮ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰਤਿ।
ਕਹਿਬੇ ਹੇਤੁ ਮੋਹਿ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਿ।
ਸਗਰੋ ਲਸ਼ਕਰ[2] ਸ਼ਰਨ ਤੁਮਾਰੀ।
ਮਹਾਂਰਾਜ! ਕੀਜੈ ਰਖਵਾਰੀ ॥੭॥

---
[1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਭੀ ਭੁੱਲੇ ਤੇ ਐਵੇਂ (ਭਾਵ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ)। ਰਹੇ।
[2]ਫੌਜ।

ਰਾਵਰ ਕੋ ਭਰੋਸ ਹੈ ਭਾਰੋ।
ਸ਼ਰਨ ਪਰੇ ਕੋ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਰੋ।
ਜਬਿ ਕਬਿ ਕਾਰਜ ਤੁਮਹੀ ਕਰਨਾ।
ਸਗਰੇ ਚਾਹਤਿ ਰਾਵਰਿ ਸ਼ਰਨਾ' ॥੮॥
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹਯੋ।
'ਅਤਿ ਸ਼ੈ ਕਠਨ ਕਾਜ ਹਮ ਲਹਯੋ।
ਕਾਮੱਖਜਾ ਦੇਵੀ ਬਰਦਾਨੀ।
ਇਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨੀ ॥੯॥
ਇਨ ਕੇ ਬਡੇ[1] ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੀ ਹੈ।
ਬਰ ਦੇਵਨਿ ਕੋ ਸ਼ਿਵਾ[2] ਢਰੀ ਹੈ।
-ਅਚਲ ਰਾਜ ਹਮਰੀ ਕੁਲ ਰਹੈ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਆਇ ਪਰਾਜੈ[3] ਲਹੈ ॥੧੦॥
ਰਾਜ ਹਮਾਰੋ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਨ ਹੋਇ-।
ਇਹ ਬਰ ਲਿਯੋ ਦੇਸ਼ ਨ੍ਰਿਪ ਜੋਇ।
ਤਿਸ ਬਰ ਕੋ ਕੂਰੋ ਕਿਮ ਕਰੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਪਖ ਦੇਵੀ ਤਿਨ ਧਰੈ ॥੧੧॥
ਅਪਰ ਕੌਨ ਦੇਵੀ ਬਰ ਖੋਵੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਕਾਜ ਕਠਨ ਹੀ ਹੋਵੈ।
ਨਹਿਂ ਦੇਵੀ ਬਰ ਸਕਹਿਂ ਮਿਟਾਇ*।
ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਸਕਲ ਜਗ ਮਾਇ ॥੧੨॥
ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਕਹਯੋ ਹਮਾਰੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰੀਯਹਿ।
ਰਿਦੇ ਸੰਦੇਹਨਿ ਕੋ ਪਰਿਹਰੀਯਹਿ ॥੧੩॥
ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੁਇ ਹੈ ਬਿਜੈ ਤੁਮਾਰੀ।

---

[1]ਕਾਮਰੂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਵਡਿਆਂ ਨੇ।
[2]ਦੇਵੀ।
[3]ਹਾਰ।
*ਇਹ ਵਦਤੋਵਜਾਘਾਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਦਾ ਵਰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਫਿਰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਚਿਤਾਰੋ ਨਿਸ਼ਚੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜਿੱਤ ਹੋਵੇਗੀ, ਗੋਯਾ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਵਰ ਮਿਟ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਸ ਰਾਜੇ ਪਰ ਜਿੱਤ ਹੋਣੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਵਰ ਟੁੱਟਣੇ ਤੁੱਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਭਾਵ ਨੂੰ ਇਉਂ ਨਾ ਲਈਏ ਤਾਂ ਇਉਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਦੇਵੀ ਵਰ ਨੂੰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਟ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਵਿਚ ਬੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਹੋਣੀ ਬੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਝਾੜੂ ਦੇਂਦੀ ਦੇਵੀ ਦੇਖੀ ਗਈ ਆਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਨਹਿਂ ਬੀਤਹਿ ਚਿਰਕਾਲ ਅਗਾਰੀ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਨਨ ਮਹਿਂ ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼।
ਗਮਨਹਿਂ, ਤਜਾਗਹੁ ਸਕਲ ਕਲੇਸ਼' ॥੧੪॥
ਇਮ ਸੁਨਿ ਭੂਪਤਿ ਪਾਇ ਅਨੰਦ।
ਕੀਨਿ ਬੰਦਨਾ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਬੰਦਿ।
ਧਰਿ ਨਿਸ਼ਚੈ ਗਮਨਜੋ ਨਿਜ ਡੇਰੇ।
ਜਾਨਹਿ -ਕਰਹਿਂ ਕਾਜ ਗੁਰ ਮੇਰੇ ॥੧੫॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਦੁਰਲਭ ਹੁਤੀ ਬਿਸਾਲ।
ਕਿਸ ਨੇ ਬਿਜੈ ਲਈ ਕਿਸ ਕਾਲ-।
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਜਬਿ ਜਾਮਨਿ ਹੋਈ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਥਿਰੇ ਸਭਿ ਕੋਈ ॥੧੬॥
ਗਜੋ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ ਰਣਵਾਸ।
ਅਨਿਕ ਇਸਤ੍ਰੀਅਨਿ ਜਹਾਂ ਬਿਲਾਸ।
ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੈਨ ਕੋ ਕੀਨਿ।
ਸੇਵਹਿਂ[1] ਰਾਨੀ ਬੈਸ ਨਵੀਨ ॥੧੭॥
ਪੀਤੰਬਰ ਅਰੁ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ।
ਮਹਿਪਾਲਕ ਨੇ ਰਖੀ ਉਤਾਰਿ।
ਖੰਜਰ ਇਕ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਸ ਰਖੰਤਾ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਬਿਖੈ ਰਖਜੋ ਦੁਤਿਵੰਤਾ[2] ॥੧੮॥
ਰਤਨ ਜਰਾਊ ਮੁਸ਼ਟ ਗਹਿਨ ਕੀ[3]।
ਅਪਰ ਬਿਭੂਖਨ ਸ਼ੋਭਾ ਤਨ ਕੀ।
ਸੁੰਦਰ ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਢਿਗ ਧਰੇ।
ਸਿਹਜਾ ਪਰਿ ਭੂਪਤਿ ਚਢਿ ਥਿਰੇ ॥੧੯॥
ਕਰਿ ਦੇਵੀ ਕਾਮੱਖਜਾ ਨਮੋ।
ਭਯੋ ਨੀਂਦ ਬਸਿ ਪਰਿ ਤਿਹ ਸਮੋ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰੇ।
ਸਰਬ ਅਨਾਏ ਗੁਰੁ ਤਿਸ ਬੇਰੇ[*] ॥੨੦॥
ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਕਿਨਹੁਂ ਹਟਾਏ।

---
[1]ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
[2]ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲਾ, ਚਮਕੀਲਾ।
[3]ਫੜਨ ਵਾਲੀ ਮੁੱਠ।
[*]ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਪਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਮੰਗਵਾ ਲਏ।

ਸਗਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਿਲੋਚਨ।
ਨਹਿਂ ਦੇਖੇ ਚਿਤ ਸੋਚਤਿ ਸੋਚਨ ॥੨੧॥
ਨਹਿਂ ਪਾਵਤਿ ਬਿਸਮਾਵਤਿ ਮਹਾਂ।
-ਹੇ ਦੇਵੀ ਇਹ ਕੌਤਕ ਕਹਾਂ-।
ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਨਰਪਿਤ ਹੋਵਾ।
-ਐਸੋ ਬਿਘਨ ਨ ਕਬਿਹੂੰ ਜੋਵਾ ॥੨੨॥
ਨਿਤ ਦੇਵੀ ਮੇਰੀ ਰਖਵਾਰੀ।
ਆਨਿ ਸਕਹਿ ਕੋ ਬਿਘਨ ਪਸਾਰੀ।
ਕੈ ਦੇਵੀ ਕੋ ਬਰ ਮਿਟਿ ਗਯੋ।
ਅਸ ਕੌਤਕ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਭਯੋ ॥੨੩॥
ਬਹੁ ਜੋਧਾ ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਸਵਧਾਨ।
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋਇ ਨ ਪਹੂੰਚੈ ਆਨਿ।
ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀ ਰੱਛਜਾ ਮੇਰੇ।
ਕੋਇ ਨ ਆਇ ਸਕਹਿ ਮਮ ਨੇਰੇ ॥੨੪॥
ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਨਿ।
ਸਭਿ ਦਬਾਇ ਪਟ ਆਯੁਧ ਲੀਨਿ-।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਬੈਠਜੋ ਜਬੈ।
ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਆਈ ਚਲਿ ਤਬੈ ॥੨੫॥
ਸੁਤ ਕੋ ਅਤਿ ਦੀਨਸਿ ਉਤਸਾਹੂ।
ਨਹਿਂ ਸੋਚਹੁ ਨਰਪਤਿ ਉਰ ਮਾਂਹੂ।
'ਮੈ ਹੋਂ ਭਗਤ ਚੰਡਿ ਜਗ ਮਾਤ[1]।
ਬੂਝਨਿ ਕਰੌਂ ਸਕਲ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥੨੬॥
ਨਿਸ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਕੋ ਭੇਦ ਬਤਾਇ।
ਹੋਇ ਅੰਤ ਕੋ ਆਪ ਸਹਾਇ।
ਸਦਾ ਕੁਸ਼ਲ ਅਪਨੀ ਤੂੰ ਜਾਨਿ।
ਰਾਖੀ ਹਮਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨ' ॥੨੭॥
ਇਮ ਕਹਿ ਕਰਿ ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਗਈ।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਤਨ ਪਾਵਨ ਭਈ।
ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਚਲਿ ਜਾਇ।
ਪੂਜਨਿ ਕੋ ਸਮਾਜ ਸਭਿ ਲਜਾਇ ॥੨੮॥

[1]ਜਗਤ ਮਾਤਾ ਚੰਡੀ ਦਾ ਭਗਤ ਹਾਂ।

ਧੂਪ ਧੁਖਾਇ ਆਰਤੀ ਕਰੀ।
ਕੁਸਮਾਂਜੁਲ ਕੀ ਬਰਖਾ ਝਰੀ।
ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਿ ਸਾਰੀ।
ਮੁਖ ਤੇ ਉਸਤਤਿ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੀ ॥੨੯॥
ਸਭਿ ਕੋ ਦੀਨਸਿ ਦੂਰ ਹਟਾਇ।
ਬੈਠੀ ਆਪ ਧਜਾਨ ਕੋ ਲਾਇ।
ਤਬਹਿ ਭਵਨ ਤੇ ਬਾਨੀ ਭਈ।
'ਸੁਨਿ ਰਾਨੀ! ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਜਿਮ ਥਈ ॥੩੦॥
ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ ਕੋ ਅਵਤਾਰ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਸੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰ*।
ਤਿਸ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਜਹਾਂ ਸਿਮਰੀਅਹਿ ਤਿਸ ਥਲ ਹਾਦਰ ॥੩੧॥
ਭਗਤਿ ਰੂਪ ਅਪਨੋ ਬਪੁ ਧਾਰਜੋ।
ਨੌਮੋਂ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਜਿਨ ਤਾਰਜੋ।
ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੈ।
ਤਿਹ ਸਹਾਇਤਾ ਸਭਿ ਥਲ ਕਰੈਂ ॥੩੨॥
ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਜੋਧਪੁਰਿ ਸੇਵਕ ਭਯੋ।
ਬਿਨਤੀ ਭਨਤਿ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲਿਯੋ।
ਤੁਮ ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਂਹੀ।
ਕੁਛ ਸੰਸੈ ਨ ਕਰਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ ॥੩੩॥
ਤੁਮ ਭੀ ਤਿਸ ਕੀ ਸ਼ਰਨਿ ਸਿਧਾਰੋ+।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰੋ।
ਰਾਜ ਅਟਲ ਨਹਿਂ ਮਿਟਹਿ ਤੁਮਾਰੋ।
ਮੇਰੇ ਕਹਜੋ ਸਾਚ ਨਿਰਧਾਰੋ ॥੩੪॥
ਰਾਜਾ ਰਾਨੀ ਸਭਿ ਪਰਿਵਾਰ।
ਤੂੰ ਭੀ ਜਾਹੁ ਸੰਗ ਤਿਨ ਧਾਰਿ[੧]।

---

*ਇਥੇ ਚੰਡਿਕਾ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹੀ ਹੈਨੇ ਸੋ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਤੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਕਵਿ ਜੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਵਡਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

+ਦੇਵੀ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੀ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਜਾਓ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਕੇ ਕੰਮ ਸੁਧਾਰੋ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਉਪਾਸਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਨ ਲੋਕ ਪਤਿ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵੱਡਾ ਆਸਰਾ ਹੈ।

[੧]ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਜਾਹੁ। (ਅ) ਮੇਰਾ ਬਚਨ ਧਾਰਕੇ ਜਾਓ।

ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਦਰਸਹੁਗੇ ਜਬੈ।
ਸਕਲ ਕਾਜ ਸਿਧ ਹੋਵਹਿਂ ਤਬੈ ॥੩੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਰਹਿਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੇ।
ਸਗਰੇ ਬਿਘਨ ਬਿਨਾਸ਼ਨਿ ਵਾਲੇ।'
ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਨੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੈ।
ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਬਾਕ ਸਭਿ ਮਨਿ ਕੈ[1] ॥੩੬॥
ਉਠਿ ਕਰਿ ਮਹਿਪਾਲਕ ਢਿਗ ਆਈ।
ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਕੋ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਆਏ।
ਸਰਬ ਦੇਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਬਿਥਰਾਏ ॥੩੭॥
ਜੀਤੇ ਸਿੱਧ ਬਾਦ ਕੋ ਕਰੇ।
ਅਪਰ ਅਜ਼ਮਤੀ ਕੇ ਮਦ ਹਰੇ।
ਜਿਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕਰੀ ਨ ਕਾਹੂੰ।
ਬਿਚਰੇ ਅਖਿਲ ਜਗਤ ਕੇ ਮਾਹੂੰ ॥੩੮॥
ਤਿਸ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਸਾਦਰ।
ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਤਿਨਹੁਂ ਕੋ ਆਨਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਹਮਰੋ ਬਲ ਸਭਿ ਹਾਨਾ ॥੩੯॥
ਤਿਨ ਹੂੰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਮੰਗਵਾਏ।
ਮਿਲਨਿ ਹੇਤ ਦੇਵੀ ਫੁਰਮਾਏ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿਂਗੇ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੋ।
ਅਵਚਲ ਰਾਜ ਆਪਨੋ ਕਰੋ' ॥੪੦॥
ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕਾਮੱਖਜਾ ਕੇਰੀ।
ਤਯਾਰੀ ਕਰਿ ਮਹਿਪਾਲ ਘਨੇਰੀ।
ਸਕਲ ਕੁਟੰਬ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨਿ।
ਗਮਨਯੋਂ ਤਬਿ ਮਹਿਪਾਲ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੪੧॥
ਪਹੁੰਚਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਟ ਜਾਈ।
ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਢ ਨੌਕਾ ਮੰਗਵਾਈ।
ਭਯੋ ਅਰੂਢਨਿ ਜਲ ਪਰ ਚਲੀ।
ਮਹਿਪਤਿ ਲਏ ਉਪਾਇਨ ਭਲੀ ॥੪੨॥
ਦਿਵਸ ਬਿਤੀਤਯੋ ਉਤਰਤਿ ਪਾਰ।

---

[1]ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਮੰਨ ਕਰਕੇ।

ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਸੰਧ੍ਯਾ ਸਮੈ ਉਰਾਰ*।
ਊਚ ਦਮਦਮੇ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।
ਲਸ਼ਕਰ ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਤਿ ਬਜਿ ਬਾਜੇ[1] ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਰਾਸੇ 'ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਨਵਮੋ ਅੰਸੂ ॥੯॥

---

*ਪਾ:-ਉਦਾਰ।
[1]ਲਸ਼ਕਰ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਜੇ ਵਜਦੇ ਸੁਨਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

੧੦. [ਆਸਾਮ ਪਤੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ]

੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੧

ਦੋਹਰਾ: ਉਤਰਿ ਨਰੇਸ਼ੂਰ ਤਰੀ ਤੇ,
ਆਗੇ ਕਰੇ ਅਕੋਰ।
ਨਗਨ ਚਰਨ ਤੇ ਗਮਨ ਕਰਿ,
ਸਭਿ ਕੁਟੰਬ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸ਼ਰਧਾ ਕਰੇ ਭਾਉ ਉਰ ਧਾਰਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਧਾਰਾ।
'ਸ਼ਰਨਿ ਸ਼ਰਨਿ' ਕਰਿ ਪਰਜੋ ਅਗਾਰੀ।
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਬੰਦਨਾ ਧਾਰੀ ॥੨॥
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਮੈਂ ਰਾਜਾ।
ਤੁਮ ਢਿਗ ਆਯੋ ਤਜਾਗਿ ਸਮਾਜਾ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਅਲੰਬ ਤੁਮ ਅਹੋ।
ਦਾਸਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਹਾਇਕ ਰਹੋ ॥੩॥
ਦੇਵੀ ਕੀ ਆਇਸੁ ਕੇ ਸਾਥ।
ਆਏ ਸ਼ਰਨਿ ਤਿਹਾਰੀ ਨਾਥ!
ਜਸੋਂ ਭਾਵਹਿ ਤਸੋਂ ਕੀਜਹਿ ਅਬੈ।
ਤੁਮ ਆਗਜਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਬੈ ॥੪॥
ਤਊ ਏਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਗੁਰੁ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮਰਥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿੱਖ ਅਹੈਂ[1]।
ਸਗਰੋ ਦੇਸ਼ ਮਾਨਤੋ ਰਹੈ ॥੫॥
ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਬਸਿ ਮਾਂਹੀ।
ਗੇਰਹੁ ਹਮਹਿਂ, ਜੋਗਤਾ ਨਾਂਹੀ।
ਉਚਿਤ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵਨਿ ਹਮਰੇ।
ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਅਲੰਬ ਹੈਂ ਤੁਮਰੇ' ॥੬॥
ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ ਗੁਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਲੇ ਦਸਤਾਰ ਆਪ ਕਰ ਨਾਲ[2]।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੀਸ ਧਰੀ ਜਿਸ ਕਾਲਾ।
ਜਾਗੇ ਜਿਸ ਕੇ ਭਾਗ ਬਿਸਾਲਾ ॥੭॥

---
[1]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ (ਭਾਵ ਆਪਦੇ) ਸਿੱਖ ਹਾਂ।
[2]ਹੱਥ ਨਾਲ।

ਮੋਹ ਭਰਮ ਕੇ ਜਟਤਿ ਕਪਾਟ।
ਛੁਟਕ ਗਏ* ਭਾ ਔਰੈ ਠਾਟ।
ਪੁਨ ਦੁਪਟਾ ਸੁੰਦਰ ਤਿਹ ਦਯੋ।
ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਨਿਹਾਲ ਸੁ ਕਿਯੋ ॥੮॥
ਖੰਜਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਇਕ ਦੀਨਿ।
ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਢਿਗ ਰਾਖਨਿ ਕੀਨਿ।
'ਭੋ ਭੂਪਤਿ! ਤੁਮ ਭਾਖ੍ਯੋ ਜੈਸੇ।
ਹਮ ਭੀ ਕਰ੍ਯੋ ਚਹਤਿ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ॥੯॥
ਕੋਇ ਨ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਕਰਿਅਹਿ।
ਹਮਰੇ ਬਾਕਨਿ ਕੇ ਅਨੁਸਰੀਅਹਿ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਜੈਸੇ ਹੋਇ ਸੁਖੈਨ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਜਿਸ ਤੇ ਤੁਹਿ ਭੈ ਨ' ॥੧੦॥
ਕਰਾਮਾਤ ਦੀਰਘ ਕੋ ਦੇਖਿ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਤਿ ਹਰਖ ਵਿਸ਼ੇਖ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਕਹੈ।
'ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਹਮਾਰੋ ਅਹੈ ॥੧੧॥
ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਦਾਸ ਕੀ ਐਸੇ।
ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਕੋ ਦੇਖੈਂ ਕੈਸੇ।
ਜਮਨ ਸੰਗ ਤੇ ਹਾਨਹਿਂ ਧਰਮ।
ਬੋਲਨਿ, ਮਿਲਨਿ, ਸਪਰਸ਼[1] ਅਧਰਮ[2] ॥੧੨॥
ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਜਾ ਧਰਮ ਹਮਾਰੇ।
ਹਰਨਿ ਭਰਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ।
ਆਇਸੁ ਤੁਰਕੇਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਜੋਇ।
ਹਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਨਾਵਹੁ ਸੋਇ ॥੧੩॥
ਇਹੁ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਭੁ ਬਡੋ ਹਮਾਰੋ।
ਅਪਰ ਕਹੋ ਜਿਮ, ਹੈਂ ਅਨੁਸਾਰੋ[3]।'
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਤਬਿ ਕਹ੍ਯੋ।

*ਦੇਵੀ ਭੇਟ ਨਾਲ ਰਾਜੇ ਦੇ ਅਜੇ ਤਕ ਮੋਹ ਭਰਮ ਦੇ ਕਪਟ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਪਰਸ਼ ਨਾਲ ਏਹ ਕਪਾਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। "ਤੂ ਕਹੀਅਤ ਹੀ ਆਦਿ ਭਵਾਨੀ ॥ ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾ ਛਪਾਨੀ ॥"

[1]ਛੂਹਣਾ।

[2]ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

[3]ਅਸੀਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਂ।

'ਹਮ ਤਿਮ ਕਰਹਿਂ ਜਿਮਹਿ ਤੁਮ ਚਹਯੋ ॥੧੪॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਰਮਾਤਮ ਰਾਜਾ।
ਹਮਹੁ ਭਰੋਸੇ ਸਾਜਯੋ ਕਾਜਾ।
ਰਿਦੈ ਸਰਲ ਛਲ ਰੰਚਕ ਨਾਂਹੀ।
ਚਲਹਿ ਅਬਹਿ ਹਮ ਆਇਸੁ ਮਾਂਹੀ ॥੧੫॥
ਤਿਸ ਸੋਂ ਮਿਲਹੁ ਸੰਧਿ ਕਰਿ ਲੀਜੈ।
ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਜੈ।
ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਸੋਂ ਮੇਲਾ ਹੋਇ।
ਹਰਖਤਿ ਰਹਹੁ ਪਰਸਪਰ ਦੋਇ' ॥੧੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕਹਯੋ 'ਗੁਰੂ ਗਤਿ ਦੈਨ!
ਰਾਵਰ ਕੋ ਹਮ ਮਾਨਯੋ ਬੈਨ।
ਤਊ ਏਕ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ।
ਲਸ਼ਕਰ ਮੈਂ ਬਹੁ ਤੁਰਕ ਜਨੀਜੈ ॥੧੭॥
ਤਿਨਹੁਂ ਨ ਹੇਰੈਂ ਆਨ ਹਮਾਰੇ[1]।
ਅਰੁ ਨਹਿਂ ਮਿਲਹਿਂ ਆਇ ਇਸ[+] ਪਾਰੇ[2]।
ਬ੍ਰਹਮ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਪਾਰ ਜਿ ਆਵਹੁ।
ਪਾਵਨ ਚਰਨ ਆਪਨੇ ਪਾਵਹ ॥੧੮॥
ਦੇਸ਼ ਪੁਨੀਤ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਆਇ।
ਸਗਰੇ ਨਰ ਸ਼ੁਭ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਇਂ।
ਹੋਇਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਦੇਹਿਂ ਉਪਾਇਨ।
ਸੀਸ ਸਪਰਸ਼ਹਿਂ ਰਾਵਰਿ ਪਾਇਨ ॥੧੯॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ।
ਆਵਹੁ ਦੇਸ਼ ਤਿਸੀ ਗੁਰ ਨਾਥ।
ਤਹਿਂ ਦੋਨਹੁਂ ਕੋ ਕਰਹੁ ਮਿਲਾਪ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਮਾਨਹਿਂ ਕਹੋ ਜੁ ਆਪਿ' ॥੨੦॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਹੋਇ।
ਤੇਰੇ ਬਿੱਪ੍ਰੈ ਕਰਹਿਂ ਨ ਕੋਇ[3]।
ਜਬਿ ਕੋ ਆਨਿ ਸ਼ਰਨ ਤੈਂ ਪਰਯੋ।

---

[1]ਸਾਡੀ ਸੁਗੰਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖੀਏ।
[+]ਪਾ:-ਕਿਸ।
[2](ਤੇ ਅਸੀਂ ਬੀ) ਇਸ ਪਾਰ ਆਕੇ ਮਿਲਣਾ ਨਹੀਂ (ਚਾਹੁੰਦੇ)।
[3]ਤੇਰੇ ਉਲਟ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।

ਹਮ ਚਹਿਂ ਦੋਨਹੁਂ ਕੋ ਭਲ ਕरਜੋ' ॥੨੧॥
ਸਾਦਰ ਗੁਰੂ ਦਯੋ ਸਿਰੁਪਾਇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਗਮਨਜੋ ਤਬਿ ਰਾਇ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨੌਕਾ ਪਰ ਚਢਿ ਗਯੋ।
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਵਨ ਆਪਨੇ ਭਯੋ ॥੨੨॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਨਿਜ ਦਾਸ ਪਠਾਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।
ਕੀਨਿ ਬੰਦਨਾ ਬੈਠਜੋ ਪਾਸ।
ਭਨਤਿ ਬਿਨੈ 'ਮੈਂ ਹੌਂ ਤੁਮ ਦਾਸ' ॥੨੩॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ, ਸਾਰੋ।
ਬਿਤਜੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬਤਾਇ ਉਦਾਰੋ।
'ਬਿਜੈ ਭਈ ਤੇਰੀ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
ਜਿਨ ਕੋ ਸਕਜੋ ਨ ਕੋਊ ਜੀਤ ॥੨੪॥
ਸੋ ਤੁਝ ਮਿਲੈ ਉਪਾਇਨ[1] ਦੈ ਹੈ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਬਲ ਜੋ ਬਸ ਨਹਿਂ ਹ੍ਵੈ ਹੈ।
ਰਾਜਪੂਤ ਲਿਹੁ ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰ।
ਬਲੀ ਤੁਰੰਗਨ ਕੇ ਅਸਵਾਰ ॥੨੫॥
ਆਜ ਕਰਹੁ ਤਜਾਰੀ ਸਭਿ ਭਾਂਤਿ।
ਤਰੀਅਨਿ[2] ਚਢਹੁ ਹੋਤਿ ਹੀ ਪ੍ਰਾਤਿ।'
ਸੁਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਅਨਦ ਬਡ ਭਯੋ।
ਜਨੁ ਨਵ ਨਿੱਧਨਿ ਕੋ ਹਰਿ ਲਯੋ ॥੨੬॥
ਬਾਰੰਬਾਰ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਤਿ।
'ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਨਿਜ ਜੀਵਨ ਅਬਿ ਜਾਨਤਿ।
ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਮੋ ਕੌ ਤੁਮ ਦੀਨਸਿ।
ਸਗਰੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਨਸਿ' ॥੨੭॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਬਡਾਈ।
ਸਿਵਰ ਜਾਇ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਰਾਜਪੂਤ ਭਟ ਏਕ ਹਜ਼ਾਰੇ।
ਬੀਨ ਬੀਨ ਕੀਨਸਿ ਸਭਿ ਨਜਾਰੇ ॥੨੮॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ੁਭ ਧਾਰਨ ਹਾਰੇ।

---

[1]ਨਜ਼ਰਾਨਾ।
[2]ਬੇੜੀਆਂ (ਉਪਰ)।

ਕਹਯੋ 'ਅਰੂਢਹੁ ਹੋਤਿ ਸਕਾਰੇ।'
ਨਿਸਾ ਬਿਖੈ ਤਯਾਰੀ ਕਰਿ ਸੋਯੋ।
ਬਡੀ ਭੋਰ ਉਠਿ ਕਾਰਜ ਜੋਯੋ ॥੨੯॥
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਪਟ ਆਯੁਧ ਧਾਰੇ।
ਮਿਲਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਤਯਾਰੇ।
ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਗ ਚਾਲੇ।
ਚਢਿ ਤਰੀਅਨਿ[3] ਪਰ ਨੀਰ ਬਿਸਾਲੇ ॥੩੦॥
ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਰ ਜਾਇ ਕਰਿ ਜਬੈ।
ਸੁਨਯੋ ਕਾਮਰੂ ਪਤਿ[1] ਨੇ ਤਬੈ।
ਕੁਛ ਤੁਰੰਗ ਅਰੁ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲੇ।
ਦਰਬ ਲਯੋ ਕੇਤਿਕ ਸੰਗ ਚਾਲੇ ॥੩੧॥
ਅਪਰ ਉਪਾਇਨ ਆਛੀ ਕੇਈ।
ਉਪਜਹਿ ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਜੇਈ।
ਆਇ ਮਿਲਯੋ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਸਾਥ।
ਦੁਹਨਿ ਬੀਚ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥੩੨॥
ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਜੇਤਿਕ ਮਨ ਭਾਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੋਨੋਂ ਤੇ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਭਈ ਮਿੱਤ੍ਰਤਾ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।
ਬਧਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਉਰ ਹਰਖਾਹੀ ॥੩੩॥
ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਪਲਟੀ ਦਸਤਾਰ[2]।
ਮਿਲੇ ਅੰਕ ਭਰਿ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰਿ।
ਭਨਤਿ ਪਰਸਪਰ ਮਧੁਰੇ ਬੈਨ।
ਹਰਖਤਿ ਪਿਖਤਿ ਸਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ ॥੩੪॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੇਰ ਨਰੇਸ਼।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋਂ ਕਹਿ ਬਿਨੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
'ਕੋ ਇਕ ਚਿੰਨ੍ਹ ਆਪ ਅਬਿ ਦੀਜੈ।
ਹਮ ਪਰ ਕਰੁਨਾ ਧਾਰਿ ਪ੍ਰਸੀਜੈ ॥੩੫॥
ਪਗ ਕੀ ਪਨਹੀ ਕੈ ਹਮ ਦੇਹੂ।
ਸਕਲ ਦੇਸ਼ ਪੂਜਹਿਗੋ ਏਹੂ।
ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਕੈ ਦਿਹੁ ਇਸ ਦੇਸ਼।

---

[1]ਕਾਮਰੂ+ਪਤੀ।
[2]ਪਗ ਵਟਾ ਲਈ।

ਜਿਸ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹਿਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ॥੩੬॥
ਇਮ ਰਾਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰੇਖਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤੇ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖਾ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਪਨੋ ਧਨੁਖ ਸੰਭਾਰਾ।
ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਬਾਨ ਨਿਕਾਰਾ ॥੩੭॥
ਧਰਿ ਕੈ ਜੇਹ ਕਾਨ ਲਗ ਤਾਨਾ।
ਦੇਖਯੋ ਸਨਮੁਖ ਬਿਟਪ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਤਿਸ ਕੋ ਤਾਕਿ ਧਨੁਖ ਤੇ ਤਯਾਗਯੋ।
ਬਡੇ ਬੇਗ ਤੇ ਤਰੁਵਰੁ ਲਾਗਯੋ ॥੩੮॥
ਭਲਕਾ ਭਈ ਪਾਰ ਇਮ ਗਯੋ[1]।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤਨਕ ਤਨਕ ਦਿਖ ਪਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਹਯੋ 'ਚਿੰਨ੍ਹ ਇਹ ਥਾਨ।
ਪੂਜਹਿਂ ਸਗਰੇ ਸ਼ਰਧਾ ਠਾਨਿ ॥੩੯॥
ਬਿਘਨ ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਜੇ ਹੁਇ ਜਾਵੈ।
ਇਸ ਕੌ ਮਾਨਹੁਂ ਤੁਰਤ ਮਿਟਾਵੈ।
ਜੋ ਬਾਂਛਹਿ ਫਲ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋਇ।
ਇਸ ਪੂਜਹਿ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੪੦॥
ਦਿਵਸ ਆਜ ਕੇ ਕੀਜਹਿ ਮੇਲਾ।
ਸਕਲ ਦੇਸ਼ ਨਰ ਕਰਹੁ ਸਕੇਲਾ।
ਮਾਨਹੁ ਮਹਾਂ ਮਹਾਤਮ ਪਾਵਹੁ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਨਈਵੇਦ[2] ਚਢਾਵਹੁ ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਿ ਭੂਪਤਿ ਠਾਨੀ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਿਠਾਰਯੋ ਕਰਿ ਇਸਥਾਨੀ[3]।
ਨਿਤ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਰਿਵਾਇ।
ਆਨਹਿ ਤਹਾਂ ਦੇਹਿ ਬਰਤਾਇ ॥੪੨॥
ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਪੂਜ ਕਰਾਇ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਹਿਂ ਤੇ ਫਲ ਪਾਇ।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਦੁਊ ਮਿਲਾਏ।
ਸਭਿ ਕੇ ਸੁਨਤਯੋਂ ਬਾਕ ਅਲਾਏ ॥੪੩॥

---

[1]ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੀਰ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਖੀ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ।
[2]ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ, ਭੇਟ।
[3]ਇਸ ਥਾਨ ਵਿਚ (ਪੁਜਾਰੀ ਕਰਕੇ)। (ਅ) ਸਥਾਨ ਪਤੀ।

'ਤੁਮ ਦੋਨਹੁੰ ਭੂਪਤਿ ਬੁਧਿਵੰਤੇ।
ਹਮ ਤੇ ਸੁਨਹੁੰ ਬਾਕ ਹਿਤਵੰਤੇ।
ਇਹੁ ਖੰਜਰ ਹਮ ਗਾਡਹਿੰ ਅਵਨੀ।
ਬਸਦੀ ਤਹਾਂ ਬਸਾਵਹਿੰ ਰਵਨੀ[1] ॥੪੪॥
ਹੱਦ ਕਰਹਿੰ ਦੁਹਿੰ ਰਾਜਨਿ ਕੇਰੀ।
ਰਹਿ ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ ਸੈਨ ਘਨੇਰੀ।
ਇਤ ਇਹ ਰਹੈ ਨ ਆਗੈ ਜਾਵੈ।
ਨਹਿੰ ਬਿਰੋਧ ਕੋ ਬਹੁਰ ਉਠਾਵੈ ॥੪੫॥
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਚੌਕੀ ਰਹੈ।
ਤਹਿੰ ਹਮ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯਹੁ ਚਹੈਂ।
ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਵਹਿੰ ਹਦ ਕੇ ਹੇਤੁ।'
ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਨਿ ਦੋਨਹੁੰ ਹਰਖ ਸਮੇਤ ॥੪੬॥
ਆਪਹੁ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਮਿਰਜਾਦਾ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਰਹੈਂ ਧਰੇ ਅਹਿਲਾਦਾ।
ਗੁਰ ਕੋ ਬਾਕ ਮਾਨਿ ਕਰਿ ਨੀਕਾ।
ਆਦਰ ਕਰਜੋ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਾ ॥੪੭॥
ਕੰਚਨ ਬਸਤ੍ਰ ਤੁਰੰਗਮ ਦੀਨੇ।
ਦੇ ਕਰਿ ਧਨ ਸਨਮਾਨਤਿ ਕੀਨੇ।
ਲੇ ਕਰ ਬਿਦਾ ਭਏ ਚਲਿ ਆਏ।
ਚਢਿ ਨੌਕਾ ਨਦ ਤੇ ਉਤਰਾਏ ॥੪੮॥
ਆਵਤਿ ਬਿਜੈ ਨਿਸ਼ਾਨ[2] ਬਜਾਯਹੁ।
ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਸ਼ਲਖੈਂ ਛਡਵਾਯਹੁ।
ਲਿਖਜੋ ਫਤੇਨਾਮਾ ਤਤਕਾਲ।
ਦਿੱਲੀ ਪਠਜੋ ਬੇਗ ਕੇ ਨਾਲ ॥੪੯॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦ੍ਵੈ ਭੂਪਨ ਮੇਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੦॥

---

[1] ਸੁੰਦਰ।
[2] ਜੈ ਦਾ ਧੌਂਸਾ।

੧੧. [ਰਾਜੇ 'ਰਾਮ' (ਰਤਨ ਰਾਇ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਵਰ]

੧੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੨

ਦੋਹਰਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਦ ਤੇ ਉਤਰਿ, ਆਇ ਦਮਦਮੇ ਥਾਨ।
ਧਰਮਸਾਲ ਸੁੰਦਰ ਰਚੀ, ਮਿਲੇ ਸਿੱਖਜ ਗਨ ਆਨਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਜਹਿਂ ਧੋਬਨਿ ਕੋ ਬ੍ਰਿੱਛ ਟਿਕਾਯਹੁ।
ਏਕ ਗ੍ਰਾਮ ਤੌ ਤਹਾਂ ਬਸਾਯਹੁ।
ਅਪਰ ਥਾਨ ਖੰਜਰ ਜੋ ਲਹਯੋ।
ਅਵਨੀ ਬਿਖੈ ਗਾਡ ਸੋ ਦਯੋ ॥੨॥
ਤਹਿਂ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯੋ ਭਾਰੀ।
ਖੰਜਰ ਤਾਂ ਕੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰੀ।
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਕੇਤਿਕ ਸੈਨਾ।
ਤਹਾਂ ਟਿਕਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ਸੁਖੈਨਾ ॥੩॥
ਹੱਦ ਕਰੀ ਦੁਇ ਰਾਜਨਿ ਕੇਰੀ।
ਜਿਸ ਤੇ ਉਠਹਿ ਬਿਰੋਧ ਨ ਫੇਰੀ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਕਰਿ ਹਰਖ ਸਮੇਤ।
ਆਪ ਆਪਨੇ ਰਾਜ ਸੁਚੇਤ ॥੪॥
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੇਰ ਬਰੋਬਰ।
ਅਪਰ ਰਾਜ ਇਕ ਤਹਾਂ ਹੁਤੋ ਬਰ।
ਰਾਜਾ 'ਰਾਮ' ਨਰੇਸ਼੍ਵਰ ਨਾਮ[੧]।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਉਪਜਯੋ ਤਿਸ ਕੇ ਧਾਮ ॥੫॥
ਕਰਿ ਉਪਚਾਰ ਹਾਰਿ ਕਰਿ ਰਹਯੋ।
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਤੇ ਨਹਿਂ ਨੰਦਨ ਲਹਯੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪੂਰੇ।
ਇਨ ਕੋ ਫੈਲਯੋ ਜਸੁ ਬਹੁ ਰੂਰੇ ॥੬॥
ਕੇਤਿਕ ਬਰਖ ਬਿਤੇ ਇਸ ਥਾਨ[੨]।
ਯਾਂ ਤੇ ਜਸੁ ਤਹਿਂ ਬਿਦਤ ਮਹਾਨ।
ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਬਹੁ ਕਰਹਿਂ ਉਚਾਰਨਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਤਿ ਕਾਮਨਾ ਸਾਰਨ[੩] ॥੭॥
ਹੁਇ ਸੇਵਕ ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰੈ।

---

[੧]ਰਾਜੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਰਾਮ।'
[੨]ਤਿਸ ਕਾਮ ਰੂਪ ਦੇਸ਼ ਵਿਖੇ (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ) ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਬਿਤੀਤ ਹੋਏ।
[੩]ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ.......।

ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੈ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵੈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਫੁਰਹਿ ਬਾਕ ਜਿਨ ਕੇਰ ਉਤਾਲਾ ॥੮॥
ਅਨਿਕ ਨਰਨਿ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਬਰ ਪਾਵਾ।
ਕਿਨ ਸੇਵਤਿ ਬਪੁ[1] ਰੋਗ ਮਿਟਾਵਾ।
ਹੁਤੇ ਦਾਰਿਦੀ ਬਿਨੈ ਕਰੰਤੇ।
ਸੋ ਧਨਾਢ ਹੋਏ ਸੁਖਵੰਤੇ ॥੯॥
ਜੋ ਅਨਜਾਨ ਅਨਾਦਰ ਕਰੈ।
ਤਿਹ ਤਤਕਾਲ ਆਪਦਾ ਪਰੈ।
ਨਿਕਸਹਿਂ ਬਾਕ ਬਦਨ ਤੇ ਜੈਸੇ।
ਬਿਨਾ ਬਿਲਮ ਫੁਰਿ, ਬਨਿ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ॥੧੦॥
ਲੋਕ ਸੈਂਕਰੇ ਆਇ ਸਮੀਪ।
ਹੋਇਂ ਬਾਕ ਤੇ ਰੰਕ ਮਹੀਪ[2]।
ਭੈ[*] ਬਜਾਪਯੋ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਰੇ।
ਸਾਦਰ ਆਵਹਿਂ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰੇ ॥੧੧॥
ਤਿਸ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਰਾਨੀ ਨੇ ਸੁਨਯੋਂ।
ਬਹੁਤਨਿ ਜਾਇ ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਭਨਯੋਂ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਕਾਮਨਾਵਾਨ ਮਹਾਨੀ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਚਿਤਵਤਿ ਦੁਖ ਸਾਨੀ ॥੧੨॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਪਹਰਿਨਿ ਅਰੁ ਦੇਨਾ।
ਜਿਸ ਮਨ ਰੁਚਹਿ ਨਹੀਂ ਸੁਖ ਲੇਨਾ।
ਗੁਰੁ ਜਸੁ ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤਿ ਭਈ।
ਜਨੁ ਸੁਤ ਸਹਤਿ ਆਪ ਹੁਇ ਗਈ ॥੧੩॥
ਨਿਸਾ ਭਈ ਰਾਜਾ ਢਿਗ ਆਯੋ।
ਨੇਤ੍ਰ ਨੀਰ ਭਰ ਤਿਸਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਰਾਜ ਸਾਜ ਧਨ ਧਾਮ ਭੰਡਾਰੇ।
ਸਭਿ ਫੀਕੇ ਬਿਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਹਮਾਰੇ ॥੧੪॥
ਨਹੀਂ ਤਿਲਾਂਜੁਲ[3] ਹਿਤ ਭੀ ਕੋਊ।

---

[1]ਸਰੀਰਕ।
[2]ਬਚਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜੇ ਹੋਏ।
[*]ਇਹ ਭੈ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲਾ ਨਿਰਮਲ ਕਿਸਮ ਦਾ ਭੈ ਹੈ।
[3]ਇਕ ਰਸਮ ਹੈ ਮੁਰਦੇ ਨੂੰ ਦਾਹ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਦੇ ਬੁਕ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੇ ਤਿਲ ਭਰਕੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਛੋੜਦੇ ਹਨ।

ਬਿਨਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤੇ ਅਵਿਗਤਿ ਦੋਊ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਹਾਰੇ ਬਹੁਤ ਉਪਾਇ।
ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਕਿਸ ਤੇ ਪਾਇ ॥੧੫॥
ਪੂ ਜੇ ਨਰਕ ਤਰਾਵੈ ਜੋਊ[1]।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਾਮ ਕੋ ਅਰਥਹਿ ਸੋਊ।
ਪੁਨ ਇਸ ਜਗ ਕੇ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈ।
ਪਰੰਪਰਾ ਕੁਲ ਅਪਨਿ ਬਧਾਵੈ ॥੧੬॥
ਰਾਜ ਸੰਭਾਲਹਿ ਹਮ ਪਸ਼ਚਾਤੀ।
ਦੇਖ ਸਿਰਾਤੀ[2] ਲੋਚਨ ਛਾਤੀ।
ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਸੁਖ ਨਾਂਹਿ ਨ ਹੋਵਾ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨਿ[3] ਕੋ ਕਰਿ ਜੋਵਾ ॥੧੭॥
ਸੁਨੇ ਸੁ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਥਾਏਂ।
ਇਤ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਏ।
ਲੋਕ ਅਨੇਕ ਕਾਮਨਾਂ ਪਾਵੈਂ।
ਸਾਦਰ ਸੇਵਹਿਂ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈਂ ॥੧੮॥
ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਜਸੁ ਸਾਰੇ।
ਭੂ ਮੰਡਲ ਮਹਿਂ ਬਿਦਤ ਉਦਾਰੇ।
ਕਯੋਂ ਤੁਮ ਜਾਇ ਨ ਸੇਵ ਉਠਾਵਹੁ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਸੁਤ ਕੋ ਬਰ ਪਾਵਹੁ' ॥੧੯॥
ਸੁਨਿ ਬੋਲਯੋ ਤਬਿ ਰਾਜਾ ਰਾਮ।
'ਮੈਂ ਭੀ ਸੁਨਯੋਂ ਸੁਜਸੁ ਅਭਿਰਾਮ।
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜਿਮ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
ਫੁਰਹਿਂ ਸਕਲ ਤਿਮ ਬਿਦਤ ਜਹਾਨੇ ॥੨੦॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸੂਰਜ ਸਮ ਸਾਰੇ।
ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਿ, ਅਨਿਕ ਉਧਾਰੇ।
ਇਹ ਭੀ ਤਿਨ ਹੀ ਕੇ ਅਵਤਾਰ।
ਯੌਂ ਸਭਿ ਭਾਖਤਿ ਹੈ ਸੰਸਾਰ' ॥੨੧॥
ਏਵ ਪਰਸਪਰ ਹਰਖਤਿ ਹੋਏ।
ਰਾਤਿ ਬਿਖੈ ਪਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੋਏ।

---

[1]ਪੁੱਤ੍ਰ = ਪੁ+ਤਰ। [ਪੁ = ਨਰਕ ਤੋਂ। ਤਰ = ਤਰਾਵਨ ਵਾਲਾ]
[2]ਠਰਦੀ ਹੈ।
[3]ਯਤਨਾਂ।

ਭਈ ਭੋਰ ਜਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਗੁਰ ਜਾਨੇ[1]।
ਤਯਾਰੀ ਕੀਨਸਿ ਉਤਸਵ ਠਾਨੇ ॥੨੨॥
ਨਿਜ ਰਾਨੀ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਸਾਥ।
ਚਢਤਿ ਭਯੋ ਤਬਿ ਹੀ ਨਰਨਾਥ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰੰਗਮ ਕੇ ਅਸਵਾਰ।
ਚਢੇ ਸੰਗ ਦੁੰਦਭਿ ਧੁੰਕਾਰ ॥੨੩॥
ਸਿਵਕਾ ਡੋਰੇ ਬਾਹਨ ਨਾਨਾ।
ਲੇ ਕਰਿ ਚਲ੍ਯੋ ਸੰਗ ਰਾਜਾਨਾ।
ਸੁਤ ਅਭਿਲਾਖੀ ਮਗ ਕੋ ਡਗਰਾ[2]।
ਕ੍ਰਮ ਕਰਿ ਦੇਸ਼ ਉਲੰਘ੍ਯੋ ਸਗਰਾ ॥੨੪॥
ਜਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਲਖ੍ਯੋ ਬਸੇਰਾ।
ਆਇ ਸਮੀਪਿ ਕਰਾਇ ਸੁ ਡੇਰਾ।
ਤੰਬੂ ਸ਼ਮਿਯਾਨੇ ਤਹਿਂ ਤਾਨੇ।
ਉਤਰ੍ਯੋ ਭੂਪਤਿ ਥਿਰਤਾ ਠਾਨੇ ॥੨੫॥
ਸੰਧ੍ਯਾ ਭਈ ਸੁਪਤਿ ਸੁਖ ਰਾਤੀ।
ਬਹੁਰ ਆਨਿ ਹੋਈ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤੀ
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਲੇ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ।
ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਗਮਨ੍ਯੋਂ ਨੰਗੇ ਪਾਇਨ ॥੨੬॥
ਭਯੋ ਦੀਨ ਮਨ, ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ।
ਸਹਤਿ ਭਾਰਜਾ ਅੰਜੁਲ ਪਾਨ[3]।
ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਿਕੈ ਪਗ ਕੰਜਨਿ[4]।
ਮਨ ਰੰਜਨ ਭਵ ਭੈ ਭ੍ਰਮ ਭੰਜਨ[5] ॥੨੭॥
ਆਇਸੁ ਲੈ ਬੈਠ੍ਯੋ ਡਰ ਧਾਰਿ।
ਸਤੁਤਿ ਬੇਨਤੀ* ਕਰੀ ਉਚਾਰਿ।
'ਘਟ ਘਟ ਪਟ ਕੇ ਜਾਨਣ ਹਾਰੇ।
ਬਨਹਿ ਨ ਕਹਿਬੋ ਆਪ ਅਗਾਰੇ' ॥੨੮॥
ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਚਿਵ ਨੇ ਕਹ੍ਯੋ।

---

[1]ਜਾਣਿਆ (ਕਿ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ)।
[2]ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ (ਰਾਜਾ) ਰਸਤੇ ਟੁਰ ਪਿਆ। [ਹਿੰ: ਡਗਰਨਾ = ਚਲਨਾ, ਟੁਰਨਾ]
[3]ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ।
[4]ਚਰਨ ਕਵਲਾਂ ਪਰ।
[5]ਭੈ ਭੰਨਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ।
*ਪਾ:-ਸੁਤ ਹਿਤ ਬਿਨਤੀ।

'ਇਤ ਆਵਨਿ ਰਾਵਰ ਜੇ ਲਹਜੋ।
ਹਮ ਸਮ ਜੀਵ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੇਰੇ।
ਲਖਿਯਤਿ ਜਾਗੇ ਭਾਗ ਬਡੇਰੇ ॥੨੯॥
ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਕੀ ਇਮ ਇੱਛਜਾ।
ਧਰਹਿ ਆਪ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਸਿੱਛਜਾ।
ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਾਵਨ ਬਰ ਸੁੰਦਰ।
ਇਨ ਤੇ ਚਹਿੰ ਪੁਨੀਤ ਕਿਯ ਮੰਦਰ ॥੩੦॥
ਜੋ ਜਾਚਤਿ ਤੁਮਰੇ ਦਰਬਾਰਾ।
ਪਾਯਤਿ ਸੋ, ਇਮ ਸੁਜਸੁ ਉਦਾਰਾ।
ਲੈਬੇ ਹੇਤੁ ਆਪ ਚਢਿ ਆਏ[1]।
ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੋਂ ਚਿਤ ਲਪਟਾਏ' ॥੩੧॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
'ਮੱਜਨ ਤੀਰਥ ਪਿਖਨਿ ਸਥਾਨੇ।
ਆਵਨਿ ਭਯੋ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਾਂਹੇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਕਾਜ ਨਿਬਾਹੇ ॥੩੨॥
ਦਾਨ ਹੋਮ[+] ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਕਰਿਕੈ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
ਅਧਿਕ ਭਾਵਨਾ ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰੀ[2]।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਿ ਆਇ ਬਿਨ ਬੇਰੀ[3] ॥੩੩॥
ਕਹੋ ਕਾਮਨਾ ਅਪਨੀ ਜੋਇ।
ਆਗੇ ਗਮਨਿ ਨਹੀਂ ਅਬਿ ਹੋਇ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਏਕ ਦਿਵਸ ਤਹਿੰ ਰਹੇ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਭਈ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਸੋਂ ਕਹੇ ॥੩੪॥
'ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ! ਜਸੁ ਸੁਨਜੋਂ ਤੁਮਾਰਾ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਮਨ ਭਯੋ ਹਮਾਰਾ।
ਕਰਜੋ ਦੇਸ਼ ਪਾਵਨ ਇਤ ਆਇ।

---

[1]ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਆਪ (ਰਾਜਾ ਜੀ) ਚੜ੍ਹ ਆਏ ਹਨ।
[+]ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚ ਦਾਨ ਲਈ ਇਹ ਆਗਜ਼ਾ ਹੈ 'ਖੇਤੁ ਪਛਾਣੈ ਬੀਜੈ ਦਾਨ।' ਤੇ ਹੋਮ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ 'ਹੋਮ ਜਗ ਲਖ ਭੋਗ ਚਣੇ ਚਬਾਵਨੀਂ।' ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਦੀ ਜਠਰਾਗਨੀ ਵਿਚ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਅਹੂਤੀਆਂ ਰੂਪੀ ਹੋਮ ਗੁਰਮਤ ਵਿਖੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼: ਪੂ: ਅਧਜਾ: ੪੮ ਅੰਕ ੫੬।
[2]ਜੋ ਰਾਜੇ ਦੀ ਹੈ।
[3]ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ।

ਭਏ ਨਿਹਾਲ ਲੋਕ ਸਮੁਦਾਇ' ॥੩੫॥
ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਾਚ ਸਕਹਿ, ਕਹਿ ਕੈਸੇ[1]?
ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਉਰ ਕੀ ਲਖਿ ਤੈਸੇ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਧੁਰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦਾਨੀ।
ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮੁਖਬਾਨੀ ॥੩੬॥
'ਭੋ ਮਹਿਪਾਲਕ! ਨਿਜ ਅਭਿਲਾਖ।
ਕਯੋਂ ਸੁਕਚਤਿ ਚਿਤ, ਦੀਜਹਿ ਭਾਖਿ।'
ਸੁਨਤਿ ਭਨੀ ਬਿਨਤੀ, ਕਰ ਬੰਦੇ।
'ਦਾਨੀ ਸਭਿ ਕੋ ਆਪ ਬਿਲੰਦੇ ॥੩੭॥
ਜਤਨ ਅਨੇਕ ਕਰੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਚਿੰਤਾ ਚੀਤ।
ਆਰਬਲਾ ਚਿਰਕਾਲ ਬਿਤਾਈ।
ਅਬਿ ਸ਼ਰੀਰ ਪਰ ਭੀ ਬਿਰਧਾਈ[2] ॥੩੮॥
ਆਪ ਰਾਜ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਦੀਜੈ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ! ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਜ ਕੀਜੈ।
ਚਰਨ ਆਪ ਕੇ ਅਲੰਬ ਹਮਾਰੇ।
ਤਜੇ ਉਪਾਇ ਅਪਰ ਜੇ ਸਾਰੇ ॥੩੯॥
ਹੁਇੰ ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਹਾਨੇ।
ਹਲਤ ਪਲਤ ਮਹਿਂ ਦਿਹੁ ਕੱਲਜਾਨੇ।
ਪੂਰਬ ਸੰਤ ਦੇਵ ਬਹੁ ਮਾਨੇ[3]।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ[4] ਪੂਜਨ ਠਾਨੇ ॥੪੦॥
ਬਹੁ ਕਰਿ ਰਹੇ[5], ਨ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦ[6]।
ਹੀਨ ਮਨੋਰਥ ਚਿੰਤ ਬਿਲੰਦ।
ਅਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ਰਨੀ ਆਏ।
ਸਭਿ ਤੇ ਉੱਤਮ ਸੁਰਤਰੁ ਪਾਏ ॥੪੧॥
ਨਹਿਂ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕੀ ਮਮ ਰਹੈ।
ਮੋ ਮਨ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੈ ਅਸ ਅਹੈ।'

---

[1]ਭਾਵ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਹਿਣੋਂ ਸੰਗਦਾ ਹੈ, ਆਖੇ ਕੀਕੂੰ?
[2]ਬੁਢੇਪਾ।
[3]ਪਹਿਲੇ ਸੰਤ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਬੜੇ ਮੰਨੇ ਹਨ।
[4]ਅਨੇਕ ਉਪਾਵਾਂ ਕਰਕੇ।
[5]ਬੜੇ (ਉਪਾਉ) ਕੀਤੇ।
[6]ਪੁੱਤ੍ਰ।

ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਨਿਜ ਬਿਰਦ ਸੰਭਰਿਕੈ ॥੪੨॥
ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਗੁਰੁ ਕੀਨਸਿ ਦਯਾ।
ਕਹ੍ਯੋ ਬਾਕ 'ਤੁਝ ਕੋ ਬਰ ਦਯਾ।'
ਹੁਤੀ ਮੁਹਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਹਾਥ।
ਲਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇ ਊਰੂ[1] ਸਾਥ ॥੪੩॥
'ਤਵ ਸੁਤ ਹੁਇ ਹੈ ਸਿੱਖ੍ਯ ਹਮਾਰਾ।
ਧਰਮ ਆਤਮਾ ਭਾਗ ਉਦਾਰਾ।
ਤਿਸ ਕੇ ਸੀਸ ਮੁਹਰ ਇਹ ਹੋਇ।
ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਮਾਰੋ ਧਰਹਿ ਸੋਇ' ॥੪੪॥
ਚਰਨ ਪਖਾਰਿ ਚਰਨਾਂਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨਾ।
ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਾ।
ਕੇਤਿਕ ਮਾਸਨਿ ਸੁਤ ਨਿਪਜਯੋ[2]।
ਚਿੰਨ੍ਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਲਯੋ ॥੪੫॥
*ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਟਣੇ ਤੇ ਚਲਿ ਕੈ।
ਉਲੰਘੇ ਮਾਰਗ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਕੈ।
ਆਨੰਦ ਕੀ ਨਿਧਿ ਸੁਧਿ ਤਬਿ ਆਈ।
'ਭਯੋ ਆਪ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਬਧਾਈ' ॥੪੬॥
ਸੁਨਤਿ ਉਛਾਹ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਹੋਵਾ।
ਦਯੋ ਦਾਨ ਤਹਿਂ ਦਾਰਿਦ ਖੋਵਾ।
ਗੁਰ ਘਰ ਜਨਮ੍ਯੋ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਅਹਿਲਾਦਾ ॥੪੭॥
ਦੁੰਦਭਿ ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਬਜਾਏ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਲਗਿ ਸੁਨਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਤੋਪਨਿ ਤੁਪਕਨਿ ਸ਼ਲਖ ਬਿਸਾਲਾ।

---

[1]ਪੱਟ।

[2]ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ।

*ਇਥੇ ਕਵਿ ਜੀ ਪਿਛਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਰੰਭ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਟਿਕਾਣੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖ ਆਏ ਕਿਉਂ ਜੋ ਤਦੋਂ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਾਮਰੂਪ ਜਾਣ ਦੇ ਹਾਲ ਦੀ ਲੜੀ ਲਈ ਗਏ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਹੁਣ ਦਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ ਦੀ ਲੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਨੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਨੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਤੁਰਕੇ ਕੁਛ ਮੰਜ਼ਲ ਚੋਖਾ ਪੈਂਡਾ ਲੰਘ ਗਏ ਸਨ, ਤਦੋਂ ਖਬਰ ਪੁੱਜੀ ਸੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਦੀ, ਭਾਵ ਕਾਮ ਰੂਪ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਦੇਖੋ ਅੱਗੇ ਅੰਸੂ ੧੩ ਦਾ ੧੦ ਅੰਕ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੀਨਸਿ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥੪੮॥
ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਦਾਨ ਦਯੋ ਬਹੁ ਰੰਕਨਿ।
ਬਖਸ਼ੇ ਸੁਨਤਜੋਂ ਕੰਚਨ ਕੰਕਨ[1]।
ਜਿਸ ਨੇ ਪੂਰਬ ਖ਼ਬਰ ਸੁਨਾਈ।
ਦੁਇ ਲੋਕਨਿ ਸੁਖ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਪਾਈ ॥੪੯॥
ਕੌਤਕ ਕੀਨਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ।
ਨਟ, ਨ੍ਰਿਤਕਰ[2], ਬੰਦੀਜਨ, ਚਾਰਨ[3+]।
ਡੂਮ ਭਾਟ ਆਦਿਕ ਜੇ ਆਏ।
ਲੇ ਕਰਿ ਦਾਨ ਸਕਲ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੫੦॥
ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕਰਤੀ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨੰਦ ਮਹਿਦ ਕੋ ਧਰਤੀ।
ਸਭਿ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਉਤਸਵ ਕੀਨਸਿ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿਹੂੰ ਧਨ ਦੀਨਸਿ ॥੫੧॥
ਸਭਿ ਕਾਰਜ ਕਰਿ ਚਾਹਤਿ ਮੁਰੇ।
ਪਟਣੇ ਦਿਸ਼ਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖ ਕਰੇ।
ਅਬਿ ਮੈਂ ਜਨਮ ਕਥਾ ਚਿਤ ਲਾਇ।
ਦਸਮੇਂ ਗੁਰ ਕੀ ਕਹੌਂ ਬਨਾਇ[4] ॥੫੨॥
ਦੋਹਰਾ: ਜਿਮਿ ਜਿਮ ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਮਹਿਂ, ਖੇਲੇ ਬਾਲ ਮੁਕੰਦ।
ਭਯੋ ਮਹਾਂ ਉਤਸਵ ਜਥਾ, ਰਚੌਂ ਤਥਾ ਸ਼ੁਭ ਛੰਦ ॥੫੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਮੇ 'ਰਾਜੇ ਕੋ ਸੁਤ ਦੇਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਇਕਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੧॥

---

[1]ਕੰਚਨ ਦੇ ਕੜੇ।
[2]ਨਾਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।
[3]ਭੱਟ।
[+]ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਿਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰਮਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਉਂ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਖੀ ਅਨੰਦੁ ਗਾਵੈ ॥' ਇਹੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਅੱਗੇ ੧੨ ਅੰਸੂ ਦੇ ੮ ਅੰਕ ਵਿਚ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਕਹੀ ਹੈ।
[4]ਬਣਾਕੇ।

੧੨. [ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਅਵਤਾਰ]

੧੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੩

ਸੈਯਾ: ਗਨ ਮੰਗਲ ਕੇ ਗੁਰ ਮੰਗਲ ਰੂਪ,
ਮਹਾਂ ਉਤਸਾਹਨਿ ਕੇ ਉਤਸਾਹੂ।
ਸਭਿ ਤੇਜਨਿ ਕੇ ਅਤਿ ਤੇਜ ਦਿਪੈਂ,
ਸਭਿ ਓਜਨ ਓਜ, ਗਰੂਰਨਿ ਗਾਹੂ[1]।
ਸ਼ੁਭ ਆਦਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦ ਟਿਕਾਵਨਿ ਕੋ,
ਬਿਗਸਾਵਨਿ ਸੰਤਨਿ ਕੋ, ਰਿਪੁ ਦਾਹੂ।
ਤੁਰਕਾਨਿ ਤਰੂ ਜਰ ਨਾਸ਼ਨਿ ਕੋ[2]
ਅਵਤਾਰ ਉਦਾਰ ਲਯੋ ਜਗ ਮਾਂਹੂ ॥੧॥
ਸਰਦੂਲ ਕਿ ਤੂਲ ਅਭੂਲ ਭਏ
ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਨਦੀ ਗਿਰ ਰਾਜਨਿ ਕੋ[3]।
ਹਿੰਦਵਾਇਨ ਤੀਰਥ ਪਾਵਨ ਕੋ
ਥਿਰਤਾਵਨ ਕੋ ਅਘ ਮਾਂਜਨ ਕੋ[4]।
ਸਰਬੋਤਮ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸ ਤੇਜ
ਅਮੇਜ ਹ੍ਵੈ ਆਪ ਹੀ ਸਾਜਨ ਕੋ[5]।
ਕਵਿ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਅਵਿਤਾਰ ਭਯੋ
ਹਮ ਜੈਸੇ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜਨ ਕੋ[6] ॥੨॥
ਸਭਿ ਨਿੰਦਕ ਮੋਦ ਕਮੋਦਨਿ ਕੋ ਬਨ[7],
ਦੰਭ ਉਲੂਕ ਦੁਰੇ ਸਮੁਦਾਏ[8]।
ਭਗਤੀ ਅਤਿ ਆਤਪ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰਨਿ
ਤਾਰਨ ਸੇ ਗਰਬੀ ਨ ਦਿਸਾਏ[9]।

---

[1]ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਹੁਣ ਵਾਲੇ।
[2]ਤੁਰਕਾਂ (ਰੂਪੀ) ਬ੍ਰਿੱਛ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ।
[3]ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਰੂਪੀ ਜੋ ਨਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਙੂ ਅਚਕ (ਸਿੱਧੇ) ਟੂਰੇ। ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੌਂ ਰੁਖ਼ ਵਿਚ ਵਹਿ ਟੁਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨਿਰੋਲ ਸੱਚ ਤੇ ਅਝੁਕ ਟਿਕ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਟੁਰੀ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ ਨਦੀ ਦੇ ਵੇਗ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਤਾ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[4]ਹਿੰਦੂਆਂ ਰੂਪੀ (ਯਾ ਦੇ) ਤੀਰਥਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤੇ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਨੂੰ।
[5]ਆਪ ਵਿਚ ਮਿਲਕੇ ਸਾਜਣ ਲਈ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਆਪ ਨਿਰਾਲੇ ਰਹਿ ਕੇ ਪੰਥ ਨਹੀਂ ਸਾਜਿਆ ਪੰਥ ਸਾਜ ਕੇ ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲੇ।
[6]ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਵਡਿਆਵਣੇ ਨੂੰ।
[7]ਸਾਰੇ ਨਿੰਦਕਾਂ ਰੂਪੀ ਕਮੁਦਨੀਆਂ ਦੇ ਬਨ ਨੂੰ ਮੁੰਦ ਦਿੱਤਾ।
[8]ਦੰਭ ਰੂਪੀ ਉੱਲੂ ਛਿਪ ਗਏ।
[9]ਫਿਰ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਧੁੱਪ ਦੇ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿਚ ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਗਰਬੀ (ਲੋਕ ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਆਏ)

ਪਸਰਜੋ ਅੰਧਕਾਰ ਅਧਰਮ ਮਹਾਂ ਦਿੜ,
ਏਕ ਹੀ ਬਾਰ ਸੁ ਦੀਨਿ ਪਲਾਏ[੧]।
ਸਮ ਸੂਰਜ ਕੇ ਅਵਿਤਾਰ ਭਯੋ,
ਹਮ ਸੇ ਜਨ ਪੰਕਜ ਕੋ ਬਿਕਸਾਏ[੨] ॥੩॥

ਚੌਪਈ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡ ਭਾਗ ਪ੍ਰਸੂਤਾ।
ਉਪਜਜੋ ਬਾਲਿਕ ਛਬਿ ਅਦਭੁਤਾ[੩]।
ਅਸ਼ਟ ਦੀਪ ਦੀਪਤਿ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਨੋ[੪]।
ਦੁਤਿ ਘਟ ਗਈ ਉਦਜੋ ਰਵਿ ਮਾਨੋ[੫] ॥੪॥
ਸੇਬਜਮਾਨ[੬] ਧਾਇਨ ਤੇ ਮਾਤਾ।
ਭਨਹਿਂ ਬਧਾਈ ਆਨੰਦ ਦਾਤਾ[੭]।
ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਦਾਸ ਗਨ ਦਾਸੀ।
ਬਿਚਰਤਿ ਇਤ ਉਤ ਰਿਦੇ ਹੁਲਾਸੀ ॥੫॥
ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਕਰਿ ਕਰਿ ਚਾਇ।
ਮਿਲਹਿਂ ਬਖਾਨਹਿਂ ਸਤੁਤਿ ਸੁਨਾਇਂ।
'ਗੁਰ ਘਰ ਜਨਮਜੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਸਭਿ ਨਿਜ ਜਨਨਿ[੮] ਦੇਹਿ ਅਹਿਲਾਦਾ' ॥੬॥
ਪੌਤ੍ਰ ਬਦਨ ਕੋ ਦੇਖਿ ਪਰੇਖੀ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਮੋਦ ਵਿਸ਼ੇਖੀ।
ਮਨਹੁਂ ਕੋਕਨਦ ਬਿਕਸਤਿ ਸੁੰਦਰ।
ਚੰਦ ਮਨਿੰਦ ਚਾਰੁ ਦੁਤਿ ਮੰਦਿਰ[੯] ॥੭॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਭਿ ਬਜੀ ਬਧਾਈ।
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਇਕਠੀ ਹੁਇ ਆਈ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਕੌਤਕ ਕਰਿਹੀਂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਉਚਰਿਹੀਂ ॥੮॥

---

[੧]ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
[੨]ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਵਲਾਂ ਰੂਪ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਖਿੜਾਵਨ ਲਈ।
[੩]ਅਨੋਖੀ।
[੪]ਅੱਠ ਦੀਵੇ ਬਲ ਰਹੇ ਸਨ। (ਅ) ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸ਼ਟਦ੍ਵੀਪ = ਜਿਸ ਵਿਚ ਅੱਠ ਦੀਵੇ ਹੋਣ। ਅੱਠਾਂ ਮੂੰਹਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
[੫]ਮਾਨੋ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਿਆ (ਤਾਂ ਸ਼ਮਾ ਦਾਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਮਾਤ ਪੈ ਗਈ)।
[੬]ਸੇਵਾ ਯੋਗ।
[੭]ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਵਧਾਈ (ਲੋਕ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[੮]ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ।
[੯]ਸ਼ੋਭਾ ਦਾ ਮੰਦਰ ਹੈ (ਮੁਖ)।

ਬਜਹਿਂ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਰਹਿਂ ਕੀਰਤਨ ਸ਼ਬਦ ਉਜਾਲਾ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਬਨਵਾਵਹਿਂ ਰਾਸ[੧]।
ਗੁਰੁ ਦਰ ਪਰ ਕਰਿ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ॥੯॥
ਵੰਡਹਿਂ ਅਚਹਿਂ 'ਧੰਨ ਗੁਰੁ' ਕਹੈਂ।
ਬਡੇ ਭਾਗ ਅਪਨੇ ਜਨ ਲਹੈਂ[੨]।
ਭਾਟ ਕਲਾਵਤ ਢਾਡੀ ਆਵਹਿਂ।
ਭਨਹਿਂ ਬਧਾਈ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵਹਿਂ ॥੧੦॥
ਬੇਖ ਕਲੀਵਨ ਦੇਵ ਬਧੂਟੀ।
ਧਰਿ[੩] ਆਵਹਿਂ ਜਨੁ ਜਗ ਦੁਤਿ ਲੂਟੀ[੪]।
ਢੋਲਕ, ਟਲਕਾ[੫], ਘੁੰਘਰੂ, ਤਾਲੀ।
ਗਾਇਂ ਬਿਲਾਵਲ ਲੇਤਿ ਭਵਾਲੀ ॥੧੧॥
ਸਭਿ ਬਾਜੇ ਅਰੁ ਹਾਥਨਿ ਤਾਲ।
ਗਨ ਪਾਇਨ ਕੇ[੬] ਘੁੰਘਰੂ ਨਾਲ।
ਅੰਗ ਚਲਾਵਹਿਂ ਤਾਲ ਮਿਲਾਇਂ।
ਗਾਵਹਿਂ ਨਾਚਹਿਂ ਰਾਚਹਿਂ ਚਾਇ ॥੧੨॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਤਿ[੭] ਸੁੰਦਰ ਕਰੈਂ।
ਅਚਰਜ ਦੇਹਿ ਸਭਿਨਿ ਮਨ ਹਰੈਂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੇ ਮੰਦਰਿ ਬਰ ਪੌਰ।
ਭਈ ਭੀਰ ਥਿਤ ਲਹੈਂ ਨ ਠੌਰ ॥੧੩॥
ਗੰਧ੍ਰਬ ਗਾਵਹਿਂ ਮਾਨੁਖ ਦੰਭਾ[੮]।
ਸੁਨਿ ਪੁਰਿ ਬਾਸਨ ਹੋਤਿ ਅਚੰਭਾ।
'ਇਹ ਗਾਵਨ ਨਾਚਨ ਮੁਦਕਾਰੀ।
ਸੁਨਯੋ ਨ ਦੇਖਯੋ ਕਬਹੁਂ ਅਗਾਰੀ ॥੧੪॥
ਇਹ ਗਨ[੯] ਬਸਹਿਂ ਕੌਨ ਸੇ ਦੇਸ਼।

---

[੧]ਬਹੁਤਾ।
[੨]ਦਾਸ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
[੩]ਦੇਵ-ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਖੁਸਰਿਆਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਈਆਂ।
[੪]ਮਾਨੋ ਜਗਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੋਭਾ ਲੁੱਟੀ ਹੈ।
[੫]ਟੱਲੀਆਂ।
[੬]ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ।
[੭]ਚਾਲ। (ਅ) ਨਾਚ ਦੀ ਗਤਿ।
[੮]ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ।
[੯]ਯੂਥ, ਜੱਥਾ, ਸਾਰੇ।

ਨਏ ਰੂਪ ਹੈਂ ਨਏ ਸੁ ਬੇਸ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਾਗ ਸ਼ਕਤਿ ਨਹਿਂ ਰਹੀ[1]।
ਬੂਝਨਿ ਹਿਤ ਕਿਨਹੁਂ ਨ ਕਿਮ ਕਹੀ ॥੧੫॥
ਚਾਰ ਘਟੀ ਲੌ ਕੌਤਕ ਕਰਿ ਕੈ।
ਪੁਨਹਿਂ ਪੌਰ ਪਰ ਮਸਤਕ ਧਰਿ ਕੈ।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਨਿਜ ਥਾਇਂ।
ਨਹਿਂ ਕਿਸ ਹੂੰ ਤੇ ਜਾਨੇ ਜਾਇਂ ॥੧੬॥
ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਫੂਲ ਬਿਸਾਲਾ।
ਗੂੰਦਿ ਗੂੰਦਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਮਾਲਾ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਵਹਿਂ ਮਾਲਾਕਾਰ[2]।
ਬੰਦਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ॥੧੭॥
ਧਨ ਇਨਾਮ ਕੋ ਲੇ ਲੇ ਜਾਹਿਂ।
ਫੂਲਨਿ ਮਾਲਾ ਦਰ ਲਰਕਾਹਿਂ।
ਅਤਿ ਉਤਸਵ ਸੰਗਤ ਮਹਿਂ ਹੋਵਾ।
ਸਭਿਨਿ ਆਇ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਜੋਵਾ ॥੧੮॥
ਜਸ ਜਸ ਮਨਸਾ ਧਰਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਤਸ ਤਸ ਮਨਹੁਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਏ।
ਤਬਹਿ ਜੋਤਸ਼ੀ* ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਇ।
ਜਨਮ ਮਹੂਰਤ ਖਬਰ ਬਤਾਇ ॥੧੯॥
ਲਗਨ ਮਹੂਰਤ ਉੱਤਮ ਜੋਵਾ।
ਅਧਿਕ ਹਰਖ ਦੈਵਗ[3] ਉਰ ਹੋਵਾ।
'ਉੱਤਮ ਜੋਗ[4] ਪਰਯੋ ਇਨ ਐਸੋ।
ਆਗੇ ਕਿਸ ਕੋ ਭਯੋ ਨ ਜੈਸੋ ॥੨੦॥
ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਨਿ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰਹਿਂ।
ਅਖਿਲ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਸੁਜਸੁ ਬਿਥਾਰਹਿਂ।
ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕਰ ਤਲ[5] ਹੋਇਂ।
ਪਗ ਪੰਕਜ ਪੂਜਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੨੧॥

---

[1](ਪੁੱਛਣ ਦੀ) ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਰਹੀ ਰਾਗ ਸੁਣ ਕੇ।
[2]ਮਾਲੀ, ਮਾਲਾਂ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ।
*ਇਹ ਗੁਰਮਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁ: ਨਾ: ਪ੍ਰ: ਪੂਰਬਾਰਧ ਅਧਜਾਯ ੪ ਅੰਕ ੬੪ ਦੀ ਟੂਕ।
[3]ਜੋਤਸ਼ੀ।
[4]ਲਗਨ।
[5]ਹੱਥ ਦੀ ਤਲੀ ਤੇ।

ਸਰਬੋਤਮ ਗੁਨ ਲਗਨ ਮਝਾਰ[1]।
ਇਕ ਚਿੰਤਾ ਮੁਝ ਰਿਦੇ ਉਦਾਰ।
ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[2] ! ਸੁਨਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਐਸੇ।
ਅਸਮੰਜਸ ਹੁਇ ਸਕਿ ਹੈ ਕੈਸੇ? ॥੨੨॥
ਜੇਤੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਮੈਂ ਕਹੀ।
ਸੋ ਤੋ ਬਨਿ ਸਕਿ ਹੈ ਇਮ ਸਹੀ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮ ਉਦਾਰਾ।
ਪੂਜਹਿਂ ਅਰਪਹਿਂ ਦਰਬ ਅਪਾਰਾ ॥੨੩॥
ਸੁਜਸੁ ਆਦਿ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਭਿ ਘਨੇ।
ਪਰ ਇਕ ਰੀਤਿ ਅਨਬਨੀ ਬਨੇ।
ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਧਰਹਿਂ ਓਜ ਸੰਭਾਰਹਿਂ।
ਆਯੁਧ ਬਿੱਦਯਾ ਮਹਿਂ ਹਿਤ ਧਾਰਹਿਂ ॥੨੪॥
ਜਿਮ ਜਿਮ ਬੈਸ ਬਡੀ ਹੁਇ ਜਾਈ।
ਤਿਮ ਤਿਮ ਉਪਜਹਿ ਚਾਇ ਲਰਾਈ।
ਘਨੋ ਘੋਰ ਸੰਘਰ ਘਮਸਾਨਾ।
ਹਤਹਿਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰ ਗਨ ਕੋ ਨਿਜ ਪਾਨਾ ॥੨੫॥
ਜੁੱਧ ਕਰਨਿ ਕੋ ਲਗਨ ਬਿਸਾਲ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਉਤਪਤਿ ਭਾ ਸ਼ੁਭਬਾਲ[3]।
ਲਾਖਹੁਂ ਪਰੇ ਖੇਤ ਮਹਿਂ ਸੋਵੈਂ।
ਇਸ ਸਿਸ ਕੇ ਕਰ[4] ਅਸ ਰਣ ਹੋਵੈ ॥੨੬॥
ਜੁੱਧ ਕਰਨਿ ਕੋ ਸੈਨ ਬਿਸਾਲਾ[5]।
ਪਾਸ ਨ ਪਿਖੀਯਤਿ ਹੈ ਇਸ ਕਾਲਾ।
ਮਹਾਂ ਤੇਜਸੀ ਰਣ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਵੈਂ।
ਥਿਤਿ ਰਿਪੁ ਮਹਿਂ ਜਿਮ ਥੰਮ੍ਹ ਖਰੋਵੈ ॥੨੭॥
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਬਿਖੈ ਛਾਇ ਪਰਤਾਪ।
ਹੁਕਮ ਕਰਹਿ ਬਡ ਸ਼ੱਤ੍ਰਨਿ ਖਾਪਿ।
ਤਬਿ ਹੋਵਹਿਂਗੀ ਜੋ ਅਬਿ ਨਾਂਹੀ।
ਧਰਮ ਸਥਾਪਹਿਂ ਸਭਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ ॥੨੮॥

---

[1]ਲਗਨ ਵਿੱਚ ਸਰਬ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਹਨ।
[2]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।
[3]ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਬਾਲ ਜੰਮਿਆਂ ਹੈ।
[4]ਹੱਥੋਂ।
[5]ਬਹੁਤੀ ਸੈਨਾਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੋਹਰਾ: ਹੁਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ, ਦਾਨੀ ਮਹਾਂ,
ਜੋਧਾ, ਧੀਰ ਬਿਸਾਲ।
ਬਿੱਦਯਾ ਮਹਿਂ ਪੰਡਤ ਚਤੁਰ,
ਮਹਾਂ ਬਾਹੁ ਰਿਪੁ ਸਾਲ[1] ॥੨੯॥
ਮਹਾਂ ਜਿਤੇਂਦ੍ਰੈਂ, ਮਹਾਂ ਬੁਧਿ[2],
ਰਿਦੈ ਗੰਭੀਰ ਬਿਲੰਦ।
ਸਭਿ ਜਗ ਨਰ ਸਿਰਮੌਰ ਹ੍ਵੈ,
ਸੋਢਿਬੰਸ[*] ਕੋ ਚੰਦ' ॥੩੦॥
ਚੌਪਈ: ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਬਹੁਤ ਸੁਨਾਏ।
ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੱਖਯ ਹਰਖਾਏ।
ਦਿਯੋ ਬਿੱਪ੍ਰ ਕੋ ਦਰਬ ਘਨੇਰਾ।
ਮੰਗਲ ਉਤਸਵ ਹੋਤਿ ਬਡੇਰਾ ॥੩੧॥
ਸੰਗਤਿ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਧਰਿ ਆਵੈ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਭੇਟਨਿ ਅਰਪਾਵੈ।
ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ ਸਿਖਿ ਜੇਈ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕਰਿਵਾਵਹਿਂ ਤੇਈ ॥੩੨॥
ਸਹਿਤ ਭਾਰਜਾ ਪਹਿਰਿ ਸੁ ਅੰਬਰ[3]।
ਜਨੁ ਘਨ ਛਟਾ ਦਿਪਹਿ ਬਿਚ ਅੰਬਰ।
ਉਤਸਵ ਕਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਗਾਵਤਿ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ' ਕਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ ॥੩੩॥
ਥਿਰਹਿਂ ਦ੍ਵਾਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਵਹਿਂ।
ਧਰਹਿਂ ਭਾਵਨਾ ਧਰ[4] ਸਿਰ ਲਾਵਹਿਂ।
ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ ਸੁਨਹਿਂ ਨਰ ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ।
ਨਮਹੁਂ ਕਰਨਿ ਕੌ ਪਹੁਂਚਹਿਂ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ॥੩੪॥
ਇਕ ਅਰਪਹਿਂ ਇਕ ਜਾਵਹਿਂ ਲੇਤੇ[5]।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਤੁ, ਦੇਤਿ ਹੈਂ ਕੇਤੇ[6]।

---

[1]ਰਿਪੂਆਂ ਨੂੰ ਸੱਲਣ ਵਾਲੇ। (ਅ ਰਿਪੁ+ਸ਼ਾਲਾ = ਯੁੱਧ ਭੂਮਿਕਾ (ਵਿੱਚ)।
[2]ਬੁਧਿਵਾਨ। (ਅ) ਬੁਧ ਜੀ ਤੋਂ ਬੀ ਮਹਾਨ।
[*]ਪਾ:-ਸੋਢਿ ਸਿੰਧੁ।
[3]ਮਾਨੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਚਮਕਦੀ ਹੈ।
[4]ਧਰਤੀ ਤੇ।
[5]ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ)।
[6]ਕਈ।

ਬਨਕ ਧਨਾਢ ਮਿਲੈਂ ਗਨ ਆਏ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪਾਏ ॥੩੫॥
ਉਰ ਮਹਿਂ ਧਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਹਿਂ।
ਆਇ ਜਾਤਿ[1] ਮਗ ਸੁਜਸੁ ਅਲਾਵਹਿਂ।
'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪੂਰਾ।
ਦੇਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਬਰ ਕੋ ਬਚ ਸੂਰਾ ॥੩੬॥
ਬਹੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਪਰ ਕੀਨਸਿ ਦਯਾ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਸਭਿ ਕੋ ਬਰ ਦਯਾ।
ਤਿਨ ਘਰ ਜਨਮਯੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਰੱਛਕ ਸਿੱਖਜਨਿ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦਾ[2] ॥੩੭॥
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਸਮਰਥ ਗੁਰਦੇਵ।
ਜਿਨ ਕੀ ਚਹਤਿ ਦੇਵਤਾ ਸੇਵ।
ਦੋਨਹੁਂ ਲੋਕਨਿ ਬਿਖੇ ਸਹਾਇ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਰਿਦਾ ਗੁਨਗਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥੩੮॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਨਿ ਆਏ ਇਤ ਦੇਸ਼।
ਘਰ ਪੰਜਾਬ ਸੁ ਦੂਰ ਬਿਸ਼ੇਸ਼।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਕੀਨਿ ਨਿਵਾਸ।
ਕਰਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਨ ਰਾਸ ॥੩੯॥
ਗਏ ਬਿਦੇਸ਼ ਆਇ ਹੈਂ ਦੇਸ਼।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਅਘ ਕਟਹਿਂ ਕਲੇਸ਼।
ਹਮ ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਭਾਗ ਜਗੇ ਹੈਂ।
ਜਿਸ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੇਵ ਲਗੇ ਹੈਂ ॥੪੦॥
ਅਬਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਸੁਤ ਇਹ ਭਯੋ।
ਜਨੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੋ ਪੁੰਨ ਉਪਜਯੋ[3]।
ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਸੇਵ ਕਰਹਿਂ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿਂ।
ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਦ੍ਵੈ ਲੋਕਨਿ ਹਰਖਾਵਹਿਂ ॥੪੧॥
ਹਮ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਜੁਤਿ ਦਰਸੈ ਹੈਂ।
ਬਿਘਨ ਅਨੇਕਨਿ ਕੋ ਹਤਵੈ ਹੈਂ[4]।'

---

[1]ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ।
[2]ਅਨੰਦ ਦਾ ਦਾਤਾ।
[3]ਪੁੰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।
[4]ਨਾਸ਼ ਕਰਾਵਾਂਗੇ।

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
ਕੀਰਤਿ ਕਰਹਿਂ ਸੁਭਾਗ ਸਰਾਹੀਂ ॥੪੨॥
ਕਿਤਿਕ ਨੇਮ ਕਰਿ ਹੋਵਤਿ ਭੋਰ[1]।
ਆਇ ਦ੍ਵਾਰ ਪਰ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕਾਰ ਸੰਭਾਰਹਿਂ[2]।
ਸੰਝ ਭਏ ਕਰਿ ਨਮੋ ਸਿਧਾਰਹਿਂ[3] ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਨਮ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੨॥

---

[1] ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ।
[2] ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਮੱਥਾ ਪਹਿਲੇ ਟੇਕ ਕੇ ਫੇਰ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[3] ਭਾਵ ਸਵੇਰੇ ਬੀ ਤੇ ਸੰਝਾਂ ਨੂੰ ਬੀ।

੧੩. [ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਉਤਸਾਹ]

੧੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੪

ਦੋਹਰਾ: ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਭੂਖਨ ਜਨਮ,
ਪੂਸ ਮਾਸ[1] ਮਹਿਂ ਲੀਨ।
ਹੁਤੀ ਸ਼ੁਦੀ ਥਿਤਿ ਸਪਤਮੀ,
ਸੁੰਦਰ ਸਮੈਂ ਸੁ ਚੀਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਬਿਹੂੰ ਜਾਨੀ।
ਸੁਰ ਗਨ ਆਨ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ ਠਾਨੀ।
ਬਿਥਰੀ ਬਰ ਸੁਗੰਧਿ ਪੁਰਿ ਸਾਰੇ।
ਜਾਗਤਿ ਜੇ ਲਖਿ ਬਿਸਮੈ ਧਾਰੇ[2] ॥੨॥
-ਅਸ ਸੌਰਭ[3] ਕਬਿ ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਪਾਈ।
ਇਹ ਔਚਕ ਅਬਿ ਕਿਤ ਤੇ ਆਈ?
-ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਾਤ* ਨਾਨਕੀ ਤਬੈ।
ਸ਼ਗਨ ਬਿਚਾਰ ਕਰਹਿ ਸ਼ੁਭ ਸਬੈ ॥੩॥
-ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਮਮ ਸੁਤ ਕੇ ਹੋਵਾ।
ਜਿਸ ਕੇ ਜਨਮਤਿ ਸ਼ੁਭ ਹੀ ਜੋਵਾ-।
ਪਤਿ ਕੇ ਬਾਕ ਬਿਚਾਰਨ ਕਰਤੀ[4]।
-ਕੁਲ ਦੀਪਕ ਉਪਜਹਿ- ਮੁਦ ਧਰਤੀ ॥੪॥
-'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕਹੁ ਉੱਜਲ ਨਾਮੂ।
ਕਰਹਿ ਜਗਤ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਅਭਿਰਾਮੂ।'
ਇਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਭਾਖਜੋ ਮੋਹੀ।
ਸਾਚ ਬਚਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਤਿਨ ਹੋਹੀ- ॥੫॥
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਕਰਤੀ ਮਨ ਮਾਹੂੰ।
ਸੁਧਿ ਕੋ ਪਠਨਿ ਹੇਤੁ ਸੁਤ ਪਾਹੂੰ।
ਕਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤਬਹਿ ਲਿਖਾਵਨਿ।
'ਤੁਮ ਘਰ ਨੰਦਨ ਨਿਪਜਜੋ ਪਾਵਨ ॥੬॥
ਭਏ ਸ਼ਗੁਨ ਤਿਹ ਸਮੈ ਘਨੇਰੇ।
ਜੋ ਪ੍ਰਮੋਦ ਦਾ ਅਹੈਂ ਬਡੇਰੇ।

---

[1]ਪੋਹ ਦੇ ਮਹੀਨੇ।
[2]ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ।
[3]ਸੁਗੰਧੀ।
*ਪਾ:-ਮਾਤਾ ਬਡੀ।
[4]ਮਾਤਾ ਜੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਹਾਂ।
ਭਈ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਇਹਾਂ ॥੭॥
ਅਬਿ ਸੁੰਦਰ ਲਾਗਹਿ ਨਿਜ ਭਵਨੂੰ।
ਇਤ ਕੋ ਕਰਹੁ ਆਪ ਆਗਵਨੂੰ।'
ਇਮ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਤਤਕਾਲ ਪਠਾਵਾ।
'ਪਹੁੰਚਹੁ ਬਿਨ ਬਿਲੰਬ' ਤਿਸ ਗਾਵਾ[1] ॥੮॥
ਹੁਤੇ ਜਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਤੂਰਨ ਗਯੋ ਪਹੁੰਚਿ ਭਾ ਹਾਦਰ।
ਬਹੁ ਉਤਸਵ ਸਗਰੇ ਦਲ ਭਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇ ਮੁਦ ਕਿਯੋ ॥੯॥
ਤਿਹ ਸਿਖ ਕੋ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਦੀਨਿ।
ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖੀ ਬਹੁ ਕੀਨਿ।
ਪੁਨਹਿਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਪ ਲਿਖਾਈ।
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਹਮ ਅਬਿ ਜਾਈ ॥੧੦॥
ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਕਾਜ ਜਬੈ ਬਨਿ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਹਮ ਆਵਹਿਂਗੇ ਇਸ ਥਾਇਂ।
ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ ਤੁਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਕਰਹੁ ਦੁਲਾਰਨਿ ਧਰਿ ਅਹਿਲਾਦਾ' ॥੧੧॥
ਪਠੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪਟਣੇ ਆਈ।
ਜਹਾਂ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਹੋਤਿ ਬਧਾਈ।
ਇਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੌਮੇ ਪਤਿਸ਼ਾਹੂ।
ਸੁਨਜੋ ਜਨਮ ਕੋ ਅਬਿ ਉਤਸਾਹੂ:- ॥੧੨॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ਬਡੇਰੀ।
ਰਛਹਿ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਘਨੇਰੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਦਿਕ ਗੁਰ ਨਾਮੂ।
ਲੇ ਮੁਖ ਤੇ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰ ਧਾਮੂ ॥੧੩॥
-ਨਾਨਾਂ ਭਾਂਤਿ ਬਿਘਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਕਲ ਬਿਨਾਸਹੁ ਬਨਹੁਂ ਸਹਾਏ।
ਮਮ ਪੌਤ੍ਰੇ ਕੀ ਰੱਛਯਾ ਧਰੀਅਹਿ।
ਚੰਦ ਮਨਿੰਦ ਬਿਲੰਦਹਿਂ[2] ਕਰੀਅਹਿ- ॥੧੪॥

---

[1]ਤਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।
[2]ਵੱਡਾ।

ਲਗਨ ਜੋਤਕੀ[1] ਲਿਖਿ ਲੈ ਗਯੋ।
ਬਹੁ ਦਿਨ ਭਲੇ ਬਿਚਾਰਤਿ ਭਯੋ।
ਲਿਖੀ ਜਨਮ ਪੱਤ੍ਰੀ ਗਿਨਿ ਸੋਧਿ।
ਜਿਸ ਕੇ ਉਰ ਗ੍ਰੈਹ ਰਾਸ਼ੀ ਬੋਧ[2] ॥੧੫॥
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਬਹੁਰ ਬੁਲਾਯਹੁ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਯਹੁ।
ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਹਾਂ ਮਤਿਵੰਤੇ।
ਬੈਠੇ ਆਨਿ ਸਮੂਹ ਸੁਨੰਤੇ ॥੧੬॥
'ਪੋਖ ਮਾਸ ਕੋ ਪੱਖ ਸੁਕਲ ਹੈ।
ਸਪਤਮ ਥਿਤ ਕੋ ਸਮੈਂ ਸੁਕਲ ਹੈ[3]।
ਆਦਿਤਵਾਰ[4] ਜਾਮਨੀ ਜਾਮੂ।
ਭਯੋ ਜਨਮ ਬਾਲਿਕ ਬਲ ਧਾਮੂ ॥੧੭॥
ਪਰੇ ਲਗਨ ਮਹਿਂ ਗ੍ਰੈਹ ਦੇ ਮੰਗਲ[5]।
ਉਚ ਕੇ ਸੂਰਜ ਸ਼ਨਿ ਕਵਿਮੰਗਲ[6]।
ਲਾਭ ਸਥਾਨ ਆਇ ਗ੍ਰਹ ਆਛੇ।
ਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਬਾਂਛੇ[7]* ॥੧੮॥
ਜਨਮ ਕੁੰਡਲੀ ਜਿਮ ਅਵਤਾਰਨਿ।
ਤਿਮ ਲਖੀਯਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡ ਕਾਰਨ।
ਐਸ੍ਵਰਜ ਵਧਹਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਜਿਸ ਕੋ ਪਈਅਤਿ ਨਹੀਂ ਸ਼ੁਮਾਰਾ ॥੧੯॥
ਸਿੰਧੁ ਮੇਖਲਾ ਅਵਿਨੀ ਜੇਤੀ[8]।
ਜਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਪੂਰਹਿ ਤੇਤੀ।
ਰਾਮਚੰਦ ਮਾਨਿੰਦੈ ਜੋਧਾ।

---

[1]ਜੋਤਸ਼ੀ।
[2]ਗ੍ਰੈਹ ਤੇ ਰਾਸਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੈਸੀ।
[3]ਆਨੰਦ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।
[4]ਐਤਵਾਰ।
[5]ਲਗਨ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗ੍ਰਹਿ ਪਏ ਹਨ।
[6]ਉੱਚੇ ਥਾਂ ਆਏ ਹਨ ਸੂਰਜ, ਸ਼ਨੀ, ਸ਼ੁਕਰ ਤੇ ਮੰਗਲ।
[7]ਗ੍ਰੈਹ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਕ੍ਰਿਪਾ) ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਅਸਾਂ ਵਲ ਤੱਕੋ।
*ਇਥੇ ਲਗਨਾਂ ਤੇ ਕੁੰਡਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤਾਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਗ੍ਰੈਹਾਂ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗ੍ਰੈਹ ਆਪਣੇ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਾਂਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।
[8]ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ।

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਮਾਨ ਰਿਪੁਨਿ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧਾ ॥੨੦॥
ਜਿਮ ਬਲ ਛਲਿਬੇ ਬਾਵਨ ਭਯੋ।
ਤਨ ਕੋ ਤਨਕ ਆਪਨੋ ਕਿਯੋ।
ਬਹੁਰ ਬਧਾਯੋ ਬਪੁਖ ਬਿਲੰਦ*।
ਅਪਰ ਨ ਕੋ ਭਾ ਜਿਸ ਮਾਨਿੰਦ[੧]* ॥੨੧॥
ਤਿਮੁ ਲਘੁ ਐਸ੍ਵਰਜ ਅਬੈ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।
ਜਬੈ ਸੰਭਾਰਹਿ ਅਪਨੋ ਆਪੂ।
ਤਤਛਿਨ ਦੋਨਹੁਂ ਕੋ ਬਿਰਧਾਵੈ।
ਜਿਸ ਕੋ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕੋ ਪਾਵੈ' ॥੨੨॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸ਼ੁਭ ਗੁਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਗਿਨਤੀ ਕਰਿ ਜੋਤਸ਼ੀ ਬਤਾਏ।
ਬਹੁ ਧਨ ਸਾਦਰ ਦੀਨਸਿ ਮਾਤਾ।
ਲੇ ਦਿਜ ਆਸ਼ਿਖ ਦੇ ਹਰਖਾਤਾ ॥੨੩॥
'ਚਿਰੰਜੀਵ ਹੁਇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਦੇ ਪਰਵਾਰਹਿਂ ਬਹੁ ਅਹਿਲਾਦਾ।'
ਪੀਛੇ ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਹਰਖਤਿ।
ਸ਼ੁਭ ਲੱਛਨ ਪੌਤ੍ਰੇ ਮਹਿਂ ਹਰਖਤਿ ॥੨੪॥
ਲੇ ਨਿਜ ਅੰਕ ਦੁਲਾਰਹਿ ਘਨੀ।
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਮੁਖ ਸਨੇਹ ਕੇ ਸਨੀ।
ਖਸ਼ਟੀ[੨] ਆਦਿਕ ਜੱਗ ਜਿਤੇਕ।
ਕਰੇ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਹੁਤੇ ਤਿਤੇਕ ॥੨੫॥
ਅੰਤਰ ਰਾਖਹਿ ਰੱਛਜਾ ਕਰਤੇ।
ਆਇ ਰੰਕ ਜੋ ਜਾਚਹਿ ਦਰ ਤੇ।
ਛੂਛਾ ਨਹੀਂ ਜਾਨਿ ਕੋ[੩] ਦੀਨਾ।
ਮਧੁਰ ਗਿਰਾ ਕਹਿ ਦੈਬੋ ਕੀਨਾ ॥੨੬॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿ ਜਸੁ ਪਸਰਜੋ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ।

---

*ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਚੌਪਈ ਦੇ ਚਾਰ ਚਰਨ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਅੱਗੋਂ ੨੨ ਅੰਕ ਦੇ ਅਖੀਰ ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ:-

ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਮਾਤਮ ਤੱਤ ਸਰੂਪ। ਭਗਤ ਰੱਛ ਤਨ ਧਰਹਿਂ ਅਨੂਪ।

[੧]ਜਿਸ ਦੇ ਤੁੱਲ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਹੋਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ; ਕਵਿ ਜੀ ਇਸ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਪਮਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਾਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

[੨]ਛਟੀ।

[੩]ਕੋਈ।

ਦਾਨ ਭਯੋ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਮਹਾਂ।
ਬਯ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਈ।
ਬਡੀ ਭਈ ਸੁਤ ਭਯੋ ਨ ਕੋਈ ॥੨੭॥
ਅਤਿ ਚਾਹਤਿ ਕੈ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦਨ।
ਸਭਿ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਹਿਂ ਅਭਿਨੰਦਨ[੧]।
ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਨ ਨਾਨਕੀ ਗਿਨੀ।
ਸਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਾਰਤਾ ਭਨੀ ॥੨੮॥
'ਸੰਮਤ ਸੋਲਹਿਂ ਸਯਾ ਅਠੱਤਰ।
ਮੱਘਰ ਦੁਤੀਯਾ ਸੂਰ ਅਨੁੱਤਰ[੨]।
ਤਬਿ ਮਮ ਨੰਦਨ[੩] ਜਨਮ ਲਏ ਹੈਂ।
ਅਬਿ ਪੈਂਤਾਲੀ ਬਰਖ ਭਏ ਹੈਂ ॥੨੯॥
ਸੰਮਤ ਸੱਤ੍ਰਹ ਸੈ ਅਬਿ ਚੀਨ।
ਊਪਰ ਬੀਤੇ ਬੀਸਹੁ ਤੀਨ[੪]।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਉਦਾਰਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਸੁਤ ਕੋ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ' ॥੩੦॥
ਅਸ਼ਟ ਜੋਗਨੀ ਕਹੁ ਅਭਿਖੇਕਾ[੫]।
ਸੁਤ ਕੀ ਕੁਸ਼ਲ[੬] ਜਾਚਿ, ਸਿਰ ਟੇਕਾ।
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਮੂਹ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਸਭਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਯੋ ॥੩੧॥
ਦੇਤਿ ਲੇਤਿ ਕੇ ਰਿਦੇ ਅਨੰਦ।
'ਅਤਿ ਚਾਹਤਿ ਕੈ ਉਪਜਯੋ ਨੰਦ।
ਸ਼੍ਰੇਯ ਸਹਿਤ ਹੁਇ ਉਮਰ ਦਰਾਜ਼[੭]।
ਲਹਹੁ ਅਨੰਦ ਬਿਲੰਦ ਸਮਾਜ ॥੩੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸ਼ੁਭ ਮਤਿ ਗੁਰੁ ਘਰਨੀ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਸੁਤ ਬਾਂਛਾ ਧਰਨੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪੂਰਨ ਕਰੀ।

---

[੧]ਅਨੰਦ।
[੨]ਸੂਰਜ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਸੀ।
[੩]ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ।
[੪]੧੭੨੩
[੫]ਪੂਜਿਆ।
[੬]ਸੁੱਖ।
[੭]ਲੰਬੀ।

ਬਿਚ ਪਰਦੇਸ਼ ਆਇ ਪੁਰਿ ਥਿਰੀ ॥੩੩॥
ਭਈ ਪ੍ਰਸੂਤ ਸੁਪੂਤ ਨਿਹਾਰਾ।
ਚਿਰਜੀਵਹੁ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੁਮਾਰਾ।
ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਸਿਯਰਾਤੀ।
ਹੁਇ ਅਨੰਦ ਤੇ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ' ॥੩੪॥
ਇੱਤ੍ਯਾਦਿਕ ਬੋਲਤਿ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਉਤਸਵ ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰਿਦ ਭਾਰੀ।
ਮਾਤਾ ਬਡੀ ਨਾਨਕੀ ਤਬੈ।
ਰੱਛਾ ਕੇ ਉਪਾਵ ਕਰਿ ਸਬੈ ॥੩੫॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮੰਗਲ ਰਚਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਆਇਂ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਪੁਰਿ ਕੀ ਬਾਲਾ[1]।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਗਾਵਤਿ ਸ਼ੁਭ ਗੀਤ।
ਦਰਸਹਿਂ ਬਾਲਿਕ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ॥੩੬॥
ਬੰਦਨ ਕਰਹਿਂ ਦੂਰ ਤੇ ਖਰੀ।
ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨਿ 'ਸੂਰਤ ਖਰੀ।'
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਤ ਕਰਾਇ ਸ਼ਨਾਨਾ।
ਪਟ ਸੋਂ ਪੋਂਛਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨਾ ॥੩੭॥
ਸੂਧੀ ਕਰ ਪਗ ਕੀ ਅੰਗੁਰੀਨ[2]।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਕੋਕਨਦ ਪੰਖਰੀ ਚੀਨ।
ਦਿਪਹਿਂ ਪੁਨਰਭੂ ਮਾਣਿਕ ਜੈਸੇ[3]।
ਪਦਮਾਲਯ[4] ਜਟਤੀ ਹੁਇ ਵੈਸੇ ॥੩੮॥
ਜਿਨ ਕੇ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰੇ ਅਘ ਜਾਇਂ।
ਪਰੇ ਕਰਤਿ ਚੰਚਲ ਕਰ[*] ਪਾਇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਾਤੇ।
ਨਾਮ ਗਏ ਧਰ ਪ੍ਰਥਮ ਬਖ੍ਯਾਤੇ ॥੩੯॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬਿਚਾਰਿ।

---

[1]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[2]ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲੀਆਂ।
[3]ਨਖ਼ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਮਣੀਆਂ ਵਾਂਗ [ਸੰਸ: ਪੁਨਰਭਵ = ਨਹੁੰ]
[4]ਮਾਨੋ ਲੱਛਮੀ ਦੀ ਹੀ ਜੜਤ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਸੰਸ: ਪਦਨ = ਕਵਲ ਆਲਯ = ਘਰ। ਪਦਮਾਲਯ = ਲੱਛਮੀ। ਦੇਖੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੂਰਬਾ: ਅਧ੍ਯਾ: ੧ ਅੰਕ ੨੦ 'ਬਸੈ ਰਮਾ ਸਾਜ ਕੁਟੀ ਸੀ।' ਜੇ ਪਾਠ 'ਪਦਮ ਰਾਗ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀਰੇ ਅਰਥ ਬਣੇਗਾ]
[*]ਪਾ:-ਉਰ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰ।
ਸੋ ਧਰਿ ਨਾਮ ਹਕਾਰਨ ਕਰਤਿ।
ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੋਲੇ[੧] ਹਸ ਪਰਤਿ ॥੪੦॥
ਬਾਚ[੨] ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੇ ਆਏ।
'ਗੋ' ਧਰ ਮਹਿਂ, 'ਬਿੰਦ' ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ[੩]।
ਯਾਂ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ।
ਜੋ ਹੁਇ ਚਹੁਂ ਕੁੰਟਨਿ ਬਿਸਤਾਰਾ ॥੪੧॥
ਸਿੰਘ ਜੁ ਪਦ ਦੇਵੀ ਨੇ ਦੀਨਿ[*]।
ਰਾਖਸ਼ ਹਤੇ ਕਰੋਰਹੁਂ ਚੀਨਿ।
ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਮਿਲਏ।
ਯਾਂ ਤੇ 'ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ' ਭਏ ॥੪੨॥
ਧਰਿ ਹਾਥਨਿ ਪਰ ਕੇ ਬਿਚ ਗੋਦ।
ਬਾਰਹਿਂ ਬਾਰ[੪] ਕਰਹਿਂ ਪਰਮੋਦ।
ਮੁਖ ਅਰਬਿੰਦ ਹਸਾਵਨਿ ਕਰੈਂ।
ਲਾਲਤਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਤੇ ਮੁਦ ਧਰੈਂ ॥੪੩॥
ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ ਜਜੋਂ ਜੀਵਨ ਮਨਿ ਹ੍ਵੈ[੫]।
ਦੇਖਤਿ ਪਾਲਤਿ ਆਨੰਦ ਮਨ ਹ੍ਵੈ।
ਦੋਨਹੁਂ ਰੱਛਜਾ ਕਰਤਿ ਬਡੇਰੇ।
ਨਯਨ ਪਲਕ ਨਜਾਈ ਬਹੁ ਬੇਰੇ[੬] ॥੪੪॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁੰਦਰ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ।
ਦਾਦੀ ਬ੍ਰਿਧਾ ਰਹੇ ਨਿਤ ਤੀਰ।
ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਲਿਹਾਰੀ।
ਜਿਸ ਗੁਰ ਅਪਦਾ ਹਰੀ ਹਮਾਰੀ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਨਮ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਯੋਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੩॥

---

[੧]ਬੁਲਾਵਣ ਤੇ।
[੨]ਬਾਣੀ ਨਾਲ।
[੩]ਗੋ = ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਖੇ। ਬਿੰਦ = ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ।
[*]ਨਾਮ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਪਦ ਲਗਾਉਣਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਨਾ ਕਹਿਣਾ ਇਕ ਕਲਪਨਾ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ।
[੪]ਬਾਰ ਬਾਰ।
[੫]ਜੀਵਨਮਣੀ ਵਤ ਨੋਹ ਤੇ ਸੱਸ (ਸੰਭਾਲਕੇ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ)। (ਅ) ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ)।
[੬]ਜਿਵੇਂ ਪਲਕਾਂ ਭਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਹਰ ਵੇਲੇ।

੧੪. [ਕੁਹੜਾਮ ਦਾ ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ]

੧੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੫

ਦੋਹਰਾ: ਪੁਰਿ ਕੁਹੜਾਮ[1] ਬਿਖੈ ਹੁਤੋ,
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਜਿਸ ਨਾਮ।
ਨਿਜ ਮੁਰਸ਼ਿਦ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹਤਿ,
ਠਸਕੇ[2] ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਧਾਮ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਜਗ ਬਿਦਤਾਏ।
ਲੋਕ ਮ੍ਰਿਯਾਦ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਆਏ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਉਰ ਮਹਿਂ ਲਖਿ ਭੀਖ।
-ਅਵਤਰਿਓ ਨਰ ਬਰ ਦੇ ਸੀਖ[3] ॥੨॥
ਤੁਰਕਨਿ ਕੁਮਤਿ ਕਰੀ ਹ੍ਵੈ ਕੂਰੇ[4]।
ਕ੍ਰੋਧੀ ਕੁਤਸਤ ਕਰਮਨਿ ਕ੍ਰੂਰੇ[5]।
ਤਿਨ ਕੋ ਤੇਜ ਨਾਸਿਬੇ ਹੇਤੁ।
ਧਰਜੋ ਦੇਹ ਗੁਰੁਤਾ ਪਦ ਲੇਤ[6]- ॥੩॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦ ਬੀਚ ਤਬਿ ਬੈਸਾ।
ਭਯੋ ਸੰਕਲਪ ਰਿਦੇ ਤਬਿ ਐਸਾ।
ਤਤਛਿਨ ਉਠਜੋ ਅਪਰ ਸਭਿ ਤਜਾਗੇ।
ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਮੁਖ ਕਰਿ ਅਨੁਰਾਗੇ[7] ॥੪॥
ਮੂੰਦਿ ਬਿਲੋਚਨ ਧਰਿ ਉਰ ਧਜਾਨਾ।
ਸਾਦਰ ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਥਿਤ ਥਾਨਾ।
ਮਨ ਮਹਿਂ ਕੀਨਿ ਬੰਦਗੀ ਘਨੀ।
ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਆਤੁਰਤਾ ਸਨੀ[8] ॥੫॥
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਧਰ[9] ਸਿਰ ਧਰਿ ਦੀਨਾ।
ਕੁਨਸਾ ਕੀਨਸਿ ਤੀਨ[10] ਪ੍ਰਬੀਨਾ।

---

[1]ਇਹ ਟਿਕਾਣਾ ਪਟਜਾਲਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿਖੇ 'ਘੁੜਾਮ' ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।
[2]ਇਹ ਗ੍ਰਾਮ ਜ਼ਿਲਾ ਕਰਨਾਲ ਦੀ ਥਾਨੇਸਰ ਤਹਸੀਲ ਵਿਚ ਹੈ।
[3]ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ।
[4]ਕੂੜੇ।
[5]ਕ੍ਰੋਧੀ ਨਿੰਦਿਤ ਕਰਮ ਤੇ ਭਜਾਨਕ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।
[6]ਲੈਕੇ।
[7]ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ।
[8]ਦੀਨਤਾ ਸਹਿਤ।
[9]ਧਰਤੀ ਤੇ।
[10]ਸਿਜਦਾ ਕੀਤਾ ਤਿੰਨ ਵਾਰ।

ਉਤਫੁਲ ਲੋਚਨ[1] ਹੁਇ ਕਰਿ ਬੈਸਾ।
ਜਨਮ ਰੰਕ ਪਾਰਸ ਲਿਯ ਜੈਸਾ ॥੬॥
ਦੇਖਿ ਮੁਰੀਦ ਅਖਿਲ ਬਿਸਮਾਨੇ।
-ਕਹਾਂ ਕੀਨ ਇਹ ਪੀਰ ਸਯਾਨੇ।
ਇਤਿ ਦਿਸ਼ਿ ਕਿਸ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਜਥਾ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਭਾਯੋ[2] ॥੭॥
ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਪ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਫੇਰਿ[3]।
ਭਏ ਨੰਮ੍ਰਿ ਔਚਕ ਕਜ਼ਾ ਹੇਰਿ-।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੂਛਯੋ ਪੁਨ ਭੀਖ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਤੁਮਰੀ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੀਖ[4] ॥੮॥
ਉਠਹਿਂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਿੰਦੂ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਬੰਦਨ ਕਰਹਿਂ ਸਕਲ ਇਤ ਓਰ।
ਹਮ ਪਸ਼ਚਮ ਦਿਸ਼ਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਂ।
ਅਪਨਿ ਦੀਨ ਕੋ ਰਾਖਹਿਂ ਭਾਇ ॥੯॥
ਆਪ ਹਮੇਸ਼ ਕਰਤਿ ਹੋ ਐਸੇ।
ਅਬਿ ਕਿਸ ਕੋ ਪਿਖਿ ਕੀਨਸਿ ਕੈਸੇ।'
ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਬਿ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਕਾਰਨ ਸੁਨੋ ਜਥਾ ਮੈਂ ਲਹ੍ਯੋ ॥੧੦॥
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੋ ਖਾਂਵਦ[5] ਆਵਾ।
ਮਾਨੁਖ ਦੇਹਿ ਧਾਰਿ ਬਿਦਤਾਵਾ[6]।
ਗਰਬਨਿ ਕੇ ਗਰਬਨਿ ਕੋ ਗੰਜਨ[7]*।
ਮਿਰਜਾਦਾ ਬੰਜਨ ਕੋ ਭੰਜਨ[8] ॥੧੧॥

[ਫਾ: ਕੋਰਨਿਸ਼ = ਝੁਕ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ]
[1]ਭਾਵ ਨੇਤ੍ਰ ਖਿੜਾਕੇ
[ਸੰਸ: ਉਤ੍ਫੁਲ੍ਲ = ਵਿਕਾਸ਼]।
[2]ਜਿਵੇਂ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਨ।
[3]ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਕੇ।
[4]ਇਹ ਬਿਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ।
[5]ਮਾਲਿਕ।
[6]ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ।
[7]ਹੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਲਈ।
*ਪਾ:-ਗਬਰਨਿ ਕੇ ਗੋਲਨ ਕੋ ਗੰਜਨ = ਗੱਬਰਾਂ ਦੇ ਟੋਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। [ਅ਼: ਕਬੀਰ, ਬਹੁ ਬਚਨ ਕੁੱਬਾਰ। ਕੁਬਰਾ = ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਗੱਬਰ]
[8]ਮਿਰਜਾਦਾ ਭੰਨਣ ਵਾਸਤੇ।

ਤੇਜ ਤ੍ਰਿਲੋਕਨਿ ਮਹਿਂ ਬਿਸਤਾਰੇ।
ਤੁਰਕਨਿ ਔਂਧੇ ਕਰਹਿ ਨਗਾਰੇ[੧]।
ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਵੈ[+]।
ਸੱਤਜਨਾਮ ਕੋ ਜਾਪ ਜਪਾਵੈ[+] ॥੧੨॥
ਅਪਨੋ ਪੰਥ ਜਗਤ ਬਿਦਤਾਵਹਿ।
ਇਕ ਮਤਿ ਕਰਤਿ ਤੀਨ ਦਿਖਰਾਵਹਿ[੨]।
ਨਿਸਾ ਆਜ ਕਾ ਜਨਮੇ ਬਾਲਕ।
ਤਰੁਨ ਤਰਨਿ ਸਮ ਤੁਮ ਰਿਪੁ ਘਾਲਿਕ[੩] ॥੧੩॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤ ਮੁਝ ਸੁਧਿ ਮਨ ਭਾਈ।
ਕਰੀ ਬੰਦਗੀ ਮੈਂ ਸੁਖ ਮਈ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣਾ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਬਿਸੈ[੪]।
ਮੈਂ ਅਬਿ ਜਾਉਂ ਦਰਸ ਹੌਂ ਤਿਸੈ ॥੧੪॥
ਬਿਨੈ ਠਾਨਿ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕਰਿ ਹੌਂ।
ਅਪਨਿ ਇਸ਼ਟ[++] ਥਿਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੌਂ[੫]।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਪਾਕ ਅਤਿ ਹੋਵੌਂ।
ਗੁਨਹਿ ਅਨਿਕ ਮਨ ਤਨ ਤੇ ਖੋਵੌਂ' ॥੧੫॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਰੀਦਨਿ ਸੋਂ ਇਮ ਕਹਜੋ।
ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਮਾਰਗ ਬਡ ਲਹਜੋ।
ਦੋਇ ਮੁਰੀਦ ਮੁਰਾਦ ਧਰੰਤੇ[੬]।
ਲਿਯੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰਿਯ ਸੇਵ ਕਰੰਤੇ ॥੧੬॥
ਅਪਰ ਸਭਿਨਿ ਆਸ੍ਵਾਸਨ ਕਰਿ ਕੈ[੭]।
'ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਹਟਿ ਆਇੰ[੮]' ਉਚਰਿ ਕੈ।
ਆਸਾ[੯] ਹਾਥ ਗਹੇ ਚਲਿ ਪਰਜੋ।

---

[੧]ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਨਗਾਰੇ ਮੂਧੇ ਕਰੇਗਾ।
[+]ਪਾ:-ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਬਿ ਆਏ। ਤਿਸਹਿ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
[੨](ਨੌਰੰਗਾ) ਇਕ ਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇਹ) ਤਿੰਨ ਦਿਖਾਲਨਗੇ।
[੩]ਜੁਆਨ ਸੂਰਜ ਸਮ ਭਾਵ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਵਾਙੂ ਹਨੇਰਾ ਰੂਪ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।
[੪]ਵਿੱਚ ਹੈ।
[++]ਪਾ:-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ।
[੫]ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਸ਼ਟ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਵਾਂਗਾ।
[੬]ਭਾਵ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲੇ। [ਅ਼: ਮੁਰਾਦ = ਮਕਸਦ, ਸ਼ਰਧਾ]
[੭]ਧੀਰਜ ਦੇਕੇ।
[੮]ਮੁੜ ਆਵਾਂਗੇ।
[੯]ਭੇਵ [ਅ਼: ਅ਼ਸਾ]

ਸਿਫਤ ਖੁਦਾਇ ਰੰਗ ਉਰ ਬਰਜੋ ॥੧੭॥
ਲਈ ਕੁਰਾਨ ਮੁਸੱਲਾ ਧਾਰੇ।
ਦ੍ਵੈ ਮੁਰੀਦ ਸੋ ਚਲੇ ਪਿਛਾਰੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਮਗ ਜਾਹਿਂ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹਿਂ, ਦਿਵਸ ਚਲਾਹਿਂ ॥੧੮॥
ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਉਪਬਨ ਬਨ ਹੇਰਿ।
ਤਰਿ ਸਲਿਤਾ ਜਲ ਚਲਤਾ ਹੇਰਿ।
ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਉਲੰਘਿ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਹਾਰੇ ॥੧੯॥
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੇ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਸ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਸ਼ੋਭਾ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਬਾਗਨਿ ਮਹਿਂ ਬਿਥਰੀ ਹਰਿਆਈ।
ਦੇਖਨੀਯ[੧] ਤਰੁਵਰੁ ਸਮੁਦਾਈ ॥੨੦॥
ਸਦਨ ਸਫੂਲ ਸਫਲ ਤਰੁ ਕੀਰਣ[੨]।
ਪੁਸ਼ਪਤਿ[੩] ਲਤਾ, ਸ਼ੁਭਤਿ ਬਿਸਤੀਰਣ।
ਨਾਲਕੇਰ ਕਦਲੀਨ[੪] ਬਗੀਚੇ।
ਮਨਹੁਂ ਕਾਮ[੫] ਮਾਲੀ ਬਨਿ ਸੀਂਚੇ ॥੨੧॥
ਰਾਇਬੇਲ[੬] ਚੰਬੇਲੀ ਚਾਰੁ।
ਚੰਪਕ ਨੀਪ[੭] ਸ਼ੁਭਤਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਤਰੁ ਅਵਿਲੋਕੇ।
ਜਿਨ ਮਹਿਂ ਬਿਚਰਤਿ ਹੋਤਿ ਅਸ਼ੋਕੇ[੮] ॥੨੨॥
ਆਨੰਦ ਹੋਤਿ ਬਰਜੋ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹੀ।
ਰਿਦੇ ਲਾਲਸਾ ਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂਹੀ।
ਬਹੁਤ ਬੀਥਕਾ ਘਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਦੇਖਤਿ ਨਗਰ ਜਾਤਿ ਅਗਵਾਏ ॥੨੩॥

---

[੧]ਦੇਖਣੇ ਯੋਗ।
[੨]ਖਿੱਲਰ ਰਹੇ ਹਨ।
[੩](ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ) ਖਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।
[੪]ਨਾਲੀਏਰ ਤੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ।
[੫]ਕਾਮਦੇਵ ਮਾਲੀ ਨੇ।
[੬]ਰਵੇਲ।
[੭]ਕਦੰਬ ਬ੍ਰਿੱਛ।
[੮]ਫਿਰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ[1] ਨਿਹਾਰੇ।
ਬਿਚਰਤਿ ਆਨੰਦ ਧਰਿ ਧਨਿ ਭਾਰੇ[2]।
ਕ੍ਰਮ ਕਰਿ ਸਕਲ ਉਲੰਘਤਿ ਆਏ।
ਜਿਸੀ ਠੌਰ ਗੁਰੁ ਪੌਰ ਸੁਹਾਏ ॥੨੪॥
ਜਹਿਂ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਭੀਰ ਘਨੇਰੀ।
ਕਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਲਹਹਿਂ ਬਡੇਰੀ।
ਤਿਹ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿਂ ਹੁਇ ਇਕ ਪਾਸੇ।
ਬੈਠੇ ਪਿਖਹਿਂ ਬਿਲਾਸ ਹੁਲਾਸੇ ॥੨੫॥
ਸਮਾ ਪਾਇ ਲਖਿ ਕੈ ਅਵਿਕਾਸ਼[3]।
ਠਾਂਢੋ ਭਯੋ ਭੀਖ ਸਭਿ ਪਾਸ।
ਆਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਿਸਾਲ ਜਿ ਬੈਸੇ।
ਜੋਰੇ ਹਾਥ ਕਹਤਿ ਭਾ ਐਸੇ ॥੨੬॥
'ਜੋ ਜਨਮਯੋਂ ਅਬਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਦੇਨਿ ਜਗਤ ਸਿੱਖਨਿ ਅਹਿਲਾਦਾ।
ਤਿਸ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਹਮ ਚਾਹੂ।
ਜਿਸ ਹਿਤ ਗਮਨੇ ਬਹੁ ਦਿਨ ਰਾਹੂ ॥੨੭॥
ਅਬਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿਵਾਵਹੁ ਮੋਹਿ।
ਸਫਲ ਆਇਬੋ ਮਗ ਕੋ ਹੋਹਿ।
ਅਪਰ ਨ ਕਾਰਜ ਕੋਇ ਹਮਾਰਾ।
ਆਏ ਲਖਯੋ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰਾ' ॥੨੮॥
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਭਲਾ ਭਯੋ ਤੁਮ ਟਿਕਹੁ ਸਥਾਨਾ।'
ਅੰਤਰ ਜਾਇ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਵਾ।
'ਸਈਯਦ ਏਕ ਪੀਰ ਚਲਿ ਆਵਾ ॥੨੯॥
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਚਹਿ ਦੇਖਾ।
ਰਿਦੈ ਲਾਲਸਾ ਕਰਤਿ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ਾ।'
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜੁਤਿ ਸੇਵਕ ਔਰ।
ਬੈਠੇ ਸੁਨਤਿ ਭਏ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥੩੦॥
ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਸੰਸੈ ਤਬਿ ਹੋਵਾ।

---

[1]ਸਮੂਹ, ਟੋਲੇ।
[2]ਭਾਰੇ ਧਨੀ ਅਨੰਦ ਸਹਿਤ ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ।
[3]ਵਿਹਲ।

'ਤੁਰਕ ਦਿਲੇਸ਼ ਦੁਰਾਸੀ ਜੋਵਾ[੧]।
ਸੁਧਿ ਤਿਸ ਹੋਹਿ ਹਕਾਰਹਿ ਤੀਰ।
ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਜੋਂ ਆਵਾ ਪੀਰ ॥੩੧॥
ਘਰ ਹਮਰੇ ਸੋਂ ਕਰਤਾ ਬਾਦ।
ਬਾਦੀ ਨੌਰੰਗ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਮਾਦਿ[੨]।
ਸਾਹਿਬ[੩] ਨਹੀਂ ਨਿਕਟਿ ਇਸ ਕਾਲ।
ਜੋ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਲੇਤਿ ਸੰਭਾਲ ॥੩੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬੈਸ ਜਿਨ ਥੋਰੀ।
ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਓਰੀ।
ਤਿਨਹੁਂ ਦਰਸ ਨਹਿਂ ਦੀਨਸਿ ਲੀਨਸਿ।
ਤਨਿ ਤਜਿ ਦੀਨ ਕੰਤੂਹਲ[੪] ਕੀਨਸਿ ॥੩੩॥
ਰਾਜ ਓਜ ਤੇ ਮਦ ਮਸਤਾਨੇ।
ਕਰਹਿਂ ਅਕਰਨ ਹੋਨਿ ਕਹੁ ਹਾਨੇ[੫]।
ਯਾਂ ਤੇ ਇਨ ਕਹੁ ਟਾਰਨਿ ਬਨੈ।
ਮਧੁਰ ਗਿਰਾ ਕਹਿ ਰਸ ਕੇ ਸਨੈ' ॥੩੪॥
ਏਵ ਮਤੋ ਕਰਿ ਉਠਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[੬]।
ਆਯੋ ਵਹਿਰ ਮਿਲਜੋ ਤਿਸ ਨਾਲ।
'ਸੁਨਹੁਂ ਪੀਰ ਜੀ! ਆਪ ਮਹਾਨੇ।
ਰਹਿਤ ਕਹਿਤ ਕੇ ਸਹਤ ਸਿਆਨੇ ॥੩੫॥
ਬਿਤੇ ਨ ਤੀਨ ਮਹੀਨੇ ਚੀਨਸਿ।
ਅਜਹੁਂ ਨ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਨੋ ਕੀਨਸਿ।
ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਸਭਿ ਅੰਗ।
ਬਾਯੂ ਬੇਗ ਬਹੈ ਹਿਮ ਸੰਗ[੭] ॥੩੬॥
ਵਹਿਰ ਨ ਆਵਹਿ ਕਾਰਨ ਏਤੇ।
ਅਲਪ ਆਰਬਲਾ ਅੰਤਰ ਸੇ ਤੇਂ[੮]।

---

[੧]ਦਿੱਲੀਪਤ ਖੋਟੀ ਆਸਾ ਵਾਲਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
[੨]ਅਗਜਾਨੀ।
[੩]ਗੁਰੂ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।
[੪]ਕੌਤਕ।
[੫](ਆਪਣੇ) ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ।
[੬]ਮਾਮਾਂ ਜੀ।
[੭]ਬਰਫਾਨੀ ਹਵਾ ਤਿੱਖੀ ਵਗ ਰਹੀ ਹੈ।
[੮]ਅੰਦਰ ਸੇ ਉਹ (ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ)। (ਅ) ਅੰਦਰੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਿਹਿਰਬਾਨਗੀ ਕਰਿ ਕੈ ਫੇਰ।
ਆਵਹੁਗੇ ਹੋਇ ਲਾਭ ਬਡੇਰ ॥੩੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਤਬਿ ਲਗਿ ਆਵਹਿਂ।
ਤਿਨ ਕਹੁ ਦਰਸਹੁ ਅਭਿਮਤਿ ਪਾਵਹਿਂ।'
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪੁਨ ਬੋਲਾ।
'ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਅਵਤਰਜੋ ਅਡੋਲਾ ॥੩੮॥
ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਹੁ ਦੋਜ਼ਕ ਦੁਖ ਕੋ।
ਪ੍ਰਿਯ ਸੇਵਕ ਲਹਿਂ ਕੈਵਲ ਸੁਖ ਕੋ।
ਤੁਮ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਕਿਮ ਕਇਊ।
ਚਿੰਤ ਨਿਸਾ ਕੋ ਸੂਰਜ ਭਇਊ ॥੩੯॥
ਉਰ ਮਹਿਂ ਭਰਮ ਕਰਹੁ ਨਹਿਂ ਕੈਸੇ।
ਭਰਮ ਤਪਤ ਕੋ ਨਿਸਪਤਿ ਜੈਸੇ[1]।
ਤ੍ਰਾਸ ਤਜਹੁ, ਨਹਿਂ ਰੰਚਕ ਕੀਜੈ।
ਤ੍ਰਾਸ ਤਿਮਰ ਕੋ[2] ਦੀਪ ਜਨੀਜੈ ॥੪੦॥
ਸਭਿ ਆਲਮ ਕੋ ਖਾਂਵਦ ਹੋਵਾ।
ਭੇ ਅਵਤਾਰ ਧਰਮ ਹਿਤ ਜੋਵਾ।
ਦਰਸ਼ਨ ਲੇਹਿਂ ਇਹਾਂ ਹਮ ਬੈਸੇ।
ਘਟ ਘਟ ਮਾਲਿਕ ਪ੍ਰੇਰਹਿ ਜੈਸੇ' ॥੪੧॥
ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ ਅੰਤਰ ਬਹੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ।
ਕਰਜੋ ਜਨਾਵਨਿ ਅਖਿਲ ਹਵਾਲੂ।
ਰਹੇ ਟਾਰਿ ਨਹਿਂ ਟਰੇ, ਅਰੇ ਹੈ।
ਸਾਹਸ ਪਕਰੇ ਪੌਰ ਥਿਰੇ ਹੈ[3] ॥੪੨॥
ਬਿਨਾ ਬਿਲੋਕੇ ਲੋਚਨ ਆਗੇ[4]।
ਤਬਿ ਲੌ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਤਜਾਗੇ।
ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਨਹੀਂ ਗਤਿ ਮਨ ਕੀ।
ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਖਿਯਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੁ ਤਨ ਕੀ[5] ॥੪੩॥
ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦਿਸ਼ਾ ਕੇ ਜਨਿਯਤਿ।
ਹੇਤੁ ਹਟਾਵਨਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਨਿਯਤਿ।

---

[1]ਭਰਮ ਰੂਪੀ ਤੱਪਸ਼ ਨੂੰ ਚੰਦ ਸਮਾਨ (ਸੀਤਲ) ਹਨ।
[2]ਡਰ ਰੂਪੀ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ।
[3]ਹਠ ਧਾਰਕੇ ਦਰਵੱਜ਼ੇ ਅੱਗ ਬੈਠਾ ਹੈ।
[4]ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖੇ ਭਾਵ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ।
[5]ਸਰੀਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਵੇਖਕੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਪਰਖੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਰਹੈ ਬੈਠਿ ਜਾਹਿ ਨ ਬਿਨ ਦੇਖੇ।
ਹਠ ਗਾਢੋ ਜਿਨ ਰਿਦੇ ਬਿਸ਼ੇਖੇ' ॥੪੪॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਿਨ ਬਾਤ।
ਨਹਿਂ ਮਾਨੀ ਪਜਾਰੋ ਅਤਿ ਤਾਤ।
'ਕੈਸੇ ਵਹਿਰ ਕਰਵਿ ਮੈਂ ਬਾਲਿਕ।
ਅਲਪ ਰੂਪ ਅੰਤਰ ਥਿਤ ਪਾਲਕਿ[੧*]' ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੪॥

---

[੧]ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਹੈ (ਇਸ ਲਈ) ਅੰਦਰੇ ਰੱਖਕੇ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
[*]ਪਾ:-ਅਲਖ ਰੂਪ ਅੰਤਰ ਹਿਤ ਪਾਲਕ।

੧੫. [ਭੀਖਣਸ਼ਾਹ]

੧੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੬

ਦੋਹਰਾ: ਬਸੇ ਨਿਸਾ, ਕਹਿ ਰਹੇ ਬਹੁ, ਖਾਨ ਪਾਨ ਨਹਿਂ ਕੀਨਿ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਬੈਸੇ ਸੁ ਥਲ, ਦ੍ਵਾਰ ਅਗਾਰੇ ਤੀਨ[੧+] ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸਿਮਰਤਿ ਰਿਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਕੇਰੇ।
'ਦੇਹੁ ਦਰਸ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ।
ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਆਗਮਨ ਹਮਾਰਾ।
ਪੂਰਹੁ ਮਨ ਸੰਕਲਪ ਦਿਦਾਰਾ[੨] ॥੨॥
ਸਭਿ ਘਟ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਗੁਰ ਪੂਰਾ[++]।
ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹਿਂ ਰਣ ਮਹਿਂ ਸੂਰਾ।
ਮਨ ਪ੍ਰੇਰਹੁਗੇ ਜਬਿ ਇਨ ਕੇਰੇ।
ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਲੇਹਿਂ ਤਬਿ ਹੇਰੇ ॥੩॥
ਅਪਨਿ ਪ੍ਰਿਯਹ ਕੀ[੩] ਪੁਰਹੁ ਭਾਵਨਾ।
ਪਰਖਹੁ ਪਰਮ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਵਨਾ।
ਘਟ ਘਟ ਕੀ ਤੁਮ ਜਾਨਣਹਾਰੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਹੁ ਜਾਨਿ ਮਨ ਪਜਾਰੇ' ॥੪॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਨ ਬਰਨਨ ਕਰਿਤੇ।
ਭੀ ਭੁਨਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਿਹਰਿਤੇ[੪]।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਇ ਸਮੀਪ ਨਿਹਾਰੇ ॥੫॥
ਤਸਬੀ ਹਾਥ ਫੇਰਿਬੋ ਕਰਿਹੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਿਮਰਤਿ ਉਰ ਹੀ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦਰਸੇ ਬਿਨਾ ਨ ਜਾਊਂ।
ਬੈਠਯੋ ਇਤ ਹੀ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਊਂ ॥੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਦਨ ਮਹਾਨਾ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਤੁਰਕਨਿ ਏਕ ਸਮਾਨਾ।
ਪੱਖਯ ਪਾਤ ਜਿਨ ਕੇ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।

---

[੧]ਭਾਵ ਇਕ ਪੀਰ ਤੇ ਦੋ ਮੁਰੀਦ।
[+]ਪਾ:-ਦ੍ਵਾਰੇ ਆਗ੍ਰਹ ਕੀਨਿ।
[੨]ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ।
[++]ਪਾ:-ਪੂਰੇ। ਸੂਰੇ।
[੩]ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੀ।
[੪]ਵੇਖਿਆ ਚਾਨਣਾ।

ਸ਼ਰਧਾ ਹੇਰਤਿ ਹੈਂ ਉਰ ਮਾਂਹੀ ॥੭॥
ਗੁਰ ਕੇ ਘਰ ਕੀ ਇਹ ਮਿਰਜਾਦ।
ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਜਗ ਬਿਦਤੀ ਆਦਿ।'
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਤਿ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਸਕਲ ਉਚਾਰੇ ॥੮॥
'ਇਹ ਤੋ ਪੀਰ ਮਹਾਂ ਦਰਵੇਸ਼।
ਦਿਖੀਯਤਿ ਗੁਰ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਦਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾ ਚਾਹਿ ਨਹਿਂ ਕਾਹੀ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਭੀ ਕੀਨਸਿ ਨਾਂਹੀ ॥੯॥
ਬੈਠਜੋ ਸਿਮਰਤਿ ਨਾਮ ਖ਼ੁਦਾਇ।
ਏਕ ਮੁਸੱਲਾ ਤਰੇ ਡਸਾਇ।
ਉਰ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਜਿਸ ਲਿਵ ਲਾਗੀ।
ਭੂਖ ਪਜ਼ਾਸ ਕੀ ਬਾਧਾ ਭਾਗੀ ॥੧੦॥
ਉਠਹਿ ਨਹੀਂ ਬਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਏ।
ਬੈਠਿ ਰਹਜੋ ਉਰ ਸਾਹਸ[1] ਲੀਏ।
ਉਚਿਤ ਬਾਤ ਸੋ ਕਰਹੁ ਭਲੇਖੀ।
ਪਸਚਾਤਾਪ ਨ ਹੁਇ ਜਿਸ ਫੇਰੀ[2]' ॥੧੧॥
ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਬੋਲੀ ਤਬੈ।
'ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਸਬੈ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਰਹਿਤੇ।
ਬਡੇ ਗੁਰਨਿ ਸੋਂ ਬਿਨਤੀ ਕਹਿਤੇ ॥੧੨॥
ਬਾਰਬਾਰ ਹੁਇ ਨੰਮ੍ਰਿ ਅਗਾਰੀ।
ਜਾਚਨਿ ਕਰਤਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਭੁਜ ਭਾਰੀ।
ਇਨ ਕੋ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਂਤਿ ਧਰਮਾਤਮ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮ[3] ॥੧੩॥
ਇਕ ਮਨ ਹੋਇ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਵਤਿ।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਧਜ਼ਾਵਤਿ।
ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਤਿ ਰਹੇ।
ਸਿਮਰਤਿ ਨਾਮ ਅਧਿਕ ਗੁਨ ਕਹੇ ॥੧੪॥

---
[1]ਹਠ ਧਾਰਕੇ।
[2]ਜਿਸਦੇ (ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ) ਫਿਰ ਪਛੁਤਾਵਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
[3]ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ।

ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਸੀਦਨ ਪ੍ਰਭੁ ਅਕਾਲ।
ਜਿਹ ਅਰਾਧਿਬੋ ਦੁਸਹਿ ਬਿਸਾਲ।
ਜਗਤ ਨਾਥ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਚਿਤ ਕੋ[੧]।
ਕਰਜੋ ਦਿਖਾਵਹਿ ਅਬਿ ਇਹ ਸੁਤ ਕੋ ॥੧੫॥
ਜਿਨ ਕੇ[੨] ਉਰ ਅਭਿਲਾਖ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ਾ।
ਅਬਿ ਲੌ ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ਮੁਖ ਦੇਖਾ।
ਸੋ ਕੈਸੇ ਅਬਿ ਵਹਿਰ ਲਿਜਾਵਹੁ।
ਪਰ ਮਤਿ ਰਿਪੁ ਕੇ ਨਰ[੩] ਦਿਖਰਾਵਹੁ ॥੧੬॥
ਪੁੱਤ੍ਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਥੋਰੇ ਦਿਨ ਕੋ[੪]।
ਕਿਮ ਉਤਸਾਹ ਕਰੌਂ ਮੈਂ ਮਨ ਕੋ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਰੱਛਾ ਕਰਨੀ।
ਲਘੁ ਬਾਲਿਕ ਕੀ ਸਭਿਹਿਨਿ ਬਰਨੀ ॥੧੭॥
ਨਰ ਪਰਦੇਸੀ ਕੋ ਦਿਖਰਾਵਨਿ।
ਡੀਠ[੫] ਆਦਿ ਅਵਗੁਨ ਪਰਛਾਵਨਿ[੬]।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਉਰ ਸਮਝਹੁ ਸਾਰੇ।
ਤਿਨਹਿਂ ਉਠਾਵਹੁ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੇ ॥੧੮॥
ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਦਿਹੁ ਰੁਚਿਰ ਅਹਾਰਾ।
ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਅਪਰ ਚਾਹਿ ਕੁਛ ਜਾਚਨਿ ਕੇਰੀ।
ਬਸਤ੍ਰ ਦਰਬ ਦੀਜਹਿ ਬਿਨ ਦੇਰੀ ॥੧੯॥
ਬਾਲਿਕ ਵਹਿਰ ਦਰਸ਼ ਤੇ ਬਿਨਾ।
ਦੇਹੁ ਤਿਨਹੁਂ ਕਰਿ ਆਦਰ ਘਨਾ।
ਬੇਸ ਭਲੇ ਦਰਵੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਸ਼ੇਸ਼[੭]' ॥੨੦॥
ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਸਭਿ ਆਏ।
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ[*] ਕੋ ਮਿਲਿ ਸਮੁਝਾਏ।

---

[੧]ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਿੱਤੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ।
[੨]ਭਾਵ ਨਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ।
[੩]ਪਰਾਏ ਮਤਿ ਦੇ ਵੈਰੀ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ।
[੪]ਭਾਵ ਨਿਆਣਾ ਹੈ।
[੫]ਨਜ਼ਰ ਲਗਣੀ।
[੬]ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈ ਜਾਣਾ।
[੭]ਸਾਰੇ। (ਅ) ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ।

'ਜਨਨੀ ਕੋ ਸੁਤ ਹੁਇ ਅਤਿ ਪਜਾਰੋ।
ਅਰੁ ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਆਪ ਬਿਚਾਰੋ ॥੨੧॥
ਅਲਪ ਦਿਵਸ ਭੇ ਜਨਮ ਭਯੋ ਹੈ।
ਅਜਹੁਂ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਨਿ ਨ ਕਿਯੋ ਹੈ।
ਗੁਰੁ ਘਰ ਤੇ ਭੋਜਨ ਸਭਿ ਲੀਜੈ।
ਤ੍ਰਿਪਤਹੁ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੋ ਕੀਜੈ ॥੨੨॥
ਅਸਮੰਜਸ ਲਜਾਵਨਿ ਘਰ ਬਾਹਰ।
ਤਿਨ[੧] ਜਨਨੀ ਨਾਂਹਿ ਮਾਨਹਿਂ ਜ਼ਾਹਰ।
ਬਹੁਰ ਆਇ ਦਰਸਹੁ ਦਰਸੰਨ।
ਮਿਲਹੁ ਗੁਰਨਿ ਮਨ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ॥੨੩॥
ਕਰਹੁ ਮਿਹਰ ਕੀ ਨਦਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸ਼ੁਭ ਦਰਵੇਸ਼ ਆਪ ਕੀ ਚਾਲਾ[੨]।
ਪਰਵਰਦਗਾਰ ਸਿਫਤ ਮਹਿਂ ਰੰਗੇ।
ਛਿਤ ਸੀ ਛਮਾ[੩] ਧਰਹੁ ਸਰਬੰਗੇ ॥੨੪॥
ਸ਼੍ਰਮਤਿ ਛੁਧਤਿ, ਤੁਮ ਪੀਯੋ ਨ ਪਾਨੀ।
ਇਕ ਰਸ ਰਹੇ ਮੌਨ ਕੋ ਠਾਨੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਅਗਾਰੀ।
ਨਹਿਂ ਬੈਠਹਿ ਬਨਿਹੈ ਹਠ ਧਾਰੀ' ॥੨੫॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਪੁਨ ਬੋਲਾ।
ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਸਕੇ ਰਿਦੇ ਅਡੋਲਾ।
'ਪਟਣੇ ਨਗਰ ਬਿਖੇ ਜਬਿ ਬਰਜੋ।
ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਮੈਂ ਪੂਨ ਕੋ ਕਰਜੋ ॥੨੬॥
ਦਰਸੌਂ ਬਰਖੁਰਦਾਰਹਿਂ ਆਦਿ[੪]।
ਪੁਨ ਖਾਵੌਂ ਪੀਵੌਂ ਸਾਲਾਦਿ[੫+]।
ਕੋਸ ਸੈਂਕਰੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।

---

[*]ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਦੀ ਥਾਂ ਸੈਦ ਭੀਖ ਭੀ ਪਾਠ ਕਈ ਵਾਰ ਆਯਾ ਹੈ।
[੧]ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।
[੨]ਰੀਤ।
[੩]ਧਰਤੀ ਵਰਗੀ ਖਿਮਾਂ।
[੪]ਪਹਿਲੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗਾ [ਫਾ: ਬਰਖ਼ੁਰਦਾਰ = ਜੀਵਨ ਦੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਵਾਲਾ। ਭਾਵ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਤੇ ਚਿਰੰਜੀਵ]
[੫]ਸਹਤ ਅਹਿਲਾਦ। ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ 'ਸਹਿਲਾਦ' ਹੋਣਾ ਹੈ, ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਕਲਮ ਉਕਾਈ ਹੈ।
[+]ਪਾ:-ਸਲਲਾਦਿ = ਜਲ ਆਦਿਕ।

ਜਨਮ ਜਾਨਿ ਮਨ ਹਮ ਹਰਖਾਏ ॥੨੭॥
ਲੇਨਿ ਦੇਨਿ ਕੋ ਅਪਰ ਨ ਕਾਜ।
ਦਰਸ਼ਨ ਏਕ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।
ਹਮ ਫਕੀਰ ਦਰਵੇਸ਼ ਹਮੇਸ਼।
ਜਗ ਕਲੇਸ਼ ਚਹਿਂ ਹਤਨਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੨੮॥
ਜਿਮ ਜਾਨਹੁ ਤਿਮ ਦਰਸ ਕਰਾਵਹੁ।
ਕਹ੍ਯੋ ਮਾਨਿ ਹਮ ਕੋ ਹਰਖਾਵਹੁ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਪਰੇ ਰਹੈਂ ਦਰਬਾਰ।
ਕਰਹਿਂ ਬੰਦਗੀ ਪਰਵਰਦਗਾਰ ॥੨੯॥
ਹਮ ਫਕੀਰ ਸਦ ਸੰਕਟ ਸਹੈਂ।
ਇਸ ਮਹਿਂ ਕੋਇ ਨ ਅਚਰਜ ਅਹੈ।
ਦਿਖਰਾਵਹੁਗੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਹੈਂ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਬੈਠੇ ਹਮ ਦਰ ਪਰ ਹੈਂ ॥੩੦॥
ਪੂਰਨ ਹੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਜਬੈ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿਹੈਂ ਮੁਖ ਤਬੈ।
ਦਿਢ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹਮਰੇ ਮਨ ਏਮ[1]।
ਦੇਹਿਂ ਦਰਸ ਲਖਿ ਕੈ ਮਨ ਪ੍ਰੇਮ' ॥੩੧॥
ਸੇਵਕ ਜੁਤਿ ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੋਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[2]।
ਪਰਖ੍ਯੋ ਸਾਹਸ ਅਚਲ ਬਿਸਾਲ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਗਾਥ ਜਨਾਏ ॥੩੨॥
'ਹਠ ਫਕੀਰ ਨੇ ਕਰ੍ਯੋ ਬਡੇਰੇ।
ਉਠਹਿ ਨਹੀਂ ਬਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰੇ।
ਕਰਹੁ ਆਪਨੇ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੀ।
ਟਾਰੈਂ ਜਿਮ ਦਿਢ ਸਾਹਸ ਧਾਰੀ[3] ॥੩੩॥
ਥਕਤਿ ਛੁਧਤਿ ਜਲ ਕੋ ਨਹਿਂ ਛੁਏ।
ਦਰ ਪਰ ਬੈਠੇ ਰਾਤਿ ਬਿਤਏ।
ਅਬਿ ਜੁਗ ਜਾਮ ਦਿਵਸ ਬਿਤ ਗਇਊ।
ਤਊ ਅਛੋਭ ਸਧੀਰਜ ਭਇਊ ॥੩੪॥

---

[1]ਐਉਂ ਹੈ।
[2]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ।
[3]ਪੱਕੇ ਹਠ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਟਾਲੀਏ।

ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਬਾਕ ਮੁਖ ਕਹੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਇਛ ਅਹੇ।
ਇਹ ਅਵਤਾਰ ਰੂਪ ਬਿਦਤਾਏ।
ਦਰਸ਼ਨ ਚਹਤਿ ਦੂਰ ਤੇ ਆਏ' ॥੩੫॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੁਨਿ ਤਿਸਕਾਲ।
ਕਹਜੋ ਬਾਕ 'ਸੁਨਿ ਭ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ!
ਅੰਤਰ ਪੌਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਡਸਾਵਹੁ।
ਰੱਛਜਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਾਵਹੁ ॥੩੬॥
ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਹੀ ਹੁਇਂ ਤੀਰ।
ਫਰਸ਼ ਕਰਾਵਹੁ ਸੁੰਦਰ ਚੀਰ।
ਗਾਵਹਿਂ ਗੁਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਉਦਾਰ।
ਅਪਨਿ ਰਬਾਬੀ ਲੇਹੁ ਹਕਾਰ' ॥੩੭॥
ਸੁਨਤਿ ਸਕਲ ਕਰਿਵਾਇਸਿ ਤਜਾਰੀ।
ਕਰਜੋ ਮੇਲ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਸਾਰੀ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਲੇ ਆਏ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਹਰਖਾਏ[1]' ॥੩੮॥
ਰੰਗਦਾਰ ਝਗਲੀ ਪਟ ਝੀਨ।
ਚਮਕਤਿ ਗੋਟਾ ਲਗਜੋ ਮਹੀਨ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਹੁਤੀ ਸੁ ਤਜਾਰ।
'ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਅਰਪਹਿਂ ਤਿਸ ਬਾਰ' ॥੩੯॥
ਸੋ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਉਤਲਾਵਤਿ ਲਜਾਏ।
ਹੁਤੇ ਕਿਨਹੁਂ ਭੂਖਨ ਘਰਿਵਾਏ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਵਾਰੇ।
ਪਹੁਂਚਤਿ ਭੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਾਰੇ ॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਦਸ਼ਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੫॥

[1] ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਂਗੇ।

੧੬. [ਭੀਖਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ]

੧੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੭

ਦੋਹਰਾ: ਫਰਸ਼ ਗਲੀਚੇ ਗਿਲਮ ਕੋ, ਰਚਯੋ ਰੁਚਿਰ ਇਕ ਸਾਰ।
ਕੰਚਨ ਖਚਿਤ[1] ਪ੍ਰਯੰਕ ਕੇ, ਆਸਤਰਨ[2] ਜਿਸ ਚਾਰੁ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਮਨੋਗ ਧਰੇ ਉਪਧਾਨੁ[3]।
ਸੇਜਬੰਦ ਸੁਠ ਜ਼ਰੀ ਮਹਾਨ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਦੁਹਿ ਹਾਥਨਿ ਪਰ ਲੇ ਬਰ ਬਾਲ ॥੨॥
ਮੰਦ ਮੰਦ[4] ਕਰਿ ਅਦਬ ਘਨੇਰਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਲਜਾਇਵ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਸੂਰਜ ਮੁਖੀ[5] ਹਾਥ ਗਹਿ ਆਗੇ।
ਕਿਯ ਸੂਰਜ ਦਿਸ਼ਿ ਧੂਪ ਨ ਲਾਗੇ ॥੩॥
ਚਾਰੁ ਚਮਰ ਲੇ ਕਰਿ ਭਾ ਪਾਛੇ[6]।
ਕਰਤਿ ਢੁਰਾਵਨਿ ਇਤ ਉਤ ਆਛੇ।
ਗਾਵਨਿ ਲਗੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਖਕਾਰੀ।
ਰਾਗ ਰਾਗਨੀ ਰੁਚਿਰ ਮਝਾਰੀ ॥੪॥
ਬਜਹਿ ਰਬਾਬ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਉਦਾਰਾ।
ਜਿਨ ਕੋ ਸ਼੍ਰਵਣ ਦੇਤਿ ਸੁਖ ਭਾਰਾ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਪਾਇਨ ਲਜਾਈ ॥੫॥
ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਿਦੈ ਕਾਮਨਾ ਆਏ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਤਿ ਪਾਇ ਮਨ ਭਾਏ[7]।
ਹੋਨਿ ਲਗੀ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਅਰਪਤਿ ਭਾਰੀ ॥੬॥
ਬਹੁਰੋ ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਬੁਲਵਾਇਵ।
'ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਦਰਸਹੁ ਸੁਖਦਾਇਵ।'

---

[1]ਜੜੇ ਹੋਏ।
[2]ਵਿਛਾਵਣੇ।
[3]ਸਿਰਹਾਣੇ।
[4]ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।
[5]ਭਾਵ ਗੋਲ ਪੱਖਾ।
[6]ਪਿੱਛੇ ਹੋਇਆ।
[7]ਮਨ ਵਾਂਛਤ।

ਹਰਖਤਿ ਉਰ ਉਠਿ ਅੰਤਰ ਹੋਵਾ।
ਥਿਤ ਸਮੀਪ ਕਰਿ ਅਦਬ ਖਰੋਵਾ* ॥੭॥
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਤਸਬੀ ਜਿਸ ਹਾਥ[੧]।
ਬੋਲਤਿ ਭਯੋ ਸਤੁਤਿ ਸ਼ੁਭ ਗਾਥ।
'ਪਾਕ ਬਿਪਾਕ[੨]+ ਰਹੀਮ, ਕਬੀਰ!
ਬਖਸ਼ਹੁ ਗੁਨਹ, ਪੀਰ ਕੇ ਪੀਰ! ॥੮॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਲੂ ਨੰਦਨ।
ਸ਼੍ਰੀ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਚੰਦ ਸ ਬੰਦਨ[੩]।
ਸੁਜਸੁ ਬਿਲੰਦ ਅਨਿੰਦ ਮੁਕੰਦ।
ਖਲਕ ਮੁਮਾਰਖ ਦਿਪਹੁ ਅਮੰਦ[੪] ॥੯॥
ਰਾਇ ਬੁਲਾਰ ਉਧਾਰਨਿ ਕਰਯੋ।
ਦੌਲਤ ਖਾਂ ਕੋ ਦੁਖ ਪਰਹਰਯੋ।
ਪੀਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੇਤਿਕ ਮੁਲਤਾਨ।
ਸਭਿ ਕੋ ਸ਼ਾਂਤਿ ਦੀਨਿ ਦੁਖ ਹਾਨਿ ॥੧੦॥
ਅਪਰ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕਨਿ ਕਯਾ ਗਿਨਤੀ।
ਕਰੇ ਨਿਹਾਲ ਸ਼੍ਰੋਨ ਸੁਨਿ ਬਿਨਤੀ।
ਜੋ ਜੋ ਸ਼ਰਨ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪਰਯੋ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰਿ ਜਿਸਹਿ ਨਿਹਰਯੋ ॥੧੧॥
ਸੋ ਸੋ ਚਤੁਰ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ।
ਲਗੀ ਰਿਦੇ ਲਿਵ ਸੱਤਜ ਸੁ ਜਾਪਤਿ[੫]।
ਦੁਲਭ ਤਿਨਹੁੰ ਕੋ ਕਛੂ ਨ ਰਹਯੋ।
ਰਾਵਰ ਨੇ ਜਿਸ ਕੋ ਨਿਜ ਲਹਯੋ[੬] ॥੧੨॥
ਸੂਰਤ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਪਾਕ।

---

*ਪਾ:-ਭੀਤਰ ਬਰਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖ ਜੋਵਾ।
[੧]ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਤਸਬੀ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਬੰਦਨ ਕੀਤੀ।
[੨]ਪਵਿੱਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤ੍ਰ
[ਫਾ: ਪਾਕ = ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਸੰਸ: ਵਿ = ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਫਾ: ਪਾਕ = ਪਵਿੱਤ੍ਰ]
(ਅ) ਪਾਕ:-ਪਵਿੱਤ੍ਰ। ਵਿਪਾਕ = ਕਰਮ ਫਲ, ਭਾਵ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਯਾ ਫਲ ਤੋਂ ਪਾਕ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਤੁਸੀਂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਸ੍ਵਛੰਦ ਆਏ ਹੋ ਕਿਸੇ ਕਰਮ ਦਾ ਫਲ ਤੁਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ।
+ਪਾ:-ਬਿਬਾਕ = ਖੌਫ ਰਹਿਤ।
[੩]ਹੇ ਬੇਦੀ ਕੁਲ ਚੰਦ! ਆਪ ਬੰਦਨਾ ਯੋਗ ਹੋ।
[੪]ਆਪ (ਚੰਦ ਵਾਙੂ) ਅਮੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹੋ ਤੇ ਖਲਕਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ।
[੫]ਸੱਤਿਨਾਮ ਦੇ ਜਪਣ ਵਿਚ ਲਿਵ ਲਗੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।
[੬]ਆਪਣਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਆਪਨੇ ਜਿਸਨੂੰ।

ਤੁਮਰੋ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹਿਂ ਜਮ ਬਾਕ[੧]।
ਜ਼ਾਹਿਰ ਜਗ ਮਹਿਂ ਜਬਰ ਜ਼ਹੂਰ[੨]।
ਹਾਜ਼ਰ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਦਾਸ ਹਜ਼ੂਰ[੩] ॥੧੩॥
ਗ਼ਾਫਲ ਗੰਜ[੪] ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।
ਇਹ ਕਦੀਮ[੫] ਤੁਮ ਕਰਤੇ ਕਾਜ।
ਜਸ ਚਿਤ ਚਹੋ ਕਰਹੁ ਤਸ ਮਾਲਿਕ।
ਸਿਰਜਨਹਾਰ[*] ਖ਼ਲਕ ਕੋ ਪਾਲਿਕ ॥੧੪॥
ਲਗਜੋ ਆਨਿ ਮੈਂ ਕਦਮ ਤੁਮਾਰੇ।
ਬੂਝਹੁ ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਸਾਰੇ।
ਅਪਨੇ ਪੰਥ ਵਿਖੇ ਮਮ ਟੁਕਰਾ[੬]।
ਜੇ ਰਾਖਹੁ ਤੁਮ, ਕਰਹੁ ਨ ਉਖਰਾ[੭] ॥੧੫॥
ਸਭਿ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਰਖਹੁ ਨਿਰਾਲਾ।
ਮੋ ਪਰਿ ਕਰਿ ਕੈ ਕਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਤੌਂ ਅਬਿ ਪਤਾ ਮੋਹਿ ਕੋ ਦੇਈਏ।
ਮਮ ਉਰ ਅੰਤਰ ਕੀ ਲਖਿ ਲੇਈਏ' ॥੧੬॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਇਕ ਘਟਿਕਾ[੮]।
ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੀ ਲਘੁ ਲਘੁ ਦ੍ਵੈ ਘਟਕਾ[੯]।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਪਾਇ ਮਧੁਰ ਪਕਵਾਨ।
ਸੇਤ ਬਸਤ੍ਰ ਮੁਖ ਬੰਧਨ ਠਾਨਿ ॥੧੭॥
ਪ੍ਰਿਥਮ ਮੁਰੀਦ ਨਿਕਟਿ ਮੰਗਵਾਈ।
ਲੇ ਕਰਿ ਸੋ ਨਿਜ ਹਾਥ ਉਚਾਈ।
ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਪਰ ਦੋਨਹੁਂ ਸੋ ਧਰਿ ਕੈ।

---

[੧]ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ [ਫਾ: ਬਾਕ] (ਅ) ਜਮਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ। [ਅ: ਬਾਕੀ]
[੨]ਡਾਢਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ।
[੩]ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਦਾਸ ਹਜ਼ੂਰ ਨੂੰ (ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਆਪ) ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। (ਅ) ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਹੋ।
[੪](ਰੱਬ ਤੋਂ) ਗ਼ਾਫਲਾਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਯਾ ਗ਼ਫਲਤਾ ਦੇ ਨਾਸ਼ਕ।
[੫]ਆਦੋਂ ਹੀ।
[*]ਪਾ:-ਸਿਰਜਨ ਖਿਜ਼।
[੬]ਟੁਕੜਾ, ਭਾਵ ਮੇਰਾ ਕੁਛਕੁ ਸਬੰਧ।
(ਅ) ਭਾਗ, ਹਿੱਸਾ।
[੭](ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਜੜ ਕੱਟੀ ਜਾਣੀ ਹੈ) ਜੇ ਆਪ ਰਖ ਲਓਗੇ ਤਾਂ (ਮੇਰੀ ਜੜ) ਨਾ ਉਖੜੇਗੀ। [ਦੇਖੋ ੧੪ ਅੰਸੂ ਦਾ ੧੨ ਅੰਕ]
[੮]ਘੜੀ ਭਰ।
[੯]ਦੋ ਕੁੱਜੀਆਂ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸ਼ੁਭ ਸਿਫਤ ਉਚਰਿ ਕੈ ॥੧੮॥
ਹੇਤੁ ਪਰਖਿਬੇ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਆਗਾ।
ਅਤਿ ਸਮੀਪ ਹ੍ਵੈਬੇ ਕਹੁ ਲਾਗਾ।
ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਰਾਜਤਿ ਮਾਤਲ ਅੰਕਾ[1]।
ਸੁੰਦਰ ਦਰਸ਼ਨ ਮਦਨ ਮਯੰਕਾ ॥੧੯॥
ਸ਼ਯਾਮ ਬ੍ਰਿੰਦੁ[2] ਜਨਨੀ ਸ਼ੁਭ ਲਾਇਵ।
ਡੀਠ ਨ ਲਗੈ[3] ਰਿਦਾ ਅਕੁਲਾਇਵ।
ਮਨਹੁਂ ਸੁ ਲੱਛਨ ਚੰਦ[4] ਸੁਹਾਵਾ।
ਦਾਸ ਚਕੋਰਨ ਗਨ ਹਰਖਾਵਾ ॥੨੦॥
ਬਿਕਸਜੋ ਮਨਹੁਂ ਅਲਪ[5] ਅਰਬਿੰਦ।
ਬੈਠਜੋ ਸ਼ੋਭਤਿ ਬਤਸ ਮਲਿੰਦ[6]।
ਸੁਧਾ ਕੁੰਡ ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਮਨੋ।
ਬਿਕਸਤਿ ਕਬਿ ਕਬਿ ਬੀਚੀ ਸਨੋ[7] ॥੨੧॥
ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਮੁਖ ਬੋਲਹਿ।
ਪਿਖਤਿ ਹਸਤਿ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ ਤਨੁ ਡੋਲਹਿ।
ਹਾਥਨਿ ਚਰਨ ਉਛਾਰਤਿ ਡਾਰਤਿ।
ਕਵਿ ਜਿਨ ਪਰ ਉਤਪਲ ਦੁਤਿ ਵਾਰਤਿ[8] ॥੨੨॥
ਹਾਟਕ ਕਟਕ[9] ਜਟੇ ਵਿਚ ਹੀਰੇ।
ਲਾਗੀ ਅੰਗੁਰੀ ਲਗੋਂ ਜੰਜੀਰੇ[10]।
ਜਟੀ ਮੁੰਦਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸੰਗਿ[11]।
ਝਗੁਲੀ ਝੀਨ ਪੀਤ ਸ਼ੁਭ ਰੰਗ ॥੨੩॥
ਲੋਚਨ ਪੁਤਰੀ ਇਤ ਉਤ ਫੇਰਤਿ।

---

[1]ਮਾਮੇ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ।
[2]ਕਾਲੀ ਬਿੰਦੀ।
[3]ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਲਗੇ।
[4]ਚੰਦ ਵਿਚ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸੁਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। [ਚੰਦ ਵਿਚ ਸਸੇ ਦਾ ਕਾਲਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਸਿਲਾਂਛਨ ਬੀ ਚੰਦ ਦਾ ਇਕ ਨਾਮ ਹੈ]
[5]ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ।
[6]ਭਉਰੇ ਦਾ ਬੱਚਾ (ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਕਾਲਾ ਬਿੰਦੂ)।
[7]ਮੂੰਹ ਮੰਡਲ ਮਾਨੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕੁੰਡ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮੁਸਕ੍ਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੋਂ ਲਹਿਰ ਉਠਦੀ ਹੈ।
[8]ਕਵਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[9]ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।
[10]ਉਂਗਲਾਂ ਤੱਕ ਜੰਜੀਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।
[11]ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ।

ਕਰਤਿ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਸੰਗਤਿ ਹੇਰਤਿ।
ਆਯੁਤ[1] ਭਾਲ ਕੇਸ ਬਰ ਛੋਟੇ।
ਸਿਰ ਪਰ ਬਸਤ੍ਰ ਦਮਕਤੇ ਗੋਟੇ ॥੨੪॥
ਸੰਗਤਿ ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ।
ਦਰਸਤਿ ਖਰੇ ਅਲਪ ਗੁਰਨਾਥ[2]।
ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਘਟਕਾ ਜਬਿ ਦੋਨੋ।
ਕਰੀ ਸਮੀਪ ਹੋਇ ਕਰਿ ਨਮੋਂ* ॥੨੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੋਨਹੁਂ ਹਾਥ ਪਸਾਰੇ।
ਘਟੀ ਸਪਰਸ਼ਨ ਕੋ ਤਿਸ ਬਾਰੇ+।
ਤਊ ਨ ਪਹੁਂਚੇ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਲੌ।
ਪਰੇ ਅੰਕ[3] ਮਹਿਂ ਛੁਵੈਂ ਕਹਾਂ ਲੌ ॥੨੬॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਜਾਨਿ।
ਕਰੀ ਵਧਾਵਨ ਬਾਹੁ ਮਹਾਨ।
ਦੋਨੋ ਦ੍ਵੈ ਘਟਕਾ ਪਰ ਲਾਏ।
ਸੰਗਤਿ ਖਰੀ ਨ ਕਿਨਹੁਂ ਲਖਾਏ ॥੨੭॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਇਕ ਕਰੀ ਨਿਹਾਰਨਿ।
ਜਬਿ ਘਟਕਾ ਪਰ ਕਿਯ ਕਰ ਧਾਰਨਿ।
ਭਾਰ ਬਿਸਾਲ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਮਨ ਕੋ।
ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹਾਥ ਦੁਹਿਨਿ ਕੋ ॥੨੮॥
ਅਪਨੀ ਕਰਾਮਾਤ ਕੇ ਸਾਥ।
ਸਾਂਭਤਿ ਭਾ ਦਿਢ ਕਰਿ ਕੈ ਹਾਥ।
ਪੁਨਹਿ ਗੁਰੂ ਨੇ ਅਧਿਕ ਦਬਾਯੋ।
ਪੀਰ ਓਜ ਨਿਜ ਤੇ ਬਿਕੁਲਾਯੋ ॥੨੯॥
ਉਛਲਤਿ ਚਰਨ ਦਿਸ਼ਾ ਤਬਿ ਹੇਰਾ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਮੈਂ ਹੌਂ ਇਨ ਚੇਰਾ।'
ਤਤਛਿਨ ਦੋਨਹੁਂ ਹਾਥ ਉਠਾਏ।
ਬਿਨਾ ਭੀਖ ਨਹਿਂ ਕਿਨਹੁਂ ਲਖਾਏ ॥੩੦॥
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਮਨ ਮੈਂ ਹੁਇ ਆਯੋ।

---

[1]ਚੌੜਾ।
[2]ਛੋਟੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
*ਪਾ:-ਯੌਨੇ।
+ਪਾ:-ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਲਿਹਾਰੇ।
[3]ਗੋਦੀ।

ਦੁਸਕਰ ਤਪ ਕੋ ਫਲ ਜਨੁ ਪਾਯੋ।
ਜਨਮ ਰੰਕ ਜਿਮ ਨਵ ਨਿਧਿ ਲੈਕੇ।
ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਤਿਖ ਜਲ ਜਿਮ ਪੈਕੇ[1] ॥੩੧॥
ਭਈ ਭਾਵਨੀ ਪੂਰਨ ਸਾਰੀ।
ਸੀਸ ਨੰਮ੍ਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਧਾਰੀ।
ਘਟਿਕਾ ਦਈ ਮੁਰੀਦਨ ਹਾਥ।
ਭਰਿ ਲੋਚਨ ਦਰਸਤਿ ਗੁਰ ਨਾਥ ॥੩੨॥
ਅਰਪਹਿਂ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇਨ ਦਾਸ।
ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਕਰਤੇ ਅਰਦਾਸ।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਦਰਬ ਅਗਾਰੇ।
ਧਰਹਿਂ ਆਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੇ ॥੩੩॥
ਕੋ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਕਰਿਵਾਇ।
ਆਨਜੋਂ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਬਰਤਾਇ।
ਚਤਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨਸਿ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਉਤਸਾਹ ਸੁ ਕੀਨਸਿ ॥੩੪॥
ਸਭਿ ਨੈ ਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਜਾਨਾ।
ਬੈਠਿ ਪੀਰ ਹਠ ਕਿਯੋ ਮਹਾਨਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਭਿ ਕੋ ਭਯੋ।
ਅਲਪ ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰੁ ਥਿਯੋ ॥੩੫॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਸਿਖ ਸਾਰੇ।
'ਧੰਨ ਪੀਰ ਜੀ' ਕਹਤਿ ਨਿਹਾਰੇ।
ਸਭਿ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਤੁਮ ਕਰਿਵਾਇਵ।
ਭਾ ਉਤਸਾਹ ਸਿੱਖ ਹਰਖਾਇਵ ॥੩੬॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੋ ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਏ।
ਪੁਨ ਸਿਖ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਏ।
ਤਬਹਿ ਪੀਰ ਜੀ ਖਾਨਾ ਖਾਯੋ।
ਪੁਰਵਿ ਕਾਮਨਾ ਤੇ[2] ਹਰਖਾਯੋ ॥੩੭॥
ਹੁਤੇ ਮੁਰੀਦ ਸੁ ਬੂਝਨਿ ਲਾਗੇ।
'ਘਟੀ ਜੁ ਲਈ ਪੀਰ ਜੀ ਆਗੇ।
ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਕਹੁ ਅਰਪਨਿ ਕਰੇ।

---

[1]ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰੇਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਲ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।
[2]ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਹੋਣ ਤੇ।

ਕਾਰਜ ਕੌਨ ਇਨਹੁं ਤੇ ਸਰੇ? ॥੩੮॥
ਜਿਮ ਲੇ ਗਏ ਤਥਾ ਲੇ ਆਏ।
ਬਾਦ[1] ਕ੍ਰਿੱਤਿ ਇਹ ਪਰਹਿ ਲਖਾਏ।
ਇਹ ਹਮ ਕੋ ਕੁਛ ਪਰਹਿ ਨ ਚੀਨੇ।
ਕਯੋਂ ਧਰਿ ਹਾਥ ਅਗਾਰੀ ਕੀਨੇ?' ॥੩੯॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਨੇ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਇਹ ਅਵਤਰਿਓ ਪੁਰਖ ਮਹਾਨਾ।
ਤੁਰਕਨਿ ਤੇਜ ਮਿਟਾਵਨਿ ਕਾਰਨ।
ਅਪਨਿ ਪੰਥ ਜਗ ਮਹਿਂ ਬਿਸਤਾਰਨਿ ॥੪੦॥
ਮੈਂ ਕੀਨਸਿ ਇਹ ਮਨ ਕੇ ਸਾਥ।
ਧਰਹਿਂ ਜਿ ਦ੍ਵੈ ਪਰ ਦੋਨਹੁं ਹਾਥ।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰਹੈਂ ਜਗ ਦੋਊ।
ਉਪਜਹਿ ਪੰਥ ਰਾਜ ਲੇ ਸੋਊ ॥੪੧॥
ਜੇ ਇਕ ਪਰ ਨਿਜ ਹਾਥ ਧਰੰਤੇ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਤੌ ਨਹਿਂ ਤੁਰਕ ਰਹੰਤੇ।
ਇਸ ਪ੍ਰੀਛਾ ਕਰਿਬੇ ਹਿਤ ਆਯੋ।
ਹੁਤੋ ਸੰਦੇਹ ਰਿਦੇ ਬਿਨਸਾਯੋ' ॥੪੨॥
ਇਮ ਕਹਿ ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਹਰਖਾਇ।
ਹਟਿ ਮਗ ਗਮਨਯੋਂ ਪੁਰਿ ਨਿਕਸਾਇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਆਯੋ ਨਿਜ ਦੇਸ਼।
ਸਿਮਰਤਿ ਰਿਦੇ ਖ਼ੁਦਾਇ ਹਮੇਸ਼ ॥੪੩॥

ਦੋਹਰਾ: -ਬਡੀ ਆਰਬਲ ਹੋਇ ਜਬਿ,
ਬਿਹਸਹਿਂ ਬੋਲਹਿਂ ਬੈਨ।
ਤਬਿ ਜਾਚੌਂ ਮੈਂ ਜਾਚਨਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਪਿਖਿ ਨੈਨ- ॥੪੪॥

ਚੌਪਈ: ਮੂਰਤਿ ਮੁਦਿਤ ਉਦਤਿ ਜਨ ਇੰਦੁ[2]।
ਬੰਦਨੀਯ ਜਗ ਪਿਤਾ ਮਨਿੰਦ[3]।
ਅਤਿ ਉਦਾਰ ਅਤਿ ਯੋਧਾ ਗਾਢੋ।
ਅਤਿ ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤਿਸ਼ੈ ਬਲ ਆਢੋ[4] ॥੪੫॥

---

[1]ਬਿਅਰਥ।
[2]ਮੂਰਤੀ ਆਨੰਦ ਦਾਤੀ ਹੈ ਜਾਣੋ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਉਦੇ ਹੋਇਆ ਹੈ।
[3]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਵਤ।
[4]ਬਲ ਦਾ ਆਸਰਾ।

ਲਖਹਿਂ ਭਵਿੱਖਤ[1] ਚਲਿਤ ਉਦਾਰੇ[2]।
ਕਰਮ ਅਮਾਨੁਖ[3] ਰਣ ਬਿਸਤਾਰੇ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਭੀਖ ਬਹੋਰੀ।
-ਪੁਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਰਸਹੁਂ ਇਸ ਠੌਰੀ[*]- ॥੪੯॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਭੀਖ ਸ਼ਾਹ ਦਰਸ਼ਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖੋੜਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੬॥

---

[1]ਭਵਿੱਖਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ। (ਅ) ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਵਿੱਖਤ (ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ)।
[2]ਉਦਾਰ ਚਰਿੱਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲੇ।
[3]ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਭਾਵ ਈਸ਼੍ਵਰ ਸਮਾਨ ਉੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਕੰਮ।
[*]ਆਪ ਫੇਰ ਲਖਨੌਰ ਵਿਚ ਮਿਲੇ ਸੇ।

੧੭. [ਬਾਲ ਕਉਤਕ]

੧੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੮

ਦੋਹਰਾ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਦਰਸ ਕੋ,
ਸੈਦ ਭੀਖ ਸੁਖ ਪਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਆਪਨੇ ਕੋ ਹਟ੍ਯੋ,
ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨ ਮਨਾਇ ॥੧॥

ਸੈਯਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤ ਸੋਹਤਿ,
ਮੂਰਤਿ ਮਾਧੁਰੀ ਪੂਰਤਿ ਸਾਰੀ[੧]।
ਰੇਸ਼ਮ ਡੋਰ ਬਧੀ ਪਲਨਾ[੨] ਸੰਗ
ਦਾਸ ਝੁਲਾਵਤਿ ਐਂਚਿ ਅਗਾਰੀ।
ਮੰਦਹਿ ਮੰਦ[੩] ਅਨੰਦ ਉਮੰਗਤਿ
ਅੰਗ ਉਤੰਗ ਕਰੈਂ[੪] ਦੁਤਿ ਭਾਰੀ।
ਮਾਨਹੁ ਸੰਘਰ ਕੇ ਕਰਿਬੇ ਹਿਤ
ਸੂਚਤ ਹੈਂ ਉਤਸਾਹੁ ਬਿਥਾਰੀ[੫] ॥੨॥
ਦ੍ਵੈ ਪਦ ਸੁੰਦਰ ਜਯੋਂ ਅਰਬਿੰਦ ਸੁ
ਦਾਸਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਆਨੰਦ ਦਾਨੀ।
ਕੋਮਲ ਲਾਲ ਅਕਾਰ ਲਘੂ
ਅੰਗੁਰੀ ਇਕਸਾਰ ਸੁਭੈਂ ਦੁਤਿ ਸਾਨੀ[੬]।
ਚਿਕਵਨ ਚਾਰੁ ਸੁ ਰੰਗਿ ਸੁ ਗੋਲ
ਦਿਪੈਂ ਨਖ[੭], ਜਾਨ ਕਹੀ ਕਵਿ ਬਾਨੀ[੮]।
ਫੂਲ ਬਧੂਪ ਕਿ[*] ਊਪਰ[੯] ਜਯੋਂ
ਅਤਿ ਉੱਜਲ ਹੀਰਨਿ ਪੰਗਤਿ ਠਾਨੀ[੧੦] ॥੩॥
ਕੂਰਮ[੧੧] ਪੀਠ ਮਨਿੰਦ ਦੁਊ

---

[੧]ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਪੂਰਤ ਹੈ ਸਾਰੀ।
[੨]ਪੰਘੂੜੇ।
[੩]ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।
[੪]ਅੰਗ ਉੱਚੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[੫]ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਤ ਉਤਸਾਹ ਜਣਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[੬]ਸ਼ੋਭਾ ਸਹਿਤ।
[੭]ਚੀਕਣੇ ਸੁਹਣੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਤੇ ਗੋਲ ਚਮਕ ਰਹੇ ਹਨ ਨਹੁੰ।
[੮]ਜਾਣਕੇ ਕਵੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਕਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਵੀ ਨੇ ਅਗਲੀ ਸਤਰ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਦੱਸਣੀ ਹੈ।
[*]ਪਾਠ 'ਬੰਧੂਕ ਕਿ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸਚਰਜ ਨਹੀਂ।
[੯]ਗੁਲ ਦੁਪਹਿਰੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਉੱਤੇ [ਸੰਸ: ਬੰਧੁਕ]
[੧੦]ਉਜਲ ਹੀਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ ਲਾਈ ਹੈ।
[੧੧]ਕੱਛੂਕੁੰਮੇ ਦੀ।

ਪਦ ਬੀਚ ਤੇ ਊਰਧ ਕੋਮਲ ਏਡੀ।
ਕਿੰਚਤ ਆਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਗੁਲਫਾਨ ਕੇ[੧]
ਮਾਸਲ ਜਾਂਘ ਸਜੈਂ ਕਦ ਜੇਡੀ[੨]।
ਊਪਰ ਕੋ ਉਛਰੰਤਿ ਸੁ ਨੂਪਰ
ਯੌਂ ਰੁਣਕੰਤਿ ਭਏ ਛਬਿ ਮੇਡੀ[੩]।
ਮਾਨਹੁ ਮਹਾਤਮ ਕੋ ਉਚਰੈਂ
ਧਰਿ ਧ੍ਯਾਨ ਹਰੈਂ ਬਿਪਤਾ ਬਡ ਕੇਡੀ[੪] ॥੪॥
ਝੀਨ ਝਗਾ ਪਹਿਰੈਂ ਤਨ ਮੈਂ
ਗਨ ਬਾਘ ਨਖਾ ਮਢਿ ਕੰਚਨ ਤੇ[੫]।
ਕੰਧ ਉਤੰਗ ਬਿਲੰਦ ਭੁਜਾਨਿ
ਬਿਰਾਜਤਿ ਹਾਟਕ ਕੰਕਨ[੬] ਤੇ।
ਚਾਰੁ ਬਿਲੋਚਨ ਸਾਥ ਬਿਲੋਕਤਿ
ਭੂਪ ਕਰੇ ਜਿਨ ਰੰਕਨਿ ਤੇ।
ਸੀਸ ਪੈ ਕੇਸ ਸਚਿਕਵਨ[੭] ਸ਼ਜਾਨ
ਮੁਲਾਇਮ ਜੇ ਮਖ਼ਤੂਲਨ ਤੇ[੮] ॥੫॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡ ਭਾਗ ਭਰੀ
ਤਟ[੯] ਬੈਠਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਨੰਦਨ ਕੋ।
ਬੋਲਤਿ ਹੈ ਬਤਰਾਵਨ ਕੋ[੧੦]
ਸੁਤ ਲਾਲਤਿ ਹੈ[੧੧] ਅਭਿਨੰਦਨ ਕੋ[੧੨]।
ਮਾਤ ਦਿਸ਼ਾ ਪਿਖਿ ਕੈ ਮੁਸਕਾਵਤਿ
ਰਾਖਹਿਂ ਧਰਮ ਜੁ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ[੧੩]।
ਅੰਕ ਬਿਠਾਇ ਦੁਲਾਰਤਿ ਹੈ

---

[੧]ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਆਕਾਰ ਹੈ ਗਿੱਟਿਆਂ ਦਾ।
[੨]ਮਸਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜੰਘਾਂ ਕਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।
[੩]ਛਬਿ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੋਈ।
[੪]ਵਡੀ ਕਿਡੀ ਵੀ ਹੋਵੇ ਬਿਪਦਾ।
[੫]ਸ਼ੇਰ ਦੀਆਂ ਨਹੁੰਦਰਾਂ ਸੋਨੇ ਵਿਚ ਮੜ੍ਹੀਆਂ।
[੬]ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।
[੭]ਚੀਕਣੇ।
[੮]ਰੇਸ਼ਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ।
[੯]ਪਾਸ।
[੧੦]ਗੱਲਾਂ। ਕਰਾਉਣ ਵਾਸਤੇ।
[੧੧]ਲਡਾਂਵਦੀ ਹੈ।
[੧੨]ਅਨੰਦ ਕਰਨੇ ਲਈ।
[੧੩]ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਧਰਮ ਰੱਖਣਗੇ ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਵੱਲ ਵੇਖਕੇ ਮੁਸਕ੍ਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਬਿ ਸੁੰਦਰ ਸ਼੍ਰੀ ਜਗਬੰਦਨ ਕੋ[1] ॥੬॥
ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ ਬਿਤੀਤ ਭਏ
ਸੁਤ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਖਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ[2]।
ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਸਮਾਨ ਸਰੂਪ[3]
ਤਿਨੌਂ ਪਿਖਿ ਜਸੋਂ ਜਸੁਧਾ ਗੁਜ਼ਰੀ[4]।
ਦੇਖ ਪ੍ਰਤੱਖਯ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਂ
ਤਿਨ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਨਿ ਕੇ ਸਿਰ ਕਜ਼ਾ ਗੁਜ਼ਰੀ[5]।
ਗੌਰਵਤਾ ਗਿਰ ਸੀ ਜਿਨ ਕੀ[6]
ਅਬਿ ਰੰਚਕ ਭੀ ਨ, ਸਭੀ ਗੁਜ਼ਰੀ[7] ॥੭॥
ਮੋਦ ਉਦੈ ਥਿਤ ਗੋਦ ਮੈਂ ਬੈਠਤਿ
ਫੇਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੈ ਬੈਠਨਿ ਲਾਗੇ।
ਹਾਥਨਿ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ ਬਲ ਪਾਂਇ[8]
ਲਗੇ ਸਰਕਾਨ[9] ਕਛੂ ਕਬਿ ਆਗੇ।
ਦੰਦ ਉਗੇ ਜੁਗ ਸੁੰਦਰ ਸੋਹਤਿ
ਓਠਨਿ ਸਾਥ ਮਹਾਂਦੁਤਿ ਜਾਗੇ।
ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਵਾਲ ਕੇ ਸੰਪਟ ਮੈਂ
ਇਹ ਹੀਰ ਸਰੇਖ ਪਯੂਖ ਮੈਂ ਪਾਗੇ[10] ॥੮॥
ਕਿਲਕੰਤਿ ਹਸੰਤਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹੈਂ,
ਚਲਿ ਰਿੰਙਣ ਅੰਙਣ ਮੈਂ ਫਿਰ ਆਵੈਂ[11]।
ਗੁਲਕਾਰਿ ਗੁਲਾਬ ਗਲੀਚਨ ਪੈ[12]
ਪਦ ਐਂਚਤਿ ਨੂਪਰ ਕੋ ਰੁਣਕਾਵੈਂ।
ਅਤਿ ਚੰਚਲਤਾ ਜੁਗ ਲੋਚਨਿ ਬੀਚ

---

[1]ਬੰਦਨੀਯ ਜੀ ਨੂੰ।
[2]ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ।
[3]ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਤੇ ਸਰੂਪ ਬੀ ਸਾਮਾਨ ਹੈ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ)।
[4]ਭਾਵ ਇਧਰ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਜਰੀ ਹੈ ਉਧਰ ਜਸੋਧਾਂ ਦੀ ਗੁੱਜਰੀ ਜਾਤੀ ਹੈ।
[5]ਕੀ ਬੀਤੀ।
[6]ਪਹਾੜ ਵਰਗੀ ਭਾਰੀ ਗੌਰਵਤਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ।
[7]ਸਾਰੀ ਬੀਤ ਗਈ, ਭਾਵ ਹੁਣ ਥੋੜੀ ਬੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।
[8]ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਬਲ।
[9]ਸਰਕਨੇ ਲੱਗੇ।
[10]ਮਾਨੋ ਗੁਲੀਆਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਹੀਰੇ ਹਨ।
[11]ਰਿੜ੍ਹਕੇ ਵੇਹੜੇ ਵਿਚ ਫਿਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
[12]ਗੁਲਾਬ ਫੁਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਲੀਚਿਆਂ ਤੇ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਰਜੋ ਬਿਧਿ ਯੌਂ ਦਰਸਾਵੈਂ[1]।
-ਜਨੁ ਉੱਜਲ ਪਾਤ੍ਰ ਬਿਲੌਰ ਬਿਖੈ
ਬਹੁ ਨਿਰਮਲ ਰੰਗ ਪਰਜੋ ਝਲਕਾਵੈ- ॥੯॥
ਦਾਸ ਅਦਾਇਬ ਸਾਥ ਰਹੈਂ
ਪਿਖਿ ਤੌਰ ਅਜਾਇਬ ਸਾਹਿਬ ਕੇਰਾ।
ਦੇਖਤਿ ਬੋਲਤਿ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ
ਜੋਰਤਿ ਹਾਥ ਥਿਰੈਂ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਕੌਨ ਕਰੈ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਕਿਸੀ ਬਿਧਿ,
ਹ੍ਵੈਂ ਅਨੁਸਾਰਿ ਜਥਾ ਰੁਖ ਹੇਰਾ[2]।
ਸੇਵਕ ਸੇਵਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰੈਂ
ਗੁਰਦੇਵ ਅਤੇਵ[3] ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਚੇਰਾ ॥੧੦॥
ਕੇਸ ਅਸ਼ੇਸ਼ ਸ ਚਿਕਵਨ, ਮੇਚਕ,
ਕੁੰਚਤ, ਕੋਮਲ ਸੁੰਦਰ ਸਾਰੇ[4]।
ਗੁੰਦਨ ਕੀਨਿ ਸੁਧਾਰਿ ਭਲੇ
ਮਖ਼ਤੂਲ[5] ਮਿਲੇ ਜਨੁ ਪੰਨਗ ਬਾਰੇ[6]।
ਕੰਚਨ ਚਾਰੁ ਜਰਾਵ ਜਰਜੋ
ਮੁਕਤਾਵਲ[7] ਹੀਰੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।
ਸ਼ੋਭਤਿ ਹੈਂ ਸਿਰ ਫੂਲ[8] ਮਨੋ
ਰਵਿ ਕੀ ਰਸਮਾ ਪਰਵਾਰਿਤਿ ਤਾਰੇ[9] ॥੧੧॥
ਕੰਧ ਉਤੰਗ ਬਿਲੰਦ ਭੁਜਾ
ਦਿਢ ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਕੇ ਖਚਿ ਹੀਰੇ।
ਕਿੰਕਨਿ ਬਾਜਤਿ ਹੈ ਚਲਤੇ,
ਉਤਲਾਵਿਤ ਰਿੰਙਣ ਹੈਂ ਕਬਿ ਧੀਰੇ[10]।

---

[1]ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।
[2]ਜਿਵੇਂ ਰੁਖ਼ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।
[3]ਅਤਯੰਤ।
[4]ਸਾਰੇ ਕੇਸ ਬਹੁਤੇ ਚੀਕਣੇ, ਕਾਲੇ, ਕੁੰਡਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਕੋਮਲ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹਨ।
[5]ਰੇਸ਼ਮ।
[6]ਮਾਨੋਂ ਸਰਪਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ।
[7]ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ।
[8]ਸੋਨੇ ਦੇ ਗੋਲ ਗੋਲ ਗਹਿਣੇ ਜੋ ਕੇਸ ਗੁੰਦਣ ਵਿਚ ਪਹਿਰੀ ਦੇ ਹਨ।
[9]ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨਾਲ ਵੇਹੜੇ ਹੋਏ ਤਾਰੇ ਹਨ [ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ ਤਾਂ ਤਾਰੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੜਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਦਨ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਜੇਹੀਆਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਓਹ ਸੂਰਜ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਹਨ]
[10]ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਰਿੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੇ ਹੌਲੀ ਧੀਰਜ ਨਾਲ।

ਬੈਠਤਿ ਹੈਂ ਸਭਿ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰਤਿ
ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਹਿਤ ਛੀਰੇ[੧]।
ਸ਼ਾਰਤ ਸਾਥ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈਂ
ਕਰਿਵਾਵਤਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਆਪਨੇ ਤੀਰੇ[੨] ॥੧੨॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਡਭਾਗ ਭਰੀ
ਨਿਜ ਪਾਨ[੩] ਤੇ ਖਾਨ ਰੁ ਪਾਨ ਕਰਾਵੈ।
ਦੇਖਿ ਮਹਾਂ ਉਚਤਾ ਸੁਤ ਕੀ
ਮੁਖ ਤੇਜ ਸੁਭਾਇਕ ਹੀ ਦਿਪਤਾਵੈ।
-ਹੋਇ ਬਡੋ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਪੂਤ
ਸਪੂਤ ਜਥਾ ਗੁਰ ਕੇ ਘਰ ਭਾਵੈ[੪]।
ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੀ ਰਛ ਠਾਨਤਿ
ਜੋ ਜਗ ਰੱਛਕ ਨਿੱਤਜ ਕਹਾਵੈ- ॥੧੩॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੈ ਨਿਤ ਛੇਮ ਚਹੈ ਸੁਤ,
ਪਾਲਤਿ ਲਾਲਤਿ ਹੈ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਹੈ ਗੁਨ ਮੰਦਰ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ
ਧੋਵਤਿ ਆਪਨੇ ਲੈ ਕਰ ਬਾਰੀ[੫]।
ਅੰਗ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਇ ਬਿਧਾਨ ਸੋਂ[੬]
ਸੂੰਘਤਿ[੭] ਭਾਲ ਜਸੋਂ ਆਨੰਦ ਬਾਰੀ[੮]।
ਅੰਬਰ ਕੋ ਪਹਿਰਾਇ ਬਿਭੂਖਨ[੯]
ਲੌਨ ਸੁ ਰਾਈ ਲੈ ਉਪਰ ਬਾਰੀ[੧੦] ॥੧੪॥
ਦਧਿ ਓਦਨ ਕੋ ਅਚਵਾਇ ਭਲੇ
ਅਨਮੋਦਨ[੧੧] ਨੰਦਨ ਮਾਤ ਕਰੇ।
ਬਹੁ ਚੰਚਲਤਾ ਜੁਤਿ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ

---

[੧]ਦੁੱਧ ਵਾਸਤੇ।
[੨]ਆਪਣੇ ਪਾਸ।
[੩]ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ।
[੪]ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।
[੫]ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ।
[੬]ਬਿਧੀ ਨਾਲ।
[੭]ਚੁੰਮਦੀ ਹੈ।
[੮](ਜੋ ਮੱਥਾ ਕਿ) ਅਨੰਦ ਦੀ ਬਗੀਚੀ ਹੈ।
[੯]ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਾਉਂਦੀ ਹੇ।
[੧੦]ਲੂਣ ਤੇ ਰਾਈ ਉਤੋਂ ਦੀ ਵਾਰਦੀ ਹੈ।
[੧੧]ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਲਾਡ।

ਇਤੇ ਉਤ ਹੋਵਤਿ ਆਨਿ ਥਿਰੇ।
ਕਿਲਕੰਤਿ, ਹਸੰਤਿ, ਹਸਾਵਤਿ ਔਰਨਿ
ਭਾਵਤਿ ਹੀ ਦੁਖ ਦੋਖ ਹਰੇ।
ਸੁਭ ਸ਼ੋਭ ਧਰੇ ਪਰਯੰਕ ਚਰੇਂ,
ਕਬਿ ਫੇਰ ਫਿਰੇਂ ਨਿਜ ਖੇਲ ਢਰੇ[1] ॥੧੫॥
ਇਸ ਰੀਤਿ ਬਿਤੀਤ ਭਏ ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ
ਪਾਇਨ ਮੈਂ ਤਬਿ ਜੋਰ ਭਰਜੋ।
ਹੁਇ ਆਪ ਖਰੇ ਅਵਲੰਬ ਬਿਨਾਂ
ਚਰਣਾਂਬੁਜ ਚਾਇ ਅਗਾਰੀ ਧਰਜੋ।
ਇਮ ਜਾਨਿ ਤਿਖਾਨ ਇਨਾਮ ਕੇ ਹੇਤੁ
ਗਡੀਰਣ[2] ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਘਰਜੋ।
ਅਰਪਜੋ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਮਨੋਰਥ
ਪੂਰਨ ਸੋ ਤਤਕਾਲ ਕਰਜੋ ॥੧੬॥
ਹਾਥ ਗਡੀਰਨ ਪੈ ਧਰਿ ਕੈ
ਪਦ ਮੰਦ ਹੀ ਮੰਦ ਉਠਾਵਨਿ ਲਾਗੇ।
ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਿਕਸਾਵਤਿ
ਸ਼ੋਭਤਿ ਦੰਤ ਅਮੀ ਜਨੁ ਪਾਗੇ।
ਚੰਚਲ ਚਾਰੁ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇ
ਚਿਤਵੰਤਿ ਚਹੂੰਦਿਸ਼ਿ[3] ਰਾਗ ਬਿਰਾਗੇ[4]।
ਬਾਲਿਕ ਬੈ ਬਪੁ ਕ੍ਰੀੜਤਿ ਹੈਂ
ਇਮ ਅੰਙਣ ਮੈਂ ਬਿਹਰੈਂ[5] ਚਲਿ ਆਗੇ ॥੧੭॥
ਕਬਿੱਤ:ਕੋਮਲ ਸੁਰੰਗ ਪਗ ਚੀਕਨੇ ਰੁਚਿਰ ਨਖ
ਗੋਲ ਹੈਂ ਅਕਾਲ ਇਕਸਾਰ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤੇ।
ਇੰਦਰਾ[6] ਕੇ ਮੰਦਰ ਪੈ ਸੁੰਦਰ ਸੁਧਾਰ ਮਾਨੋ
ਹੀਰਨ ਕੀ ਪੰਕਤੀ ਖਚੀ ਹੈ ਦੁਤਿ ਰਾਸ ਤੇ[7]।

---

[1]ਚੱਕਰ ਲਾਂਵਦੇ ਹਨ ਆਪਣੀ ਖੇਲ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ।
[2]ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਟੁਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੱਡਾ।
[3]ਚੁਫੇਰੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।
[4]ਭਾਵ ਸੁਤੇ ਵੈਰਾਗ ਤੇ ਜਗਤਾਰਕ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ (ਅ) ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।
[5]ਵਿਚਰਦੇ ਹਨ।
[6]ਲੱਛਮੀ [ਸੰਸ: ਇਦਿਰਾ]
[7]ਬਹੁਤੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀ।

ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਰੂਪ ਲੱਛਮੀ ਸੁਲੱਛਨ ਕੋ ਬਾਸ ਨਿਤ[1],
ਸਿੱਖਨ ਕੇ ਮਨ ਮਧੁ ਬ੍ਰਿੰਦ[2] ਜਹਾਂ ਬਾਸਤੇ।
ਦੇਖ ਪਾਪ ਨਾਸਤੇ[3], ਲੁਭਾਵਤਿ ਹੁਲਾਸਤੇ
ਸੁ ਗਜਾਨ ਲੇਨਿ ਵਾਸਤੇ ਨ ਛੋਰੈਂ ਪਾਸ ਦਾਸ ਤੇ ॥੧੮॥
ਦੋਊ ਪਦ ਊਪਰ ਬਿਰਾਜੈਂ ਚਾਰੁ ਨੂਪਰ
ਅਨੂਪ ਛਬਿ ਰੂਪ ਕੀ ਨਿਰੂਪਨਿ ਕਰੈ ਸੁ ਕੌਨ[4]।
ਗਮਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕਰੈ ਕਟ ਛੁਦ੍ਰ ਘੰਟਕਾ[5] ਹੈ
ਜ਼ਾਹਰ ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਜੋਤਿ ਜਗਮਗੈ ਜੌਨ[6]।
ਝੀਨੋ ਗਰ ਪੀਰੋ ਚੀਰ[7] ਦੀਪਤਿ ਸ਼ਰੀਰ ਸ਼ੁਭ
ਕੰਕਨ ਜਰਾਉ ਲਘੁ ਰਾਜਤਿ ਹੈਂ ਹਾਥ ਦੌਨ।
ਆਇ ਭੌਨ ਤੌਨ ਸਮੈਂ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਮੌਨ ਕਰੇ
ਨਮੋ ਔਨ ਠਾਨਤਿ ਹੀ ਗੌਨਤੇ ਹੈਂ ਪਾਪ ਤੌਨ[8] ॥੧੯॥
ਕੋਊ ਕੋਊ ਬਾਕ ਲਗੇ ਬੋਲਨ ਅਨਮੋਲ ਛਬਿ
ਤੋਤਰੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯਾ ਮਾਧੁਰੀ ਰਸਾਲ ਕਰਿ[9]।
ਬਨਕ ਧਨੀਨ ਕੀ ਅਨੇਕ ਆਇੰ ਭਾਰਜਾ
ਦੁਲਾਰਤਿ ਹੈਂ ਆਰਜਾ[10] ਸਨੇਹ ਕੋ ਬਿਸਾਲ ਕਰਿ।
ਜੈਸੀ ਧਾਰਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਆਈ ਗੁਰੂ ਧਾਮ ਬਿਖੈ,
ਤੈਸੇ ਹੀ ਬੁਲਾਵਤਿ ਹੈਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਖਜਾਲ ਕਰਿ।
ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਉਤਾਲ ਕਰਿ ਬੋਲਤਿ ਨਿਹਾਲ ਕਰਿ,
ਕਾਹੂੰ ਦੇਹਿੰ ਟਾਲ ਕਰਿ ਈਤ ਊਤ ਚਾਲ ਕਰਿ ॥੨੦॥
ਬਚਨ ਅਮੋਘ[11] ਜਥੋਂ ਸਰੋਘ[12] ਰਾਮ ਚੰਦ ਹਾਥ

---

[1]ਸ਼ੋਭਾ ਰੂਪੀ ਲੱਛਮੀ ਤੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਿਤ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਲੱਛਣਾਂ ਦਾ ਵਾਸ ਹੈ।
[2]ਭੌਰਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ।
[3]ਦੇਖਿਆਂ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[4]ਕੌਣ ਵਰਣਨ ਕਰੇ।
[5]ਤੜਾਗੀ।
[6]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ।
[7]ਪੀਲਾ ਤੇ ਬਰੀਕ ਹੈ ਗਲ ਕੱਪੜਾ।
[8]ਤਿਸ ਵੇਲੇ (ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਹਿਲੋਂ ਦੱਸੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਿਚ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ) ਕੋਈ (ਦਾਸ ਚੁਪ ਚਾਪ ਹੀ ਭਾਵ ਚਿਤ ਵਿਚ ਹੀ (ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਾਉਣ ਦੀ) ਕਾਮਨਾਂ ਧਾਰਕੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਪ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[9]ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਰਸਦਾਇਕ।
[10]ਆਰਜਾ ਭਾਰਜਾ = ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ। (ਅ) ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ (ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ।
[11]ਨਾ ਚੁਕਣ ਵਾਲੇ, ਸਫਲੇ।
[12]ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਣ (ਸਰ+ਓਘ)।

ਤਜੇ[੧], ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰ ਕੋ ਸੁਧਾਰੈ ਨਿਜ ਕਾਜ ਕੋ[੨]।
ਤੈਸੇ ਬਰ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਉਚਾਰੈਂ ਤਾਤਕਾਲ ਹੋਤਿ
ਜਿਸ ਪੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਤਿ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਕੋ।
ਕਾਹੂੰ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਨਾਸਤੇ ਬਿਭੂਤ ਘਰ[੩],
ਫੈਲ੍ਯੋ ਜਸੁ ਪੂਤ[੪] ਪੁਰਿ ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਸਾਜ ਕੋ[੫]।
ਰਾਖੈਂ ਹਿੰਦ ਲਾਜ ਕੋ, ਉਠਾਵੈਂ ਖਲ ਰਾਜ ਕੋ,
ਫਿਰਾਵੈਂ ਸੀਸ ਤਾਜ ਕੋ, ਨਿਵਾਰੈਂ ਸਭਿ ਪਾਜ ਕੋ ॥੨੧॥
ਕੀਰਤੀ ਮਹਾਨ ਭਈ ਮਾਲਤੀ ਸਮਾਨ ਸਾਰੇ,
ਨਾਰੀ ਨਰ ਬਦਨ ਬਖਾਨਤੇ ਮਿਲਤਿ ਹੈਂ[੬]।
'ਮੂਰਤੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੇ ਸਪੁੱਤ੍ਰ ਭਯੋ,
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖੋਂ ਉਚਾਰਤੋ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸੋ ਫਲਤਿ ਹੈਂ[੭]।
ਕਾਂਹੂ ਤਨ ਰੋਗ, ਕਾਹੂ ਸੁਖ ਕੇ ਨ ਭੋਗ ਹੋਤਿ,
ਜਾਚੇ ਬਰ ਜੋਗ[੮] ਨਿਜ ਸੋਗ ਕੋ ਦਲਤਿ ਹੈਂ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਂ ਢੁਲਤਿ ਹੈਂ, ਬਿਹਿਸ ਕੈ ਬੁਲਤਿ ਹੈਂ,
ਅਨੰਦ ਉਗਲਤਿ ਹੈਂ[*], ਅਨੂਪ ਯੌਂ ਚਲਿਤ ਹੈਂ' ॥੨੨॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਖੇਲਿਬੇ ਕਾਰਨ ਸੁੰਦਰ ਖੇਲਨੇ[੯]
ਲ੍ਯਾਇ ਖਰੀਦ ਸੁ ਮੋਲ ਬਡੇਰੇ।
ਜੋ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ ਜੁਵਤੀ[੧੦]
ਪਹਿਰੇ ਨਵ ਭੂਖਨ ਚੀਰ ਅਛੇਰੇ।
ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਬਡ ਚਾਵ ਭਰੀ
ਉਚਵਾਇ ਉਪਾਇਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਗੇਰੇ।
ਮੋਦਕ ਆਦਿਕ ਮੋਦ ਸੋਂ[੧੧] ਲੈ

---

[੧]ਜਿਵੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਦੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ (ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)।
[੨](ਜਿਵੇਂ) ਬ੍ਰਹਮ ਅਸਤ੍ਰ ਛਡਿਆ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[੩]ਘਰ ਦੀ ਵਿਭੂਤੀ।
[੪]ਪਵਿੱਤ੍ਰ।
[੫]ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ (ਲੋਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ ਸਾਜ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ)।
[੬]ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ (ਐਉਂ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[੭]ਭਾਵ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਸੋ ਫਲਦਾ ਹੈ।
[੮]ਯੋਗ ਵਰ ਮੰਗਕੇ।
[*]ਪਾ:-ਸੁ ਕੰਜ ਸੇ ਖਿਲਤ ਹੈਂ।
[੯]ਖਿਡੌਣੇ।
[੧੦]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[੧੧]ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ।

ਚਹੁੰ ਕੋਦ ਤੇ ਹੋਤਿ ਬਿਨੋਦ ਘਨੇਰੇ ॥੨੩॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਆਨਿ ਧਰੈਂ,
ਪਰਿ ਪਾਇਨ ਬੇਨਤਿ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਦੀਨ ਬਨੈਂ ਜੁਗ ਹਾਥਨਿ ਬੰਦਤਿ
'ਮਾਤ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਜਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਸਿੱਖਜ ਸਦਾ ਹਮ,
ਆਨ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਤੇ ਹੁਇ ਅਹਿਲਾਦ ਕੋ'
ਜਾਚਨਾ ਆਨਿ ਬਖਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥੨੪॥
ਕੋ ਸੁਤ ਚਾਹਤਿ, ਕੋ ਸੁਖ ਚਾਹਤਿ,
ਕੋ ਬਿਤ ਚਾਹਤਿ, ਕੋ ਰੁਜ ਦਾਹਤਿ[1]।
ਕੋ ਦ੍ਵਿਜ ਆਵਤਿ, ਬਾਹਜ[2] ਆਵਤਿ,
ਬੈਸ ਬਿਲੋਕਤਿ[3], ਸ਼ੂਦ੍ਰ ਉਮਾਹਤਿ।
ਹਿੰਦਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਵਧੀ ਸ਼ਰਧਾ,
ਤੁਰਕਾਨ ਕਿਤੈ ਗੁਰ ਭਾਵ ਨਿਬਾਹਤਿ[4]।
ਹਾਥਨਿ ਜੋਰ ਨਿਹੋਰਤਿ ਹੈਂ
ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦ ਸਰਾਹਤਿ ॥੨੫॥
ਕਬਿੱਤ: ਕੋਊ ਸਿਖ ਆਪਨੇ ਪੈ ਚਾਹਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰ,
ਦੇਹਿ ਧਨ ਲੇਹਿ ਮੋਲ ਪੰਛੀ ਜਾਤਿ ਜਾਤਿ ਕੇ।
ਸਾਰਕਾ[5], ਸੁ ਕੋਕਲਾ[6] ਉਦਾਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਭਾਸ਼ਣੀ[7],
ਅਨੇਕ ਕੀਰ[8], ਪਾਰਾਵਤ[9] ਰੰਗ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ।
ਤੀਤਰ, ਚਕੋਰ ਚਾਰੁ[10], ਦਾਸਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ[11] ਲਾਲ

---

[1]ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।
[2]ਖੱਤ੍ਰੀ।
[3]ਵੈਸ਼ (ਆਕੇ) ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[4]ਕਿਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੁਰਕ ਬੀ ਨਿਬਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[5]ਮੈਨਾ।
[ਸੰਸ: ਸ਼ਾਰਿਕਾ]
[6]ਕੋਇਲਾਂ।
[7]ਮਿੱਠੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੀਆਂ।
[8]ਤੋਤੇ।
[9]ਕਬੂਤਰ।
[10]ਸੁੰਦਰ।
[11]ਬੁਲਬੁਲ [ਫਾ: ਹਜ਼ਾਰ ਦਾਸਤਾਂ = ਬੁਲਬੁਲ,]

ਪਿੰਜਰੇ ਮਝਾਰ ਪਾਇ ਧਰੇ ਪਾਂਤਿ ਪਾਂਤ ਕੇ[1]।
ਗੁਨ ਕੋ ਸੁਨਵੈਂ ਦਿਖਰਾਵੈਂ ਸੋ ਲਰਾਵੈਂ ਬਹੁ
ਬਿਜੈ ਹਾਰ ਪਾਵੈਂ ਨਖ ਚੋਂਚ ਘਾਤ ਘਾਤ ਕੇ[2] ॥੨੬॥
ਕੌਤਕ ਅਨੇਕ ਤੇ ਸਦੀਨ[3] ਮਾਥ ਟੇਕਤੇ,
ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਹੇਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋ ਰਿਝਾਵਈਂ।
ਬਿਹਸੈਂ ਬਿਬੇਕ ਨਿਧਿ[4] ਬਾਕ ਕੋ ਬਖਾਨਿ ਦੇਤਿ
ਜੈਸੇ ਕਰਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਸੇਵਕ ਸੁ ਆਵਈਂ[5]।
ਪਰਚੈਂ ਬਿਹੰਗ ਸੰਗ ਅੰਗ[6] ਰੰਗ ਰੰਗ ਹੂੰ ਕੇ,
ਬੋਲੈਂ ਬਹੁ ਢੰਗ ਕੇ ਉਤੰਗ ਉਡਵਾਵਈਂ[7]।
ਅਪਰ ਧਨੀਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਆਇ ਖੇਲੈਂ ਗਨ
ਸਾਥ ਕੋ ਨ ਤਜਾਗਿ ਸਕੈਂ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਪਾਵਈਂ ॥੨੭॥
ਰੰਗਦਾਰ ਪੰਗਤੀ ਮਤੰਗ[8] ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਹੂੰ ਕੇ
ਸੁੰਦਰ ਤੁਰੰਗ ਜਥੋਂ ਅਨੰਗ ਕਾਰੀਗਰ ਕੇ[9]।
ਤਿਨੋ ਪੈ ਸਊਰ ਅਸਿ ਸਿਪਰ ਤੁਪਕ ਧਰਿ
ਸੰਮੁਖ ਟਿਕਾਵੈਂ ਜਿਮ ਬੀਰ ਹ੍ਵੈਂ ਸੰਘਰ ਕੇ[10]।
ਡੋਰੇ ਅਰੁ ਪਾਲਕੀ ਸੁ ਬੀਜਨੇ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ
ਸ਼ੇਰ ਮ੍ਰਿਗ ਕੂਕਰ ਲੇ ਆਵੈਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਕੇ।
ਖੇਲੈਂ ਬੀਚ ਘਰ ਕੇ ਮਿਲੇ ਸਮੀਪ ਗੁਰ ਕੇ
ਅਦਾਬ ਸਾਥ ਲਰਕੇ[11] ਸੁ ਬੋਲੈਂ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ ਕੇ ॥੨੮॥
ਬੋਲਤਿ ਅਚੂਕ ਬਾਕ ਜਾਂ ਤੇ ਹੋਤਿ ਰਾਵ ਰਾਂਕ[12],
ਸੁਨੈਂ ਅਰੁ ਦੇਖੈਂ ਪਤੀਆਇ ਬਿਸਮਾਵਈਂ।
ਪਟਨੇ ਨਗਰ ਬਾਗ, ਬੀਥਕਾ ਬਗਰ[13] ਬੀਚ

---

[1]ਪੰਗਤੀਆਂ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ।
[2]ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ।
[3]ਦੀਨ ਹੋਕੇ।
[4]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।
[5]ਆਂਵਦੇ ਹਨ।
[6](ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ) ਅੰਗ।
[7]ਬਹੁਤਾ ਉੱਚਾ ਉਡਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[8](ਬਣੇ ਹੋਏ ਖਿਡਾਉਣੇ) ਹਾਥੀਆਂ ਦੀ ਪੰਗਤੀ।
[9]ਕਾਮਦੇਵ ਰੂਪੀ ਕਾਰੀਗਰ ਨੇ ਮਾਨੋਂ (ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ)।
[10]ਜੁੱਧ ਦੇ।
[11]ਲੜਕੇ।
[12]ਰਾਜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੰਗਾਲ ਤੇ ਕੰਗਾਲਾਂ ਤੋਂ ਰਾਜੇ।
[13]ਵੇਹੜੇ।

ਸਗਰੋ ਉਜਾਗਰ ਸੁਜਸੁ ਪ੍ਰਗਟਾਵਈ।
ਸ਼ਰਧਾ ਬਧਾਵੈਂ, ਸੱਤਿਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਵੈਂ,
ਦੋਊ ਲੋਕ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂ, ਸਿੱਖੀ ਭਾਵ ਨਿਬਹਾਵਈਂ।
ਪੂਨਮ ਦਰਸੁ ਆਦਿ[1] ਦਾਸ ਅੱਪ੍ਰਮਾਦ[2] ਸਭਿ
ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਿਬੇ ਕੋ ਮਿਲੇ ਮੇਲ ਆਵਈਂ ॥੨੯॥
ਗਿਲਮ ਗਲੀਚੇ ਗੁਲਕਾਰੀਨਿ[3] ਫਰਸ਼ ਨੀਚੇ,
ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਤਿਨ ਊਪਰ ਡਸਾਵਤੇ।
ਬਿਸਦ ਬਿਛੌਨਾ ਪਯ ਫੇਨ ਸਮ ਲੌਨਾ ਮ੍ਰਿਦੁ[4]
ਸੇਜਬੰਦ ਗੁੰਫੇ ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਲਰਕਾਵਤੇ।
ਭੂਖਨ ਨਵੀਨ ਚੀਰ ਪਹਿਰੇ ਸਰੀਰ ਧੀਰ
ਹੀਰੇ ਮੁਕਤਾਨਿ ਜੁਤਿ ਬੈਠਿ ਦੀਪਤਾਵਤੇ[5]।
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਬਦਨ[6], ਬਾਕ ਸੁਧਾ ਕੋ ਸਦਨ ਬਰ,
ਮਾਨੋ ਉਡਗਨ ਆਸ ਪਾਸ ਮੈਂ ਸੁਹਾਵਤੇ ॥੩੦॥
ਹਾਥ ਚੌਰ ਚੌਰੀਦਾਰ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਚਾਰੁ ਢੋਰਿ[7],
ਚਲਤਿ ਸੁਹਾਵੈ ਜਨੁ ਸ਼ੋਭਾ ਰਾਜਹੰਸ ਕੀ।
ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬੈਠਯੋ ਢਿਗ ਆਇ[8],
ਗਾਵਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਰਬਾਬੀ ਰਾਗ ਅੰਸ ਕੀ[9]।
ਸੰਗਤਿ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਲਜਾਇ ਲਜਾਇ ਪਾਇ ਤਟ[10]
ਅਰਪੈਂ ਅਨੇਕ, ਕਹੈਂ ਸ਼ਾਰਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ ਕੀ[11]।
ਹੋਤਿ ਅਰਦਾਸ ਸਿਖ ਬੈਹੇ ਆਸ ਪਾਸ ਬਹੁ
ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੋਢੀ ਅਵਿਤੰਸ਼ ਕੀ[12] ॥੩੧॥
ਐਸੇ ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਬਿਦਤਿ ਭਏ ਘਰ ਘਰ,

---

[1]ਪੁੰਨਿਆਂ ਤੇ ਮੱਸਿਆ ਆਦਿਕਾਂ ਪਰ।
[2]ਭਾਵ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਵਾਲੇ ਦਾਸ।
[3]ਫੁਲ ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ।
[4]ਦੁੱਧ ਦੀ ਝੱਗ ਸਮ ਚਿੱਟਾ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਕੋਮਲ।
[5]ਚਮਕਦੇ।
[6]ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਮੁਖ।
[7]ਸੁਹਣਾ ਝੁਲਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[8]ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੀ ਦੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਆ ਕੇ ਕੋਲ ਬੈਠਦੇ ਹਨ।
[9]ਰਾਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਯਾ ਹੈ। (ਅ) ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਗ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੈ।
[10]ਚਰਨਾਂ ਕੋਲ।
[11]ਉਸਤਤ ਦੀ ਬਾਣੀ।
[12]ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਸੋਢੀ ਜੀ ਦੀ।

ਹੋਇ ਪੂਰੀ ਕਾਮਨਾ ਅਨੇਕ ਮਾਨਵਾਨਕੀ[੧]।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੀਰਤੀ ਬਿਸ਼ਾਲ ਬਿਸਤੀਰਤਾ ਕੋ[੨]
ਧਾਰ ਧਾਰਿ ਚੌਂਪ ਜੇ ਬਧੂਨਿ[੩] ਧਨਵਾਨ ਕੀ।
ਕੋਊ ਬਰ ਲੈਬੇ, ਕੋਊ ਦਰਸ ਦਿਖੈਬੇ ਹੇਤੁ,
ਪੈਬੇ ਮਨੁ ਕਾਮਨਾ ਸਮੂਹ ਸੁਖਵਾਨਕੀ[੪]।
ਡਗਰ ਡਗਰ[੫] ਆਇ ਬਗਰ ਬਜਾਰ ਹੂੰਤੇ[੬]
ਸਗਰੇ ਨਗਰ ਭਈ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਕੀ[੭] ॥੩੨॥
ਐਸੇ ਭੀਰ ਹੋਨਿ ਲਾਗੀ ਦਜੋਸ ਪ੍ਰਤਿ ਜਾਨੀ ਚਿਤ,
ਬਲ ਜੁਤਿ ਭਏ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਲਾਇ ਜਾਤਿ[੮]।
ਘਿਰੇ ਨ ਰਹਤਿ ਧਨੀ ਬਧੂਨਿ ਕੇ ਪਾਸ ਪੁਨ
ਇਤੇ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਖਜਾਲ ਤੇ ਟਲਾਇ ਜਾਤਿ।
ਖੇਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲਕੇ, ਨ ਬੋਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲ ਕੇ[੯]
ਕਿ ਅੰਕ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਬਿਸਾਲ ਉਤਲਾਇ ਜਾਤ[੧੦]।
ਅੰਙਣ ਮੈਂ ਧਾਇ ਜਾਤਿ, ਮਾਤ ਗੋਦ ਆਇ ਜਾਤਿ,
ਸਭੈ ਬਿਗਸਾਇ ਜਾਤਿ, ਮੋਦ ਉਪਜਾਇ ਜਾਤਿ ॥੩੩॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਕੀ ਜੋਤਿ ਭਏ
ਜ਼ਾਹਰ ਜਹਾਨ ਮੈਂ ਅਨੇਕ ਨਰ ਤਾਰੇ ਹੈਂ।
ਸਿੱਧ ਸਾਧ ਪੀਰ ਮੀਰ ਕਰਾਮਾਤ ਬਿਖੈ ਧੀਰ,
ਸਭੀ ਪਰ ਛਾਯੋ ਜਸੁ ਜੈਸੇ ਚੰਦ ਤਾਰੇ ਹੈਂ[੧੧]।
ਤਿਨੋਂ ਪੀਛੇ ਹੋਤਿ ਆਏ ਗੁਰੂ ਮਨ ਭਾਏ ਸਭਿ,
ਅਰੇ ਜੇ ਅਗਾਰੀ ਸੇ ਹੰਕਾਰੀ ਗਿਰ ਤਾਰੇ ਹੈਂ[੧੨]।
ਗਾਦੀ ਕੇ ਉਚਿਤ ਅਬਿ ਧਰਮ ਸਥਿਤ ਹੇਤੁ

---

[੧]ਮਨੁਖਾਂ ਦੀ।
[੨]ਬਹੁਤ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਕੀਰਤੀ।
[੩]ਵਹੁਟੀਆਂ।
[੪]ਸੁਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਣ ਨੂੰ।
[੫]ਰਸਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ।
[੬]ਵੇਹੜੇ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ।
[੭]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ।
[੮]ਭਾਵ ਦੌੜਨ ਭੱਜਣ ਲਗ ਪਏ।
[੯]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ।
[੧੦]ਤੇ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚੋਂ ਬੜੀ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[੧੧]ਜਿਵੇਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਦਾ ਤਾਰਿਆਂ ਉਪਰ ਜਸ ਫੈਲਿਆ ਹੈ।
[੧੨]ਪਹਾੜ ਵਰਗੇ ਅਚੱਲ ਹੰਕਾਰੀ ਜੋ ਅੱਗੇ ਅੜੇ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। (ਅ) ਉਹ ਹੰਕਾਰੀ (ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੇ) ਤਾਰੇ (ਵਾਂਙੂ) ਡਿੱਗੇ ਹਨ।

ਦਾਸਨ ਕੋ ਪਾਰਿਬੇ ਕੋ ਏਹੀ ਅਵਤਾਰੇ ਹੈਂ ॥੩੪॥
ਕੇਈ ਕੇਈ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਅਭਿਲਾਖੀ ਹੁਤੇ,
ਐਸੇ ਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਦਰਸ ਕੈ।
ਹਿੰਦੂ ਕਿ ਤੁਰਕ ਬਿਨਾ ਤਰਕ[1] ਗੁਰੂ ਕੋ ਰੂਪ
ਦੇਖੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ ਸਿਰ ਨਜਾਵਤਿ ਹਰਸ਼ ਕੈ[2]।
ਜਾਨੈਂ ਅਤਿ ਊਚੇ ਜਾਂ ਕੇ ਪਾਰ ਨ ਪਹੂੰਚੇ ਕੋਇ[3],
ਸੂਚੇ[4] ਹੈਂ ਬਿਕਾਰਨ ਤੇ ਸਕੈ ਨ ਪਰਸ ਕੈ।
ਸਭਿ ਤੇ ਅਲੇਪ ਸਭਿ ਬਜਾਪਕ, ਨ ਆਦਿ ਅੰਤ
ਸਦਾ ਭਗਵੰਤ ਦੇਤ ਐਸ਼ ਜੇ ਅਰਸ਼ ਕੈ[5] ॥੩੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲਬੈਸ ਬਿਲਾਸ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੭॥

---

[1]ਬਿਨਾ ਹੁਜਤ।
[2]ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ।
[3]ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦਾ ਕੋਈ।
[4]ਪਵਿੱਤ੍ਰ।
[5]ਬੈਕੁੰਠਾਂ ਦੇ ਸੁੱਖ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। [ਅ: ਐਸ਼ = ਸੁਖ। ਅਰਸ਼ = ਬਿਕੁੰਠ]

੧੮. [ਬਾਲ ਚੋਜ]

੧੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੧੯

ਦੋਹਰਾ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬਾਲਿਕ ਲੀਲ੍ਹਾ ਕੀਨਿ।
ਸ਼ਾਹੁਨਿ[1] ਕੇ ਸੁਤ ਅਨਿਕ ਹੀ, ਮਿਲਿ ਖੇਲਹਿਂ ਸੁਖ ਲੀਨ ॥੧॥

ਕਬਿੱਤ: ਕੇਈ ਧਨਵਾਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਆਇ ਖੇਲੈਂ ਤਬਿ
ਬੈਸ ਮੈਂ ਬਡੇਰੇ ਕੁਛ ਭਾਵ ਬਹੁ ਧਾਰਿਈਂ।
ਭਨੈਂ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਜੋਰਿ ਲੋਰਿ ਕੈ[2] ਨਿਹੋਰ ਕਰਿ
'ਨਿਕਟਿ ਹਮਾਰੋ ਬਾਗ਼ ਤਰੁ ਬਿਸਤਾਰਈਂ[3]।
ਨਾਨਾ ਰੰਗ ਫੂਲ ਹੈਂ ਸੁ ਆਲਬਾਲ ਮੂਲ ਹੈਂ[4]
ਸਿਕੰਧ[5] ਝੁਕ ਝੂਲ ਹੈਂ ਫਲੇ ਸੁ ਫਲੁ ਭਾਰਈਂ[6]।
ਅਲਪ, ਬਿਸਾਲ, ਪੀਤ, ਸਬਜ਼, ਸੁ ਲਾਲ ਦਲ[7]
ਮਾਨੋ ਘਨ ਘਟਾ ਘਨੇ ਸੰਘ ਨੇਕ ਸਾਰਈਂ[8] ॥੨॥
ਜਾਮਨ ਜੁਗਲ[9], ਬਟ[10], ਪੀਪਰ[11], ਖ਼ਜੂਰ ਤੁੰਗ,
ਬੱਦਰੀ[12] ਅਨੇਕ ਝੁਕੀ ਭਾਰ ਤੇ ਬਿਸਾਲ ਕੀ।
ਦਾੜਮ[13], ਨੁਰੰਗੀ, ਬੀਜ ਪੂਰ[14] ਤੇ ਸੁਪਾਰੀ ਬਹੁ
ਖਾਰਕ ਖਰੇ ਹੈਂ[15] ਖਰੀ ਖਿਰਨੀ ਸੁ ਡਾਲ ਕੀ[16]।
ਆੜੂ, ਅਮਰੂਦ, ਕਦਲੀਨ[17] ਕੇ ਬਗੀਚੇ ਬਡੇ
ਫੈਲ ਰਹੇ, ਫਾਲਸੇ ਫਲੇ ਹੈਂ ਫਲ ਜਾਲ ਕੀ[18]।

---

[1]ਧਨੀਆਂ ਦੇ।
[2]ਚਾਹ ਕਰਕੇ। (ਅ) ਲੱਭਕੇ।
[3]ਬ੍ਰਿੱਛ ਬਹੁਤ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।
[4]ਮੁੱਢਾਂ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਦੌਰ ਹਨ।
[5]ਟਾਹਣੇ।
[6]ਚੰਗੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਫਲਕੇ ਭਾਰ ਨਾਲ ਝੁਕੇ ਹਨ।
[7]ਪੱਤੇ।
[8]ਸੰਘਣੀਆਂ ਤੇ ਇਕਸਾਰ।
[9]ਜਾਮਨੂੰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ।
[10]ਬੋਹੜ।
[11]ਪਿੱਪਲ।
[12]ਬੇਰੀਆਂ।
[13]ਅਨਾਰ।
[14]ਨਿੰਬੂ [ਹਿੰਦੀ, ਵੀਜ ਪੂਰ]
[15]ਛੁਹਾਰੇ ਖੜੇ ਹਨ।
[16]ਡਾਲਾਂ ਨਾਲ ਖਿਰਨੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।
[17]ਕੇਲੇ।
[18]ਬਹੁਤੇ ਫਲਾਂ ਨਾਲ।

ਛਬਿ ਆਲਬਾਲ ਕੀ, ਉਦਾਲਕ[੧] ਰਸਾਲ ਕੀ[੨]
ਸਰਲ[੩] ਤਰੁ ਤਾਲ ਕੀ[੪] ਹਿੰਤਾਲ ਕੀ[੫] ਤਮਾਲ ਕੀ ॥੩॥
ਸਰੂ ਏਕ ਸਾਰ ਖਰੇ ਹਰੇ ਹਰੇ ਪਾਤ ਜਰੇ,
ਦੇਖੇ ਮਨ ਹਰੇ ਜਹਾਂ ਸ਼ੋਭਾ ਰੇਲ ਝੇਲ ਹੈ[੬]।
ਸੇਵਤੀ[੭] ਕੋ ਸੇਵਤਿ ਸੁ ਮਾਲੀ ਮਾਲ ਮਾਲਤੀ ਕੋ[੮],
ਚੰਪਕ[੯] ਤੇ ਚੌਂਪ ਹੋਤਿ[੧੦], ਰਾਜੈਂ ਗਨ ਏਲ ਹੈਂ।
ਸੁੰਦਰ ਗੁਲਾਬ ਹੈਂ, ਅਜਾਬ ਸੀਂਚੇ ਆਬ ਹੈਂ
ਉਦੈ ਸੁ ਆਫਤਾਬ ਹੈਂ ਖਿਲਤਿ ਚਟਕੇਲ ਹੈਂ[੧੧]।
ਰਾਯ ਬੇਲ ਫੇਲ ਹੈ, ਸੁ ਰਸ ਨਾਲਕੇਲ ਹੈ[੧੨]
ਚੰਬੇਲੀ ਨਾਗ ਬੇਲ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਜੀ! ਤਹਾਂ ਖੇਲ ਹੈਂ[੧੩]' ॥੪॥
ਸ਼ਾਹੁ ਧਨਵਾਨ ਕੇ ਸਪੂਤ ਯੌਂ ਬਖਾਨੇ ਨਿਤ,
ਚਿਤ ਹਿਤ ਠਾਨਿ ਕੈ ਸੁ ਬੂਝੈਂ ਮਾਤ ਜਾਇਕੈ।
[੧੪]'ਗਮਨੈਂਗੇ ਉਪਬਨ ਦੇਖਿ ਆਵੈਂ ਤਤਛਿਨ,
ਲੇਹਿਂ ਸੰਗ ਬਾਲਕਨਿ ਏਹੀ ਦੇਂ ਦਿਖਾਇਕੈ।'
ਜਾਨਿ ਕੈ ਸਪੂਤ ਕੋ ਸੁ ਹਠ ਬਾਗ ਜਾਨਿਬੇ ਕੋ
ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਭਈ ਆਨ ਕੋ ਬਿਹਾਇ ਕੈ[੧੫]।
ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਬਧਾਇ ਕੈ ਸੋ ਹਾਥ ਕੋ ਲਗਾਇ ਕੈ
ਪਲੋਸਤਿ ਸੁ ਭਾਇ ਕੈ[੧੬] ਭਨਤਿ ਸਮੁਝਾਇ ਕੈ ॥੫॥
'ਗਏ ਬਿਨ ਰਹੋ ਜਿਨ[੧] ਬੈਨ ਮੇਰੋ ਮਾਨੋ ਇਮ,

---

[੧]ਲਸੂੜਾ।
[੨]ਤੇ ਅੰਬ ਦੀ।
[੩]ਚੀਲ।
[੪]ਤਾੜ ਨਾਮੇ ਬ੍ਰਿੱਛ ਦੀ।
[੫]ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ ਕੱਦ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਖਜੂਰ।
[੬]ਰੇਲ ਪੇਲ। ਬਹੁਤਾਯਤ।
[੭]ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਕਿਸਮ ਹੈ।
[੮]ਮਾਲਤੀ ਦੀਆਂ ਪੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ।
[੯]ਪੀਲੇ ਸੁਗੰਧੀਦਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਬ੍ਰਿੱਛ।
[੧੦]ਇਲਾਇਚੀਆਂ।
[੧੧]ਸੁਹਣੇ ਗੁਲਾਬ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਸਿੰਜੇ ਹੋਏ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹੇ ਅਜੀਬ ਖੇੜੇ ਨਾਲ ਖਿੜਦੇ ਹਨ [ਹਿੰ: ਚਟਕਲੇ = ਖੇੜਾ। ਚਮਕ। ਸ਼ੋਭਾ]
[੧੨]ਸਹਤ ਰਸ (ਪਾਣੀ) ਦੇ ਨਾਲੀਏਰ ਹਨ।
[੧੩]ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਉਥੇ ਖੇਲਾਂਗੇ।
[੧੪]ਇਥੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[੧੫]ਹੋਰ (ਸੰਕਲਪਾਂ) ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ।
[੧੬]ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ।

ਮਾਤੁਲ ਕੋ ਲੇਹੁ ਸੰਗ ਦਾਸਨਿ ਕੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ।'
'ਕਾਂਹੂ ਕੀ ਨ ਲਾਗੈ ਡੀਠ' ਤੋਰੈ ਤ੍ਰਿਣ ਡਾਰੈ ਪੀਠ
ਰਾਈ ਲੌਨ ਵਾਰਤਿ, ਨਿਹਾਰਤਿ ਮੁਕੰਦ ਕੋ।
ਲੇ ਚਲ੍ਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕੋ[2] ਕ੍ਰਿਪਾਲ[3] ਹ੍ਵੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ
ਬੀਥਕਾ ਕੀ ਉਪਮਾ ਬਢਾਵਤਿ ਬਿਲੰਦ ਕੋ।
ਮਾਨੋ ਲੋਕ ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦੈਂ ਤਿਸ ਰਾਸ਼ਿ ਓਰ
ਜਾਮੈਂ ਉਦੈ ਹੋਤਿ ਪੂਜਜ ਦੁਤੀਆ ਕੇ ਚੰਦ ਕੋ[4] ॥੬॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: [5]'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ
ਬੰਦਨ ਜੋਗ, ਨਿਕੰਦਨ ਪੀਰਾ।
ਬਾਕ ਫੁਰੈ ਜਿਸ ਰੀਤ ਕਰੈ[6],
ਸਭਿ ਸਿੱਧ ਧਰੈਂ, ਧਰਨੀ ਜਿਮ ਧੀਰਾ।'
ਦੇਖਤਿ ਲੋਕ ਅਸ਼ੇਖ਼ ਕਹੈਂ,
ਇਮ ਜਾਤਿ ਚਲੇ ਸੁਨਤੇ ਨਿਜ ਤੀਰਾ।
ਬਾਲ ਬਿਨੋਦ[7] ਚਲੈਂ ਚਹੁੰਕੋਦ
ਬਿਰਾਜਤਿ ਜ੍ਯੋ ਬਿਚ ਕੰਚਨ ਹੀਰਾ[8] ॥੭॥

ਦੋਹਰਾ: ਬਾਲਿਕ ਤਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[9]।
ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਬਾਗ਼ ਮੈਂ, ਬਿਗਸਤਿ ਮੋਦ ਬਿਸਾਲ ॥੮॥

ਕਬਿੱਤ: ਚਾਰੂ ਤਰੁ ਫੂਲ ਰਹੇ[10] ਛਾਯਾ ਅਨਕੂਲ ਰਹੇ,
ਮੂਲ ਦ੍ਰਿਢ ਝੂਲ ਰਹੇ[11], ਨੀਕੇ ਆਲਬਾਲ ਰਹੇ[12]।
ਦੀਪਤਿ ਕਦੰਬ ਰਹੇ[13] ਬੇਲ ਕੇ ਅਲੰਬ ਰਹੇ[14],

---

[1]ਜੇ ਨਹੀਂ।
[2]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
[3]ਮਾਮਾ ਜੀ।
[4]ਜਿਸ ਰਾਸੀ ਵਿਚ ਪੂਜਾ ਯੋਗ ਦੂਤੀਆਂ ਦਾ ਚੰਦ ਉਦੇ ਹੋਵੇ ਮਾਨੋ ਉਧਰ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਮੱਥੇ ਟਿਕੀਂਦੇ ਹਨ।
[5]ਆਪੋ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ।
[6]ਭਾਵ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਦੇਣ।
[7]ਅਨੰਦ ਸਹਤ। ਖੇਡਦੇ।
[8]ਕੰਚਨ ਵਿਚ ਹੀਰਾ।
[9]ਬਹੁਤੇ ਬਾਲਕੇ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਮਾ ਜੀ।
[10]ਸੁਹਣੇ ਬ੍ਰਿੱਛ ਫੁੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।
[11]ਬ੍ਰਿੱਛ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਝੂਲ ਰਹੇ ਹਨ।
[12]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਸ਼ਟਤਿ ਹਨ।
[13]ਕਦੰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ।
[14]ਬੇਲਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਿਲੇ ਨਿਤ ਅੰਬ ਰਹੇ[1], ਰਸ ਮੈਂ ਰਸਾਲ ਰਹੇ[2]।
ਚੰਪਕ ਚਮਕ ਰਹੇ, ਗੰਧ ਮੈਂ ਰਮਕ ਰਹੇ,
ਡਾਰ ਤੇ ਲਮਕ ਰਹੇ, ਛਬਿ ਕੋ ਉਛਾਲ ਰਹੇ।
ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਝਾਰ ਰਹੇ[3], ਧਾਰ ਫੂਲ ਮਾਲ ਰਹੇ,
ਦਲ ਚਲਚਾਲ[4] ਰਹੇ, ਤੁੰਗ ਹ੍ਵੈ ਬਿਸਾਲ ਰਹੇ ॥੯॥
ਮਾਨੋ ਕਾਮ ਬਾਗਵਾਨ ਗੁਰੂ ਸਨਮਾਨ ਹੇਤੁ
ਦਲ ਫਲ ਫੂਲ ਤੇ ਬਸੰਤ ਬਗਰਾਯੋ ਹੈ[5]।
ਸੁੰਦਰ ਬਿਹੰਗ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਉਤੰਗ ਬੈਠਿ,
ਭੌਰਿ ਸਮ ਭੌਰ ਭੂਰ ਭੋਰ ਤੇ ਭ੍ਰਮਾਯੋ ਹੈ[6]।
ਕੂਜਤਿ ਅਨੇਕ ਜਨੁ ਪੂਜਤਿ ਸੁ ਵਾਕ ਕਹਿ[7],
ਧੂਜਤਿ ਹੈਂ ਪੰਖਨਿ[8] ਅਨੰਦ ਉਮਗਾਯੋ ਹੈ।
ਮੋਰਨ ਕੋ ਸ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਕੀਰਨਿ[9] ਭੀ ਭੀਰ ਗਨ,
ਪੋਤਕ ਕਪੋਤ[10] ਸਾਰਕਾਨ ਤੇ[11] ਸੁਹਾਯੋ ਹੈ ॥੧੦॥
ਜਾਨੀ ਮਾਲਾਕਾਰ[12] ਗੁਰੂ ਬਾਗ ਕੇ ਮਝਾਰ ਆਯੋ
ਹਰਖ ਉਦਾਰ ਤੇ ਪਧਾਰਿ ਮਿਲੵੋ ਜਾਇ ਕੈ।
ਪਾਵਨ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪਿ ਹੇਰਿ
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦਨਾ ਕਰੀ ਹੈ ਸੀਸ ਨਾਇ ਕੈ।
ਬਾਗ ਕੇ ਰਸਾਲ ਫਲ, ਫੂਲਨ ਕੀ ਮਾਲਾ ਕਲ,
ਡਾਲੀ[13] ਕੋ ਬਿਸਾਲ ਹੀ ਬਨਾਇ ਧਰੀ ਲਜਾਇ ਕੈ।
ਮਹਾਂ ਗੁਨ ਗਾਇ ਕੈ ਬਿਲੋਕੈ ਨੈਨ ਲਾਇ ਕੈ,
ਰਹੵੋ ਬਿਸੰਮ ਪਾਇ ਕੈ ਸੁ ਮਨ ਬਿਰਮਾਇ ਕੈ ॥੧੧॥

---

[1]ਜਲ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[2]ਰਸ ਵਿਚ ਰਸ੍ਰ ਹੋਏ ਹਨ
(ਅ) ਅੰਬ ਵਾਲੇ ਹਨ।
[3]ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ (ਅ) ਝੂਲ ਰਹੇ ਹਨ।
[4](ਤੇ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਹਿਲ ਰਹੇ ਹਨ)।
[5]ਖਿੜਾਇਆ ਹੈ।
[6]ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੁੰਮਣ ਘੇਰੀ ਸਮ ਸਵੇਰੇ ਤੋਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਭੌਰੇ ਭ੍ਰਮ ਰਹੇ ਹਨ।
[7]ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਅਨੇਕ ਮਾਨੋ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ) ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸ਼ੁਭ ਵਾਕ ਭਾਵ ਗੀਤ ਗਾ ਗਾ ਕਰਕੇ।
[8]ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ।
[9]ਤੋਤਿਆਂ।
[10]ਕਬੂਤਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਤੇ ਕਬੂਤਰ।
[11]ਤੇ ਮੈਨਾ ਨਾਲ।
[12]ਮਾਲੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ।
[13]ਫਲ ਫੁੱਲਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਡਾਲੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਤੁਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੇ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਮਾਲੀ ਕਰ[੧],
ਮਾਲਾ ਕੇ ਉਚਾਇ ਗੁਰੂ ਗਰੇ ਪਹਿਰਾਈ ਹੈ।
ਬਾਲਕ ਬੁਲਾਏ ਫਲ ਸਗਰੇ ਲੁਟਾਏ ਤਿਨੈ,
ਲੂਟਤਿ ਬਿਲਕੋਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਬਧਾਈ ਹੈ।
ਬਿਕਸੈਂ ਬਦਨ ਬਰ ਸੁਖਮਾ ਸਦਨ ਹੂੰ ਤੇ[੨]
ਸੁੰਦਰ ਰਦਨ ਕੁੰਦ ਬਿਸਦਤਾ ਪਾਈ ਹੈ[੩]।
ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਚਾਰੁ ਬਾਗ ਚਾਤੁਰੀ ਸੌਭਾਗ ਜੁਤਿ
ਹੇਰਜੋ ਅਨੁਰਾਗ ਕਰਿ ਮਹਾਂ ਛਬਿਛਾਈ ਹੈ ॥੧੨॥
ਔਰ ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਸਾਥ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕੀਨ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਥ
ਬਾਲਿਕ ਪਲਾਵਤੇ ਪਲਾਇ ਚਲੈਂ ਪਾਇ ਤੇ[੪]।
ਖੇਲੈਂ ਹੁਲਸਾਇ ਕਹੂੰ, ਬੈਠੇ ਜਲ ਥਾਇੰ ਕਹੂੰ,
ਚਲਤਿ ਫੁਹਾਰੇ ਕਹੂੰ ਸੋਹੈਂ ਸਮੁਦਾਇ ਤੇ।
ਪਾਨ[੫] ਪਗ ਪੰਕਜ ਤੇ ਪਾਨੀ ਰੋਕ ਰਾਖੈਂ ਕਹੂੰ,
ਕੇਤਿਕ ਤਰੋਵਰੁ ਅਰੂਢੈਂ ਉਤਲਾਇਤੇ।
ਸੋਹੈ ਬਨ ਨੰਦਨ ਮਨਿੰਦ, ਸੁਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਸ,
ਇੰਦ੍ਰ ਬਾਲ ਬੈਸ ਬਿਖੈ ਬਿਚਰੈਂ ਸੁਭਾਇ ਤੇ[੬] ॥੧੩॥
ਬੀਤਜੋ ਜਬੈ ਏਕ ਜਾਮ, ਕ੍ਰੀੜ ਤੇ ਅਰਾਮ ਬਿਖੈ[੭],
ਪਠਜੋ ਦਾਸ ਮਾਤ ਨੇ ਸੁ ਆਯੋ ਉਤਲਾਇ ਕੈ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਹਜੋ 'ਹੇਰੈ ਜਨਨੀ ਤੁਮਾਰੀ ਦਿਸ਼ਿ
ਧੀਰ ਨ ਧਰਤਿ ਰਾਖੈ ਦ੍ਵਾਰੇ ਨੈਨ ਲਾਇ ਕੈ।
ਬਾਗ਼ ਦੇਖਿ ਲੀਨਿ ਅਰੁ ਖੇਲਿਬੋ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ ਕੀਨਿ
ਗਮਨੋ ਨਿਕੇਤ ਅਬਿ ਹਰਖ ਉਪਾਇ ਕੈ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੈ ਭਨਜੋਂ 'ਸੁ ਚਿਰਕਾਲ ਭਯੋ,
ਚਲੋ ਬਾਲ ਬੋਲ ਲੇਹੁ[੮] ਦੇਖੈਂ ਪੁਨ ਆਇ ਕੈ' ॥੧੪॥
ਬਾਲਿਕ ਹਕਾਰੇ ਆਇ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਤੀਰ ਸਾਰੇ,

---

[੧]ਮਾਲੀ ਦੇ ਹੱਥ।
[੨]ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਘਰ ਮੁਖੜੇ ਤੇ।
[੩]ਮਰਤਬਾਨ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਉੱਜਲਤਾ ਪਾਈ ਹੈ (ਆਪ ਦੇ) ਸੁਹਣੇ ਦੰਦਾਂ ਤੋਂ।
[੪]ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ।
[੫]ਹੱਥ।
[੬]ਬਨ ਇੰਦ੍ਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਾਂਙ ਸੋਂਹਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ (ਤੁੱਲ) ਹਨ (ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਨੋਂ) ਇੰਦਰ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੁਭਾਵਕ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।
[੭]ਖੇਲਦਿਆਂ ਬਾਗ ਵਿਚ [ਸੰਸ: ਆਰਾਮ = ਬਾਗ]
[੮]ਸੱਦ ਲਓ।

ਸੰਗ ਪਰਵਾਰੇ ਸੁ ਪਧਾਰੇ ਘਰ ਓਰ ਕੋ।
ਭੂਖਨ ਰੁਚਿਰ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਪਹਿਰਿ ਪਟ,
ਕੋਊ ਚਲੇ ਮੰਦ, ਕੋ ਦਿਖਾਵਤਿ ਹੈਂ ਦੌਰ ਕੋ।
ਕੋਊ ਫੂਲ ਸੀਸ ਧਰਿ, ਪਾਤਨ ਬਜਾਵੈਂ ਕਰ[1],
ਬੋਲਤਿ ਪਰਸਪਰ ਜਾਤਿ ਕਰਿ ਸ਼ੋਰ ਕੋ।
ਬਡੇ ਭਾਗ ਵਾਰੇ, ਗੁਰੂ ਪਗ ਅਨੁਰਾਗ ਵਾਰੇ,
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਵਾਰੇ ਮਨ ਚਾਰੁ ਕਾਮ ਕੋਰਕੋ[2] ॥੧੫॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਬੀਥਕਾ ਆਵਤਿ ਦੇਖਤਿ ਮਾਨਵ,
ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਨਿਹੋਰਤਿ ਹੈਂ।
ਸੁੰਦਰਤਾ ਜਨੁ ਪਾਨ ਕਰੇ
ਅਨਮੇਖ ਬਿਲੋਚਨ[3] ਜੋਰਤਿ ਹੈਂ।
ਡੀਠ ਪਰੈ ਜਹਿਂ ਲੌ ਗੁਰੁ ਰੂਪ,
ਨਹੀਂ ਤਬਿ ਲੌ ਮੁਖ ਮੋਰਤਿ ਹੈਂ।
ਪੂਰਨਮਾ ਜਨੁ ਚੰਦ ਅਮੰਦ
ਚਕੋਰ ਮਨਿੰਦ ਸੁ ਲੋਰਤਿ ਹੈਂ ॥੧੬॥
ਧਾਮ ਗਏ ਅਭਿਰਾਮ ਗੁਰੂ
ਸੁਤ ਦੇਖਨਿ ਕੋ ਉਤਕੰਠਤਿ[4] ਮਾਈ।
ਧੇਨੁ ਮਹਾਂ ਲਘੁ ਜਯੋਂ ਬਛ ਕੋ[5]
ਬਿਛੁਰੇ ਨ ਥਿਰੇ ਅਤਿ ਹ੍ਵੈ ਅਕੁਲਾਈ।
ਦ੍ਵਾਰ ਬਿਲੋਚਨ ਸੰਮੁਖ ਤੇ
ਮੁਖ ਨੰਦਨ ਦੇਖਤਿ ਹੀ ਹਰਖਾਈ[6]।
ਧੀਰ ਤੇ ਬੈਠਯੋ ਗਯੋ ਨ ਤਹਾਂ,
ਉਠਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਉਛੰਗ ਮੈਂ[7] ਲੇਨਿ ਕੋ ਆਈ ॥੧੭॥
ਗੋਦ ਲਿਯੋ ਉਰ ਮੋਦ ਭਰਯੋ
ਚਹੁੰਕੋਦ ਬਿਨੋਦਤਿ ਬਾਲ ਮਹਾਂ[8]।

---

[1]ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[2]ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕ੍ਰੋੜ ਕਾਮ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਰਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਵਾਰਦੇ ਹਨ ਮਨ ਕਾਮ ਤੋਂ ਕ੍ਰੋੜ ਗੁਣਾਂ ਸੁੰਦਰ ਦੇ ਉਤੋਂ।
[3]ਇਕ ਟਕ ਅੱਖਾਂ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। [ਸੰਸ: ਅਨਿਮਿਖ]
[4]ਤਾਂਘ ਰਹੀ ਸੀ।
[5]ਜਿਵੇਂ ਛੋਟੇ ਵੱਛੇ ਨੂੰ।
[6]ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਈ।
[7]ਗੋਦੀ ਵਿਚ।
[8]ਬਾਲ ਅਤੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਨ।

'ਮਾਤਾ ਜੀ! ਮਾਥ ਟਿਕੇ ਪਗ ਪੈ'
ਇਕ ਬਾਰ ਹੀ ਬਾਕ ਸਮੂਹ ਕਹਾ।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇ ਸੁਖ ਸਾਥ ਭਰੀ,
ਸੁਖਮਾ ਗਲ ਫੂਲਾ ਸੁ ਮਾਲ ਰਹਾ[1]।
ਸੂੰਘਤਿ ਭਾਲ ਬਿਸਾਲ ਮਨੋਹਰ
ਜੋਗੀ ਜਿਸੈ ਬਿਚ ਧਯਾਨ ਲਹਾ ॥੧੮॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਧਰਿ ਧਯਾਨ
ਦੁਊ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕੈ ਬੰਦਨ ਗਾਈ।
ਭ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੀ
'ਕਰਿਵਾਉ ਤਿਹਾਵਲ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ।'
ਤਾਤ ਸੁੰ ਪੂਛਨਿ ਬਾਤ ਲਗੀ
'ਕਸ ਬਾਗ਼ ਪਿਖ੍ਯੋ, ਕਿਮ ਖੇਲ ਮਚਾਈ?'
ਸੁੰਦਰਤਾ ਤਰੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਫੁਹਾਰਨਿ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਈ ॥੧੯॥
ਭੂਖਨ ਚੀਰ ਮਹਾਂ ਧਨ ਕੋ
ਨਿਜ ਨੰਦ ਨਿਛਾਵਰ[2] ਕੋ ਕਰਿ ਮਾਈ।
ਦੇਤਿ ਗਰੀਬਨਿ ਕੋ ਬੁਲਿਵਾਇ
ਅਸੀਸ ਕੋ ਪਾਇ ਰਿਦੇ ਹਰਖਾਈ।
ਆਪਨੇ ਭਾਗ ਸਰਾਹਤਿ ਉੱਤਮ,
-ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿਂ ਹੌਂ ਅਧਿਕਾਈ-।
ਕੀਨਿ ਬਡੋ ਉਤਸਾਹ ਭਲੇ,
ਨਰ ਆਇ ਮਿਲੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਮੁਦਾਈ ॥੨੦॥
ਮੇਵੜੇ ਭੇਜਿ ਸਭੈ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ
ਲੀਨੇ ਹਕਾਰ ਸੁਨੇ ਚਲਿ ਆਏ।
ਚਾਰ ਘਟੀ ਦਿਨ ਸ਼ੇਖ ਰਹ੍ਯੋ
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲ ਭਯੋ ਸਮੁਦਾਏ।
ਭੇਟ ਜਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸਭਿ ਲੇ ਕਰਿ
ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੱਧ ਮਿਲੇ ਹਰਖਾਏ।
ਹੋਨਿ ਬਿਲੋਚਨ ਕੋ ਸੁਫਲੇ ਕਰਿ[3]

---

[1]ਗਲੇ ਵਿਚ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਸ਼ੋਭ ਰਹੀ ਹੈ।
[2]ਵਾਰ ਕਰਕੇ।
[3]ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੁਫਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਯੌਂ ਦਰਸੈਂ ਨਿਧਿ ਰੂਪ ਕੋ ਪਾਏ[੧] ॥੨੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਜ ਅਮੇਜ[੨] ਹੁਏ
ਪਰਯੰਕ ਕੀ ਪੀਠ ਬਿਰਾਜਤਿ ਹੈਂ।
ਸੂਰਜ ਬਾਲ[੩] ਉਦੈ ਗਿਰ ਪੈ,
ਤਮ ਮੋਹ[੪] ਪਿਖੈ ਜਿਸ ਭਾਜਤਿ ਹੈ।
ਦਾਸਨ ਅੰਬਕ ਅੰਬੁਜ ਕਾਨਨ
ਮੋਦ ਤਿਨੈ ਉਪਰਾਜਤਿ ਹੈਂ[੫]।
ਬਾਦ[*] ਕਰੈਂ ਗਨ ਚੋਰ ਨਿਸ਼ਾਚਰ,
ਦੇਖਿ ਦੁਰੈਂ, ਬਹੁ ਲਾਜਤਿ ਹੈਂ[੬+] ॥੨੨॥
ਹੋਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੀ ਅਰਦਾਸ
ਉਪਾਇਨ ਸੁੰਦਰ ਆਨਤਿ ਹੈਂ।
ਹਾਥਨਿ ਜੋਰਿ ਨਿਹੋਰਤਿ ਸੇਵਕ,
ਬੰਦਨਿ ਸੀਸ ਤੇ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਭੀਰ ਭਰੀ ਬਹੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ
ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਧਾਰਿ ਸੁ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਬੈਠਿ ਗਏ ਪਰਵਾਰ ਕਰੇ,
ਕੋਊ ਠਾਢੇ ਪਿਖੈਂ, ਅਘ ਹਾਨਤਿ ਹੈਂ ॥੨੩॥
ਰਾਸ[੭] ਤਿਹਾਵਲ ਆਇ ਗਯੋ
ਧਰਿਵਾਇ ਭਲੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਜਿਤੇ
ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਕੇ ਨਾਮ ਲੈ ਧਯਾਨ ਧਰਾਈ।
ਦੇਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕਰਯੋ ਅਹਿਲਾਦ
ਮ੍ਰਿਯਾਦ ਸਮੇਤ ਸਦਾ ਜਿਮ ਭਾਈ।
ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਸੋ ਤਬਿ ਪਾਵਤਿ
ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਮਿਲੇ ਸਮੁਦਾਈ ॥੨੪॥

---

[੧]ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਪ ਦੇਖਦੇ ਹਨ (ਜਾਣੋ) ਨਿਧ ਪਾਈ ਹੈ।
[੨]ਤੇਜ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਭਾਵ ਤੇਜੱਸ੍ਵੀ ਹੋਕੇ। (ਅ) ਅਮੇਉ, ਅਮਾਪ।
[੩]ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੂਰਜ।
[੪]ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਅੰਧੇਰਾ।
[੫]ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਰੂਪੀ ਕਵਲਾਂ ਦੇ ਬਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਉਪਜਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[*]ਪਾ:-ਬਾਲ।
[੬]ਚੋਰਾਂ ਤੇ ਉਲੂਆਂ ਦੀ (ਆਸ਼ਾ) ਨਿਸ਼ਫਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੇਖਕੇ ਸ਼ਰਮਦੇ ਤੇ ਲੁਕਦੇ ਹਨ।
[+]ਪਾ:-ਬਾਦ ਕਰੈ ਗਨ ਚੋਰਨ ਮਾਚਖ ਦੇਖਿ ਦੁਰੈ ਬਹੁ ਸਾਜਤਿ ਹੈਂ।
[੭]ਬਹੁਤਾ।

ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਰਤਾਵਨਿ ਕੀਨਿ
ਸਭੈ ਸਿਖ ਲੇਤਿ ਅਨੰਦ ਭਏ ਹੈਂ।
ਆਨਨ ਪਾਵਨ ਕੋ ਕਰਿ ਪਾਵਨ[1]
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਾਵਨ ਧਜਾਨ ਲਏ ਹੈਂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਦ੍ਵੈ ਕਰਿ ਜੋਰਿ,
ਅਰਾਧਿ ਮਨੋਰਥ ਐਸਿ ਠਏ ਹੈਂ।
-ਮੋ ਸੁਤ ਕੇ ਸਭਿ ਰੱਛਕ ਹੋਵਹੁ
ਆਨੰਦ ਦੇਹੁ ਬਿਲੰਦ ਨਏ ਹੈਂ ॥੨੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਅਰੁ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੋ
ਅਭਿਬੰਦਨ ਕੈ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗਏ[2]।
ਜਾਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ
ਮੂਰਤਿ ਮਾਨਹੁਂ ਅਨੰਦ ਕਿਏ।
ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਧਰੇ ਘਰ
ਆਪਨਿ ਮੈਂ ਸਭਿਹੂੰਨ ਦਏ[3]।
ਕੀਰਤ ਕੋ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ਹੈਂ
ਇਹ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਮਨੋਗ[4] ਥਿਏ ॥੨੬॥

ਦੋਹਰਾ: ਪ੍ਰਥਮ ਦਿਵਸ ਉਪਬਨ ਗਏ, ਜਨਨੀ ਮੋਦ ਮਹਾਂਨ।
ਕਰਯੋ ਅਧਿਕ ਉਤਸਾਹੁ ਕੋ, ਧਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਧਜਾਨ ॥੨੭॥
ਪਰੀ ਨਿਸਾ ਕਰਿ ਅਸਨ ਕੋ, ਪੌਢਿ ਗਏ ਸੁਖ ਮਾਂਹਿ।
ਭੋਰ ਭਈ ਜਾਗੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਨਰ ਨਾਹਨਿ ਕੇ ਨਾਹ[5] ॥੨੮॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਦਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੮॥

---

[1]ਮੁਖ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਮੁਖ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕੀਤਾ। (ਅ) ਪਵਿੱਤ੍ਰ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ) ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ.........।
[2](ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ) ਗਏ।
[3]ਆਪਣੇ ਘਰ (ਦਿਆਂ) ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਥੋੜਾ ਥੋੜਾ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ। [ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੧ ਅੰਸੂ ੧੦ ਅੰਕ ੧੩]
[4]ਸੁੰਦਰ।
[5]ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਮੀ। ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ।

੧੯. [ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ। ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ]

੧੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੦

ਦੋਹਰਾ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਖਿਲਤਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸੰਤਿ।
ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ ਕੇ ਸਹਤਿ,
ਧਾਵਤਿ ਗਹਿ ਬਿਕਸੰਤਿ[1] ॥੧॥
ਸ੍ਵੈਯਾ: ਇਕ ਦਯੋਸ ਲਿਏ ਸੰਗ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦਨ
ਮਾਤ ਕੀ ਆਇਸੁ ਤੇ ਹਰਖਾਏ।
'ਮਿਲ ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਸੁ ਗੰਗ ਨਦੀ ਤਟ
ਆਜ ਚਲੈ ਜਲ ਕੋ ਦਰਸਾਏਂ।
ਨਿਕਸੇ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗੁਰੂ ਅਭਿਰਾਮ
ਸੁ ਕਾਮਨਾ ਜਾਚਕ ਕੀ ਪੁਰਵਾਏ[2]।'
ਮੁਖ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਬਚ ਬੋਲਤਿ ਹੈਂ
ਜਨੁ ਫੂਲ ਝਰੈਂ ਹੁਲਸੈਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥੨॥
ਬੀਥਕਾ ਮੈਂ ਬਹੁ ਬਾਲਿਕ ਭਾਵ ਤੇ
ਕ੍ਰੀੜਤ[3] ਜਾਤਿ ਸੁਹਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਦੇਖਤਿ ਸੇਵਕ ਕੈ ਨਰ ਆਨਿ
ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ[4] ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਆਪਸ ਮੈਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਪੁਰਿ ਕੇ
ਨਰ ਕੀਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ।
'ਦੀਸਤਿ ਹੈਂ ਲਘੁ ਰੂਪ ਗੁਰੂ
ਤਊ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ ਦਿਪਾਵਤਿ ਹੈਂ' ॥੩॥
ਸ੍ਵੈਯਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ
ਬੰਦਨ ਜੋਗ ਨਿਕੰਦਨ ਪੀਰਾ।
ਬਾਕ ਫੁਰੈ ਕਹਿਂ ਜਾਂਹਿ ਸੁਭਾਇਕ
ਰੰਕ ਤੇ ਰਾਵ ਕਰੈਂ ਗਜ ਕੀਰਾ[5]।
ਭੂਖਨ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ ਹੈ

---

[1]ਦੌੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫੜਕੇ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[2]ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰਦੇ ਹਨ।
[3]ਖੇਲਦੇ।
[4]ਪ੍ਰਤਾਪ (ਦੇਖਕੇ)।
[5]ਕੀੜੇ ਤੋਂ ਹਾਥੀ
(ਅ) ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਕੀੜਾ।

ਜਨੁ ਮੂਰਤ ਹੈ ਰਸ ਬੀਰ ਸਧੀਰਾ[੧]।
ਜਾਤਿ ਚਲੇ ਤਬਿ ਆਇ ਗਯੋ
ਸਲਿਤਾ ਗਨ ਤੇ ਜੁਤਿ ਗੰਗ ਕੋ ਤੀਰਾ[੨] ॥੪॥
ਸਲਿਤਾ ਗਨ ਕੋ ਦਰਿਆਉ ਮਹਾਂ
ਗੁਰ ਆਗਮ ਕੋ ਲਖਿ ਹੋਤਿ ਉਛਾਲਾ।
ਤਰਨੀ ਪਰ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜ ਗਏ
ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਹੇਰਤਿ ਸਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ[੩]।
ਜਲ ਚਾਹਤਿ ਹੈ ਛੁਹਿਬੇ ਪਗ ਪੰਕਜ,
ਪੈ ਅਸਮੰਜਸ ਊਚ ਬਿਸਾਲਾ[੪]।
[੫]ਉਛਰੰਤਿ ਕਛੂ ਨ ਪਰੰਤੁ ਲਗੇ
ਸਭਿ ਪਾਪਨਿ ਹੰਤ ਮਹੰਤ ਉਜਾਲਾ[੬] ॥੫॥
ਮਾਤੁਲ ਗੋਦ ਮੈਂ ਮੋਦ ਭਰੇ
ਜਲ ਕੋਦ[੬] ਬਿਲੋਕ ਕਰੀ ਚਤੁਰਾਈ।
ਦ੍ਵੈ ਚਰਣਾਂਬੁਜ ਕੋ[੭] ਤਬਿ ਹੂੰ
ਤਰਨੀ ਤਟ[੮] ਜੰਘ ਤਰੇ ਲਰਕਾਈ।
ਮੂਰਤ ਧਾਰਿ ਪਖਾਰਤਿ ਹੈ,
ਮੁਦ ਧਾਰਤਿ ਹੈ ਲਹਿ ਕੈ ਜਲਰਾਈ[੯]।
-ਪਾਪ ਅਨੇਕਨਿ ਕੇ ਹਰਤਾ
ਇਹ ਮੰਗਲ ਕੇ ਕਰਤਾ ਸਮੁਦਾਈ- ॥੬॥

ਦੋਹਰਾ: ਅਪਰ ਨਹੀਂ ਅਵਿਲੋਕਤੇ, ਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਰਸਾਇੰ।
ਪਦ ਅਰਬਿੰਦ ਪਖਾਰਿ ਕੈ, ਜਲ ਮੈਂ ਗਜੋ ਸਮਾਇ[੧੦] ॥੭॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਦੀਨਿ ਮਲਾਹ ਕੋ ਦਾਨ ਮਹਾਂ,
ਕਹਿ ਬਾਕ ਤਿਸੇ ਤਰਨੀ ਚਲਿਵਾਈ।

---

[੧]ਵੀਰ ਰਸ ਸਹਿਤ ਧੀਰਜ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ।
[੨]ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਸਮੇਤ (ਵਗ ਰਹੀ) ਗੰਗਾ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ।
[੩]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ।
[੪]ਕਠਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਚਰਨ ਉੱਚੇ ਹਨ।
[੫]ਪਾਣੀ ਕੁਛ ਉਛਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂਜਨੀਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ (ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ)।
[੬]ਤਰਫ।
[੭]ਦੋਵੇਂ ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ।
[੮]ਬੇੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ (ਹੋਕੇ)।
[੯]ਵਰੁਣ।
[੧੦]ਭਾਵ ਵਰੁਣ ਸਮਾ ਗਿਆ।

ਨੀਰ ਗੰਭੀਰ ਮੈਂ ਜਾਇ ਫਿਰੀ ਤਬਿ,
ਬੇਗ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਧਵਾਈ।
ਲੇ ਕਬਿ ਜਾਤਿ ਪਰੇ ਨਵਕਾ,
ਕਬਿ ਲਜਾਵਤਿ ਬੇਗ ਤੇ ਵਾਰ ਲਗਾਈ।
ਫਾਂਦਤਿ ਹੈਂ ਕਬਿ ਫੇਰ ਚਢੈਂ,
ਸਿਸ ਦੌਰਤਿ ਹੈਂ ਕਿਲਕੈਂ ਬਿਗਸਾਈ ॥੮॥
ਜਲ ਕੇ ਤਟ ਕ੍ਰੀੜਤਿ ਹੈਂ ਮੁਦ ਸੋਂ
ਕਰ ਪੰਕਜ ਕੋ ਨਿਜ ਪੰਕ ਧਸਾਵੈਂ[1]।
ਗਨ ਲੋਕ ਬਿਲੋਕਨਿ ਹੇਤੁ ਖਰੇ
ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਦੂਰ ਤੇ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ।
ਦਰਸੈਂ, ਪਰਸੈਂ, ਹਰਖੈਂ ਉਰ ਮੈਂ
ਬਹੁ ਭਾਵ ਧਰੇ ਗੁਨ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।
'ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਇਹ ਨੰਦਨ,
ਜਾਗਤਿ ਜ਼ਾਹਰੀ ਜੋਤਿ' ਜਨਾਵੈ ॥੯॥
ਜੁਤਿ ਚੰਚਲਤਾ ਚਿਤਵੰਤਿ ਚਹੂੰ ਦਿਸ਼ਿ
ਮਾਨ ਰਖੈਂ ਕਰਿ ਚਾਤੁਰਤਾਈ।
ਗਨ ਮਾਨਵ ਮੈਂ ਅਸ ਨਾਂਹਿ ਕੋਊ,
ਜਿਸ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਨਹਿੰ ਡੀਠ ਲਗਾਈ।
ਬਹੁ ਬਾਲਿਕ ਮੈਂ ਮਿਲਿ[*] ਖੇਲਤਿ ਹੈਂ
ਮ੍ਰਿਦੁ ਮੂਰਤਿ ਮਾਧੁਰੀ ਪੈ ਛਬਿ ਛਾਈ[2]।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੀਰਤਿ ਗਾਵਤਿ ਜਾਤਿ
ਅਲੌਕਿਕ ਰੀਤਿ ਪੁਨੀਤ ਸੁਹਾਈ ॥੧੦॥
ਜਾਚਕ ਜਾਚਨਾ ਜੋਇ ਕਰੈ
ਸੁਨਿ ਤਾਹੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਿਵਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਖੇਲਤਿ ਬੀਤ ਗਯੋ ਇਕ ਜਾਮ
ਮਹਾਂ ਅਭਿਰਾਮ ਸੁਹਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਤਬਿ ਦਾਸ ਪਠ੍ਯੋ
'ਕਹੁ ਜਾਇ -ਚਲੋ ਸੁ ਬੁਲਾਵਤਿ ਹੈਂ[3]-।'

---

[1]ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਕਵਲ ਨੂੰ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਧਸਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
[*]ਪਾ:-ਤਿਮ।
[2]ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤੀ ਤੇ ਛਬਿ ਛਾ ਰਹੀ ਹੈ।
[3]ਜਾਕੇ ਕਹੋ ਕਿ (ਮਾਤਾ ਜੀ) ਸੱਦਦੇ ਹਨ ਚੱਲੋ।

ਹਾਥਨਿ ਜੋਰ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੂ! ਜਨਨੀ ਉਤਲਾਵਤਿ ਹੈ' ॥੧੧॥
ਮਾਤੁਲ ਲਾਲਤਿ ਚਾਲਤਿ ਹੈਂ
ਬਚ ਪਾਲਤਿ ਹੈਂ ਜਿਮ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਵੈਂ[1]।
ਸੇਵਕ ਕੇਰ ਸਿਕੰਧ ਅਰੂਢਿ
ਪਿਖੈਂ ਪੁਰਿ ਬੀਥਕਾ ਤੇ ਹੁਲਸਾਵੈਂ।
ਤਾਂਹਿ ਪਲਾਇ ਫੰਧਾਵਤਿ ਹੈਂ
ਉਛਲੰਤਿ ਉਤੰਗ ਤੁਰੰਗ ਜਯੋਂ ਜਾਵੈ।
ਧਾਮ ਬਰੇ ਸੁਖਧਾਮ ਪ੍ਰਭੂ
ਜਿਸ ਨਾਮ ਜਪੇ ਜਨ ਮੋਖ ਕੋ ਪਾਵੈਂ ॥੧੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਉਠਿ ਗੋਦ ਲਿਏ,
ਮਨ ਮੋਦ ਕਿਯੇ ਸੁਤ ਲਾਲਤਿ ਹੈ।
ਸੂੰਘਤਿ ਮਾਥ ਪਲੋਸਤਿ ਹਾਥ,
ਸਨੇਹ ਕੇ ਸਾਥ ਨਿਹਾਲਤਿ ਹੈ।
'ਭਾ ਚਿਰਕਾਲ ਲਿਏ ਗਨ ਬਾਲ
ਨਦੀ ਜਹਿਂ ਜਾਲ ਹੀ ਚਾਲਤਿ ਹੈ[2]।
ਨੀਕ ਨ ਸੋ[3], ਰਮਨੀਕ ਰਹੋ
ਘਰ ਖੇਲਹੁ[4]', ਸੀਖ ਸਿਖਾਲਤਿ ਹੈ ॥੧੩॥
ਮਾਤ ਸੋਂ ਬਾਤ ਕਹੈਂ ਜੁਤਿ ਚਾਉ
'ਅਰੂਢਿ ਭਏ ਨਵਕਾ ਪਰ ਜਾਈ।
ਕੇਵਟ ਨੀਰ ਗੰਭੀਰ ਬਿਖੈ
ਪਹੁੰਚਾਇ ਮਹਾਂ ਬਲ ਧਾਰਿ ਧਵਾਈ[5]।
ਦੂਰ ਗਯੋ ਪੁਨ ਲਜਾਵਤਿ ਭਾ
ਬਡ ਬੇਗ ਧਰੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਭ੍ਰਮਾਈ।
ਮੰਦਿਰ, ਤੀਰ ਮਹੀਰੁਹ, ਥੀਰੁ,
ਖਰੀ ਨਰ ਭੀਰ ਮਨੋ ਸੁ ਫਿਰਾਈ[6]' ॥੧੪॥
ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੋਲਤਿ, ਡੋਲਤਿ ਕੁੰਡਲ ਸ਼੍ਰੋਨ,

---

[1]ਜਿਵੇਂ ਕਹਿਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਤਿਵੇਂ) ਬਚਨ ਪਾਲਦੇ ਹਨ।
[2]ਭਾਵ ਮਿਲਕੇ ਤੇ ਭਰ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।
[3]ਇਹ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ।
[4]ਘਰ ਰਹਿਣਾ ਤੇ ਖੇਲਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ।
[5]ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੌੜਾਈ।
[6]ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਮੰਦਰ, ਉੱਗੇ ਖੜੇ ਬ੍ਰਿੱਛ, ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖੜੋਤੀ ਭੀੜ ਮਾਨੋ ਫਿਰਦੇ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ।

ਕਪੋਲਨ ਝਾਲ ਪਰੈ ਇਸ ਭਾਂਤੀ[1]।
ਜਨੁ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਰਦ[2] ਚੰਦ ਬਿਖੈ
ਬਰ ਮੀਨ ਫਿਰੈ ਸੁਖਮਾ ਬਿਗਸਾਤੀ[3]।
ਬਿਗਸੈ ਸੁਨਿ ਬਾਤਿ ਰਿਦੈ ਹਰਖਾਤਿ
ਬਿਲੋਕਤਿ ਮਾਤ ਮਹਾਂ ਉਮਗਾਤੀ।
ਜਨੁ ਸਾਧਨ ਸਾਧਤਿ ਕੋ ਦੁਖਦੇ
ਤਿਹ ਸਿੱਧ ਮਿਲੀ ਹੁਇ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ[4] ॥੧੫॥
ਰੈਨ ਪਰੀ ਕਰਿ ਭੋਜਨ ਐਨ[5],
ਪਿਯੋ ਪਯ[6], ਸੈਨ ਕਰੀ ਸੁਖ ਪਾਏ।
ਭੋਰ ਭਈ ਤਜਿ ਨੀਂਦ ਉਠੇ,
ਕਰਿ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਪ੍ਰਯੰਕ ਸੁਹਾਏ।
ਸੁੰਦਰ ਚੀਰ ਬਿਭੂਖਨ ਕੰਚਨ
ਮੋਲ ਵਡੇ ਜਨਨੀ ਪਹਿਰਾਏ।
ਸ਼ਾਹੁ ਧਨੀਨ ਕੇ ਆਇ ਸਪੂਤ
ਨਮੋ ਕਰਿ ਹੋਹਿਂ ਮਿਲੈਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੬॥
ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਖੇਲਨਿ ਖੇਲਤਿ
ਬੋਲਤਿ ਡੋਲਤਿ ਮੰਦਿਰ ਮਾਂਹੀ।
ਏਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਘਰ ਪਾਸ ਪਰੋਸਨ
ਜਾਇ ਖਿਝਾਵਤਿ ਹੈਂ ਘਰ ਤਾਂਹੀ।
ਆਂਖ ਬਚਾਇ ਉਚਾਇ ਲਿਜਾਵਤਿ
ਕਾਤਨੀ[7] ਤੂਲ ਰੁ ਸੂਤ[8] ਜਿ ਪਾਹੀ।
ਸੋ ਅਵਿਲੋਕ ਸ ਕੋਪ ਉਠੈ
ਗਹਿ ਛੂਛਕ[9] ਹਾਥ ਪਰੈ ਪਿਛਵਾਹੀ ॥੧੭॥
ਆਇ ਸਮੀਪ, ਪਲਾਇ ਚਲੈਂ ਤਬਿ,
ਜਯੋਂ ਮਿਲਿ ਕੈ ਨਹਿਂ ਛੂਵਨ ਪਾਵੈਂ।

---

[1]ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਏ ਡੋਲ ਰਹੇ ਕੁੰਡਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਲ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
[2]ਮਾਨੋਂ ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਪੂਰਨ।
[3]ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ।
[4]ਦੁਖਦਾਈ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਛਾਤੀ ਠਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[5]ਘਰ ਵਿਚ।
[6]ਦੁੱਧ ਪੀਤਾ।
[7]ਕੱਤਣੀ = ਪੂਣੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਢੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਤੀਲਾਂ ਦੀ ਪਟਾਰੀ।
[8]ਭਾਵ ਪੂਣੀਆਂ ਤੇ ਮੁੱਢੇ।
[9]ਸੋਟੀ।

ਦੂਰ ਨ ਜਾਤਿ ਨਜੀਕ ਰਹੈਂ,
ਇਮ ਜਾਨਤਿ -ਮੈਂ ਗਹਿ ਲੇਊਂ- ਪਲਾਵੈਂ।
ਨੂਪਰ ਕਿੰਕਨੀ ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ
ਭੂਖਨ ਏ ਸਭਿ ਨਾਦ ਉਠਾਵੈਂ।
ਧਾਇ ਇਤੇ ਉਤ ਜਾਇਂ ਜਿਤੈ ਕਿਤ,
ਤਾਂਹਿ ਗਤਾਗਤਿ ਧਾਰਿ[1] ਭ੍ਰਮਾਵੈਂ ॥੧੮॥
'ਜਾਂਹਿ ਕਹਾਂ, ਗਹਿ ਕੈ ਤੁਝ ਕੋ
ਤੁਵ ਮਾਤ ਕੇ ਪਾਸ ਮੈਂ ਦੇਉਂ ਗਹਾਈ।
ਛੂਛਕ ਦੈ ਅਪਨੇ ਕਰ ਕੀ,
ਹਤਵਾਉਂ ਭਲੇ[2] ਸਭਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
ਰੇ ਸੁਨ ਗੋਬਿੰਦ! ਜਾਹੁ ਅਬੈ ਟਰਿ,
ਮੋਹਿ ਕੋ ਸ਼੍ਰੱਮ ਕਰੈਂ ਅਕੁਲਾਈ[3]।
ਹਾਥ ਤੇ ਡਾਰਿ ਉਤਾਇਲ ਦੇਵਹੁ
ਨਾਂਹਿ ਤ ਮੈਂ ਕਹਿ ਹੌਂ ਘਰ ਜਾਈ' ॥੧੯॥
ਤਾਂਹਿ ਖਿਝਾਇ ਭਜਾਇ ਸ਼੍ਰਮਾਵਹਿਂ[4]
ਫੇਰ ਬਖੇਰਤਿ ਸੂਤ ਰੁ ਪੂਣੀ।
ਬੀਨਤਿ ਸੋ, ਤਬਿ ਜਾਇ ਮਿਲੈਂ
ਜਹਿਂ ਬਾਲਕਿ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਖੇਲ ਸਲੂਣੀ[5]।
ਤੂਲ ਰੁ ਤਾਰ ਜਥਾ ਬਿਗਰੇ
ਤਿਮ ਹਾਥ ਧਰੇ ਹੁਇ ਕੋਪ ਤੇ ਊਣੀ[6]।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿਗ ਤੀਰ ਦਿਖਾਵਤਿ
ਬਾਤ ਬਨਾਇ ਸੁਨਾਵਤਿ ਦੂਣੀ ॥੨੦॥
'ਲੇਹੁ ਬਿਲੋਕ ਸੁ ਨੰਦਨ ਕੀ
ਕਰਤੂਤ ਕਰੀ ਘਰ ਧੂੰਮ ਉਤਾਰੇ[7]।
ਬੈਠਨਿ ਦੇਤਿ ਨ ਕਾਤਨ ਦੇਤਿ,
ਸੁ ਲੇਤਿ ਉਠਾਇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਨਿਹਾਰੇ।

---

[1]ਗਤ+ਅਗਤ = ਅੱਗੇ ਵਧ ਪਿੱਛੇ ਹਟ, ਟੇਢ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਫੜਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਧਾਰਨੀ।
[2]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਟਵਾਵਾਂਗੀ।
[3]ਮੈਨੂੰ ਥਕਾ ਕੇ ਵਿਆਕੁਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹਈ।
[4]ਥਕਾ ਕੇ।
[5]ਸੁੰਦਰ।
[6]ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਲ ਆਤੁਰ ਹੋ ਕੇ (ਅ) ਤਿਊਣੀ = ਤਿਗੁਣੀ ਕ੍ਰੋਧਵਾਨ ਹੋਕੇ।
[7]ਊਧਮ ਮਚਾਇਆ ਸੂ।

ਫੈਂਕਤਿ ਦੂਰ, ਬਿਖੇਰਤਿ ਹੈ,
ਤਜਿ ਦੌਰਤਿ ਹੈ, ਕੁਕਰੀ ਬਿਸਤਾਰੇ[1]।
ਹਾਥ ਨਾ ਆਵਤਿ, ਮੋਹਿ ਭ੍ਰਮਾਵਤਿ,
ਮੈਂ ਸ਼੍ਰਮ ਪਾਇ ਕਰੀ ਹੈ ਪੁਕਾਰੇ' ॥੨੧॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੀ ਬਾਰਤਾ
ਚੰਚਲਤਾ ਜਿਨ ਮੇਂ ਅਧਿਕਾਈ।
ਜਾਇ ਅਕਾਵਤਿ ਸੰਝ ਸਵੇਰ[2]
ਬ੍ਰਿਧਾ ਬਿਨ ਜੋਰ ਬਡੀ ਅਕੁਲਾਈ[3]।
ਠਾਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਨ ਦੀਨਿ ਕਛੂ
ਸਭਿ ਚੀਰ ਸਰੀਰ ਕੇ ਦੀਨਿ ਬਨਾਈ।
'ਮੋ ਸੁਤ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਕਰੈ
ਮਨ ਮੈਂ ਨਹਿਂ ਆਨਹੁ ਕੋਪ ਸੁ ਮਾਈ[4]!' ॥੨੨॥
'ਮੈਂ ਨ ਕਰੋਂ ਰਿਸ ਕੋ ਕਬਿ ਤਾਂ ਪਰ,
ਮੋ ਗ੍ਰਿਹਿ ਖੇਲਨਿ ਰੋਜ ਸਿਧਾਵੈ।
ਬਾਲਿਕ ਸੰਗ ਲਿਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ
ਲੇ ਵਸਤੂ ਨਿਜ ਹਾਥ ਬਗਾਵੈ।
ਗੈਲ ਪਰੋਂ ਤਬਿ ਭਾਜ ਚਲੈ,
ਜਬਿ ਮੌਨ ਕਰੋਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਖਿਝਾਵੈ।
ਅੰਤਰ ਮੈਂ ਜਬਿ ਬਾਹਰ ਭਾਜਤਿ,
ਬਾਹਰ ਮੈਂ ਤਬਿ ਅੰਤਰ ਧਾਵੈ ॥੨੩॥
ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਹੋਤਿ ਹਰੋ ਮਨ,
ਤੋ ਸੁਤ ਜੀਵਹੁ ਲਾਖ ਬਰੀਸਾ[5]।
ਆਇ ਬਸੇ ਜਬਿ ਕੇ ਇਸ ਥਾਨ
ਭਯੋ ਸੁਖ ਮੋ ਕਹੁ, ਓਟ ਗਿਰੀਸਾ[6]।
ਛਾਦਨ ਭੋਜਨ ਪਾਵਤਿ ਹੌਂ[7]

---

[1]ਮੁੱਢੇ ਖਿਲਾਰ ਕੇ।
[2]ਸ਼ਾਮ ਤੇ ਸਵੇਰੇ।
[3]ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਈ ਹੈ।
[4]ਹੇ ਮਾਈ ਕ੍ਰੋਧ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾ ਲਿਆਈਂ।
[5]ਲੱਖਾਂ ਵਰ੍ਹੇ।
[6]ਮਾਨੋਂ ਸੁਮੇਰੂ ਦੀ ਓਟ ਮਿਲੀ ਹੈ
[ਸੰਸ: ਗਿਰੀਸ਼ = ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ, ਸੁਮੇਰੂ]
[7]ਪਾਂਵਦੀ ਹਾਂ।

ਹਰਖਾਵਤਿ ਦੇਤਿ ਬਿਸਾਲ ਅਸੀਸਾ।
ਮੋ ਉਰ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗਤਿ ਹੈ
ਮਣਿ ਜਸੋਂ ਅਵਲੋਕ ਅਸ਼ੋਕ ਅਹੀਸ਼ਾ[੧] ॥੨੪॥
ਕੋਠਨ ਪੈ ਘਰ ਭੂਮ ਬਿਖੈ
ਬਹੁ ਧੂਮ ਕਰੀ, ਚਲਿ ਆਜ ਮੈਂ ਆਈ।
ਤੋ ਸੁਤ ਹੋਇ ਸੁਚੇਤ[੨] ਗਯੋ,
ਇਸ ਹੇਤੁ ਜਨਾਵਨਿ ਕੋ ਬਿਰਮਾਈ[੩]।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਹਮੇਸ਼ ਹੀ
ਮੈਂ ਬਿਗਸੌਂ ਪਿਖਿ ਕ੍ਰੀੜਨਤਾਈ[੪]।
ਆਪ ਬਸੋ ਸੁਖ ਸੋਂ, ਸੁਤ ਜੀਵਹੁ
ਥੀਵਹੁ ਕਾਮਨ ਜਸੋਂ ਮਨ ਭਾਈ[੫]' ॥੨੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਿਯੋ ਇਮ,
ਸੋ ਗਮਨੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਕੋ।
ਪੌਰ ਮੈਂ ਆਵਤਿ ਭੇਟ ਭਈ[੬]
ਪੁਨਿ ਲਾਗਿ ਡਰਾਵਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ।
'ਤੋ ਜਨਨੀ ਢਿਗ ਮੈਂ ਬਰਨੀ
ਜਿਮ ਧੂਮ ਕਰੀ ਤਜਿ ਕੈ ਡਰ ਕੋ।
ਛੂਛਕ ਮਾਰਹਿਗੀ ਅਬਿ ਜਾਹੁ ਤੂੰ,
ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਕਬਿਹੂੰ ਕਰਿ ਕੋ[੭]' ॥੨੬॥
ਦੇਖਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਭਜਿ ਦੂਰ ਭਏ
ਨਿਜ ਧਾਮ ਮੈਂ ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਿਯੋ।
ਮਾਤ ਨੇ ਗੋਦ ਲਿਯੋ ਭਰਿ ਮੋਦ
ਸਰੀਰ ਲਗੀ ਰਜੁ ਰੰਗ ਭਯੋ[੮]।
ਪੌਂਛਤਿ ਆਪਨੇ ਲੈ ਕਰ ਚੀਰ,
ਜਿਸੀ ਕਹੁ ਦੀਰਘ ਭਾਗ ਥਿਯੋ।

---

[੧]ਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਗ ਜਿਵੇਂ ਮਣੀ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[੨]ਹੁਸ਼ਿਆਰ।
[੩]ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਆਈ ਹਾਂ।
[੪]ਕੌਤਕ।
[੫]ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਭਾਂਵਦੀ (ਤੁਹਾਡੀ) ਕਾਮਨਾ (ਹੈ) ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ।
[੬]ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਪਿਆ। ਮਿਲ ਪਏ।
[੭]ਫੇਰ ਕਦੇ ਨਾ ਕਰੀਂ।
[੮]ਧੂੜ ਸ਼ੋਭ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨੰਦਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਕੰਦ ਬਿਲੋਕਿ
ਬਿਲੰਦ ਸਨੇਹ ਅਛੇਹ ਠਯੋ[1] ॥੨੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲਕ ਬੈਸ ਖੇਲ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਉਨੀਸਮੋ ਅੰਸੂ ॥੧੯॥

---

[1]ਇਕ ਰਸ ਹੋਇਆ।

੨੦. [ਬੇੜੀ ਦੀ ਸੈਲ। ਇਕ ਧਨੀ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਵਰ]

੧੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੧

ਦੋਹਰਾ: ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਸੁਠ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਸੈਨ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਸਕਲ ਬਿਤਾਇ ਕੈ, ਉਠੇ ਮਿਟੀ ਜਬਿ ਰੈਨ ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਜਥਾਵਤ ਕੀਨਸਿ
ਬਾਲਿਕ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਪੁਨ ਆਏ।
ਕੈ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਜਨ ਕੋ[1]
ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮੈਂ ਸ਼ੁਭ ਖੇਲ ਮਚਾਏ।
ਏਕ ਹੁਤੋ ਸਿਸ, ਬਾਕ ਕਹਜੋ ਤਿਸ
'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਜੀ! ਸਲਿਤਾ ਸਮੁਦਾਏ।
ਆਪਨੇ ਧਾਮ ਕੀ ਕੀਨਿ ਤਰੀ[2]
ਅਭਿਲਾਖ ਜਥਾ ਬਿਚਰੈਂ ਸਭਿ ਥਾਂਏ ॥੨॥
ਮੋ ਪਿਤ ਭੀ ਚਹਿ ਕੈ ਸੁ ਭਨਜੋ
-ਪਦ ਪੰਕਜ ਆਪਨਿ ਦੇਹੁ ਛੁਹਾਏ-।
ਖੇਲ ਕਰੈਂ ਜਲ ਬੀਚ ਫਿਰੈਂ
ਨਵਕਾ ਸੁ ਤਰੈਂ ਬਹੁ ਦੂਰ ਭਜਾਏ।'
ਯੌਂ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਬਾਲ ਭਨੈਂ
'ਗੁਰ ਜੀ ਚਲਿਯੇ ਇਹ ਨੀਕ ਬਤਾਏ।'
ਬੂਝਿ ਕੈ[3] ਮਾਤ, ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋ ਸੰਗ ਲੈ,
ਗੌਨ ਕਰਜੋ ਦਰਿਆਵਨ ਥਾਏ[4] ॥੩॥
ਸੇਵਕ ਸੰਗ ਅਨੇਕ ਸਮੇਤ
ਬਿਬੇਕ ਕੇ ਸਾਗਰ ਜਾਤਿ ਭਏ।
ਸ਼ਾਹੁ ਨੇ ਆਨਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਧਰਜੋ
ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ ਬਰਤਾਇ ਦਏ।
ਸ਼੍ਰੀ ਪਦ ਪੰਕਜ ਚਾਰੁ ਉਠਾਇ
ਟਿਕਾਇ ਭਲੇ ਨਵਕਾ ਪੈ ਥਿਏ[5]।
ਬੈਠਿ ਚਲਾਵਤਿ ਭੇ ਜਲ ਮੈਂ
ਮੁਦ ਹੋਤਿ ਉਦੋਤਿ ਸਮੂਹ ਲਿਏ ॥੪॥

---

[1]ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਮਨ ਭਾਂਵਦਾ।
[2]ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬਣਾਈ ਹੈ।
[3]ਪੁੱਛ ਕਰਕੇ।
[4]ਦਰਿਆ ਦੀ ਥਾਂ ਵੱਲ।
[5]ਬੇੜੀ ਉਪਰ ਇਸਥਿਤ ਕੀਤੇ।

ਤੀਰ ਤਜੇ ਤਰਨੀ ਤਰ ਕੈ[1]
ਜਲ ਮਾਂਹਿ ਚਲੀ ਗੁਰ ਵਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਦ੍ਵੈ ਦਿਨ ਮੈਂ ਨਵਕਾ ਹਮਰੀ ਹੁਇ[2]
ਤਾਂ ਪਰ ਬੈਠਿ ਤਰੈਂ ਬਿਚ ਧਾਰੇ।'
ਸ਼ਾਹੁ ਕਹ੍ਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ ਤਬੈ
'ਇਹ ਆਪ ਕੀ ਹੈ ਲਿਹੁ ਸੰਝ ਸਕਾਰੇ।'
ਸ੍ਰੁਯਕੈ ਔਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲਾਇ ਹੈ[3],
ਜਾਤਿ ਤਰੀ ਜਲ ਜਾਲ ਮਝਾਰੇ[4] ॥੫॥

ਸੋਰਠਾ: ਤਰੀ ਤਰੀ ਸੰਗ ਔਰ,
ਤਰਾਤਰੀ ਤਰਿ, ਤਰਿ ਉਤਰਿ।
ਨਰ ਬਰ ਸੁਰ ਸਿਰਮੌਰ,
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ ਬਾਰਿ ਬਰਿ[5] ॥੬॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਖੇਲਤਿ ਖੇਲਤਿ ਹੈਂ ਜਲ ਕੋ ਛਿਰਕਾਵਤਿ
ਛੀਂਟਨਿ ਤੇ ਛੁਕਰਾਨਿ ਲਰਾਵੈਂ[6]।
ਏਕ ਪਲਾਇ ਚਲੈ ਇਕ ਸਾਮੁਹਿ,
ਏਕ ਭਿਰੈ ਅਖੀਆਂਨਿ ਮੁੰਦਾਵੈਂ।
ਜੋਰ ਤੇ ਫੈਂਕਤਿ ਹੈਂ ਕਰ ਸੋਂ,
ਇਕ ਹਾਥਨਿ ਸੋਂ ਕਰਿ ਓਟ ਬਚਾਵੈਂ।
ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਹੇਰਤਿ ਹੈਂ
ਮੁਖ ਟੇਰਤਿ ਹੈਂ ਉਮਗੈਂ ਬਿਗਸਾਵੈਂ ॥੭॥

---

[1]ਕੰਢਾ ਤਜ ਦਿਤਾ ਬੇੜੀ ਨੇ ਤਰ ਕੇ।
[2]ਸਾਡੀ ਬੇੜੀ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ।
[3]ਸੁਣਕੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ।
[4]ਬਹੁਤੇ ਜਲ ਵਿਚ।
[5](ਔਰ ਤਰੀ ਸੰਗ ਤਰੀ =) ਹੋਰ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੇੜੀ) ਤਰੀ (ਭਾਵ ਦੌੜੀ), (ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬੇੜੀ ਤਰਾਤਰੀ ਤਰੀ =) ਬਹੁਤ ਦੌੜੀ (ਭਾਵ ਮੁਹਰੇ ਹੋ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਲਗੀ, ਓਥੇ ਤਰ ਉਤਰਿ =) ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ। ਨਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਮੌਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ, ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜਾਕੇ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਵਾਰੰਵਾਰ (ਪਾਣੀ ਵਰਸਾਉਣ ਲਗੇ)।
(ਅ) ਵਾਰੰਵਾਰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜੇ ਭਾਵ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ (ੲ) (ਬਾਰਿਬਰ =) ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੜਕੇ, (ਬਾਰਿ) ਬਰਜਣ ਲਗੇ, ਬਾਰਿ ਬਰ =) ਜਲ ਵਿਚ ਵੜਨਾ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ; ਭਾਵ ਛੱਟੇ ਮਾਰ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਉਤਰਨਾ ਰੋਕਣ ਲਗੇ। ਸੰਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਡਾਕਟਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਐਉਂ ਲਿਖਯਾ ਹੈ:-ਬੇੜੀ ਤਰੀ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੀ ਲੈਕੇ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵੰਨੇ ਉਤਰ ਗਈ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ (ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ) ਨੇ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵਾੜੀ (ਪਾਈ) ਭਾਵ ਬੇੜੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਣੀਓਂ ਲਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ ਵਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ।
[6]ਛੋਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜਾਂਵਦੇ ਹਨ।

ਦੇਤਿ ਦਿਲੇਰ ਦੁਹੂੰ ਦਿਸ਼ਿ ਦੌਰਤਿ,
ਬੋਰਤਿ ਬਾਰਿ ਤੇ ਬਾਰਿਕ ਸਾਰੇ[੧]।
ਮੇਚਕ ਕੇਸ ਮ੍ਰਿਦੂ ਬਿਥਰੇ
ਮੁਖ ਪੈ ਉਪਮਾ ਕਵਿ ਯੌਂ ਮਨ ਧਾਰੇ।
ਪੰਕਜ ਪੈ ਗਨ ਪੰਨਗ ਛੌਨਨਿ
ਹੈਂ ਲਪਟੇ ਹਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਰੇ[੨]।
ਹੋਇ ਹਲਾ, ਜਲ ਡਾਰਤਿ ਹੈਂ
ਤਬਿ ਹਾਥਨਿ ਕੇ ਕਰਿ ਕੈ ਪਿਚਕਾਰੇ ॥੮॥
ਕੌਤਕ ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੋ
ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਨੰਦ ਭਰੇ ਲਰਕਾ।
ਮੰਜੁਲ ਅੰਜੁਲ ਕੋ ਜਲ ਸੋਂ
ਭਰਿ ਉੱਜਲ ਜਾਲ ਸੁਰੰਸਰਿ ਕਾ[੩]।
ਮੱਜਨ ਕੀਨਿ ਲਿਏ ਪਟ ਊਪਰ,
ਫੇਰ ਚਲੇ ਮਗ ਜੋ ਘਰ ਕਾ।
ਬੋਲਤਿ ਬਾਲ ਬਿਲੋਕਨਿ ਡੋਲਤਿ
ਬੀਚ ਸਰੂਪ ਸ਼ੁਭੈ ਹਰਿਕਾ[੪] ॥੯॥
ਯੌਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਿਲਾਸਤਿ ਕੋ ਦਿਨ,
ਏਕ ਸਮੈ ਮਿਲਿ ਕੈ ਤਰੁਨੀ[੫]।
ਆਵਤਿ ਭੀ ਗਨ ਅੰਬਰ ਸੋਂ[੬],
ਘਨ ਅੰਬਰ ਮੈਂ ਤੜਿਤਾ ਬਰਨੀ[੭]।
ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਿਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ
ਬਰ ਅੰਦਰ[੮] ਆਂਖ ਮਨੋ ਹਰਨੀ[੯]।
ਮਾਤ ਪੈ ਜਾਤਿ ਭਈ ਹਰਖਾਤਿ
ਸੁ ਟੇਕਤਿ ਮਾਥ ਧਨੀ ਘਰਨੀ[੧੦] ॥੧੦॥

---

[੧]ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਿਉਂਦੇ ਹਨ ਸਾਰੇ ਬਾਲਕੇ।
[੨]ਕਾਲੇ ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਲਿਪਟੇ ਹੋਏ ਹਨ।
[੩]ਜਲ ਗੰਗਾ ਦਾ।
[੪]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ।
[੫]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[੬]ਸਮੂਹ ਪੁਸ਼ਾਕਾਂ ਸਮੇਤ।
[੭]ਮਾਨੋ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀਆਂ।
[੮]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੁਹਣੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਆ ਵੜੀਆਂ।
[੯]ਹਰਨੀ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀਆਂ।
[੧੦]ਧਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਢਿग ਹ੍ਵੈ ਪਰਵਾਰਤਿ
ਚਾਰੁ ਉਪਾਇਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਈ।
ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਕੈ ਬੈਠਿ ਗਈ
ਗੁਰ ਕੀ ਗਨ ਕੀਰਤਿ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਹੈਂ ਹਮ ਸੇਵਕ, ਭਾਉ ਧਰੈ ਨਿਤ,
ਆਸ ਕਰੇ ਉਰ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਈ।
ਪਾਵਨ ਪਾਵਨਿ[1] ਕੋ ਸਿਮਰੈਂ ਹਮ,
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿਂ ਜਾਨਿ ਸਹਾਈ' ॥੧੧॥
ਏਕ ਬਡੋ ਧਨਵਾਨ ਹੁਤੋ
ਤਿਸ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਨਾਰਿ ਬਧੂ ਨਿਜ[2] ਲਜਾਈ।
ਸੰਗ ਸੁਤਾ ਅਰੁ ਔਰ ਹਿਤੂ ਜਨ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਿਰਾਨਿ ਜਿਠਾਨਿ ਮਿਲਾਈ।
ਸਾਥ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਲੈ ਸਗਰੀ
ਗੁਰੁ ਤੇ ਨਿਜ ਪੌਤ੍ਰ ਕੋ ਲੇਵਨਿ ਆਈ।
ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕਨਿ ਕੇ ਪਕਵਾਨ
ਸੁਧਾ ਸਮ ਸ੍ਵਾਦਤਿ ਆਨਨ ਪਾਈ[3] ॥੧੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਭੇਜਿ ਕੈ
ਖੇਲਤਿ ਆਪਨੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਏ।
ਬਾਲਿਕ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇ
ਸਮ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ[4] ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਆਏ।
ਅੰਕ ਬਿਹੀਨ ਮਯੰਕ[5] ਬਨਜੋਂ ਮੁਖ,
ਮਾਤ ਕੇ ਅੰਕ[6] ਮੋਂ ਬੈਠਿ ਸੁਹਾਏ।
ਜਯੋਂ ਅਦਿਤੀ[7] ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਂ
ਸੁਤ ਬਾਵਨ ਕੋ ਦੁਲਰਾਇ ਬਿਠਾਏ ॥੧੩॥
ਹੇਰਤਿ ਹੀ ਤਤਕਾਲ ਤ੍ਰਿਯਾ ਗਨ
ਸਾਥ ਅਦਾਬ ਕੇ ਹਾਥਨਿ ਬੰਦੇ।

---

[1]ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ।
[2]ਆਪਣੀ ਨੂੰਹ ਨੂੰ।
[3]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਪਾਇਆਂ ਸਵਾਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਤ ਆਵੇ।
[4]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਵਾਂਗ।
[5]ਕਾਲਖ ਰਹਿਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ।
[6]ਗੋਦ।
[7]ਬਾਵਨ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਮਾਨ ਮਹਾਂ ਮਹਿਮਾਂ ਗੁਰ ਕੀ,
ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਸੁ ਬੰਦੇ।
ਲੋਚਨ ਲਾਭ ਬਿਲੋਕਤਿ ਰੂਪ
ਜਿਸੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਸਭਿ ਹੈਂ ਨਰ ਬੰਦੇ[1]।
ਪੋਖਤਿ ਹੈ ਜਲ ਮੈਂ ਥਲ ਮੈਂ
ਰੁਜਗਾਰ ਕੋ ਦੇਤਿ, ਕਰੈ ਨਹਿਂ ਬੰਦੇ[2] ॥੧੪॥
'ਸ਼ਾਹੁ ਮਹਾਂ ਧਨਵਾਵਨਿ ਕੀ
ਇਹੁ ਨਾਰਿ ਅਹੈਂ ਸੁਤ! ਤੇਰੀ ਹੈ ਸੰਗਤਿ।
ਭਾਉ ਕਰੈਂ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿਖ ਏ ਸਭਿ
ਧਾਰਿ ਰਿਦੇ ਅਨੁਰਾਗ ਉਮੰਗਤਿ।
ਆਨ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ
ਮਨ ਕਾਮਨ ਕੋ ਤੁਮ ਤੇ ਨਿਤ ਮੰਗਤਿ।
ਆਨਿ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪੈਂ
ਜਸੁ ਗਾਵਤਿ ਹੈਂ ਅਪਨੀ ਬਿਚ ਪੰਗਤਿ' ॥੧੫॥
'ਯੌਂ ਰੁਖ਼ ਮਾਤ ਕੋ ਜਾਨਿ ਤ੍ਰਿਯਾ
-ਅਨੁਕੂਲ ਸੁ ਆਪਨੇ ਹੈ- ਮਨ ਭਾਈ।
ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰਿ ਕਰੀ ਬਿਨਤੀ
'ਸ਼ਰਨਾਗਤਿ ਆਪ ਕੀ ਏ ਸਭਿ ਆਈ।'
ਆਗੈ ਬਿਠਾਇ ਬਧੂ ਕੋ ਕਹ੍ਯੋ
'ਉਪਜੈ ਇਸ ਕੇ ਸੁਤ ਦੇਹੁ ਅਲਾਈ।
ਭਾਗ ਮਹਾਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ
ਸੁਜਾਨ ਬਡੋ ਜਗ ਲੇ ਬਡਿਆਈ' ॥੧੬॥
ਯੌਂ ਤ੍ਰਿਯ ਭਾਖਤਿ, ਖਜਾਲ ਕਰੈਂ ਨਹਿਂ,
ਬਾਲਿਕ ਸੰਗ ਹੀ ਬਾਕ ਬਖਾਨੈਂ।
ਹੇਰਤਿ ਟਾਰਤਿ ਡੀਠ ਪਨੋ
ਪੁਨ ਚੰਚਲਤਾ ਇਤ ਹੀ ਉਤ ਠਾਨੈਂ।
ਬਾਰਿ ਹੀ ਬਾਰਿ ਸਮੂਹ ਸੁ ਨਾਰਿ
ਉਚਾਰਤਿ ਹੈਂ ਬਿਨਤੀ ਹਿਤਵਾਨੈ।
'ਬਾਕ ਕਹੋ ਗੁਰ ਜੀ! ਇਸ ਕੋ
ਉਰ ਪੂਰਨ ਆਸ ਕਰੋ, ਸਭਿ ਜਾਨੈਂ ॥੧੭॥

---

[1]ਗ਼ੁਲਾਮ, ਚਾਕਰ।
[2]ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਸ਼ਾਹੁ ਬਡੇ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ
ਦੁਹਿਤਾ ਰੁ ਬਧੂ[੧] ਇਹ, ਸਿੱਖ੍ਯ ਤੁਮਾਰੇ।
ਸੰਤਤਿ ਚਾਹਤਿ ਹੈ ਸਭਿ ਹੀ
ਪਖ ਨੈਹਰ ਸਾਸੁਰ[੨] ਜੋ ਪਰਵਾਰੇ।
ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ ਕਰੈਂ ਅਰਦਾਸ,
ਨਹੀਂ ਅਬਿ ਆਨ ਰਹ੍ਯੋ ਉਪਚਾਰੇ[੩]।
ਦਾਰਿਦ ਜੇ ਸਭਿ ਹੀ ਵਸਤੂਨਿ ਕੇ
ਰਾਵਰ ਬਾਕ ਉਦਾਰੁ ਬਿਦਾਰੇ[੪]' ॥੧੮॥
ਯੌਂ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਸੁ ਨਾਰਨਿ ਤੇ ਸੁਨਿ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰਨ ਕੋ।
'ਹ੍ਵੈ ਸੁਤਿ, ਕੈ ਨਹਿਂ ਹੋਤਿ ਇਸੈ,
ਹਮ ਜਾਨਹਿਂ ਕ੍ਯਾ ਇਨ ਕਾਰਨ ਕੋ।
ਆਪਨੈ ਭਾਗਨਿ ਕੋ ਭੁਗਤੈਂ[੫] ਜਗ
ਜੀਵ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ[*] ਕੋ।'
ਮੌਨ ਕਰੀ ਪੁਨ ਖ੍ਯਾਲ ਟਲਾਇ
ਛਪਾਇ ਚਹੈਂ ਬਿਵਹਾਰਨ ਕੋ[੬] ॥੧੯॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤ੍ਰਿਯਾ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੀ
ਮਨ ਜਾਨਿ ਬਿਨੈ ਬਹੁ ਠਾਨਤਿ ਹੈਂ।
ਮਾਤ ਸਮੀਪ ਮਹਾਂ ਹੁਇ ਦੀਨ
ਦੁਊ ਕਰ ਬੰਦਿ ਬਖਾਨਤਿ ਹੈਂ।
'ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕੈ ਸਭਿ ਰੀਤਿ
ਕਹਾਵਹੁ ਜੋ ਹਮ ਮਾਨਤਿ ਹੈਂ[੭]।
ਤਾਤ ਕੇ ਪਾਸ ਤੇ ਆਸ ਪੁਰਾਵਹੁ
ਦਾਸਨ ਭਾਉ ਪਛਾਨਤਿ ਹੈਂ[੮]' ॥੨੦॥
ਯੌਂ ਹਠ ਨਾਰਨਿ ਕੋ ਮਨ ਜਾਨਿ ਕੈ

---

[੧]ਧੀ ਤੇ ਨੂੰਹ।
[੨]ਮਾਪੇ ਤੇ ਸੌਹਰੇ।
[੩]ਯਤਨ।
[੪]ਆਪ ਦੇ ਉਦਾਰ ਵਾਕ ਟਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਦਰਿੱਦ੍ਰ ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਦੇ।
[੫]ਭੋਗਦੇ ਹਨ।
[*]ਪਾ:-ਅਕਾਰਨ।
[੬](ਇਸ) ਬਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਛਪਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[੭]ਜੋ ਮੰਨਤ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਾਂ, ਭਾਵ 'ਮਨ ਦੀ ਮੁਰਾਦ' ਤੋਂ ਹੈ।
[੮](ਆਪ) ਪਛਾਣਦੇ ਹੋ। (ਅ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ।

ਪੈ ਅਨਕੂਲ ਸੁ ਮਾਤ ਪਛਾਨੀ।
ਬੋਲਤਿ ਭੇ ਤਬਿ ਬਾਕ ਉਤਾਇਲ
'ਜੇ ਤੁਮ ਕਾਮਨਾ ਯੌਂ ਮਨ ਠਾਨੀ।
ਤੌ ਸੁਨਿ ਲੇਹੁ ਸਭੈ ਤਰੁਨੀ
ਇਨ ਕੇ ਤਰਨੀ[1] ਇਕ ਚਾਰੁ ਮਹਾਨੀ।
ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਅਰਪੋ ਕਹਿ ਕੈ[2],
ਸੁਤ ਹੋਵਨਿ ਕੀ ਭਨਿਹੌਂ ਪੁਨ ਬਾਨੀ' ॥੨੧॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਮੁਖਾਂਬੁਜ
ਸੁੰਦਰ ਤੇ[3] ਸੁਨਿ ਸੁੰਦਰ ਬਾਨੀ।
ਏਕ ਹੀ ਬਾਰਿ ਹਸੀ ਸਭਿ ਸੁੰਦਰਿ[4]
'ਆਛੀ ਕਹੋ ਤੁਮ ਆਛੀ ਬਖਾਨੀ।
ਜੋ ਨਵਕਾ ਇਨ ਕੇ ਅਤਿ ਉੱਤਮ,
ਸੋ ਲਿਹੁ ਆਪ ਪਿਖੋ ਮੁਦ ਮਾਨੀ[5]।
ਰਾਵਰ ਕੇ ਸਭਿ ਦੀਨੇ ਪਦਾਰਥ
ਹੋਹਿਂ ਸਕਾਰਥ ਯੌ ਹਮ ਜਾਨੀ ॥੨੨॥
ਸ੍ਰੀ ਜਨਨੀ ਤੁਮ ਜਾਮਨ ਹੋਵਹੁ
ਜੌ ਲਗਿ ਦੇਤਿ ਨਹੀਂ ਤਰਨੀ[6]।
ਸੋ ਹਮ ਨੇ ਅਰਪੀ ਮਨ ਤੇ,
ਬਰ ਦੇਹੁ ਅਬੈ ਸੁਤ ਹ੍ਵੈ ਤਰੁਨੀ[7]।
ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਅਵਿਲੰਬ ਦੁਲੋਕ,
ਪਿਖੈਂ ਨਹਿਂ ਆਦਿਕ ਬੈਤਰਨੀ[8]।
ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਜਾਂ[9] ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ
ਭੌਜਲ ਤੇ ਸੁ ਤਰੇ ਤਰਨੀ[10] ॥੨੩॥

---

[1]ਬੇੜੀ।
[2]ਹੇ ਇਸਤ੍ਰੀਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਬੇੜੀ ਹੈ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ।
[3]ਸੁੰਦਰ ਮੁਖ ਕਵਲ ਤੇ।
[4]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[5]ਖੁਸ਼ੀ ਮੰਨਕੇ।
[6]ਬੇੜੀ।
[7]ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ।
[8]ਵੈਤਰਨੀ ਆਦਿਕ ਨਦੀ ਅਸੀਂ ਨਾ ਦੇਖੀਏ ਭਾਵ ਯਮ ਮਾਰਗ ਤੇ ਨਾ ਜਾਵੀਏ। ਵੈਤਰਨੀ ਇਕ ਯਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਗੰਦੀ ਨਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।
[9]ਜਿਸ ਨੂੰ।
[10]ਉਹ (ਭਗਤੀ ਰੂਪ) ਬੇੜੀ ਲੈ ਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਅ) ਭੌਜਲ ਤੋਂ ਤਾਰੀ ਲਾਕੇ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਹਾਥ ਛਰੀ ਪਤਰੀ
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਰੀਤਨਿ ਕੀ[1] ਬਿਨਤੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਊਚੇ ਉਚਾਇ ਭੁਜਾ
ਨਿਜ ਲਾਵਤਿ ਭੇ ਕਰਿ ਕੈ ਗਿਨਤੀ।
ਪੰਚ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰੇ ਤਿਸ ਕੇ ਸਿਰ,
ਬਾਕ ਕਹੇ ਸਗਰੀ ਸੁਨਤੀ।
'ਏਕ ਦੁ ਤੀਨ ਰੁ ਚਾਰੁ ਸੁ ਪੰਚਹਿ
ਹੋਹਿੰਗੇ ਪੂਤ' ਖੁਸ਼ੀ ਤਿਨ ਤੀ[2] ॥੨੪॥
ਕਬਿੱਤ: ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਚੰਦ ਕੇ ਸੁ ਬਾਕ ਹੋਨਿ ਨੰਦ ਕੇ,
ਦਿਵੱਯਾ ਜੇ ਅਨੰਦ ਕੇ[3], ਸੁਨੇ ਸੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਭਾਮਨੀ[4]।
ਬਾਲ ਮਾਰਤੰਡ ਕੀ ਰਸ਼ਮ[5] ਜਸੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰੈਂ
ਬਦਨ ਸਰੋਜ ਬਿਕਸਾਏ ਗਜਗਾਮਨੀ[6]।
ਹੱਸ ਹੱਸ ਪਰੈਂ ਕਰ ਜੋਰੈਂ ਭਾਉ ਧਰੈਂ ਉਰ
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਉਪਾਵੈਂ ਸਭਿ ਕਾਮਨੀ[7]।
ਜਾਨੈਂ -ਲਘੁ ਬੈਸ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤਿ-
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬੰਦਨਾ ਕਰਤਿ ਦੁਤਿ ਦਾਮਨੀ[8] ॥੨੫॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਾ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਿ
ਪ੍ਰਮੁਦਾ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪਾਇ ਗਮਨੀ ਨਿਕੇਤ ਕੋ[9]।
ਸਗਰੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਅਪਨੇ ਭਤਾਰ ਢਿਗ
'ਦੀਜੈ ਜਾਇ ਨੌਕਾ, ਕਰਿ ਪੂਰਨ ਸੰਕੇਤ ਕੋ[10]।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸ਼ਾਹੁ ਕਹੈ 'ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਧੰਨ'
ਆਯੋ ਉਤਲਾਵਤਿ ਬਿਲੋਕਯੋ ਸੁਖ ਹੇਤ ਕੋ[11]।
ਸੁੰਦਰ ਬਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਕਾਰਨ ਤਰਨਿ ਆਪ

---

[1]ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ।
[2]ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ।
[3]ਅਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਵਾਕ।
[4]ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ।
[5]ਸਵੇਰ ਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਕਿਰਨ।
[6]ਭਾਵ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਮੁਖ ਖਿੜਾ ਦਿੱਤੇ।
[7]ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ।
[8]ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਾਲੀਆਂ।
[9]ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪਾਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਗਈਆਂ।
[10]ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ।
[11]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।

ਤਰਨੀ ਸੁ ਲੇਹੁ[1], ਦੇਤਿ ਸਦਾ ਭਵ ਸੇਤੁ ਕੋ[2]' ॥੨੬॥

ਦੋਹਰा: ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਨਵਕਾ ਦਈ, ਸ਼ਾਹੁ ਗਯੋ ਹਰਖਾਇ।
ਸਮੈਂ ਪਾਇ ਤਿਸ ਕੈ ਸਦਨ, ਪੁੱਤ੍ਰ ਭਏ ਸੁਖਦਾਇ ॥੨੭॥

ਚੌਪਈ: ਇਮ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਅਪਾਰਾ।
ਕਹਤਿ ਸੁਨਤਿ ਪੁਰਿ ਬਹੁ ਬਿਸਤਾਰਾ।
ਸਿੱਖਯ ਅਨੇਕ ਹੋਹਿਂ ਮਨ ਨੀਵੇਂ।
ਕਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾਂ ਪੂਰਨ ਥੀਵੇਂ[3] ॥੨੮॥
ਨਿਤ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਰਸਰਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਚਢਿ ਨਵਕਾ ਪਰ ਕ੍ਰੀੜਹਿਂ ਤਾਂਹੀ।
ਜਲ ਗੰਭੀਰ ਮਹਿਂ ਮਹਾਂ ਭ੍ਰਮਾਵੈਂ।
ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਉਤ ਤੇ ਇਤ ਆਵੈਂ ॥੨੯॥
ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਪੂਤ ਗਨ ਸੰਗਾ।
ਖੇਲਹਿਂ ਬਿਗਸਹਿਂ ਅਧਿਕ ਉਮੰਗਾ।
ਜਲ ਕ੍ਰੀੜਾ[4] ਕੋ ਕਰਹਿਂ ਬਿਸਾਲਾ।
ਲਘੁ ਸਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥੩੦॥
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਜਸੁ ਉਪਜਾਏ।
ਦਾਸ ਭਾਵਨਾ ਕਰਹਿਂ ਅਨੇਕ।
ਪੂਰਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥੩੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲ ਲੀਲ੍ਹਾ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੦॥

---

[1]ਆਪਦੇ ਤਰਨੇ ਵਾਸਤੇ ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਦੀ ਬੇੜੀ ਹੈ। ਉਹ ਲਵੋ।
[2]ਆਪ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੋਂ (ਤਰਨ ਲਈ) ਪੁਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋ।
[3]ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
[4]ਜਲ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ।

੨੧. [ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਖਿਝਾਉਣਾ। ਗੁਲੇਲ ਅਭਯਾਸ]

੨੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੨

ਦੋਹਰਾ: ਬਾਲਕ ਬਯ ਮਹਿਂ ਬਰ ਬਹੁਤ, ਦੀਨੇ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਕੋ ਲਹਤਿ ਹੈਂ[1], ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਿਸਾਲੁ ॥੧॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਜੇ ਸ਼ਰਨਾਗਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ,
ਭੌਜਲ ਤਾਰਨਿ ਕੋ ਪਦ ਪੋਤਾ[2]।
ਬਾਕ ਬਲੀ ਸ਼ਿਕਰੇ ਸਮ ਜੋ ਹੁਇ[3]
ਦੋਸ਼ ਨਸੈਂ ਸਮੁਦਾਇ ਕਪੋਤਾ[4]।
ਸੇਵਕ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਦੇਵਨ ਦੇਵ
ਅਭੇਵ ਸਦਾ ਗੁਨ ਗਯਾਨ ਕੋ ਪੋਤਾ[5]।
ਸੋ ਅਬਿ ਜ਼ਾਹਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪ
ਭਯੋ ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਪੋਤਾ[6] ॥੨॥

ਕਬਿੱਤ: ਘਰ ਕੇ ਸ਼ਿਖਰ ਇਤ ਉਤ ਮੈਂ ਬਿਹਰ ਕਰਿ
ਖੇਲੈਂ ਸੰਗ ਬਾਲਿਕਨਿ ਗੁਰੂ ਏਕ ਕਾਲ ਮੈਂ।
ਫਾਂਧਤਿ ਪਲਾਵਤਿ ਛੁਹਾਵਤਿ ਨ ਗਾਤ ਹਾਥ[7]
ਸਾਥ ਸਾਥ ਧਾਵਤਿ ਭ੍ਰਮਾਵਤਿ ਸੁ ਢਾਲ ਮੈਂ[8]।
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਕੌ ਬਿਲਾਸਤਿ ਹੈਂ ਆਸ ਪਾਸ,
ਭੂਖਨ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਉਠਾਵਤਿ ਬਿਸਾਲ ਮੈਂ।
ਰਾਤੇ[9] ਖੇਲ ਖਯਾਲ ਮੈਂ, ਬਿਰਾਜੈਂ ਬਾਲ ਜਾਲ[10] ਮੈਂ,
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੈ ਉਡਮਲ ਮੈਂ ਜਯੋਂ ਚੰਦ ਚਾਰੁ ਚਾਲ ਮੈਂ[11]' ॥੩॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਪਟਣੇਂ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਇਕ ਆਮਲ[12] ਥੋ
ਤੁਰਕੇਸ਼, ਦਿਲੀਸ਼ੁਰ ਨੈ ਤਹਿਂ ਛੋਰਾ।

---

[1]ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
[2]ਚਰਨ ਜਹਾਜ ਰੂਪ ਹਨ।
[3]ਬਾਕ ਜੋ ਬਾਜਾਂ ਵਤ ਬਲੀ ਹਨ।
[4]ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇ ਕਬੂਤਰਾਂ ਵਾਂਙੂ ਉੱਠ ਨੱਸਦੇ ਹਨ।
[5]ਖਜ਼ਾਨੇ।
[6]ਪੋਤ੍ਰਾ।
[7]ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
[8]ਢਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਦੌੜਦੇ ਹਨ।
(ਅ) ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰੀਤੀ ਵਿਚ ਫਿਰਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[9]ਲੱਗੇ ਹੋਏ।
[10]ਬਹੁਤੇ।
[11]ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੁਹਣਾ ਚੰਦ ਚਾਲੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦਾ ਹੈ)।
[12]ਹਾਕਮ।

ਚਢਿ ਕੁੰਜਰ ਪੈ ਤਿਸ ਬੀਥਕਾ ਆਵਤਿ
ਭੂਰ ਗ਼ਰੂਰ[1] ਸੋਂ ਦੀਰਘ ਜੋਰਾ।
ਸਮੁਦਾਇ ਫਲੈਤ[*] ਚਲੈਂ ਅਗੁਵਾ
ਸਭਿ ਲੋਕ ਨਿਵੈਂ ਪਿਖਤੇ ਕਰ ਜੋਰਾ।
ਗਜ ਘੰਟਨਿ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕੋ ਸੁਨਿ ਕੈ
ਤਜਿ ਖੇਲ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭੇ ਤਿਸ ਓਰਾ ॥੪॥
ਕੋਠਨ ਪੈ ਥਿਤ ਬਾਲ ਬਿਲੋਕਤਿ
ਬੀਥਕਾ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਵਤਿ ਸੋਊ।
ਕੁੰਜਰ ਝੂਲ ਸੁਰੰਗ ਪਰਯੋ[2],
ਬਰ ਚੂੜ ਚਢਾਏ ਹੈਂ ਦਾਂਤਨਿ ਦੋਊ[3]।
ਕੰਚਨ ਹੌਦ ਕਸਯੋ ਸ਼ੁਭ ਊਪਰ
ਸੁੰਡ ਗਹੀ ਬਡ ਸ਼੍ਰਿਖੰਲਾ ਜੋਊ[4]।
ਭੀਰ ਅਹੈ ਬਹੁ ਮਾਨਵ ਕੀ,
ਜਿਹ ਦੇਖ ਸਲਾਮ ਕਰੈ ਸਭਿ ਕੋਊ ॥੫॥
ਕਬਿੱਤ: ਬਰਜੈਂ ਗ਼ਰੀਬ ਗ਼ਨੀ[5] ਬੋਲਤਿ ਨਕੀਬ ਆਵੈ,
ਕਹਯੋ ਛਰੀਦਾਰ ਊਚੇ, ਹੇਰਿ ਲਰਕਾਨ ਕੋ।
'ਹਾਥ ਸੀਸ ਧਾਰਿ ਕੈ ਨਵਾਬ ਕੋ ਸਲਾਮ ਕਰੋ
ਪਾਛੇ ਫਿਰ ਹੋਹੁ ਖਰੇ ਅਦਬ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੋ[6]।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਸਿਖਾਏ 'ਯਾਂ ਕੇ ਸਮੁਖ ਹ੍ਵੈ
ਕਾਢਿ ਕਾਢਿ ਦੰਤੀਆ ਚਿਰਾਵੋ ਤੁਰਕਾਨ ਕੋ।'
ਬਿੱਕ੍ਰਤ ਬਦਨ ਕਰਿ ਬਾਲਿਕ ਸਕਲ ਤਬਿ,
ਤਾਂ ਕੋ ਦਰਸਾਵਤਿ ਖਿਝਾਵਤਿ ਸਮਾਨ ਕੋ[7] ॥੬॥
ਧਾਇ ਜਾਇੰ ਆਇੰ ਪੁਨ, ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਇ ਜਾਇੰ
ਪਾਇ ਚਪਲਾਇ[8] ਸਮੁਦਾਇ ਸਭਿ ਬਾਲਕੇ।
ਬਾਜੈਂ ਅੰਗ ਭੂਖਨ ਅਦੂਖਨ ਕੇ ਸੰਗ ਫਿਰੈਂ

---

[1]ਹੰਕਾਰ।
[*]ਫਲੈਤ = ਸੂਰਮੇ।
[2]ਸੁਹਣੇ ਰੰਗ ਦਾ ਝੁਲ ਹਾਥੀ ਤੇ ਪਿਆ।
[3]ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੰਦਾਂ ਤੇ ਸੁਹਣਾ ਚੂੜ੍ਹਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ।
[4]ਸੰਗਲ ਨਾਲ।
[5]ਧਨੀ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।
[6]ਯੋਗ ਅਦਬ ਨੂੰ ਕਰਕੇ।
[7]ਖਿਝਾਵਣ ਦੇ ਵਾਂਗ।
[8]ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਚੰਚਲ ਹੋ ਹੋਕੇ।

ਆਰਬਲਾ ਅਲਪ ਫਿਰੈਯਾ ਜੇ ਉਤਾਲ ਕੇ[੧]।
ਕੁਛ ਕੋਪ ਠਾਨਿ ਕੈ ਨਬਾਬ ਨੇ ਬਖ਼ਾਨਿ ਕੀਨਿ
'ਬਾਨਰ ਸਮਾਨ ਸਿਸ ਬਦਨ ਦਿਖਾਲ ਕੇ।
ਜਾਹਿਂ ਦੁਰ[੨] ਚਾਲਿ ਕੇ ਫਿਰਹਿਂ ਆਲ ਬਾਲ ਕੇ
ਕਪੀਨ[੩] ਸਮ ਖਜਾਲ ਕੇ ਬਨਤਿ ਇਸ ਹਾਲ ਕੇ' ॥੭॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਨਬਾਬ ਕੇ ਗਰੂਰ ਗ਼ਰਕਾਬ ਤੇ[੪]
ਬਿਸਾਲ ਰਿਸ ਆਬ ਤੇ[੫] ਅੰਕੂਰ ਸ੍ਰਾਪ ਜਾਮਿਓ।
ਬੋਲੇ ਸਤਿ ਭਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਸ੍ਰੋਨ ਮੈਂ ਸੁਨਾਇ ਤਿਸ
'ਮਾਨੁਖ ਸਰੂਪ ਸਭਿ ਇਹਾਂ ਅਭਿਰਾਮਿਓ[੬]।
ਬਦਨ ਬਿਲੋਚਨ ਸਮਾਨ ਜਿਨ ਬਾਨਰ[੭] ਕੇ
ਲੈ ਹੈਂ ਰਾਜ ਸੋਈ ਭਯੋ ਰਿਦਾ ਤਵ ਖਾਮਿਓ[੮]।
ਜੈਹੇ ਤੇਜ ਥਾਰੋ, ਕੋਈ ਹ੍ਵੈ ਨ ਰਖਵਾਰੋ
ਤਬਿ ਹੌਰੇ ਹੋਇ ਭਾਰੋ ਬਨੈ ਸਮੋ ਬਿਧਿ ਬਾਮਿਓ[੯]' ॥੮॥

ਦੋਹਰਾ: ਸੁਨਤਿ ਭਯੋ ਬਿਸਮੈ ਤੁਰਕ
-ਕਿਮ ਬੋਲਤਿ ਇਹ ਬਾਲ।
ਜਥਾ ਪੀਰ ਹੁਇ ਔਲੀਆ,
ਸ੍ਰਾਪਹਿ ਰਿਸੇ ਬਿਸਾਲ- ॥੯॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਕੁੰਜਰ ਕੰਧ ਅਰੂਢਿ ਮਹਾਵਤ
ਸਾਥ ਨਬਾਬ ਕਹ੍ਯੋ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਜੋ ਮੁਖ ਆਵਤਿ ਬੋਲਤਿ ਬਾਲਿਕ
ਜਾਨੈਂ ਨਹੀਂ ਲਘੁਤਾ[੧੦] ਬਡਿਆਈ।
ਖਾਇ ਅਹਾਰ ਕੋ ਖੇਲਿਬੋ ਕਾਰ ਹੈ
ਔਰ ਨਹੀਂ ਉਰ ਮੈਂ ਗ਼ਮ ਕਾਈ।

---

[੧]ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਫਿਰਨੇ ਵਾਲੇ।
[੨]ਛੁਪ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[੩]ਬਾਂਦਰਾਂ।
[੪]ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਗ਼ਰਕੇ ਹੋਏ ਤੋਂ।
[੫]ਕ੍ਰੋਧ ਰੂਪੀ ਜਲ ਤੇ।
[੬]ਸੁੰਦਰ।
[੭]ਭਾਵ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼।
[੮]ਕੱਚਾ।
[੯]ਵਿਧਾਤਾ ਜਦ ਤੁਹਾਡੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ
(ਅ) ਉਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਬਣੇਗਾ।
[੧੦]ਛੁਟਿਆਈ।

ਆਪ ਕੋ ਭੂਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਹੈ ਜਗ,
ਸਾਗਰ ਲੌਂ ਅਵਨੀ ਸ਼ੁਭ ਛਾਈ[1]' ॥੧੦॥

ਕਬਿੱਤ: ਐਸੇ ਦੀਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪਿ ਰਿਪੁ ਖਾਪਿਬੇ ਕੋ
ਜਾਨਤਿ ਭਵਿੱਖਜਤ ਮੇਂ ਬਦੀ ਤੁਰਕਾਨ ਕੀ।
ਲਾਗੇ ਸਤਿਭਾਇ[2] ਪੁਨ ਖੇਲਿਬੇ ਕੋ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭੁ,
ਕ੍ਰੀੜਤਿ[3] ਅਨਿਕ ਰੀਤ ਸਾਥ ਲਰਕਾਨ ਕੀ।
ਕੇਤੇ ਧਾਰਿ ਭਾਵਨਾ ਕੋ ਲਜਾਵੈਂ ਮਧੁਰੰਨ[4] ਤਹਿੰ,
ਸੀਸ ਕੋ ਨਿਵਾਵੈਂ ਦਰਸਾਵੈਂ ਅਘ ਹਾਨ ਕੀ[5]।
ਮੂਰਤਿ ਸੁਜਾਨ ਕੀ ਮਹਾਨ ਸੁਖਦਾਨ ਕੀ
ਅਨੰਦ ਗਜਾਨਵਾਨ[6] ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮਨ ਬਾਨ ਕੀ[7] ॥੧੧॥
ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਅਰਦਾਸ ਕਰੈਂ
ਬੰਟੈਂ ਬਾਲਕਾਨ, ਖਾਇੰ ਭਾਵਨਾ ਮਹਾਨ ਕਰਿ।
ਦੇਖੈਂ ਸਿਖ, ਮਿਲੈਂ ਲਰਕਾਨ ਮੈਂ ਪਰਚ ਰਹੈਂ
ਖੇਲਤਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਆਵਨ ਔ ਜਾਨ ਕਰਿ।
ਲਾਗੈ ਧੂਲ ਅੰਗ ਮੈਂ ਰਚੇ ਸੁ ਖੇਲ ਢੰਗ ਮੈਂ
ਬਿਹਸਿ ਨਿਜ ਸੰਗ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਸੁਖ ਮਾਨਿ ਕਰਿ।
ਪਾਵੈਂ ਜੋ ਨ ਦਾਨ ਕਰਿ[8] ਅਨਿਕ ਬਿਧਾਨ ਕਰਿ[9],
ਮਿਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਨ ਕਰਿ ਜਤਨ ਨ ਆਨਿ ਕਰਿ[10] ॥੧੨॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਹੋਤਿ ਸਜੋਰ ਬਧੈ ਤਨ ਸੁੰਦਰ
ਬਾਲਿਕ ਏਕ ਗੁਲੇਲ[11] ਕੋ ਲਜਾਯੋ।
ਆਪਨਿ ਹਾਥ ਧਰੀ ਤਬਿ ਲੇ ਕਰਿ
ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਲੇਲਨਿ[4] ਐਂਚਿ ਚਲਾਯੋ।

---

[1]ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੇ ਛਾਈ ਹੈ।
[2]ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
[3]ਖੇਲਦੇ ਹਨ।
[4]ਮਿੱਠਾ ਅੰਨ।
(ਅ) ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ।
[5]ਪਾਪ ਨਾਸ਼ਕ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
[6]ਗਜਾਨਵਾਨ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਦਾਤਾ।
[7]ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋਣਾ ਮਨ ਦੀ ਬਾਣ ਹੈ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ)।
[8]ਜੇਹੜੀ ਵਸਤੂ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪਾਈਦੀ ਹੈ।
[9]ਹੋਰ ਵਿਧੀਆਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।
[10](ਇਸ ਲਈ) ਹੋਰ ਜਤਨ ਨਾ ਕਰ (ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਕਰ)
[11]ਗੁਲੇਲ = ਕਮਾਨ। ਗੁਲੇਲਹ = ਮਿਟੀ ਦੀ ਗੋਲੀ। ਗੁਲੇਲਹ ਦਾ ਬਹੁ ਬਚਨ ਗੁਲੇਲਨ
[ਫਾ: ਗੁਲੇਲ, ਗੁਲੇਲ]

ਹੇਰਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਤਿਸ ਪੈ
ਨਿਜ ਪਾਸ ਰਖੀ ਮਨ ਮੈਂ ਇਮ ਭਾਯੋ।
ਲਾਗੇ ਕਮਾਵਨਿ ਤਾ[1] ਅਭਿਆਸ ਕੋ
ਜਾਸ ਕੇ ਹੇਤੁ ਧਰਜੋ ਤਨ ਆਯੋ[2] ॥੧੩॥
ਪੰਕ ਮੰਗਾਇ ਬਟਾਇ ਗੁਲੇਲਨਿ[8]
ਪੁੰਜ ਸੁਕਾਇ ਚਲਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਲੱਛ ਧਰੈਂ ਤਕਿ ਤਾਂਹਿ ਕਰੈ
ਜਬਿ ਬੀਚ ਹਨੈਂ ਬਿਕਸਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਬਾਲਿਕ ਜੇ ਧਨਵਾਨਨਿ ਕੇ
ਤਿਨ ਹਾਥ ਗਹਾਇ ਸਿਖਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਬੇਣੁ ਕੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਲੇਲ[3] ਕਰੀ
ਦਿਢ ਹੋਇ ਖਰੀ ਸੁ ਮੰਗਾਵਤਿ ਹੈਂ ॥੧੪॥
ਬਾਹੁਨ ਮੈਂ ਬਲ ਹੋਇ ਬਿਸਾਲ
ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਖੈਂਚਤਿ ਯੌਂ ਗਹਿਕੈ।
ਹਾਥ ਟਿਕੈ ਲਛ ਮਾਰਨਿ ਕੋ
ਇਮ ਸੀਖ ਕੋ ਦੇਤਿ 'ਰਖੋ ਚਹਿ ਕੈ[8]।'
ਬਾਲਿਕ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੈ
ਚਿਤ ਚਾਉ ਧਰੈਂ ਗੁਨ ਕੋ ਲਹਿ ਕੈ[5]।
ਲੇਤਿ ਹੈਂ ਮੋਲ ਗੁਲੇਲ ਭਲੀ ਦਿਢ,
ਟੋਲਤਿ ਸ੍ਵੈ ਪਿਤ ਕੋ ਕਹਿ ਕੈ[6] ॥੧੫॥
ਸੁੰਦਰ ਰੰਗ ਸੁਰੰਗ ਅਹੈਂ ਜਿਨ,
ਲੇ ਗੁਰੁ ਕੇ ਢਿਗ ਆਵਤਿ ਹੈਂ।
'ਆਜ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮ ਲੀਨਿ
'ਭਨੈਂ ਮੁਖ ਤੇ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਐਂਚਿ ਚਲਾਇ ਗੁਲੇਲਨ ਕੋ
ਲੱਛ ਤਾਕ ਕੈ ਬੀਚ ਲਗਾਵਤਿ ਹੈਂ।
ਕਾਹੂੰ ਸਰਾਹਤਿ 'ਖੂਬ ਲਗਜੋ ਇਹੁ'

---

[1]ਤਿਸਦੇ।
[2]ਜਿਸ ਲਈ ਤਨ ਧਾਰਕੇ ਆਏ ਹਨ।
[3]ਬਾਂਸਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਕਮਾਨਾਂ।
[8]ਚਾਹ ਕਰਕੇ (ਗੁਲੇਲ) ਰੱਖੋ।
[5](ਕਮਾਨ ਦੇ ਚਲਾਵਣੇ ਦੇ) ਗੁਣ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ।
[6]ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ।

ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਦਾਵ ਬਤਾਵਤਿ ਹੈਂ[1] ॥੧੬॥
ਯਾ ਬਿਧਿ ਸੰਗ ਗੁਲੇਲ ਗਹੈ
ਕਰਿ ਖੇਲਿ ਤ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲੇ।
ਕੇਤਿਕ ਦਯੋਸ ਬਿਤੀਤ ਭਯੋ
ਅਭਿਆਸਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਭਲੇ।
ਭੀਤ[2] ਮੈਂ ਲੱਛ ਧਰੈਂ ਹੁਇ ਦੂਰ
ਚਲਾਵਤਿ ਐਂਚਤਿ ਹੋਇ ਖਲੇ।
ਹਾਥ ਟਿਕਾਇ ਲਗਾਇ ਕੈ ਤਾਂ ਮਹਿਂ
ਹੇਰਤਿ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ਗੇਰਿ ਚਲੇ ॥੧੭॥

ਦੋਹਰਾ: ਇਮ ਖੇਲਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਭੂ, ਬਾਲਿਕ ਬੈਸ ਸਜਾਨ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬਧੈ ਸਰੀਰ ਬਲ, ਕਿਧੌਂ ਦੁਸ਼ਟ ਗਨ ਹਾਨਿ[3] ॥੧੮॥

ਚੌਪਈ: ਬਡੀ ਮਾਤ ਜਬਿ ਪਿਖਹਿ ਸੁਭਾਊ।
ਖੇਲਤਿ ਕਰੈਂ ਜੰਗ ਕੋ ਚਾਊ।
ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੈ -ਜਥਾ ਪਿਤਾਮਾ।
ਕਰਤਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਹੁ ਤਿਮ ਅਭਿਰਾਮਾ- ॥੧੯॥
ਤ੍ਰਸਤਿ ਚਿਤਾਰਤਿ ਪਾਛਲ ਬਾਤੀ।
-ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜਿਮ ਰਿਪੁ ਘਾਤੀ।
ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਨਿਕਸੇ ਜਥਾ।
ਮੁਗਲਸਖਾਨ ਸਹਿਤ ਦਲ ਮਥਾ ॥੨੦॥
ਵਹਿਰ ਬਜਾਹੁ ਤਨੁਜਾ ਕਹੁ ਕੀਨਿ।
ਲੁਟੀ ਵਸਤੁ ਧਨ ਗਨ ਤੇ ਲੀਨ।
ਪੁਨ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਬਡ ਜੰਗ।
ਨਿਕਸੇ ਲਾਖਹੁਂ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਨਿ ਭੰਗ ॥੨੧॥
ਇਹ ਭੀ ਤਿਨ ਸਮ ਲੀਲਾ ਕਰਤੇ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਗਹਿ ਪਿਖਿ ਆਨੰਦ ਧਰਤੇ।
ਹੋਇ ਤਰੁਨ ਬਹੁ ਪਾਇਂ ਪ੍ਰਤਾਪੇ।
ਸ਼ੀਲ[4] ਪਿਤਾਮਾ ਸਮ ਹੁਇਂ ਜਾਪੇ[5]- ॥੨੨॥
ਤੇਜ ਚਪਲਤਾ ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਨੀਤ।

---

[1]ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਾਉ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।
[2]ਕੰਧ।
[3]ਹਾਨ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ।
[4]ਸੁਭਾਵ।
[5]ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਤਊ ਅਨੰਦਤਿ ਅਤਿਸ਼ੈ ਚੀਤ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੀ ਚਾਹਤਿ ਪੋਤਾ।
ਪਾਯੋ ਜਨੁ ਸਨੇਹੁ ਕੋ ਪੋਤਾ[1] ॥੨੩॥
ਸੋਹਤਿ ਚਾਰੂ ਚੀਰ ਸਰੀਰ।
ਜ਼ੇਵਰ ਜ਼ੇਬ ਜਵਾਹਰ ਹੀਰ।
ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਅਨਿਕ ਖੇਲ ਬਿਚਰੰਤੇ।
ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਿਸ ਆਨਿ ਮਿਲੰਤੇ ॥੨੪॥
ਹੋਤਿ ਸਰਬਰੀ[2] ਸਦਨ ਸਿਧਾਵੈਂ।
ਮਾਤ ਪਿਤਨ ਢਿਗ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵੈਂ।
'ਇਮ ਹਮ ਸੰਗ ਬਿਲਾਸਤਿ ਖੇਲਤਿ।
ਬਲ ਕੋ ਕਰਤਿ ਧਕੇਲਤਿ ਮੇਲਤਿ ॥੨੫॥
ਮਧੁਰ ਅਚਨ ਕੀ ਵਸਤੂ ਨਾਨਾ।
ਆਨਤਿ ਸਿੱਖਜ ਕਰਤਿ ਬਹੁਖਾਨਾ।
ਸਭਿ ਕੋ ਕਰਿ ਹਿਤ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵੈਂ।
ਕਹਿ ਕਹਿ ਦੇਤਿ ਹਮਹੁਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ' ॥੨੭॥
ਅਸਨ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਨਿ ਕੇ ਕਰਿ ਕਰਿ।
ਪੋਖਨਿ ਹਿਤ ਅਚਵਾਵਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ।
ਚਹਤਿ ਰਿਦੇ ਬਲਿ ਪੁਸ਼ਟ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬਨਹਿਂ ਤਰੁਨ ਦੁਤਿ ਦੇਖਤਿ ਜਾਲਾ ॥੨੮॥
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਰੁਚਿਰ ਪੰਘੂਰਾ ਡਾਰਹਿ।
ਆਸਤਰਨ[3] ਸੋਂ ਬਿਸਦ[4] ਸੁਧਾਰਹਿ।
ਸੁਪਤਾਵਹਿ ਨਿਜ ਨਿਕਟਿ ਨਿਹਾਰਤਿ।
ਨੁਖਾ ਸੰਗ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਚਾਰਤਿ ॥੨੯॥
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਸਾਸੂ ਕੇ ਬੈਨ।
ਬੰਦਨਿ ਗੁਰਨਿ ਮੂੰਦਿ ਕਰਿ ਨੈਨ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਸਿਮਰਨ ਕਰਹਿ।
'ਮੋ ਸੁਤ ਕੀ ਰੱਛਜਾ ਨਿਤ ਧਰਹਿਂ' ॥੩੦॥
ਪੋਖਨਿ ਪਾਲਨਿ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਤੇ।

---

[1]ਨਿਧਿ, ਖਜ਼ਾਨਾ।
[2]ਰਾਤ।
[3]ਵਿਛੌਣਾ।
[4]ਉੱਜਲ।

ਦੂਰ ਨ ਹੋਵਨਿ ਦੇਤਿ ਚਖਨ ਤੇ[1]।
ਦੇਖਤਿ ਰਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਭਾਰਾ।
ਜਿਮ ਪੰਨਗ ਨਿਜ ਮਨਿ ਸੰਭਾਰਾ[2] ॥੩੧॥
ਕਮਲ ਬਦਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪਖਾਰਹਿ।
ਨੀਰ ਉਸ਼ਨ[3] ਕਰਿ ਮੱਜਨ ਧਾਰਹਿ।
ਰੁਤ ਅਨੁਸਾਰੀ ਪਟ ਪਹਿਰਾਵਹਿ।
ਅਨਿਕ ਬਰਨ ਕੇ ਜਥਾ ਸੁਹਾਵਹਿਂ ॥੩੨॥
ਹਹਿਰਹਿ ਉਰ ਮਹਿਂ -ਲਗੈ ਨ ਡੀਠ-।
ਲੇਤਿ ਗੋਦ ਮਹਿਂ ਬਰਬਸ ਈਠ[4]।
ਵਾਰਤਿ ਊਪਰ ਲੌਨ ਸੁ ਰਾਈ।
ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਿ 'ਰਹਿਂ ਗੁਰੂ ਸਹਾਈ' ॥੩੩॥
ਖੇਲਨਿ ਹੇਤੁ ਅੰਕ ਤੇ ਦੌਰਹਿਂ।
ਮਿਲਹਿ ਬਾਲਕੇ ਹੁਇ ਇਕ ਠੌਰਹਿਂ।
ਮਾਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿਂ ਰਖਿ ਬਿਚਰਾਵਹਿ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਰਜਿ ਠਹਿਰਾਵਹਿ ॥੩੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਬਾਲਿਕ ਲੀਲਾ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਇਕ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੧॥

---

[1]ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਤੋਂ।
[2]ਜਿਵੇਂ ਨਾਗ ਆਪਣੀ ਮਣੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ।
[3]ਜਲ ਗਰਮ ਕਰ ਕੇ।
[4]ਮਲੋ ਮਲੀ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ।

੨੨. [ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਆਸਾਮ ਵਲੋਂ ਮੁੜਨਾ]

੨੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੩

ਦੋਹਰਾ: ਉਤ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਧੀਰ।
ਕਰਿ ਕਾਰਜ ਮਹਿਪਾਲ ਕੋ, ਹਟੇ ਸੰਗ ਭਟ ਭੀਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੇਵਾ।
ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਨਤਿ ਭੇਵਾ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਸਰ ਕਰਿ ਦੀਨਾ।
ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਤਿ ਲਸ਼ਕਰਿ ਪੀਨਾ ॥੨॥
ਸੰਮਤ ਕੇਤਿਕ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਏ।
ਫਤੇ ਲੇਨਿ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਏ।
ਪਟਣੇ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਕੂਚ ਕਰਾਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਹਰਖਾਯੋ ॥੩॥
ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਹਯੋ ਪਯਾਨਾ।
ਬਾਜਹਿਂ ਆਗੈ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਿਸ਼ਾਨਾ[1]।
ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਕਰਿ ਸੁ ਚਢਾਏ ਸਾਦਰ ॥੪॥
ਕਰਤਿ ਮਜਲ ਪਰ ਮਜਲ ਸਦਾਈ।
ਚਲਯੋ ਆਇ ਲਸ਼ਕਰ ਸਮੁਦਾਈ।
ਡੇਰਾ ਪਰਹਿ ਆਨਿ ਕਰਿ ਜਹਾਂ।
ਸੁਧਿ ਪਸਰਹਿ ਗੁਰ ਕੀ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ ॥੫॥
ਸੰਗਤਿ ਮੁਦਤ ਰਿਦੈ[2] ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵੈ।
ਦਰਬ ਆਦਿ ਗਨ ਬਸਤ ਅਜਾਇਬ।
ਹੇਤੁ ਰਿਝਾਵਨਿ ਅਰਪਹਿ ਸਾਹਿਬ[3] ॥੬॥
ਬਿਨਤੀ ਕਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਪੈ ਹੈ।
ਜਸੁ ਕੋ ਉਚਰਤਿ ਸਦਨ ਸਿਧੈ ਹੈ।
ਭਏ ਦੁਪਹਿਰੀ ਡੇਰਾ ਘਾਲਹਿ।
ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਮਾਰਗ ਦਲ ਚਾਲਹਿ ॥੭॥
ਪਾਛਲ ਜਾਮ ਰਹੇ ਦਿਨ ਥੋਰੇ।

---
[1]ਧੌਂਸੇ।
[2]ਖਿੜੇ ਰਿਦੇ।
[3]ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ।

ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਵਹਿ ਗੁਰ ਓਰੇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਹਿ ਜੁਗਲ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਹਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਿ ॥੯॥
ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਵੈਂ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਾਤਨਿ ਬਰਤਾਵੈਂ।
'ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਿਖ ਪਠੇ ਅਗਾਰੀ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁ ਧਾਰੀ[1] ॥੯॥
ਬਹੁ ਦਿਨ ਬਿਤੇ ਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ।
ਬਿਛੁਰਿ ਨ ਭਯੋ ਕਦਾਪਿ ਉਦਾਰਾ[2]।
ਆਵਨਿ ਤੀਰਥ ਹਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਪੂਰਬ।
ਸੁਤ ਤੇ ਬਿਛੁਰੀ ਨਾਂਹਿਨ ਪੂਰਬ ॥੧੦॥
ਪੌਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਧਾਰਤਿ ਉਰ ਮੈਂ।
ਬਿਛੁਰਿ ਰਹੀ, ਬਸਿ ਪਟਨੇ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਮਿਲਨ ਕਹੁ ਧਰਤੀ।
ਪਾਤੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਠਾਵਨਿ ਕਰਤੀ' ॥੧੧॥
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਜਨਨੀ ਸੁਧਿ ਪਾਇ।
ਚਲਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ[3]।
ਆਵਤਿ[4] ਕੁਸ਼ਲ ਬੂਝ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਸੁਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਮੁਦ ਧਾਰੀ ॥੧੨॥
ਇਮ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਪਟਨੇ ਓਰ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੁਤਿ ਨਿਤ ਉਠਿ ਭੋਰ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਊ।
ਬਾਤ ਸੁਨਾਵਹਿਂ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਓਊ[5] ॥੧੩॥
'ਸੁਨਹੁਂ ਪੁੱਤ੍ਰ ! ਪੰਜਾਬ ਜੁ ਦੇਸ਼।
ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਤ ਹੀ ਬਸੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਮਹਾਂ ਜੰਗ ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਸੰਗ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਹੋਏ ਭਟ ਭੰਗਿ ॥੧੪॥
ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਮਹਾਂ।

---

[1]ਪ੍ਰੀਤ ਧਾਰਕੇ ਕਈ ਵੇਰ ਪਹਿਲੋਂ ਬੀ ਸਿੱਖ ਘੱਲੇ ਹਨ।
[2]ਕਦੇ ਭੀ (ਅੱਗੇ) ਨਹੀਂ (ਸੀ) ਬਹੁਤਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਇਆ।
[3]ਰਾਜਾ ਰੂਪ।
[4]ਜਦ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਆਂਵਦਾ ਹੈ।
[5]ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ (ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ) ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਮਦਾਸ ਗੁਰੂ ਜਸੁ ਮਹਿਂ ਕਹਾਂ।
ਲਵਪੁਰਿ ਜਨਮੇ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ।
ਬਹੁਰ ਬਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਇੰਦਾਵਲ ॥੧੫॥
ਪ੍ਰਥਮ ਨਗਰ ਤੀਰਥ ਅਭਿਰਾਮ[1]।
ਬਿਦਤਯੋ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਮ।
ਕਰਯੋ ਬਸਾਵਨ ਰਚੇ ਉਪਾਇ।
ਬਡੇ ਤੁਮਾਰੇ ਭੇ ਤਿਸ ਥਾਇਂ ॥੧੬॥
ਬਹੁਰ ਪਿਤਾਮੇ ਭਏ ਤੁਮਾਰੇ।
ਜਿਨ ਤੇ ਲਰਤਿ ਤੁਰਕ ਗਨ ਹਾਰੇ।
ਬਸੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾਰੇ[2]।
ਪੁਨਹਿਂ ਬਿਪਾਸਾ ਕੂਲ ਨਿਹਾਰੇ ॥੧੭॥
ਸੁੰਦਰ ਨਗਰ[3] ਬਸਾਵਨਿ ਕਰਯੋ।
ਬਡ ਰਣ ਭਯੋ ਤੁਰਕ ਗਨ ਮਰਯੋ।
ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗਾਦੀ ਪਰ ਪੋਤਾ।
ਥਿਰ ਹੁਇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਉਦੋਤਾ ॥੧੮॥
ਦ੍ਵੈ ਸੁਤ ਤਿਨ ਤੇ ਉਪਜਤਿ ਭਏ।
ਜਬਹੁਂ ਕਿਤਿਕ ਦੀਰਘ ਬਯ ਥਿਏ।
ਜੇਸ਼ਟ ਰਾਮਰਾਇ ਤਿਸ ਨਾਮੂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਘੁ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥੧੯॥
ਜੇਠੇ ਕਹੁ ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁ ਹਕਾਰਾ।
ਕਰਾਮਾਤ ਗਨ ਦੀਨਿ ਉਦਾਰਾ।
ਚਾਹਤਿ ਕਹਤਿ ਦਿਲੇਸ਼ੁਰ ਜੈਸੇ।
ਬਿਲਮ ਬਿਹੀਨ ਕਰਤਿ ਭਾ ਤੈਸੇ ॥੨੦॥
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਨ ਮਾਨੀ ਆਛੀ।
ਲਘੁ ਸੁਤ ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਉਰ ਬਾਛੀ[4]।
ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਦ੍ਵੈ ਸੰਮਤ ਥਿਰੇ।
ਬਹੁਰ ਬਿਕੁੰਠ ਪਯਾਨੋ ਕਰੇ ॥੨੧॥
ਤਿਨ ਪਾਛੇ ਗੁਰੁ ਪਿਤਾ ਤੁਹਾਰੇ।

---
[1]ਪਹਿਲੋਂ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਤੀਰਥ ਤੇ ਨਗਰ।
[2]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ (ਨਗਰ) ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਵਿਚ ਵਸੇ।
[3]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਰਾ।
[4]ਚਾਹ ਕੇ ਦਿਤੀ।

ਭਏ ਪੂਜ ਬਿਦਤੇ ਜਗ ਸਾਰੇ।
ਤਊ ਸ਼ਰੀਕਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬਾਦੈ[1]।
ਸੋਢੀ ਧੀਰਮੱਲ ਤੇ ਆਦੈ ॥੨੨॥
ਬਸਹਿਂ ਬਕਾਲੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਜਾਰਾ।
ਤਜਿ ਕਰਿ ਉਤਰੇ ਨਦੀ ਉਰਾਰਾ।
ਕੀਰਤਿਪੁਰਿ ਇਕ ਨਗਰ ਬਸਾਯਾ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਸੋ ਤੁਮ ਤਾਯਾ ॥੨੩॥
ਤਹਾਂ ਸਦਨ ਤਿਨ ਰਚੇ ਰਹੇ ਹੈਂ।
ਪੁਨ ਪਰਲੋਕ ਪਯਾਨ ਚਹੇ ਹੈਂ।
ਤਬਿ ਤੁਮਰੋ ਤਹਿਂ ਆਇ ਪਿਤਾਮਾ[2]।
ਬਸੇ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਪਿਖਿ ਅਭਿਰਾਮਾ ॥੨੪॥
ਗਏ ਬਿਕੁੰਠ ਗੁਰੂ ਤਨ ਤਜਾਗਾ।
ਦੀਨਸਿ ਤਿਸ ਜਾਗਾ ਤਬ ਦਾਗਾ[3]।
ਹਮ ਸਮੇਤ ਜਬਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰਾ।
ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਕੋ ਆਇ ਨਿਹਾਰਾ ॥੨੫॥
ਸੂਰਜ ਮਲ ਆਦਿਕ ਮਿਲਿ ਹੇਰੇ।
ਬਾਸੇ ਕਛੁਕ ਬਿਚਾਰਿ ਬਡੇਰੇ।
-ਸਭਿ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਬਾਸਨਿ ਹੈ ਆਛੇ।
ਭ੍ਰਾਤ ਸ਼ਰੀਕਾ ਬਹੁਰ ਨ ਬਾਂਛੇ ॥੨੬॥
ਬ੍ਰਿੱਤਿ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀ ਸੁਖ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
ਹਮਹੁਂ ਬਾਦ ਕਿਹ ਸੰਗ ਨ ਭਾਵੈ-।
ਇਮ ਬਿਚਾਰਿ ਆਗੇ ਚਲਿ ਗਏ।
ਪੰਚ ਕੋਸ ਪਹੁਂਚੇ ਥਿਰ ਥਿਏ ॥੨੭॥
ਜ਼ਰਖਰੀਦ[4] ਤਹਿਂ ਕੀਨਸਿ ਅਵਨੀ।
ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਸਲਿਤਾ ਗਿਰ ਪਿਖ ਰਵਨੀ।
ਤਹਾਂ ਅਪਨੇ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ।
ਕਹਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਨਾਮ ਸੁਨਾਯੋ ॥੨੮॥
ਕੇਤਿਕ ਚਿਰ ਸੁਖ ਸੋਂ ਤਹਿਂ ਬਾਸੇ।

---

[1]ਝਗੜਦਾ ਹੈ।
[2]ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬੰਦ ਜੀ।
[3]ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ।
[4]ਆਪਣੀ ਮੁੱਲ ਲਈ।

ਤੀਰਥ ਕਰਨਿ ਪੁਨਹਿਂ ਅਭਿਲਾਸੇ।
ਆਦਿ ਪ੍ਰਯਾਗ ਕੀਨਿ ਇਸ਼ਨਾਨ।
ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਬਾਸੇ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥੨੯॥
ਪੁਨ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਚਲਿ ਆਏ।
ਬਸੇ ਕਿਤਿਕ ਦਿਨ ਜਬਿ ਇਸ ਥਾਏਂ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨਿ ਤੋਹਿ ਜਨਮ ਕੀ।
ਇਹਾਂ ਰਹਨਿ ਅਭਿਲਾਖਾ ਹਮ ਕੀ ॥੩੦॥
ਇਕ ਭੂਪਤਿ ਰਜਪੂਤ ਬਿਸਾਲਾ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਕੋ ਚਲਿ ਚਾਲਾ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰਾ।
ਆਇ ਪਰਯੋ ਸ਼ਰਨੀ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੧॥
ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ।
ਹਮਹੁ ਤਯਾਗ ਕਰਿ ਤਬਹਿ ਪਧਾਰੇ।
ਅਬਿ ਆਵਤਿ ਹੈਂ ਖ਼ਬਰ ਪਠਾਈ।
ਮਿਲਹਿਂ ਕਾਲ ਚਿਰ ਮਹਿਂ ਹਰਖਾਈ[1]' ॥੩੨॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਪੌਤ੍ਰੇ ਸੰਗ ਬਾਤੀ।
ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਸੁਪਤਹਿਂ ਜਬਿ ਰਾਤੀ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮੇ ਕਥਾ।
ਨਿਤ ਅਨੰਦਤਾ ਉਦਤਹਿ ਤਥਾ ॥੩੩॥
ਚੰਚਲ ਹੋਇ ਹੋਇ ਤਿਸ ਬਾਰੀ।
ਦੁਹਿਂ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਕਰਹਿਂ ਉਚਾਰੀ।
'ਅਪਨੋ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਮਹਾਨਾ।
ਕਹਹੁ, ਕਬਹਿ ਤਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਪਯਾਨਾ? ॥੩੪॥
ਉਤ ਹੀ ਬਸਹਿਂ ਅਨੰਦਤਿ ਸਦਾ।
ਬਡੇ ਬਸੈਂ ਜਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਜਦ ਕਦਾ[2]।'
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਕਹਿ ਨਿਤ ਉਮਗਾਵੈਂ।
'ਮਿਲਹਿਂ ਪਿਤਾ ਤਬਿ ਤਿਤਹਿ ਸਿਧਾਵੈਂ' ॥੩੫॥
ਕਈ ਬਾਰ ਪਰਚਾਵਨਿ ਹੇਤ।
ਥਿਰਤਾਵਨਿ ਨਿਜ ਨਿਕਟਿ ਨਿਕੇਤ[3]।

---

[1]ਬੜਿਆਂ ਚਿਰਾਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ ਅਨੰਦ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਾਂਗੇ।
[2]ਜਦੋਂ ਕਦੋਂ ਵਸਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।
[3]ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਟਿਕਾਵਣ ਲਈ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਲ ਰਹਿਣ।

ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਕਥਾ ਕੋ ਕਹੈਂ।
ਮਾਤ ਸੁ ਦਾਦੀ ਦੇਖਤਿ ਰਹੈਂ ॥੩੬॥
ਕਰਹਿਂ ਸਨੇਹ ਦੁਲਾਰਨਿ ਘਨੋ।
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੋ ਜਸੁਧਾ ਮਨੋ।
ਜਥਾ ਜੰਗ ਮਹਿਂ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰੇ।
ਉਚਰ ਸੁਨਾਵਤਿ ਹੈਂ ਬਹੁ ਬੇਰੇ ॥੩੭॥
'ਕਰਹਿਂ ਬਾਦ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਬਿਸਾਲਾ।
ਭਯੋ ਬਿਖਾਦ ਤਹਾਂ ਬਹੁ ਕਾਲਾ।
ਆਦਿ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਹਿਂ ਸੁਖ ਪਾਏ।
ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਭਿ ਥਲ ਸਮੁਦਾਏ ॥੩੮॥
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪੰਤੇ।
ਆਇਸੁ ਮਾਨਹਿਂ ਜਥਾ ਕਹੰਤੇ[1]।
ਲੈਬੋ ਕਹਾਂ[2] ਪੰਜਾਬ ਮਝਾਰੇ।
ਹੇ ਸੁਤ! ਇਤ ਦਿਸ਼ਿ ਬਸਹਿਂ ਸੁਖਾਰੇ' ॥੩੯॥
ਇਮ ਸਮੁਝਾਇ ਬਰਜਨਾ ਕਰਿਹੀਂ।
ਤਊ ਆਪ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਉਚਰਿਹੀਂ।
'ਤਹਾਂ ਚਲਨਿ ਚਿਤ ਚਹਤਿ ਹਮਾਰੋ।
ਜਹਾਂ ਬੰਸ ਸੋਢੀ ਉਜਿਯਾਰੋ' ॥੪੦॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਹੋਤਿ ਭਯੋ ਗੁਰ ਜਨਨੀ ਸੰਗ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਖੇਲਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਬਾਲਿਕ ਜਾਲਾ[3] ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹਨਿ ਸੁਨਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦ੍ਵੈਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੨॥

---

[1]ਜਿਵੇਂ (ਅਸੀਂ) ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।
[2]ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ?
[3]ਬਹੁਤਿਆਂ ਬਾਲਾਂ ਨਾਲ।

੨੩. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਾਪਸ ਪਟਣੇ ਆਏ]

੨੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੪

ਦੋਹਰਾ: ਕਰਤਿ ਕੂਚ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਮਜਲ, ਗੁਰੂ ਸਮੇਤ ਨਰੇਸ਼।
ਪਹੁੰਚੇ ਪਟਣੇ ਆਨਿ ਕਰਿ, ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਲਸ਼ਕਰ ਕੇ ਡੇਰੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਉਤਰੇ ਪੁਰਿ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਆਇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਉਤਰਨਿ ਕਰਜੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਹੋਤਿ ਭਾ ਖਰਜੋ ॥੨॥
'ਸ਼ਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ।
ਕਰਜੋ ਚਹਤਿ ਹੌਂ, ਚਰਨ ਸਪਰਸ਼ਨ।
ਅਧਿਕ ਲਾਲਸਾ ਰਹਿ ਉਰ ਮੇਰੇ।
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਹਿ ਮੋਹਿ ਇਸ ਬੇਰੇ' ॥੩॥
ਠਾਢੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਨਰੇਸ਼ ਤੇ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਹਮ ਭੀ ਮਿਲਹਿਂ ਜਾਇ ਕਰਿ ਕਾਲੀ।
ਇਹਾਂ ਬਿਤਾਵਹਿਂ ਰਾਤਿ ਉਜਾਲੀ[1*]' ॥੪॥
ਸੁਧ ਕਹਿ ਪਠੀ ਮਾਤ ਤੇ ਤੀਰ।
ਡੇਰਾ ਪਰਜੋ ਨਦੀ ਕੇ ਤੀਰ।
'ਮਿਲਹਿਂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੋ' ਸੁਨਿ ਸੁਧਿ ਹਰਖੀ।
ਦਰਬ ਦਾਨ ਕੀ ਧਾਰਾ ਬਰਖੀ ॥੫॥
ਜਾਚਕ ਗਨ ਹਕਾਰ ਕਰਿ ਦੀਨਿ।
ਸੁਤ ਸਨੇਹ ਜਿਸ ਕੇ ਮਨ ਪੀਨ[2]।
ਲੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਕੋ ਅੰਕ, ਸੁਨਾਵੈ[3]।
'ਤੇਰੋ ਪਿਤਾ ਭੋਰ ਕੋ ਆਵੈ ॥੬॥
ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਕੀਨਾ।
ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਮਿਲੇ ਸੁਖ ਪੀਨਾ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਮੈਂ ਹਟਿ ਗੁਰ ਆਏ[*]।
ਦੇਤਿ ਬਧਾਈ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੭॥

---

[1]ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ।
[*]ਪਾ:-ਸੁਖਾਲੀ।
[2]ਤਕੜਾ।
[3]ਸੁਣਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[*]ਪਾ:-ਲੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਕੋ ਅੰਕ ਸਮਾਏ।

ਉਤਸਵ ਕਰਤੇ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਪਿਖਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਰਿ ਨੀਰ ਉਸ਼ਨ ਕੋ[੧]।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਸ਼ਨਾਨਹਿ ਮਰਦਤਿ[੨] ਤਨ ਕੋ ॥੮॥
ਬਹੁਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਰ ਬਹੁਤ ਬਰਨ ਕੇ[੩]।
ਪਹਿਰਾਵਤਿ ਦੁਤਿ ਹੇਤੁ ਕਰਨ ਕੇ[੪]।
ਕੰਚਨ ਕੁੰਡਲ ਜਟਤਿ ਜਵਾਹਰ।
ਮੁਕਤਾ ਉੱਜਲ ਦਿਪਤਹਿਂ ਜ਼ਾਹਰ[੫] ॥੯॥
ਗੋਲ ਬਿਸਾਲ ਆਬ[੬] ਬਡ ਖਰੀ।
ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਪਰ ਸ਼ੋਭਾ ਕਰੀ।
ਸਿਰ ਪਰ ਚੀਰਾ[੭] ਚਾਰੁ ਸੁਹਾਵਾ।
ਜਿਗਾ ਬੰਧਿ ਕਰਿ ਬਹੁ ਦੁਤਿ ਪਾਵਾ ॥੧੦॥
ਲਘੁਮਾਲਾ ਮੁਕਤਨਿ ਕੀ ਲਰੀ।
ਲੋਲਕ[੮] ਲਟਕਤਿ ਸਬਜ਼ੇ ਜ਼ਰੀ[੯]।
ਹੀਰੇ ਬਿਚ ਦਮਕਹਿਂ ਬੁਹ ਮੋਲੇ।
ਦਿਪਤਹਿਂ ਇਤ ਉਤ ਉਰ ਪਰ[+] ਡੋਲੇ ॥੧੧॥
ਨਵ ਰਤਨੇ ਬਾਹੁਨਿ ਬੰਧਵਾਏ।
ਜਨੁ ਨਵ ਗ੍ਰਿਹ ਭੁਜ ਸੋਂ ਲਪਟਾਏ।
ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ[੧੦] ਦਿਪਹਿਂ ਜਰਾਊ।
ਜੁਗ ਕਰ ਮਹਿਂ ਸੁੰਦਰ ਪਹਿਰਾਊ ॥੧੨॥
ਝੀਨੇ[੧੧] ਅੰਬਰ ਕੋ ਗਰ ਜਾਮਾ।

---

[੧]ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਕਰਕੇ।
[੨]ਮਲ ਮਲਕੇ।
[੩]ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੇ।
[੪]ਭਾਵ ਸਜਾਵਣ ਨੂੰ।
[੫]ਜ਼ਾਹਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਦੇ ਹਨ।
[੬]ਭਾਵ ਚਮਕ।
[੭]ਦਸਤਾਰ।
[੮]ਲਟਕਣ। ਇਥੇ ਕੁੰਡਲ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਲੋਲਕ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਕ ੮ ਵਿਚ ਕੁੰਡਲ ਗਿਣ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਇੱਥੇ ਮਾਲਾ ਦੀ ਵਜਾਖਜਾ ਵਿਚ ਪਦ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਆਖੀਰ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ 'ਉਰ ਪਰ ਡੋ਼ਲੇ' ਸੋ ਮੁਰਾਦ ਮਾਲਾ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਜੁੜਾਊ ਲਟਕਣ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ।
[੯]ਜੜੇ ਹੋਏ (ਅ) ਜ਼ਰੀ ਦੇ ਨਾਲ।
[+]ਪਾ:-ਕੋ।
[੧੦]ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੜੇ।
[੧੧]ਬ੍ਰੀਕ।

ਪਹਿਰਾਯਹੁ ਸ਼ੋਭਤਿ ਅਭਿਰਾਮਾ।
ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਜਿਸ ਕੇ ਜੁਗ ਛੋਰ[1++]।
ਡਾਰਿ ਸਿਕੰਧ[2] ਤਰੇ ਕੋ ਛੋਰਿ ॥੧੩॥
ਇਮ ਸਜਾਇ ਕਰਿ ਸੁੰਦਰ ਸਾਰੇ।
ਸਮੁਝਾਵਤਿ ਦੇ ਸੀਖ ਉਦਾਰੇ।
'ਤੋਹਿ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਾਥ ਨਰੇਸ਼ੂ।
ਐਹੈ ਨਰ ਗਨ ਸੰਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ ॥੧੪॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪਿਤ ਅੰਕ ਥਿਰੀਜੈ।
ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਗ ਬੋਲਿਬੋ ਕੀਜੈ।'
ਇਮ ਘਰ ਮੈਂ ਫਰਸ਼ਾਦਿਕ[3] ਤਜਾਰੀ।
ਕਰਤਿ ਭਏ ਪਰਤੀਖਨ ਧਾਰੀ[4] ॥੧੫॥
ਉਤ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਿ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਾ।
ਨਿਤ ਕੋ ਨੇਮ ਠਾਨਿ ਮਨ ਧਜਾਨਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਤਨ ਪਹਰਿ ਸੁ ਲੀਨਿ ॥੧੬॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਸ।
ਆਇ ਥਿਰਯੋ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਆਸ।
ਬਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰਿ ਗੁਰ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਤਜਾਰ।
ਢਿਗ ਅਨਾਇ ਸ਼ਿਵਕਾ ਅਸਵਾਰ[5] ॥੧੭॥
ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਚਾਲਿ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਭਏ ਸੈਂਕਰੇ ਮਾਨਵ ਨਾਲਾ।
ਪੁਰਿ ਬਜ਼ਾਰ ਕਹੁ ਆਵਤਿ ਚਲੇ।
ਨਿੰਮ੍ਰੀ ਹੋਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਮਿਲੇ ॥੧੮॥
ਪਟਨੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਹੀ ਮਿਲਿ ਇਕ ਥਾਇਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਢਿਗ ਆਈ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿਨਿ ਲਜਾਈ ॥੧੯॥

---

[1]ਦੋਵੇਂ ਪੱਲੇ।
[++]ਪਾ:-ਓਰ।
[2]ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ।
[3]ਫਰਸ਼ ਆਦਿਕ।
[4]ਉਡੀਕ ਨਾਲ।
[5]ਪਾਲਕੀ ਉਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਏ।

ਭਈ ਭੀਰ ਸਭਿ ਅੰਙਨ ਮਾਂਹਿ।
ਕੇਤਿਕ ਕੋਸ਼ਠ ਪਰ ਚਰਿ ਜਾਹਿਂ।
ਭੀਤਨ ਪਰ ਆਰੂਢਤਿ ਕੋਈ।
ਬੈਠਹਿਂ ਜਹਾਂ ਦਰਸ ਗੁਰ ਹੋਈ ॥੨੦॥
ਬੋਲਤਿ ਅੱਗ੍ਰ ਨਕੀਬ ਚਲੰਤੇ।
ਦੁੰਦਭਿ ਸ਼ਬਦ ਉਤੰਗ ਉਠੰਤੇ।
ਇਮ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਅਰੁ ਨਰਮੌਰ[੧]।
ਪਹੁੰਚੇ ਜਬਹਿ ਸਦਨ ਕੇ ਪੌਰ ॥੨੧॥
ਸਭਾ ਖਰੀ ਹੋਈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਅੰਕ ਉਠਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ[੨]।
ਪਿਤ ਕੇ ਪਾਇਨਿ ਪਾਇ ਉਠਾਯੋ।
ਪਿਖੇ ਪਰਸਪਰ ਨੇਹੁ ਵਧਾਯੋ ॥੨੨॥
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਜਿਮ ਭਏ।
ਨਾਮ ਸੁ ਮੁੰਡ ਮੁਨੀ ਤਬਿ ਥਿਏ।
ਦੁਸ਼ਟ ਦਮਨ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰ ਉਪਾਯੋ।
ਲਾਖਹੁੰ ਬਰਖਨ ਤਪ ਬਲ ਲਾਯੋ[*] ॥੨੩॥
ਅੰਸ ਅਕਾਲ`ਪੁਰਖ ਕੀ ਆਇ।
ਧਰਯੋ ਸਰੂਪ ਤੇਜ ਸਮੁਦਾਇ।
ਸਿੰਘ ਖਾਲ ਸੇ[੩] ਉਤਪਤ ਹੋਵਾ[*]।
ਬਨਰਾਖਸ਼ ਕੋ ਦਲ ਬਲ ਖੋਵਾ ॥੨੪॥
ਤਬਿ ਕੇ ਬਿਛੁਰੇ ਭਾ ਅਬਿ ਮੇਲਾ।
ਜਨੁ ਬ੍ਰਹਮਗਜਾਨ ਅਨੰਦ ਸੁਹੇਲਾ[੪]।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਜੋਤਿ ਮਝਾਰੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਧਾਰੀ ॥੨੫॥
ਤਿਸੀ ਅੰਸ਼ ਮਹਿਂ ਚਾਹਤਿ ਮੇਲੀ[੫]।
ਦੇਖਤਿ ਸੁਤ ਕੀ ਦੁਤਿ ਸੁਖ ਝੇਲੀ[੬]।

---

[੧]ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾ।
[੨]ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗੋਦੀ ਉਠਾਇਆ।
[*]ਦੇਖੋ ਰਾਸ ੧੧ ਅੰਸੂ ੫੧ ਅੰਕ ੯ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਟੂਕ।
[੩]ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਤੋਂ।
[੪]ਮਾਨੋਂ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਤੇ ਆਨੰਦ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ।
[੫]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਮੇਲਿਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। (ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ)।
[੬]ਸੁਖ ਵਿਚ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਬ੍ਰਿਤੀ।

ਬੈਠਿ ਗਏ ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਗਾਦੀ।
ਮਿਲਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਉਰ ਅਹਿਲਾਦੀ ॥੨੬॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਢਿਗ ਹੁਇ ਆਯੋ।
ਪਿਖਿ ਸਰੂਪ ਪਾਇਨਿ ਲਪਟਾਯੋ।
ਦਿਪਹਿ ਤੇਜ ਬਿਚ ਲੋਚਨ ਐਸੇ।
ਰੰਗ, ਬਿਲੌਰ ਪਾਤ੍ਰ ਮਹਿਂ ਜੈਸੇ[੧] ॥੨੭॥
ਚੰਚਲ ਅਧਿਕ ਸਲੋਨੀ[੨] ਸੂਰਤਿ।
ਮਨਹੁਂ ਬੀਰ ਰਸ ਧਾਰੀ ਮੂਰਤਿ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਇਹ ਸ਼ਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਰਿਪੁ ਗਨ ਘਾਇਕ ਹੁਇ ਜਿਮ ਦਾਦਾ[੩] ॥੨੮॥
ਆਪ ਸ਼ਾਂਤਿ ਕੀ ਬ੍ਰਿੱਤ ਉਦਾਰੀ।
ਇਹ ਬਡ ਬੀਰ ਬਨਹਿਂ ਭੁਜ ਭਾਰੀ।
ਇਨ ਕੀ ਆਕ੍ਰਿਤ[੪] ਇਮ ਦਿਪਤਾਵੈ।
ਸਖਾ ਸਹਾਇਕ ਅਰਿਨਿ ਖਪਾਵੈ[੫]' ॥੨੯॥
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਬਿ ਦਏ ਬਿਭੂਖਨ।
ਅਪਨੇ ਕਰ[੬] ਪਹਿਰਾਇ ਅਦੂਖਨ[੭]।
ਕੰਕਨ ਕੰਚਨ ਜਟਤਿ ਜਰਾਏ।
ਦੋਨਹੁਂ ਹਾਥਨਿ ਮੈਂ ਪਹਿਰਾਏ ॥੩੦॥
ਮੁਕਤਾ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਉਜਾਲੀ।
ਗਰ ਪਹਿਰਾਇ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਵਾਲੀ।
ਪਸ਼ਮੰਬਰ ਦੇ ਬਰਨ ਬਰਨ ਕੇ।
ਨਿਜ ਕਰ ਧਰੇ ਸਮੀਪ ਚਰਨ ਕੇ ॥੩੧॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੁਇ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਹੋਏ।
ਹੇਰਤਿ ਥਿਰੇ ਘੇਰ ਸਭਿ ਕੋਏ।
ਕਰੈਂ ਦਰਸ ਕੋ ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ[੮]।

---

[੧]ਬਿਲੌਰੀ ਭਾਂਡੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਰੰਗ ਚਮਕਦਾ ਹੈ।
[੨]ਸੁੰਦਰ।
[੩]ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਸਮ।
[੪]ਸ਼ੋਭਾ, ਸਰੂਪ।
[੫]ਮਿੱਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਦੇ ਖਪਾਵਣ ਵਾਲੇ।
[੬]ਹੱਥੀਂ।
[੭]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ।
[੮]ਭੇਟਾਵਾਂ।

ਕੋ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਹਿ ਪਰਸਹਿ ਪਾਇਨ[1] ॥੩੨॥
ਸਤਿਗੁਰ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਤਿਕਾਰੇ।
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬਾਕ ਤੇ ਸਭਿ ਬੈਠਾਰੇ।
ਜਾਚਕ ਗਨ ਕੇਤਿਕ ਚਲਿ ਆਏ।
ਜਾਚਤਿ ਊਚੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਨਾਏ ॥੩੩॥
ਤਬਿ ਨ੍ਰਿਪ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਰਬ ਕਰ ਧਾਰਯੋ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਊਪਰ ਵਾਰਯੋ।
ਪੁਨ ਨਿਜ ਚਾਕਰ ਕੇ ਕਰ ਦੀਨਿ।
ਕਹਯੋ 'ਖ਼ਰਾਇਤ ਕਰਿ ਗਨ ਦੀਨ[2]' ॥੩੪॥
ਇਕ ਥਲ ਖਰੇ ਕਰੇ ਸਭਿ ਮੰਗਤ।
ਦਯੋ ਦਰਬ ਕੋ ਥਿਰ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ।
ਢਾਢੀ ਡੋਮ ਕਲਾਵਤ[3] ਆਏ।
ਭਾਟ ਆਦਿ ਸਗਰੇ ਧਨ ਪਾਏ ॥੩੫॥
ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਸੁਜਸੁ ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਦੇਖਿ ਗੁਰਨਿ ਕਹੁ ਆਨੰਦ ਧਰੈਂ।
ਚਾਰ ਘਰੀ ਲਗਿ ਥਿਰ ਭੇ ਸਾਰੇ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਪਰਵਾਰੇ ॥੩੬॥
ਰਿਦੈ ਅਨੰਦਤਿ ਹੁਇ ਮਹਿਪਾਲਾ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਗਮਨਯੋਂ ਤਿਸਕਾਲਾ।
ਉਚਰਤਿ ਮਗ ਤਾਰੀਫ[4] ਬਿਸਾਲਾ।
ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਜਿ ਮਾਨਵ ਜਾਲਾ ॥੩੭॥
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਅਰੁ ਗੁਰੁ ਕੋ ਨੰਦ।
ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਭਯੋ ਅਨੰਦ।
ਜਿਸ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਤੇ ਸਰ ਕਰਯੋ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਜੋ ਬਹੁ ਅਰਯੋ ॥੩੮॥
ਜੀਵ ਦਾਨ ਮੋ ਕਹੁ ਗੁਰ ਦੀਨਾ।
ਨਤੁ ਕਿਸ ਨੇ ਮਮ ਜੀਵਨ ਚੀਨਾ[5]।
ਮਿਲੌਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋ ਮਾਨ ਸਮੇਤ।

---

[1]ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ।
[2]ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ।
[3]ਮਰਾਸੀ, ਡੂੰਮ ਤੇ ਕਲੌਂਤ।
[4]ਉਸਤਤੀ।
[5]ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜੀਂਵਦਾ ਕਿਸ ਵੇਖਣਾ ਸੀ।

ਲੇ ਆਇਸੁ ਕੌਂ ਚਲੌਂ ਨਿਕੇਤ' ॥੩੯॥
'ਹੈ ਇਮ ਹੀ' ਸਭਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਹੈਂ।
'ਤੁਮਰੇ ਭਾਗ ਬਡੋ ਹਮ ਲਹੈਂ।
ਜਿਸ ਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਗੁਰ ਆਏ।
ਕਾਜ ਤੁਹਾਰੇ ਸਭਿ ਸਫਲਾਏ' ॥੪੦॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਜਸੁ ਕੋ ਕਰਜੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਡੇਰੇ ਨਿਜ ਥਿਰਜੋ।
ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਦਾਸ।
ਜਿਨ ਤੇ ਪੂਰਨ ਭੀ ਉਰ ਆਸ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਪਟਣੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੩॥

੨੪. [ਪਟਣੇ ਨਿਵਾਸ। ਰਾਜਾ ਵਿਦਾ]

੨੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੫

ਦੋਹਰਾ: ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਥਿਰ ਸਭਾ ਮਹਿਂ, ਸੰਗਤਿ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨਿ।
ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਸਭਿ ਮਿਲੇ, ਪੂਰ ਕਾਮਨਾ ਕੀਨਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਪੁਨ ਉਠਿ ਗਮਨੇ ਲੇ ਸੁਤ ਸਾਥ।
ਜਨਨੀ[1] ਨਿਕਟਿ ਗਏ ਗੁਰੁ ਨਾਥ।
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਇ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਪਿਖਿ ਨੰਦਨ ਦ੍ਰਿਗ ਮਹਿਂ ਜਲ ਛਾਯੋ ॥੨॥
ਅਧਿਕ ਬ੍ਰਿਧਾ ਸੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸੁਤ ਅੰਗਨਿ[2] ਪਰਸਹਿ ਕਰ ਨਾਲਾ।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇਤਿ 'ਪੁੱਤ੍ਰ ! ਤੁਮ ਜੀਵਹੁ।
ਸਹਤਿ ਅਨੰਦ ਬਡੀ ਬਯ ਥੀਵਹੁ ॥੩॥
ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਸੁਭਾਇਕ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ।'
ਤਬਿ ਗੁਜਰੀ ਪਹੁੰਚੀ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਨੰਮ੍ਰਿ ਹੋਏ ਪਤਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ ॥੪॥
ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਨਮੋ ਸਭਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਕੋ ਰੂਪ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਸਾਰੇ।
ਤਿਸ ਛਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਹਿਤ ਨਿਹਾਰੇ ॥੫॥
ਬੂਝੈਂ 'ਇਤਹੁਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਗਏ।
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਲੌ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ?
ਸਾਗਰ ਬੇਲਾ[3] ਲਗਿ ਅਵਿਲੋਕਾ।
ਕਿਧੌਂ ਉਰੇ ਹੀ ਜਾਵਨਿ ਰੋਕਾ[4]? ॥੬॥
ਕੌਨ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਗਏ ਲਰਾਈ?
ਭਈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਰਿਪੁ ਆਈ?'
ਮਧੁਰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੇ ਬਾਕ ਸੁਹਾਏ।
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਬਤਾਏ ॥੭॥
'ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਜੋਰ।

---

[1] ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ।
[2] ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ।
[3] ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਕੰਢਾ।
[4] ਜਾਣਾ ਰੋਕ ਲਿਆ।

ਗੁਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਸਹਿਂ ਤਿਸ ਠੌਰ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਹੁੰਚੇ ਇਕ ਕਾਲ।
ਬਾਲਾ ਮਰਦਾਨਾ ਜੁਗ ਨਾਲ ॥੮॥
ਪੁਰਿ ਕੇ ਵਹਿਰ ਗੁਰੂ ਟਿਕ ਰਹੇ।
ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਨਿ ਕੋ ਕਹੇ।
ਤ੍ਰਿਖਾ ਲਗੀ ਮਰਦਾਨੇ ਜਾਨੀ।
ਗਮਨਜੋਂ ਪੁਰਿ ਹਿਤ ਪੀਵਨਿ ਪਾਨੀ ॥੯॥
ਤਹਿਂ ਮੇਢਾ ਕਰਿ ਬੰਧਨਿ ਕੀਨਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਬਿ ਐਸੇ ਚੀਨਾ।
ਗਏ ਛੁਡਾਵਨਿ ਤ੍ਰਿਯ ਉਤਲਾਈ[੧]।
ਗੁਰ ਗਰ ਤਾਗਾ ਪਾਵਨਿ ਧਾਈ ॥੧੦॥
ਤਤਛਿਨ ਭੇਡ ਦੇਹਿ ਕੋ ਧਾਰਾ[੨]।
ਦੂਜੀ ਨੇ ਬਾਲਾ ਸੁ ਨਿਹਾਰਾ।
ਤਿਸ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚੀ ਸਰਮਾ ਬਨੀ[੩]।
ਪਿਖੀ ਤ੍ਰਿਯਾ ਆਏ ਤਿਨ ਧਨੀ[੪] ॥੧੧॥
ਮਰਦਾਨੇ ਕੋ ਮਨੁਖ ਬਨਾਯੋ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਤਿਨ ਲਖਿ ਪਾਯੋ।
ਭਏ ਸਿੱਖ ਧ੍ਰਮਸਾਲਾ ਕਰੀ।
ਭਾਉ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਗਤਿ ਕੀ ਧਰੀ ॥੧੨॥
ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਮਵਾਸ[੫] ਤਹਿਂ ਰਾਜਾ।
ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਨਰ ਕਰਹਿਂ ਕੁਕਾਜਾ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਤਹਾਂ ਪਠਾਯੋ।
ਇਹ ਡਰ ਕਰਿ ਹਮ ਸ਼ਰਨੀ ਆਯੋ ॥੧੩॥
ਗਯੋ ਸੰਗ ਲੇ ਕਾਰਜ ਸਰੇ[੬]।
ਦੁਹੂੰ ਦਿਸ਼ਿ ਮੇਲ ਹਮਹੁ ਤਿਨ ਕਰੇ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੀ ਪਤ ਰਹਿ ਆਈ।
ਹਟੇ ਜੀਤ ਕੀ ਬੰਬ ਬਜਾਈ' ॥੧੪॥

---

[੧]ਇਕ ਇਸਤ੍ਰੀ ਛੇਤੀ ਨਾਲ।
[੨]ਭਾਵ ਉਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੇ।
[੩]ਉਹ ਕੁੱਤੀ ਬਣ ਗਈ।
[੪]ਤਿਨ੍ਹ ਦੇ ਪਤੀ।
[੫]ਆਕੀ।
[੬]ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ।

ਸੁਨਿ ਹਰਖਜੋ ਸਗਰੋ ਪਰਿਵਾਰ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਕਰੇ ਅਹਾਰ।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਅਚਵਾਵਹਿਂ ਹਰਖਾਏ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਮੇਤ ਗੁਰੂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੧੫॥
ਸੰਗਤਿ ਪੁਰਿ ਪਟਨੇ ਕੀ ਆਵੈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਅਕੋਰ ਅਰਪਾਵੈ।
ਗਏ ਦੇਸ਼ ਜਿਸ, ਬੂਝਹਿਂ ਬਾਤੀ[1]।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕੋ ਕਹਿਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ ॥੧੬॥
'ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੌਨ ਕਰੇ ਸਰ ਜਾਇ।
ਦੇਸ਼ ਕਾਮਰੂ ਮੰਤ੍ਰਨਿ ਥਾਇਂ।
ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੇ ਮਾਰੇ ਜਹਾਂ।
ਅਪਰਨਿ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਕਹੁ ਕਹਾਂ' ॥੧੭॥
ਬਡੀ ਭੀਰ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰ ਹੋਇ।
ਆਵਹਿਂ ਅਨਿਕ ਜਾਹਿਂ ਚਲਿ ਕੋਈ।
ਲਗਜੋ ਅੰਬਾਰ ਅਕੋਰਨ ਕੇਰੇ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਮੰਗਲ ਵਧੇ ਵਧੇਰੇ ॥੧੮॥
ਰਹਨਿ ਲਗੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਿਜ ਧਾਮੂ।
ਹੋਤਿ ਕੀਰਤਨ ਨਿਤ ਅਭਿਰਾਮੂ।
ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਤਹਿਂ ਬਸਜੋ ਨਰੇਸ਼ਾ।
ਪਹੁੰਚਜੋ ਚਹੈ ਨਿਕਟਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ਾ ॥੧੯॥
ਆਇ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।
ਸਭਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕਹਿ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ।
ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਕੋ ਧਰਿ ਕਰਿ ਆਗੇ।
ਬਿਨਤੀ ਭਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਗੇ ॥੨੦॥
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇ ਜਸੁ ਪਾਯੋ।
ਸੁਖ ਸਮੇਤ ਮੈਂ ਸਰ ਕਰਿ ਆਯੋ।
ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨਿਕਟਿ ਸਿਧਾਊਂ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਘਰ ਜਾਊਂ ॥੨੧॥
ਚਿਰੰਕਾਲ ਬੀਤਾ ਤੁਮ ਜਾਨੋ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨੋ।
'ਗਮਨਹੁ ਜਾਹੁ ਦੇਸ਼ ਨਿਜ ਫੇਰ।

[1]ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਗਏ ਸਨ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਹੁ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸੁਖ ਹੇਰਿ ॥੨੨॥
ਬਿਘਨ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰਾਧਹੁ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਬਾਧਾ ਬਾਧਹੁ[1]।'
ਸੁਨਤਿ ਸੀਖ ਕੋ[2] ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
ਬਿਛੁਰਿ ਨ ਸਾਕਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਮਹਾਨੀ ॥੨੩॥
ਲੇ ਆਗਜਾ ਕੋ ਆਯਹੁ ਡੇਰੇ।
ਲਸ਼ਕਰ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿ ਤਿਸ ਬੇਰੇ।
ਕਰਯੋ ਕੂਚ ਦਿੱਲੀ ਦਿਸ਼ਿ ਗਯੋ।
ਮਿਲਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਘਰ ਪੁਨ ਪਠਿ ਦਯੋ ॥੨੪॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਤਬੈ।
ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸਿਖ ਸਬੈ।
ਨਾਨਾ ਕਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ।
ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰੀ ਗੁਨ ਰੂਰੀ ॥੨੫॥
ਸੁਤ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਹਿਂ।
ਜਾਨਹਿਂ -ਇਹ ਜਰ ਤੁਰਕ ਨਿਕੰਦਹਿਂ[3]-।
ਮਨ ਸਨੇਹੁ ਕੇ ਸਨੇ ਬਡੇਰੇ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਠਾਵਨਿ ਅਪਨੇ ਨੇਰੇ ॥੨੬॥
ਲੀਲਾ ਜਥਾ ਜੰਗ ਕੀ ਠਾਨੈਂ।
ਰਚਹਿਂ ਭਵਿੱਖਤ ਮਹਿਂ ਤਿਮ ਜਾਨੈਂ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ ਤੇ ਉਤਪਤਿ ਹੋਵਾ।
ਮਨਹੁਂ ਬੀਰ ਰਸ ਲਘੁ ਤਨ ਜੋਵਾ ॥੨੭॥
ਜਿਮ ਦਸਰਥ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਲੰਦਹਿ।
ਦੇਖਤਿ ਰਾਮਚੰਦ ਨਿਜ ਨੰਦਹਿ।
ਤਥਾ ਦੁਲਾਰਤਿ ਅੰਕ ਬਿਠਾਵੈਂ।
ਹਰਿ ਬਸੁਦੇਵ ਮਨਿੰਦ ਸੁਹਾਵੈਂ[4] ॥੨੮॥
ਪੋਖਤਿ ਪਾਲਤਿ ਪਟ ਪਹਿਰਾਵਹਿਂ।
ਪਹਿਰਿ ਬਿਭੂਖਨ ਸਭਿ ਮਨ ਭਾਵਹਿਂ।
ਕਰ ਗੁਲੇਲ ਐਂਚਹਿਂ ਕਰਿ ਬਲ ਕੋ।

---

[1]ਪੀੜਾ ਦੂਰ ਕਰੋ।
[2]ਸਿੱਖਯਾ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ।
[3]ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗਾ।
[4]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੇ ਵਸਦੇਵ ਵਾਂਙੂ ਸ਼ੋਭ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੇਰਤਿ ਹਤਹਿਂ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਥਲ ਕੋ ॥੨੯॥
ਬਹੁ ਸ਼ਾਹਨਿ ਕੇ ਬਾਲਿਕ ਆਵੈਂ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਸੋਂ ਖੇਲ ਮਚਾਵੈਂ।
ਆਧੇ ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਠਾਢੇ ਕਰੈਂ।
ਆਧੇ ਲੈ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਥਿਰੈਂ ॥੩੦॥
ਹੇਲਾ ਕਰਨਿ ਮਨਿੰਦ ਮਿਲੰਤੇ।
ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਕਰਿ ਮਨਹੁਂ ਲਰੰਤੇ।
ਇਕ ਗਾਢੇ[1] ਹੁਇ ਠਾਢੇ ਰਹੈ।
ਬਾਂਢੇ ਉਰ ਉਤਸਾਹ ਜੁ ਚਹੈਂ[2] ॥੩੧॥
ਕਰਿ ਸਨੇਹੁ ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਵੈਂ।
'ਅਬਿਹੂੰ ਕਹਾਂ ਕਰਨਿ ਰਣ ਭਾਵੈ।
ਥਿਰ ਹੁਇ ਬੈਠਹੁ ਹਮਰੇ ਪਾਸ।
ਸੁਨਹੁ ਕਰਤਿ ਹੈਂ ਸਿਖ ਅਰਦਾਸ' ॥੩੨॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਾਕ ਦਿਲਾਸੇ।
ਕਿਤਿਕ ਸਮੈ ਰਾਖੈਂ ਨਿਜ ਪਾਸੇ।
ਬਹੁਰ ਜਾਇਂ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿਂ ਖੇਲਹਿਂ।
ਰੇਲ ਧਕੇਲਹਿ ਕਿਸ ਹੂੰ ਝੇਲਹਿਂ[3] ॥੩੩॥
ਬਜਹਿਂ ਬਿਭੂਖਨ ਦੌਰਤਿ ਜਾਤੇ।
ਰਹਹਿਂ ਖੇਲ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿਂ ਰਾਤੇ।
ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠਹਿਂ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।
ਸੁਧਿ ਪਸਰੀ ਢਿਗ ਦੂਰ ਕਿ ਥਾਨ[4] ॥੩੪॥
ਪੂਰਬ ਤੇ ਪਟਨੇ ਮਹਿਂ ਆਏ[5]।'
ਸੁਨਿ ਸਿੱਖ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਆਏ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈਂ।
ਸਫਲ ਜਾਨਿ ਭੇਟਨਿ ਅਰਪਾਵੈਂ ॥੩੫॥
ਸੰਗਤਿ ਨਈ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਆਇ।
ਦਰਸਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਮਨਾਇ।
ਅਨਿਕ ਮਸੰਦ ਦਰਬ ਲੇ ਘਨੇ।

---

[1]ਤਕੜੇ।
[2](ਦੂਸਰੇ) ਜੋ ਜੀ ਵਿਚ ਉਤਸਾਹ (ਹੱਲੇ ਦਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਓਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ।
[3]ਧੱਕਾ ਦੇਕੇ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਰੇੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧੱਕਾ ਝੱਲਦੇ ਹਨ।
[4]ਦੂਰ ਦਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਵਿਚ।
[5]ਕਿ ਪੂਰਬ ਪਾਸਿਓਂ ਪਟਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਸਿੱਖਨਿ ਤੇ ਸੰਚਹਿਂ ਹਿਤ ਸਨੇ ॥੩੬॥
ਸੋ ਆਵਹਿਂ ਗੁਰ ਕੋ ਅਰਪੰਤੇ।
ਰਹੈਂ ਨਿਕਟਿ ਕੋ ਦਿਨ ਦਰਸੰਤੇ।
ਪੁਨ ਸਿਰੁਪਾਉ ਲੇਤਿ ਹੈਂ ਗੁਰ ਤੇ।
ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਨਿਕਸਹਿਂ ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਤੇ ॥੩੭॥
ਆਪੋ ਅਪਨੇ ਥਾਨ ਪਯਾਨਹਿਂ।
ਗੁਰ ਧਨ ਕੋ ਉਗਰਾਹਨਿ ਠਾਨਹਿਂ।
ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਕੈ ਸੰਮਤ ਮਾਹੀ[1]।
ਲੇ ਕਰਿ ਦਰਬ ਆਇਂ ਪੁਨ ਪਾਹੀ ॥੩੮॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਬਸਤਿ ਭਏ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਸਾਦਰ।
ਸਿੱਖੀ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰਤਿ ਮਹਾਂ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਤਿ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ ॥੩੯॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਦੇਖਿ ਅਨੰਦਤਿ।
ਸੁਤ ਸੁਤ ਕੇ ਯੁਤਿ ਲਿਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬੰਦਤਿ[2]।
-ਬਡੇ ਗੁਰਨ ਕੇ ਸਾਚੇ ਬੈਨ।
ਬਏ ਬਿਦਤਿ, ਅਬਿ ਦਿਖੀਯਤਿ ਨੈਨ ॥੪੦॥
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਭੋਜਨ ਬਨਿਵਾਵਹਿ।
ਬੈਠਿ ਸਮੀਪ ਜੁਗਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਹਿ।
ਅਧਿਕ ਪਦਾਰਥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਵੈਂ।
ਚਲਹਿ ਦੇਗ ਸਭਿ ਨਰ ਗਨ ਖਾਵੈਂ ॥੪੧॥
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕਮੀ ਰਹੈ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਜਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮ ਗੁਰਨਿ ਕਹੁ ਹੋਈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਸਿ ਕੇਤਿਕ ਮਾਸ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ॥੪੨॥
ਕਿਤਿਕ ਫਕੀਰ ਤੀਰਥਨਿ ਮੱਜੇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਫਿਰੇ ਅਘ ਭੱਜੇ।
ਬਹੁਰ ਪਯਾਨੇ ਜਿਤ ਚਿਤ ਚਾਹੀ।
ਕੇਤਿਕ ਰਹੇ ਬਹੁਰ ਗੁਰ ਪਾਹੀਂ ॥੪੩॥
ਤਿਮ ਕੇਤਿਕ ਸਿਖ ਸੰਗ ਰਹੇ ਹੈਂ।

---

[1]ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਯਾ ਸਾਲ ਵਿਚ।
[2]ਪੁੱਤ੍ਰ ਨੂੰ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਜਾਣਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੇਤਿਕ ਘਰ ਕੋ ਮਿਲਿਨਿ ਚਹੇ ਹੈਂ।
ਆਗਯਾ ਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸੋ ਗਏ।
ਜਨਮ ਉਧਾਰਿ ਆਪਨੋ ਕਏ ॥੪੪॥
ਕੇਤਿਕ ਨਏ ਆਨਿ ਸਿਖ ਰਹੇ।
ਗੁਰ ਕੋ ਸੰਗ ਮਹਾਂ ਫਲ ਲਹੇ।
ਮਤੀ ਦਾਸ ਮਤਿਵਾਨ ਦਿਵਾਨ।
ਆਮਦ ਖਰਚ ਸੰਭਾਰਨਿ ਠਾਨਿ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੪॥

੨੫. [ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਧੀਰਜ]

੨੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੬

ਦੋਹਰਾ: ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਪਟਣੇ ਬਿਖੈ ਬਿਤਾਇ।
-ਗਮਨਹਿਂ ਅਬਿ ਪੰਜਾਬ ਕੋ-,
ਉਰ ਅਭਿਲਾਖ ਉਠਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸੋਂ ਤਬਿ ਕਹੇ੍ਯੋ।
'ਹਮ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਆਪਨੋ ਲਹੇ੍ਯੋ।
ਬਡੋ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਹਮਾਰਾ[1]।
ਤ੍ਯਾਗੇ੍ਯੋ ਬੀਤੇ੍ਯੋ ਸਮਾ ਉਦਾਰਾ ॥੨॥
ਕੇਤਿਕ ਸੰਮਤਿ ਇਤਹਿ ਬਿਤਾਏ।
ਪੂਰਬ ਬਸੇ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਪਾਏ[2]।
ਅਬਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਦੇਖਹਿਂ ਜਾਈ।
ਜੋ ਆਵਤਿ[3] ਹਮ ਦਿਯੋ ਬਸਾਈ ॥੩॥
ਤਿਸਹਿ ਬਸਾਵਨਿ ਕਰਹਿਂ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਹਿਂ ਦੇਖੇ੍ਯੋ ਬੀਤੇ੍ਯੋ ਚਿਰ ਕਾਲਾ।
ਪੁਰਿ ਕੀ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲਹਿਂ ਜਾਇ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਮਾਤ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਜਾਇ ॥੪॥
'ਕੇਤਿਕ ਸੰਮਤ ਪ੍ਰਥਮ ਬਿਤਾਏ।
ਬਿਛੁਰਿ ਰਹੇ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਜਾਏ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਮਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨਾ।
ਅਬਿ ਪੁਨ ਚਹਹੁ ਪਯਾਨੋ ਕੀਨਾ ॥੫॥
ਦੇਖਨਿ ਕੋ ਤਰਸਤਿ ਚਿਤ ਰਹੇ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕਿਮ ਧੀਰਜ ਉਰ ਲਹੇ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
'ਹਮ ਪੰਜਾਬ ਅਬਿ ਕਰਹਿਂ ਪਯਾਨੇ ॥੬॥
ਤਹਾਂ ਬਸਹਿਂ ਜਬਿ ਕੇਤਿਕ ਕਾਲ।
ਕਰਹਿਂ ਪਠਾਵਨ ਸੁਧ ਦਰਹਾਲ[4]।

---

[1]ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ।
(ਅ) ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਵੱਡਾ ਹੈ।
[2]ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵੱਸ ਕੇ ਬੜਾ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ਹੈ।
[3]ਆਂਵਦਿਆਂ।
[4]ਛੇਤੀ ਹੀ।

ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਓਜ ਹੁਇ ਜ਼ਜਾਦਾ ॥੭॥
ਤਬਿ ਲੇ ਕਰਿ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸੁਖਾਰੇ।
ਉਤ ਕੋ ਆਵਹੁ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰੇ।
ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਹਮ ਕਰਹਿਂ ਪਯਾਨਾ।
ਲਘੁ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਬਸਹੁ ਨਿਜ ਥਾਨਾ' ॥੮॥
ਕਹੈ ਮਾਤ 'ਉਤ ਅਧਿਕ ਬਖੇਰੇ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਮੈਂ ਤੁਮ ਜਬਿ ਹੇਰੇ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਉਤਪਾਤ ਬਿਸਾਲੇ।
ਸੋਢੀ ਕਰਹਿਂ ਸ਼ਰੀਕਾ ਨਾਲੇ ॥੯॥
ਦੇਖਿ ਸਮਾਜ ਜ੍ਵਲਤ ਬਹੁ ਛਾਤੀ।
ਬਨਹਿਂ ਦੁਖਦ ਜਿਮ ਦੀਹ ਅਰਾਤੀ[1]।
ਜਬਿ ਕੇ ਇਤ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਚਲਿ ਆਏ।
ਬਿਨ ਉਤਪਾਤ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੧੦॥
ਕਹਾਂ ਗ੍ਰਾਮ ਅਰੁ ਨਗਰ ਬਸਾਵਨਿ।
ਕਰਹੁ ਕਹਾਂ ਤਿਨ ਤੇ ਕੁਛ ਪਾਵਨਿ[2]।
ਗਮਨ ਕਰਹੁ ਨਹਿਂ, ਮਸਲਤ ਮੋਰੀ।
ਬਸਨ ਭਲੋ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਓਰੀ' ॥੧੧॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮਾਤਾ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਹੁਤੇ ਪਿਤਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਸਾਈਂ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਬਖੇਰਾ।
ਰਹਯੋ ਸਦੀਵ ਜੰਗ ਕੋ ਝੇਰਾ ॥੧੨॥
ਹਮ ਕਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਦ੍ਵੈਸ਼ ਨ ਧਰੈਂ।
ਮਤਸਰ ਬੈਰ ਅਪਰ ਕੋ ਕਰੈ ?
ਤਹਿਂ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨ ਸਰੈ ਨ ਕਾਜੂ।
ਅਪਨੋ ਬੰਸ ਬਿਸਾਲ ਸਮਾਜੂ ॥੧੩॥
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਇਹ[3] ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੋ ਧਰੈ।
ਉਡਗਨ ਬਿਖੈ ਚੰਦ ਜਯੋਂ ਕਰੈ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਕਾਜ ਅਸ਼ੇਸ਼।

---
[1]ਭਾਰੇ ਵੈਰੀ।
[2]ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਹੈ।
[3]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ।

ਕਰਹਿ ਤਹਾਂ ਹੁਇ ਬੈਸ ਬਿਸੇਸ[1]' ॥੧੪॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
ਦੀਨਸਿ ਧੀਰਜ ਰਿਦੈ ਮਹਾਨ।
ਪੁਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਾਥ ਉਚਾਰਾ।
'ਨਿਜ ਸੁਤ ਕੇ ਰਹੀਅਹਿ ਅਨੁਸਾਰਾ ॥੧੫॥
ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਕੋ ਇਹ ਅਵਤਾਰੂ।
ਧਾਰਹਿ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਦਾਰੂ।
ਮੁਖ ਤੇ ਜੋ ਨਿਕਸੈ ਕਿਸ ਕਾਰਨ।
ਸੋ ਸਭਿ ਫੁਰਹਿ, ਨ ਹੁਇ ਕਿਮ ਟਾਰਨ ॥੧੬॥
ਜਥਾ ਕਹਹਿ ਤਿਮ ਹੀ ਤੁਮ ਮਾਨਹੁਂ।
ਹਠ ਬਿਸਾਲ ਕੋ ਕਜੋਂ ਹੂੰ ਨ ਠਾਨਹੁਂ।
ਵਧਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਲੰਦ ਸਮਾਜੂ।
ਕਰਹਿ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਕਾਜੂ ॥੧੭॥
ਜੇ ਨ ਕਹਜੋ ਮਾਨਹੁਂ ਇਨ ਕੇਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਸੂਰਨਿ[2] ਫੇਰ ਘਨੇਰਾ।
ਗਜ ਬਾਜੀ ਸੈਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਇਨ ਕੇ ਸੰਗ ਹੋਹਿਂ ਅਧਿਕਾਇ ॥੧੮॥
ਸਾਦਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਨਿ ਕੋ ਕਰੀਅਹਿ।
ਸੁਤ ਕੇ ਸੁਖ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਨਿਹਰੀਅਹਿ।
ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਬਨੈ ਕੈ ਨਾਂਹਿ।
ਕਿਮ ਬਿਸਾਸ[3] ਨਹਿਂ ਪਈਅਹਿ ਆਹਿ ॥੧੯॥
ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲਾ।
ਉਲੰਘਹੁਂ ਸਨੇ ਸਨੇ ਬਹੁ ਕਾਲਾ।
ਰਾਖਹੁ[4] ਅੰਤਰ ਵਹਿਰ ਸੁਖਾਰੇ।
ਦੂਰ ਨ ਗਮਨਹੁ ਖੇਦ ਨ ਧਾਰੇ[5] ॥੨੦॥
ਜਾਨਿ ਆਪਨੇ ਭਾਗ ਬਡੇਰੇ।
ਐਸੋ ਪੁਰਖ ਭਯੋ ਗ੍ਰਿਹ ਤੇਰੇ।
ਨਈ ਸਾਜਨਾ ਅਨਿਕ ਸਜਾਵੈ।

---

[1]ਜਦ ਆਯੂ ਵੱਡੀ ਹੋਵੇਗੀ।
[2]ਫੇਰ ਝੁਰੇਂਗੀ।
[3]ਭਰੋਸਾ।
[4](ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨੂੰ) ਰੱਖੋ।
[5]ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਤਾਕਿ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਰਿਪੁਨਿ ਘਨੇ ਘਰ ਘਾਲਿ[1] ਗਵਾਵੈ' ॥੨੧॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸਾਥ।
ਕਰਹਿਂ ਬਾਰਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ।
ਸੁਤ ਮਹਿੰਮਾ ਸੁਨਿ ਕੈ ਅਧਿਕਾਈ।
'ਕੰਤ! ਗਿਰਾ ਸਚ ਕਹਤਿ ਸਦਾਈ ॥੨੨॥
ਨਿਸ਼ਚੈ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਵਧਹਿ ਬਿਸਾਲੇ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਹੁਇ ਰਿਪੁ ਘਾਲੇ।
ਅਬਿ ਹੀ ਆਕ੍ਰਿਤ[2] ਜਾਨੀ ਜਾਤਿ।
ਲਖਿਯ ਪਰਤਿ ਹੁਨਹਾਰ[3] ਜੁ ਬਾਤ ॥੨੩॥
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਮਹਾਂ।
ਪਿਤਾ ਆਪ ਕੇ ਜਿਮ ਬਚ ਕਹਾ।
ਚਹੀਅਤਿ ਹੁਯੋ ਭਰੋਸਾ ਮੋਹਿ।
-ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜੁਤਿ ਸੁਤ ਸ਼ੁਭ ਹੋਹਿ ॥੨੪॥
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀਰਤਿ ਅਭਿਰਾਮੂ।
ਕਰਿ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਉੱਜਲ ਨਾਮੂ-।
ਇਹ ਬਚ ਤੁਮਰੇ ਪਿਤ ਜੋ ਕਹ੍ਯੋ।
ਸੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਮਮ ਮਨ ਬਸ ਰਹ੍ਯੋ ॥੨੫॥
ਅਚਲ ਚਲਹਿ, ਤਿਨ ਬਚ ਨਹਿਂ ਚਲੈ।
ਇਮ ਬਿਸਵਾਸ ਮੋਹਿ ਨਹਿਂ ਟਲੈ।
ਸੁਤ ਤੇ ਅਪਰ ਨ ਮੋ ਕਹੁ ਪਯਾਰੋ।
ਕਿਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੌਂ ਕਬਹੁਂ ਦੁਖਾਰੋ[4] ॥੨੬॥
ਖੇਲਤਿ ਰਾਖੋਂ ਨਿਜ ਅਗੁਵਾਈ।
ਰੱਛੌਂ ਨੈਨ ਪਲਕ ਕੀ ਨਯਾਈਂ।
ਕਯੋਂ ਨ ਰਹੌਂਗੀ ਮੈਂ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਹੋਹਿ ਸਪੂਤ ਵਧੈ ਭੁਜ ਭਾਰੀ ॥੨੭॥
ਅਪਰ ਬੁਝਾਰਤ ਕਹਾਂ ਬੁਝਾਈ।
-ਮਿਲਿਬੋ ਹੋਇ ਕਿ ਨਹਿ ਕਿਸ ਥਾਈ-।
ਐਸੋ ਬਾਕ ਕਹਾਂ ਤੁਮ ਕਹ੍ਯੋ।

---
[1]ਮਾਰਕੇ।
[2]ਸ਼ੋਭਾ।
[3]ਹੋਣਹਾਰ।
[4]ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ।

ਸੁਨਤਿ ਚਿੰਤ ਸਲਿਤਾ ਚਿਤ ਬਹਜੋ ॥੨੮॥
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਦਿ ਜੋ ਕਛੂ ਕੁਟੰਬ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਤੁਮ ਅਹੋ ਅਲੰਬ।
ਨਹੀਂ ਆਸਰੋ ਦੂਸਰ ਕੋਈ।
ਬਾਲ ਬੈਸ ਰਾਵਰਿ ਸੁਤ ਜੋਈ ॥੨੯॥
ਆਨਿ ਬਸੇ ਪਰਦੇਸ਼ ਮਝਾਰਾ।
ਤੁਮ ਕੋ ਪੂਜਤਿ ਸਭਿ ਸੰਸਾਰਾ।
ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਗਤਿ ਬਹੁਰ ਹਮਾਰੀ।
ਬ੍ਰਿਧਾ ਮਾਤ ਬਹੁ ਬਨਹਿ ਦੁਖਾਰੀ ॥੩੦॥
ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਆਪ ਕੇ ਸੰਗ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਦੁਖ ਭੰਗ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਹੁ ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ।
'ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਪਰ ਧਰਿ ਬਿੱਸ੍ਵਾਸਾ ॥੩੧॥
ਬਨਹਿ ਗੁਰਨਿ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ[1]।
ਪੂਜਹਿ ਚਰਨ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰਾ।
ਅਲਪ ਬੈਸ ਇਸ ਜਾਨਹੁਂ ਨਾਂਹੀ।
ਸ਼ਕਤਿ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁ ਮਾਂਹੀ ॥੩੨॥
ਸਭਿ ਕੋ ਰਿਜ਼ਕ ਪੁਜਾਵਨ ਹਾਰਾ।
ਇਸ ਅਲੰਬ ਰਹਿਂ ਲਾਖ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਬਚਨ ਕਹੇ ਨਵਿਨਿਧਿ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਸ੍ਰਾਪਹਿਂ ਪਤਿਸ਼ਾਹਿਤ ਬਿਨਸਾਵੈਂ ॥੩੩॥
ਅਲਖ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਭਗਵੰਤੁ।
ਕਰੈਂ ਅਰਾਧਨਿ ਰਿਦੈ ਅਨੰਤ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਨਿ ਬਹੁ ਰੀਝੇ ਜਬੈ।
ਕਰੇ ਪਠਾਵਨਿ ਇਤ ਕੋ ਤਬੈ ॥੩੪॥
ਜਗ ਮਹਿਂ ਕਾਰਜ ਕਰਹਿਂ ਅਨੇਕ।
ਰਹਹਿਂ ਅਲੇਪੇ[2] ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਭਿ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨੀਕੇ ਸਮੁਝਾਈ ॥੩੫॥
'ਉਚਿਤ ਕਾਜ ਕਰਿਬੇ ਹਮ ਜੋਇ।

---

[1]ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ।
[2]ਅਸੰਗ।

ਕਰਹਿਂ ਤਥਾ, ਲਿਹੁ ਰਿਦੈ ਪਰੋਇ।
ਸ਼ੋਕ ਨ ਚਿੰਤਾ ਖੇਦ ਨ ਕੀਜੈ।
ਸੁਤ ਕੋ ਪਿਖਹੁ ਅਨੰਦ ਧਰੀਜੈ ॥੩੬॥
ਤਨ ਮਿੱਥ੍ਯਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁ।
ਕਿਮ ਸਨੇਹ ਅਤਿਸ਼ੈ ਇਨ ਠਾਨਹੁ।
ਬਿਨਸਨਹਾਰ ਨ ਥਿਰਤਾ ਪਾਵੈ।
ਆਇ ਕਰੋਰ ਕਰੋਰਹੁ ਜਾਵੈਂ ॥੩੭॥
ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਜਗਤ ਇਹ ਰਾਚਾ[1]।
ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਆਤਮਾ ਸਾਚਾ।
ਮਰੈ ਨ ਬਿਨਸੈ ਆਇ ਨ ਜਾਇ।
ਸਦਾ ਸਥਿਰ ਹੈ ਇਕ ਰਸ ਭਾਇ ॥੩੮॥
ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਗ੍ਯਾਨੀ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੀ ਬੁਧਿ ਲਿਹੁ ਉਰ ਠਾਨੀ।
ਬਡੇ ਭਾਗ ਤੇ ਗੁਰ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।
ਮੋਹ ਅਪਰ ਸਮ ਰਾਖਹੁ ਨਾਂਹੀ[2] ॥੩੯॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਇ, ਮਾਨਿ ਸਭਿ ਆਛੇ।
ਭਾਵੀ ਪਰ ਤਰਕਨਿ ਨਹਿਂ ਬਾਛੇ।
ਕੇਤਿਕ ਚਿਰ ਜੀਵਹਿ ਨਰ ਕੋਈ[3]।
ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਮਰਿਬੋ ਸਭਿ ਹੋਈ ॥੪੦॥
ਯਾਂ ਤੇ ਰਿਦੈ ਧੀਰ ਕੋ ਧਾਰਿ।
ਸੁਤ ਕੋ ਸਾਦਰ ਪਿਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ।
ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਬਨੇ ਕੈ ਨਾਂਹੀ।
ਕੀਜਹਿ ਨਹਿਂ ਸੁਖ ਦੁਖ ਇਸ ਮਾਂਹੀ' ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਨਿਜ ਪਤਿ ਕੀ ਬਾਨੀ।
ਕਰਤਿ ਬਿਚਾਰਨਿ -ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ[4]-।
ਤਊ ਸਨੇਹ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਛਾਵਾ।
ਕਹਿਬੇ ਹੇਤੁ ਬੋਲ ਨਹਿਂ ਆਵਾ ॥੪੨॥
ਕੰਤ ਸਰੀਰ ਬਿਲੋਕਤਿ ਰਹੀ।

---

[1]ਨਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਵਾਂਝ ਇਹ ਜਗਤ ਰਚਿਆ (ਹੋਯਾ) ਹੈ।
[2]ਹੋਰਨਾਂ ਵਤ ਮੋਹ ਨਾ ਧਾਰੋ।
[3]ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਪੁਰਸ਼ ਕੋਈ ਜੀਵੇ।
[4]ਕਹੀ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੈ।

ਰੁਕਯੋ ਕੰਠ ਬੋਲਤਿ ਕਛੁ ਨਹੀਂ।
ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਏ।
ਵਹਿਰ ਬੈਠਿ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਏ ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੫॥

੨੬. [ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣਾ]

੨੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੭

ਦੋਹਰਾ: ਆਇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਢਿਗ ਥਿਰੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਇ।
ਚਲਨਿ ਸੁਨਯੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੋ, ਬੋਲੇ ਅਨੰਦ ਬਧਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: 'ਆਪ ਪਿਤਾ ਜੀ! ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।
ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸੁ ਦੂਰ ਮਹਾਨਾ।
ਬਾਸ ਹਮਾਰੇ ਬਡਨ ਬਡੇਰੇ।
ਤਿਤ ਹੀ ਸੁਨਯੋ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਹੇਰੇ[1]* ॥੨॥
ਹਮ ਕੋ ਸੰਗ ਚਲਹੁ ਲੇ ਅਬੈ।
ਚਾਹਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਲੋਕਯੋ ਸਬੈ।
ਅਪਨੇ ਨਗਰ ਨਿਕੇਤ ਉਸਾਰੇ।
ਤਹਾਂ ਬਸਹਿੰਗੇ ਸਦਾ ਸੁਖਾਰੇ ॥੩॥
ਨਹਿਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਰਹਨਿ ਹਮ ਭਾਵੈ।
ਤਿਤ ਹੀ ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵੈਂ।'
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।
'ਕਰਹਿਂ ਭਲੇ ਪੂਰਨ ਅਭਿਲਾਖਾ ॥੪॥
ਤਿਤ ਹੀ ਹੁਇ ਹੈ ਬਸਨਿ ਤੁਹਾਰੋ।
ਨਿਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋ ਤਹਾਂ ਬਿਥਾਰੋ।
ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਬਿਭੂਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕਰਹੁ ਆਪਨੋ ਭਲੋ ਉਜਾਲਾ ॥੫॥
ਤਉ ਸੁਨੋ ਜਬਿ ਸਮਾਂ ਸੁ ਆਵੈ।
ਤਬਿ ਹੀ ਕਰਿਬੋ ਸਭਿ ਕੋ ਭਾਵੈ।
ਮਗ ਮਹਿਂ ਚਲਨਿ ਬਿਖਾਦ ਬਡੇਰਾ।
ਸ਼੍ਰਮ ਆਦਿਕ ਤੇ ਸਭਿਨਿ ਘਨੇਰਾ[2] ॥੬॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਿਨ ਸਮੈਂ ਸੁ ਹੋਤਿ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਲਿਬੋ ਰਵੀ ਉਦੋਤ[3]।
ਲਘੁ ਸਰੀਰ ਇਸ ਲਾਯਕ ਨਾਂਹੀ।
ਖੇਲਹੁ ਮਿਲਹੁ ਬਾਲਿਕਨਿ ਮਾਂਹੀ ॥੭॥
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਿ ਖਾਨੁ ਰੁ ਪਾਨ।

---

[1]ਸੁਣਿਆਂ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ (ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ) ਵੱਡੇ ਸੁਖ ਦੇਖੇ ਹਨ।
*ਪਾ:-ਤਿਮ ਹੀ ਸੁਨਿ ਉਮਾਹ ਮਨ ਮੇਰੇ।
[2]ਸਭ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ (ਦੁਖ ਹੋਵੇਗਾ)।
[3]ਸੂਰਜ ਚੜੇ ਅਥਵਾ ਧੁੱਪੇ।

ਬ੍ਰਿਧੈ ਦੇਹ ਬਲ ਹੋਹਿ ਮਹਾਨ।
ਜਬਹਿ ਸੰਭਾਲਹੁ, ਸ਼੍ਰਮਹਿ ਸਹਾਰੋ[1]।
ਤਬਿ ਇਤ ਤੇ ਉਤ ਦੇਸ਼ ਪਧਾਰੋ ॥੮॥
ਹਮ ਗਮਨਹਿਂ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਆਨੰਦ।
ਕਰਹਿਂ ਬਸਾਵਨਿ ਭਲੇ ਬਿਲੰਦ।
ਪਠਹਿਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਕਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਤਬਿ ਸੁਧਿ ਜਾਨਹੁ ਸ਼੍ਰੇਯ ਮਤੰਤ[2] ॥੯॥
ਸੁਖਦਾ ਅਸਵਾਰੀ ਪਰ ਹ੍ਵੈ ਕੈ।
ਆਵਹੁ ਤਿਤ ਦਿਸ਼ਿ ਮੋਦ ਉਪੈ ਕੈ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਹੁਰ ਪਿਤਾ ਸੰਗ ਭਾਖੈਂ।
'ਹਮ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਰਾਵਰਿ ਰਾਖੈਂ ॥੧੦॥
ਪਠਹੁ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੂਰਨ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਇਸ ਪੁਰਿ ਤੇ ਚਲਿਬੋ ਭਾਇ[3]।
ਨਤੁ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਅਬਹਿ ਪਿਛਾਰੀ।
ਕਰਿ ਰਾਖਹਿਂਗੇ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਤਜਾਰੀ ॥੧੧॥
ਚਲੇ ਆਇਂ ਬਿਨ ਪਾਤੀ ਪਿਖੈ।
ਦੇਸ਼ ਪਿਖਨਿ ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਬਿਖੈ।
ਕਹਜੋ ਨ ਤੁਮਰੋ ਜਾਤਿ ਮਿਟਾਯੋ।
ਨਾਂਹਿਤ ਸਾਥ ਚਲਨਿ ਮਨ ਭਾਯੋ' ॥੧੨॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸੁਤ ਪਿਤ ਬਹੁ ਬਾਤ।
ਕਰਤਿ ਭਏ, ਗੁਪਤ ਜੁ ਬੱਖਜਾਤ[4]।
ਪੁਨ ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗ ਉਚਾਰਾ।
'ਸਿਮਰਹੁ ਸੱਤਿਨਾਮ ਸੁਖ ਭਾਰਾ ॥੧੩॥
ਬਾਲਿਕ ਗੁਰ ਜਬਿ ਲੌ ਤੁਮ ਪਾਸ।
ਜਾਚਹੁ ਪੂਰਨ ਕੀਜਹਿ ਆਸ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸਹੁ ਪਾਵਨ ਹੋਵਹੁ।
ਬਿਘਨ ਅਨੇਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਖੋਵਹੁ ॥੧੪॥
ਕੀਰਤ ਕਰਹੁ ਸੁਨਹੁ ਅਘ ਜੈ ਹੈ।

---

[1]ਥਕਾਨ ਨੂੰ ਸਹਾਰ ਸਕੋਗੇ।
[2]ਸੁਖ ਵਾਲਾ ਮਤਾ (ਸਾਡਾ) ਤਦ ਜਾਣੋਂ।
[3]ਭਾਵੇਗਾ।
[4]ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਗੁਪਤ ਬਾਤਾਂ ਸਨ।
(ਅ) ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਗੁਪਤ ਸਨ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਆਪੋ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ।

ਬਸਹਿ ਨਾਮ ਉਰ ਮੁਕਤੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ।
ਜੇਤਿਕ ਸੇਵਾ ਹੁਇ ਘਰ ਗੁਰ ਕੀ।
ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਉਰ ਕੀ ॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਯੁਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੀ।
ਬਿਨਤੀ ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਉਚਾਰੀ।
'ਪੂਰਬ[1] ਤੁਮ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਿ ਗਏ।
ਸਗਰੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਭਏ ॥੧੬॥
ਚਿਰੰਕਾਲ ਤੁਮ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਯੋ।
ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਾਰਜ ਸੁਫਲਾਯੋ।
ਥੋਰੇ ਮਾਸ ਆਨਿ ਅਬਿ ਰਹੇ।
ਤੂਰਨ ਜੈਬੋ ਪੁਨ ਚਿਤ ਚਹੇ ॥੧੭॥
ਸੰਗਤ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸ ਤੁਹਾਰਾ।
ਚਾਹਤਿ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਬਾਸ ਉਦਾਰਾ।
ਬਡੇ ਭਾਗ ਤਬਿ ਅਪਨੇ ਜਾਨੈ।
ਰਾਵਰਿ ਨਿਕਟਿ ਬਾਸ ਜਬਿ ਠਾਨੈ' ॥੧੮॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਗਰੇ ਸਮੁਝਾਏ।
'ਤਨ ਇਹ ਬਿਛਰਨਿ ਹਾਰ ਸਦਾਏ।
ਹਮ ਸਮ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਲਿਕ ਗੁਰ ਕੇ।
ਕਰਹੁ ਪਿਛਾਰੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਰ ਕੇ' ॥੧੯॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਗੁਰ ਗੋਸਾਈਂ।
ਭਈ ਨਿਸਾ ਸੁਪਤੇ ਸੁਖ ਪਾਈ।
ਜਾਮ ਰਹੀ ਜਾਗੇ ਸੁਚ ਕਰਿ ਕੈ।
ਮੱਜਨ ਠਾਨਿ ਧਜਾਨ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ ॥੨੦॥
ਉਦਯੋ ਸੂਰ ਪਹਿਰੇ ਪਟ ਸਾਰੇ।
ਹੁਤੋ ਤਜਾਰ[2] ਪੁਨ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰੇ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਅੰਕ ਮੈਂ ਲੀਨਿ ਬਿਠਾਈ।
ਕਰੇ ਦੁਲਾਰਨਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਵਧਾਈ ॥੨੧॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕੋ ਕਰਿ ਬੰਦਨ।
ਗਮਨਿ ਚਹਯੋ ਪੁਨ ਦੋਸ਼ ਨਿਕੰਦਨ[3]।

---

[1]ਪਹਿਲਾਂ।
[2]ਤਿਆਰ ਸੀ (ਭੋਜਨ)।
[3]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ।

ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਗਰੇ ਮਿਲਿ ਆਇ।
ਨਮੋ ਕਰਹਿਂ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਾਇ ॥੨੨॥
ਘਰ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਜਬਿ ਗੁਰ ਜਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਈ।
'ਆਜ ਨਿਕਟਿ ਹੀ ਕੀਜਹਿ ਡੇਰਾ।
ਸੁਤ ਕੋ ਸੰਗ ਰਖਹੁ ਇਸ ਬੇਰਾ ॥੨੩॥
ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਪੁਨ ਗਮਹੁ ਅਗਾਰੀ।
ਆਇਂ ਸਦਨ ਕੋ ਸਕਲ ਪਿਛਾਰੀ[1]।'
ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਹੋਏ ਅਸਵਾਰ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਬੰਦਨ ਧਾਰਿ ॥੨੪॥
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸੁਤ ਕੋ ਮੁਖ ਦੇਖਿ।
ਬਿਛੁਰਜੋ ਚਹੈ ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਖ਼।
ਆਸ਼ਿਖ ਦੇਤੀ ਪੌਰ ਥਿਰੀ ਹੈ।
ਚਹਤਿ ਸ਼੍ਰੇਯ, ਨਹਿਂ ਅੱਸ਼੍ਰੂ ਢਰੀ ਹੈ[2] ॥੨੫॥
ਮਿਲਨਿ ਅੰਤ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨਿ[3]।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ।
ਗਮਨਤਿ ਗੁਜਰੀ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦੇ।
ਬੰਦਨ ਕਰਤਿ ਚਹਤਿ ਸੁਖਕੰਦੇ[4] ॥੨੬॥
ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਗਮਨੇ ਘਰ ਕੋ ਤਜਾਗਾ।
ਸੰਗ ਅਏ ਜਿਨ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗਾ।
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਸਤਿਗੁਰ ਜਬਿ ਆਏ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਸੰਗ ਲਜਾਏ ॥੨੭॥
ਪਟਣਾ ਪੁਰਿ ਬਿਸਾਲ ਹੀ ਬਸੈ।
ਧਨੀ ਅਨੇਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਲਸੈਂ।
ਨਗਰ ਬੀਚ ਹੀ ਡੇਰਾ ਕੀਨਿ।
ਸੁਤ ਜੁਤਿ ਸੰਗਤਿ ਸੰਗਹਿ ਚੀਨ ॥੨੮॥
ਪੀਛੇ ਸਿਖ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਮਿਲਹਿਂ ਅਨੇਕ ਅਕੋਰਨਿ ਲਜਾਇ।

---

[1]ਫੇਰ ਸਾਰੇ (ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ) ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ।
[2]ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਕੇਰਦੀ (ਕਿ ਅਪਸ਼ਗਨ ਨਾ ਹੋਵੇ)।
[3]ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
[4]ਸੁਖ ਕੰਦ ਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਚਾਹ ਕਰਕੇ ਬੰਦਨ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ)।

ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭਿ ਸੰਗ ਬਖਾਨਿ ॥੨੯॥
ਸਦਨ ਜਾਨਿ ਕੋ ਸਕਲ ਹਟਾਏ[1]।
ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਤੇ ਗੁਰ ਸੁਪਤਾਏ।
ਜਾਗੇ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਹਿਂ ਠਾਨੇ।
ਸੁਤ ਸੋਂ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ ॥੩੦॥
ਕਰਜੋ ਪਜਾਰ ਦੇ ਕਰਿ ਸੰਗ ਦਾਸ।
ਕਰੇ ਪਠਾਵਨਿ ਤਬਹਿ ਅਵਾਸ।
ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਪਿਤਾ ਕੋ ਗਏ।
'ਆਇਂ ਤੁਰਤ ਹਮ' ਕਹਿਬੋ ਕਿਯੇ[2] ॥੩੧॥
ਜਾਇ ਮਾਤ ਸੋਂ ਨਿਸਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਦਾਦੀ ਸਹਿਤ ਕੀਨਿ ਬੱਖਜਾਤ।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ।
ਕਰਹਿਂ ਸੁਨਾਵਨਿ ਬੈਠਿ ਅਵਾਸ ॥੩੨॥
'ਥੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਹਮ ਗਮਨੈ ਹੈਂ।
ਜਾਇਂ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਰਹੈਂ ਹੈਂ[3]।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਚੰਚਲਤਾ ਸਾਥ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਭਾਖਹਿਂ ਨਾਥ ॥੩੩॥
ਇਤਿ ਦਿਸ਼ਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਰਿ ਮਜਲ[4] ਸਥਾਨਾ।
ਕਹਿਂ ਲਗਿ ਕਹੌਂ ਪੰਥ ਕੀ ਕਥਾ।
ਡੇਰਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕੀਨਸਿ ਜਥਾ ॥੩੪॥
ਜਹਿਂ ਨਿਸ ਥਿਰਹਿਂ ਸਿਵਰ ਕੋ ਘਾਲਹਿਂ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਤਤਕਾਲਹਿਂ।
ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ ਲਹਹਿਂ ਸੁਖ ਸਾਰਾ ॥੩੫॥
ਇਮ ਹੀ ਕਰਤਿ ਉਲੰਘਿ ਮਗ ਆਏ।
ਤਰਿ ਜਮਨਾ ਕੋ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਏ।

---
[1]ਸਾਰੇ (ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ) ਮੋੜੇ।
[2](ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ) ਕਿਹਾ।
[3]ਰਹਾਂਗੇ।
[4]ਮਜਲਾਂ ਮਾਰਦੇ।

ਸਿੱਖੀ ਬਿਸਤਾਰਤਿ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਉਪਦੇਸ਼ਤਿ ਮਹਾਂ ॥੩੬॥
ਰੋਪੜ ਨਗਰ ਉਲੰਘਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੈ ਮਗ ਚਰਿ ਕੈ[1]।
ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਅਰੁ ਸੰਗ ਫਕੀਰ।
ਦੇਖਨਿ ਕਰਯੋ ਦੇਸ਼ ਗੁਰ ਧੀਰ ॥੩੭॥
ਮਤੀ ਦਾਸ ਇਕ ਸੰਗ ਦਿਵਾਨ।
ਚਾਰ ਪੰਚ ਹੈਂ ਰੁਚਿਰ ਕਿਕਾਨ[2]।
ਕਰਤਿ ਮਜਲ ਦੇ ਘਾਸ ਨਿਹਾਰੀ[3]।
ਦਾਨਾ ਖਾਹਿਂ ਚਲਹਿਂ ਥਲ ਭਾਰੀ ॥੩੮॥
ਕੀਰਤਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੇਮ ਘਨੇਰਾ।
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।
ਤੀਰਥ ਕਰਨਿ ਕਥਾ ਪੁਨ ਪ੍ਰਾਹੀ ॥੩੯॥
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜਨਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਆਯੋ ਚਹਤਿ ਆਪਨੇ ਥਾਨਾ।
ਹਮ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕਰਿ ਕੈ ਬਾਸ।
ਪੁਨਹਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪਠਿ ਤਿਨ ਪਾਸ ॥੪੦॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਜਿਯਤ' ਬਤਾਏ।
ਸੁਨਿ ਸੂਰਜਮਲ ਉਰ ਹਰਖਾਏ।
ਪੁਨ ਉਠਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਥਾਨ।
ਜਾਇ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ॥੪੧॥
ਪੁਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਥਲ ਗਏ।
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਵਿਤ ਭਏ।
ਨਿਸਾ ਬਸੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਸਾਦਰ ॥੪੨॥
ਪੌਤ੍ਰ ਆਪਨੇ ਆਨਿ ਮਿਲਾਏ।
ਗੁਰ ਬੂਝੈਂ 'ਕਜਾ ਨਾਮ ਰਖਾਏ?'
'ਏਕ ਗੁਲਾਬਰਾਇ ਹੈ ਨਾਮੂ।

---

[1]ਰਸਤਾ ਵਿਚਰ ਕੇ, ਚੱਲ ਕੇ।
[2]ਸੁਹਣੇ ਘੋੜੇ।
[3]ਗੁੜ ਤੇ ਛੋਲਿਆਂ ਦਾ ਆਟਾ ਮਿਲਾਕੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਜੋ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਯਾਮ ਦਾਸ ਦੂਸਰ ਅਭਿਰਾਮੂ' ॥੪੩॥
ਤਿਨਹੁਂ ਬਿਭੂਖਨ ਸਤਿਗੁਰ ਦਏ।
ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਕਿਏ।
ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਬਹੁਰ ਤਿਨ ਦੀਨਿ।
ਨਿਜ ਸੁਤ ਸੋਂ ਮਿਲਿਬੋ ਇਨ ਚੀਨਿ[1] ॥੪੪॥
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਕੇ ਸਾਥ।
ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰੇ ਗੁਰ ਨਾਥ।
ਪੰਚ ਕੋਸ ਪਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਈ।
ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਜਾ ਆਈ ਅਗੁਵਾਈ ॥੪੫॥
ਦੇ ਕਰਿ ਦਰਬਾਦਿਕ ਆਕੋਰ।
ਮਿਲੇ ਸਕਲ ਬੰਦਤਿ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਗੁਰ ਸਭਿ ਕੋ ਕਰੈਂ।
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਤੇ ਸੁਖ ਧਰੈਂ' ॥੪੬॥
ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਲੇ ਆਏ।
ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਜਾਏ।
ਅਧਿਕ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਹੋਵਾ।
ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਗਨ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਵਾ ॥੪੭॥
ਬਹੁ ਪਕਵਾਨ ਬਨਕ ਲੇ ਆਏ।
ਹ੍ਵੈ ਅਰਦਾਸ ਬੰਟਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਜਥਾ ਪਾਇ ਪਤਿ ਕੋ ਚਿਰਕਾਲ।
ਹਰਖ ਮਾਨਤੀ ਤ੍ਰਿਯਾ ਬਿਸਾਲ ॥੪੮॥
ਤਿਮ ਨਗਰੀ ਕੇ ਲੋਕ ਅਨੰਦੇ।
ਸਭਿਨਿ ਆਨਿ ਗੁਰ ਕੇ ਪਦ ਬੰਦੇ।
ਹੋਇ ਸੁਚਿਤ ਗੁਰ ਸਿਵਰ ਲਗਾਯੋ[2]।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਅਹਾਰ ਕਰਿਵਾਯੋ ॥੪੯॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਏ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਜਾਗੇ ਮਜਨਾਏ।
ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਆਇ ਸਭਿ ਕੋਈ।
ਜਿਸ ਜਿਸ ਕੋ ਜਬਿ ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਹੋਇ ॥੫੦॥
ਮਿਲਹਿਂ ਆਨਿ ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਾਰੇ।

---

[1]ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤ੍ਰ (ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਨਾਲ ਜਾਣਿਆਂ।
[2]ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਲਵਾਇਆ।

ਪਸਰਿ ਗਈ ਸੁਧਿ ਦੇਸ਼ ਉਦਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਚਲੇ ਆਇਂ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਮਿਲਹਿਂ ਹਰਖਾਏ ॥੫੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਚਲਿ ਗਏ।
ਦਰਬ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਅਰਪਤਿ ਭਏ।
ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ[1] ਬੰਸ ਬਿਖੈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਆਨਿ ਬਾਜ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਦਿੱਤਾ ॥੫੨॥
ਲਵਪੁਰਿ ਕੋ ਇਕ ਧਨੁਖ ਮਹਾਨਾ।
ਅਰਪਯੋ ਤਰਕਸ਼ ਭਰਿ ਖਰ ਬਾਨਾ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਭੇਟ ਚਢਾਈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਾਦਰ ਲੀਨਿ ਬਿਠਾਈ ॥੫੩॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਸਤਿਕਾਰੇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਕਹਿ ਦਿਯੋ ਅਹਾਰੇ।
ਕਾਬਲ ਆਦਿ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਏ।
ਦਰਬ ਸਮੇਤ ਮਸੰਦ ਸੁ ਆਏ ॥੫੪॥
ਕਹਿਂ ਲੌ ਕਹੌਂ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਆਵੈਂ।
ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਹਿਂ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਧਾਵੈਂ।
ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੇ ਕਰਹਿਂ ਬਿਸਰਜਨ।
ਜੋ ਜਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਤਹਿਂ ਤੋ ਤਤਛਿਨ ॥੫੫॥
ਰਹਯੋ ਨਿਕਟ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਭਾਈ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਪਰ ਮਿਲੈਂ ਗਨ ਆਈ।
ਸੰਗਤਿ ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬੀਤਯੋ ਰਹਤਿ ਜਬਹਿ ਚਿਰਕਾਲਾ ॥੫੬॥
ਹੋਤਿ ਕੀਰਤਨ ਲਗਹਿ ਦਿਵਾਨ।
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਉਧਰੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਹਾਨ।
ਸੋ ਭੀ ਗਨੇ ਨ ਜੈ ਹੈਂ ਮੋ ਤੇ।
ਆਇ ਅਨੇਕ ਨਏ ਸਿਖ ਹੋਤੇ ॥੫੭॥
ਇਮ ਸੁਖ ਪਾਇ ਬਿਤਾਯਹੁ ਕਾਲਾ।
ਸੁਤ ਕੋ ਸਿਮਰਤਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
-ਆਇ ਆਪਨੋ ਨਗਰ ਸੰਭਾਰਹਿਂ।
ਹਮ ਜਹਿਂ ਜਾਨੋਂ ਤਹਾਂ ਸਿਧਾਰਹਿਂ- ॥੫੮॥

---

[1]ਬਾਬੇ ਬੁੱਢੇ ਦੇ।

ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਅਖਿਲ ਹਵਾਲ।
'ਪਠਿ ਕਰਿ ਚਲਹੁ ਬਿਲਮ ਸਭਿ ਟਾਲਿ।
ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਆਇਬੋ ਕਰੀਯਹਿ।
ਪਹੁੰਚਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਅਪਨਿ ਸੰਭਰੀਯਹਿ' ॥੫੯॥
ਲੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖ ਪਠਜੋ ਮਗ ਚਾਲਿ।
ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ਸੰਭਾਲਿ[1]।
ਸਤਿਗੁਰ ਬਸੇ ਉਧਾਰਹਿਂ ਦਾਸ।
ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ॥੬੦॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੬॥

---
[1]ਯਾਦ ਕਰਕੇ।

੨੭. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਜ਼ਮਾਨਾ। ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]

੨੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੮

ਦੋਹਰਾ: ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਬਸਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਮਾਂਹਿ।
ਸਮਾ ਬਿਤਾਵਤਿ ਸੁਖ ਸਹਿਤ,
ਦਾਸਨਿ ਸ਼੍ਰੇਯ ਸੁ ਚਾਹਿਂ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਬਹੁ ਗਹੀ ਕੁਚਾਲੀ।
ਸ਼ਰਾ ਚਲਾਵਤਿ ਜਗਤ ਬਿਸਾਲੀ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਪਰ ਬਹੁ ਬਲ ਕੋ ਪਾਯੋ।
ਚਾਹਤਿ ਸਭ ਕੋ ਧਰਮ ਨਸਾਯੋ ॥੨॥
'ਸਗਰੇ ਨਰ ਮੈਂ ਤੁਰਕ ਬਨਾਵੌਂ।
ਬਹੁਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਭਲੇ ਚਲਾਵੌਂ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਿਨਾ ਦੋਜ਼ਕ ਮਹਿਂ ਪਰੈਂ।
ਨਹਿਂ ਇਮਾਨ ਕੋ ਨੀਕੇ ਧਰੈਂ ॥੩॥
ਭਯੋ ਮੁਹੰਮਦ ਪਸ਼ਚਮ ਦੇਸ਼।
ਤਿਤ ਤੁਰਕਾਨੇ ਓਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕਿਤ ਕਿਤ ਹਿੰਦੂ ਰਹੈ ਨਿਜੋਰ[1]।
ਤੁਰਕ ਕਰੌਂ ਪੂਰਬ ਤਿਸ ਓਰ ॥੪॥
ਉਤ ਤੇ ਹੋਵਤਿ ਆਵਤਿ ਸਾਰੇ।
ਇਤ ਤੇ ਪਿਖਿ ਹੁਇਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਝਾਰੇ[2]।'
ਸੰਗ ਮੌਲਵੀ ਮਸਲਤ ਠਾਨੀ।
ਸਭਿਨਿ ਸਰਾਹਯੋ 'ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ' ॥੫॥
ਲਿਖਿ ਪਰਵਾਨੇ ਪੁਨਹਿਂ ਪਠਾਏ।
ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿਧਾਏ।
ਸੂਬਾ ਤਿਹਠਾਂ ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ[3]।
ਕਰਤਿ ਹੁਕਮ ਸੋਂ ਸਗਰੇ ਜ਼ੇਰ[4] ॥੬॥
ਰੰਕ ਦੇਸ਼ ਧਨ ਹਾਕਮ ਲੇਤਿ॥
ਦਾਰਿਦ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਜਾ ਨਿਕੇਤ[5]।

---

[1]ਕਮਜ਼ੋਰ।
[2]ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
[3]ਸ਼ੇਰ ਅਫਗਨ।
[4]ਅਧੀਨ।
[5]ਕੰਗਾਲਤਾ ਹੈ ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਦੇ ਘਰੀਂ।

ਪਠਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਜਬਿ ਪਰਵਾਨਾ।
-ਕਰਹੁ ਤੁਰਕ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨਾ ॥੭॥
ਧਨ ਧਰਨੀ ਲਾਲਚ ਦਿਖਰਾਵਹੁ।
ਬਨਹੁਂ ਤੁਰਕ ਸਭਿਹੂੰ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਨ ਕੋ ਬਿਰਮਾਇ।
ਮੁਖ ਤੇ ਮਾਧੁਰ ਬਾਕ ਸੁਨਾਇ ॥੮॥
ਬਹੁਰ ਓਜ ਕੋ ਦਾਬਾ ਦੇਹੁ।
ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਕਰਹੁ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਲੇਹੁ।
ਬਹੁ ਜਬਰੀ ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।
ਦੀਜੈ ਬਜਾਹ ਲਾਲਸਾ ਧਰੈਂ ॥੯॥
ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਬਿਖੈ ਦਿਢ ਜੇਈ।
ਧਨ ਅਰੁ ਬੁਧਿ ਮਹਿਂ ਦੀਰਘ ਕੇਈ।
ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਜੇ ਹੈਂ ਇਸ ਦੇਸ਼।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਅਸ਼ੇਸ਼- ॥੧੦॥
ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹੁ ਮਤਿ ਜਾਨੀ।
ਦਿਜ ਬੁਲਾਇ ਗਨ ਸੰਗ ਬਖਾਨੀ।
ਜੋ ਬੁਧਿ ਮਹਿਂ ਅਰੁ ਧਨ ਮਹਿਂ ਭਾਰੇ।
ਸਕਲ ਆਪਨੇ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੇ ॥੧੧॥
'ਕਾਗਦ ਪਠਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਲਿਹੁ ਦੇਖਿ।
-ਬਡਿਆਈ ਕਹੁ ਦੇਹਿ ਬਿਸ਼ੇਖ਼-।'
ਸੁਨਿ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਗਨ ਮਨ ਦੁਖ ਪਾਏ।
ਕੁਛ ਨਹਿਂ ਕਹਜੋ ਗਯੋ, ਪਛੁਤਾਏ ॥੧੨॥
ਸੋਚਤਿ ਚਿਰੰਕਾਲ ਲਗਿ ਰਹੇ।
ਅਪਨੇ ਧਰਮ ਹੇਤੁ ਪੁਨ ਕਹੇ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਕਿਨਹੁਂ ਨਹਿਂ ਕੀਨਸਿ ਐਸੇ।
ਜ਼ੋਰਾਵਰੀ ਚਹਹੁ ਅਬਿ ਜੈਸੇ ॥੧੩॥
ਅਪਨੋ ਧਰਮ ਤਜਹਿਂ ਕਿਮ ਸੋਇ[1]।
ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਰਚੀ ਤਬਿ ਕੋ ਇਹ ਜੋਇ।
ਕਰਹੁ ਓਜ ਦੀਜੈ ਸਭਿ ਮਾਰੇ।
ਨਹਿਂ ਕੈਸੇ ਹਮ ਜਨਮ ਬਿਗਾਰੇਂ ॥੧੪॥
ਰਾਖਹਿਂ ਧਰਮ ਮਰਨ ਲੌ ਸੋਈ।

---

[1]ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ।

ਕੌਨ ਕੂਰ ਕੋ ਜੀਵਨ ਹੋਈ[1]।'
ਇਮ ਕਹਿ ਅਪਨੇ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
ਜੇ ਦ੍ਰਿਢ ਹੁਤੇ ਧਰਮ ਧਨ ਭਾਰੇ[2] ॥੧੫॥
ਪੁਨ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
ਗਈ ਤਗੀਦ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਤਬੈ।
ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਡਰਯੋ ਰਿਸ ਕੀਨਿ।
ਬੁਧਿ ਕਰਿ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਰ ਚੀਨ ॥੧੬॥
-ਜੇ ਗ੍ਰਾਮਨਿ ਮਹਿਂ ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰਕ ਤਿਨ ਕਰੌਂ ਬਿਲੰਦ-।
ਪਰਬਤ ਬਾਸੀ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕੇਤਿਕ ਖੱਤ੍ਰੀ ਸਦਨ ਬਸਾਏ ॥੧੭॥
ਤਹਿਂ ਚਢਿ ਆਇ ਜ਼ੋਰ ਕੋ ਘਾਲਾ।
ਕੀਨੋ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਰਕ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬੀਸ ਤੀਸ ਕੋਸਨ ਮਹਿਂ ਜੋਇ।
ਇਕ ਦਿਨ ਸਕਲ ਏਕਠੇ ਜੋਇ ॥੧੮॥
ਕਰੇ ਉਤਾਰਨਿ ਸਰਬ ਜਨੇਊ।
ਤੋਲ ਸਵਾ ਮਨ ਹੋਯਸਿ ਤੇਊ।
ਤਿਸ ਦਿਨ ਤੁਰਕ ਭਏ ਹੈਂ ਸਾਰੇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰੇ ॥੧੯॥
ਖੱਖੇ[3] ਨਾਮ ਭਯੋ ਖੱਤ੍ਰੀਨ।
ਭੰਭੇ ਨਾਮ ਦਿਜਨ ਕੋ ਕੀਨਿ।
ਪੁਰਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੀਰ ਗਿਰ ਜੋਏ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਤੁਰਕ ਸੁ ਹੋਏ ॥੨੦॥
ਦਰਬ ਆਦਿ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਜੇਤੀ।
ਘਰ ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਬਿਰਧੀ ਤੇਤੀ।
ਇਮ ਅੜ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਜਬਿ ਟੂਟੀ।
ਸੰਸੇਮਾਨ ਭਏ ਧ੍ਰਿਤਿ ਛੂਟੀ ॥੨੧॥
ਬਹੁਰ ਬ੍ਰਿੱਪ੍ਰ ਪੁਰਿ ਕੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਗਰੇ ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਬੁਲਾਏ।

---

[1]ਝੂਠ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕੌਣ ਜੀਵੇ ?।
[2]ਧਰਮੀ ਤੇ ਧਨੀ।
[3]ਖੱਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ।

ਕਹਜੋ ਜੋਰ ਕਰਿ 'ਕਲਮਾ ਪਠੋ।
ਸਰਹਿ ਨ ਕਹਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੇ ਨਠੋ[1]' ॥੨੨॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਚਿੰਤਾ।
ਭਏ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਹੈਂ ਬਿਰਤੰਤਾ।
'ਅਪਰ ਉਪਾਇ ਨ ਕੋ ਬਨਿ ਆਵੈ।
ਜਗਤ ਰਾਜ ਇਨ, ਥਾਉਂ ਨ ਪਾਵੈ[2] ॥੨੩॥
ਮਿਲਹੁ ਚਲਹੁਂ ਅਮਰੇਸ਼ੁਰ ਥਾਨ[3]।
ਦਿਹੁ ਧਰਨਾ[4] ਤਜਿ ਖਾਨ ਰੁ ਪਾਨ।
ਤਹਿਂ ਮਰਿ ਰਹਹੁ ਕਿ ਰੁਦ੍ਰ ਰਿਝਾਵਹੁ।
-ਰਾਖਹਿਂ ਧਰਮ ਹਿੰਦੁ- ਬਰ ਪਾਵਹੁ ॥੨੪॥
ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਰ।
ਇਕ ਦੁਇ ਮਾਸਨ ਕੋ ਧ੍ਰਿਤ ਧਾਰਿ।'
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਜਹਿਂ ਸੂਬਾ ਅਰੁ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥੨੫॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਉਚਾਰਾ।
'ਖਟ ਮਾਸਨਿ ਬੰਧਹੁ ਤਕਰਾਰਾ।
ਜਤਨ ਜਿਤਿਕ ਹਮ ਤੇ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਸੋ ਕਰਿ ਲੇਹਿਂ ਜਿ ਧਰਮ ਰਹਾਇ ॥੨੬॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਹਮ ਮਾਨਹਿਂ ਜਿਮ ਕਹੋ।
ਜਗਪਤਿ ਆਜ ਬਲੀ ਤੁਮ ਅਹੋ।'
ਅਫਕਨ ਸ਼ੇਰ ਮਾਨਿ ਜਬਿ ਲੀਨੀ।
ਭਲੇ ਦਿਜਨ ਮਿਲਿ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨੀ ॥੨੭॥
'ਜੀਵਨ ਤੇ ਮਰਿਬੋ ਅਬਿ ਆਛੋ।
ਧਰਮ ਤਜਾਗਿਬੋ ਨਾਂਹਿਨ ਬਾਂਛੋ।'
ਇਮ ਹਠ ਕਰਿ ਪੁਰਿ ਕੇਤਿਕ ਕੋਸਾ।
ਅਮਰਨਾਥ ਗੇ ਧਾਰਿ ਭਰੋਸਾ ॥੨੮॥
ਤਜਿ ਕਰਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਧ੍ਰਿਤ ਧਰਿ ਕੈ।
ਬੈਠੇ ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਮੱਜਨ ਕਰਿ ਕੈ।

---

[1]ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਨੱਠਿਆਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬਨੇਗਾ।
[2]ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ (ਲੁਕਣ ਨੂੰ ਹੋਰ) ਕਿਤੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।
[3]ਅਮਰਨਾਥ ਥਾਨ।
[4]ਹੱਠ ਕਰਕੇ ਬੈਠਣਾ।

ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਨਾਮ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਕਹੈਂ।
'ਸ਼ੰਭੂ, ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ*, ਮ੍ਰਿੜ ਅਹੈਂ ॥੨੯॥
ਨੀਲ ਕੰਠ, ਸ਼ੂਲੀ, ਹਰ, ਜਟੀ।
ਬਰਨ ਸੁ ਬਿਸਦ ਬਿਭੂਤੀ ਠਟੀ[੧]।
ਅੰਧਕ ਘਾਤਕ[੨], ਰੁਦ੍ਰ, ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ[੩]।
ਸ਼ੰਕਰ ਸੇਵਕ ਸੋਚ ਬਿਮੋਚਨ[੪] ॥੩੦॥
ਤਪ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਤਾਪੈ।
ਹੋਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਲਪ ਜਪੁ ਜਾਪੈ।
ਮਹਾਂ ਦੇਵ, ਭਵ, ਭੱਦ੍ਰ, ਕਰੰਤਾ[੫]।
ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਹਰਜੋ[੬] ਤਿਮ ਬਿਘਨ ਹਰੰਤਾ ॥੩੧॥
ਜਗਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਥਾਪਤਿ ਰਹਜੋ।
ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਨਿ ਕੀ ਮਹਿਂ ਲਹਜੋ[੭]।
ਪਾਰਬਤੀ ਪਤਿ, ਪਾਨ ਪਿਨਾਕੂ[੮]।
ਕਰਹੁ ਚਹਹੁ ਜਿਮ ਕਹਿ ਇਕ ਵਾਕੂ[੯] ॥੩੨॥
ਜਬਿ ਸੁਰ ਗਨ ਕੋ ਅਪਦਾ ਆਵੈ।
ਦੀਨ ਹੋਇ ਤਵ ਸ਼ਰਨ ਸਿਧਾਵੈਂ।
ਅਪਨੇ ਭਗਤ ਜਾਨਿ ਸਮੁਦਾਇ।
ਬਲ ਬਿਸਾਲ ਤੇ ਕਰਹਿਂ ਸਹਾਇ ॥੩੩॥
ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦੁਖ ਦਾਰਿਦ ਹਰਤਾ।
ਸੈਲ ਕਿਲਾਸ਼ ਬਾਸ ਆਚਰਤਾ।
ਪ੍ਰਭੁ ਪਸ਼ੁਪਤਿ, ਈਸ਼ੁਰ, ਭਗਵਾਨੁ।
ਭੁਗਤਹਿ ਜਗ ਨਿਤ ਤੇਰੋ ਦਾਨ ॥੩੪॥
ਅਬਿ ਆਯੋ ਭੀਖਨ ਕਲਿ ਕਾਲ।
ਭਯੋ ਜਮਨ ਕੋ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ।

---

*ਪਾ:-ਚੰਦ੍ਰ ਮੌਲ।
[੧]ਚਿਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਸਵਾਹ ਧਾਰੀ (ਮਲੀ) ਹੈ।
[੨]ਅੰਧਕ ਦੈਂਤ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ।
[੩]ਤ੍ਰੈ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲਾ = ਸ਼ਿਵ।
[੪]ਜਨਾਂ ਦੇ ਫਿਕਰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[੫]ਕਲਜਾਨ ਕਰਤਾ।
[੬]ਜਿਸਨੇ (ਜਿਵੇਂ) ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।
[੭]ਵਿਚ ਜਾਣਿਆਂ ਗਿਆ ਹੈ।
[੮]ਹੱਥ ਵਿਚ ਪਿਨਾਕ ਧਨੁਖ ਧਾਰਨ ਵਾਲਾ।
[੯]ਇਕ ਵਾਰ ਕਹਿਕੇ ਜੋ ਕਰਨਾ ਚਾਹੋ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਨਾਸ਼ ਕਰੰਤਾ।
ਚਹਿਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਸਗਰੀ ਹੰਤਾ ॥੩੫॥
ਦਿਜਗਨ ਆਨਿ ਪਰੇ ਸ਼ਰਨਾਈ।
ਤੁਮ ਬਿਨ ਕੋ ਅਬਿ ਹੋਇ ਸਹਾਈ।
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
ਰਾਵਨ ਜਿਮ ਨਹਿਂ ਚਹਹੁ ਜਿ ਨਾਸਾ[1] ॥੩੬॥
ਤਊ ਧਰਮ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਭਾਰੀ।
ਬਨ ਸਹਾਇ ਅਬਿ ਲੇਹੁ ਉਬਾਰੀ।
ਨਤੁ ਸਭਿ ਏਕ ਮਈ ਹੁਇ ਜਾਵੈ।
ਸੁਰ ਗਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਬਿਨਸਾਵੈ ॥੩੭॥
ਬਿੱਪ੍ਰ ਦੀਨ ਬਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਸ਼ਰਨੀ।
ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਧਰਮ ਰਹਿ ਧਰਨੀ।'
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਦਿਜ ਨਾਮ ਰਟੰਤੇ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਬਹੁ ਬਲੀ ਚਢੰਤੇ ॥੩੮॥
ਪਰੇ ਕਰਹਿਂ ਡੰਡੌਤ ਘਨੇਰੀ।
ਬਹੁ ਬਿਨਤੀ ਬੋਲਹਿਂ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਬਿਨ ਨਿਸ ਦਿਨ ਰੋਵੈਂ।
ਬੈਠੇ ਇਕ ਆਸਨ, ਨਹਿਂ ਸੋਵੈਂ ॥੩੯॥
ਕਨਕ[2], ਅਰਕ[3], ਬਿਲ ਦਲ[4] ਅਰਪੰਤੇ।
ਭੋਲਾ ਨਾਥ ਧਯਾਨ ਚਿਤਵੰਤੇ।
ਅਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਜਬਿ ਭਏ ਬਿਤੀਤ।
ਛੁਧਾ ਪਿਪਾਸਾ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਜੀਤਿ ॥੪੦॥
ਮੰਡਯੋ ਮਰਣ ਜਿਯਨਿ ਤਜਿ ਆਸਾ।
ਨਹਿਂ ਨਿਜ ਕਰਿ ਹੈਂ ਧਰਮ ਬਿਨਾਸ਼ਾ।
ਬਯਾਕੁਲ ਹੋਇ ਕਿਤਿਕ ਗਿਰ ਰਹੇ।
ਬਿਨਾ ਅਹਾਰ ਕਹਾਂ ਬਲ ਲਹੇ ॥੪੧॥
ਕਿਤਿਕ ਅਧਿਕ ਹਠ ਧਾਰੀ ਬਿੱਪ੍ਰ।
ਸੰਕਟ ਸਹੈਂ ਸਧੀਰ ਅਛਿੱਪ੍ਰ[5]।

---

[1]ਰਾਵਣ ਵਾਂਙੂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ (ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ) ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ।
[2]ਧਤੂਰਾ।
[3]ਅੱਕ।
[4]ਬਿੱਲ ਦੇ ਪੱਤੇ।
[5]ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ।

ਪੂਜਾ ਕਰਹਿਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਪਰਹਿਂ ਨਿਰੰਤਰ ਜਲ ਕੀ ਧਾਰਾ ॥੪੨॥
ਧਰਹਿਂ ਧ੍ਯਾਨ ਜਿਸ ਪਰ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ।
ਪਾਰਬਤੀ ਅਰਧੰਗਿ ਸੁਚਾਲਾ[1]।
ਲਪਟੇ ਸਰਪ ਬਿਭੂਤ ਲਗਾਏ।
ਮੁੰਡਲ ਮਾਲ ਬਿਸਾਲ ਬਨਾਏ ॥੪੩॥
ਸੀਸ ਜਟਾ ਕੋ ਜੂਟ[2] ਉਤੰਗਾ।
ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਪ੍ਰਵਾਹਤਿ ਗੰਗਾ।
ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਨੈਨ ਮੈਂ ਅਗਨਿ ਅਛਾਦੇ।
ਡਮਰੁ ਡਮੰਕਤਿ[3] ਕਰਿ ਮਹਿਂ ਬਾਦੇ ॥੪੪॥
ਰੂਪ ਅਮੰਗਲ ਮੰਗਲ ਕਰਿਤੇ।
ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਧ੍ਯਾਨ ਅਧਿਕ ਦਿਜ ਧਰਿਤੇ।
ਮਹਾਂਦੇਵ ਤਬਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਜਾਨਜੋਂ ਕਸ਼ਟ ਬਡੋ ਤਿਨ, ਸ੍ਵਾਮੀ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਦ੍ਵਿਜਨ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤਿ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੭॥

[1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਚਾਲ ਵਾਲੀ ਪਾਰਬਤੀ ਜਿਸਦੀ ਅਰਧੰਗੀ ਹੈ।
[2]ਜੂੜਾ।
[3]ਡੌਰੂ ਵਾਜਾ ਵਜਦਾ ਹੈ।

੨੮. [ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ]

੨੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੨੯

ਦੋਹਰਾ: ਪ੍ਰਾਨ ਅੰਤ ਲੌ ਦਿਜ ਭਏ, ਜਾਨੇ ਰਿਦੈ ਤ੍ਰਿਨੈਨ[੧]।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਪੱਤ੍ਰੀ ਪੱਤ੍ਰੀ ਬਿਖੇ, ਲਿਖਿ ਉਪਾਇ ਕੇ ਬੈਨ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: -ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜਗ ਗੁਰੂ ਬਿਸਾਲਾ।
ਅੱਪ੍ਰਮੇਯ ਸਮਰਥ ਕਲਿ ਕਾਲਾ।
ਤਿਨ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਯੋ ਜੋਇ।
ਕਾਜ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਰਹਿ ਸੋਇ ॥੨॥
ਇਹੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲੇ ਤੁਮ ਜਾਵਹੁ।
ਬ੍ਰਿਥਾ ਆਪਨੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਸੋ ਰਾਖਹਿੰਗੇ ਧਰਮ ਤੁਹਾਰਾ।
ਤਿਨ ਬਿਨ ਅਨ ਤੇ ਹ੍ਵੈ ਨ ਉਬਾਰਾ ॥੩॥
ਉਠਹੁ ਅਹਾਰ ਜਾਇ ਕਰਿ ਕਰੋ।
ਰਿਦੈ ਭਰੋਸਾ ਗੁਰ ਪਰ ਧਰੋ-।
ਜਹਿਂ ਦਿਜ ਬੈਠੇ ਮੰਡਲ ਕਰਿ ਕੈ[੨]।
ਤ੍ਰਿਖਤ ਛੁਧਿਤ ਸੰਕਟ ਕੋ ਧਰਿ ਕੈ ॥੪॥
ਅਰਧ ਜਾਮ ਜਾਮਨਿ ਜਬਿ ਰਹੀ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਚ ਉਤਰੀ ਤਹੀਂ[੩]।
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸੂਰ ਉਜਿਆਰਾ।
ਪਰਯੋ ਸੁ ਕਾਗਦ ਸਭਿਨਿ ਨਿਹਾਰਾ ॥੫॥
ਹਾਥ ਉਠਾਇ ਬਿਲੋਕਾ ਖੋਲਾ[੪]।
ਅੱਖਰ ਸ਼ੁੱਧ ਪਾਠ ਕਰਿ ਬੋਲਾ[੫]।
ਜਾਨਿ ਅਚੰਭੇ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਪਠਤਿ ਸੁਨਤਿ ਸਭਿ ਹ੍ਵੈ ਇਕ ਥਾਏਂ ॥੬॥
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਆਸ਼ੈ ਕੋ ਜਾਨਿ।
'ਕੌਨ ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਿ?'
ਤਿਨ ਮਹੁਂ ਇਕ ਦਿਜ ਲਖਹਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰ ਭਗਵੰਤ ॥੭॥

---

[੧]ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ।
[੨]ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ।
[੩](ਚਿੱਠੀ) ਉੱਤਰੀ ਤਿੱਥੇ ਹੀ।
[੪]ਦੇਖ ਕੇ ਖੋਲਿਆ।
[੫]ਸ਼ੁੱਧ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਬੋਲਣਾ ਕੀਤਾ।

ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।
'ਮੋ ਤੇ ਸੁਨਹੁ ਲਖੌਂ ਜਿਮ ਸਾਰਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਪੂਰਬ ਆਏ।
ਬ੍ਰਿਧਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡ ਧਰਜੋ ਬੁਲਾਏ ॥੮॥
ਦਾਸਨਿ ਕੋ ਨਿਹਾਲ ਕਰਿ ਗਏ।
ਪੰਚ ਪੁੱਤ੍ਰ ਤਿਨ ਕੇ ਬਰ ਭਏ।
ਪੌਤ੍ਰਾ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾਇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਗਏ ਸਮਾਇ ॥੯॥
ਤਿਨ ਸੁਤ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਏ ਹੈਂ।
ਬਾਸ ਬੈਸ ਗੁਰੁ ਪੂਜ ਥਿਏ ਹੈਂ।
ਸੰਮਤ ਦ੍ਵੈ ਗਾਦੀ ਪਰ ਰਹੇ।
ਤਨ ਕੇ ਅੰਤ ਤਿਨਹੁਂ ਬਚ ਕਹੇ ॥੧੦॥
-ਅਬਿ ਗੁਰ ਬਾਬਾ ਬਸਹਿ ਬਕਾਲੇ-।
ਆਪ ਗਮਨ ਬੈਕੁੰਠ ਸਮਾਲੇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਹੈਂ।
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਬਿਦਤਿ ਭਏ ਸਿਖ ਲਹੈਂ ॥੧੧॥
ਤਿਨ ਢਿਗ ਚਲਹੁ, ਉਬਾਰਹਿਂ ਧਰਮ।
ਤਜਿ ਕਰਿ ਲੋਕ ਸ਼ਰਮੁ ਅਰੁ ਭਰਮ[1]।
ਬਿਦਤ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀਤੇ ਸਭਿ ਬਾਦੀ[2] ॥੧੨॥
ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਕਾਲਾ।
ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਸਾਲਾ।
ਕੋਸ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਸਿੱਖ ਸਹਾਇਕ।
ਸੁਨਤਿ ਰਹੇ ਨਿਤ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ' ॥੧੩॥
ਸੁਨਿ ਦਿਜ ਗਨ ਨਿਸ਼ਚੈ ਮਨ ਆਯੋ।
ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਲਿਖਜੋ ਸਭਿਨਿ ਸ਼ੁਭ ਭਾਯੋ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਤਿਹ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਕੇ।
ਉਠੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਆਏ ਬਿਚ ਪੁਰਿ ਕੇ ॥੧੪॥
-ਪੂਰਬ ਮੱਦ੍ਰ[3] ਦੇਸ਼ ਕੋ ਚਲੀਅਹਿ।

---

[1]ਲੋਕਿਕ ਲਾਜ ਤੇ (ਮਨ ਯਾ ਕੁਲ ਦਾ) ਭਰਮ।
[2]ਸਾਰੇ ਝਗੜਾਲੂ ਜਿੱਤੇ।
[3]ਪੰਜਾਬ।

ਬੂਝਿ ਖੋਜਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਮਿਲੀਅਹਿ-।
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਮੁੱਖਿ ਜੁ ਪੁਰਿ ਕੇ।
ਗਮਨੇ ਮਗ ਮਿਲਿਬੇ ਹਿਤ ਗੁਰ ਕੇ ॥੧੫॥
ਉਲੰਘਿ ਪਹਾਰ ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ[1]।
ਰਤਨ ਪੰਜਾਲ[2] ਤਜਾਗਿ ਪਗ ਚਾਲਿ।
ਬਸੇ ਰਜੌਰੀਪੁਰਿ[3] ਮਹਿਂ ਆਏ।
ਤਜਿ ਭਿੰਭਰ[4] ਗਮਨੇ ਅਗਵਾਏ ॥੧੬॥
ਸਭਿ ਪਹਾਰ ਉਲੰਘੇ ਪੁਨ ਦੇਸ਼।
ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਪਿਖਿ ਤਜਾਗਿ ਅਸ਼ੇਸ਼।
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ।
ਤਹਿਂ ਤੇ ਸੁਧਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਪਾਇ ॥੧੭॥
'ਤੀਰਥ ਪੂਰਬ ਕੇ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਅਬਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਬਸੈਂ ਉਦਾਰੇ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਕੀ ਗਨ ਸੰਗਤਿ ਆਵੈ।
ਪਾਇ ਕਾਮਨਾ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ ॥੧੮॥
ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ[5]।
ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਚੰਦ।
ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਨ ਖਾਨੀ।
ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਧਾਮ ਬ੍ਰਹਮਗਜਾਨੀ' ॥੧੯॥
ਦਿਜ ਗਨ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਵਧਜੋ ਅਨੰਦ।
-ਰਾਖਹਿਂ ਹਿੰਦੁਨਿ ਪੈਜ ਬਿਲੰਦ-।
ਚਲੇ ਪੰਥ ਸਭਿ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇ।
ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਗੁਰ ਕੇ ॥੨੦॥
ਪਿਖੀ ਬਿਪਾਸਾ ਸੁੰਦਰ ਸਲਿਤਾ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਬਹੁ ਚਲਤਾ।
ਚਢਿ ਤਰਨੀ ਪਰ ਤਰਿ ਪਰਿ ਤੀਰ[6]।
ਖਰੇ ਜਾਇ ਭੇ ਦਿਜ ਉਰ ਧੀਰ ॥੨੧॥

---

[1]ਨਾਮ ਪਹਾੜ ਦਾ।
[2]ਨਾਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾ ਪਹਾੜ।
[3]ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਜੋ ਜੰਮੂ ਰਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹੈ।
[4]ਰਿਆਸਤ ਜੰਮੂ ਦੀ ਇਕ ਤਹਿਸੀਲ। ਇਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ।
[5]ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ।
[6]ਤਰ ਕਰਕੇ ਕੰਢੇ ਲੱਗੇ।

ਦ੍ਵਾਬੇ ਦੇਸ਼ ਪੰਥ ਸਭਿ ਚਾਲੇ।
ਦੇਖੀ ਸਤੱਦ੍ਰਵ ਨਦੀ ਬਿਸਾਲੇ।
ਤਿਸੈ ਉਲੰਘਤਿ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਜਿਸ ਥਾਇੰ ॥੨੨॥
ਸ਼ੁਭ ਸਥਾਨ ਪਿਖਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।
ਪਗ ਪਖਾਰਿ ਸ਼੍ਰਮ ਹਤਜੋ ਬਡੇਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਬਾਸੇ।
-ਮਿਲੈਂ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਪਾਸੇ- ॥੨੩॥
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਜਾਗ੍ਰਤਿ ਭਏ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਸਰਬ ਨੇ ਕਿਏ।
ਖਟ ਕਰਮੀ[1] ਪ੍ਰਿਯ ਧਰਮ ਚਹੰਤੇ।
ਘਸ ਚੰਦਨ ਕੋ ਤਿਲਕ ਲਗੰਤੇ ॥੨੪॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨਿ ਲੈ ਉਪਹਾਰਾ।
ਪਹੁੰਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਦਰਬਾਰਾ।
ਹੇਰਿ ਮੇਵਰੋ ਅੰਤਰ ਗਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਬੋਲਤਿ ਭਯੋ ॥੨੫॥
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਅਹੈ ਦੇਸ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ।
ਤਹਿਂ ਕੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਖਰੇ ਦਰ ਭੀਰ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਉਹ ਆਏ।
ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਪੰਡਿਤ ਸਮੁਦਾਏ' ॥੨੬॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।
'ਆਵਨ ਦੇਹੁ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਗ੍ਰਸੇ।
ਸ਼ਿਵ ਕੋ ਲਜਾਏ ਹਮਹਿਂ ਸੰਦੇਸਾ।
ਜਥਾ ਜਗਤ ਸੁਖ ਲਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾ ॥੨੭॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਕਮਲਾਦਾਸ[2]।
ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਲੈਬੇ ਹਿਤ ਘਾਸ।
ਤਿਸ ਕਰਿ ਸ਼ਿਵ ਨਿਜ ਭਸਮ ਪਠਾਈ।
ਤਿਮ ਹਮ ਨਿਕਟਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਆਈ' ॥੨੮॥
ਢਿਗ ਮਸੰਦ ਗਨ ਸੇਵਕ ਜੋਇ।
ਸੁਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਿਸਮੈ ਹੋਇ।

---

[1]ਖਟ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਬ੍ਰਾਹਮਣ।
[2]ਕਮਲੀਆ।

ਜਿਨ ਬਚ ਮਹਿਂ ਆਸ਼ै ਗੰਭੀਰ।
ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤਿ ਬੈਠੇ ਤੀਰ ॥੨੯॥
ਜਾਇ ਮੇਵਰੋ ਦਿਜ ਗਨ ਲ਼ਜਾਯੋ।
ਸਭਿਨਿ ਆਇ ਨਿਜ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਆਦਿ ਦੁਸ਼ਾਲੇ।
ਸੇਉ ਆਦਿ ਜੇ ਸ੍ਵਾਦ ਬਿਸਾਲੇ ॥੩੦॥
ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਸਗਰੇ ਹਰਖਾਏ।
ਬੈਠੇ ਆਸ਼ਿਖਬਾਦ ਅਲਾਏ।
ਕੁਸ਼ਲ ਅਨੰਦ ਬੂਝਿ ਕਰਿ ਤਿਨ ਕੋ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਇਮ ਕਰਜੋ ਬਚਨ ਕੋ ॥੩੧॥
'ਕਹਹੁ ਦੇਸ਼ ਅਪਨੇ ਕੀ ਬਾਤ।
ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਤਹਾਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ?
ਅਬਿ ਕੇ ਤੁਮ ਬਹੁ ਵਿੱਦਜਾਵਾਨ।
ਆਏ ਸੰਗ ਨ ਸੰਗਤਿ ਆਨ[1] ॥੩੨॥
ਸਭਿਨਿ ਜਾਤਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹਮਾਰੇ।
ਮਿਲਿ ਆਵਤਿ ਸੋ ਬਿਧਿ ਨ ਨਿਹਾਰੇ[2]।
ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਕੈ ਕਾਰਜ ਔਰ?
ਮਿਲਿ ਆਏ ਤਜਿ ਕੈ ਨਿਜ ਠੌਰ' ॥੩੩॥
ਸੁਨਤਿ ਦਿਜਨਿ ਕਰ ਜੋਰਿ ਉਚਾਰੀ।
'ਹਸਤਾਮਲ ਜਿਮ ਜਾਨਹੁਂ ਸਾਰੀ।
ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੋ ਅਖਿਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਰਿਦੈ ਗਯਾਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਭਗਵੰਤ! ॥੩੪॥
ਤਊ ਹੁਕਮ ਬੂਝਨਿ ਹਿਤ ਕਯੋ।
ਸੁਨਹੁਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇਸ਼ ਜਿਮ ਭਯੋ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੋ ਰਾਜ ਜਮਨ ਕੋ[3]।
ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਜਾ ਲੇਤਿ ਧਨ ਗਨ ਕੋ ॥੩੫॥
ਅਬਹਿ ਦੁਸ਼ਟਤਾ ਅਧਿਕ ਉਠਾਈ।
ਚਾਹਤਿ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਬਨਿ ਜਾਈ।
ਦੇਸ਼ ਪਹਾਰਨ ਕੋ ਸਭਿ ਜੇਈ।

---

[1]ਹੋਰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਏ।
[2]ਉਹ ਬਿਧੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਦੀ।
[3]ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ।

ਧਰਮ ਬਿਗਾਰਿ ਜਮਨ ਭੇ ਤੇਈ ॥੩੬॥
ਉਤਰੇ ਜੱਗਜ਼ੁਪਵੀਤ ਏਕ ਦਿਨ।
ਤੋਲਨਿ ਕਰੇ ਸੁ ਭਏ ਸਵਾ ਮਨ।
ਪੁਨ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਹਮ ਪਰ ਬਲ ਘਾਲਾ।
-ਬਨਹੁਂ ਤੁਰਕ ਸਭਿ ਤਜਿ ਨਿਜ ਚਾਲਾ- ॥੩੭॥
ਖਸ਼ਟ ਮਾਸ ਕੋ ਕਰਿ ਤਕਰਾਰ[1]।
ਜਾਇ ਸ਼ਰਨ ਲੀਨਸਿ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ[2]।
ਅਸ਼ਟ ਦਿਵਸ ਬੈਠੇ ਤਹਿਂ ਰਹੇ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਿਨਹੂੰ ਨਹਿਂ ਲਹੇ ॥੩੮॥
ਪ੍ਰਾਤਿ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤਹਿਂ ਤੇ ਪਾਈ।
ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਈ।’
ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਆਗੇ ਧਰੀ।
‘ਪਠਹੁ ਆਪ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰੀ ॥੩੯॥
ਗਜ ਸਮ[3] ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਚਵਗੱਤਾ।
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਤਰੁ[4] ਕੋ ਪਿਖਿ ਮੱਤਾ[5]।
ਤੋਰਨਿ ਮੂਲ ਉਖਾਰਜੋ ਜੋਵਤਿ[6]।
ਬਲੀ ਕੇਹਰੀ ਤੁਮਰੇ ਹੋਵਤਿ[7] ॥੪੦॥
ਪਰੇ ਸ਼ਰਨ ਅਬਿ ਆਨਿ ਤੁਮਾਰੀ।
ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਕਹੇ ਕਰਹੁ ਰਖਵਾਰੀ।
ਰਾਵਰਿ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਸਮਰਥ ਬਲੀ ਜੁ ਰੱਖਜਕ ਹੋਈ ॥੪੧॥
ਏਕ ਆਸਰਾ ਆਪ ਗੁਸਾਈਂ।
ਗਹਹੁ ਬਾਂਹੁ ਡੂਬਤਿ ਸਭਿ ਜਾਈਂ।
ਨਿਜ ਕਰੁਨਾ ਤਰਨੀ ਬਰ ਧਰੋ[8]।
ਕਰਨ ਧਾਰ[9] ਬਨਿ ਪਾਰਹਿ ਕਰੋ ॥੪੨॥

---

[1]ਛੇਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।
[2]ਸ਼ਿਵਜੀ ਦੀ।
[3]ਹਾਥੀ ਵਤ।
[4]ਬ੍ਰਿੱਛ।
[5]ਮਸਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।
[6]ਤੋੜਨ ਲਈ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਪੁੱਟਿਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[7]ਆਪ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਿਆਂ।
[8]ਮੇਹਰ ਰੂਪੀ ਬੇੜੀ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਾਓ।
[9]ਮਲਾਹ।

ਜਗ ਤੇ ਬਿਨਸਨਿ ਲਗਹਿ ਧਰਮ ਜਬਿ।
ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਿਤਾਰ ਸੁ ਧਾਰਿ ਤੁਰਤ ਤਬਿ।
ਬਨਹਿ ਸਹਾਇਕ ਲੇਹਿ ਉਬਾਰ।
ਸੁਨੀਯਤਿ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨ ਮਝਾਰ ॥੪੩॥
ਅਬਿ ਅਵਿਤਾਰ ਆਪ ਕੋ ਹੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਗਤ ਮੈਂ ਜੋਵਾ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਤੇ ਆਦਿਕ ਭਏ।
ਚਿੱਤ੍ਰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਲਿੱਤ੍ਰਨਿ ਕਿਏ[1] ॥੪੪॥
ਰਾਖਹੁ ਅਬਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਟੇਕ।
ਨਾਂਹਿਤ ਜਗ ਮਹਿਂ ਰਹੈ ਨ ਏਕ।
ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਜਬਿ ਸਗਰੇ ਹੋਇਂ।
ਪੂਜਹਿ ਸੁਰ ਆਦਿਕ ਨਹਿਂ ਕੋਇ ॥੪੫॥
ਹੋਮ ਜੱਗਯ ਸਗਰੇ ਬਿਨਸੈ ਹੈਂ।
ਬਹੁਰ ਦੇਵ ਕਿਮ ਥਿਰਤਾ ਪੈ ਹੈਂ।
ਪਰਹਿਂ ਮਹਾਂ ਦੁਰਭਿੱਛ[2] ਘਨੇਰੇ।
ਜਗ ਭੀ ਬਿਨਸਿ ਜਾਇ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥੪੬॥
ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਹੀ ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ।
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬਚਾਇ।
ਸੁਰ ਆਦਿਕ ਕੀ ਰੱਛਾ ਹੋਇ।
ਰਹੇ ਜਗਤ ਮਿਰਜਾਦਾ ਜੋਇ' ॥੪੭॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁ ਜੁਗਤਨਿ ਸਾਥ।
ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੀਨਿ ਸੁਨਾਵਨਿ ਗਾਥ।
ਅਧਿਕ ਦੁਖਾਤੁਰ ਸ਼ਰਨੀ ਪਰੈਂ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਉਸਤਤਿ ਕਰੈਂ ॥੪੮॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਬਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੮॥

---
[1]ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਅੰਕਤ ਕੀਤੇ। (ਅ) ਚਿਤ੍ਰ = ਸੁੰਦਰ।
[2]ਕਾਲ।

੨੯. [ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ ਟੁਰਨਾ]

੨੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੦

ਦੋਹਰਾ: ਸੁਨਤਿ ਦਿਜਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਚਿਤਵਤਿ ਭਏ ਉਪਾਇ।
-ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਰ ਮਹਾਂ,
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਬਡ ਪਾਇ- ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਤਿਸ ਕੋ ਬਨਹਿ ਮਿਟਾਵਨਿ ਜੈਸੇ।
ਅਨਿਕ ਜਤਨ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਤੈਸੇ।
ਕਿਤਿਕ ਦੇਰ ਗੁਰੁ ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨੀ।
ਪਿਖਿ ਮੁਖ ਸਭਾ ਨ ਕੋ ਕਹਿ ਬਾਨੀ[1] ॥੨॥
ਕਰ ਮਹਿਂ ਧਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਬਾਚੀ।
ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਲਿਖਤ ਦੇਖਿ ਹਿਤ ਰਾਚੀ।
ਪਠੀ[2] ਸਕਲ ਹੀ ਠਾਨੀ ਮੌਨ।
ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ ਨ ਬੋਲਯੋ ਕੌਨ ॥੩॥
ਚਤੁਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਰਹੇ।
ਨਹਿਂ ਉਪਾਇ ਕੋ ਉਰ ਮਹਿਂ ਲਹੇ।
-ਅਪਨੋ ਸਿਰ ਦੇ ਕੂਰੋ ਕਰੈਂ।
ਬਖਸ਼ਯੋ ਰਾਜ ਸਰਬ ਇਮ ਹਰੈਂ ॥੪॥
ਅਪਰ ਉਪਾਇ ਨ ਬਨਿ ਹੈ ਕੋਈ।
ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਚਾਰਯੋ ਸੋਈ-।
ਕਰ ਨਿਸ਼ਚੈ ਉਰ ਮਹਿਂ ਜਬਿ ਲਹਯੋ।
ਦਿਜ ਗਨ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਤਬਿ ਕਹਯੋ ॥੫॥
'ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ! ਤੁਮ ਇਕਠੇ ਹੋਵਹੁ।
ਕਰਹੁ ਸਕੇਲਨ ਜਿਹ ਸ਼ੁਭ ਜੋਵਹੁ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੋ ਸਕਲ ਪਯਾਨੋ।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਨਿਜ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਖਾਨੋ ॥੬॥
ਹਮਰੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਜਜਮਾਨ।
ਤਿਨ ਤੇ ਕਰਹਿਂ ਖਾਨ ਅਰੁ ਪਾਨ।
ਰਹੈਂ ਅਲੰਬ ਸਦਾ ਹਮ ਤਾਂਹੂੰ।
ਦਾਨ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿਨਿ ਲੇਂ ਜਾਹੂੰ ॥੭॥

---

[1]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੁਖ ਵੇਖ ਕੇ ਸਭਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਬਾਣੀ ਨਾ ਕਹੀ।
[2]ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਰਚਨਾ ਪੜ੍ਹੀ।

ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਲੀਜਹਿ ਨਾਮ ਹਮਾਰੋ[1]।
-ਕਰਹੁ ਬੁਲਾਵਨਿ- ਸਕਲ ਉਚਾਰੋ[2]।
-ਸੋ ਜਬ ਸੁਨਿ ਜਿਸ ਮਗ ਕੋ ਚਾਲੇ[3]।
ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਹਿੰਦੂ ਜਗ ਜਾਲੇ[4] ॥੮॥
ਕ੍ਯੋਂ ਤੁਮ ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਇਮ ਕਹੋ।
ਏਕ ਮੂਲ ਸੋਂ ਇੱਛ੍ਯਾ ਲਹੋ-।
ਇਮ ਸੁਨਿ ਹਮਹਿਂ ਹਕਾਰਨਿ ਕਰਿ ਹੈ।
ਤਬਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਰਮ ਉਬਰਿ ਹੈਂ ॥੯॥
ਜ੍ਯੋਂ ਕ੍ਯੋਂ ਰੱਛ੍ਯਾ ਕਰਹਿਂ ਤੁਮਾਰੀ।
ਸ਼ਿਵ ਉਚਰੀ ਸੋ ਹਮ ਉਰ ਧਾਰੀ।'

ਇਮ ਉਪਾਇ ਸੁਨਿ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਏ।
'ਧੰਨ੍ਯ ਧੰਨ੍ਯ' ਕਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥੧੦॥

ਕਹੀ ਗੁਰੂ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਨ ਮਾਨੀ।
'ਰਹਹਿ ਧਰਮ ਹਮ ਨਿਸ਼ਚੇ ਜਾਨੀ।'
ਏਕ ਜਾਮ ਲਗਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਨਿ।
ਪੁਨ ਉਠਿ ਆਏ ਵਹਿਰ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੧੧॥
ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਬਾਸੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਿਦੈ ਹੁਲਾਸੇ।
ਬਹੁਰ ਪਾਇ ਆਇਸੁ ਗੁਰ ਕੇਰੀ।
ਭਏ ਤ੍ਯਾਰ ਚਲਿਬੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੧੨॥
ਅਪਰ ਬਿੱਪ੍ਰ ਬੁਧਿਵੰਤੇ ਜੇਈ।
ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਮੇਲੇ ਤੇਈ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਹੋਇ ਕਰਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।
ਜਿਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਮਹਾਨੇ ॥੧੩॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਬਹੁ ਪੁਰਿ ਕੇ ਮਿਲਿ ਦ੍ਵਿਜ ਸਮੁਦਾਇ।
ਦੁਰਗ ਤੁਰਕ ਕੇ ਥਿਰੇ ਅਗਾਰੀ।
ਬੂਝੇ[5] ਅਪਨੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਉਚਾਰੀ ॥੧੪॥

---

[1]ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ (ਛੱਤ੍ਰੀਆਂ) ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਬੀ ਲੈ ਲਵਿਓ।
[2]ਸਾਰੇ ਇਹ ਕਹੋ (ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ) ਬੁਲਾਓ।
[3]ਉਹ ਭਾਵ (ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ) ਜਦ ਸੁਣਕੇ ਜਿਸ ਰਾਹ ਚੱਲਣਗੇ।
[4]ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜਗਤ ਦੇ ਤਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
[5](ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਪੁੱਛਿਆਂ।

'ਬਹੁ ਪੁਰਿ ਕੇ ਦਿਜ ਹਮ ਸਮੁਦਾਏ।
ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਇ ਪੁਕਾਰੂ ਆਏ।
ਬਾਦਸ਼ਾਹਿ ਜਬਿ ਸੁਨਹਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ।
ਤਬਿਹੂੰ ਨਿਸ਼ਚੈ ਬਨਹਿ ਮਤੰਤ[1] ॥੧੫॥
ਜੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਗਨ ਦੇਸ਼।
ਹੁਇ ਹਿੰਦੁਨਿ ਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਗਯੋ, ਸ਼ਾਹਿ ਲਖਿ ਮਰਜੀ[2]।
ਕਰੀ ਅਰਜ਼ਬੇਗੀ ਤਬਿ ਅਰਜ਼ੀ[3] ॥੧੬॥
'ਹਜ਼ਰਤ ਸ਼ਾਹੁ ਸਲਾਮਤ! ਸੁਨੀਯਹਿ।
ਗਨ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੇ ਦਿਜ ਬਹੁ ਗਨੀਅਹਿ।
ਪਾਇ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਆਇ ਪੁਕਾਰੂ।
ਚਹਤਿ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸ ਉਚਾਰੂ ॥੧੭॥
ਪੁਰਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਆਦਿ ਤੇ ਆਏ।
ਧਨ ਵਿੱਦਯਾ ਮਹਿਂ ਜੋ ਅਧਿਕਾਏ।
ਜੋ ਨਰ ਗਨ ਮਹਿਂ ਹੈਂ ਪਰਧਾਨ।
ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਦੀਰਘ ਬੁਧਿਵਾਨ' ॥੧੮॥
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਅਵਿਰੰਗ ਬਿਚਾਰੇ।
ਸ਼ਰਾ ਬਾਤ ਲਖਿ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੇ।
ਸੁਨਿ ਆਇਸੁ ਕੋ ਦਿਜ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪਹੁਂਚੇ ਜਮਨ ਸਭਾ ਲਗਿ ਜਾਇ[4] ॥੧੯॥
ਬੈਠੇ ਕਾਜ਼ੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਲਾਨੇ।
ਗਨ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਂ ਮਨਮਾਨੇ[5]।
ਜਰੇ ਜਵਾਹਰ* ਜ਼ੇਵਰ ਸਾਰੇ।
ਪਹਿਰੇ ਬਸਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਦੁਤਿ ਧਾਰੇ ॥੨੦॥
ਝੁਕਿ ਝੁਕਿ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੀਨਿ ਸਲਾਮ।
ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰੇ ਖਰੇ ਤਮਾਮ।
ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਸ਼ਾਹੁ ਤਵਾਜੈ ਹੋਵਾ।

---

[1]ਸਲਾਹ।
[2]ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਣਕੇ।
[3]ਅਰਜ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ।
[4]ਤੁਰਕ ਦੀ ਸਭਾ ਤਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ।
[5]ਮਨ ਦੇ ਹੰਕਾਰੀ।
*ਪਾ:-ਜਰਾਵ।

ਸੁਨਜੋ ਚਹੈ, ਇਮ ਜਬਿ ਹੂੰ ਜੋਵਾ[1] ॥੨੧॥
ਭਏ ਸਧੀਰਜ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੈਂ।
'ਹੁਇ ਲਚਾਰ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪੁਕਾਰੈਂ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਨਾਸਨ ਧਰਮ ਹਮਾਰੇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਲੈ ਹੈਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਝਾਰੇ ॥੨੨॥
ਸੋ ਰਾਵਰਿ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਨੀ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਮ ਮਿਲਿ ਮਨ ਮਾਨੀ।
ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੇ ਜਜਮਾਨ ਅਲੰਬ[2]।
ਚਲਹਿ ਜੀਵਕਾ ਦੇਤਿ ਕਦੰਬ[3] ॥੨੩॥
ਤਿਨ ਤੇ ਦਾਨ ਲੇਨਿ ਅਧਿਕਾਰੀ।
ਛਪੀ ਨ ਇਹੁ ਕਛੁ ਜਗਤ ਮਝਾਰੀ।
ਸੋ ਹਿੰਦੂ ਜਜਮਾਨ ਘਨੇਰੇ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਛੱਤ੍ਰੀ ਅਹੈਂ ਬਡੇਰੇ ॥੨੪॥
ਤੁਮ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਜ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।
ਕਰਤਿ ਜੱਗਜ ਦੇ ਦਰਬ ਘਨੇਰਾ।
ਸੋ ਅਬਿ ਅਪਰ ਕ੍ਰਿੱਤ ਲਗਿ ਪਰੇ।
ਜਜੋਂ ਕਜੋਂ ਅਪਨਿ ਜੀਵਕਾ ਕਰੇ ॥੨੫॥
ਤਊ ਸਕਲ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਛੱਤ੍ਰੀ ਬਡੇ ਔਰ ਸਮ ਨਾਂਹੀ[4]।
ਉੱਤਮ ਜਾਤੀ ਕਰਮ ਭਲੇਰੇ।
ਲਖਿਯਤਿ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਅਛੇਰੇ ॥੨੬॥
ਤਿਨ ਛੱਤ੍ਰੀਨ ਬਿਖੇ ਸਮ ਚਾਦਰ[5]।
ਸਭਿਨਿ ਬਡੇ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀ ਦੀਰਘ ਗਾਦੀ।
ਥਿਰ ਹ੍ਵੈ ਸਿੱਖੀ ਕੀਨਿ ਅਬਾਦੀ ॥੨੭॥
ਜਗ ਕੇ ਪੂਜ ਬਿਦਤ ਚਹੂੰ ਓਰੇ।
ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਤਿ ਦ੍ਵੈ ਕਰਿ ਜੋਰੇ।
ਮਾਨਨੀਯ ਸਭਿ ਕੇ ਸਿਰਮੌਰ।

---

[1]ਜਦ ਡਿੱਠੋ ਨੇ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਾਡੀ ਵਲ ਤੇ ਸੁਣਿਆਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ.........।
[2]ਜਜਮਾਨ ਹੀ ਆਸਰਾ ਹਨ।
[3]ਸਾਰੇ (ਜਜਮਾਨ)।
[4]ਹੋਰ ਉਹਨਾਂ ਸਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।
[5]ਪੜਦਾ, ਓਹਲਾ, ਆਸਰਾ, ਓਟ।

ਜਿਨ ਕੇ ਸਮ ਨਹਿਂ ਦੂਸਰ ਔਰ ॥੨੮॥
ਸੰਗਤਿ ਨਈ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਮਾਨਹਿਂ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਕੋ ਨਿਤ ਆਨਹਿਂ।
ਜਿਨ ਕੋ ਭਨਜੋ ਮਾਨ ਮਨ ਸਾਰੇ[1]।
ਚਹਤਿ ਲੋਕ ਦ੍ਵੈ ਰਹਿਨ ਸੁਖਾਰੇ ॥੨੯॥
ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵਹਿਂ।
ਆਵਤਿ ਜਾਤੇ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਵਹਿਂ।
ਕਰਹਿਂ ਕਿ ਕਹਹਿਂ ਕ੍ਰਿੱਤ ਸ਼ੁਭ ਜੋਇ।
ਅੰਗੀਕਾਰ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਸੋਇ ॥੩੦॥
ਯਾਂ ਤੇ ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਪਦ ਭਾਰੋ[2]।
ਹਿੰਦੁ ਨਾਮ[3] ਤਿਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੋ।
ਭਏ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ ਅਤਿ ਪਰਧਾਨੂ।
ਧਰਹਿਂ ਸੁ ਧਰਮ ਜੁ ਕਰਹਿਂ ਬਖਾਨੂ ॥੩੧॥
ਯਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਪੀਛੈ ਹਿੰਦਵਾਇਨ[4]।
ਸਭਿ ਕੇ ਅੱਗ੍ਰੀ, ਪ੍ਰਭੂ, ਪਰਾਇਨ[5]।
ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਲਜਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਮਤ ਕੋ ਈਮਾਨ ਰਖਾਵਹੁ ॥੩੨॥
ਬਹੁਰ ਨ ਤੁਮ ਕਿਸ ਕੋ ਕੁਛ ਕਹੀਯਹਿ।
ਬਨਹਿਂ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਲਹੀਯਹਿ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਇਸ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਸਰਬ ਮਾਨਹਿਂ ਤਬਿ ਸਾਦਰ ॥੩੩॥
ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਿ ਕਰਹਿ ਗੋ ਕੋਇਂ[6]।
ਗੁਰ ਕੇ ਮਗ ਹਿੰਦੂ ਸਭਿ ਹੋਇਂ।
ਪੁਨ ਹਮ ਸਮ ਕੀ[7] ਗਿਨਤੀ ਕਹਾਂ।
ਬਿੱਪ੍ਰ ਜੀਵਕਾ ਬਸਿ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ[8] ॥੩੪॥

---
[1]ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਮੰਨ ਕਰਕੇ।
[2]ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਇਹ ਭਾਰੀ ਪਦਵੀ ਹੈ।
[3]ਭਾਵ, ਸਭ ਹਿੰਦੂ।
[4]ਸਾਰੀ ਹਿੰਦੂ ਕੌਮ।
[5]ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਹਨ, ਸ੍ਵਾਮੀ ਹਨ ਤੇ ਆਸਰਾ ਰੂਪ ਹਨ।
[6]ਫੇਰ ਕੋਈ ਮੋੜ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।
[7]ਸਾਡੇ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ।
[8]ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ੀ ਦੇ ਵੱਸ ਹਨ ਹਰ ਥਾਂਵੇਂ।

ਬਿਨਾ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਬਿਨਾ ਬਨਾਏ।
ਬਨਹਿਂ ਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ ਸਮੁਦਾਏ।
ਜਹਾਂ ਏਕ ਤੇ ਕਾਰਜ ਹੋਇ।
ਬਹੁ ਕੋ ਕਸ਼ਟ ਨ ਦੈਹੈ ਕੋਇ ॥੩੫॥
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਤਿਨਹਿਂ ਬੁਲਾਵਹੁ।
ਨਿਜ ਮਰਜ਼ੀ ਗ਼ਰਜ਼ੀ[1] ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਜਯੋਂ ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਬਲ ਛਲ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਲਿਹੁ ਤੁਰਕ ਬਨਾਇ ॥੩੬॥
ਹੇਰਤਿ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਕਲ ਪਿਛਾਰੀ।
ਬਾਤ ਜਥਾਰਥ ਹਮਹੁ ਉਚਾਰੀ।'

ਇਮ ਸੁਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਉਚਿਤ ਬਿਧਿ ਜਾਨੀ।
ਕਹਯੋ 'ਦਿਜਹੁ ਤੁਮ ਨੀਕ ਬਖਾਨੀ ॥੩੭॥
ਹੁਇ ਹੈ ਐਸੇ ਜਿਮ ਚਿਤ ਬਾਂਛੋ।
ਗੁਰੂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਗਮਨਹਿਂ ਆਛੋ।
ਪੁਨ ਸਭਿ ਸਿੱਖਜ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕਰੈਂ।
ਗੁਰ ਕੋ ਦੇਖਿ ਤੁਰਕਪਨ ਧਰੈਂ' ॥੩੮॥
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਰੁਖ਼ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮੁਲਾਨੇ।
ਕਾਜ਼ੀ ਅਰ ਉਮਰਾਵ ਬਖਾਨੇ।
'ਇਮ ਸੁਖੇਨ ਹੀ ਕਾਰਜ ਹੋਇ।
ਸਾਦਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਾਨਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੩੯॥
ਅਜ਼ਮਤ ਸਹਤਿ ਹੋਇ ਬਿਚ ਦੀਨ।
ਸਭਿ ਜਗ ਬਿਖੈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਡ ਪੀਨ[2]।'
ਅਸ ਮਸਲਤ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸਰਾਹੀ।
ਉਖਰਹਿ ਮੂਲ ਸੁ ਜਾਨਹਿਂ ਨਾਂਹੀ ॥੪੦॥
ਜਿਸ ਤੇ ਨਸਹਿ ਤੇਜ ਤੁਰਕਾਨਾ।
ਸੋ ਦਿਢ ਕਰਹਿਂ ਧਰਹਿ ਮਨ ਮਾਨਾ[3]।
'ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਹੁ' ਮਤਿ ਠਹਿਰਾਯੋ[4]।
'ਆਵਹਿ ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਆਯੋ ॥੪੧॥

---

[1]ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰਜ਼।
[2]ਤਕੜੀ।
[3]ਮਨ ਵਿਚ ਹੰਕਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਸੋਈ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[4]ਸਲਾਹ ਠਹਿਰਾਈ।

ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਸੋ ਗਏ ਸਮਾਇ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਬਹਿ ਬਤਾਇ।'
ਦੋ ਅਹਿਦੀ ਤਤਕਾਲ ਬੁਲਾਇ।
ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੁਕਮ ਕਹ੍ਯੋ ਸਮੁਝਾਇ ॥੪੨॥
'ਬੂਝਿ ਦਿਜਨ ਸੋਂ ਬਸਿਬੇ ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਸੋਢੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੂ।
ਜਾਇ ਹਕਾਰਹੁ ਇਤ ਕੋ ਲ੍ਯਾਵਹੁ।
ਆਇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਭੇਤ ਕੋ ਪਾਵਹੁ ॥੪੩॥
ਕਹਹੁ, -ਦਿਖਾਵਨਿ ਅਜ਼ਮਤ ਕਰੈਂ।
ਕੈ ਹਮਰੇ ਅਨੁਸਰਤਾ[1] ਧਰੈਂ-।'
ਸੁਨਤਿ ਹੁਕਮ ਕੋ ਕੀਨਸਿ ਤ੍ਯਾਰੀ।
-ਨਾਮ ਅਨੰਦਪੁਰਿ- ਦਿਜਨ ਉਚਾਰੀ ॥੪੪॥
ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਾਹਰ ਭਏ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਨਮੁਖ ਪੰਥ ਸਿਧਏ।
ਤੁਰਕ ਮੰਦ ਮਤਿ ਹੁਤੋ ਨੁਰੰਗਾ।
ਸੰਤ ਪੀਰ ਗੁਰ ਸਨ ਬਦਰੰਗਾ[2] ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਅਹਿਦੀ ਚਲਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਊਨ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੨੯॥

---

[1]ਅਧੀਨਤਾ।
[2]ਬਦਰੰਗ = ਵਿਰੋਧੀ। [ਤਾਸ਼ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਅਨਮਿਲਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਰੰਗ ਆਖਦੇ ਹਨ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਜੋੜ, ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ, ਵਿਰੋਧੀ]

੩੦. [ਅਹਿਦੀਏ ਵਾਪਸ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੈਫਾ ਬਾਦ]

੨੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੧

ਦੋਹਰਾ: ਅਹਿਦੀ ਚਢਿ ਕਰਿ ਖਾਟ ਪਰ, ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਧਰਿ ਪਾਸ।
ਨਿਕਸੇ ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਰਨ ਸਿਰ, ਉਰਧ ਉਠਾਇਸਿ ਤਾਸ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਆਗੇ ਗ੍ਰਾਮ ਗਮਨਤੇ ਆਵੈਂ।
ਪਾਛਲਿ ਨਰ ਤਿਨ ਖਾਟ ਟਿਕਾਵੈਂ।
ਤਹਿਂ ਤੇ ਨਏ ਨਿਕਾਸਿ ਬਿਗਾਰੀ[1]।
ਆਇ ਉਠਾਵਹਿਂ ਲੇਂ ਸਿਰਧਾਰੀ ॥੨॥
ਬੈਠਿ ਮੰਚ ਪਰ ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿਂ।
ਸਰਬ ਪ੍ਰਜਾ ਪਰ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਹਿਂ।
ਲੇਤਿ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ।
ਆਮਿਖ ਸੋਂ ਅਹਾਰ ਕਰਿ ਖਾਨ ॥੩॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਾਰਗ ਮਹਿਂ ਚਾਲਹਿਂ।
ਨਿਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਾਮ ਸੰਭਾਲਹਿਂ[2]।
ਚਲਤਿ ਚਲਤਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਾਂਹੀ।
ਨਰਨਿ ਸੀਸ ਪਰ ਉਠੇ ਸੁ ਜਾਹੀਂ[3] ॥੪॥
ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਤੀਰ ਪਹੂਚੇ ਆਇ।
ਕਰਤਿ ਹੁਕਮ ਕੋ ਗਮਨਤਿ ਜਾਇਂ[4]।
ਆਇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ।
ਚਢੇ ਮੰਚ ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੫॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
ਬੈਠਨਿ ਸਭਾ ਸਮਾ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਕੇ[5]।
ਗੁਰ ਸੋਂ ਮਿਲਨਿ ਲਾਲਸਾ ਧਰਿ ਕੇ ॥੬॥
ਭਏ ਤਯਾਗ ਅਹਿਦੀ ਤਬਿ ਦੌਨ।
ਖਿਰਤਾ ਸਿੰਘ ਪੌਰ ਗਹਿ ਤੌਨ[6]।
ਸੁਧ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਇਵ।

---

[1]ਨਵੇਂ ਵਗਾਰੀ (ਫੜਕੇ)।
[2]ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।
[3]ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਅਹਿਦੀਏ)।
[4]ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[5]ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੁਣਕੇ।
[6]ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਉੜੀ ਵਿਚ ਓਹ ਜਾ ਠਹਿਰੇ।

'ਸ਼ਾਹੁ ਹੁਕਮ ਤੇ ਹਮ ਚਲਿ ਆਇਵ ॥੭॥
ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਨਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਦਿੱਲੀ ਪਤਿ ਚਾਹਤਿ ਭਾ ਉਰ ਮੈਂ।
ਇਸ ਕਾਰਜ ਕੋ ਹਮ ਚਲਿ ਆਏ।
ਮਿਲਜੋ ਚਹੈਂ ਤਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ' ॥੮॥
ਸੁਨਤਿ ਪਾਸ ਗੁਰਦਾਸ ਪਯਾਨਾ।
ਸਭਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਹਿਦੀਨਿ[1] ਬਖਾਨਾ।
'ਥਿਰੇ ਪੌਰ, ਦ੍ਵੈ ਸ਼ਾਹਿ ਪਠਾਏ।
ਕਹੈਂ ਸੁ[2] -ਹਮ ਲੈਬੇ ਗੁਰ ਆਏ'- ॥੯॥
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ।
ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜ ਲਖਹਿਂ ਸਭਿ ਭੇਵ।
ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਕ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
'ਆਏ ਜਮ ਕੇ[3] ਅਬਹਿ ਰਬਾਰੈ[4*] ॥੧੦॥
ਲਖੀ ਜਾਇ ਨੀਕੇ ਇਹ ਬਾਤ।
ਅਵਸਰ ਪੂਰਨ ਕੋ ਬਿਰਤਾਂਤ[5]।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਤੀਦਾਸ ਤਬਿ ਕਹਜੋ।
'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ! ਕਹਾਂ ਆਪ ਇਹ ਲਹਜੋ[6]? ॥੧੧॥
ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਉਰ ਸ਼ਾਹੁ ਲਖੰਤਾ।
ਰਖਹਿ ਅਦਾਇਬ[7] ਨੰਮ੍ਰਿ ਬਨੰਤਾ।

---

[1]ਅਹਿਦੀਆਂ ਦਾ।
[2]ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ।
[3]ਧਰਮ ਰਾਜ ਦੇ।
[4]ਦੂਤ।
[*]ਏਹ ਵਾਕ ਸਹਿ ਸੁਭਾ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮੁਰਾਦ ਸਰਕਾਰੀ ਅਹਿਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਮ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖਤ ਵਾਚੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਭੈ ਖਾਣ ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਵਿ ਜੀ ਦਾ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹਨ, 'ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨਿ' ਤਥਾ 'ਹਰਖ ਸੋਗ ਜਾਕੈ ਨਹੀ' ਸੋ ਆਪ ਭੈ ਕਦ ਖਾਂਦੇ ਯਾ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਸੇ, ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੧੯ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਦੇ ਲੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਪ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਜਾਕੇ ਸਾਡੇ ਪਰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁੱਟ ਦਿਓ, ਇਸ ਦਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੇਚਲ ਤੇ ਖ਼ੇਦ ਆਪ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਅਰਥ ਆਪ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
[5]ਅੰਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ (ਅ) (ਪਿੱਛੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨਾਲ ਬੀਤੇ) ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਮੌਕਿਆ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।
[6]ਕੀਹ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ।
[7]ਸਤਿਕਾਰ।

ਰਾਮਰਾਇ ਕੋ ਬਹੁ ਧਨ ਦੀਨਿ।
ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਇ ਸ਼ੁਭਾਸਨ ਦੀਨਿ[1] ॥੧੨॥
ਅਬਿ ਲੌ ਬਨੀ ਬਾਤ ਸ਼ੁਭ ਤਾਂਹੀ।
ਭਾਉ ਧਰੈ ਤਿਮ ਹੀ ਤੁਮ ਮਾਂਹੀ।
ਕਰਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਸੋਂ ਮੇਲ ਸੁਖਾਰੇ।
ਕਹਾਂ ਕਹਤਿ ਹਹੁ[+] ਬਾਕ ਦੁਖਾਰੇ[2]' ॥੧੩॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਸੋ ਹੁਇ ਹੈ ਜੁ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਚਹ੍ਯੋ।
ਹਮਰੋ ਮੇਲ ਨ ਬਨੈ ਕਦਾਈ।
ਕੂਰ, ਮਲੇਛ ਸੰਤ ਦੁਖਦਾਈ[3]' ॥੧੪॥
ਇਮ ਕਹਿ ਅਹਿਦੀ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਏ।
ਪਿਖਿ ਨਿਕੇਤ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਏ।
ਸਮੁਖ ਬਦਨ ਗੁਰ ਜਬਹਿ ਨਿਹਾਰੇ।
ਤਤਛਿਨ ਦੁਰਮਤਿ ਤਿਨ ਨਿਰਵਾਰੇ ॥੧੫॥
ਸਮ ਸੰਤਨਿ ਗੁਰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਸੁਭਾਊ।
ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਨਹਿਂ ਲੇਸ਼ ਕਦਾਊ।
ਨੰਮ੍ਰਿ ਸੀਸ ਕਰਿ ਕੀਨਿ ਸਲਾਮ[4]।
ਬੈਠੀ ਦੇਖੀ ਸਭਾ ਤਮਾਮ ॥੧੬॥
ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਦੀਨਸਿ ਪਰਵਾਨਾ।
ਕਰ੍ਯੋ ਪਢਾਵਨਿ ਮਤਲਬ ਜਾਨਾ।
ਲਿਖ੍ਯੋ ਤਾਂਹਿ ਮਹਿਂ 'ਆਵਨਿ ਕੀਜੈ।
ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੁਇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਜੈ ॥੧੭॥
ਲੋਕਨ ਤੇ ਜਸੁ ਸੁਨ੍ਯੋ ਤੁਹਾਰਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਮਿਲਿਬੋ ਨੀਕ ਬਿਚਾਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾਗਤ ਲਿਖਵਾਇਵ।
'ਜੇ ਮਿਲਿਬੇ ਲਾਲਸ ਉਪਜਾਇਵ ॥੧੮॥
ਤੌ ਹਮ ਆਵਹਿਂ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੋ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਕਰਹੁ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੋ।

---

[1]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਆਸਨ ਦੇਕੇ।
[+]ਪਾ:-ਹਠ।
[2](ਸਾਨੂੰ) ਦੁਖਦਾਈ ਲਗਣ ਵਾਲੇ।
[3]ਝੂਠੇ ਮਲੇਛ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ (ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ) ਨਾਲ।
[4]ਭਾਵ ਅਹਿਦੀਆਂ ਨੇ।

ਪੂਰਬ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਬਲ ਸੁਨਿ ਕੈ।
ਰਾਮਰਾਇ ਬੁਲਵਾਇਵ ਗੁਨਿ ਕੈ ॥੧੯॥
ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਹੁਰ ਬੁਲਵਾਏ।
ਅਬਿ ਤੈਂ ਹਮਰੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ।'
ਤਿਨ ਅਹਿਦਿਨਿ ਕੋ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਦਯੋ।
ਕਰਹਿ ਤਥਾ ਜਿਮ ਚਾਹਤਿ ਭਯੋ[1] ॥੨੦॥
ਇਮ ਉੱਤਰ ਲਿਖਵਾਇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਕੇਤਿਕ ਧਨ ਦੀਨਸਿ ਤਿਨ ਤਾਂਈ।
ਹਤੇ ਲੋਭ ਤੇ ਲੈ ਨਰਮਾਏ[2*]।
ਗੁਰ ਕੇ ਸਮੁਖ ਨ ਕਛੂ ਅਲਾਏ ॥੨੧॥
ਬਿਦਾ ਹੋਇ ਕਰਿ ਅਹਿਦੀ ਚਾਲੇ।
ਚਢਿ ਮੰਚਨ ਪਰ ਪੂਰਬ ਢਾਲੇ[3]।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਤੈਸੇ ਚਲਿ ਗਏ।
ਦਿੱਲੀ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਭਏ ॥੨੨॥
ਨੌਰੰਗ ਨਿਕਟਿ ਪਹੂੰਚੇ ਜਾਇ।
ਕਾਗਦ ਦਯੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।
'ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ, ਹਮ ਭੀ ਤਹਿਂ ਆਵੈਂ।
ਕੇਤਿਕ ਬਾਸੁਰ ਸਮਾ ਬਿਤਾਵੈਂ ॥੨੩॥
ਅਬਿ ਆਯੋ ਚੌਮਾਸਾ ਕਾਲ।
ਮਗ ਮਹਿਂ ਪਾਨੀ ਪੰਕ[4] ਬਿਸਾਲ।'
ਸੁਨਿ ਔਰੰਗ ਤਬਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੋਯਹੁ।
-ਆਵਹਿਂ ਆਪ- ਬਿਚਾਰਤਿ ਜੋਯਹੁ ॥੨੪॥
ਇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਤਜਾਰੀ ਕੀਨਿ।
ਬਸਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੋ ਤਜਿ ਦੀਨਿ।
ਅਲਪ ਦਾਸ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਲੀਨਿ।
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਬੀਨ[5] ॥੨੫॥
ਮਾਸ ਅਸਾਢ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ।

---

[1](ਸ਼ਾਹ) ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[2]ਲੋਭ ਦੇ ਮਾਰੇ ਨਰਮ ਹੋ ਗਏ।
[*]ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਸਿਰੋਪਾਉ ਯਾ ਇਨਾਮ ਦੇਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸ੍ਰੇਸ਼੍ਰਾਚਾਰ ਸੀ।
[3]ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ।
[4]ਚਿੱਕੜ।
[5]ਜੋ ਸਰਬ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹਨ।

ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਹੁਇ ਬਿਦਾ ਪਯਾਨੇ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਦੇਸ਼ਨਿ ਕੋ ਚਲਿ ਗਏ।
'ਸਤਿਗੁਰ ਸ਼ੀਲ' ਸਰਾਹਤਿ ਭਏ ॥੨੬॥
ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਰਬ ਕੋ ਮੁਖ ਕਰੇ।
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਮਜਲ ਅਲਪ ਹੀ ਥਿਰੇ।
ਬਸਹਿ ਨਹੀਂ ਤਬਿ ਪੁਰਿ ਪਟਿਆਰਾ[1]।
ਇਤਿ ਕੋ ਆਏ ਗੁਰੂ ਉਦਾਰਾ ॥੨੭॥
ਸੈਫਦੀਨ ਇਕ ਤੁਰਕ ਭਲੇਰਾ।
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਕੋ ਬਸਾਇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਸੈਫਾਬਾਦ ਨਾਮ ਤਿਸ ਰਾਖਾ।
ਗੁਰ ਜਸੁ ਸੁਨਤਿ ਦਰਸ ਕੋ ਕਾਂਖਾ ॥੨੮॥
ਚਿਤਵਤਿ ਰਹਤਿ -ਜਾਉਂ ਤਿਨ ਪਾਸ।
ਸੁਨਹੁਂ ਤਿਨਹੁਂ ਤੇ ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ-।
ਅਟਕਯੋ ਰਹਤਿ ਕਾਜ ਘਰ ਕੇਰੇ।
ਨਹਿਂ ਅਵਕਾਸ਼[2] ਲਹਯੋ ਕਿਸ ਬੇਰੇ ॥੨੯॥
ਤਊ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਪਯਾਸ ਬਡੇਰੀ।
-ਮਿਲਹਿਂ ਗੁਰੂ ਕੋ ਚਲਿ ਕਿਸ ਬੇਰੀ-।
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨੀ।
-ਦਰਸ਼ਨ ਕੋਂ ਚਾਹਤਿ ਹਿਤ ਠਾਨੀ- ॥੩੦॥
ਉਤਰੇ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਪੁਰਿ ਨੇਰੇ।
ਸਕਲ ਆਇ ਲਾਗਯੋ ਤਬਿ ਡੇਰੇ[3]।
ਸੈਫਦੀਨ ਢਿਗ ਕਿਨਹੁਂ ਬਖਾਨਾ।
'ਉਤਰਯੋ ਆਇ, ਨਹੀਂ ਕੋ ਜਾਨਾ[4]' ॥੩੧॥
ਸੁਧ ਹਿਤ ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਨੁਜ ਪਠਾਯੋ।
ਬੂਝਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਜਾਇ ਬਤਾਯੋ।
'ਜਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਮਿਲਨਿ ਤੁਮ ਚਾਹੋ।
ਔਚਕ ਸੋ ਪਹੁੰਚੇ ਅਬਿ ਪਾਹੋ ॥੩੨॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਅਹੈਂ।

---

[1]ਪਟਿਆਲਾ ਨਗਰ ਨਹੀਂ ਵਸਦਾ ਸੀ ਤਦੋਂ।
[2]ਸਮਾਂ।
[3]ਸਾਰਾ ਡੇਰਾ ਆ ਲਗਾ।
[4](ਕੋਈ) ਆਣ ਉਤਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ।

ਸੰਗੀ ਨਰ ਬੂਝੇ ਸੋ ਕਹੈਂ[1]।'
ਸੈਫ ਦੀਨ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਰਖਾਯੋ।
ਤਤਛਿਨ ਆਪ ਮਿਲਿਨਿ ਕੋ ਆਯੋ ॥੩੩॥
ਕਿਤਿਕ ਅਸ਼ਰਫੀ ਆਗੇ ਧਰਿ ਕੈ।
ਬੰਦੇ ਪਦ ਨੰਮ੍ਰੀ ਸਿਰ ਕਰਿ ਕੈ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਮੁਝ ਕਰਯੋ ਨਿਹਾਰ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਨਸਿ ਆਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥੩੪॥
ਅਬਿ ਪਹੁੰਚਯੋ ਹੈ ਆਨਿ ਚੁਮਾਸਾ।
ਬਨੌਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕੀਜਹਿ ਬਾਸਾ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਗਹਿ ਹਾਥ।
ਕਰਤਿ ਪਲੋਸਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ ਸਾਥ ॥੩੫॥
ਪੁਨ ਮੁਖ ਚਖ ਪਰ ਫੇਰਨਿ ਕਰੈ।
-ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਭਾ- ਇਮ ਉਰ ਧਰੈ।
ਹੇਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਬਾਕ ਬਖਾਨਯੋਂ ਗੁਰ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥੩੬॥
'ਜੇ ਉਰ ਸ਼ਰਧਾ ਏਵ ਤੁਮਾਰੇ।
ਕਰਹਿਂ ਬਾਸ ਚਹੁੰ ਮਾਸ ਸੁਖਾਰੇ।
ਚਹੈਂ ਸ਼ਾਹ ਢਿਗ ਕਰਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਬਰਖਾ ਹਟੇ ਜਾਹਿਂ ਤਿਸ ਥਾਨਾ' ॥੩੭॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਬਿ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰਯੋ।
ਸੈਫਦੀਨ ਕਹਿ ਸਿਵਰ ਉਠਾਰਯੋ।
ਸੁੰਦਰ ਉਪਬਨ[2] ਬਿਖੈ ਉਤਾਰੇ।
ਆਪ ਸਾਥ ਹੁਇ ਤਹਾਂ ਪਧਾਰੇ ॥੩੮॥
ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਯਹੁ।
ਹਿਤ ਸੇਵਾ ਕੇ ਸਕਲ ਪੁਚਾਯਹੁ।
ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਕ ਸੁਨਾਏ।
ਪੁਨ ਨਿਜ ਸਦਨ ਗਯੋ ਹਰਖਾਏ ॥੩੯॥
ਨਿਸਾ ਬਾਸ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਕਰਯੋਂ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਸੁਖ ਧਰਯੋ।
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸੌਚ ਇਸ਼ਨਾਨੇ।

---
[1]ਸੰਗੀ ਨਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।
[2]ਬਾਗ।

ਬੈਠੇ ਥਿਰ ਹੁਇ ਲਾਗਿ ਸੁ ਧਯਾਨੇ ॥੪੦॥
ਦਿਵਸ ਚਢੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸੈਫਦੀਨ ਪਹੁੰਚਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਪਦ ਪਰ ਹਰਖਾਯੋ।
ਸਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਬਿਠਾਯੋ ॥੪੧॥
ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਕਰਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਨੰਦ ਉਦਾਰਾ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਸਮੇਤ ਉਚਾਰਤਿ ਜਯੋਂ ਜਯੋਂ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਸੀ ਹੋਤਿ ਮਨ ਤਯੋਂ ਤਯੋਂ[1] ॥੪੨॥
ਮੁਦਤ ਹੋਇ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਠਾਨੀ।
'ਕਰਹੁ ਬਾਸ ਮਮ ਪ੍ਰੀਤ ਮਹਾਨੀ।
ਪੰਕ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਪਾਨੀ।
ਗਮਨ ਕਠਨ ਮਗ ਕੋ ਲਿਹੁ ਜਾਨੀ' ॥੪੩॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸੈਫਦੀਨ ਕੀ ਬਿਨਤੀ।
ਕਰਨਿ ਕੂਚ ਕੀ ਤਜਿ ਕਰਿ ਗਿਨਤੀ।
ਕਰਯੋ ਬਚਨ 'ਤੁਮ ਆਛੇ ਕਹਯੋ।
ਮਗ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਸਮਾ ਨਹਿਂ ਲਹਯੋ ॥੪੪॥
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਸੰਕਟ ਹੋਤਿ।
ਤ੍ਰਿਨ ਗਨ ਜੀਵ ਬਿਲੰਦ ਉਦੋਤਿ[2]।
ਬਰਖਾ ਸਕਲ ਬਿਤਾਵੈਂ ਜਬੈ।
ਕਰਹਿਂ ਕੂਚ ਡੇਰਾ ਹਮ ਤਬੈ' ॥੪੫॥
ਤਹਿਂ ਗੁਰ ਬਸੇ ਦੇਨਿ ਕੋ ਛੇਮ।
ਸੈਫਦੀਨ ਦੀਰਘ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮੁ।
ਕਰਹਿ ਭਾਵ ਕੋ ਨੀਤ ਨਵੀਨ।
ਪਰਚਹਿ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹੈ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸੈਫਾਬਾਦ ਗੁਰ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੦॥

---

[1](ਸੈਫਦੀਨ ਦਾ) ਮਨ।
[2]ਘਾਹ ਬਹੁਤੇ (ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਚ ਸੱਪ ਠੂੰਹੇ ਆਦਿ) ਜੀਵ ਬੀ ਬਹੁਤ ਉਪਜਦੇ ਹਨ।

੩੧. [ਸੈਫਦੀਨ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ। ਅਹਿਦੀਏ ਭਾਲਣ ਆਏ]

੩੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੨

ਦੋਹਰਾ: ਬਸੇ ਚੁਮਾਸਾ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਡੇਰਾ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮ।
ਸੈਫਦੀਨ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ,
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਆਇ ਸਲਾਮ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਠਾਨਿ ਹਮੇਸ਼ੂ।
ਤਜੋਂ ਤਜੋਂ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ।
ਕਬਹੂੰ ਲੇ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸਿਧਾਰਹਿ।
ਸਦਨ ਆਪਨੇ ਜਾਇ ਬਿਠਾਰਹਿ ॥੨॥
-ਪਰਚੇ ਰਹੈਂ ਇਹਾਂ ਚਿਰਕਾਲਾ-।
ਯਾਂ ਤੇ ਠਾਨਤਿ ਜਤਨ ਬਿਸਾਲਾ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵੈ।
ਘਰ ਅੰਤਰ ਕੇ ਬਾਗ਼[1] ਦਿਖਾਵੈ ॥੩॥
ਬਹੁਰ ਫਰਸ਼ ਸੁੰਦਰ ਡਸਵਾਵੈ।
ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਸਨਮਾਨ ਬਿਠਾਵੈ।
ਚਾਰੂ ਚੌਪਰ ਅੱਗ੍ਰ ਬਿਛਾਵੈ।
ਖੇਲੈ ਗੁਰ ਸੋਂ ਡਲਨ ਰੁੜਾਵੈ[2] ॥੪॥
ਇਕ ਦੁਇ ਜਾਮ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਰਾਖੈ।
ਖੇਲਨਿ ਹਿਤ ਪੁਨ ਪੁਨ ਮੁਖ ਭਾਖੈ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੈ।
ਸਿਵਰ ਬਿਖੈ ਬਸਤੂ ਸਭਿ ਧਰੈ ॥੫॥
ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਅੰਨ ਗਨ ਨੀਕੇ।
ਅਪਰ ਅਹਾਰ ਜਿ ਭਾਵਤਿ ਜੀ ਕੇ।
ਦੁਗਧ ਦਧੀ ਤੇ ਆਦਿਕ ਜੇਈ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਵਤਿ ਤੇਈ ॥੬॥
ਚਹਿਯਤਿ ਵਸਤੁ ਸਿਵਰ ਮਹਿਂ ਜੋਇ।
ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਤੇ ਭੇਜੈ ਤਹਿਂ ਸੋਇ।
ਫਲ ਰਸਾਲ ਕੇ[3] ਸ੍ਵਾਦਲ ਜੇਤੇ।

---
[1]ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਬਾਗ।
[2]ਡਲ (ਪਾਸੇ) ਰੇੜ ਕੇ।
[3]ਅੰਬਾਂ ਦੇ।

ਬੀਨ ਬੀਨ ਕਰਿ ਪਠਵਹਿ ਤੇਤੇ ॥੭॥
ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਕਰਹਿ ਮੰਗਾਵਨਿ।
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਜੇ ਮਨ ਭਾਵਨ।
ਜਾਮਨ ਫਲ ਆਰੂ ਅਰੁ ਖਿਰਨੀ।
ਜੇ ਲਗਵਾਇ ਰਖੇ ਨਿਜ ਧਰਨੀ ॥੮॥
ਦਾਰਮ ਦੀਰਘ ਦਾਨੇ ਜੋਇ[1]।
ਕਰਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਠਾਵੈ ਸੋਇ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸੇਵਾ ਕਹੁ ਠਾਨਿ।
ਜਨਮ ਸੁਧਾਰਜੋ ਅਪਨਿ ਮਹਾਨ ॥੯॥
ਦੇਹਿ ਤੁਰੰਗਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ।
ਭਏ ਪੁਸ਼ਟ ਠਾਢੇ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
ਇਮ ਸਾਵਨ ਭਾਦੋਂ ਦੁਇ ਮਾਸ।
ਕਰੇ ਬਿਤਾਵਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਸਿ[2] ॥੧੦॥
ਮਾਸ ਅਸੌਜੁ ਆਇ ਪੁਨ ਗਯੋ।
ਅਵਿਰੰਗ ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠਤਿ ਭਯੋ।
ਚਲਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਹਾਂ।
'ਅਬਿ ਲੌਂ ਨਹਿਂ ਆਏ ਰਹਿ ਕਹਾਂ[3]?' ॥੧੧॥
ਪੁਨ ਅਹਿਦੀ ਦ੍ਵੈ ਕੀਨੇ ਤਜਾਰੀ।
ਕਰਿ ਤਾਗੀਦ ਬਿਸਾਲ ਉਚਾਰੀ।
'ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਜਾਇ ਕਰਿ ਆਨੋ।
ਅਪਰ ਫਰੇਬ ਕਰਹਿਂ, ਨਹਿਂ ਮਾਨੋ[4] ॥੧੨॥
ਤਿਨ ਬਿਨ ਅਟਕ ਰਹਜੋ ਬਡ ਕਾਜਾ।
ਜਨੁ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਦਿਢ ਦਰਵਾਜਾ।
ਅਪਨੀ ਅਜ਼ਮਤ ਮੋਹਿ ਦਿਖਾਵੈਂ।
ਨਾਤੁਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬੀਚ ਅਬਿ ਆਵੈਂ ॥੧੩॥
ਆਨਹੁੰ ਸਾਥ ਨ ਤਜਿ ਕਰਿ ਫਿਰੋ।
ਖਬਰ ਪਠਹੁ ਤਿਨ ਕੇ ਦਰ ਪਰਹੁ[5]।'
ਸੁਨਿ ਤਾਗੀਦ ਸ਼ਾਹੁ ਤੇ ਜੋਰ।

---

[1]ਅਨਾਰ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਜੋ ਹਨ।
[2]ਵੱਸ ਕੇ।
[3]ਕਿੱਥੇ ਰਹੇ।
[4]ਹੋਰ ਫਰੇਬ ਕਰਨ ਤਾਂ ਨਾ ਮੰਨੋ।
[5](ਸਾਨੂੰ) ਖਬਰ ਭੇਜ ਦਿਓ ਤੇ (ਆਪ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਪਏ ਰਹੋ।

ਅਹਿਦੀ ਚਲੇ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਓਰ ॥੧੪॥
ਚਢਿ ਖਾਟਨ ਪਰ ਕਾਢਿ ਬਿਗਾਰੀ[1]।
ਸੀਸ ਉਠਾਏ ਜਾਹਿਂ ਅਗਾਰੀ।
ਗ੍ਰਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿਂ ਹੁਕਮ ਕਰੰਤੇ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਤਿਨ ਲੇ ਗਮਨੰਤੇ ॥੧੫॥
ਮਗ ਉਲੰਘਿ ਕਰਿ ਸਗਰੇ ਗਏ।
ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਭਏ।
ਬੂਝੀ ਸੁਧਿ, ਗੁਰ ਤਹਾਂ ਨ ਪਾਏ।
'ਕਹਾਂ ਅਹੈਂ?' ਕੋ ਨਹੀਂ ਬਤਾਏ ॥੧੬॥
ਭਏ ਸਚਿੰਤ 'ਕਹਾਂ ਅਬਿ ਕਰੈਂ?
ਗੁਰ ਕੀ ਸੁਧ ਨਹਿਂ ਸ਼੍ਰਵਨੀ ਪਰੈ।'
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਰਹਿ ਬਹੁਰ ਪਯਾਨੇ।
-ਹੋਇਂ ਸੁਧਾਸਰ- ਅਸ ਮਨ ਜਾਨੇ ॥੧੭॥
ਸਤੁੱਦ੍ਰਵ ਪਾਰ ਉਲੰਘਿ ਤਬਿ ਚਾਲੇ।
ਦ੍ਵਾਬੇ ਦੇਸ਼ ਦੇਖਿ ਕਰਿ ਭਾਲੇ।
ਬਹੁਰ ਬਿਪਾਸਾ ਉਤਰੇ ਪਾਰ।
ਖੋਜਹਿਂ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਨਰਨ ਉਚਾਰਿ[2] ॥੧੮॥
ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਇਕਠੇ ਕਰਿ ਮਸੰਦ ਸਮੁਦਾਇ।
ਬੂਝਨਿ ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗਾਥ।
'ਅਬਿ ਕਿਸ ਥਲ ਮਹਿਂ ਤੁਮਰੋ ਨਾਥ? ॥੧੯॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਦੁਰਾਵਨਿ ਤਿਨੈ।
ਸ਼ਾਹੁ ਸਜ਼ਾਇ ਦੇਹਿਗੋ ਘਨੈ।
ਸਦਨ ਖਸੋਟਹਿ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਰਹਿ।
ਬੰਦ ਕੈਦ ਕਰਿ ਤੁਮ ਕਹੁ ਮਾਰਹਿ' ॥੨੦॥
ਸੁਨਿ ਮਸੰਦ ਪਾਯੋ ਬਡ ਤ੍ਰਾਸਾ।
ਕਹਯੋ 'ਦੇਖਿ ਲਿਹੁ ਸਕਲ ਅਵਾਸਾ[3]।
ਕਹਹਿਂ ਕੂਰ ਨਹਿਂ[4], ਦੋਸ਼ ਲਗਾਵਹੁ।

---

[1]ਵਗਾਰਾਂ ਕਢਾ ਕੇ।
[2]ਪੁੱਛਕੇ।
[3]ਸਾਰੇ ਘਰ।
[4](ਅਸੀਂ) ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

ਹਮ ਗ਼ਰੀਬ ਸਗਰੇ ਲਖਿ ਪਾਵਹੁ' ॥੨੧॥
ਇਮ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਕੈ ਅਹਿਦੀਨ।
ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਸੁਧਿ ਲਿਖਿ ਪਠਿ ਦੀਨਿ।
'ਕਿਤਹੁਂ ਨ ਪਾਵਤਿ ਖੋਜਤਿ ਹਾਰੇ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਬਿਖੈ ਨਿਹਾਰੇ' ॥੨੨॥
ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਨੇ ਕਿਤਿਕ ਸਊਰ[1]।
ਹਿਤ ਖੋਜਨਿ ਪਠਿ ਨਿਕਟਿ ਕਿ ਦੂਰ।
ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਕਹੁ ਬਿਚਰਨਿ ਲਾਗੇ।
ਬੂਝੇ ਜਿਤ ਕਿਤ ਪਾਛੇ ਆਗੇ ॥੨੩॥
ਕੇਚਿਤ ਅਹਿਦੀ ਅਰੁ ਅਸਵਾਰ।
ਬਿਚਰਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ ਮਝਾਰ।
ਇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ।
ਜਲ ਥਲ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜਾਨਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥੨੪॥
ਸੈਫਦੀਨ ਕੋ ਕੀਨਿ ਨਿਹਾਲ।
ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਕਹਜੋ ਇਕ ਕਾਲ।
'ਅਬਿ ਹਮ ਚਲਜੋ ਚਹੈਂ ਕਿਤ ਆਨ[2]।
ਬਸੇ ਚੁਮਾਸਾ ਤੁਵ ਬਚ ਮਾਨਿ ॥੨੫॥
ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕਰਿ ਸਦਾ।
ਸੰਕਟ ਬਜਾਪ ਸਕਹਿ ਨਹਿਂ ਕਦਾ।
ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁ ਪ੍ਰੀਤ।
ਸੇਵਾ ਕਰਹੁ ਲਹਹੁ ਸੁਖ ਨੀਤ ॥੨੬॥
ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇਰੋ ਅਬਿ ਮਿਟਜੋ।
ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਸੰਕਟ ਕਟਜੋ।'
ਸੈਫਦੀਨ ਸੁਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ।
ਭਏ ਸਜਲ ਲੋਚਨ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥੨੭॥
'ਮੋ ਚਿਤ ਮੋਚਤਿ ਸਾਥ ਨ ਚਹੈ[3]।
-ਗਮਨਹੁਂ ਗੁਰੂ!- ਬਾਕ ਕੋ ਕਹੈ[4]?
ਕਹਾਂ ਠਗੌਰੀ ਮੋ ਪਰ ਡਾਰੀ।

---

[1]ਅਸਵਾਰ।
[2]ਹੋਰਥੇ।
[3]ਮੇਰਾ ਚਿੱਤ ਸਾਥ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ।
[4]ਹੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਜਾਓ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ ਕੌਣ ਕਹੇ।

ਮਨ ਬਸਿ ਰਾਵਰਿ ਰਖਹੁ ਸੰਗਾਰੀ' ॥੨੮॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨਿ ਕੈ।
ਧੀਰਜ ਦੀਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਸ ਗੁਨਿ ਕੈ।
'ਹਮ ਨੇ ਅਬਿ ਕੁਛ ਕਰਨੇ ਕਾਜਾ।
ਨਹੀਂ ਸਾਥ ਕੋ ਨਿਬਹਿ ਸਮਾਜਾ ॥੨੯॥
ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਉਠਿ ਕਰਿ ਠਾਨਹੁ ਧ੍ਯਾਨ।
ਜਿਮ ਸਮੀਪ ਤੈਸੇ ਪਹਿਚਾਨ।'
ਇੱਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਬਹੁ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਨੀਠ ਨੀਠ ਉਰ ਧੀਰ ਬਧਾਯੋ ॥੩੦॥
ਅਪਰ ਦਾਸ ਅਰੁ ਸਿੱਖ ਜਿ ਸਾਥ।
ਸਭਿ ਸੋਂ ਬੋਲੇ ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਨਾਥ।
'ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਨਿ ਕਰੀਯਹਿ।
ਸੰਗ ਹਮਾਰੋ ਅਬਿ ਪਰਿਹਰੀਅਹਿ ॥੩੧॥
ਹੋਨਿ ਇਕਾਕੀ ਬਨਹਿ ਹਮਾਰੋ।
ਅਬਹਿ ਸੰਗ ਹੁਇ ਅਧਿਕ ਦੁਖਾਰੋ।
ਤਹਾਂ ਨ ਸ਼ਰਧਾ ਪੁਨ ਰਹਿ ਆਵਹਿ।
ਰਹੈ ਸੰਗ ਸੋ ਬਹੁ ਪਛੁਤਾਵੈ ॥੩੨॥
ਇਸ ਕਾਰਨ ਸੁਧਿ ਪ੍ਰਥਮ ਜਨਾਈ।
ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਤਜਿ ਹਠ ਅਧਿਕਾਈ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਤ੍ਰਾਸ ਹੋਇਗੋ ਭਾਰੀ।
ਰਹੈ ਕੌਨ ਤਬਿ ਧੀਰਜ ਧਾਰੀ' ॥੩੩॥
ਇੱਤ੍ਯਾਦਿਕ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਸੁਨਾਯੋ।
ਹਿਰਦੈ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਜਾਯੋ।
ਬੋਲੇ ਕਿਤਿਕ ਜੋਰ ਜੁਗ ਹਾਥ।
'ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਾਥ! ॥੩੪॥
ਨਿਜ ਸੰਗ ਰਾਖਹੁ ਤਉ ਹਮ ਰਹੈਂ।
ਜਾਹਿਂ ਸਦਨ ਕੋ ਜੇ ਅਬਿ ਕਹੈਂ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਆਇਸੁ ਲੇ ਘਰ ਗਏ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸੰਗ ਤਜਿ ਦਏ ॥੩੫॥
ਪੰਜ ਸਊਰ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਰਹੇ।
ਜਿਨਹੁੰ ਸੰਗ ਕੋ ਹਠ ਬਹੁ ਗਹੇ।
ਮਤੀਦਾਸ ਇਕ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।

ਰਹਤਿ ਸਮੀਪ ਸਦੀਵ ਸੁਜਾਨ ॥੩੬॥
ਰਿਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸੇਵਾ ਬਹੁ ਕਰੀ।
ਅਜ਼ਮਤ ਲਹੀ ਕੁਮਤਿ ਪਰਹਰੀ।
ਗਜਾਨਵਾਨ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
ਧੀਰਜ ਆਦਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗੁਨ ਚੀਤ ॥੩੭॥
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਮਨ ਕਰਿਕੈ ਸੰਗ ਨ ਤਜਾਗਾ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਚਰਨ ਅਨੁਰਾਗਾ।
ਦੂਸਰ ਰਹਜੋ ਸੰਗ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਬੰਸ ਜਨਮ ਜਿਨ ਲਿੱਤਾ ॥੩੮॥
ਖਸ਼ਟਮ ਥਾਨ ਬ੍ਰਿੱਧ ਤੇ ਭਯੋ।
ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜਿਸ ਤੇ ਉਪਜਯੋ।
ਸਰਬ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਸੰਗੀ ਰਹੇ।
ਕਰਾਮਾਤ ਮਹਿਂ ਪੂਰਨ ਅਹੇ ॥੩੯॥
ਜਿਨ ਕੇ ਲੇਸ਼ ਨ ਮੋਹ ਨ ਮਾਯਾ।
ਉਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨੀ ਆਨੰਦ ਪਾਯਾ।
ਦੁਇ ਇਹ ਸੰਗ ਅਪਰ ਸਿਖ ਤੀਨ।
ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੪੦॥
ਸੈਫਦੀਨ ਤੇ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ।
ਜ਼ੀਨ ਡਾਰਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਅਪਰ ਦਾਸ ਨਿਜ ਨਿਜ ਘਰ ਗਏ।
ਗੁਰੂ ਭੇਵ ਨਹਿਂ ਜਾਨਤਿ ਭਏ ॥੪੧॥
ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ਿ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤਜਾਰੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੧॥

੩੨. [ਸਮਾਣੇ ਪਠਾਣ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਰਾਤ ਰਹੇ]

੩੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੩

ਦੋਹਰਾ: ਕਿਤਿਕ ਸਊਰ[1] ਤੁਰੰਗ ਕੇ, ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਖੋਜਤਿ ਥਾਨ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁਰਿ, ਬੂਝਹਿਂ ਨਾਮਬਖਾਨੁ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੇਰੇ?
ਸੁਨੇ ਕਿਧੌਂ ਕਿਸ ਥਲ ਇਸ ਬੇਰੇ।
ਕਿਤ ਤੇ ਆਵਤਿ ਕਿਤ ਕੋ ਜਾਤੇ।
ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨਿ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤੇਂ' ॥੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀ ਮਾਯਾ ਬਿਰਮਾਤੇ।
ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਜਿਨ ਸੇ ਨ ਮਿਲਾਤੇ[2]।
ਆਦਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦ੍ਵਾਬਾ ਦੇਸ਼।
ਮਾਝੇ ਮਾਂਝ ਬਿਲੋਕਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੩॥
ਗਿਰ ਕਹਿਲੂਰ ਆਦਿ ਬਹੁ ਥਾਨਿ।
ਬੂਝਤਿ ਬਿਚਰਤਿ ਨਾਮ ਬਖਾਨਿ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ[3] ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਿਸ ਪਰ ਇਸਥਿਤ ਜੋ ਇਸ ਕਾਲਾ ॥੪॥
ਸ਼ਾਹੁ ਤਲਾਸ਼ ਕਰਤਿ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ।
ਬਿਚਰਤਿ ਸੁਧਿ ਲੈਬੇ ਸਭਿ ਦਿਸ਼ ਕੀ।
ਜਿਸ ਕੇ ਦੁਰਜੋ ਹੋਇ ਕਬਿ ਆਇ[4]।
ਸੋ ਅਬਿ ਹਮ ਕੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ ॥੫॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਗੁਰ ਜਾਨਜੋਂ ਜਬਿ ਜਾਇ।
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਤਿਸ ਦੇਹਿ ਸਜ਼ਾਇ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਹਿ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮਨਿ।
ਕਹੂੰ ਬਿਲੋਕਤਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਾਮਨ[5] ॥੬॥
ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਬਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਬਖਾਨੈਂ।
'ਗੁਰੂ ਬਤਾਵਹੁ ਜਹਿਂ ਤੁਮ ਜਾਨੈਂ[6]।'
ਮਾਯਾ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਮਨ ਹੋਏ।

---

[1]ਅਸਵਾਰ।
[2]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਯਾ ਸੁਣੇ ਸਨ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ।
[3]ਗੱਦੀ।
[4]ਕਦੇ ਆ ਕੇ ਲੁਕੇ ਹੋਣ।
[5]ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ।
[6]ਜਿਥੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਹਨ।

ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਗਏ ਨ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਏ ॥੭॥
ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਜਿਨ, ਮਿਲੇ ਨ ਤਿਨ ਕੋ।
ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਖੋਜ ਪਾਇ ਗੁਰ ਤਨ ਕੋ।
ਸੈਫਦੀਨ ਤੇ ਲੀਨਿ ਬਿਦਾਈ[1]।
ਕਰ ਜੋਰੇ ਤਿਨ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥੮॥
'ਸਿਮਰਹੁ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰਿ ਮੋਹੀ।'
ਬੂਝਯੋ 'ਕਬਿ ਦਰਸ਼ਨ ਪੁਨ ਹੋਹੀ?'
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।
'ਕਰੀ ਪੂਰ ਮਿਲਿਬੇ ਅਭਿਲਾਖਾ ॥੯॥
ਧਰਹੁ ਧਯਾਨ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਮੋਰਾ।
ਬਨਹੁਂ ਸਹਾਇਕ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਤੋਰਾ।
ਇਮ ਦੇ ਧੀਰਜ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਅਹੈ ਨਗਰ ਇਕ ਨਾਮ ਸਮਾਨਾ[2] ॥੧੦॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਪਠਾਨ ਤਹਾਂ ਸਰਦਾਰ।
ਗਮਨਹਿਂ ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਅਸਵਾਰ[3]।
ਲਘੁ ਲਘੁ ਦੁਰਗ ਪੁੰਜ ਬਨਵਾਏ।
ਬਸਹਿਂ ਭੋਗ ਭੋਗਤਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੧॥
ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਸਨਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹੋਏ।
ਗਮਨਹਿਂ ਜਾਹਿਂ ਸੁਮਾਰਗ ਜੋਏ।
ਆਪ ਤੁਰੰਗ ਬਲੀ ਅਸਵਾਰ।
ਪੰਚੇ ਗਮਨਹਿਂ ਮਾਰਗ ਲਾਰ[4] ॥੧੨॥
ਸ਼ਹਿਰ ਸਮਾਣੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ।
ਕਿਤਕਿ ਸਿੱਖ ਮਿਲਿਗੇ ਪੁਨ ਆਇ।
ਅਰਪੀ ਭੇਟ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨਿ।
ਪੂਰੀ ਕਾਮਨਾ ਦਰਸ਼ਨ ਲੀਨਿ ॥੧੩॥
ਤਿਨ ਸਮੇਤ ਹੁਇ ਥਲ ਕੋ ਹੇਰਾ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਜਾਇ ਕਿਯ ਡੇਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਗਰੋ ਤਹਿਂ ਕਰਿ ਕੈ।

---

[1](ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਵਿਦਾ ਲਈ।
[2]ਪਟਯਾਲੇ ਰਯਾਸਤ ਵਿਚ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ।
[3]ਤੇ ਪਾਲਕੀ ਵਿਚ ਅਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਚਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।
[4]ਨਾਲ ਕਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ।

ਥਿਰੈ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੀਠ ਪਰ[1] ਚਰਿਕੈ ॥੧੪॥
ਤਹਾਂ ਪਠਾਨ ਏਕ ਸਰਦਾਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਲਖਹਿ ਉਦਾਰ।
ਸੈਫਦੀਨ ਢਿਗ ਬਾਸ ਚੁਮਾਸੇ।
ਤਬਿ ਇਹ ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਗੁਰ ਪਾਸੇ ॥੧੫॥
ਇਕ ਦੁਇ ਦਿਨ ਸਮੀਪ ਤਹਿਂ ਰਹਜੋ।
ਪ੍ਰਭੁਤਾ[2], ਸ਼ੀਲ, ਭੇਵ ਗੁਰ ਲਹਜੋ।
ਤਿਸ ਨੇ ਸੁਨਜੋ ਇਹਾਂ ਚਲਿ ਆਏ।
ਡੇਰਾ ਵਹਿਰ ਕਰਜੋ ਕਿਸ ਥਾਏਂ ॥੧੬॥
ਗਮਨਜੋ ਲੇ ਅਕੋਰ ਤਬਿ ਨੀਕੀ।
ਸੇਵਾ ਹੇਤੁ ਉਮਗ ਕਰਿ ਹੀ ਕੀ[3]।
ਦਸਕ ਸੰਗ ਨਰ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਆਇ ਸਮੀਪੀ ਨੰਮ੍ਰੀ ਭਯੋ ॥੧੭॥
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਿਟਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਬੂਝਤਿ ਕੁਸ਼ਲ ਬਿਠਾਜੋ ਸਾਦਰ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਕਹਜੋ ਪਠਾਨ।
'ਮੋ ਪਰ ਰਾਵਰਿ ਕਰਮ ਮਹਾਨ[4] ॥੧੮॥
ਪਿਖਤਿ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਿ ਭਾ ਮਨ ਮੇਰਾ।
ਜਥਾ ਕਮਲ ਸੂਰਜ ਕੋ ਹੇਰਾ।
ਪੀਰਨ ਪੀਰ ਮਹਾਂ ਦਰਵੇਸ਼।
ਸੂਰਤਿ ਜਨੁ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੀ ਬੇਸ਼ ॥੧੯॥
ਮਮ ਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਅਬਿ ਸਿਵਰ ਉਤਾਰੋ।
ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਕਰੌਂ ਸੁਖਾਰੋ।
ਕੋ ਦਿਨ ਬਸਹੁ ਮਿਹਰ ਕੋ ਕਰੀਅਹਿ।
ਸੈਫਦੀਨ ਸਮ ਦਾਸ ਬਿਚਰੀਅਹਿ' ॥੨੦॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹਜੋ 'ਟਿਕਜੋ ਅਬਿ ਡੇਰਾ।
ਆਪ ਆਇ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰਾ।
ਨਹੀਂ ਮੁਕਾਮ ਕਰਨਿ ਕੋ ਬਾਂਛੇ।

---

[1]ਮੰਜੇ ਦੀ ਪਿੱਠ ਤੇ।
[2]ਵਡਜਾਈ।
[3]ਹਿਰਦੇ ਦੀ।
[4]ਆਪਦੀ ਬਖਸ਼ਸ ਬੜੀ ਹੈ।

ਆਗੇ ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਕੀ ਕਾਛੇ[1] ॥੨੧॥
ਰਿਦੈ ਲਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰੀਅਹਿ।
ਮਿਲਜੋ ਆਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਇਸ ਘਰੀਅਹਿ।
ਭਾਉ ਬਿਸਾਲ ਤੋਹਿ ਮੈਂ ਹੇਰਾ।
ਸਮ ਹੀ ਭਯੋ ਕਰਨਿ ਗ੍ਰਿਹ ਡੇਰਾ[2]' ॥੨੨॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿ ਇਕ ਦੁਇ ਬੇਰ।
ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡੇਰ।
ਲੇ ਆਗਜਾ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਗਮਨਜੋ ਕਹਿ ਕੋ ਉਰ ਹਰਖਾਯੋ ॥੨੩॥
ਸੰਧਜਾ ਪਰੀ ਨਗਰ ਮੈਂ ਗਯੋ।
ਗਰੀ ਬਜ਼ਾਰ ਉਲੰਘਤਿ ਭਯੋ।
ਤਿਸ ਤੇ ਪਰੇ ਜਾਇ ਥਿਰ ਥਾਇੰ।
ਪਿਖੇ ਸਊਰ ਆਇੰ ਸਮੁਦਾਇ ॥੨੪॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਬੂਝਿਬੋ ਕੀਨਿ।
'ਕਿਤ ਤੇ ਆਏ ਕਹਹੁ ਨਵੀਨ[3]?
ਆਗੈ ਪਹੁੰਚਨਿ ਹੈ ਕਿਸ ਥਾਨ?
ਕੁਛ ਉਤਲਾਵਤਿ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨ ॥੨੫॥
ਕਿਸ ਉਮਰਾਵ ਪਠੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕੈ ਕਿਸ ਕਾਰਜ ਸ਼ਾਹੁ ਪਠਾਏ।'
ਸੁਨਤਿ ਸਊਰਨਿ ਉੱਤਰ ਦੀਨੋ।
'ਗਮਨ ਦੇਸ਼ ਬ੍ਰਿੰਦਨਿ[4] ਹਮ ਕੀਨੋ ॥੨੬॥
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਬਿਖੈ ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਸੋਇ।
ਤਿਸ ਕੀ ਸ਼ਾਹੁ ਤਲਾਸ਼ੀ[5] ਕਰੈ।
ਗਨ ਸਊਰ ਬਹੁ ਖੋਜਤਿ ਫਿਰੈਂ ॥੨੭॥
ਕੇਚਿਤ ਮਾਝੇ ਮਾਂਹਿ ਨਿਹਾਰੇ।
ਕਿਤਿਕ ਬਿਲੋਕਤਿ ਧਾਰ ਪਹਾਰੇ[6]।

---

[1]ਇੱਛਾ ਹੈ।
[2]ਤੇਰੇ ਘਰ ਡੇਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।
[3]ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗਲ ਦੱਸੋ।
[4]ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ।
[5]ਢੂੰਡ।
[6]ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ।

ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹੀਂ ਫਿਰੇ ਬਹੁਤੇਰਾ।
ਜਹਾਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਹੇਰਾ[1] ॥੨੮॥
ਤਿਸ ਕਾਰਨ ਹਮ ਜਾਇਂ ਅਗਾਰੀ।
ਖੋਜਨਿ ਕਰਹਿਂ ਰਾਜ ਛਿਤ ਸਾਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਤਬਿ ਔਚਕ ਕਾਨ[2]।
ਮਨਹੁ ਤਾਨਿ ਧਨੁ ਮਾਰਯੋ ਬਾਨ ॥੨੯॥
ਉਠਯੋ ਦਲਕ[3] ਉਰ ਹਟਯੋ ਪਿਛਾਰੀ।
ਕੁਮਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਕ੍ਰੂਰ ਬਿਚਾਰੀ।
-ਅਸ ਦਰਵੇਸ਼ ਬੇਸ਼ ਕੇ ਸੰਗ।
ਰਚਹਿ ਦ੍ਵੈਸ਼ ਕੌ ਚਹਹਿ ਕੁਢੰਗ ॥੩੦॥
ਜਾਨਤਿ ਹੌਂ ਖੈ ਹ੍ਵੈ ਤੁਰਕਾਨਾ[4]।
ਦੋਜ਼ਕ ਪਰਹਿ ਸਜ਼ਾਇ ਮਹਾਨਾ।
ਅਬਿ ਮੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸਕਲ ਜਨਾਵੌਂ।
ਨਿਜ ਨਿਕੇਤ ਮਹਿਂ ਸਿਵਰ ਕਰਾਵੌਂ ॥੩੧॥
ਨਾਤੁਰ ਕੋ ਬਤਾਇ ਨਰ ਦੈ ਹੈ।
ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਇ ਪਹੁੰਚਿ ਗਹਿ ਲੈ ਹੈਂ-।
ਏਵ ਬਿਚਾਰਤਿ ਛਿੱਪ੍ਰ ਪਯਾਨਾ।
ਜਹਾਂ ਬਿਰਾਜਹਿਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਦਾਨਾ ॥੩੨॥
ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਸਕਾਏ।
'ਕਹਾਂ ਹੌਲ ਉਰ ਖਾਨ ਉਪਾਏ।
ਕਹੇ ਕਿਨਹੁਂ ਕੇ ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸਾ।
ਇਕ ਖ਼ੁਦਾਇ ਪਰ ਧਰਿ ਬਿਸਵਾਸਾ' ॥੩੩॥
ਬੈਠਿ ਨਿਕਟਿ ਕਹਿ ਹੌਰੇ ਹੌਰੇ।
'ਟਿਕਹੁ ਨ ਗੁਰੂ ਅਬਹਿ ਇਸ ਠੌਰੇ।
ਉਠਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਸਭਿ ਕਿਛ ਲੇ ਚਾਲਹੁ।
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਤੂਰਨ ਡਾਲਹੁ ॥੩੪॥
ਸੈਨ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਫਿਰਹਿ ਘਨੇਰੇ।
ਖੋਜਤਿ ਥਲ ਤੁਮ ਬਸਿਬੇ ਕੇਰੇ।

---

[1]ਜਿੱਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸੁਣੀ ਉਥੇ ਬੜਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।
[2]ਅਚਾਨਕ ਕੰਨੀਂ ਸੁਣਕੇ।
[3]ਕੰਬ ਗਿਆ।
[4]ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਜਿਤ ਕਿਤ ਫਿਰਹਿਂ ਬੂਝਿ ਤੁਮ ਨਾਮ।
ਜਹਿਂ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਕੋ ਬਿਸਰਾਮ ॥੩੫॥
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੁਮ ਸਭਿ ਜਾਨਾ।
ਮਿਲੇ[੧] ਸਊਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਛਾਨਾ।
ਤਊ ਮੋਹਿ ਤੇ ਹਿਤ ਸੁਨਿ ਲੀਜੈ।
ਭੀਖਨ ਕਰਮਾ[੨] ਸ਼ਾਹੁ ਲਖੀਜੈ ॥੩੬॥
ਸੰਤ ਅਨੇਕਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦੀਨਾ।
ਧਰ ਕੋ ਸਿਰ ਤੇ ਕਰਹਿ ਬਿਹੀਨਾ।
ਤਿਸ ਕੇ ਢਿਗ ਪਹੁਂਚਨਿ ਨਹਿਂ ਆਛੋ।
ਜ਼ਾਲਮ ਬਡੋ ਜ਼ੁਲਮ ਜਿਨ ਬਾਂਛੋ[੩]' ॥੩੭॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਕਉ ਸਮੁਝਾਯਹੁ।
'ਸਿਰਜਨਹਾਰੇ ਜਥਾ ਬਨਾਯਹੁ।
ਸੋ ਨਹਿਂ ਟਰਹਿ ਉਪਾਵ ਅਨੇਕੈਂ।
ਇਹੁ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਜਾਨਿ ਬਿਬੇਕੈ ॥੩੮॥
ਸਕਲ ਕਾਜ ਕਰਤਾ ਜਗਤੇਸ਼।
ਕਯੋਂ ਆਨਹੁ ਉਰ ਤ੍ਰਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।'
ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸਚ ਕਹਹੁ ਸੁਜਾਨਾ[੪]! ॥੩੯॥
ਪਾਵਨ ਮਮ ਘਰ ਕਰਹੁ ਗੁਸਾਈਂ।
ਅੰਤਰ ਚਲਹੁ ਏਵ ਬਨਿਆਈ।
ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਸੁਨਵਾਹੁ ਆਪੂ।
ਪਿਖੇ ਸੁਨੇ ਪਾਪਨਿ ਗਨ ਖਾਪੂ' ॥੪੦॥
ਇਮ ਕਹਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਖੋਲਿ ਕਰਿ ਘੋਰਾ।
ਜ਼ੀਨ ਪਾਇ ਭਾਖੈ ਕਰ ਜੋਰਾ[੫]।
'ਉਠਹੁ ਅਰੂਢਹੁ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹੁ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸਹੁ ਚਿੰਤ ਬਿਨ ਧਾਮਹੁਂ ॥੪੧॥
ਤਸਕਰ[੬] ਆਦਿ ਬਿਘਨ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।

---

[੧](ਮੈਨੂੰ) ਮਿਲੇ ਸੀ।
[੨]ਭਯਾਨਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ।
[੩]ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।
[੪]ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੋਂ ਸੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਹੇ ਸੁਜਾਨ ਜੀ।
[੫]ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ।
[੬]ਚੋਰ।

ਅਵਲੋਕਹੁ ਮਮ ਦਿਸ਼ਿ ਅਰਜ਼ੋਈ[1]।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪਿਖਿ ਭਾਉ ਬਿਸਾਲੇ।
ਚਢਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਅੰਤਰ ਚਾਲੇ ॥੪੨॥
ਪੰਚਹੁਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਨਿਜ ਲੀਨੇ।
ਅਪਰ ਆਪ ਤੇ ਰੁਖਸਦ ਕੀਨੇ[2]।
ਗੜ੍ਹੀ ਪਠਾਨਨਿ ਕੀ ਤਹਿਂ ਘਨੀ।
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਗਾਢੀ ਬਹੁ ਬਨੀ ॥੪੩॥
ਲੇ ਕਰਿ ਖਾਨ ਆਪਣੀ ਗਯੋ[3]।
ਡੇਰਾ ਘਰ ਸੁੰਦਰ ਮਹਿਂ ਦਯੋ।
ਭਯੋ ਨਚਿੰਤ ਆਇ ਦਰ ਠਾਢੇ।
ਕਰੇ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਗਾਢੇ[4] ॥੪੪॥
ਕਹਯੋ 'ਉਪਰੇ ਨਰ ਨਹਿਂ ਬਰੈਂ।
ਹਮਰੇ ਵਹਿਰ ਬਾਤ ਨਹਿਂ ਕਰੈ[5]।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਰਿ ਕੈ ਤਕਰਾਈ।
ਗਯੋ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ ॥੪੫॥
ਬਾਕ ਬਿਲਾਸ ਸੁਨੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਭੇ ਬਿਚ ਰਾਤੀਂ[6]।
ਸਰਬ ਸੇਵ ਤ੍ਰਿਣ ਆਦਿਕ ਕੇਰੀ।
ਕਰੀ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੀ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਮਾਣੇ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੨॥

---

[1]ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਵਲ ਤੱਕੋ।
[2]ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪਾਸੋਂ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ।
[3]ਆਪਣੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਲੈ ਗਿਆ।
[4]ਬੂਹੇ ਤਕੜੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।
[5]ਸਾਡੇ (ਆਦਮੀ) ਬਾਹਰ ਗਲ ਨਾ ਕਰਨ।
[6]ਰਾਤ ਵਿਚ।

੩੩. [ਸਮਾਣਿਓਂ ਕਰਹਾਲੀ, ਚਿਹਕਾ ਗਏ]

੩੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੪

ਦੋਹਰਾ: ਭਈ ਨਿਸਾ ਪੁਰਿ ਹੇਰਿ ਕਰਿ, ਸ਼ਾਹਿ ਸਊਰ ਬਿਚਾਰਿ।
ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ, ਲੀਨਸਿ ਅੰਨ ਅਹਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਲੇਤਿ ਦੇਤਿ ਤਹਿਂ ਜ਼ਿਕਰ ਚਲਾਯੋ।
'ਕਿਸੁ ਦੇਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਹਿਂ ਪਾਯੋ।'
ਇਕ ਨਰ ਤਬਹਿ ਬਤਾਵਨ ਕਹਜੋ।
'ਆਜ ਦੁਪਹਿਰਾ ਜਬਿ ਕੁਛ ਢਰਜੋ ॥੨॥
ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਮੈਂ ਗੁਰ ਹੇਰੇ।
ਉਤ ਦਿਸ਼ਿ ਉਤਰੇ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰੇ।
ਨਿਸਾ ਆਜ ਕੀ ਇਹਾਂ ਬਿਤਾਵੈਂ।
ਹੁਇ ਭੁਨਸਾਰ ਸੁ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਵੈਂ' ॥੩॥
ਸੁਨਿ ਔਚਕ 'ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਇਸ ਆਏ।'
ਸ਼ਾਹਿ ਸਊਰ ਘਨੇ ਹਰਖਾਏ।
ਤਬਹਿ ਬਿਲੋਕਨ ਉਤ ਦਿਸ਼ਿ ਗਏ।
ਖੋਜਤਿ ਥਲ ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ॥੪॥
ਪੁਨ ਉਤ ਦਿਸ਼ ਕੇ ਨਰ ਜੇ ਮਿਲੇ।
ਤਿਨ ਕੋ ਬੂਝਤਿ ਯਾ ਬਿਧਿ ਭਲੇ।
'ਗੁਰ ਕਿਸ ਥਲ ਮਹਿਂ ਕੀਨਸਿ ਡੇਰਾ?
ਕਰਹੁ ਬਤਾਵਨਿ ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਰਾ' ॥੫॥
ਇਕ ਮਾਨਵ ਸੁਨਿ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
'ਭਯੋ ਤਿਮਰ ਤਬਿ ਗੇ ਕਿਸ ਥਾਈਂ।
ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ਪਿਖੇ ਮੈਂ ਸੋਇ।
ਕਹਾਂ ਗਏ ਅਬਿ ਲਖੈ ਨ ਕੋਇ' ॥੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਖੋਜਤਿ ਉਰ ਬਿਸਮਾਏ।
ਪਰੀ ਰਾਤਿ ਕਿਤ ਦੇਖਹਿਂ ਜਾਏ।
ਇਤ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਰਹੇ ਘਨੇਰੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਂਹਿਨ ਕਿਤ ਹੇਰੇ ॥੭॥
ਸ਼ਾਹੁ ਨਰਨਿ ਤਬਿ ਮਸਲਤ ਗਾਏ।
'ਹੈਂ ਪੁਰਿ ਮੈਂ, ਨਹਿਂ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਏ।
ਇਤਿ ਦਿਸ਼ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਈ।
ਬਡੀ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਨਿਕਸਿ ਨਹਿਂ ਜਾਈਂ ॥੮॥

ਜੇ ਗਹਿ ਲੇਹਿਂ ਗੁਰੂ ਇਸਥਾਨ।
ਹਮ ਪਰ ਸ਼ਾਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਹਾਨ।
ਬਖਸ਼ਹਿ ਅਧਿਕ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
ਜਿਸ ਤਲਾਸ਼ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਬਿਤਾਏ ॥੯॥
ਆਲਸ ਕਰਹੁ ਨ, ਰਹਹੁ ਸੁਚੇਤ।
ਲੇਤੇ ਬੂਝਹੁ ਸਭਿ ਕੇ ਭੇਤ[੧]।
ਅਪਨੋ ਡੇਰਾ ਇਤ ਲੇ ਆਵਹੁ।
ਸਭਿ ਪੰਥਨਿ ਪਰ[੨] ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਲਗਾਵਹੁ ॥੧੦॥
ਇਮ ਕਹਿ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਗਰੇ ਸਥਲ ਨਿਹਰਿ ਕੈ।
ਜਾਗਤਿ ਰਹੇ ਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਲੀਨਿ।
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਸਭਿਨਿ ਮਨ ਚੀਨ ॥੧੧॥
ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਰੀ ਗਰੀ ਸਭਿ ਹੇਰੀ।
ਤਰਕਾਈ ਸਭਿ ਪੰਥ ਘਨੇਰੀ।
ਹੁਤੋ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਜਹਿਂ ਗੁਰ ਡੇਰਾ।
ਤਹਿਂ ਤੇ ਖੋਜ ਪਗਨ[੩] ਕੋ ਹੇਰਾ ॥੧੨॥
ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਗੜ੍ਹੀ ਦਰਵਾਜ਼ੇ।
ਜਿਸ ਕੇ ਅੰਤਰ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।
ਪਿਖੇ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ[੪] ਜਬੈ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਖਾਨ ਹਕਾਰਯੋ ਤਬੈ ॥੧੩॥
ਸੁਨਿ ਪਠਾਨ ਤਿਨ ਕੇ ਢਿਗ ਆਯੋ।
ਹੇਰ ਸਲਾਮਾਲੇਕਮ ਗਾਯੋ[੫]।
'ਕਯੋਂ ਦਰ ਖਰੇ ਕਾਜ ਕੋ ਆਹਯੋ?
ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਵਨਿ ਕਯੋਂ ਤੁਮ ਚਾਹਯੋ?' ॥੧੪॥
ਸ਼ਾਹਿ ਨਰਨ ਬਚ ਉੱਗ੍ਰ[੬] ਬਖਾਨਾ।
'ਖੋਜਤਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨ ਥਾਨਾ।
ਹਜ਼ਰਤ ਘਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਧਰੈ।

---

[੧]ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਪੁੱਛ ਕੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹੋ।
[੨]ਸਾਰੇ ਰਾਹਾਂ ਉਪਰ।
[੩](ਘੋੜੇ ਦੇ) ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਖੋਜ।
[੪]ਬੰਦ।
[੫]ਕਹੀ।
[੬]ਕਰੜਾ।

ਜ਼ਿਕਰ ਸਭਾ ਮਹਿं ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰੈ ॥੧੫॥
ਸੋ ਗੁਰ ਤੁਮ ਨੇ ਸਦਨ ਦੁਰਾਯੋ।
ਦੇਖਤਿ ਖੋਜ ਹਮਹਿं ਅਬਿ ਪਾਯੋ।
ਬਹੁ ਨਰ ਭਨਹਿं ਨਗਰ ਗੁਰ ਆਏ।
ਫਿਰਹਿ[1] ਸਕਲ ਥਲ, ਨਾਂਹਿਨ ਪਾਏ' ॥੧੬॥
ਸੁਨਤਿ ਖਾਨ ਰਿਸ ਧਾਰਿ ਬਖਾਨਜੋ।
'ਹਿੰਦੂ, ਘਰ ਹਮਰੇ ਕਿਮ ਜਾਨਜੋ?
ਖੋਜ ਤੁਰੰਗਮ ਜੋ ਤੁਮ ਹੇਰਾ।
ਮੈਂ ਚਢਿ ਕੈ ਸੰਧਜਾ ਕਹੁ ਫੇਰਾ ॥੧੭॥
ਮਮ ਪਤਿ ਕੋ ਹੌਰੀ ਤੁਮ ਕੀਨਿ।
ਕਹਾਂ ਖੋਜ ਐਸੋ ਦ੍ਰਿਗ ਚੀਨਿ।
ਬਹੁਰ ਨ ਕਹਹੁ ਸੁਨਹਿੰਗੇ ਔਰ।
ਹਸਹਿं ਖਾਨ ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਭਿ ਠੌਰ ॥੧੮॥
ਕਹਾਂ ਸਤਰ[2] ਕੋ ਰਾਖਨਿ ਕਰਿਬੋ।
ਕਹਾਂ ਹਿੰਦੁ ਘਰ ਅੰਤਰ ਬਰਿਬੋ।
ਅਬਿ ਤੁਮ ਕਹੀ ਸਹੀ ਮੈਂ ਸਾਰੀ।
ਬਹੁਰ ਕਹਹੁ ਕਰਿ ਹੌਂ ਤਬਿ ਰਾਰੀ[3] ॥੧੯॥
ਮਾਰਨ ਮਰਨ ਹੋਹਿ ਪੁਨ ਜਾਵੈ।
ਅਸ ਬੇਸਤਰੀ ਤਬਹਿ ਜਨਾਵੈਂ[4]।
ਕਰਹੁ ਢੀਠਤਾ ਲਾਜ ਨ ਆਵਤਿ।
ਇਹ ਬਿਧਿ ਹਮ ਘਰ ਕਜੋਂ ਬਨ ਆਵਤਿ? ॥੨੦॥
ਹਸਹਿं ਬਿਰਾਦਰ[5], ਲਖਹਿं ਨਿਲਾਜੂ।
ਕਜੋਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿं ਏਵ ਹਮ ਕਾਜੂ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਰਿ ਕੋਪ ਸੁਨਾਯੋ।
ਸ਼ਾਹੁ ਨਰਨਿ ਕੋ ਬਹੁ ਡਰਪਾਯੋ ॥੨੧॥
ਭਏ ਨਿਰਾਸ ਨ ਬੋਲੇ ਫੇਰ।
ਸਾਚੋ ਲਖਜੋ ਕੁਪਤ ਕੋ ਹੇਰਿ[6]।

---

[1](ਅਸੀ) ਫਿਰੇ ਹਾਂ।
[2]ਪੜਦਾ।
[3]ਲੜਾਈ।
[4]ਐਸੀ ਬੇਪੜਦਗੀ (ਕੀਤੀ ਦਾ ਫਲ) ਤਦ ਦੱਸਾਂਗੇ।
[5]ਭਾਈ।
[6]ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ।

ਤਜਯੋ ਸਮਾਣਾ ਨਗਰ ਬਹੋਰੀ।
ਗਏ ਅੱਗ੍ਰ ਹੇਰਨਿ ਥਲ ਔਰੀ ॥੨੨॥
ਜਾਇ ਖਾਨ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਬੈਸਾ।
'ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਹਯੋ ਮੈਂ ਜੈਸਾ।
ਸ਼ਾਹੁ ਸਊਰ ਠਾਢਿ ਭੇ ਦ੍ਵਾਰੇ।
ਰਿਸ ਬਚ ਕਹਿ ਕਰਿ ਇਤ ਤੇ ਟਾਰੇ ॥੨੩॥
ਉਚਿਤ ਕਰਨਿ ਕੋ ਮੈਂ ਕਰਿ ਲੀਨਾ।
ਅਬਿ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਜਥਾ ਚਿਤ ਚੀਨਾ।
ਸ਼ਰਧਾ ਹੇਰਿ ਖਾਨ ਕੀ ਮਹਾਂ।
ਮੁਸਕਾਵਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚ ਕਹਾ ॥੨੪॥
'ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਤੁਝ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਬੈਸ ਬਿਤਾਵੈ ਸਾਰੀ।
ਅੰਤ ਸਮੈਂ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਹੋਵੈ।
ਇਸ ਕੋ ਅਸ ਫਲ ਦੀਰਘ ਜੋਵੈਂ' ॥੨੫॥
ਇਮ ਕਹਿ ਇਕ ਦਿਨ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ[1]।
ਖਾਨ ਹਰਖ ਯੁਤਿ ਰਾਖੇ ਧਾਮੂ।
ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ ਦੂਸਰੀ ਤਹਾਂ।
ਕਰਯੋ ਕੂਚ ਦੇ ਬਰ ਸੁਖ ਮਹਾਂ ॥੨੬॥
ਪੰਚ ਸਊਰ ਸੰਗ ਮਗ ਚਲੇ।
ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਨ ਕਰਿ ਭਲੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਹੈਂ ਮਗ ਚਾਲੀ।
ਪਹੁੰਚੇ ਆਇ ਗ੍ਰਾਮ ਕਰਹਾਲੀ[2] ॥੨੭॥
ਉਤਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਲਗਾਯਹੁ ਡੇਰਾ।
ਅੰਨ ਸੁ ਤ੍ਰਿਣਨਿ ਮੰਗਾਇ ਘਨੇਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਹੂੰ ਤਬਿ ਕੀਨਿ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਸਹਿਤ ਸੁਖ ਲੀਨਿ ॥੨੮॥
ਇਕ ਮਸੰਦ ਕੋ ਘਰ ਕਰਹਾਲੀ।
ਗੁਰ ਆਵਨ ਸੁਨਿਓ ਮਤਿ ਖਾਲੀ।
ਤੁਰਕਨਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਾਰਿ ਨਹਿਂ ਆਯੋ।
ਛਪਿ ਕਰਿ ਥਿਰਯੋ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਯੋ ॥੨੯॥

---

[1]ਮੁਕਾਮ ਕੀਤਾ, ਡੇਰਾ ਰਖਿਆ।
[2]ਨਾਮ ਪਿੰਡ।ਸਮਾਣੇ ਤੋਂ ਤ੍ਰੈ ਕੁ ਮੀਲ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੁਣ ਤਕ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਿਖ ਆਇ ਨ ਹੇਰਹਿ।
-ਨਹਿਂ ਨ ਬਤਾਵਹੁ ਜੇ ਦਰ ਟੇਰਹਿ[੧]-।
ਛਿਮਾ ਨਿਧਾਨ ਕਛੂ ਨਹਿਂ ਕਰਜੋ।
ਗੁਰ ਧਨ ਅਧਿਕ ਲੇਤਿ ਭੀ ਲਹਜੋ ॥੩੦॥
ਏਕ ਜਾਮਨੀ ਤਹਾਂ ਬਿਤਾਈ।
ਪਿਖੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਡਾਰਿ ਅਰੂਢੇ।
ਗਮਨੇ ਮਾਰਗ ਜਿਨ ਮਤਿ ਗੂਢੇ ॥੩੧॥
ਸਪਤ ਕੋਸ ਪਰ ਚਿਹਕਾ[੨] ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਤਹਾਂ ਮਸੰਦ ਗਿਲੋਰਾ[੩] ਨਾਮੂ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਜੰਗਲ ਦੇਸ਼[੪]।
ਬਿਚਰਤਿ ਸਿੱਖ ਉਧਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੩੨॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਮਰਿ ਗੇ ਤਬਿ ਤਾਂ ਕੇ।
ਭੋਜਨ ਦਾਤਾ ਰਹਜੋ ਨ ਜਾਂ ਕੇ।
ਤਜਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਚਿਹਕਾ ਤਹਿਂ ਗਯੋ।
ਗੁਰ ਡੇਰੇ ਮਹਿਂ ਥਿਰ ਤਬਿ ਭਯੋ ॥੩੩॥
ਸੇਵ ਤੁਰੰਗਨ ਕੀ ਪਰ ਰਹਜੋ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਭੋਜਨ ਕੋ ਲਹਜੋ।
ਕਿਤਿਕ ਬਰਖ ਬੀਤੇ ਗੁਰ ਸਾਥ।
-ਭਯੋ ਤਰੁਨ ਬਯ- ਜਾਨਜੋ ਨਾਥ ॥੩੪॥
ਤਬਿ ਇਸ ਕੋ ਸਨਬੰਧੀ ਕੋਇ।
ਡੇਰੇ ਨਿਕਟਿ ਜਾਤਿ ਲਖਿ ਸੋਇ।
ਮਿਲਜੋ[੫] ਦੌਰਿ ਕੈ ਕਰਜੋ ਸਨੇਹੁ।
ਅਪਨਿ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਜਨਾਇ ਅਛੇਹੁ ॥੩੫॥
ਤਿਨ ਭੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਬਧਾਯੋ।
ਸੋ[੬] ਚਲਿ ਗਯੋ, ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਆਯੋ[੭]।

---

[੧](ਇਹ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਛੱਡਿਆ ਕਿ) ਜੇ ਦਰ ਤੇ ਆਕੇ (ਕੋਈ) ਆਵਾਜ਼ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸਣਾ ਨਹੀਂ।
[੨]ਨਾਮ ਪਿੰਡ ਦਾ।
[੩]ਨਾਮ ਮਸੰਦ ਦਾ।
[੪]ਮਾਲਵੇ ਦੇਸ਼।
[੫](ਗਿਲੌਰਾ) ਮਿਲਿਆ।
[੬]ਭਾਵ ਸਨਬੰਧੀ।
[੭]ਭਾਵ ਗਿਲੌਰਾ।

ਬੂਝਯੋ[੧] 'ਕੌਨ ਮਿਲਯੋ ਤੁਝ ਸਾਥ?
ਜਿਹ ਸੋਂ ਕਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਾਥ' ॥੩੬॥
ਕਹਿਨਿ ਲਗਯੋ 'ਸਨਬੰਧੀ ਮੇਰੋ।
ਚਿਹਕੇ ਬਸਹਿ ਅਚਾਨਕ ਹੇਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਭਨਯੋ 'ਕਯੋਂ ਨ ਇਤ ਲਯਾਯੋ।
ਜਾਤਿ ਪੰਥ, ਕਯੋਂ ਢਿਗ ਨ ਬਸਾਯੋ?' ॥੩੭॥
'ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਨ ਭਯੋ।'
ਇਮ ਕਹਿ, ਧਾਇ ਨਿਕਟਿ ਤਿਸ ਗਯੋ।
ਆਨਯੋ ਮੋਰਿ[੨] ਕਰਾਯੋ ਡੇਰਾ।
ਕਰਿ ਅਹਾਰ ਸੇਵਾ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੮॥
ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਸ ਬਹੁਰ ਲੇ ਆਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਥਿਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੁ 'ਤੁਮ ਭ੍ਰਾਤ ਗਿਲੌਰਾ।
ਬਯਾਹਹੁ, ਲਿਹੁ ਧਨ ਕੋ, ਨਿਜ ਠੌਰਾ' ॥੩੯॥
ਇਮ ਕਹਿ ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਚਿਹਕੇ ਆਨਿ ਬਯਾਹ ਕਰਿ ਲਯੋ[੩]।
ਕਿਤਿਕ ਮਾਸ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਭੁ ਢਿਗ ਜਾਇ[੪]।
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਕੋ ਲਏ ਰਿਝਾਇ ॥੪੦॥
ਪੁਨ ਗੁਰ ਦੀਨਿ ਮਸੰਦੀ ਤਾਂਹਿ।
ਧਨ ਉਗਰਾਹਤਿ ਸੰਗਤਿ ਮਾਂਹਿ।
ਹਾਂਸੀ ਅਰੁ ਹਿਸਾਰ ਲਗਿ ਦੇਸ਼।
ਲੇਹਿ ਦੂਰ ਲਗਿ ਦਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੪੧॥
ਕੁਛਕ ਦੇਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਆਨਿ।
ਆਪ ਭਯੋ ਦੀਰਘ ਧਨਵਾਨ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਸ਼ਰਫੀ ਤਿਸ ਕੇ ਧਾਮੂ।
ਸੰਚਨ ਕਰੀ ਲਏ ਗੁਰ ਨਾਮੂ ॥੪੨॥
[੫]ਇਕ ਦਿਜਨੀ ਤਿਸ ਕੀ ਤ੍ਰਿਯ ਸੰਗ।

---

[੧](ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਪੁੱਛਿਆ।
[੨]ਮੋੜ ਕੇ।
[੩](ਗਿਲੌਰੇ ਨੇ) ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ।
[੪](ਗਿਲੌਰੇ ਨੇ) ਜਾ ਕੇ।
[੫]ਇਕ ਬਾਹਮਣੀ ਨੇ ਤਿਸ (ਮਸੰਦ) ਦੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਲਿੱਤਰ ਖੇਡਿਆ ਕਿ ਉਹ ਭੋਲੀ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸ ਬੈਠੀ।

ਇਮ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਕੋ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਮਤਿ ਭੋਰੀ ਬਾਤਨਿ ਬਿਰਮਾਈ।
ਨਿਜ ਧਨ ਕੀ ਸਭਿ ਗਾਥ ਬਤਾਈ[1] ॥੪੩॥
ਸੁਨਿ ਦਿਜਨੀ ਛਲ ਰਚਿ ਇਮ ਭਾਖਾ।
'ਦਰਬ ਧਰਾ ਮਹਿਂ ਜਬਿ ਕੋ ਰਾਖਾ।
ਤਬਿ ਕੋ ਪਿਖਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਨਿਕਾਰਾ?
ਜਰ[1] ਆਦਿਕ ਲਾਗੈ ਹੁਇ ਕਾਰਾ ॥੪੪॥
ਧਨ ਮਹਿਂ ਜੇ ਦੀਨਾਰ ਕਹਾਵਤਿ।
ਸੋ ਉੱਲੀ ਲਗਿ ਬਰਨ ਗੁਵਾਵਤਿ।
ਕੰਚਨ ਭਾਰ ਹੋਤਿ ਬਹੁ ਹੌਰਾ।
ਰਹੈ ਜਿ ਬਿਨ ਦੇਖੇ ਇਕ ਠੌਰਾ ॥੪੫॥
ਇਕ ਦੁਇ ਮਾਸ ਬੀਤ ਜਬਿ ਜਾਇ।
ਤਬਿ ਆਤਪ ਕੋ ਦੇਹੁ ਲਗਾਇ।
ਜੁਗਮ ਜਾਮ ਜਬਿ ਸੁਸਕਹਿਂ ਪਰੀ।
ਪੁਨ ਸੰਭਾਰਿ ਦੇਹੁ ਤਹਿਂ ਧਰੀ' ॥੪੬॥
ਸੁਨਤਿ, ਹੌਲ ਕਰਿ, ਲੇ ਤਿਹ ਸੰਗ।
ਚਢਿ ਕੋਸ਼ਠ ਗਹਿ ਮੰਚ ਉਤੰਗ[2]।
ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਛਾਇ ਤਰੇ ਘਰ ਗਈ।
ਗਨ ਦੀਨਾਰ ਨਿਕਾਰਤਿ ਭਈ ॥੪੭॥
ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਬਾਸਨ ਮਹਿਂ ਪਾਈ।
ਊਪਰ ਗਈ ਮੰਚ ਜਿਸ ਥਾਈਂ।
ਡਾਰਿ ਸੂਕਨੀ ਕਹਜੋ ਬੁਝਾਈ।
'ਹੇ ਦਿਜਨੀ! ਤੂੰ ਦੇਹੁ ਖਿੰਡਾਈ' ॥੪੮॥
ਜਾਇ ਤਰੇ ਪੁਨ ਔਰ ਨਿਕਾਰੀ।
ਸਭਿ ਉਠਾਇ ਕਰਿ ਊਪਰ ਡਾਰੀ।
ਤਿਹ ਤੇ ਹੁਤੋ ਬਿੱਪ੍ਰ ਘਰ ਨੇਰੇ।
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਚਾਇ ਬਿੱਪ੍ਰਨੀ ਗੇਰੇ ॥੪੯॥
ਤਰੈ ਗਈ ਲਖਿ, ਮੂਠ ਬਗਾਵੈ[3]।
ਕਰਹਿ ਸੁਧਾਰਨਿ ਜਬਿ ਢਿਗ ਆਵੈ।

---

[1]ਜੰਗਾਲ।
[2]ਉੱਚੇ ਕੋਠੇ ਮੰਜਾ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ।
[3]ਮੁੱਠ ਭਰਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ।

ਇਮ ਮਸੰਦ ਧਨ ਦਿਜਨੀ ਲੀਨਿ।
ਸਦਨ ਮਹਾਨ ਚਿਨਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥੫੦॥
ਸੋ ਅਬਿ ਲੇ ਚਿਹਕੇ ਮੈਂ ਅਹੈ।
ਤਹਿਂ ਕੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਹਦੀ ਕਹੈਂ[1]।
ਅਸ ਮਸੰਦ ਜਿਮ ਨਾਮ ਗਿਲੌਰਾ।
ਲੌ ਪਨ ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਬਹੁ ਠੌਰਾ ॥੫੧॥
ਤਿਸ ਕੇ ਸਦਨ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਗਏ।
ਥਿਰ ਤੁਰੰਗ ਕਰਿ ਉਤਰਤਿ ਭਏ।
ਮਿਲ੍ਯੋ ਜੋਰਿ ਕਰ ਬੰਦਨ ਕੈ ਕੈ।
ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਮਨ੍ਯੋਂ ਸੁਖ ਪੈ ਕੈ ॥੫੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਚਿਹਕੇ ਆਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਤ੍ਰਿਸੰਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੩॥

---

[1]ਉਗਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉੱਪਰਲੀ ਸਾਖੀ ਦੀ ਉਗਾਹੀ ਭਰੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਮਕਾਨ ਡਿੱਠਾ। ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਦਾ ੧੯ ਅੰਕ ਦੇਖੋ, ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਦੇਖਣਾ ਕਵਿ ਜੀ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।

੩੪. [ਗਿਲੌਰੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼। ਕਰ੍ਹਾ ਤੇ ਖਰਕ ਗ੍ਰਾਮ]

੩੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੫

ਦੋਹਰਾ: ਬਾਲਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਜੋ ਹੁਤੋ,
ਅਪਨਿ ਗਿਲੋਰਾ ਜਾਨਿ।
ਉਤਰੇ ਤਾਂਹਿ ਨਿਕੇਤ ਮਹਿਂ,
ਸ਼ੀਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮਹਾਨ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਡਸਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਛਾਦਜੋ ਆਸਤਰਨ ਤਲ ਪੀਨ[੧]।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਥਿਰ ਬੋਲਜੋ ਸਾਦਰ।
ਬੈਠੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥੨॥
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨੇ ਕੀ ਸੇਵ ਸੰਭਾਰਿ।
ਕਰਿਵਾਇਸਿ ਬਰ ਬਿਬਿਧ[੨] ਅਹਾਰ।
ਸ੍ਵਾਦਲ ਮਧੁਰ ਸਨਿਗਧ ਖਵਾਯਹੁ।
ਬਹੁਰ ਸਕਲ ਸਿੱਖਨਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਯਹੁ ॥੩॥
ਬਸੇ ਨਿਸਾ ਮਹਿਂ ਪੌਢਨਿ ਕੀਨਿ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਰਹੀ ਜਾਮ ਜਾਗੇ ਸੁਚ ਧਾਰੀ।
ਮੱਜਨ ਕਰਜੋ ਬਿਮਲ ਬਰ ਬਾਰੀ ॥੪॥
ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਬ੍ਰਹਮ ਇਕ ਆਹਿ[੩]।
ਬੈਠੇ ਥਿਤ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿਤਿ ਤਿਸ ਮਾਂਹਿ।
ਦਿਨਕਰ[੪] ਚਢਜੋ, ਬਿਲੋਚਨ ਖੋਲੇ।
ਮਨਹੁਂ ਕਮਲ ਦਲ ਅਲੀ ਅਡੋਲੇ[੫] ॥੫॥
ਇਕ ਬਾਸੁਰ ਤਹਿਂ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ।
ਮਿਲੈਂ ਸਿੱਖ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਨਾਮੂ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰ ਆਨਿ ਕਰ ਜੋਰਹਿਂ।
ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਹਿਂ, ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਹਿਂ ॥੬॥
ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਗਨ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰਾ।

---

[੧]ਹੇਠ ਬੜਾ ਮੋਟਾ ਵਿਛਾਉਣਾ ਵਿਛਾਇਆ।
[੨]ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ।
[੩]ਜੋ ਇਕ ਹੈ।
[੪]ਸੂਰਜ।
[੫]ਮਾਨੋ ਕਮਲ ਪੱਤੇ ਉੱਪਰ ਭੌਰੇ ਅਡੋਲ ਹਨ (ਮੁੱਖ ਪਰ ਕਾਲੇ ਨੇਤ੍ਰ)। (ਅ) ਮਾਨੋਂ ਕਮਲ ਦਲ (ਖੁਲ੍ਹੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਚ) ਭੌਰੇ ਅਡੋਲ ਹੋਏ (ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ)।

ਸਭਿਨਿ ਆਨਿ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਧਾਰਾ।
ਜਿਮ ਗੁਰ ਭਨਜੋਂ, ਜਿਨਹੁਂ ਤਿਮ ਮਾਨਜੋ[੧]।
ਤਿਨ ਕੋ ਬਰ ਸੁਖਦਾਇ ਬਖਾਨਜੋਂ ॥੭॥
ਮਾਨਜੋ ਜਿਨਹੁਂ ਨ ਸ਼ਰਧਾ ਲਜਾਇ।
ਤਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲੇਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
ਜਥਾ ਹੁਤਾਸਨ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ।
ਹੁਇ ਸਮੀਪ, ਦੁਖ ਸੀਤ ਬਿਨਾਸੇ ॥੮॥
ਲਖਹਿ ਨ ਤੇਜ, ਬੀਚ ਬਰ ਜਾਇ।
ਜਰਹਿਂ ਅੰਗ ਸੰਕਟ ਬਡ ਪਾਇ।
ਤਿਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਅਹੈ।
ਅਦਬ ਸਹਿਤ ਕਰਿ ਸਭਿ ਸੁਖ ਲਹੈਂ ॥੯॥
ਨ੍ਰਿਭੈ ਹੋਇ ਸ਼ਰਧਾ ਜਿਨ ਛੀਨ।
ਕਰਹਿਂ ਅਵੱਗਜਾ ਲਹਿਂ ਦੁਖ ਪੀਨ[*]।
ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਲੇ ਅਕੋਰ ਅਰਪਾਈ ॥੧੦॥
ਨਿਸਾ ਦੂਸਰੀ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਜਾਨਜੋਂ ਨਿਜ ਦਾਸ।
ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ।
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਹੀ ਕੀ ॥੧੧॥
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਨਿਕਟਿ ਗਿਲੌਰਾ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਈ।
ਇਕ ਤਰਕਸ਼[੨] ਤੀਰਨ ਸੋਂ ਭਰਜੋ।
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰ ਬਖਸ਼ਨ ਕਰਜੋ ॥੧੨॥
ਕਹਜੋ 'ਧਰਮ ਮਹਿਂ ਦਿੜਤਾ ਕੀਜੈ।
ਬੰਸ ਸਮੇਤ ਸਕਲ ਸੁਖ ਲੀਜੈ।
ਜੇ ਕਰਿ ਜਾਹਿਂ ਧਰਮ ਤੇ ਹਾਰਿ।
ਸੰਤਤਿ ਦਾਰਿਦ ਲਹੈ ਉਦਾਰ ॥੧੩॥
ਸੁਖ ਨਹਿਂ ਪਾਇਂ, ਜਾਇਂ ਤੁਵ ਪ੍ਰਾਨ।
ਇਮ ਸਮਝਹੁ, ਰਖਿ ਧਰਮ ਮਹਾਨ।'

---

[੧]ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੇ ਤੈਸੇ ਮੰਨਿਆ।
[*]ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵਰ ਸ੍ਰਾਪ ਤੋਂ ਅਸੰਗ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।
[੨]ਭੱਥਾ।

ਸਿੱਖਜਾ ਅਪਰ ਦਈ ਗੁਰ ਤਾਂਹਿ।
ਹਯ ਅਰੂਢਿ ਚਾਲੇ ਮਗ ਮਾਂਹਿ ॥੧੪॥
ਮੁਖ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਪਯਾਨੇ।
ਭਯੋ ਗਿਲੌਰਾ ਧਨੀ ਮਹਾਨੇ।
ਹਾਂਸੀ ਅਰੁ ਹਿਸਾਰ ਲੌ ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਸੰਗਤਿ ਤੇ ਆਨਹਿ ਧਨ ਧਾਮੂ ॥੧੫॥
ਰੰਘਰ ਜਾਟ ਗ੍ਰਾਮ ਗਨ ਤਿਨ ਕੇ।
ਪਰੇ ਬਿਰੋਧ ਪਰਸਪਰ ਗਿਨ ਕੇ।
ਫਿਰਤਿ ਗਿਲੌਰਾ ਦੋਨਹੁਂ ਮਾਂਹੀ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਰੋਕਹਿਂ ਨਾਂਹੀ[1] ॥੧੬॥
ਰੰਘਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਦੇ ਬਿਸਵਾਸ[2]।
ਗ੍ਰਾਮ ਜਾਟ ਜਹਿਂ ਆਨ ਸੁ ਪਾਸ[3]।
ਕਹਤੋ 'ਲੰਘਾਇ ਦੇਉ ਮੈਂ ਆਗੇ[4]।'
ਇਸ ਭਰੋਸ ਤੇ ਸੋ[5] ਨਹਿਂ ਭਾਗੇ ॥੧੭॥
ਰੰਘਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁ ਦਏ ਕਟਾਇ[6]।
ਨਹਿਂ ਮੂਰਖ ਨੇ ਲੀਨਿ ਬਚਾਇ।
ਤਿਸ ਅਧਰਮ ਤੇ ਸੋ ਮਰਿ ਗਯੋ।
ਬੰਸ ਅਧਿਕ ਦਾਰਿੱਦ੍ਰੀ ਭਯੋ ॥੧੮॥
ਭੋਜਨ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਘਰ ਮਾਂਹਿ।
ਕਬਿ ਖੈਂ ਹੈਂ ਕਬਿ ਪੈ ਹੈਂ ਨਾਂਹਿ।
ਇਸੀ ਦਸ਼ਾ ਮਹਿਂ ਅਬਿ ਲੌ ਅਹੈਂ।
'ਹਮ ਨੇ ਪਿਖੇ' ਸਿੰਘ ਕਵਿ ਕਹੈ[7] ॥੧੯॥
ਸਤਿਗੁਰ ਚਿਹਕੇ ਤੇ ਚਲਿ ਆਏ।
ਕਰ੍ਹਾ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰ ਥਾਏ[8]।
ਗਮਨੇ ਜਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਤੇ।

---

[1](ਰੰਘੜ ਯਾ ਜਟ ਕੋਈ) ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕਦਾ (ਗਿਲੌਰੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦਿਆਂ)।
[2]ਭਰੋਸਾ ਦੇਕੇ।
[3]ਜਿੱਥੇ ਜਟਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਨ (ਰੰਘੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਟਾਂ) ਪਾਸ ਲੈ ਆਇਆ।
[4]ਜਟਾਂ ਕੋਲੋਂ ਰਾਹ ਦਿਵਾ ਦਿਊਂ।
[5]ਭਾਵ ਰੰਘੜ।
[6]ਮਰਿਵਾਇ ਦਿੱਤੇ।
[7]ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[8]ਭਾਵ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ (ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ) ਦਾ ਥਾਂ ਬੀ ਸੀ।

ਹਰਿਗੁਵਿੰਦ ਗੁਰ ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ॥੨੦॥
ਵਹਿਰ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਅਹੈ ਸਥਾਨ।
ਪਹੁੰਚੇ ਆਨਿ ਗੁਰੂ ਭਗਵਾਨ।
ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਅਸੁ ਬੰਧਨ ਕੀਨੇ[1]।
ਸੁਭ ਆਸਨ ਪਰ ਗੁਰੂ ਅਸੀਨੇ ॥੨੧॥
ਤਹਾਂ ਮਸੰਦ ਬਸਹਿ ਮਤਿ ਮੂਢਾ।
ਜੋ ਨ ਲਖਹਿ ਆਸ਼ੈ ਗੁਰ ਗੂਢਾ-।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼।
ਖੋਜਹਿ ਗੁਰ ਕੋ -ਸੁਨਜੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੨੨॥
-ਮੈਂ ਨਹਿਂ ਮਾਰਜੋ ਜਾਉਂ ਕਦਾਈ-।
ਅਸ ਚਿੰਤਾ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਉਪਾਈ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਆਗਵਨੂ।
ਦੂਰ ਕਰਿ ਰਹਜੋ ਆਪਨੇ ਭਵਨੂ ॥੨੩॥
ਭਾਖਜੋ ਤ੍ਰਿਯ ਸੋਂ 'ਕੋ ਜਿ ਹਕਾਰੈ[2]।
-ਨਹੀਂ ਇਹਾਂ- ਤਿਸ ਦੇਹਿ ਉਚਾਰੈ।'
ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਲਖਿ ਬਿਧਿ ਸਾਰੀ।
ਕਹਜੋ ਨ ਕੁਛ, ਤੂਛਨਿ ਮੁਖ ਧਾਰੀ ॥੨੪॥
ਮਿਲਜੋ ਏਕ ਰਾਹਕ ਤਬਿ ਆਇ।
ਕੁਛਕ ਸੇਵ ਕੀਨਿ ਵਥੁ ਲਜਾਇ[3]।
ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦਰਬ ਗੁਰ ਦੀਨੋ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਮਾਵਨਿ ਕੀਨੋ ॥੨੫॥
'ਕੂਪ ਕਿ ਬਾਪੀ ਦਿਹੁ ਬਨਵਾਇ।
ਇਸ ਥਲ ਉਪਬਨ[4] ਸਘਨ ਲਗਾਇ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਨਿਸਾ ਬਸੇ ਗੋਸਾਈਂ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ ॥੨੬॥
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਾਇ ਸੁਹਾਏ।
ਭਏ ਅਰੂਢਨਿ ਪੰਥ ਸਿਧਾਏ।
ਇਕ ਦੁਇ ਮਜਲ ਦੀਰਘਾ ਚਾਲੇ।

---

[1]ਘੋੜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ।
[2]ਜੇ ਕੋਈ ਬੁਲਾਵੇ।
[3]ਵਸਤੂਆਂ ਲਿਆਇਕੇ।
[4]ਬਾਗ।

ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ਼ ਬਿਖੈ ਸਿਖ ਨਾਲੇ ॥੨੭॥
'ਖਰਕ' ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਯਗ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲਾ[1]।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਡੇਰਾ ਗੁਰ ਡਾਲਾ।
ਜ਼ੀਨ ਉਤਾਰੇ ਤ੍ਰਿਣ ਅਨਵਾਏ।
ਦਈ ਨਿਹਾਰੀ ਹਯ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੨੮॥
ਕਰਿਵਾਯਹੁ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਅਹਾਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਭਲੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਆਨਯੋਂ ਮੰਚ ਤਾਂਹਿ ਪਰ ਬੈਸੇ।
ਸੰਗੀ ਸਿਖ ਬੋਲਯੋ ਤਬਿ ਐਸੇ ॥੨੯॥
'ਤੁਰਕਨਿ ਘਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਘਾਲੀ।
ਅਵਨੀ ਰਾਜ ਤੇਜ ਬਡ ਨਾਲੀ।
ਨਹੀਂ ਮਵਾਸੈ[2] ਕਿਤ ਹੂੰ ਕੋਈ।
ਹਾਲਾ[3] ਭਰਹਿਂ ਨੰਮ੍ਰਿ ਸਿਰ ਹੋਈ' ॥੩੦॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਸਨੇ ਸਨੇ ਅਬਿ ਕਰਿ ਹੈਂ ਹਾਨਾ।
ਪਾਪ ਬਡੇਰੇ ਕਹੁ ਨਿਤ ਲਾਗੇ।
ਭਏ ਅੰਧ ਦੁਰਮਤਿ ਚਿਤ ਪਾਗੇ ॥੩੧॥
ਤਪਨ ਮਹਾਂ ਤਪ ਧਰਮ ਕਮਾਵਨਿ[4]।
ਯਾਂ ਤੇ ਰਾਜ ਸੁ ਤੇਜ ਬਧਾਵਨਿ।
ਹੋਹਿ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਫਲ ਕੋ ਪਾਵੈ।
ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਨਹਿ ਪੁਨ ਧਰਮ ਕਮਾਵੈ ॥੩੨॥
ਕਰਹਿ ਨਜਾਉਂ, ਨਹਿਂ ਲੋਭੀ ਬਨੈ।
ਰੱਛਹਿ ਜਗਤ ਦਯਾ ਮਨ ਸਨੈ।
ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਹਿ ਸੁਖ ਕੋ ਦੇਹਿ।
ਉਚਿਤ[5] ਪ੍ਰਜਾ ਤੇ ਧਨ ਕੋ ਲੇਹਿ ॥੩੩॥
ਤਸਕਰ ਬਟਪਾਰਨਿ ਕੋਂ[6] ਮਾਰਹਿ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗਨ ਬਿਘਨ ਬਿਦਾਰਹਿ।

---

[1]ਵੱਡਾ ਬੋਹੜ [ਸੰ: ਨਯਗ੍ਰੋਧ]
[2]ਆਕੀ।
[3]ਮਾਮਲਾ।
[4]ਮਹਾਨ ਤਪ ਤਪਣੇ ਕਰਕੇ ਤੇ ਧਰਮ ਕਮਾਵਣ ਨਾਲ।
[5]ਵਾਜਬ ਧਨ।
[6]ਚੋਰ ਧਾੜਵੀਆਂ ਨੂੰ।

ਤਿਸ ਕੀ ਕੁਲ ਤੇ ਰਾਜ ਨ ਜਾਇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੋ ਧਰਮ ਚਲਾਇ ॥੩੪॥
ਜਿਨਹੁਂ ਪ੍ਰਥਮ ਤਪ ਕਰਿ ਭੇ ਰਾਜਾ।
ਰਾਜ ਪਾਇ ਪੁਨ ਲਗੇ ਕੁਕਾਜਾ।
ਬਿਸ਼ਯ ਭੋਗ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਗ਼ਲਤਾਨੇ।
ਪ੍ਰਜਾ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਸੁਨਹਿਂ ਨ ਜਾਨੇਂ ॥੩੫॥
ਜਜੋਂ ਕਯੋਂ ਕਰਿ ਲੇਂ ਧਨ ਕੋ ਛੀਨਿ।
ਦਯਾ ਨ ਠਾਨਹਿਂ ਦੇਖਹਿਂ ਦੀਨਿ।
ਇਮ ਤਿਨ ਪਰ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰੀਜੈ[1]।
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਰਾਜ ਤੇਜ ਇਨ ਛੀਜੈ ॥੩੬॥
ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰਕ ਛਿਤਪਤਿ ਜੇ ਭਏ।
ਸਭਿ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨਜਾਉਂ ਕੋ ਕਿਯੇ।
ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਸਭਿ ਇਮਾਨ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਇ ॥੩੭॥
ਅਬਿ ਨੌਰੰਗ ਬਡ ਕੁਮਤਿ ਉਠਾਈ।
ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇਤਿ ਬਿਨਸਾਈ।
ਜਬਰੀ ਕਰਹਿ ਜ਼ੁਲਮ ਮਦ ਮਾਨੀ।
ਪੀੜਤ ਪ੍ਰਜਾ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਠਾਨੀ[2] ॥੩੮॥
ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਨਜੋਂ ਜਾਇ ਬਿਦਤ ਹੀ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਅਬਿ ਰਹੈ ਨ ਕਿਤ ਹੀ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸਗਰੋ ਬਿਨਸਾਵੈ।
ਥਿਰੈ ਨ ਅਸ ਕੋ ਦੁੰਦਭਿ ਵਾਵੈ[3]।'
ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸ਼ਨਿ ਭਏ ਗੁਸਾਈਂ।
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕਰਿ ਕੂਚ ਪਯਾਨੇ।
ਪਹੁੰਚੇ ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਸਥਾਨੇ ॥੪੦॥
ਪੰਚਹੁਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਮਹਿਂ ਲੀਨੇ।
ਅਪਰ ਨ ਮਿਲਹਿਂ ਬਰਜ ਕਰਿ ਦੀਨੇ।
ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਜਗਤ ਮਹਿਂ ਰਾਖਨਿ।

---

[1]ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਲਓ ਕਿ..........।
[2]ਪਰਜਾ ਡਰਦੀ ਹੈ।
[3]ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਗਾਰਚੀ ਤੱਕ ਨਾ ਰਹੇਗਾ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੈਂ ਰਿਦੈ ਅਭਿਲਾਖਨਿ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਗੁਰ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੪॥

੩੫. [ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਚੋਰ ਅੰਨੇ ਹੋਏ। ਜੀਂਦ। ਆਗਰੇ]

੩੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੬

ਦੋਹਰਾ: ਖਟਕੜ ਗ੍ਰਾਮ ਸਮੀਪ ਹੀ, ਉਤਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ।
ਤਹਿਂ ਕੇ ਰਾਹਕ ਆਨ ਕਰਿ, ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਕੁਛ ਸੇਵ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਧਨ ਕੋ ਦੇ ਕਰਿ ਮੋਲ ਮੰਗਾਯੋ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਸੇਵ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੀ ਸਭਿ ਕੀਨਿ।
ਤ੍ਰਿਣ ਅਨਵਾਇ ਮੋਲ ਕੋ ਦੀਨਿ ॥੨॥
ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਤਹਿਂ ਕੇ ਤਬਿ ਆਏ।
ਪੁਸ਼ਟ ਤੁਰੰਗਮ ਦੇਖਿ ਲੁਭਾਏ।
ਮਿਲਿ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਮਸਲਤ ਠਾਨੇ।
'ਅਧਿਕ ਮੋਲ ਕੇ ਤੁਰੰਗ ਮਹਾਨੇ ॥੩॥
ਲੇਹੁ ਨਿਸਾ ਮਹਿਂ ਇਨਹੁਂ ਚੁਰਾਇ।
ਇਹ ਪਰਦੇਸੀ ਲਖਹਿਂ ਨ ਕਾਇ।
ਚਲੇ ਜਾਹਿਂਗੇ ਬਸ ਨ ਬਸਾਵੈ।
ਇਨ ਪੀਛੇ ਹਮ ਸਦਨ ਬੰਧਾਵੈਂ ॥੪॥
ਬੇਚਹਿਂਗੇ ਧਨ ਪਾਇ ਬਿਸਾਲਾ।
ਔਚਕ ਭਯੋ ਲਾਭ ਇਸ ਕਾਲਾ।'
ਇਮ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਗਿਨ[1] ਮਤਿ ਮੂੜੇ।
ਚਹੈਂ ਤੁਰੰਗਨ ਹੋਇ ਅਰੂੜੇ ॥੫॥
ਭਯੋ ਨਿਸਾ ਮਹਿਂ ਤਿਮਰ ਘਨੇਰਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪਤਿ ਭਏ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
ਤਸਕਰ ਬਨਿ ਰਾਹਕ ਸੋ ਆਏ।
ਹੇਰਿ ਤੁਰੰਗਨਿ ਕੇ ਨਿਯਰਾਏ ॥੬॥
ਖਸ਼ਟ ਚੋਰ ਖਟ ਘੋਰਨਿ ਹੇਤੁ।
ਹੁਇ ਡੇਰੇ ਕੇ ਨੇਰ ਸੁਚੇਤ।
ਜਾਵਤ ਪਹਿਰੁ ਜਾਗਤਿ ਰਹਜੋ।
ਤਾਕਤਿ ਰਹੇ ਨ ਹਯ ਕੋ ਗਹਜੋ ॥੭॥
ਢਰੀ ਜਾਮਨੀ ਤੇ ਅਲਸਾਯੋ।
ਨਿਕਟਿ ਬਿਲੋਕਹਿਂ ਤਿਨ ਲਖਿ ਪਾਯੋ।
ਖਸ਼ਟਹੁਂ ਖਟ ਘੋਰਨ ਕੀ ਓਰ।

---

[1] ਸੋਚ ਕੇ।

ਪਹੁੰਚਿ ਸਮੀਪੀ ਤੂਰਨ ਚੋਰ ॥੮॥
ਜਬਿ ਬੰਧਨ ਕਹੁ ਮੋਚਨ ਲਾਗੇ[1]।
ਅੰਧ ਭਏ ਤਤਕਾਲ ਕੁਭਾਗੇ।
ਹਟਿ ਆਗੇ ਤੇ ਗਏ ਪਿਛਾਰੀ।
ਜਬਹਿ ਦਾਮ ਦਿਸ਼ਿ ਭੁਜਾ ਪਸਾਰੀ[2] ॥੯॥
ਕਛੂ ਨ ਦੀਸਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪ੍ਰਹਾਨੀ[3]।
ਪਿਖਿ ਅਦਭੁਤ ਗਤਿ ਮਤਿ ਬਿਸਮਾਨੀ।
ਜਬਿ ਘੋਰਨਿ ਤੇ ਦੂਰ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਸਭਿ ਕੁਛ ਵਸਤੂ ਅੱਗ੍ਰ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥੧੦॥
ਹਯਨਿ ਸਮੀਪੀ ਹੋਵਹਿਂ ਹੇਰਿ।
ਤਿਮ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਨਾਸਹਿ ਫੇਰ।
ਇਹ ਬਿਧਿ ਲਖਿ ਅਜ਼ਮਤ ਜੁਤਿ ਜਾਨੇ।
ਦੀਨ ਹੋਇ ਸਭਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨੇ ॥੧੧॥
ਸਦਨ ਆਪਨੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਸੁਜਸੁ ਬਖਾਨਹਿਂ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ।
ਤਿਨ ਮਹੁਂ ਸਯਾਨੇ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
'ਇਹ ਗੁਰ ਸਮਰਥ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨ ॥੧੨॥
ਹੋਤਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੀਜੈ।
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਸੁਖ ਕੋ ਬਰ ਲੀਜੈ।'
ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਨੇ ਮਸਲਤ ਇਹ ਧਾਰੀ।
'ਗ੍ਰਾਮ ਕੂਪ ਖਾਰੀ ਸਭਿ ਬਾਰੀ[4] ॥੧੩॥
ਬਰ ਜਾਚਉ ਮੀਠਾ ਜਲ ਹੋਇ।
ਜਿਤੇ ਬਸਹੁ ਸੁਖ ਲਿਹੁ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਸਾਂਝਾ ਸਭਿ ਕੋ ਕਾਰਜ ਅਹੈ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਜੇ ਬਰ ਲਹੈਂ' ॥੧੪॥
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਦੂਧ ਦਧਿ ਲੀਨਿ।
ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਸੁ ਘ੍ਰਿੱਤ ਨਵੀਨ।
ਹੁਇ ਨਿਸ਼ਕਪਟ ਗਏ ਗੁਰ ਪਾਸ।

---
[1]ਰੱਸੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਗੇ।
[2]ਜਦ (ਖੁਹਲਣ ਵਾਸਤੇ) ਰੱਸੀ ਵੱਲ ਬਾਂਹ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ।
[3]ਨਿਗਾਹ ਨਾਸ਼ ਹੋਈ।
[4]ਸਭ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖਾਰਾ ਹੈ।

ਠਾਂਢੇ ਹੋਇ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ॥੧੫॥
'ਹਮ ਰਾਹਿਕ ਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧੂ।
ਅਧਮ ਉਧਾਰਨ ਤੁਮ ਪ੍ਰਿਯ ਸਾਧੂ।
ਮਹਿ ਮਹਿਂ ਮਹਿਮਾਂ ਮਹਾਂ ਮਹਾਂ ਹੈ[1]।
ਸੁਨਿਯਤਿ ਗੁਰੁ ਕੀ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਹੈ ॥੧੬॥
ਹਮ ਅਨਜਾਨ ਪਨੇ ਮਨ ਖੋਟੇ।
ਜਾਨਿ ਸਕਹਿਂ ਕਿਮ ਜੇ ਮਤਿ ਮੋਟੇ।
ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕੌ ਮਿਲਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਅਬਿ ਦਜਾਲ ਸੁਭਾਏ' ॥੧੭॥
ਸੁਨਿ ਅਕਪਟ ਗੁਰ ਕਹੜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
'ਭਲੇ ਲਖਹੁ ਆਏ ਇਸ ਕਾਲਾ।
ਨਿਜ ਅਪਰਾਧ ਬਿਦਤ ਕਹਿ ਦੀਨਿ[2]।
ਬਿਗਰੇ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ ॥੧੮॥
ਸਭਿ ਕੀ ਕਹਹੁ ਕਾਮਨਾ ਕੌਨ।
ਕਜ਼ਾ ਜਾਚਤ ਹੈਂ ਉਚਰੋ ਤੌਨ।'
ਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਕੋ ਰਾਹਕ ਜਾਨੀ।
ਬੰਦੇ ਪਾਨ ਬਖਾਨੀ ਬਾਨੀ ॥੧੯॥
'ਹਮਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸੀਮ ਜਹਿਂ ਤੀਕਾ[3]।
ਜਲ ਖਾਰੋ ਹੁਇ, ਮਿਲੈ ਨ ਨੀਕਾ।
ਆਪ ਅਹੋ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਮਹਾਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜਹਿਂ[4] ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਾ ॥੨੦॥
ਇਹਾਂ ਕੂਪ ਕੋ ਅਬਿ ਖਨਵਾਵਹੁ।
ਜਿਹ ਸਥਾਨ ਮੈਂ ਆਪ ਬਤਾਵਹੁ।
ਤਹਾਂ ਖਨਹਿਂ ਜਲ ਮੀਠਾ ਹੋਇ।
ਹਰਖਹਿਂ ਪਾਨ ਕਰਹਿਂ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੨੧॥
ਇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ।
ਸ਼ਰਧਾ ਰਾਵਰਿ ਕੇਰ ਬਚਨ ਕੀ।'
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰ ਧਨੁਖ ਸੰਭਾਰਾ।

---
[1]ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿੱਚ ਮਹਿਮਾ ਬਹੁਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੈ।
[2]ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
[3]ਪਿੰਡ ਦੀ ਹੱਦ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੈ।
[4]ਜਿੱਥੇ।

ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਇਕ ਤੀਰ ਨਿਕਾਰਾ ॥੨੨॥
ਸੰਧਿ ਪਨਚ ਮਹਿਂ[1] ਐਂਚਿ ਚਲਾਯੋ।
ਪਰਜੋ ਦੂਰ ਗੁਰ ਬਾਕ ਅਲਾਯੋ।
'ਜਹਿਂ ਲਗਿ ਬਾਨ ਹਮਾਰੋ ਗਯੋ।
ਤਹਿਂ ਲਗਿ ਜਲ ਮੀਠੋ ਕਰਿ ਦਯੋ ॥੨੩॥
ਤਿਸ ਤੇ ਉਰੇ ਕੂਪ ਜੋ ਲਾਵਹੁ।
ਜਲ ਮੀਠੇ ਹੁਇ ਪੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਹੁ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਰਾਹਕ ਗਨ ਹਰਖਾਏ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ॥੨੪॥
ਗੁਰੂ ਬਾਕ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
ਕੂਪ ਖਨਾਯਹੁ ਭਾ ਬਰਬਾਰੀ[2]।
ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਰਾਖੇ ਕਰ ਜੋਰਤਿ।
ਸੇਵਾ ਕੀਨਸਿ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਤਿ ॥੨੫॥
ਦਿਵਸ ਆਗਲੇ ਜ਼ੀਨ ਪਵਾਏ।
ਹਯ ਆਰੂਢਿ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਏ।
ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ 'ਜੀਂਦ' ਜਿਸ ਨਾਮ।
ਚਾਰਹੁਂ ਬਰਨ ਬਸਹਿਂ ਅਭਿਰਾਮ ॥੨੬॥
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਕੋ ਕੂਰ ਬਡੇਰਾ।
ਕਰਹਿ ਕੁਕਰਮਨਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਜ਼ੇਰਾ[3]।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਗੁਰੁ ਕੀਨੋ ਡੇਰਾ।
ਜਹਾਂ ਸਥਾਨ ਭਲੋ ਬਡ ਹੇਰਾ ॥੨੭॥
ਅੰਨ ਆਦਿ ਸਭਿ ਮੋਲ ਮੰਗਾਏ।
ਸਿੱਧ ਰਸੋਈ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਹਯ ਦੀਨਿ ਨਿਹਾਰੀ।
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਗੁਜ਼ਾਰੀ ॥੨੮॥
ਉਠੇ ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।
'ਕਰਹੁ ਕੂਚ' ਗੁਰ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
ਜ਼ੀਨ ਤੁਰੰਗਨ ਪਰ ਤਬਿ ਡਾਲੇ।
ਹੁਇ ਅਰੂਢ ਆਗੇ ਮਗ ਚਾਲੇ ॥੨੯॥

---

[1]ਚਿੱਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ।
[2]ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਲ।
[3]ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ।

ਨਰਦਕ ਦੇਸ਼[੧] ਬਿਖ਼ੇ ਗਮਨੰਤੇ।
ਮਜਲ ਅਲਪ ਕਰਿ ਪੁਨ ਉਤਰੰਤੇ।
ਜੀਂਦ ਪਰੇ ਇਕ ਹੈ ਗੁਰ ਥਾਨਾ।
ਤਹਾਂ ਕਰਨਿ ਡੇਰਾ ਹਮ ਜਾਨਾ[੨] ॥੩੦॥
ਆਗੈ ਥਾਉਂ ਬਿਦਤ ਨਹਿਂ ਕੋਈ।
ਸਿੱਖੀ ਅਲਪ ਹੁਤੀ ਤਿਤ ਜੋਈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿਂ ਕਿਨ ਥਾਨ ਬਨਾਯੋ।
ਸਿੰਘਨ ਬਿਖੈ ਨਹੀਂ ਬਿਦਤਾਯੋ ॥੩੧॥
ਨਗਰ ਆਗਰੇ ਮਾਰਗ ਜੌਨ।
ਕਰਿ ਕੈ ਸੇਧ ਚਲੇ ਗੁਰ ਤੌਨ।
ਪੰਥ ਬਿਖੈ ਨਹਿਂ ਕੀਨਿ ਮੁਕਾਮੂ।
ਉਤਰੇ ਨਹੀ ਕਿਸੀ ਨਰ ਧਾਮੂ ॥੩੨॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਗਮਨੇ ਜਾਇਂ ਅਗਾਰੀ।
ਉਤਰੈਂ ਜਾਮਨ ਦੇਹਿ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
ਕੋ ਸਿਖ ਸੰਤ ਮਿਲੈ ਸੁਖ ਪਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਪਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ॥੩੩॥
ਉਦਾਸੀਨ ਹੁਇ ਸਭਿ ਤੇ ਚਾਲੇ।
ਜਰ ਨੀਵੀਂ ਤੁਰਕਾਨ ਬਿਸਾਲੇ[੩]।
ਤਿਨਹੁਂ ਉਖਾਰਨਿ ਉੱਦਮ ਧਾਰਾ।
ਸਿਰ ਪਰ ਦੇ ਕਰਿ ਦੋਸ਼ ਉਦਾਰਾ ॥੩੪॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਲਗਿ ਗਮਨੇ ਗਏ।
ਅਲਪ ਮਜਲ ਕਰਿ ਨਿਸ ਉਤਰਏ।
ਭੋਜਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਰੁ ਨਿਹਾਰੀ।
ਮੋਲ ਮੰਗਾਵਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਅਹਾਰੀ ॥੩੫॥
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸਭਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।
ਨਗਰ ਆਗਰਾ ਤਬਿ ਨਿਯਰਾਨੇ।
ਤੁਰਕਨਿ ਕੀ ਸੋ ਭੀ ਰਜਧਾਨੀ।
ਬਾਸਹਿ ਚਿਰੰਕਾਲ ਤਿਸ ਥਾਨੀ ॥੩੬॥
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਉਪਬਨ ਲਗਵਾਏ।

---
[੧]ਬਾਂਗਰ ਦੇਸ਼।
[੨](ਕਵੀ ਦੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਉਥੇ ਡੇਰਾ ਕੀਤਾ ਅਸੀਂ ਖੋਜਿਆ ਹੈ।
[੩]ਜੜ ਬੜੀ ਨੀਵੀਂ ਹੈ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ।

ਖਰੇ ਸਫਲ[1] ਤਰੁਵਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਤੁਰਸ਼ ਮਧੁਰ ਮੇਵੇ ਜਿਨ ਮਹੀਆ।
ਰਖਵਾਰੇ ਬੈਠੇ ਜਹਿਂ ਕਹੀਆ ॥੩੭॥
ਕੇਤਿਕ ਦੀਰਘ ਬ੍ਰਿੱਛ ਉਤੰਗ।
ਤਿਨ ਪਰ ਬੋਲੈਂ ਅਨਿਕ ਬਿਹੰਗ।
ਸਭਿ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੁਤੋ ਬਿਸਾਲ।
ਬਾਗ਼ ਬਿਲੋਕਯੋ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥੩੮॥
ਬੀਚ ਰੌਂਸ[2] ਜਿਹ ਬਨੀ ਘਨੀ ਹੈ।
ਬਨੀ[3] ਬ੍ਰਿਛਨ ਕੀ ਫਲਨ ਸਨੀ ਹੈ[4]।
ਬੈਠਨਿ ਹੇਤੁ ਸਥੰਡਲ ਮਹਾਂ।
ਚਾਰ ਕੋਰ[5] ਜੁਤਿ ਸਿਰਜੇ ਤਹਾਂ ॥੩੯॥
ਮੰਦਰ ਬਨਯੋ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦਰਵਾਜੇ।
ਸੁੰਦਰ ਦੇਤਿ ਅਨੰਦ ਬਿਰਾਜੇ[6]।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
ਕਰੈਂ ਬਿਲੋਕਨਿ ਉਪਬਨ ਰੂਰੇ[*] ॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਆਗਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਗਵਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੫॥

---

[1]ਸਹਿਤ ਫਲਾਂ ਦੇ।
[2]ਬਗੀਚੇ ਦੀ ਪਟੜੀ।
[3]ਬਗੀਚੀ।
[4]ਫਲਾਂ ਦੇ ਸਹਿਤ ਹੈ।
[5]ਕੋਨੇ।
[6]ਬਿਰਾਜਦਿਆਂ।
[*]ਬਾਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਵਾ: ਖਾ: ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਖੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤੇ ਆਗਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਹਸਨ ਅਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਆਗਰੇ ਆਏ। ਇਤਿਹਾਸ ਗੁਰੂ ਖਾ: (ਹਿੰਦੀ) ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਆਕਰਖਣ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਥੁਰਾ ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਫਿਰ ਆਗਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਆਏ। ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਮਾਈ ਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਈ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਕੇ ਬਾਗ਼ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਵਿੱਚ ਦਸੀ ਘਟਨਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਾਅਜ਼ੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣਾ ਬੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।

੩੬. [ਅਯਾਲੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈਣ ਗਿਆ ਫੜਿਆ ਗਿਆ]

੩੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੭

ਦੋਹਰਾ: ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਭੇ,
ਪਿਖਿ ਰਮਨੀਕ ਸਥਾਨ।
ਉਤਰੇ ਕਰਿ ਕੇ ਹਯ ਖਰੇ,
ਬੰਧਨ ਕਰਿ ਦਿਢ ਪਾਨ[1] ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਨਿਜ ਨਿਜ ਅਸੁ[2] ਢਿਗ ਸਿਖ ਤਬਿ ਬੈਸੇ।
ਚਿਤਵਤਿ -ਗੁਰੂ ਕਰਹਿਂ ਅਬਿ ਕੈਸੇ-।
ਦੇਖਹਿਂ ਬਾਗ ਪ੍ਰਭੂ ਬਹੁ ਭਾਂਤੇ।
ਇਤ ਕੋ ਆਵਤਿ ਉਤ ਕੋ ਜਾਤੇ ॥੨॥
ਬਹੁਰ ਸਥੰਡਲ ਪਰ ਚਢਿ ਫਿਰੈਂ।
ਆਵਨਿ ਜਾਨਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁ ਕਰੈਂ।
ਬਾਗ਼ ਪੌਰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਿਲੋਕਹਿਂ।
ਅਪਰ ਦਿਸ਼ਨਿ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰੋਕਹਿਂ ॥੩॥
ਫਿਰਹਿਂ ਕਦਮ ਪੋਸ਼ੀ[3] ਕਹੁ ਕਰਤੇ।
ਉਪਬਨ ਦਰ ਕੋ ਬਹੁਤ ਨਿਹਰਿਤੇ।
ਤਿਸ ਛਿਨ ਏਕ ਅਯਾਲੀ ਆਯੋ।
ਅਜਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਫਿਰਤਿ ਚਰਾਯੋ ॥੪॥
ਗਮਨਤਿ ਦੇਖਿ ਹਕਾਰਜੋ ਤਾਂਹੀ।
ਸੁਨਿ ਗੁਹਾਰ ਚਲਿ ਆਯੋ ਪਾਹੀ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਪਗ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
ਤਬਿ ਗੁਰਦੇਵ ਕਹੀ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ॥੫॥
'ਹਮਰੋ ਕਾਮ ਏਕ ਕਰਿ ਆਉ।
ਨਿਜ ਮਿਹਨਤ ਲੇ ਕਰਿ ਪੁਨ ਜਾਉ।
ਅਜਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹਮ ਰਹਹਿਂ ਬਿਲੋਕਤਿ।
ਰਾਖਹਿਂਗੇ ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਰੋਕਤਿ' ॥੬॥
ਸੁਨਤਿ ਅਯਾਲੀ ਲਬੁ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਜੋ।

---

[1] ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤਕੜੇ ਬੱਧੇ।
[2] ਘੋੜੇ।
[3] ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਦਮੀ = ਪੈਰ ਆਗੇ ਧਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਟਹਿਲਣਾ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਤੇ 'ਕਦਮ ਪੇਸ਼ੀ' ਉਲਟਾ ਕੇ ਬਨਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨੇ 'ਪੇਸ਼ੀ' ਦਾ 'ਪੋਸ਼ੀ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ, ਟਹਿਲਣ ਦਾ ਹੀ ਸਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਗਜਾਨੀ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਦਮ ਬੋਸੀ = ਪੈਰ ਚੁੰਮਣਾ' ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਪੈਰ ਚੁੰਮਣ ਦਾ ਭਾਵ ਏਥੇ ਅਪ੍ਰਸੰਗਕ ਹੈ।

ਅਰੁ ਬਡ ਪੁਰਖ ਸੁ ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਰ੍ਯੋ।
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਦੀਜਹਿ ਫੁਰਮਾਇ।
ਕਾਰਜ ਕਰਿਹੌਂ ਜਥਾ ਰਜਾਇ' ॥੭॥
ਮਾਨੀ ਬਾਤ ਸੁ ਕਰ੍ਯੋ ਨਿਹਾਰਨਿ।
ਹੁਤੀ ਛਾਪ ਕਰ[1] ਕਰੀ ਨਿਕਾਰਨ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਬਹੁਤ ਮੋਲ ਕੋ ਹੀਰਾ।
ਉੱਜਲ ਅਸ਼ਟ ਕੋਰ ਕਰਿ ਚੀਰਾ ॥੮॥
ਦਈ ਅਯਾਲੀ ਕੇ ਤਬਿ ਕਰਿ ਮੈਂ।
ਕਰ੍ਯੋ ਬਹੁਰ 'ਲੇ ਜਾਹੁ ਨਗਰ ਮੈਂ।
ਦੋਇ ਰਜਤਪਣ ਕੋ ਪਕਵਾਨ।
ਹੋਇ ਸਨਿਗਧ ਅਧਿਕ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ॥੯॥
ਗਹਿਣੇ ਧਰਹੁ ਛਾਪ ਕੋ ਜਾਵਹੁ।
ਸੋ ਅਬਿ ਹੀ ਪੁਰਿ ਤੇ ਲੈ ਆਵਹੁ।'
ਸੁਨਤਿ ਅਯਾਲੀ ਨੇ ਤਬਿ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਮੋ ਪਰ ਚੀਰ ਸੁ ਜੀਰਣ[2] ਰਹ੍ਯੋ ॥੧੦॥
ਕਿਸ ਮਹਿਂ ਆਨੌਂ ਪਾਇ ਮਿਠਾਈ।
ਆਛੀ ਰਹੈ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ਖਾਈ।'
ਤਬਿ ਗੁਰੂ ਅਪਣੇ ਊਪਰ ਕੇਰਾ।
ਹੁਤੋ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਮੋਲ ਬਡੇਰਾ ॥੧੧॥
ਲਿਯੋ ਉਤਾਰਿ ਦਿਯੋ ਕਰ ਤਾਂਹੀ।
'ਕਹ੍ਯੋ ਪਾਇ ਆਨਹੁਂ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।
ਬਿਲਮ ਨ ਕੀਜਹਿ ਗਮਨਹੁ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਜਾਇ ਖਰੀਦ ਨ ਸੰਕਹੁ ਉਰ ਮੈਂ' ॥੧੨॥
ਪਟੀ ਕਾਮਰੀ ਬਿਖੈ ਛਪਾਇ[3]।
ਚਲ੍ਯੋ ਆਯਾਲੀ ਪੁਰਿ ਦਿਸ਼ਿ ਧਾਇ।
ਮਤੀਦਾਸ ਥਿਰ ਦੂਰ ਦਿਵਾਨ।
ਦੇਖਿ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਿਯ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ[4] ॥੧੩॥
ਆਇ ਸਮੀਪ ਬੂਝਿਬੋ ਕੀਨਿ।

---

[1]ਹੱਥ ਦੀ ਛਾਪ (ਸੋ)।
[2]ਪੁਰਾਣਾ।
[3]ਪਾਟੀ ਹੋਈ ਕੰਬਲੀ ਵਿਚ (ਦੁਸ਼ਾਲਾ) ਛੁਪਾਕੇ।
[4]ਕੀਤੀ ਕਿਰਿਆ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਕੇ।

'ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਕੇ ਕਰ ਤੁਮ ਦੀਨ?
ਕਹਾਂ ਪਠਜੋ? ਕਜਾ ਲਜਾਵਨਿ ਕਰੈ?
ਗਮਨਜੋਂ ਨਗਰ ਛਿੱਪ੍ਰਤਾ ਧਰੈ' ॥੧੪॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਹ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
'ਹਮ ਕੋ ਛੁਧਾ ਲਗੀ ਅਧਿਕਾਈ।
ਕੁਛ ਪਕਵਾਨ ਮੰਗਾਵਨ ਠਾਨਾ।
ਤੁਮ ਭੀ ਛੁਧਤਿ ਕੀਜਿਯਹਿ ਖਾਨਾ' ॥੧੫॥
ਮਤੀਦਾਸ ਬੋਲਜੋ ਕਰ ਜੋਰਿ।
'ਮੁਝ ਢਿਗ ਹੁਤੇ ਰਜਤਪਣ ਔਰ।
ਸੋ ਪਠਿ ਦੇਤਿ ਛਾਪ ਕਜੋਂ ਦਈ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਬੱਜ੍ਰ[1] ਮੋਲ ਬਹੁ ਮਈ ॥੧੬॥
ਬਹੁਰ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਬਿਗਰਹਿ ਰੰਗ।
ਰਹੈ ਨ ਅਸ ਜੇ ਪਹਿਰਹੁ ਅੰਗ।
ਅਪਰ ਬਸਤ੍ਰ ਲੇ ਕਰਿ ਸਿਖ ਜਾਤੇ।
ਆਨਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ ਜਥਾ ਰੁਚਿ ਖਾਤੇ' ॥੧੭॥
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਜੋ 'ਬਿਲਮ ਇਮ ਲਾਗਤਿ।
ਪੁਰਿ ਗਜਾਤਾ, ਭੇਜਜੋ, ਗਾ ਭਾਗਤਿ[2]।
ਖੁਰਜੀ ਖੋਲਿ ਰਜਤਪਣ ਲੇਤਿ।
ਸਿਖ ਸੁਚੇਤ ਕਰਿ[3] ਤਿਸ ਕੇ ਦੇਤਿ ॥੧੮॥
ਗਰੀ ਬਜਾਰ ਨਹੀਂ ਜਿਨ ਹੇਰਾ।
ਆਵਤਿ ਜਾਤੇ ਲਾਗਤਿ ਦੇਰਾ।'
ਬਾਕ ਅਪੂਰਬ ਗੁਰ ਕੇ ਸੁਨਿਕੈ।
ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨਿ ਰਹਜੋ ਮਨ ਗੁਨਿ ਕੈ ॥੧੯॥
-ਇਨਹੁਂ ਕਹੀ ਨਹਿਂ ਕਬਿਹੂੰ ਐਸੇ।
ਕਹਾਂ ਛੁਧਾ ਅਰੁ ਬੋਲਹਿਂ ਕੈਸੇ।
ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਕਜਾ ਰਚਨਾ ਰਚੀ!
ਦਈ ਛਾਪ ਹੀਰਾ ਬਿਚ ਖਚੀ ॥੨੦॥
ਬਿਸਮਤ ਸਿੱਖਨਿ ਸੰਗ ਸੁਨਾਇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਫੇਰਜੋ ਅਪਰ ਸੁਭਾਇ।

---

[1]ਹੀਰਾ।
[2]ਭੱਜਾ ਗਿਆ ਹੈ।
[3]ਸਿਖ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਦੇ (ਭਾਵ ਸ਼ਹਿਤ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦੱਸਦੇ)।

ਬੰਧਿ ਤੁਰੰਗ ਤਰੋਵਰ ਸਾਥ।
ਬੈਠਿ ਆਇ ਸਕਲ ਢਿਗ ਨਾਥ ॥੨੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਐਸੇ ਫੁਰਮਾਇ।
'ਰਹੀਅਹਿ ਪਿਖਤਿ ਅਜਾ[1] ਸਮੁਦਾਇ।
ਚਲੀ ਨ ਜਾਇੰ ਗਰੀਬ ਅਯਾਲੀ।
ਆਵਤਿ ਲਗਿ ਸਭਿ ਰਖਹੁ ਸੰਭਾਲੀ' ॥੨੨॥
ਤਬਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਮਾਨਜੋਂ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ ਅਜਾ ਕੀ ਓਰ।
ਅਬਹਿ ਅਯਾਲੀ ਕੋ ਜੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਸੁਨੀਅਹਿ ਗਨ ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਅਵਿਦਾਤ ॥੨੩॥
ਲੇ ਕਰਿ ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਗਯੋ।
ਬਡੇ ਬਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਤਿ ਭਯੋ।
ਦੇਖੀ ਜਾਇ ਹਾਟ ਹਲਵਾਈ।
ਜਹਿਂ ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਠਾਈ ॥੨੪॥
ਖਰੋ ਹੋਇ ਕਰਿ ਹਾਥ ਉਭਾਰਾ।
ਦੇਤਿ ਮੁੰਦਰੀ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ।
'ਇਹ ਰਾਖਹੁ ਗਹਿਣਾ ਢਿਗ[2] ਲੈਹੌਂ।
ਦੋਇ ਰਜਤਪਣ ਸੌਦਾ ਦੈ ਹੌਂ' ॥੨੫॥
ਜਬਹਿ ਬਾਨੀਅਹਿ ਕਰ ਮਹਿਂ ਲੀਨਿ।
ਬਹੁ ਮੋਲਾ ਪਿਖਿ ਹੀਰਾ ਚੀਨਿ।
ਮਨ ਬਿਸਮਾਨਜੋ ਬੂਝਨਿ ਠਾਨਜੋਂ।
'ਇਹ ਤੈਂ ਕਹਹੁ ਕਹਾਂ ਤੇ ਆਨਜੋਂ ॥੨੬॥
ਕਿਸ ਉਮਰਾਵ ਹਾਥ ਕੀ ਅਹੈ।
ਤੋਹਿ ਉਚਿਤ ਨਹਿਂ, ਕਿਮ ਤੂੰ ਕਹੈ[3]।
ਤਸਕਰ ਕਰਿ ਚੋਰੀ ਕਹੁ ਲਜਾਯਹੁ।
ਕੈ ਬੰਚਕ[4] ਹਤਿ ਕਰਿ ਕਿਸ ਆਯਹੁ ॥੨੭॥
ਕਹਹੁ ਸਾਚ ਨਤੁ ਦੇਉਂ ਗਹਾਇ।
ਇਹ ਸੌਦਾ ਮੋ ਕਹੁ ਦੁਖਦਾਇ।'

---

[1]ਬੱਕਰੀਆਂ।
[2]ਇਹ ਅਪਨੇ ਪਾਸ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਲਵੋ।
[3]ਕਿਵੇਂ ਤੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ (ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਲੈ)।
[4](ਤੂੰ) ਠੱਗ ਹੈਂ।

ਡਰਤਿ ਅਯਾਲੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਇਕ ਉਮਰਾਵ ਬਾਗ਼ ਮਹਿਂ ਆਯੋ ॥੨੮॥
ਦੇ ਮੋ ਕਹੁ ਹਿਤ ਪਠਜੋ ਮਿਠਾਈ।
ਨਹਿਂ ਚੋਰੀ ਕਰਿ ਮੈਂ ਇਹ ਪਾਈ।
ਦੇਹਿ ਰਜਤਪਣ ਤਬਿ ਇਹ ਲੈ ਹੈ[1]।
ਛੁਧਿਤ ਛਿੱਪ੍ਰ, ਇੱਛਤ ਸੋ ਖੈ ਹੈ[2]' ॥੨੯॥
ਧੀਰਜ ਬਾਕ ਸੁਨੇ ਹਲਵਾਈ।
ਗਹੀ ਤਰਾਜੂ ਤੁਲਨਿ ਮਿਠਾਈ।
ਜਬਹਿ ਤੋਲ ਕਰਿ ਪਾਵਨ ਲਾਗਾ।
ਪੱਲਾ ਕਰਜੋ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਆਗਾ ॥੩੦॥
ਪਿਖਤਿ ਅਚੰਭੈ ਹੁਇ ਹਲਵਾਈ-।
ਇਹ ਮੂਰਖ ਕਜਾ ਕਰਹਿ ਬੁਰਾਈ।
ਬਸਤ੍ਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਤਪਣ ਕੇਰਾ।
ਹਿਤ ਪਕਵਾਨ ਬਿਗਾਰ ਬਡੇਰਾ ॥੩੧॥
ਸਹੀ ਚੋਰ ਇਹ ਜਾਨਜੋਂ ਜਾਇ।
ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਅਸ ਬਸਤ੍ਰ ਗਵਾਇ।
ਬਡ ਮੂਰਖ ਕੀਮਤਿ[3] ਨਹਿਂ ਜਾਨਹਿਂ।
ਲਜਾਇ ਚੁਰਾਇ ਬਿਗਾਰਨਿ ਠਾਨਹਿਂ- ॥੩੨॥
ਉਠਜੋ ਹਾਟ ਪਰ ਤੇ ਹਲਵਾਈ।
ਗਹੀ ਭੁਜਾ ਦਿਢ ਭਾਜ ਨ ਜਾਈ।
ਜਹਿਂ ਚਬੂਤਰਾ ਬਡ ਕੁਤਵਾਲੀ[4]।
ਤਹਿਂ ਲੇ ਗਮਨਜੋ ਤ੍ਰਸਤਿ ਬਿਸਾਲੀ ॥੩੩॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰਨਿ ਮੈਂ ਥਿਰ ਕੁਤਵਾਲ।
ਪਕਰਹਿ ਚੋਰ ਯਾਰ ਜਹਿਂ ਜਾਲ।
ਤਿਹ ਠਾਂ ਠਾਂਢੇ ਹੋਇ ਪੁਕਾਰਾ।
'ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ! ਕਾਜ ਹਮਾਰਾ ॥੩੪॥
ਇਹ ਬੰਚਕ ਕੈ ਤਸਕਰ ਕੋਈ।
ਵਸਤੁ ਅਜਾਇਬ ਹੈਂ ਢਿਗ ਦੋਈ।

---
[1]ਰੁਪਏ ਦੇਕੇ ਓਹ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏਗਾ।
[2]ਭੁੱਖਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀ ਖਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[3]ਮੁੱਲ (ਦੁਸ਼ਾਲੇ) ਦਾ।
[4]ਕੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਚਬੂਤਰਾ।

ਗਹਿਣੇ ਧਰਨਿ ਹੇਤੁ ਇਹ ਲਜਾਯੋ।
ਅਸਮੰਜਸ ਪਿਖਿ ਮੈਂ ਲਖਿਪਾਯੋ ॥੩੫॥
ਮਮ ਸਿਰ ਦੋਸ ਨ ਆਵੈ ਕੋਈ।
ਤੁਮ ਹਦੂਰ[੧] ਕੀਨਿ ਮੈਂ ਸੋਈ।
ਕਰਿ ਲਿਹੁ ਨਿਰਨੈ ਹੁਇ ਜਿਸ ਭਾਂਤੀ।
ਤਸਕਰ, ਬਾਟਪਾਰ ਕਿਹ ਘਾਤੀ[੨]' ॥੩੬॥
ਇਮ ਕਹਿ ਦੋਨੋਂ ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
ਧਰਿ ਦੀਨੇ ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਪਿਖਿ ਕੁਤਵਾਲ ਬਿਸਾਲੀ ਮੋਲ।
ਤਾੜਯੋ ਕਹਿ ਕਰਿ ਕ੍ਰੂਰ ਜਿ ਬੋਲ ॥੩੭॥
'ਕਹਹੁ ਸਾਚ ਨਤੁ ਦੈ ਹੌਂ ਫਾਂਸੀ।
ਕਹਿਂ ਤੇ ਆਨੇ ਘਾਤ ਬਿਸਾਸੀ[੩]।
ਸਕਲ ਖੋਜ ਕੋ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਪ੍ਰਾਨ ਤੁਰਤ ਤੁਵ ਜਾਇਂ ॥੩੮॥
ਸਭਿ ਨਰ ਤਿਸ ਕੇ ਮੁਖ ਕੋ ਹੇਰਤਿ।
ਸੁਨਿਬੇ ਹੇਤੁ ਕਹਨਿ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਤਿ।
ਤ੍ਰਸਤਿ ਬਿਸਾਲ ਅਯਾਲੀ ਬੋਲਯੋ।
'ਚੋਰ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਕਿਸ ਘਰ ਫੋਲਯੋ[੪] ॥੩੯॥
ਨਹਿਂ ਬਟਵਾਰ ਨ ਬੰਚਕ ਕੋਈ।
ਸੁਨਿਯਹਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਜਥਾ ਇਹ ਹੋਈ।
ਅਜਾ ਚਰਾਵਤਿ ਵਹਿਰ ਫਿਰੰਤਾ।
ਆਯੋ ਉਪਬਨ ਨਿਕਟਿ ਤਿਖੰਤਾ ॥੪੦॥
ਤਹਿਂ ਉਮਰਾਵ ਮਹਾਨ ਸਮਾਨਾ।
ਉਤਰਯੋ ਆਨਿ ਤੁਰਤ ਹੀ ਜਾਨਾ।
ਆਵਤਿ ਮੋ ਕਹੁ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।
ਦੀਨਿ ਮੁੰਦਰੀ ਹਾਥ, ਅਲਾਯੋ ॥੪੧॥
-ਇਸ ਕੋ ਧਰਿ[੫] ਲੇ ਆਉ ਮਿਠਾਈ।
ਬੀਚ ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਲੇਹੁ ਪਵਾਈ-।

---

[੧]ਤੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ।
[੨]ਧਾੜਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ।
[੩]ਹੇ ਵਿਸਾਹ ਘਾਤ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।
[੪]ਮੈਂ ਚੋਰ ਹੋਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਚੋਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
[੫](ਗਹਿਣੇ) ਧਰਿਕੈ।

ਆਨਿ ਉਤਾਇਲ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀਨੀ।
ਲਖਿ ਕਰਿ ਤਸਕਰ ਭੁਜ ਗਹਿ ਲੀਨੀ[੧] ॥੪੨॥
ਬਰਜਿ ਬਰਜਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮੁਝਾਯੋ।
ਨਾਹਕ ਜਬਰੀ ਤੇ ਗਹਿ ਲਜਾਯੋ।
ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਖਸ਼ਟ ਅਸਵਾਰ।
ਜਾਨਹੁੰ ਤਸਕਰ ਕੈ ਬਟਪਾਰ ॥੪੩॥
ਕੈ ਕਿਸ ਥਲ ਕੌ ਬਡ ਸਰਦਾਰ।
ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਲੇਹੁ ਨਿਰਧਾਰ।
ਕਹੌਂ ਨ ਕੂਰ, ਹੇਰਿ ਤਿਨ ਲੀਜਹਿ।
ਬੂਝਹੁ ਚਲਿ ਕਰਿ ਨਿਰਨੈ ਕੀਜਹਿ ॥੪੪॥
ਮੋ ਮਹਿਂ ਦੋਸ਼ ਹੋਇ ਜੇ ਕੋਈ।
ਚਹਹੁ ਸਾਸਨਾ ਦੀਜਹਿ ਸੋਈ।'
ਇਮ* ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਹੀ ਲਖ੍ਯੋ ਅਯਾਲੀ।
ਨਿਰਨੇ ਕਰਿਬੇ ਚਹ੍ਯੋ ਬਿਸਾਲੀ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਅਯਾਲੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੬॥

---

[੧](ਇਸ ਹਲਵਾਈ ਨੇ ਮੇਰੀ) ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਈ ਹੈ।
*ਪਾ:-ਜਬਿ।

੩੭. [ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ]

੩੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੮

ਦੋਹਰਾ: ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ[1] ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ,
ਸਾਚ ਲਖਨਿ ਕੇ ਹੇਤੁ।
ਜੁਗਲ ਸਿਪਾਹੀ ਸੋਂ ਕਹਜੋ,
'ਗਮਨਹੁਂ ਸੰਗ ਸੁਚੇਤ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਜਾਹੁ ਇਸ ਸੰਗ।
ਪਿਖਹੁ ਤਹਾਂ ਅਸਵਾਰਨਿ ਢੰਗ।
ਨਾਉਂ ਗਾਉਂ ਬੂਝਹੁ ਸਭਿ ਭਾਂਤੀ।
ਆਵਨਿ ਜਾਨਿ ਕਹਾਂ ਕੋ, ਜਾਤੀ[2]? ॥੨॥
ਕਿਸ ਥਲ ਕੇ ਹੁਇ ਹੈਂ ਸਰਦਾਰ?
ਨਾਂਹਿ ਤ ਲਖੇ ਪਰਹਿਂ ਬਟਪਾਰ।
ਮਾਲ ਖਸੋਟਨਿ ਕਿਸ ਕੋ ਆਏ।
ਬੈਠਿ ਵਹਿਰ ਜਿਨ ਅਸਨ ਮੰਗਾਏ ॥੩॥
ਜਿਮ ਭਾਜਹਿਂ ਨਹਿਂ, ਸੋ ਗਤਿ ਕੀਜੈ।
ਭੇਦ ਮਧੁਰ ਬਾਕਨਿ ਤੇ ਲੀਜੈ।
ਇਕ ਤਹਿਂ ਰਹਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਇਕ ਆਵੈ।
ਜਥਾ ਹੋਇ ਤਿਮ ਆਨਿ ਸੁਨਾਵੈ' ॥੪॥
ਕਰਜੋ ਅਗਾਰੀ ਤਬਹਿ ਅਯਾਲੀ।
ਚਲੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਥ ਉਤਾਲੀ।
ਖੜਗ ਸਿਪਰ ਜਿਨ ਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਉਪਬਨ ਕੋ ਗਮਨੇ ਸੰਗ ਲੀਨ ॥੫॥
ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਤੇ ਜਬੈ।
ਮਤੀਦਾਸ ਇਮ ਬੋਲਜੋ ਤਬੈ।
'ਪਠਜੋ ਆਪ ਕੋ ਆਵਤਿ ਸੋਈ।
ਆਨਜੋ ਅਸਨ ਭਿ ਨਾਂਹਿਨ ਜੋਈ' ॥੬॥
ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਵਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਜੋ।
'ਆਵਤਿ ਉਹੀ ਠੀਕ ਤੁਮ ਲਹਜੋ।
ਤਊ ਜਾਨੀਅਹਿ ਬਨਜੋ ਕੁਸੂਤ।
ਆਨੇ ਸੰਗ ਦੋਇ ਜਮਦੂਤ ॥੭॥

---

[1]ਪਿਛਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ਅੰਕ ੩੪ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ 'ਕੁਤਵਾਲ' ਸਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।
[2]ਕਿਸ ਜਾਤ ਦੇ ਹਨ।

ਨਹਿਂ ਸੌਦਾ ਆਨਜੋਂ ਇਮ ਲਖੀਯਤਿ।
ਅੱਗ੍ਰ ਜੁਗਨਿ ਕੇ ਛੂਛੋ ਪਿਖੀਯਤਿ[1]।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਤੀਦਾਸ ਤੇ ਆਦਿ।
ਗੁਰੁ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਭੇ ਬਿਸਮਾਦਿ ॥੮॥
-ਪਾਨ ਅਯਾਲੀ ਕੇ ਪਕਵਾਨ।
ਅਨਵਾਵਨਿ ਕਰਿ ਚਾਹਤਿ ਖਾਨ।
ਜੇ ਨਿਤ ਸੁਚਿ ਸੋਂ ਕਰਤਿ ਅਹਾਰ।
ਅਬਿ ਬਿਲੋਕਿ ਕਜਾ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰ ॥੯॥
ਦੋ ਜਮਦੂਤ ਆਵਤੇ ਸਾਥ।
ਕਹਾਂ ਰਚੀ ਗਤਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਨਾਥ-।
ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਨਿ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਨਹਿਂ ਬੋਲੇ, ਪ੍ਰਣ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਰੀ[2] ॥੧੦॥
ਬ੍ਰਿਧ ਕੇ ਬੰਸ ਸਾਧੁ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਹੋਨਹਾਰ ਪਰ ਮਨ ਦ੍ਰਿੜ ਕਿੱਤਾ।
-ਜੋ ਗੁਰ ਕਰਹਿਂ ਭਲੀ ਸਭਿ ਹੋਇ।
ਕੋਟਿ ਜਤਨ ਤੇ ਮਿਟਹਿ ਨ ਸੋਇ- ॥੧੧॥
ਇਮ ਲਖਿ ਕੈ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੁਇ ਰਹਜੋ।
ਭਲੀ ਕਿ ਬੁਰੀ ਨਹੀਂ ਬਚ ਕਹਜੋ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਪਹੁੰਚੇ ਚਲਿ ਤੀਨੋ।
ਉਪਬਨ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੀਨੋ ॥੧੨॥
ਖਰੇ ਹਜ਼ੂਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹੋਇ।
ਬੂਝੇ 'ਕਿਤ ਤੇ ਹਹੁ ਤੁਮ ਕੋਇ?
ਕਹਾਂ ਨਾਮ ਕਿਸ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸੰਤੇ?
ਕਿਤ ਤੇ ਆਇ ਕਹਾਂ ਗਮਨੰਤੇ' ॥੧੩॥
ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਖਧਾਮੂ।
'ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਹੈ ਹਮ ਨਾਮੂ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕਰੁਨਾ ਅਹੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਮੈਂ ਕਹੈਂ ॥੧੪॥
ਬਿਚਰਹਿਂ ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
ਥਿਰ ਹੁਇ ਬਸਹਿਂ ਨਹੀਂ ਇਕ ਥਾਇਂ।'

---

[1]ਦੋਹਾਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਖਾਲੀ ਆਂਵਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
[2]ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ (ਪਹਿਲੋਂ) ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਸੀ।

ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਤे ਤਿਸ ਠੌਰਾ।
ਗਮਨਜੋ ਏਕ ਸਿਪਾਹੀ ਦੌਰਾ ॥੧੫॥
ਸੰਗ ਅਯਾਲੀ ਕੈ ਇਕ ਖਰਜੋ।
ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਤਬਹਿ ਬੂਝਿਬੋ ਕਰਜੋ।
'ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਕਹਾਂ ਮਿਠਾਈ।
ਨਹਿਂ ਆਨਜੋ ਕੁਛ ਨਿਕਟਿ ਇਥਾਈ[1]' ॥੧੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਜੋਰਿ ਕਹਜੋ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
'ਗਹਜੋ ਬਾਨੀਏ ਦੇਖਿ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
ਚਲਿ ਚਬੂਤਰੇ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚਾਯੋ।
ਛੀਨ ਮੋਹਿ ਤੇ ਤਹਾਂ ਰਖਾਯੋ ॥੧੭॥
ਹੀਰਾ ਹੇਰਿ ਮੁੰਦਰੀ ਮਾਂਹੀ।
ਧਰਿ ਅਦਾਲਤੀ ਅਪਨੇ ਪਾਹੀ।
ਨਿਰਨੇ ਕਰਨਿ ਹੇਤੁ ਪਠਿ ਦੋਇ।
ਇਕ ਤੋ ਗਯੋ ਬੂਝ ਕਰਿ ਸੋਇ ॥੧੮॥
ਇਮ ਮੋ ਕਉ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਨਿ ਗਈ।
ਅਬਿ ਗਮਨੋਂ ਸਭਿ ਹੀ ਕਹਿ ਦਈ[2]।'
ਜਾਇ ਅਯਾਲੀ ਅਜਾ ਸਮ੍ਹਾਰੀ।
ਗਯੋ ਸਿਪਾਹੀ ਸਕਲ ਉਚਾਰੀ ॥੧੯॥
'ਸੋਢੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਮਾਨਤਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੂ ਜਿਹ ਸਾਦਰ।
ਛਾਪ ਦੁਸ਼ਾਲਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।
ਖਟ ਅਸਵਾਰ ਸੰਗ ਤਿਹ ਹੇਰਾ[3]' ॥੨੦॥
ਸੁਨਿ ਅਦਾਲਤੀ ਉਰ ਹਰਖਾਨਾ।
ਔਚਕ ਭਲੋ ਆਪਨੋ ਜਾਨਾ।
-ਜਿਸ ਕੇ ਹਿਤ ਖੋਜਤਿ ਬਹੁ ਦੇਸ਼।
ਗਹਿਨ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਤ ਚਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੨੧॥
ਆਇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਅਬਿ ਗਯੋ।
ਖੋਜੈ ਕਹੂੰ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯੋ।
ਗਹਿ ਕਰਿ ਸੁਧਿ ਕੋ ਦੇਹਿਂ ਪਠਾਈ।

---

[1]ਇੱਥੇ।
[2](ਮੈਂ) ਹੁਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਗਲ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
[3]ਅਸਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਛੇਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ।

ਸ਼ਾਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਹਿ ਅਧਿਕਾਈ- ॥੨੨॥
ਇਮ ਠਹਿਰਾਇ ਬਿਚਾਰਤਿ ਔਰੇ।
-ਮਮ ਢਿਗ ਅਹੈਂ ਸਿਪਾਹੀ ਥੋਰੇ-।
ਕਿਲੇ ਦਾਰ ਕੇ ਪਹੁੰਚਯੋ ਪਾਸ।
ਸਰਬ ਬਾਰਤਾ ਕਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥੨੩॥
'ਤੁਝ ਮੁਝ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹ੍ਵੈ ਸ਼ਾਹੂ।
ਔਚਕ ਆਇ ਗਯੋ ਗੁਰ ਪਾਹੂ।
ਜਿਸ ਹਿਤ ਕਈ ਬਾਰ ਪਰਵਾਨੇ।
ਆਏ ਹੁਤੇ ਪਠੇ ਤਬਿ ਜਾਨਨੇ ॥੨੪॥
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਸਭਿ ਦੇਸ਼ਨਿ ਮਾਂਹੀ।
ਸ਼ਾਹੁ ਤਗੀਦ, ਪਾਇ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ[1]।
ਪੂਰਬ ਉੱਤਰ ਪਸ਼ਚਮ ਦੱਛਣ।
ਖੋਜਤਿ ਰਹੇ ਨ ਲਹਯੋ ਬਿਚੱਛਣ[2] ॥੨੫॥
ਸੋ ਤੁਮ ਫਤੇ ਲੇਹੁ ਇਸ ਕਾਲਾ।
ਗਹਿ ਲੀਜਹਿ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਹਾਲਾ[3]।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਰਾਖਹੁ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੇ।
ਸੁਧਿ ਪਠਿ ਦੇਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ' ॥੨੬॥
ਕਹਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਦੋਨਹੁਂ ਹਰਖਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਕਰਿ ਇਕ ਥਾਏਂ।
ਚਲਯੋ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲ।
ਬੋਲਤਿ ਮੋਦਤਿ ਕਰਤਿ ਉਤਾਲ ॥੨੭॥
ਜੋ ਉਪਬਨ ਕੀ ਹੈ ਦਿਸ਼ਿ ਚਾਰ[4]।
ਪਠੇ ਚਾਰ ਸੈਂ ਤਹਿਂ ਅਸਵਾਰ।
'ਬਨਿ ਸੁਚੇਤ ਹੁਜਹਿ ਸਭਿ ਠਾਢੇ।
ਹੋਹਿ ਨ ਅਸ ਭਾਜੈ ਬਨਿ ਗਾਢੇ ॥੨੮॥
ਵਹਿਰ ਬਾਗ਼ ਤੇ ਥਿਰ ਸਭਿ ਰਹੀਯਹਿ।
ਨਿਕਸਿ ਨ ਭਾਜਹਿ ਦਿਢ ਹ੍ਵੈ ਲਹੀਯਹਿ।'
ਆਪ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਅੰਤਰ ਜਾਇ।

---

[1](ਪਰ) ਲੱਭੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਤੇ ਭੀ।
[2]ਚਤੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਲੱਭੇ (ਅ)। ਚਤੁਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ) ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ।
[3]ਛੇਤੀ।
[4]ਚਾਰ ਪਾਸੇ।

ਲਿਏ ਸੰਗ ਮਾਨਵ ਸਮੁਦਾਇ ॥੨੯॥
ਸਤਿਗੁਰ ਬੈਠੇ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
ਦੋਨਹੁਂ ਠਾਢੇ ਭਏ ਅਗਾਰੇ।
ਬੂਝਨਿ ਲਗੇ 'ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਅਹੋ?
ਨਾਮ ਸਮੇਤ ਹਮਹਿਂ ਸਭਿ ਕਹੋ ॥੩੦॥
ਹਿੰਦੂ ਜਨ ਕੇ ਪੂਜ ਕਹਾਵਹੁ?
ਅਪਨੋ ਬਰਨ ਸਥਾਨ ਬਤਾਵਹੁ।'
ਸੁਨਿ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ ਕਹੈਂ।
'ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਹੈਂ ॥੩੧॥
ਹਮ ਤਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨ ਕੇ ਦਾਸੇ।
ਮੱਦ੍ਰ[1] ਦੇਸ਼ ਮਹਿਂ ਬਾਸ ਅਵਾਸੇ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮ ਹਮਾਰਾ।
ਕੁਲ ਸੋਢੀ ਜਗ ਮਹਿਂ ਉਜਿਆਰਾ[2]' ॥੩੨॥
ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲੂ।
ਲਖਯੋ ਭੇਦ ਬੋਲੇ ਤਤਕਾਲੂ।
'ਹੁਕਮ ਹਮਹੁਂ ਪਰ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇਰਾ।
ਪਰਵਾਨਾ ਭੇਜਯੋ ਬਹੁ ਬੇਰਾ ॥੩੩॥
ਇਕ ਹਮ ਪਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਠਾਯੋ।
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਸਭਿਨਿ ਜਨਾਯੋ।
-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਊ।
ਜਿਸ ਕੋ ਜਿਸ ਥਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਊ ॥੩੪॥
ਰਖਹੁ ਟਿਕਾਇ ਖ਼ਬਰ ਪਹੁਂਚਾਵਹੁ।
ਖੋਜਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਜਿਹ ਪਾਵਹੁ-।
ਅਬਿ ਆਗਵਨ ਅਚਾਨਕ ਭਯੋ।
ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਕਾਰਜ ਹੁਇ ਗਯੋ ॥੩੫॥
ਮਿਹਰਵਾਨਗੀ ਹਮ ਪਰ ਧਾਰਹੁ।
ਦੁਰਗ ਬਿਖੈ ਡੇਰਾ ਚਲਿ ਡਾਰਹੁ।
ਤੂਰਨ ਸੁਧਿ ਲਿਖਿ ਪਠਹਿਂ ਤੁਮਾਰੀ।
ਸੁਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ, ਜਿਮ ਕਰਹਿ ਉਚਾਰੀ ॥੩੬॥
ਹੁਇ ਹੈ ਤਥਾ, ਕਿ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਵੈ।

---

[1]ਪੰਜਾਬ।
[2]ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਕੈ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਤੁਮ ਕੋ ਛੁਟਕਾਵੈ।
-[1]ਕ੍ਯੋਂ ਤੁਮ ਗਹਹੁ-? ਆਦਿ ਇਸ ਬਾਤ।
ਜੇ ਹਮ ਕਹੁ ਬੂਝਹੁ ਬਿਰਤਾਂਤ ॥੩੭॥
ਹਮ ਤੇ ਉੱਤਰ ਲਹਹੁ ਨ ਕੋਈ[3]।
ਜਾਨਹਿਂ ਹਜ਼ਰਤ, ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ।
ਕਹਨਿ ਸੁਨਨਿ ਕੀ ਚਾਹਿ ਨ ਰਾਖਹੁ।
ਚਲਿਬੇ ਦੁਰਗ ਬਿਖੈ ਅਭਿਲਾਖਹੁ' ॥੩੮॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬੀਰ ਧੀਰ ਗੰਭੀਰ।
ਚਢਿਬੇ ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਯਹੁ ਤੀਰ।
ਭਏ ਅਰੂਢਿ ਬਾਗ ਤੇ ਚਾਲੇ।
ਪੰਚਹੁੰ ਸਿੱਖ ਭਏ ਚਢਿ ਨਾਲੇ ॥੩੯॥
ਸੰਗ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰ ਕੁਤਵਾਲ।
ਪੀਛੈ ਚਢੇ ਜਾਹਿਂ ਗੁਰ ਨਾਲ।
ਹੈਂ ਅਸਵਾਰ ਚਾਰ ਸੈ ਜੋਈ।
ਚਾਰੋਂ ਦਿਸ਼ਿ ਹ੍ਵੈ ਗਮਨੇ ਸੋਈ ॥੪੦॥
ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਪੰਥ ਮਝਾਰੀ।
ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਦੁਰਗ ਮਝਾਰੀ।
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਦੀਨਿ ਹਿਤ ਡੇਰੇ।
ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਤਿਸ ਬੇਰੇ ॥੪੧॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਹਿਤ ਤ੍ਰਿਣ ਅਰੁ ਦਾਨਾ।
ਲੀਨਿ ਮੰਗਾਇ ਖਰਚ ਜਸ ਜਾਨਾ।
ਪਾਕ ਸਿੱਧ ਕਰਿ[2], ਅਚਜੋ ਅਹਾਰਾ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਰਾਤਿ ਮਝਾਰਾ ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਆਗਰੇ ਦੁਰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੭॥

---

[1]ਭਾਵ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸਾਨੂੰ ਫੜਦੇ ਹੋ? -ਸਾਥੋਂ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਛ ਉੱਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ।
[2]ਰਸੋਈ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ।

੩੮. [ਦਿੱਲੀ ਆਉਣਾ]

੩੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੩੯

ਦੋਹਰਾ: ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਤਿਗੁਰੂ,
ਦੁਰਗ ਥਿਰੇ ਇਸ ਰੀਤਿ।
ਤੁਰਕ ਹਰਖ ਉਰ ਮਹਿਂ ਅਧਿਕ,
ਜਾਨਿ ਦੀਨ ਕੀ ਜੀਤ[1] ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਹੋਨਹਾਰ ਮੂਰਖ ਨਹਿਂ ਜਾਨਹਿਂ।
ਅਪਨੀ ਜਰਾਂ[2] ਲਗੀ ਕੋ ਹਾਨਹਿਂ।
ਸੰਗ ਦੁਰਗਪਤਿ ਕੇ ਕੁਤਵਾਲ।
ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕੀਨਸਿ ਤਿਸ ਕਾਲ ॥੨॥
ਲਿਖੀ ਬਨਾਇ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਤਬਿ ਅਰਜ਼ੀ।
'ਹਜ਼ਰਤ! ਪਾਇ ਆਪ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਰਾਖ੍ਯੋ ਰੋਕਿ ਦੁਰਗ ਮਹਿਂ ਸਾਦਰ ॥੩॥
ਉਤਰੇ ਹੁਤੇ ਬਾਗ ਮਹਿਂ ਆਇ।
ਹਮ ਤੂਰਨ ਗਮਨੇ ਸੁਧਿ ਪਾਇ।
ਪੰਚ ਸਊਰ ਸਾਥ ਜਿਨ ਔਰ।
ਆਨੇ ਸਾਥ ਜਾਇ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥੪॥
ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਜੈਸੇ।
ਲਿਖਿ ਪਰਵਾਨਾ ਪਠੀਅਹਿ ਤੈਸੇ।'
ਇਮ ਕਾਗਦ ਪਰ ਲਿਖ੍ਯੋ ਬਨਾਈ।
ਕਹ੍ਯੋ ਸਊਰ ਸੰਗ ਸਮੁਝਾਈ ॥੫॥
'ਨਹਿਂ ਬਿਲਮਹੁ ਬਿਸਰਾਮਹੁ ਥੋਰਾ[3]।
ਦੌਰ੍ਯੋ ਜਾਹੁ ਸ਼ਾਹਿ ਕੀ ਓਰਾ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਜਾਇ ਦੇਹੁ ਤਬਿ ਅਰਜ਼ੀ।
ਪਢਿ ਕਰਿ ਲਿਖਹਿ ਬਹੁਰ ਨਿਜ ਮਰਜ਼ੀ ॥੬॥
ਸਭਿ ਸੁਧਿ ਦੇਇ, ਆਉ ਤਤਕਾਲਾ।
ਲੇ ਇਨਾਮ ਕੋ ਦਰਬ[4] ਬਿਸਾਲਾ।'
ਸੁਨਿ ਸਊਰ ਹਯ ਦੀਨਿ ਨਿਹਾਰੀ।

---

[1] ਤੁਰਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਣ ਕੇ।
[2] ਜੜਾਂ।
[3] (ਰਾਹ ਵਿੱਚ) ਆਰਾਮ ਥੋੜਾ ਕਰਨਾ।
[4] ਇਨਾਮ ਦਾ ਧਨ।

ਜ਼ੀਨ ਪਾਇ ਕੀਨਸਿ ਅਸਵਾਰੀ ॥੭॥
ਦਿੱਲੀ ਕੇ ਮਗ ਕੋ ਤਬਿ ਚਾਲਾ।
ਬਿਲਮ ਬਿਹੀਨਾ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਮਹਿਂ ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿ।
ਅਧਿਕ ਥਕਹਿ ਬਿਸਰਾਮ ਸੁ ਠਾਨਹਿ ॥੮॥
ਦਿਨ ਦੋ ਇਕ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਈ।
ਅਰਜ਼ੀ ਸ਼ਾਹੁ ਸਮੀਪ ਪਠਾਈ।
ਨਵੀਸਿੰਦ ਨੇ ਖੋਲਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰੂ ਲੀਨਿ ਅਟਕਾਈ' ॥੯॥
ਸੁਨਿ ਹਰਖ੍ਯੋ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।
ਅਵਨੀ ਰਾਜ ਤੇਜ ਮਦਮੱਤਾ[1]।
ਕਹਿ ਤੂਰਨ ਉਮਰਾਵ ਚਢਾਯੋ।
ਲਸ਼ਕਰ ਸੰਗ ਸਮੂਹ ਪਠਾਯੋ ॥੧੦॥
ਸਭਿ ਹਜ਼ਾਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਸਵਾਰ[2*]।
ਚਲੇ ਆਗਰੇ ਪੰਥ ਮਝਾਰ।
ਨਰ ਪਠਿ ਪੁਨ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।
'ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਰਿ ਰਾਖਹੁ ਚੁਕਸਾਈ ॥੧੧॥
ਅਜ਼ਮਤਵੰਤਿ ਕਿਤਿਕ ਕਹਿਂ ਜਗ ਮਹਿਂ[3]।
ਛਲ ਕਰਿ ਛੁਟਿ ਜਾਹਿਂ ਨ ਮਗ ਮਹਿਂ।
ਘਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਗਤਿ ਰਖੀਅਹਿ।
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਢਿਗ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਲਖੀਅਹਿ ॥੧੨॥
ਕੋ ਰਾਜਾ ਰਜਪੂਤ ਨ ਆਵੈ।
ਲਰੈ ਅਚਾਨਕ ਗੁਰੂ ਛੁਟਾਵੈ।
ਤਯੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੇਤਿਕ ਖਗ ਧਾਰੀ।
ਕਰਹਿਂ ਮੁਚਾਵਨਿ ਮਰਹਿਂ ਕਿ ਮਾਰੀ[4] ॥੧੩॥
ਇਨ ਬਾਤਨਿ ਤੇ ਹੁਇ ਸਵਧਾਨ।
ਆਨਹੁਂ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਗੁਰੂ ਇਸ ਥਾਨ।
ਚਿਰੰਕਾਲ ਕੇ ਖੋਜਤਿ ਰਹੇ।

---

[1]ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਤੇਜ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮਸਤਿਆ ਹੋਇਆ।
[2]ਸਾਰੇ ੧੨ ਹਜ਼ਾਰ ਅਸਵਾਰ।
[*]ਇਤਨੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕਵਿ ਜੀ ਅੱਗੇ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।
[3]ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਕਈ (ਲੋਕ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[4]ਆਪ ਮਰਨ ਕਿ ਮਾਰ ਕੇ ਛੁਡਾਵਣਾ ਕਰਨ।

ਔਚਕ ਭੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਬਿ ਗਹੇ ॥੧੪॥
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਬਜਹਿ ਦੀਨ ਕੋ ਡੰਕਾ।
ਰਾਵ ਰੰਕ ਨਰ ਧਰਹਿਂ ਅਤੰਕਾ[1]।
ਸਿੱਧ ਮਨੋਰਥ ਅਬਿ ਹੁਇ ਮੋਰਾ।
ਟੂਟਹਿ ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਜ਼ੋਰਾ ॥੧੫॥
ਸ਼ਰਾ ਬਿਖੈ ਗੁਰ ਜਬਿਹੂੰ ਆਇ।
ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਆਪੇ ਬਨਿ ਜਾਇਂ[2]।
ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਪਿਤਾ ਇਨ ਭਯੋ[3]।
ਮੋਰ ਪਿਤਾਮੇਂ ਹੂਤਨਿ ਕਿਯੋ[4] ॥੧੬॥
ਤਬਿ ਰਾਜੇ ਰਜਪੂਤ ਬਵੰਜਾ।
ਕਰੇ ਛੁਟਾਵਨਿ ਤਿਨ ਭਯ ਭੰਜਾ।
ਸੋ ਸਿਮਰਹਿਂ ਜੇ ਗੁਰ ਉਪਕਾਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਬਟੋਰਨਿ[5] ਲਸ਼ਕਰ ਭਾਰਾ ॥੧੭॥
ਆਨਿ ਲਰਹਿਂ ਨਹਿਂ ਲੇਹਿਂ ਛੁਟਾਇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਇ ਸੈਨ ਸਮੁਦਾਇ।
ਅਪਰ[6] ਤਯਾਰ ਦਿੱਲੀ ਬਨਿ ਰਹੈ।
ਚਢਹਿ ਤੁਰਤੁ ਜੋ ਸੁਧਿ ਅਸ ਲਹੈ' ॥੧੮॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗਿਨਤੀ ਕਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਰਚੀ ਬਿਲੰਦ।
ਲਸ਼ਕਰ ਚਢਿ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਗਯੋ।
ਚਲਹਿ ਅਧਿਕ ਹੀ ਸ਼੍ਰਮ ਬਹੁ ਕਿਯੋ ॥੧੯॥
ਮਗ ਉਲੰਘਿ ਸਗਰੋ ਜਬਿ ਗਏ।
ਨਗਰ ਆਗਰੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ।
ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਗਪਤਿ ਅਰੁ ਕੁਤਵਾਲ।
ਮਿਲਿਬੇ ਹਿਤ ਨਿਕਸੇ ਤਤਕਾਲ ॥੧੦॥
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਦੇ ਉਪਹਾਰ।
ਮਿਲੇ ਸਲਾਮਾਲੇਕ ਉਚਾਰਿ।

---

[1]ਡਰ ਧਾਰਨਗੇ।
[2](ਤੁਰਕ) ਬਣ ਜਾਣਗੇ।
[3]ਪਹਿਲੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ)।
[4]ਮੇਰੇ ਦਾਦੇ (ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ) ਬੁਲਾਏ ਸਨ।
[5]ਕੱਠਾ ਕਰਨ।
[6]ਹੋਰ (ਫੌਜ)।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨੇ ਕੇਰੀ।
ਲਸ਼ਕਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਲੀਨਿ ਘਨੇਰੀ ॥੨੧॥
ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਿ ਕਰਿ ਭੇਵ ਬਤਾਏ।
'ਹਜ਼ਰਤ ਅਧਿਕ ਤਲਾਸ਼ੀ ਠਾਨਹਿ।
ਬਹੁ ਦਿਨ ਤੇ ਬਹੁ ਨਗਰ ਬਖਾਨਹਿ ॥੨੨॥
ਦੇਸ਼ ਬਿਦੇਸ਼ਨਿ ਮੈਂ ਬਹੁ ਫਿਰੇ।
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੇ ਨਹਿਂ ਕਿਤ ਥਿਰੇ[੧]।
ਸਭਿ ਜਹਾਨ ਕੋ ਮਾਲਿਕ[੨] ਆਜ।
ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸਮਾਜ ॥੨੩॥
ਕਯੋਂ ਨ ਬਨਹੁ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਸੁਧਰਿ ਜਾਇ ਸਭਿ ਬਾਤ ਤਿਹਾਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਕਹਯੋ।
'ਕੋ ਬਿਗਾਰ[੩] ਹਮਰੋ ਪਿਖਿ ਗਹਯੋ ॥੨੪॥
ਇਕ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੋ ਸਕਲ ਜਹਾਨ।
ਸਿਰਜਹਿ, ਪੋਖਹਿ, ਹਰਹਿ ਨਿਦਾਨ[੪]।
ਰੰਕ ਰਾਵ ਸਭਿ ਜਗ ਮਹਿਂ ਰਹਿਈਂ।
ਦੰਡਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਖੋਟ ਕਿਸ ਲਹਿਈਂ[੫] ॥੨੫॥
ਹਮ ਸੋਂ ਕਾਜ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਕਹਾਂ।
ਰਾਜ ਨ ਵਿਰਸੇਦਾਰ ਨ ਲਹਾਂ[੬]।
ਦਰਵੇਸ਼ਨਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹਮਾਰੀ।
ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਸ਼ੰਕਾ ਨਹਿਂ ਧਾਰੀ' ॥੨੬॥
ਪੁਨ ਉਮਰਾਵ ਕਹਤਿ 'ਹਮ ਆਏ।
ਚਲਹੁ ਸਮੀਪੀ ਸ਼ਾਹੁ ਬੁਲਾਏ।
ਕਹਨਿ ਹੋਇ ਜੋ ਕੁਛ, ਤਹਿਂ ਕਹੋ।
ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੁਇ ਸਭਿ ਸੁਖ ਲਹੋ' ॥੨੭॥
ਇਮ ਕਹਿ ਜਾਮਨਿ ਸੁਪਤ ਬਿਤਾਈ।

---

[੧](ਤੇ) ਨਾ ਹੀ (ਆਪ) ਕਿਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋ।
[੨]ਭਾਵ ਔਰੰਗਾ।
[੩]ਵਿਗਾੜ।
[੪]ਸਾਰਾ ਜਹਾਨ ਇਕ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੈ, (ਉਹੋ ਹੀ) ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੰਘਾਰਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਨੂੰ।
[੫]ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਖੋਟ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੰਡ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
[੬]ਨਾ (ਸਾਡਾ) ਰਾਜ ਹੈ ਨਾ (ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਦੇ) ਵਿਰਸੇ ਦਾਰ (ਹਿੱਸੇ ਦਾਰ) ਹਾਂ।

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਡਾਰਿ ਤੁਰੰਗਨਿ ਜ਼ੀਨ ਬਿਸਾਲੇ।
ਚਢੇ ਗੁਰੂ ਭਾ ਲਸ਼ਕਰ ਨਾਲੇ ॥੨੮॥
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਉਮਰਾਵ ਚਲੰਤਾ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਦਲ ਬਡ ਗਮਨੰਤਾ।
ਤੁਪਕਨ ਕੇ ਧੁਖਾਇ ਕਰਿ ਤੋੜੇ।
ਤਜਾਰੀ ਠਾਨਿ ਕਲਾ ਪਰ ਜੋੜੇ ॥੨੯॥
ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਕਰਤਿ ਘਨੇਰੇ।
ਪੰਥ ਪਯਾਨਹਿਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਘੇਰੇ।
ਦੀਰਘ ਮਜਲ ਕਰਤਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮਹਿਂ ਦਿਨਹਿਂ ਸਿਧਾਏ ॥੩੦॥
ਪੰਚਹੁੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗ ਗੁਰ ਚਾਲੇ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੇਵਾ ਕਰਹਿਂ ਬਿਸਾਲੇ।
ਸਿਧ ਰਸੋਈ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈਂ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਤੇ ਨਾਨ੍ਹ ਕਰਾਵੈਂ ॥੩੧॥
ਥੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਾਹੁ ਢਿਗ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਈ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਆਨਜੋ ਸਹਿਤ ਸੁਚੇਤੀ ਸਾਦਰ[1] ॥੩੨॥
ਜਥਾ ਹੁਕਮ ਅਬਿ ਰਾਵਰ ਕੇਰਾ।
ਤਥਾ ਕਰਹਿਂ ਕਰਿਵਾਵਹਿਂ ਡੇਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਅਵਰੰਗ ਆਨੰਦ ਉਰ ਪੀਨੇ[2]।
ਸਭਾ ਮੁਲਾਨੇ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨੇ ॥੩੩॥
'ਕਿਮ ਪਰਖਹਿਂ ਅਜ਼ਮਤ ਕੁਛ ਇਨ ਕੀ।
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਚਾਤੁਰਤਾ ਮਨ ਕੀ।'
ਸੁਨਿ ਦੁਰਮਤਿ ਚਿਤ ਕਹਤਿ ਮੁਲਾਨੇ।
'ਇਕ ਉਪਾਵ ਹਮ ਕਰਹਿਂ ਬਖਾਨੇ ॥੩੪॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਏਕ ਹਵੇਲੀ ਅਹੈ।
ਸੂਨੀ ਪਰੀ ਨਹੀਂ ਕੋ ਰਹੈ।
ਨਹਿਂ ਬਸਿਬੇ ਕੋ ਕਾਰਨ ਜਾਨੋ।

---

[1]ਚੁਕਸਾਈ ਤੇ ਆਦਰ ਨਾਲ।
[2]ਤੱਕੜਾ ਖੁਸ਼ੀ।

ਰਹੈ ਤਹਾਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਤ ਕਿ ਦਾਨੋ[1*] ॥੩੫॥
ਜੋ ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਸ ਬਾਸ ਕਰੰਤਾ।
ਬਡੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਪਾਇ ਮਰੰਤਾ।
ਲਗੇ ਰਜਤਪਣ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ।
ਤਜੀ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਡਰ ਉਰ ਧਾਰਿ ॥੩੬॥
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਭੀ ਕਰੈਂ।
ਮਾਰ ਨ ਦੇਹਿ ਦੇਵ ਤੇ[2] ਡਰੈਂ।
ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਾਰਹੁ ਗੁਰ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਕਹੇ ਜਿ ਤਹਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥੩੭॥
ਤੌ ਤੁਮ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਲੇਹੁ ਮਨਵਾਇ।
ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ।
ਜੇ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿ ਕਹ੍ਯੋ ਤੁਮਾਰੋ।
ਨਿਸ ਬਸਾਇ ਤਿਸ ਘਰ ਮੈਂ ਮਾਰੋ' ॥੩੮॥
ਸੁਨਿ ਅਵਿਰੰਗ ਜਾਨਿ ਚਤੁਰਾਈ।
ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ 'ਸਾਧ[3]' ਅਲਾਈ।
'ਆਛੀ ਕਹੀ ਪਰਖਿਬੋ ਹੋਇ।
ਜੇ ਕਿਛੁ ਅਜ਼ਮਤ, ਲਖੀਯਹਿ ਸੋਇ ॥੩੯॥
ਸ਼ਰਾ ਬੀਚ ਜੋ ਅਸ ਨਰ ਆਵਹਿ।
ਦੀਨ, ਹਮਾਰੋ ਅਤਿ ਬਿਰਧਾਵਹਿ।'
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰਾ।
ਇਕ ਨਰ ਸੋਂ ਤਬਿ ਹੁਕਮ ਉਚਾਰਾ ॥੪੦॥
'ਤਿਸ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਕਹਿ ਜਾਇ।
ਜੋ ਗੁਰ ਹੈ ਹਿੰਦੁਨਿ ਸਮੁਦਾਇ।
ਪ੍ਰੇਤ ਭਯਾਨਕ ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਰਹੈ।
ਨਹਿਂਨ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਹਿ[4], ਡਰ ਸਭਿ ਲਹੈਂ ॥੪੧॥
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਾਵਹੁ।
ਏਕਲ ਕੋ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਵਹੁ।
ਸੰਗੀ ਤਿਸ ਕੇ ਵਹਿਰ ਉਤਾਰਹੁ।

---

[1]ਭੂਤ ਕਿ ਦਾਨਵ।
[*]ਪਾ:-ਕਦਾਨੋ।
[2]ਦੈਂਤ ਤੋਂ।
[3]ਸ਼ਾਬਾਸ਼।
[4](ਕੋਈ ਵੀ) ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜਿਥੇ।

ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਨਰ ਗਨ ਥਿਰ ਧਾਰਹੁ ॥੪੨॥
ਜਾਗਤ ਰਹੋ, ਕਰਹੁ ਤਕਰਾਈ।
ਹੋਇ ਨ ਅਸ ਜੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਈਂ।'
ਸੁਨਤਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਜਾਇ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਹਜ਼ਰਤ ਏਵ ਹੁਕਮ ਫੁਰਮਾਯੋ' ॥੪੩॥
ਸੋ ਉਮਰਾਵ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਲੀਨੇ।
ਗਯੋ ਸਦਨ ਤਿਸ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨੇ।
ਲੋਕ ਸੈਂਕਰੇ ਦੇਖਨਿ ਆਏ।
ਤਰਜਿ ਤਰਜਿ ਕਰਿ ਸਰਬ ਹਟਾਏ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿੱਲੀ ਆਗਵਨ ਗੁਰੂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੮॥

੩੯. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਨੇ ਘੜੇ ਫੁੰਡਣੇ। ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਖਾਰਾ ਹੋਇਆ]

੩੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੦

ਦੋਹਰਾ: ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਗੁਰੂ,
ਗਏ ਹਵੇਲੀ ਮਾਂਹਿ।
ਉਤਰੇ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਜਿਮ,
ਕਹੌਂ ਕਥਾ ਪੁਨ ਤਾਂਹਿ[1] ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵੌਂ ਫੇਰ।
ਜਿਮ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਅਰੁ ਗੁਰ ਕੇਰ।
ਅਬਿ ਪਟਣੇ ਕੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੌਂ।
ਅਵਸਰ[2] ਇਹਾਂ ਕਹਨਿ ਕੋ ਜਾਨੌਂ ॥੨॥
ਜਬਿ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਤ ਤਜਿ ਆਏ।
ਤਿਨ ਪੀਛੇ ਜਿਮ ਖੇਲ ਮਚਾਏ।
ਨਿਤ ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਸੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੇ।
ਜਿਸ ਕਿਸ ਤੇ ਮੰਗਵਾਇ ਰਖੰਤੇ ॥੩॥
ਏਕ ਮੰਚ ਪਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਏ।
ਤਿਨ ਢਿਗ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਧੂਪ ਧੁਖਾਏ।
ਪੁਸ਼ਪ ਅਨੇਕ ਬਰਨ ਅਨਵਾਵੈਂ।
ਕਬਹੂੰ ਗੁੰਦਿ ਮਾਲ ਅਰਪਾਵੈਂ ॥੪॥
ਕਬਹੂੰ ਅੰਜੁਲ ਭਰਹਿਂ[3] ਚਢਾਵੈਂ।
ਬੰਦਨ ਠਾਨਹਿਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈਂ।
ਫਿਰਹਿਂ ਪ੍ਰਦਛਨਾ ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਤੀਨ।
ਚੰਦਨ ਚਰਚਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਪੀਨ ॥੫॥
ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸਿਸ ਜਬਿ ਆਵੈਂ।
ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਕੋ ਬਹੁਤ ਸੁਨਾਵੈਂ।
'ਇਹ ਆਛੋ ਛੋਟੋ ਹਮ ਲਾਇਕ।
ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਰਿਪੁ ਗਨ ਘਾਇਕ' ॥੬॥
ਕਰਹਿਂ ਬਿਲੋਕਨ ਮਾਤੁ ਰੁ ਦਾਦੀ।
-ਕਜਾ ਲੀਲਾ ਧਾਰਹਿਂ ਅਹਿਲਾਦੀ।
ਰਚਹਿਂ ਪਿਤਾਮਾ ਸਮ ਕ੍ਰਿਤ ਏਈ।

---

[1] ਓਥੋਂ ਦੀ ਕਥਾ ਫੇਰ ਕਹਾਂਗਾ।
[2] ਸਮਾਂ।
[3] ਬੁੱਕ ਭਰ ਕੇ।

ਬਡੇ ਹੋਇ ਕਰਿ ਠਾਨਹਿਂ ਸੇਈ[1]- ॥੭॥
ਕਰ ਗੁਲੇਲ ਕੋ ਧਾਰਿਤ ਘਨੇ।
ਤਾਕਹਿਂ ਦੂਰ ਨਿਸ਼ਾਨੋ ਹਨੇ।
ਗੁਰ ਘਰ ਮਹਿਂ ਇਕ ਕੂਪ ਛੁਟੇਰਾ।
ਜਿਸ ਕੋ ਬਾਰੀ ਮਧੁਰ ਬਡੇਰਾ ॥੮॥
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਸਦਨ ਬਸੰਤੇ।
ਤਹਾਂ ਆਨਿ ਕਰਿ ਪੀਰ ਭਰੰਤੇ।
ਘਟ ਭਰਿ ਕਰਿ ਲੇ ਜਾਹਿਂ ਸੁ ਨੀਤਾ।
ਕਰਹਿਂ ਪਾਨ[2] ਕੋ ਹਰਖਤਿ ਚੀਤਾ ॥੯॥
ਕਈ ਬਾਰ ਦੁਰ ਦੁਰ ਕਰਿ ਮਾਰਹਿਂ।
ਘਟ ਕੋ ਫੋਰਿ ਤੁਰਤ ਗੁਰ ਡਾਰਹਿਂ।
ਇਤਿ ਉਤ ਦੇਖਤਿ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਇ।
-ਕਿਨਹੁਂ ਅਚਾਨਕ ਕੁੰਭ ਨਸਾਇ[3]? - ॥੧੦॥
ਬਰਜਤਿ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤ ਘਨੇਰਾ।
ਇਤ ਉਤ ਧਾਇ ਜਾਇਂ ਬਹੁ ਬੇਰਾ।
ਏਕ ਦਿਵਸ ਇਕ ਤੁਰਕਨਿ ਆਈ।
ਬਾਰੀ[4] ਭਰਿਬੇ ਕਹੁ ਉਤਲਾਈ ॥੧੧॥
ਧਰਿ ਸਿਰ ਪਰ ਜਬ ਘਰ ਕੋ ਚਾਲੀ।
ਤਬਿ ਗੁਰ ਹਾਥ ਗੁਲੇਲ ਸੰਭਾਲੀ।
ਤਾਕਿ ਹਤਯੋ ਕਰ ਹਾਲਤਿ ਭਯੋ।
ਘਟ ਬਚ ਗਯੋ, ਭਾਲ ਮਹਿਂ ਹਯੋ ॥੧੨॥
ਛੁਟਯੋ ਰਕਤ ਦੁਖ ਪਾਇ ਘਨੇਰਾ।
ਊਚੇ ਬੋਲ ਕਹੈ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
'ਹਾਇ ਹਾਇ' ਕਰਤੀ ਚਲਿ ਆਈ।
ਜਹਿਂ ਥਿਰ ਗੁਜਰੀ ਅਰੁ ਬਡ ਮਾਈ ॥੧੩॥
'ਊਚ ਅਟਾਰੀ ਤੇ ਮੁਹਿ ਮਾਰਯੋ।
ਲਗਯੋ ਭਾਲ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਣ ਨਿਕਾਰਯੋ।
ਜਾਉਂ ਪੁਕਾਰੂ ਮੈਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ।

---

[1]ਉਹੀ ਕ੍ਰਿਤ।
[2]ਪੀਂਦੇ ਹਨ।
[3]ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਘੜਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?
[4]ਜਲ।

ਤੁਵ ਸੁਤ ਅਤਿ ਉਤਪਾਤ ਉਠਾਯੋ ॥੧੪॥
ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਘਟ ਭਗਨਿ ਕਰੰਤੇ।
ਧਰਤਿ ਛਿਮਾ, ਲਖਿ ਨਿਕਟਿ ਬਸੰਤੇ।
ਕਹਹੁ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਕਰਹਿਂ ਸਮਾਈ।
ਨਹਿਂ ਤੂੰ ਬਰਜਤਿ ਦੇਖਤਿ ਮਾਈ! ॥੧੫॥
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਆਇਂ ਸਿਪਾਹੀ।
ਬਾਧ ਘਾਟ ਬੋਲਹਿਂ ਤੁਮ ਪਾਹੀ।'
ਸੁਨਿ ਮਾਤਾ ਉਰ ਕ੍ਰੋਧ ਬਿਸਾਲਾ।
ਲੇ ਕਰਿ ਛਰੀ ਉਠੀ ਤਤਕਾਲਾ ॥੧੬॥
ਊਚੇ ਬੋਲਤਿ ਤਾੜਨ ਹੇਤੁ।
ਤੂਰਨ ਊਪਰ ਗਈ ਨਿਕੇਤ।
ਜਾਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ-ਮਾਤਾ।
ਤਾੜਨ ਕਾਰਨ ਮਨ ਰਿਸ ਰਾਤਾ- ॥੧੭॥
ਦੌਰਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ਬੀਚ ਅਟਾਰੀ।
ਤੁਰਤ ਭੇਰਿ ਦ੍ਰਿਢ ਕੀਨਿ ਕਿਵਾਰੀ।
ਸ਼੍ਰਿੰਖਲ ਕੋ ਲਗਾਇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬੈਠਿ ਰਹੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥੧੮॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦਰ ਦੇਖਿ ਕਿਵਾਰਾ।
ਦੇਤਿ ਧਕੇਲਾ ਨਹਿਂਨ ਉਘਾਰਾ[1]।
ਖਰੀ ਹੋਇ ਕਹਿ ਕ੍ਰੂਰ ਬਡੇਰੇ।
'ਨਿਤ ਹੇਰਤਿ ਮੈਂ ਅਵਗੁਨ ਤੇਰੇ ॥੧੯॥
ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਮਹਿਂ ਕਰਿ ਉਤਪਾਤਾ।
ਤ੍ਰਿਯ ਕੇ ਕੀਨਿ ਗੁਲੇਲੋ ਘਾਤਾ[2]।
ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਬਹਯੋ ਜਾਤਿ ਬਿਲਲਾਵੈ।
ਅਬਹਿ ਪੁਕਾਰੂ ਸੋ ਚਲਿ ਜਾਵੈ ॥੨੦॥
ਕਯਾ ਹਮ ਕਹਹਿਂ ਜਤਨ ਕਯਾ ਕਰੈਂ।
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਤੇ ਦੀਰਘ ਡਰੈਂ।'
ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਅੰਤਰ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
'ਮੈਂ ਨ ਜਾਨਿ ਮਾਰਯੋ ਬਿਚ ਭਾਲਾ ॥੨੧॥
ਤਾਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨੋ ਦੀਨਿ ਚਲਾਈ।

---

[1]ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ।
[2]ਗੁਲੇਲਾ ਮਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੋ ਚਲਿ ਤਬਹਿ ਅੱਗ੍ਰ ਕਜੋਂ ਆਈ।
ਕਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਮੇਰੋ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।
ਕਜਾ ਹਮ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਡਰਪਾਹੀ' ॥੨੨॥
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਕਹਿ 'ਮੈਂ ਮਨ ਜਾਨੀ।
ਨਹਿਂ ਤੂ ਬਸਿਬੇ ਦੇ ਇਸ ਥਾਨੀ।
ਥਿਰ ਨ ਰਹਹੁ ਇਕ ਛਿਨ ਭੀ ਬੈਠਿ।
ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਬਾਲਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਇਕੈਠਿ ॥੨੩॥
ਕਰਤਿ ਰਹਹੁ ਉਤਪਾਤ ਬਡੇਰੇ।
ਬਰਜਜੋ ਰਹੈਂ ਨਹੀਂ ਇਕ ਬੇਰੇ।'
ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਉਤਰੀ ਤਰ ਆਈ।
ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੀ ਇਮ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ ॥੨੪॥
'ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਰੂਪ।
ਤੌਂ ਖਾਰਾ ਅਬਿ ਹੋਵਹਿ ਕੂਪ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਆਵਹਿ ਭਰਿਬੇ ਪਾਨੀ।
ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਮਮ ਲੀਜਹਿ ਮਾਨੀ' ॥੨੫॥
ਇਮ ਕਹਿ ਤੁਰਕਨਿ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰੀ।
ਦੀਨਿ ਦਿਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਉਚਾਰੀ।
ਪੰਚ ਰਜਤਪਨ ਦਏ ਸੁ ਤਾਂਹੀ।
ਪਹਿਰਨਿ ਕੋ ਪਟ ਦੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰਾਹੀ* ॥੨੬॥
'ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਹੈ ਅਯਾਨੋ।
ਹਤਤਿ ਹੁਤੋ ਕਿਹ ਤਾਕ ਨਿਸ਼ਾਨੋ।
ਔਚਕ ਤੂੰ ਚਲਿ ਆਇ ਅਗਾਰੀ।
ਲਗਜੋ ਗੁਲੇਲਾ ਭਾਲ ਮਝਾਰੀ ॥੨੭॥
ਅਬਿ ਤੂੰ ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਨਹਿਂ ਜਾਹੌ[੧]।
ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਸਟਾਨ ਖਾਹੁ ਘਰ ਮਾਂਹੋ।
ਅਪਰ ਖ਼ਬਰ ਤੇਰੀ ਹਮ ਲਹੈਂ।
ਜਬਿ ਲੌਂ ਘਾਵ ਭਾਲ ਮੈਂ ਰਹੈ' ॥੨੮॥
ਦੇਖਿ ਲੋਭ ਕੋ ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨੀ।
ਗਮਨੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਤੁਰਕਾਨੀ।
ਤਬਿ ਤੇ ਭਯੋ ਕੂਪ ਸੋ ਖਾਰਾ।

---

*ਪਾ:-ਦੇ ਕਬਿ ਪਾਹੀ।
[੧](ਪੁਕਾਰੂ) ਨਾ ਜਾਓ।

ਪੁਰਿ ਪਟਣਾ ਜਾਨਤਿ ਹੈ ਸਾਰਾ ॥੨੯॥
ਚਾਰ ਘਟੀ ਲਗਿ ਅੰਤਰਿ ਥਿਰੇ।
ਦ੍ਵਾਰ ਕਿਵਾਰ ਉਘਾਰਨਿ ਕਰੇ[1]।
ਤਹਿਂ ਹੀ ਬੈਠਿ ਰਹੇ ਸੁਖ ਸਾਗਰ।
ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨਿ ਇਕਾਕੀ ਨਾਗਰ[2] ॥੩੦॥
ਸਾਸ ਨਿਕਟਿ ਗੁਜਰੀ ਪਛੁਤਾਵਤਿ।
ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਆਦਿ ਬਤਾਵਤਿ।
'ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਤ ਕੀ[3] ਕਹਤਿ ਬਡਾਈ।
-ਇਨ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਨ ਕਰਿ ਬਿਧਿ ਕਾਈ[3]- ॥੩੧॥
ਆਜ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਕਹਿ ਦੁਰਬਾਨੀ।
ਪਿਖੀ ਚੋਟ ਲਾਗੀ ਤੁਰਕਾਨੀ।
ਕਰੌਂ ਕਹਾਂ ਮੈਂ ਲਖਿ ਉਤਪਾਤਾ।
ਘਟ ਪਰ ਕਰਤਿ ਗੁਲੇਲਨਿ ਘਾਤਾ' ॥੩੨॥
ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਤਿਹ ਸਮੁਝਾਵੈ।
'ਜੋਧਾ ਬਨਹਿ ਬੈਸ ਤਰੁਨਾਵੈ।
ਨਹਿਂ ਬੋਲਹੁ ਦੁਰਬੈਨ ਕਦਾਈ।
ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਮਹਿ ਚਪਲਾਈ[4] ॥੩੩॥
ਮੈਂ ਅਬਿ ਜੈ ਹੌਂ ਆਨੌਂ ਪਾਸ।
ਦੇਉਂ ਦਿਲਾਸਾ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਮਹਾਂ, ਉਠਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮੰਦਿਰ ਪਰ ਚਰਿ ਕੈ ॥੩੪॥
ਪੌਤ੍ਰਾ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਹੁ ਧਾਰਾ।
ਗਹੀ ਬਾਹੁ ਨਿਜ ਅੰਕ ਬਿਠਾਰਾ[5]।
ਮੁਖ ਪਰ ਕਰ ਫੇਰਤਿ ਦ੍ਰਿਗ ਹੇਰਤਿ।
'ਚਲਹੁ ਤਰੇ ਕੋ' ਕਹਿ ਕਹਿ ਪ੍ਰੇਰਤਿ ॥੩੫॥
ਚਹਤਿ ਉਠਾਯੋ ਅੰਕ ਮਝਾਰੀ।
ਨਹਿਂਨ ਉਠਾਯੋ ਜਾਇ, ਸੁ ਭਾਰੀ।
ਇਕ ਤੌ ਬ੍ਰਿਧ ਸਰੀਰ ਬਹੁ ਭਯੋ।

---

[1]ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਕੀਤੇ।
[2]ਚਤੁਰ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ)।
[3]ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ ਬਡਾਈ (ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਜੀ) ਕਿ ਕਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਛ ਨਾ ਕਰਨਾ।
[4]ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਚੰਚਲਤਾ (ਹੁੰਦੀ ਹੀ) ਹੈ।
[5]ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ।

ਦੁਤੀਏ ਭਾਰ ਗੁਰੂ ਬਹੁ ਕਯੋ ॥੩੬॥
ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਭਨਤਿ ਗਹਿ ਭੁਜਾ ਖਰੇ ਕਰਿ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਲੇ ਆਵਤਿ ਭੀ ਤਰ[1]।
ਮਧੁਰ ਬਾਕ ਪੁਨ ਗੁਜਰੀ ਕਹੈ।
'ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਤੈਂ ਕਸੋਂ ਨਹਿਂ ਲਹੈਂ?' ॥੩੭॥
ਅਪਨੇ ਅੰਕ ਬਿਖੈ ਬੈਠਾਇ।
ਕਰੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਲੇ ਪਰਚਾਇ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਭਾ ਤਯਾਰ ਅਹਾਰ।
ਸੂਪਕਾਰ ਆਨਯੋ ਧਰਿ ਥਾਰ ॥੩੮॥
ਕਹਤਿ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਕੇ ਭਏ।
'ਕੇਤਿਕ ਕਾਲ ਬਿਤਯੋ ਚਲਿ ਗਏ।
ਨਹਿਂ ਸੁਧਿ ਕੀਨਿ ਪਠਾਵਨਿ ਕੋਈ।
ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹਿਂ ਸੋਈ ॥੩੯॥
ਕਿਸੀ ਥਾਨ ਸੰਗਤਿ ਅਟਕਾਏ।
ਭਾਉ ਬਿਲੋਕਿ ਥਿਰੇ ਲਖਿ ਪਾਏ।'
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਹਰਖਾਏ।
ਭੋਜਨ ਕੋ ਕਰਾਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੪੦॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਕਹਤਿ 'ਨ ਹਮ ਇਤ ਰਹੈਂ।
ਅਪਨੇ ਦੇਸ਼ ਪਯਾਨੋ ਚਹੈਂ।
ਪਿਤਾ ਸਮੀਪ ਥਿਰੈਂਗੇ ਜਾਇ।
ਪਿਖਿ ਪੰਜਾਬ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਥਾਇੰ' ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਬੈਨ।
ਚਹਤਿ ਰਿਦੈ ਕਿਮ ਗਮਨੈ ਹੈਂ ਨ[2]।
'ਹੇ ਸੁਤ! ਦੇਸ਼ ਭਲੋ ਇਹ ਮਾਨਹੁਂ।
ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਸੁਖ ਪਹਿਚਾਨਹੁਂ ॥੪੨॥
ਜਬਹਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਰੇ ਪੁਰਿ ਜੈ ਹੈਂ।
ਦੇਸ਼ ਨਰਨਿ ਕੋ ਉਰ ਪਰਖੈ ਹੈਂ[3]।
ਲਖਹਿਂ ਬੁਲਾਵਨਿ ਕੋ ਜਬਿ ਸਮੈਂ।
ਭੇਜਹਿਂ ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਹਮੈਂ ॥੪੩॥

---

[1]ਹੇਠ ਲੈ ਆਈ।
[2]ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਜਾਵਣ।
[3]ਪਰਖ ਲੈਣਗੇ।

ਇਹਾਂ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਸਭਿ ਦਾਸ।
ਚਹਿਤਿ ਵਸਤੁ ਕੋ ਭੇਜਹਿਂ ਪਾਸ।
ਸਭਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸਿ ਸਮੈਂ ਬਿਤਾਵੈਂ।
ਤੁਵ ਪਿਤ ਮਰਜ਼ੀ ਬਿਨ ਕਿਮ ਜਾਵੈਂ' ॥੪੪॥
ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਹਿਂ 'ਪਿਤਾ ਗਏ ਜਬਿ।
ਹਮ ਕੋ ਆਗਜ਼ਾ ਕਰਤਿ ਭਏ ਤਬਿ।
ਤਿਨਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਪਾਇ ਚਲੰਤੇ।
ਇਹਾਂ ਨ ਠਹਿਰਹਿਂ ਇਹੀ ਮਤੰਤੇ' ॥੪੫॥
ਇਸਿ ਬਿਧਿ ਕਹੈਂ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਬਾਤੀ।
ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਯਾਤੀ[1]।
ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਗਨ ਆਇ ਹਮੇਸ਼।
ਠਹਿਰਾਵਨਿ ਹਿਤ ਕਹੈਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੪੬॥
ਤਊ ਆਪਨੋ ਹਠ ਕਰਿ ਗਾਢੋ।
ਚਲਨਿ ਪੰਜਾਬ ਚਾਉ ਚਿਤ ਬਾਢੋ।
ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੇ ਸੰਗ ਕਹੈਂ।
'ਹਮ ਤੌ ਇਸ ਪੁਰਿ ਨਾਂਹਿਨ ਰਹੈਂ' ॥੪੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਤੁਰਕਨੀ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਊਨਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੩੯॥

---
[1] ਚੱਲਣਾ।

੪੦. [ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਦੀ ਸਿੱਕ। ਮੁਹਾਫਾ]

੩੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੧

ਦੋਹਰਾ: [1]ਜੇ ਮਸੰਦ ਸਿਖ ਬਯ ਬਡੇ, ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰਨ ਕੀ ਰੀਤਿ।
ਸੋ ਚਾਹਤਿ ਮਨ ਭਾਵਤੀ, ਕਰਹਿਂ ਮੇਲ ਧਰਿ ਪ੍ਰੀਤ[1] ॥ ੧ ॥
ਚੌਪਈ: ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਆਵੈਂ।
ਧਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਬਾਂਛਤਿ ਪਾਵੈਂ।
'ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਨਵਤਨ ਮਗ ਚਾਹੇ[2]।
ਜਗਤਿ ਰੀਤਿ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂਨ ਉਮਾਹੇ' ॥੨॥
ਸੰਗਤਿ ਪਟਣੇ ਬਸਹਿ ਮਹਾਨੀ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਗੁਰ ਜਾਨੀ।
-ਇਹ ਪੂਰਬ ਨਰ[3] ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ।
ਖਿਨਕ ਭਾਉ ਧਰਿ ਖਿਨਕ ਅਭਾਊ[4] ॥੩॥
ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਨਿਹਚਾ ਨਹਿਂ ਧਾਰਨ ਕਰੈਂ।
ਹੋਹਿ ਕਾਮਨਾ ਸ਼ਰਧਾ ਧਰੈਂ[5]।
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ ਰਹੈਂ[6]।
ਅਪਨੋ ਥਾਨ ਰਿਦੈ ਮਹਿਂ ਲਹੈਂ ॥੪॥
ਬਡੇ ਹਮਾਰੇ ਬਾਸਤਿ ਨੀਤ।
ਸਭਿ ਨਰ ਜਾਨਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਰੀਤਿ।
ਤਨ ਮਨ ਧਨੁ ਅਰਪਨਿ ਸਭਿ ਕਰੈਂ।
ਇਕ ਸਮ ਸਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਰੈਂ ॥੫॥
ਜੁੱਧ ਪਿਤਾਮੇ ਹਮਰੇ ਕੀਨਸਿ।
ਰਹੇ ਸੰਗ ਲਰਿ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁ ਦੀਨਸਿ-।
ਇਕ ਦਿਨ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਕੇ ਸਾਥ[7]।
ਕਰਜੋ ਬਾਕ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਥ ॥੬॥
'ਮੁਝ ਕੋ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਭਾਵੈ।
ਤਹਾਂ ਚਲਨਿ ਕੋ ਚਿਤ ਲਲਚਾਵੈ।

---

[1]ਜੇ ਸਿੱਖ ਮਸੰਦ ਵਡੀ ਉਮਰਾ ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ (ਦੇ ਜਾਣੂ ਹਨ), ਓਹ (ਹੁਣ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ (ਅਸੀਂ) ਮਨ ਭਾਂਵਦੀਆਂ ਕਰੀਏ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੇਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ) ਪ੍ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲਨ।
[2]ਨਵਾਂ ਰਾਹ (ਟੋਰਨਾ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[3]ਪੂਰਬ ਦੇ ਲੋਗ।
[4]ਖਿਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਧਾਰਦੇ ਹਨ ਖਿਨ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰੇਮ।
[5](ਜੇ ਕੋਈ) ਕਾਮਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਦੇ ਹਨ।
[6](ਅਸੀਂ ਤਾਂ) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਚਿਤਵਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।
[7](ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਤਾ) ਦਾਦੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ।

ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਵਹੀ[1] ਹਮਾਰੋ।
ਥਾਨ ਬਡਿਨਿ ਕੇ ਤਹਿਂ ਨਿਰਧਾਰੋ ॥੭॥
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਿ ਤਹਿਂ ਰਹੇ।
ਹਮ ਸਿੱਖਜਨਿ ਤੇ ਸੁਨ ਕਰਿ ਚਹੇ[2]।
ਤਹਾਂ ਹਮਾਰੀ ਵਿਰਸੇ ਦਾਰੀ[3]।
ਤਹਿਂ ਕੇ ਨਰ ਸਿੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥੮॥
ਨਹਿਂ ਇਤ ਦੇਸ਼ ਲਗਹਿ ਚਿਤ ਮੇਰੋ।
ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਹੀ ਅਹੈ ਅਛੇਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਦਾਦੀ ਇਮ ਬੈਨ।
ਭਰੇ ਨੀਰ ਸੋਂ ਦੀਰਘ ਨੈਨ ॥੯॥
ਬਹੁ ਬਿਰਧਾ ਸੋਂ ਸਮੈਂ[4] ਬਿਚਾਰੇ।
ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਭੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਖਾਰੇ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਪਾਛਲ ਗਤਿ ਸੋਈ।
ਕੰਪਤਿ ਗਾਤ[5] ਧੀਰ ਉਰ ਖੋਈ ॥੧੦॥
ਪੌਤ੍ਰ ਸਾਥ ਬਿਰਤੰਤ ਬਖਾਨਾ।
'ਭਯੋ ਖੇਦ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਮਹਾਨਾ[6]।
ਜਬਿ ਸੋ ਸਮੈ ਮੋਹਿ ਚਿਤ ਆਵੈ।
ਤਬਿ ਮਮ ਮਨ ਕੋ ਸੁਖ ਨਹਿਂ ਭਾਵੈ ॥੧੧॥
ਜਬਿ ਤੇ ਹੋਇਸਿ ਜਨਮ ਤੁਮਾਰਾ।
ਸਭਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੁਭ ਸਮੈਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।
ਸਭਿ ਪੂਰਬ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੇਵਤਿ।
ਮਨ ਬਾਂਛਤਿ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਮ ਦੇਵਤਿ ॥੧੨॥
ਸਭਿ ਮਸੰਦ ਅਪਨੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਸੇਵਤਿ ਭੇਜਤਿ ਕਾਰ ਤੁਮਾਰੀ।
ਨਹੀਂ ਗਮਨ ਕੀ ਬੁੱਧੀ[7] ਕਰੀਅਹਿ।
ਸੁਖ ਸਮੇਤ ਪੁਰਿ ਬਾਸ ਬਿਚਰੀਅਹਿ' ॥੧੩॥

---

[1]ਉਹੋ ਹੀ।
[2](ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੀ) ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
[3]ਮਾਲਕੀ।
[4]ਭਾਵ ਪਿਛਲੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਮੇਂ ਨੂੰ।
[5]ਸਰੀਰ ਕੰਬਦਾ ਹੈ।
[6]ਬੜਾ ਦੁਖ ਹੋਯਾ ਸੀ।
[7]ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ।

ਪਿਤਾ ਮਾਤ ਤੇ[੧] ਸੁਨਿ ਪੁਨ ਕਹਜੋ।
'ਸਭਿ ਸੁਖ ਬਾਸ ਇਹਾਂ[੨] ਤੁਮ ਲਹਜੋ।
ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਬਿਗਾਰ[੩] ਇਸ ਥਾਨ।
ਨਹਿਂ ਸੁਧਰਹਿ, ਹਮ ਲੀਨਸਿ ਜਾਨ ॥੧੪॥
ਵਿਰਲੇ ਲਖੀਯਤਿ ਹੈਂ ਸਿਖ ਪ੍ਰੇਮੀ।
[੪]ਨਾਂਹਿਤ ਸਕਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇਮੀ।
ਫਸੇ ਜਗਤ ਕੀ ਰੀਤਿ ਮਝਾਰੀ[੧੨]।
ਨਾਮ ਧਰੀਕੀ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ[੫] ॥੧੫॥
ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇਮੀ ਸਭਿ ਮਮ ਸ਼ਰਨਾ।
ਹਮ ਨੇ ਇਨ ਉਧਾਰ ਜਗ ਕਰਨਾ।
ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਮੈਂ ਇਹ ਸਿਖ ਰਹੈਂ[੬]।
ਮੁਝ ਕੋ ਇਹ ਬਾਲਿਕ ਹੀ ਲਹੈਂ ॥੧੬॥
ਜਨਮ ਭੂਮਕਾ ਹੈ ਇਹ ਮੇਰੀ।
ਯਾਂ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਨ ਘਨੇਰੀ।
ਇਨ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਮੈਂ ਸਭਿ ਜਾਨੀ।
ਨਹਿਂ ਮਹਿੰਮਾ ਮਿਤ ਮੋਰ ਪਛਾਨੀ[੭] ॥੧੭॥
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਗਮਨਹਿਂ ਹਮ ਜਬੈ।
ਬਹੁ ਗੁਨ ਹੋਹਿਂ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਤਬੈ।
ਇਹ ਸੰਗਤਿ ਨਿਤ ਦਰਸ਼ਨ ਚਾਹੈ।
ਬਧਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਬਿ ਮਿਲਹਿ ਉਮਾਹੈ ॥੧੮॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਤੇ ਇਨ ਕੋ ਹੁਇ ਆਛੇ।
ਦੂਰ ਰਹੈ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਂਛੇ।
ਅਪਰ ਸੁਨਹੁ ਤਿਸ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਰਾ।
ਕਰਨੇ ਬਹੁਤ ਕਾਰ ਬਿਵਹਾਰਾ' ॥੧੯॥
ਸੁਨਿ ਆਸ਼ੈ ਨਿਜ ਪੌਤ੍ਰਹਿ ਉਰ ਕੋ।

---

[੧]ਦਾਦੀ ਜੀ ਤੋਂ।
[੨]ਇੱਥੇ ਵੱਸਕੇ।
[੩]ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਹੈ।
[੪]ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ (ਨਿਰੀਆਂ) ਨੇਮੀ ਹੀ ਹੈਨ (ਉਵ ਏਹ) ਜਗਤ ਰੀਤੀ ਵਿਚ ਫਸੇ ਪਏ ਹਨ।
[੫]ਨਾਮ ਮਾਤ੍ਰ (ਸਿੱਖੀ ਦੇ) ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ।
[੬]ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਚ ਦਸੇ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਤੇ ਨਾ ਕਰਨੇ ਯੋਗ ਕਰਮਾਂ (ਦੇ ਭੈ ਭਰਮ) ਵਿਚ ਏਹ ਸਿੱਖ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਕਰਮ ਕਾਂਡ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਉੱਠ ਕੇ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ।
[੭]ਮੇਰੀ ਮਹਿੰਮਾ ਦੀ ਮਿਰਯਾਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ।

ਗਿਰਾ ਬਖਾਨੀ ਪੁਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੋ।
'ਇਹਾਂ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ।
ਤੁਮ ਕੋ ਲਖਹਿਂ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰੀ ॥੨੦॥
ਜਿਮ ਨਵ ਗੁਰ ਕੋ ਜਾਨਤਿ ਅਹੈਂ।
ਤਿਮ ਨਿਸ਼ਚੈ ਤੁਮਰੇ ਮਹਿਂ ਲਹੈਂ।
ਕਿਮ ਇਨ ਬਿਖੈ ਅਰੋਪਹੁ ਦੋਸ਼ੇ?
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਤੋਹਿ ਭਰੋਸੇ ॥੨੧॥
ਕਰਹਿਂ ਭਾਉ ਸਭਿ ਵਸਤੂ ਆਨੈਂ।
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਪ ਕੋ ਜਾਨੈਂ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਇਨਹੁਂ ਪ੍ਰਤੱਗਜਾ ਲੀਜਹਿ[1]।
ਸਭਿ ਪਰ ਅਪਨੋ ਹੁਕਮ ਭਨੀਜਹਿ ॥੨੨॥
ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰਿ ਕਰਹਿਂ ਸੋ ਕਾਰ।
ਤੌ ਜਾਨਹੁ ਇਨ ਸੁਧ ਬਿਵਹਾਰ।
ਫੇਰੈਂ ਹੁਕਮ, ਤਫਾਵਤ ਕਰੈਂ[2]।
ਕਿਧੌਂ ਕਪਟ ਕੌ ਉਰ ਮਹਿਂ ਧਰੈਂ ॥੨੩॥
ਮੁਖ ਪਰ ਕਿਮ, ਪਾਛੈ ਕਿਮ ਹੋਇ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਦੇਖਹੁ ਕੋਇ।
ਤੌ ਪੂਰਬ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਦੋਸ਼।
ਕਹੀਐ ਆਪ ਧਾਰਿ ਕੁਛ ਰੋਸ[3]' ॥੨੪॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਮੁਸਕਾਨੇ।
ਚਹਤਿ ਦਿਖਾਯਹੁ ਜਿਮ ਛਲ ਠਾਨੇ[4]।
ਨਿਕਟਿ ਲਿਖਾਰੀ ਤਬਹਿ ਹਕਾਰਾ।
ਸੁਨਤਿ ਸਭਿਨਿ ਕੇ ਗੁਰੂ ਉਛਾਰਾ ॥੨੫॥
'ਲਿਖਹੁ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਪਠਿ ਪਾਸ।
ਬਡਾ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਢਾਕੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਗਨ ਸਾਰੀ।
ਸਭਿ ਤੇ ਲੇਤਿ ਦਰਬ ਕੋ ਭਾਰੀ ॥੨੬॥
ਏਕ ਮੁਹਾਫਾ[5] ਸੁਠ ਬਨਿਵਾਵਹੁ।

---

[1]ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਖੋ।
[2]ਫਰਕ ਰੱਖਣ।
[3]ਗੁੱਸਾ ਧਾਰਕੇ।
[4](ਜਿਵੇਂ ਮਸੰਦ) ਛਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[5]ਖਾਸਾ, ਪਾਲਕੀ [ਅ਼: = ਮੁਹਾਫਾ]

ਚਿੱਤ੍ਰਤਿ ਰਚਿ ਗਜਦੰਤ ਲਗਾਵਹੁ।
ਹੇਮ ਸਾਤ ਸੈ ਤੋਲਾ ਤੋਲ।
ਲਗਹਿ ਸਕਲ ਜੋ ਹੁਇ ਬਡ ਮੋਲ' ॥੨੭॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਲਿਖ੍ਯੋ ਲਿਖਾਰੀ।
ਕਰਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਸਿਖ ਲੇ ਕਰ ਧਾਰੀ[1]।
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਢਾਕੇ ਕੋ ਗਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਹੁਕਮ ਮਸੰਦਹਿ ਦਯੋ ॥੨੮॥
ਲੇ ਤਿਸ ਨੇ ਤਤਕਾਲ ਹਕਾਰੇ।
ਦਿਯੋ ਦਰਬ 'ਸੁਠ ਕਰਹੁ' ਉਚਾਰੇ।
ਬਹੁਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਲਗਵਾਏ।
ਕੰਚਨ ਕਾਂਟਾ ਕੜੀ ਘੜਾਏ[2] ॥੨੯॥
ਥੋਰਨਿ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਭਯੋ ਤਯਾਰਾ।
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਤੇ ਨੀਕ ਸੁਧਾਰਾ।
ਢਾਕੇ ਤੇ ਤਿਨ ਦੀਨਿ ਪਠਾਈ।
ਪੁਰਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚ੍ਯੋ ਆਈ ॥੩੦॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਗਾਰੀ।
ਧਰ ਕਰਿ ਤਿਸ ਕੀ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਨਤਿ ਭਨ੍ਯੋਂ 'ਭਾ ਸੁੰਦਰ।
ਪਠਿ ਦੀਜਹਿ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਅੰਦਰ' ॥੩੧॥
ਕਪਟ ਜੁ ਕਰ੍ਯੋ ਮਸੰਦ ਧਨ ਰਾਖਨਿ।
ਜਾਨ੍ਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਯੋ ਨ ਭਾਖਨਿ।
ਪਿਖਿ ਮਾਤਾ ਦੋਨਹੁਂ ਹਰਿਖਾਈ।
ਭਨੀ ਮਸੰਦਨਿ ਕੀ ਭਲਿਆਈ ॥੩੨॥
'ਬਡ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਤੁਰਤ ਤਯਾਰ ਕਰਿ ਭੇਜ੍ਯੋ ਪਾਸ।
ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕਹਿ ਕੈ ਬਨਿਵਾਯਹੁ।
ਕੰਚਨ ਜਿਸ ਮਹਿਂ ਬਹੁਤ ਲਗਾਯਹੁ ॥੩੩॥
ਅਬਿ ਲਗਿ ਅਪਰ ਨ ਹਮ ਨੇ ਹੇਰਾ।
ਰਚ੍ਯੋ ਰੁਚਿਰ ਇਹ ਮੋਲ ਬਡੇਰਾ।'
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਨੇ ਸਮੁਝਾਏ।

---
[1](ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ) ਕੱਠੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਲੈ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਧਾਰੀ।
[2]ਕੁੰਡੇ ਕੜੀਆਂ ਘੜਾਈਆਂ।

'ਦੇਖਹੁ ਸੁਤ! ਸਿੱਖੀ ਇਸ ਭਾਏ ॥੩੪॥
ਮਾਨਹਿਂ ਸਗਰੇ ਹੁਕਮ ਤੁਮਾਰੋ।
ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਭੇਜਹਿਂ ਕਰਿ ਤਯਾਰੋ।
ਸੇਵ ਬਿਖੈ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਰਾਤੇ।
ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਆਪ ਕੋ ਜਾਤੇ[1] ॥੩੫॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।
ਤੁਮਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰਿਦੈ ਬਿਲੰਦ।
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਹਮ ਜਬਿ ਆਏ।
ਸੰਕਟ ਬਿਨਾਂ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਏ ॥੩੬॥
ਤਹਾਂ ਉਪੱਦ੍ਰਵ ਅਨਗਨ ਹੇਰੇ।
ਤੁਰਕਨ ਸੋਂ ਰਣ ਮਚੇ ਘਨੇਰੇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਡ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ।
ਸੈਨ ਘਨੀ ਤੇ ਤਜਿ ਕਰਿ ਧਾਮਾ ॥੩੭॥
ਬੀਬੀ ਬੀਰੋ* ਬਯਾਹ ਤਿਸ ਕਾਲਾ।
ਕਰਯੋ ਹੁਤੋ ਪਕਵਾਨ ਬਿਸਾਲਾ।
ਤਿਸ ਤੇ ਆਦਿ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਜੇਤੀ।
ਭਏ ਜੁੱਧ ਤੇ ਲੁਟ ਗਈ ਤੇਤੀ ॥੩੮॥
ਹਮ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਭੈ ਬਡ ਧਾਰੇ।
ਨੀਠ ਨੀਠ ਨਿਕਸੇ ਨਿਜ ਦ੍ਵਾਰੇ।
ਤਿਸ ਤੇ ਆਦਿ ਬਿਘਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਭਏ ਦੇਸ਼ ਤਿਸ ਕਿਤਿਕ ਗਿਨਾਏ ॥੩੯॥
ਤੁਮਰੋ ਜਨਮ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਭਯੋ।
ਹੇ ਸੁਤ! ਹਮ ਤਬਿ ਕੋ ਸੁਖ ਲਯੋ।
ਆਦਿ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ ਮਸੰਦ।
ਅਪਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਿ ਜੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥੪੦॥
ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰਹਿਂ ਸੁ ਬੀਚ ਤੁਮਾਰੇ।
ਰਿਦੈ ਕਪਟ ਕੋ ਨਰ ਨਹਿਂ ਧਾਰੇ।
ਰਹਿਬੋ ਇਸੀ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਕੀਜੈ।
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਲੀਜੈ ॥੪੧॥
ਤਹਾਂ ਸ਼ਰੀਕ ਮਹਾਂ ਦੁਖਦਾਈ।

---
[1]ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
*ਪਾ:-ਬੀਰੁ।

ਪਿਖਿ ਨਹਿਂ ਸਕਹਿਂ, ਸੁ ਬਿਘਨ ਉਠਾਈ[1]।
ਅਨਿਕ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਦੁਖ ਤਿਸ ਦੇਸ਼।
ਹੇ ਸੁਤ! ਹਮ ਪਰ ਬਿਤੇ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੪੨॥
ਸੋ ਮੇਰੇ ਜਬਿ ਹੀ ਚਿਤ ਆਵੈਂ।
ਧੀਰ ਨ ਉਪਜਤਿ ਅਜਹੁਂ ਡਰਾਵੈ[2]।
ਨਰ ਪੂਰਬ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ[3]।
ਇਹਾਂ ਬਸਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਖਭਾਰੀ' ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਮੁਹਾਫੇ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੦॥

---

[1]ਉਹ ਵਿਘਨ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[2]ਅਜੇ ਵੀ ਡਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
[3]ਪੂਰਬ ਵਿਚਲੇ ਆਦਮੀ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰਧਾਲੂ ਹਨ।

੪੧. [ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਿਆਰੀ। ਜਗਤੇ ਸੇਠ ਨੂੰ ਵਰ]

੪੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੨

ਦੋਹਰਾ: ਪਿਤ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ।
ਤੁਰਕਨਿ ਮ੍ਰਿਗ ਸਮੁਦਾਇ ਕੋ, ਚਹਤਿ ਹਨਜੋਂ ਜਿਮ ਸਿੰਘ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਨਿ ਕੀ ਬਡਿਆਈ।
ਜਬਿ ਮਾਤਾ ਨੇ ਇਸ ਬਿਧਿ ਗਾਈ।
ਲਖਿ ਕੈ ਸਭਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਚਹਤਿ ਰਹ੍ਯੋ ਪੂਰਬ ਹੀ ਦੇਸ਼ ॥੨॥
ਇਸ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੇ ਟਾਰਨ ਕਾਰਨ।
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਪਧਾਰਨਿ।
ਲੀਲਾ ਰਚੀ ਤਬਹਿ ਗੁਰ ਸ੍ਵਾਮੀ।
ਸਭਿ ਘਟ ਘਟ ਕੇ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ॥੩॥
ਵਹਿਰ ਮੁਹਾਫਾ[1] ਸੋ ਨਿਕਸਾਯੋ।
ਸੰਗਤਿ ਨਿਕਟਿ ਹੁਕਮ ਫੁਰਮਾਯਹੁ।
'ਈਂਧਨ ਭਾਰ ਸਕੇਲਨਿ ਕਰੋ।
ਆਨਿ ਆਨਿ ਕਰਿ ਇਸ ਥਲ ਧਰੋ' ॥੪॥
ਸਮਧਾ[2] ਜਬਿ ਦੇਖੀ ਸਮੁਦਾਯਾ।
ਬੀਚ ਮੁਹਾਫਾ ਤਬਹਿ ਟਿਕਾਯਾ।
ਦਿਯੋ ਹੁਕਮ ਪਾਵਕ ਮੰਗਵਾਏ।
ਤਤਛਿਨ ਦਈ ਤਾਂਹਿ ਲਗਵਾਏ ॥੫॥
ਜਰਨਿ ਲਗ੍ਯੋ ਸਭਿ ਨਰ ਬਿਸਮਾਏ।
-ਲਾਇ ਦਰਬ ਬਹੁ ਇਹੁ ਬਨਵਾਏ।
ਮਾਤਨਿ ਕਹਿ ਮੰਗਵਾਵਨਿ ਠਾਨਾ।
ਕਬਹੁਂ ਅਰੂਢਿ ਨ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ ॥੬॥
ਨਹਿਂ ਕੋ ਦਿਨ ਇਸ ਕੋ ਸੁਖ ਲਯੋ।
ਆਵਤਿ ਹੀ ਜਰਾਇ ਕਰਿ ਦਯੋ-।
ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਨਿਕਟਿ ਬਤਾਵਾ।
ਸੋ[3] ਪਾਵਕ ਕੇ ਬੀਚ ਜਰਾਵਾ' ॥੭॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਦਾਸਨਿ ਸਾਥ ਬਖਾਨਾ।

---

[1]ਖਾਸਾ।
[2]ਬਾਲਨ।
[3]ਉਹ (ਖਾਸਾ)।

'ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਇਹੁ ਗੁਰੂ ਮਹਾਨਾ।
ਹੁਕਮ ਨ ਫੇਰਜੋ ਜਾਇ ਤਿਨੋ ਕਾ।
ਨਿਕਸਤਿ ਮੁਖ ਤੇ ਫੁਰਹਿ ਜਿਨੋ ਕਾ' ॥੮॥
ਲਗੀ ਆਗ ਸਗਰੋ ਜਰਿ ਗਯੋ।
ਸੀਤਲ ਭਸਮ ਜਬਹਿ ਤਿਸ ਭਯੋ[1]।
ਜਿਤੋ ਹੇਮ ਤਿਸ ਤੇ ਨਿਕਸਾਯਹੁ।
ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਸਰਬ ਚੁਨਾਯਹੁ ॥੯॥
ਨੀਕੇ ਜਲ ਮੈਂ ਕੀਨਿ ਪਖਾਰਨਿ।
ਨਿਕਟਿ ਅਨਾਯਹੁ ਕਰਜੋ ਨਿਹਾਰਨ।
ਦਾਸਨ ਕੇ ਕਰ ਮਹਿਂ ਉਚਵਾਏ।
ਅੰਤਰ ਮਾਤਾ ਤੀਰ ਸਿਧਾਏ ॥੧੦॥
ਧਰਜੋ ਸੁ ਜਾਇ ਨਾਨਕੀ ਪਾਸ।
'ਬਡੋ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ।
ਤਿਸ ਕੀ ਇਹ ਕਰਤੂਤ ਨਿਹਾਰਹੁ।
ਜਿਸ ਤਰੀਫ ਕੋ ਆਪ ਉਚਾਰਹੁ ॥੧੧॥
-ਬਡ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼-।
ਦੇਖਹੁ ਤਿਨ ਕੇ ਕਪਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੁ।
ਦਸਮ ਅੰਸ[2] ਕੰਚਨ ਇਸ ਮਾਂਹੀ।
ਤਾਂਬਾ ਅਪਰ ਘਰਾਯਹੁ ਤਾਂਹੀ[3] ॥੧੨॥
ਗੁਰੁ ਘਰ ਤਿਸ ਮੁਜਰੈ ਸਭਿ ਦੇਤਿ[4]।
ਸਕਲ ਮੋਲ ਹਾਟਿਕ ਕੋ ਲੇਤਿ।
ਰਾਖਤਿ ਘਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਕਾਰ।
ਭਾਖਤਿ -ਕਰਜੋ ਮੁਹਾਫਾ ਤਜਾਰ- ॥੧੩॥
ਐਸੇ ਨਰ ਹੈਂ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼।
ਬੁਧਿ ਹੌਰੀ, ਕੂਰੇ ਇਨ ਬੇਸ।
ਬਡਜੋਂ ਬਡਜੋਂ ਕੀ ਜੇ ਅਸ ਮਤਿ ਹੈ।
ਤੌ ਛੋਟਜੋਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ਸੁ ਗਤਿ ਹੈ' ॥੧੪॥
ਦੇਖਿ ਮਾਤ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੁਇ ਰਹੀ।

---

[1]ਜਦ ਸਵਾਹ ਠੰਢੀ ਹੋ ਗਈ।
[2]ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ।
[3]ਹੋਰ (ਸਾਰਾ) ਤਾਂਬਾ ਤਿਸ (ਬੁਲਾਕੀ ਦਾਸ) ਨੇ ਘੜਾਇਆ ਹੈ।
[4]ਗੁਰੂ ਘਰ ਤਿਸ ਨੂੰ (ਮੁਹਾਫੇ ਦਾ ਮੁੱਲ) ਸਾਰਾ ਮੁਜਰੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪੌਤ੍ਰ ਪਾਸ ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ ਕਹੀ।
-ਸਭਿ ਘਟ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਗੁਰ ਰੂਰਾ।
ਬੋਲੇ ਉਤਰਜੋ ਜਾਇ ਨ ਪੂਰਾ[1]- ॥੧੫॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦਿਸ਼ਿ ਸਾਸੁ ਨਿਹਾਰਾ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਸਾਥ ਸ਼ੁਭ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ।
'ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੋ ਇਤ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਬਹੁ ਤੀਰਥ ਕੋ ਹਮਹਿਂ ਕਰਾਯੋ ॥੧੬॥
ਪੁਨ ਹਮ ਕੋ ਇਸ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਤਜਾਗੇ।
ਆਪ ਗਏ ਚਲਿ ਪੂਰਬ ਆਗੇ।
ਜਬਿ ਕੇ ਇਹ ਥਲ ਕੀਨਸਿ ਬਾਸ।
ਕਰਤਿ ਸੇਵ ਕੋ ਸੰਗਤਿ ਰਾਸ ॥੧੭॥
ਅਬਿ ਪੰਜਾਬ ਗਏ ਪਿਤ ਤੁਮਰੇ।
ਲਿਖ ਪਾਤੀ ਭੇਜਹਿਂ ਢਿਗ ਹਮਰੇ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਪਹੁੰਚਾਵੈ।
ਹਮ ਕੋ ਕਰਨੀ ਤਿਮ ਬਨਿ ਆਵੈ ॥੧੮॥
ਯਾਂ ਤੇ ਰੁਚਹਿ ਬਾਸ ਸੁਖ ਪਾਏ[2]।
ਬਸਤੇ ਸੰਮਤ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।
ਬਹੁ ਲੋਕਨਿ ਮਿਲਿ ਪ੍ਰੀਤ ਉਪਾਈ।
ਸਗਲੀ ਵਸਤੁ ਆਨਿ ਅਰਪਾਈ ॥੧੯॥
ਪ੍ਰਥਮ ਜਨਮ ਧਰਿ[3], ਅਲਪ ਸਰੀਰ।
ਸਭਿ ਸੁਧ ਲਗੇ ਸੰਭਾਰਨਿ ਧੀਰ।
ਆਗੈ ਮਰਜ਼ੀ ਜਥਾ ਤੁਮਾਰੀ।
ਤਯੋਂ ਬਰਤਹਿਂਗੇ ਹੁਇ ਅਨੁਸਾਰੀ' ॥੨੦॥
ਸੁਨਤਿ ਮਾਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਉਚਾਰੀ।
'ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ਭਾਰੀ।
ਸਕਲ ਗੁਰਨਿ ਤਹਿਂ ਬਾਸਾ ਕੀਨੇ।
ਅਪਨੇ ਪੁਰਿ ਤੀਰਥ ਰਚਿ ਦੀਨੇ ॥੨੧॥
ਤਿਸੀ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੈਨ ਬਨਾਈ।
ਦਿੱਲੀਪਤਿ ਸੋਂ ਕੀਨਿ ਲਰਾਈ।

---

[1]ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਸਕੀਦਾ।
[2]ਇਸੇ ਲਈ (ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ) ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਵੱਸਕੇ ਸੁਖ ਪਾਈਏ।
[3]ਪਹਿਲਾਂ (ਆਪ ਨੇ) ਜਨਮ (ਇਥੇ) ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

ਕੇਤਿਕ ਸਿੱਖ ਭਾਉ ਧਰਿ ਰਹੇ।
ਕਿਨਹੁਂ ਨੌਕਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਲਹੇ ॥੨੨॥
ਬਨਹਿ ਨ ਸੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਮਝਾਰੀ।
ਊਪਰ ਬੇਸ਼ ਦਿਖਾਵਹਿਂ ਧਾਰੀ।
ਜਬਿ ਗੁਰ ਕੋ ਕਿਮ ਕਾਰਜ ਬਨੈ।
ਸਿੱਖੀ ਤਜਾਗਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਹਨੈਂ ॥੨੩॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਾਰਨ ਹੈਂ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਬਨਹਿ ਗਮਨ ਤਿਸ਼ ਦੇਸ਼ ਬਿਲੰਦ।’
ਸੁਧਿ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਬਿਸਤਰੀ।
-ਚਾਹਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਜਾਰੀ ਕਰੀ ॥੨੪॥
ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਚਹਤਿ ਸਿਧਾਵਨਿ।
ਜਿਤ ਗਮਨੈਂ ਤਿਤ ਕਰਿ ਹੈਂ ਪਾਵਨ-।
ਸਗਰੀ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਈ।
ਲਜਾਇ ਉਪਾਇਨ ਕੋ ਅਰਪਾਈ ॥੨੫॥
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਕੇ ਬਹੁ ਆਇ ਮਸੰਦ।
ਅਰਪਹਿਂ ਆਨਜੋ ਦਰਬ ਬਿਲੰਦ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਵੈ।
ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸੀਖ[1] ਬਤਾਵੈਂ ॥੨੬॥
‘ਗੁਰ ਜੀ! ਇਹਾਂ ਬਾਸ ਸੁਖ ਕੇਰਾ।
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲਾਪ ਬਡੇਰਾ।
ਕਿਸੂ ਵਸਤੁ ਕੀ ਕਮੀ ਨ ਕੋਈ।
ਹਮ ਅਨੁਕੂਲੀ ਸਭਿ ਨਿਤ ਹੋਈ ॥੨੭॥
ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਹੋਵਹਿ ਜੈਸਾ।
ਹਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੈਂ ਤਤਛਿਨ ਤੈਸਾ।
ਕਰਹੁ ਉਚਾਰਨਿ ਜਿਮੁ ਹੁਇ ਮਰਜ਼ੀ।
ਸਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਤਿ ਹੈਂ ਇਮ ਅਰਜ਼ੀ’ ॥੨੮॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਬਚ ਪਾਵਨ।
‘ਹਮ ਨੇ ਮੱਦ੍ਰ ਦੇਸ਼[2] ਕੋ ਜਾਵਨਿ।
ਬਹੁ ਕਾਰਜ ਤਿਹ ਠਾਂ ਬਸਿ ਕਰਨੇ[3]।

---

[1]ਸਿੱਖਜਾ।
[2]ਪੰਜਾਬ।
[3]ਵੱਸਕੇ ਕਰਨੇ ਹਨ।

ਬਿਦਤਿ ਅਬਿਦਤ ਕਹਾਂ ਕੋ ਬਰਨੇ[1]' ॥੨੯॥
-ਨਿਸ਼ਚੈ ਇਨ ਕੋ ਰਿਦਾ ਗਮਨ ਮੈਂ-।
ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਨ ਜਾਨੀ ਮਨ ਮੈਂ।
ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੋਏ ਕੁਛ ਨ ਬਖਾਨੀ।
ਗਮਨੇ ਸਦਨ ਬੰਦਨਾਂ ਠਾਨੀ ॥੩੦॥
ਜਗਤ ਸੇਠ[2] ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਬਾਸੀ।
ਗੁਰ ਕੋ ਸੇਵਕ ਬਹੁ ਧਨ ਪਾਸੀ।
-ਗਮਨ ਗੁਰੂ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਭਯੋ-।
ਜਬਿ ਐਸੇ ਸ਼੍ਰੋਨਨਿ ਸੁਨਿ ਲਯੋ ॥੩੧॥
ਲੇ ਮਿਸ਼ਟਾਨ ਰੁਚਿਰ ਪਕਵਾਨ।
ਭਰੇ ਥਾਰ ਬਹੁ ਧਰਿ ਧਰਿ ਪਾਨ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ ॥੩੨॥
ਦੋਨਹੁਂ ਮਾਤਨਿ ਕੋ ਕਰਿ ਨਮੋ।
ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਬੋਲਯੋ ਤਿਹ ਸਮੋਂ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ! ਜਗਤ ਜੇਤਨੀ ਮਾਯਾ।
ਸਭਿ ਤੁਮਰੀ ਬਖਸ਼ੀ ਕਰਿ ਦਾਯਾ ॥੩੩॥
ਦਈ ਆਪ ਕੀ ਬਰਤਹਿਂ ਸਾਰੇ।
ਜਾਨਤਿ ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਸਿਖ ਭਾਰੇ।
ਮੈਂ ਹੌਂ ਦਾਸ ਆਪ ਕੋ ਜੋਈ।
ਬਖਸ਼ਯੋ ਮੋਹਿ ਦਰਬ ਬਹੁ ਸੋਈ ॥੩੪॥
ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਕੋਠੀ ਬਹੁ ਮੇਰੀ।
ਸਭਿ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਹਿਂ ਸੌਜ ਘਨੇਰੀ।
ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਗ ਕੋ ਰਾਵਰ ਜਾਵਹੁ।
ਜਹਿਂ ਜਹਿਂ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਡੇਰੋ ਪਾਵਹੁ[3] ॥੩੫॥
ਤਹਿਂ ਤੇ ਖਰਚ ਲੇਹੁ ਮਨ ਭਾਯਾ।
ਰਹਹੁ ਜਿਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਹਰਖਾਯਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸ਼ੁਭ ਬਸਤੂ ਜਿ ਚਹੀਅਹਿਂ।
ਮਮ ਕੋਠੀ ਸਿਖ ਕੋ ਪਠਿ ਕਹੀਅਹਿ ॥੩੬॥

---
[1]ਕਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਈ ਗੁਪਤ, ਕੀ ਕੋਈ ਦੱਸੇ।
[2]ਜਗਤ ਨਾਮੇ ਸੇਠ।
[3]ਡੇਰੇ ਪਾਵੋਗੇ।

ਮਮ ਗੁਮਾਸ਼ਤੇ ਮਗ ਮਹਿਂ ਜੇਈ।
ਮੈਂ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁਂ ਮਾਨਿ ਹੈਂ ਸੇਈ।
ਜਿਤਿਕ ਸੇਵ ਮੋ ਤੇ ਹੁਇ ਜਾਈ।
ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚੈ ਜਾਨੌਂ ਸਫਲਾਈ' ॥੩੭॥
ਜਗਤ ਸੇਠ ਕੀ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਬਾਨੀ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੀਨਿ ਮਹਾਨੀ।
'ਜੋ ਤੁਮ ਭਾਉ ਹਮਾਰੋ ਕਰਜੋ।
ਸੇਵਾ ਬਿਖੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਧਰਜੋ ॥੩੮॥
ਤਿਸ ਕੋ ਫਲ ਹੋਵਹਿ ਤੁਝ ਭਾਰੋ।
ਲਛਮੀ ਬਹੁ ਘਰ ਥਿਰਹਿ ਉਦਾਰੋ।
ਤਿਸ ਤੇ ਤੋਟਾ ਕਿਤਹੁਂ ਨ ਪਾਵੈਂ।
ਲਾਭ ਲੇਤਿ ਹੀ ਬੈਸ ਬਿਤਾਵੈਂ ॥੩੯॥
ਹਮ ਕੋਠੀ ਤੇ ਲੈਹਿਂ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕਹਿਬੇ ਤੇ ਫਲ ਭਾ ਤੁਵ ਪਾਹੀ।
ਹਮ ਸੁਨਿ ਕੈ, ਕਿਯ ਭਾਵ ਬਿਸਾਲਾ[1]।
ਤੁਝ ਕੋ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਇਸ ਕਾਲਾ' ॥੪੦॥
ਜਗਤ ਸੇਠ ਸੁਨਿ ਕੈ ਗੁਰ ਬਾਨੀ।
ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ।
-ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੋ ਪਰ ਹੋਈ-।
ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਪੁਰਿ ਪੁਰਿ ਸੋਈ ॥੪੧॥
ਨਿਜ ਥਲ ਬਿਖੈ ਪੁਚਾਵਨਿ ਕਰੇ[2]।
'ਜਬਿ ਦੇਖਹੁ ਗੁਰ ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਬਰੇ।
ਸਾਦਰ ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਕੀ ਸੇਵਾ।
ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਹਾਂ ਗੁਰਦੇਵਾ' ॥੪੨॥
ਕਹਿ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸਭਿ ਸਮੁਝਾਈ।
ਪੁਨ ਪਗ ਪਰਿ ਨਿਜ ਗ੍ਰੀਵ ਨਿਵਾਈ।
ਲੇ ਕਰਿ ਬਰ ਗੁਰ ਤੇ ਮਨ ਭਾਯਾ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਉਰ ਹਰਖਾਯਾ ॥੪੩॥
ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਬਰ ਕੋ ਪਾਇ।

---

[1]ਅਸਾਡਾ (ਟੁਰਨਾ) ਸੁਣਕੇ ਤੂੰ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। (ਅ) ਅਸਾਂ (ਕੋਠੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗਲ) ਸੁਣਕੇ ਹੀ (ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਣੀਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ) ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੈਨੂੰ ਤਤਕਾਲ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
[2]ਟਿਕਾਣੇ ਟਿਕਾਣੇ ਪੁਚਾਈਆਂ (ਪਤ੍ਰਿੱਕਾਂ)।

ਅਪਨੀ ਆਪਨ[1] ਪਹੁੰਚਯੋ ਜਾਇ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਜਸੁ ਬਿਸਤਰਾ।
'ਧੰਨ ਧੰਨ' ਤਿਸ ਕੋ ਸਭਿ ਕਰਾ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਤਿਆਰ ਹੋਵਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੧॥

---

[1] ਆਪਣੀ ਹੱਟੀ ਤੇ।

੪੨. [ਪਟਣੇ ਤੋਂ ਵਿਦਾਇਗੀ]

੪੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੩

ਦੋਹਰਾ: ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰ ਤਯਾਰੀ ਕਰਤਿ, ਭਏ ਚਲਨਿ ਕਹੁ ਤਯਾਰ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਆਵਤਿ ਭਯੋ, ਪਠਯੋ ਜੁ[1] ਗੁਰੂ ਉਦਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਪਹੁਂਚਯੋ ਸਿੱਖ ਆਨਿ ਤਿਹ ਸਮੈਂ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਬੰਦਤਿ ਸਿਰ ਨਮੈ।
ਬਿਚਰਤਿ ਆਪ ਦੇਖਿ ਚਲਿ ਆਏ[2]।
ਨਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲਖਿ ਹਰਿਖਾਏ ॥੨॥
ਸਿਖ ਪਦ ਬੰਦਤਿ ਜੁਗ ਕਰ ਬੰਦਿ।
ਗੁਰ ਕੋ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਕਹਯੋ ਅਨੰਦ[3]।
ਹਾਥ ਬਿਖੈ ਤੇ ਦੀਨਸਿ ਪਾਤੀ।
ਦੇਖਿ ਤੀਨ ਹੂੰ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ[4] ॥੩॥
ਤਤਛਿਨ ਖੋਲਿ ਪਢਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਲਿਖੀ ਕੁਸ਼ਲ ਸਭਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।
[5]'ਸੰਗਤਿ ਸਹਤ ਮਸੰਦਨ ਸਾਰੇ।
ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਦਿਹੁ ਖੁਸ਼ੀ ਉਚਾਰੇ ॥੪॥
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਬਹੁ ਕਰਹੁ ਦਿਲਾਸਾ।
ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਪੂਰਹੁ ਤਿਨ ਆਸਾ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਉਰ ਹਰਿਖਾਇ।
ਤਯਾਰ ਹੋਇ ਲਿਹੁ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥੫॥
ਚਲਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ਼ ਕੋ ਆਵਹੁ।
ਗਮਨਹੁਂ ਸੁਖ ਸੋਂ ਨਹਿਂ ਉਤਲਾਵਹੁ।
ਮਗ ਮਹਿਂ ਪੁਰਿ ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਸੰਗਤ।
ਸਿਮਰਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਿ ਕਰਿ ਪੰਗਤਿ ॥੬॥
ਤਿਨ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹੁ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਤੇ।
ਪੂਰਹੁ ਮਨੋਰਥ ਸਿਖ ਕਹਿਂ ਜੇਤੇ[6]।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਗ ਉਲੰਘਨ ਕਰੀਅਹਿ।

---

[1]ਭਾਵ ਜੋ ਸਿੱਖ ਨਾਵੇਂ ਗੁਰਾਂ ਘੱਲਿਆ ਸੀ।
[2]ਖੇਡਦੇ ਖੇਡਦੇ ਆਪ (ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ) ਦੇਖਕੇ (ਉਸ ਪੁਰਸ਼) ਨੂੰ ਆ ਗਏ।
[3]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਨੰਦ ਕੁਸ਼ਲ ਕਹੀ।
[4]ਦੇਖਕੇ ਤਿੰਨਾਂ ਭਾਵ ਦੋਵੇਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਸੀਤਲ ਹੋਈ ਭਾਵ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।
[5]ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਤੁਰਿਆ।
[6]ਜਿਤਨੇ ਮਨਰੋਥ ਸਿੱਖ ਕਹਿਣ।

ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਗਰ ਨਿਹਰੀਅਹਿ ॥੭॥
ਬਸਹੁ ਜਥਾ ਸੁਖ ਇਤਿ ਚਿਰਕਾਲ।
ਗਮਨਹੁ ਮਗ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੰਭਾਲ।'
ਸੁਨਿ ਮਨ ਹਰਖੇ ਕਹਤਿ ਉਤਾਲੇ।
'ਭਲੀ ਭਈ ਪਿਤ ਮਰਜ਼ੀ ਚਾਲੇ[1] ॥੮॥
ਰਿਦੈ ਹਮਾਰੇ ਕੀ ਸਭਿ ਜਾਨਿ।
ਲਿਖੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ।'
ਪੁਨ ਸਿਖ ਤੇ ਸਭਿ ਬੂਝੀ ਗਾਥ।
'ਕਹਾਂ ਛੋਰਿ ਆਯੋ ਗੁਰ ਨਾਥ? ॥੯॥
ਕਹਾਂ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤਿ ਮਨ ਭਾਏ?
ਸੰਗਤਿ ਰਹਹਿ ਕਿਤਿਕ ਢਿਗ ਆਏ?
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਕੋ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਹੇਰਾ?
ਕਿਤਿਕ ਦੂਰ ਦਰਿਆਉ ਬਡੇਰਾ? ॥੧੦॥
ਕਿਤਿਕ ਨਿਕਟਿ ਦੂਸਰ ਦਿਸ਼ਿ ਗਿਰ ਹੈਂ?
ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੀ ਹੇਰੀ ਧਰ ਹੈ?'
ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਕਲ ਬਤਾਈ।
'ਆਵਹਿ ਨਿਤ ਸੰਗਤ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੧॥
ਸਤੁਦ੍ਰੱਵ ਸਲਿਤਾ ਨਿਕਟਿ ਪ੍ਰਵਾਹੂ।
ਬਿਮਲ ਅਗਾਧ ਚਲਹਿ ਜਲ ਮਾਂਹੂ।
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਪਰਬਤ ਗਨ ਖਰੇ।
ਬਾਸ ਚੰਡਿਕਾ ਊਪਰ ਕਰੇ[2] ॥੧੨॥
ਅਵਨੀ ਤਲ ਸੁੰਦਰ ਸਬਜ਼ਾਈ।
ਖਰੇ ਤਰੋਵਰ ਜਹਿਂ ਸਮੁਦਾਈ।
ਗੁਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਬਿਖੈ ਸੁਹਾਏ।
ਸਿਖ ਮਸੰਦ ਢਿਗ ਰਹਿਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥੧੩॥
ਜਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਸੰਗਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਆਨਿ ਪਰਵਾਰੈ।
ਆਵਤਿ ਜਾਤਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ ਨੀਤ।
ਲੇਤਿ ਕਾਮਨਾ ਕਰਹਿ ਜੁ ਚੀਤ ॥੧੪॥
ਜਸ ਬਹੁ ਫੈਲਿ ਰਹਯੋ ਸਭਿ ਦੇਸ਼।

---
[1]ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਚੱਲੇ ਹਾਂ।
[2]ਭਾਵ ਉਪਰ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਨਾਮੇ ਟਿੱਲਾ ਹੈ।

ਆਵਹਿਂ ਲੈ ਲੈ ਦਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕਰਹਿਂ ਉਧਾਰਨਿ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ।
ਇਸ ਬਿਲਾਸ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨ' ॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਿਖ ਪਰ ਤਬਿ ਭਏ।
ਭੁਗਤਿ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਬਰ ਸ਼ੁਭ ਦਏ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਵਾਹਨ ਸਾਜ਼ ਦਾਸ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੬॥
ਸਜੰਦਨ ਡੋਰੇ ਪਾਇ ਉਛਾਰ।
ਜ਼ਰੀਦਾਰ ਜਗਮਗਤਿ ਉਦਾਰ।
ਤੁੰਗ ਕਕੁਦ ਬਲਿ ਦੀਰਘ ਬੈਲ[1]।
ਚਲਹਿਂ ਤੁਰੰਗ ਮਨਿੰਦੈ ਗੈਲ ॥੧੭॥
ਕੰਚਨ ਪੋਰੀ ਸ਼੍ਰਿੰਗਨਿ ਪਾਏ[2]।
ਭੂਖਨ ਟਲਕਾ ਆਦਿ ਸੁਹਾਏ।
ਸਿਵਕਾਦਕਿ ਜਟਤੀ ਨਗ ਕਰੇ।
ਮੁਕਰ ਚੁਕੋਨ ਗੋਲ ਬਰ ਜਰੇ[3] ॥੧੮॥
ਝਾਲਰ ਜ਼ਰੀ ਗੁੰਫ[4] ਲਰਕਾਏ।
ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ ਬ੍ਰਿੰਦ ਛਬਿ ਛਾਏ।
ਉਚਿਤ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਸਾਥ ਉਠਾਵਨਿ।
ਸਭਿ ਕੇ ਕੀਨੇ ਭਾਰ ਬੰਧਾਵਨਿ ॥੧੯॥
ਸੁਨਿ ਤਜਾਰੀ ਕੋ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
ਮਸਤਕ ਟੇਕਹਿਂ 'ਦਿਹੁ ਵਥੁ ਕਾਈ[5]।
ਅੰਗ ਸੰਗ ਜੋ ਲਾਗੀ ਗੁਰ ਕੇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਲਹੈਂ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੇ ॥੨੦॥
ਤੁਮ ਸਮ ਪੂਜਹਿਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੈਂ।
ਰਿਦੈ ਭਾਵਨਾ ਸੰਗਤਿ ਧਰੈ।'
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ।
ਦਿਯੋ ਪੰਘੂਰਾ ਸਿੱਖਨਿ ਬੰਦਨ[6] ॥੨੧॥

---

[1]ਉੱਚੀਆਂ ਬੰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬਲੀ ਵਡੇ ਵਡੇ ਬੈਲ।
[2]ਸੋਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਮਾਂ ਸਿੰਗਾਂ ਪਰ ਪਾਈਆਂ ਹਨ।
[3]ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਚੁਕੋਨੇ ਤੇ ਗੋਲ ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਜੜੇ ਹੋਏ।
[4]ਗੁੱਛੇ।
[5](ਸਾਨੂੰ ਪੂਜਣੇ ਵਾਸਤੇ) ਕੋਈ (ਨਿਜ ਦੀ) ਵਸਤੂ ਦੇਵੋ।
[6]ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਲਈ।

'ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਹਮ ਇਸ ਪਰ ਰਹੇ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਲਹੇ।'
ਸਹਿਤ ਮਸੰਦਨ ਆਇਸੁ ਮਾਨੀ।
ਰਖਯੋ ਪੰਘੂਰਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨੀ ॥੨੨॥
ਅਜ ਲੌ ਅਹੈ ਸੁਨਯੋ ਹਮ ਕਾਨ।
ਅਭਿਖੇਕਤਿ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ।
ਜਨਮ ਥਾਨ ਜੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਹੈ।
ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਕਲਮਲ ਹਰਿ ਹੈ ॥੨੩॥
'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਹਾਂ।
ਚਲਨਿ ਸਮੈ ਉਤਰੇ ਸੁਖ ਲਹਾ।
ਤਹਾ ਪ੍ਰਥਮ ਡੇਰਾ ਠਹਿਰਾਯਹੁ[1]।'
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਕੋ ਭਾਖਿ ਸੁਨਾਯਹੁ ॥੨੪॥
ਜੇਤਿਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸੰਚਿ ਨਿਜ ਕਰੇ।
ਸੋ ਸੰਦੂਖ ਮਹਿਂ ਸਾਦਰ ਧਰੇ।
ਦਾਸਨ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰਿਵਾਇ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੂਰਬ ਦਿਏ ਪੁਚਾਇ ॥੨੫॥
ਅਪਰ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਚਲਿ ਚਲਿ ਤਹਾਂ।
ਆਨਿ ਪਹੂੰਚੇ ਡੇਰੇ ਜਹਾਂ।
ਬਾਲਿਕ ਖੇਲਤਿ ਸੋ ਸਭਿ ਆਏ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੰਦਹਿਂ ਸਮੁਦਾਏ ॥੨੬॥
ਸਜਾਨੇ ਭਨਹਿਂ ਤਿਨਹੁਂ ਮਹਿਂ ਐਸੇ[2]।
'ਕਰੀ ਸਭਿਨਿ ਸੋਂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੈਸੇ[3]।
ਜਬਿ ਸੁਧਿ ਭਈ ਤਯਾਗ ਕਰਿ ਗਏ।
ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ ਬਾਸੀ ਦੁਖ ਲਏ ॥੨੭॥
ਮਥੁਰਾ ਜਾਇ ਬਸੇ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬਾਲ ਸਖਾ ਸਭਿ ਭਏ ਬਿਹਾਲਾ।
ਤਿਨਹੁਂ ਮਨਿੰਦ ਨਾਮ ਇਨ ਕੇਰਾ।
ਕ੍ਰਿਆ ਬਿਖੈ ਭੀ ਸਮ ਹੀ[4] ਹੇਰਾ ॥੨੮॥

---

[1]ਭਾਵ ਓਥੇ ਡੇਰਾ ਕਰੋ।
[2]ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਆਣੇ ਸਨ ਓਹ ਐਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[3]ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਿਵੇਂ।
[4]ਕੌਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸਮਾਨ।

ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਮ ਸੋਂ ਬੰਧਨ ਧਰੇ[1]।
ਬਿਛੁਰਤਿ ਬਹੁਤ ਤਜਾਗ ਕਹੁ ਕਰੇ।
ਦੋਨਹੁੰ ਜਨੁ ਇਕ ਪਾਟੀ ਪਢੇ[2]।
ਮਿਲ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਲੇਵਤਿ ਕਢੇ ॥੨੯॥
ਸੋਈ ਆਨਿ ਲੀਨਿ ਅਵਤਾਰ।
ਨਿਸ਼ਚੇ ਜਾਨੇ ਪਰਹਿਂ ਬਿਹਾਰ।'
ਬ੍ਰਿਹੁ ਕੋ ਸੰਕਟ ਜਿਮ ਘਨਸ਼ਜਾਮੂ।
ਤਿਮ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਸਿੱਖਜਨਿ ਧਾਮੂ ॥੩੦॥
ਸ਼ਾਹੁਨਿ ਕੇ ਸੁਤ ਕੇਤਿਕ ਕਹੈਂ।
'ਹਮ ਤੌ ਇਨ ਕੇ ਸੰਗ ਹੀ ਰਹੈਂ।
ਜਬਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਆਇ ਹੈਂ ਫੇਰੇ[3]।
ਨਿਜ ਸਨਬੰਧਨਿ ਕੋ ਪੁਨ ਹੇਰੇਂ[4]' ॥੩੧॥
ਤਿਨ ਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।
'ਹੇ ਸੁਤ! ਅਬਿ ਇਹ ਫੇਰ ਨ ਆਵੈਂ।
ਹਮਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਜੇ ਹੋਤਿ।
ਇਹਾਂ ਬਸਤਿ ਪਿਖਿ ਅਨੰਦ ਉਦੋਤਿ' ॥੩੨॥
ਕੇਤਿਕ ਨਿਜ ਪੁੱਤ੍ਰਨਿ ਗਹਿ ਰਾਖਹਿਂ।
ਜੇ ਗੁਰ ਸੰਗ ਗਮਨ ਅਭਿਲਾਖਹਿਂ।
ਟਿਕਹਿ ਨਹੀਂ, ਰੋਦਨ ਕੋ ਕਰਿ ਹੀਂ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸਮੁਝਾਇ ਸੁਧਰਿਹੀਂ ॥੩੩॥
ਨਿਜ ਪਰੋਸ ਮਹਿਂ[5] ਬਿਰਧਾ ਜੋਈ।
ਜਿਸਹਿ ਖਿਝਾਵਹਿਂ ਸੋ ਦੁਖ ਪੋਈ[6]।
ਬਹੁਤ ਬਿਨੈ ਕੋ ਕਰਤਿ ਬਖਾਨ।
'ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ! ਮਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਨ ॥੩੪॥
ਨਹਿਂ ਮਨ ਥਿਰਹਿ ਬਹੁਤ ਅਕੁਲਾਊਂ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਕਹਿ ਕਿਸਹਿਂ ਬੁਲਾਊਂ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੰਤੀ।

---
[1]ਬੰਨ੍ਹ ਕਰਕੇ।
[2]ਦੋਨੋਂ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ) ਮਾਨੋ ਇਕੋ ਪੱਟੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹਨ।
[3]ਫੇਰ ਆਉਣਗੇ।
[4]ਆਪਣੇ ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਦੋਂ ਮਿਲ ਲਵਾਂਗੇ।
[5]ਗਵਾਂਢ ਵਿਚ।
[6]ਉਹ ਦੁਖ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਤੀ ਗਈ।

ਬਲਿਹਾਰੀ ਹੁਇ ਕਸ਼ਟ ਲਹੰਤੀ ॥੩੫॥
ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਅਧਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।
ਕਹ੍ਯੋ ਬਾਕ 'ਹੁਇ ਸ਼੍ਰੇਯ ਬਿਸਾਲਾ।
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਪ ਗਵੈ ਹੈਂ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਫੇਰ ਨ ਫੇਰਾ ਪੈ ਹੈਂ' ॥੩੬॥
ਤਿਸ ਕੀ ਬਯ ਜੇਤਿਕ ਲਖਿ ਸ਼ੇਸ਼ੂ।
ਦੀਨਸਿ ਘਰ ਤੇ ਦਰਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ।
ਉਰ ਹਰਖਾਇ ਆਸ਼ਿਖਾ ਦੇਤਿ।
ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਭਲੇ ਸੁਖ ਲੇਤਿ ॥੩੭॥
ਅਪਰ ਨਿਕਟਿ ਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਹਾਂ।
ਘਰ ਕੋ ਦਿਯ ਸਮਾਜ ਤਿਨ ਤਹਾਂ।
ਵਧ੍ਯੋ ਬ੍ਰਿਹਾ ਕੋ[1] ਸੰਕਟ ਭਾਰੀ।
ਮਿਲਿ ਸਮੂਹ ਆਏ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥੩੮॥
ਬਨ ਮਹਿਂ ਰਾਮਚੰਦ ਜਿਮ ਜਾਤੇ।
ਲੋਕ ਅਜੁੱਧ੍ਯਾ ਕੇ ਜਿਸ ਭਾਂਤੇ।
ਕਿਸ ਕਿਸ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਅਬਿ ਲਿਖੀਅਹਿ।
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਦੁਖ ਬਹੁ ਲਖੀਅਹਿ ॥੩੯॥
ਸੰਗਤਿ ਬਡੀ ਕਹਾਵਹਿ ਜਹਾਂ।
ਚਢਿ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਤਹਾਂ।
ਸੰਗ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਹੈ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੰਕਟ ਭਾਰੀ ॥੪੦॥
ਚਢੀ ਨਾਨਕੀ ਸਜੰਦਨ ਮਾਂਹੀ।
ਗੁਜਰੀ ਡੋਰੇ ਚਢਿ ਚਲਿ ਤਾਂਹੀ।
ਬੀਚ ਪਾਲਕੀ ਆਪ[2] ਸੁਹਾਏ।
ਦੇਤਿ ਚਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਮੁਦਾਏ ॥੪੧॥
ਕੇਤਿਕ ਅਸਵਾਰੀ ਪਰ ਆਵਤਿ।
ਦਰਸਹਿਂ ਏਕ ਰਾਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਤਿ।
ਗਮਨਹਿਂ ਸੰਗ ਜੁ ਪਗ ਪਗ ਮਾਂਹਿ[3]।
ਅਨਿਕ ਤੀਰਥਨਿ ਕੇ ਫਲ ਪਾਂਹਿ ॥੪੨॥

---

[1]ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ।
[2]ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ।
[3]ਜੇਹੜੇ (ਨਾਲ) ਨਾਲ ਰਾਹ ਵਿਚ ਇੱਕ ਇਕ ਕਦਮ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਦੁਰਲਭ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਨੀਕੇ।
ਜੋ ਗੁਰ ਪੁਰਹਿਂ ਮਨੋਰਥ ਹੀਕੇ।
ਪਰਜੋ ਬਿਹੀਰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਾਛੈ।
ਕੇਤਿਕ ਆਇ ਕਾਮਨਾ ਬਾਂਛੈ ॥੪੩॥
ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨਿ ਸੋਂ ਦੇ ਦੇ ਧੀਰ।
ਮਾਰਗ ਚਲੇ ਗੁਰੂ ਨਰ ਭੀਰ।
ਸੰਗਤਿ ਬਡੀ ਆਇ ਕਿਯ ਡੇਰਾ।
ਉਤਰ ਪਰੇ ਸਗਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੨॥

੪੩. [ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁੱਜੇ]

੪੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੪

ਦੋਹਰਾ: ਸੰਝ ਭਈ ਜਬਿ ਲੌ ਤਹਾਂ,
ਆਵਤਿ ਗਨ ਨਰ ਨਾਰਿ।
ਗ਼ਨੀ ਗ਼ਰੀਬ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ,
ਮਿਲੇ ਭਾਉ ਕੋ ਧਾਰਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਤਹਿਂ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸੇਵਾ ਠਾਨੀ।
ਅਚਵਨਿ ਹੇਤੁ ਸਮਿੱਗ੍ਰੀ ਆਨੀ।
ਚਾਵਰ, ਚੂਨ, ਦਾਰ, ਘ੍ਰਿਤ ਘਨੇ।
ਆਨਤਿ ਧਰੇ ਚਾਵ ਚੌਗੁਨੇ[1] ॥੨॥
[2]-ਸਤਿਗੁਰ ਉਤਰੇ ਮਾਤਨਿ ਸਾਥ।
ਆਇ ਕਦਾਚਿਤ[3] ਪੁਨ ਕਬਿ ਨਾਥ[4]।
ਬਡੇ ਧਨੀ ਸਿਖ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਚਹਜੋ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਦੈਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ[5] ॥੩॥
ਸੁਜਸੁ ਨਗਰ ਮਹਿਂ ਵਧਹਿ ਹਮਾਰੇ-।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਗੁਣ ਬਹੁਤ ਬਿਚਾਰੇ।
ਸੇਵਾ ਸਰਬ ਦਰਬ ਤੇ ਆਦਿ।
ਅਰਪਿ ਬਿਲੋਕੇ[6] ਗੁਰ ਅਹਿਲਾਦ ॥੪॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਕੇ ਉਪਹਾਰੇ।
ਲਗੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਅੱਗ੍ਰ ਅੰਬਾਰੇ[7]।
ਆਇ ਤਿਹਾਵਲ ਅਰੁ ਪਕਵਾਨ।
ਬੰਟਹਿਂ ਦੇਂ ਸਭਿ ਸਿੱਖਨਿ ਪਾਨ ॥੫॥
ਭੀਰ ਅਧਿਕ ਕੁਛ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰਾ।
ਬਹੁ ਕੋਸਨਿ ਲੌ ਨਗਰ ਉਦਾਰਾ।
ਸਿੱਖ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕੇ ਘਰ ਤਹਾਂ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਗਮਨ ਆਇ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ ॥੬॥

---

[1]ਚੌਗੁਣੇ ਚਾਉ ਨਾਲ ਲਿਆ ਕੇ ਧਰਦੇ ਹਨ।
[2]ਸੰਗਤ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ।
[3]ਕਦੀ ਕੁ ਆਏ ਹਨ।
[4]ਫੇਰ ਨਾਥ ਜੀ ਕਦੋਂ (ਔਣ?)।
[5]ਜੋ (ਕੁਛ ਕਿਸੇ ਨੂੰ) ਚਾਹੀਦਾ (ਭਾਵ ਲੋੜ) ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਕੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰ ਦੇਈਏ।
[6]ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ।
[7]ਢੇਰ।

ਬਿਨੈ ਬਖਾਨਹਿਂ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਹਮ ਕੋ ਚਲੇ ਵਿਸਾਰ।
ਪੁਰਹਿਂ ਮਨੋਰਥ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ।
ਅਬਿ ਹਮ ਜਾਇ ਕੌਨ ਕੇ ਪਾਸ ॥੭॥
ਸ੍ਵਾਮੀ ਨਿਕਟਿ, ਚਹਿਤਿ ਲੇਂ ਜਾਚਾ।
ਹੋਹਿ ਦੂਰ ਕਹਾ ਕਰਹਿਂ ਉਬਾਚਾ[1]।'
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ 'ਜਨਮ ਇਸਥਾਨ।
ਕਰਹੁ ਬੇਨਤੀ ਤਹਾਂ ਬਖਾਨਿ ॥੮॥
ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰਾ।
ਕਰ੍ਯੋ ਸਥਾਪਨ ਅਪਨਿ ਪੰਘੂਰਾ।
ਬੈਠੋ ਜਹਿਂ ਹਮਰੋ ਧਰਿ ਧ੍ਯਾਨ।
ਕਰਹੁ ਬੇਨਤੀ ਜੋਰਹੁ ਪਾਨ ॥੯॥
ਗੁਰ ਸਭਿ ਥਾਨ, ਬਹਿਰ ਕਹਾ ਭੌਨ[2]।
ਮੁਖ ਤੇ ਕਹੈਂ ਕਿ ਧਰਿ ਕਰਿ ਮੌਨ।
ਸਤਿਗੁਰ ਜਾਨਹਿਂ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਕੀ।
ਕ੍ਯੋਂ ਨ ਪੁਰਹਿਂਗੇ ਆਸਾ ਜਨ ਕੀ' ॥੧੦॥
ਸਹਿਤ ਮਸੰਦਨਿ ਸੰਗਤਿ ਸੁਨਿ ਕੈ।
ਬਿਸਮਾਨੇ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਗੁਨਿ ਕੈ।
-ਲਘੁ ਬਯ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਸੁਮਤਿ ਬਤਾਵੈਂ।
ਨਿਜ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੀ ਸ਼੍ਰੇਯ ਜਨਾਵੈਂ ॥੧੧॥
ਕ੍ਯੋਂ ਨ ਕਹੈਂ, ਕਹਾ ਅਚਰਜ ਮਾਨੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਨੰਦਨ ਪਹਿਚਾਨੋ-।
'ਧੰਨ ਧੰਨ' ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨੈਂ।
ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਤਊ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਜਾਨੈਂ ॥੧੨॥
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਨ ਕਰੇ ਅਹਾਰਾ।
ਆਨ੍ਯੋ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਭਰਿ ਥਾਰਾ।
ਤੁਰਸ਼[3] ਮਧੁਰ[4] ਚਰਪਰਾ[5] ਬਨਾਇ।
ਮੇਵਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਗਿਰੀ ਗਨ ਪਾਇ ॥੧੩॥

---

[1]ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਾਂਗੇ।
[2]ਬਾਹਰ ਕੀ ਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕੀ।
[3]ਖੱਟਾ।
[4]ਮਿੱਠਾ।
[5]ਕਰਾਰਾ।

ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੇ ਚਾਵਰ ਕਰਿਵਾਏ।
ਪਤਰੇ[1], ਬਡ[2] ਖੁਸ਼ਬੋਇ ਉਠਾਏ[3]।
ਮਧੁਰ, ਸਲਵਣ ਘ੍ਰਿੱਤ ਭੁੰਜਵਾਏ।
ਸੂਪਕਾਰ ਮਤਿ ਚਤੁਰ ਬਨਾਏ ॥੧੪॥
ਆਨਿ ਮੁਰੱਬੇ ਜੇ ਫਲ ਨਾਨਾ[4]।
ਅਨਿਕ ਅਚਾਰਨ ਲਜਾਵਨਿ ਠਾਨਾ।
ਕਹਿੰ ਲੌ ਗਿਨੌਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ਸਭਿ ਦੀਨਿ ਅਹਾਰਾ ॥੧੫॥
ਜਿਤਨੀ ਸੰਗ ਸੰਗਤਾਂ ਆਈ।
ਇਕ ਸਮ ਸਭਿਨਿ ਦੇਗ਼ ਬਰਤਾਈ।
ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਤੇ ਅਚਵਜੋ ਸਾਰੇ।
ਦਿਯੋ ਨ ਕਰਿਬੇ ਕਿਸੈ ਅਹਾਰੇ[5] ॥੧੬॥
ਉਤਸਵ ਭਯੋ ਮਿਲਜੋ ਬਡ ਮੇਲਾ।
ਚਹਿੰ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਲੌ ਦੇਖਤਿ ਰਹੇ।
ਬਹੁਰ ਨੀਂਦ ਸੁਖ ਕੋ ਉਰ ਲਹੇ ॥੧੭॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਜਥਾ ਸੁਖ ਸੋਏ।
ਗੁਰ ਗੁਨ ਉਰ ਧਰਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕੋਏ।
ਜਾਮ ਨਿਸਾ ਤੇ ਆਸਾਵਾਰ।
ਗਾਇੰ ਰਬਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮ ਉਦਾਰ ॥੧੮॥
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ ਉਠਿ ਕਰਿ ਕੇ।
ਸਿਮਰਹਿਂ ਸੱਤਿਨਾਮ ਗੁਰ ਹਰਿ ਕੇ[6]।
ਗੁਰ ਜਾਗੇ, ਕਰਿ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨਾ।
ਪੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਹਿਰੀ ਚਾਰੁ ਮਹਾਨਾ ॥੧੯॥
ਬਡੀ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤੇ ਆਵਨਿ ਲਗੇ।
ਧਰਹਿਂ ਉਪਾਇਨ ਮਨ ਅਨੁਰਾਗੇ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਕਹਿ ਦਿਏ ਬਿਠਾਇ।

---

[1]ਪਤਲੇ।
[2]ਲੰਬੇ।
[3]ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਾਲੇ।
[4]ਫਲਾਂ ਦੇ ਮੁਰੱਬੇ।
[5]ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੀ (ਆਪਣਾ) ਅਹਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।
[6]ਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰੇ (ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ) ਹਰੀ ਦਾ 'ਸੱਤਿਨਾਮ।'

ਨਿਜ ਨਿਜ ਦਿਸ਼ਿ ਗੁਰ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਇ ॥੨੦॥
ਧੀਰਜ ਦਈ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਤਬੈ।
'ਆਨਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਹੇਰਹੁ ਕਬੈ।
ਜਨਮ ਭੂਮਿ ਪਟਣੇ ਮਹਿਂ ਮੇਰੀ।
ਮਹਿੰਮਾ ਮਹਾਂ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕੇਰੀ ॥੨੧॥
ਦਰਸਹੁ ਨਿਤ ਹੀ ਨੇਮ ਨਿਬਾਹੋ।
ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਕਾਮਨਾ ਪਾਹੋ।
ਹੁਇ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿਖ ਜੋਇ।
ਆਨਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਦਰਸੈ ਸੋਇ' ॥੨੨॥

ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਦੈ ਦੈ ਧੀਰ।
ਚਹੁੰਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ।
ਚਢੇ ਪਾਲਕੀ ਮਹਿਂ ਤਤਕਾਲ।
'ਗਮਨਹੁ' ਸਭਿ ਸੋਂ ਕਹਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ॥੨੩॥

ਪਰੇ ਪੰਥ ਸਜੰਦਨ ਅਰੁ ਡੋਰੇ।
ਏਕ ਚਲੇ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਓਰੇ।
ਇਕ ਕਰਿ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਮੁਰਿ ਪਰੇ।
ਜਸੁ ਉਚਰਤਿ ਚਿਤਵਤਿ ਘਰ ਬਰੇ ॥੨੪॥
ਏਕ ਦੂਰ ਲੌ ਗੁਰ ਸੰਗ ਆਏ।
ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹਟਾਏ।
ਚਰਨ ਸਪਰਸਹਿਂ ਆਂਸੂ ਗੇਰਹਿਂ।
ਇਕ ਥਿਰ ਰਹੇ, ਏਕ ਹਟਿ ਹੇਰਹਿਂ ॥੨੫॥
ਜੋ ਜਿਸ ਜੋਗ ਸੁ ਜਾਨਿ ਸੁਜਾਨਾ[1]।
ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੈਬੋ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
ਸਾਦਰ ਸਗਰੇ ਕਰੇ ਬਿਸਰਜਨ।
ਲਖਿ ਸੁਭਾਵ ਉਰ ਹਰਖਤਿ ਗਨ ਜਨ ॥੨੬॥
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਹੁ ਤੇ ਦੁਖ ਧੀਰਜ ਟਾਰੇ[2]।
ਇਮ ਪਟਣੇ ਪੁਰਿ ਸੰਗਤਿ ਬਰੀ।
ਘਰ ਘਰ ਸਭਿਨਿ ਬਾਰਤਾ ਕਰੀ ॥੨੭॥
ਸਿਵਕਾ ਪਰ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।

---

[1]ਸੁਜਾਨ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣਿਆ।
[2]ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਦੁਖ ਹੋਇਆ।

ਨਰਨਿ ਉਠਾਇ ਸਮੱਗ੍ਰੀ ਨਾਨਾ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਸਜੰਦਨ ਬਿਖੈ।
ਪ੍ਰੌਤੇ ਕਹੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡ ਪਿਖੈ ॥੨੮॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਚਾਲੀ ਚਢਿ ਡੋਰੇ।
ਗਮਨੇ ਮੁਖ ਕਰਿ ਪਸ਼ਚਮ ਓਰੇ।
ਦੋਇ ਜਾਮ ਲੌ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨੂ।
ਡੇਰਾ ਕਰਯੋ ਢਰਯੋ ਜਬਿ ਭਾਨੂ ॥੨੯॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਗਰੋ ਕਰਿਵਾਏ।
ਪਸ਼ੂਅਨਿ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਗਨ ਪਾਏ।
ਨਿਕਟਿ ਜਿ ਸਿਖ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਆਏ।
ਅਪਰ ਅਕੋਰਨਿ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਏ ॥੩੦॥
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਗੁਰ ਮਾਰਗ ਚਾਲੇ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਹਿਂ ਸੁਖ ਨਾਲੇ।
ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਗਮਨਹਿਂ ਮਗ ਜੁਗ ਜਾਮ[1]।
ਨਿਸ ਸਿਖ ਧਾਮ ਨਗਰ ਕੈ ਗ੍ਰਾਮ[2] ॥੩੧॥
ਤਹਿਂ ਤੇ ਸੁਨਤਿ ਮਿਲੈਂ ਮੁਦ ਪਾਏ।
ਲਖਹਿਂ ਭਾਗ ਬਡ, ਪ੍ਰਭੁ ਢਿਗ ਆਏ।
ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਕਰੈਂ।
ਕਰ ਜੋਰਹਿਂ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰੈਂ ॥੩੨॥
ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਕਰਹਿਂ ਕੂਚ ਮਗ ਚਾਲੈਂ।
ਉਲੰਘਤਿ ਆਏ ਪੰਥ ਬਿਸਾਲੈ।
ਸਿਵ ਕੀ ਪੁਰੀ[3] ਮੁਕਤਿ ਦਾ ਪਾਵਨ।
ਜਹਿਂ ਬਿੱਦਜਾ ਬਡ ਪਢਨਿ ਪਢਾਵਨਿ ॥੩੩॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਸੋ ਨਿਯਰਾਈ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਸੋਂ ਕਹਤਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਕੇਤਿਕ ਸਮੈ ਬਸੈਂ ਇਸ ਨਗਰੀ।
ਮਹਿ ਮੰਡਲ ਮਹਿਂ ਮਹਾਂ ਉਜਗਰੀ ॥੩੪॥
ਗਨ ਗੁਨਵੰਤੇ ਦਿਜ ਤੇ ਆਦਿ।
ਮਾਨਵ ਰਹੈਂ ਧਰੈਂ ਅਹਿਲਾਦ।'

---
[1]ਦੋ ਪਹਿਰ ਰਸਤਾ ਟੁਰਦੇ ਹਨ।
[2]ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੱਗਰ ਯਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ।
[3]ਕਾਂਸ਼ੀ।

ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਪੌਤ੍ਰੇ ਬਾਨੀ।
ਹਰਖਤਿ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਨਿਕਟਿ ਬਖਾਨੀ ॥੩੫॥
'ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਗਮਨਤਿ ਆਏ।
ਹਮ ਸਭਿ ਸੰਗ ਤਬੈ ਦਰਸਾਏ।
ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਸੰਗਤਿ ਬਹੁ ਆਈ।
ਕਰਜੋ ਕੀਰਤਨ ਉਰ ਹਰਖਾਈ ॥੩੬॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਰਾਖੇ ਦਿਨ ਕੇਤੇ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦਰਸਤਿ ਬਹੁ ਸੁਖ ਲੇਤੇ।
ਅਬਿ ਤੁਮ ਕੋ ਮਿਲਿ ਹੈਂ ਸਭਿ ਆਏ।
ਰਹਹੁ ਆਪ ਜੈਸੇ ਮਨ ਭਾਏ' ॥੩੭॥
ਇਮ ਬੋਲਤਿ ਬਿਗਸਤਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।
ਦਾਸਨਿ ਸਾਥ ਕਰਤਿ ਪੁਨ ਬਾਤੀ।
ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਹਿਰ ਆਇ ਕਰਿ ਖਰੇ।
ਸਕਲ ਵਹੀਰ ਮਿਲਾਵਨਿ ਕਰੇ ॥੩੮॥
ਸੰਗਤਿ ਬਿਖੈ ਜਾਇ ਸੁਧਿ ਹੋਈ।
ਉਰ ਧਰਿ ਹਰਖ ਤਜਾਰ ਸਭਿ ਕੋਈ।
ਆਗੇ ਆਦਰ ਕੋ ਹਿਤ ਲੇਨਿ।
ਸਭਿ ਗਮਨੇ ਸ਼ਰਧਾ ਮਨਭੇਨ[1] ॥੩੯॥
ਮੇਵਨਿ ਕੀ ਡਾਲੀ ਗਨ ਲੀਨਿ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿਬੋ ਕੀਨਿ।
ਗੁਰ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਸਭਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਹਾਏ ॥੪੦॥
ਖਰੇ ਦੂਰ ਜਿਤ ਦਿਸਿ ਜਬਿ ਦੇਖੈਂ।
ਭਯੋ ਸਭਿਨਿ ਆਨੰਦ ਬਿਸ਼ੇਖੈ।
ਗੰਗਾ ਜਲ ਤਰਿ ਕੈ ਪਰਿ ਪਾਰ[2]।
ਗਏ ਗੁਰੂ ਆਗਵਨ ਬਿਚਾਰਿ ॥੪੧॥
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਏ।
ਆਗੈ ਮਿਲੇ ਅਪਰ[*] ਸਮੁਦਾਏ।
ਖਰੇ ਨਿਕਟਿ ਨੰਮ੍ਰੀ ਸਿਰ ਹੋਏ।

---
[1]ਸ਼ਰਧਾ ਵਿਚ ਮਨ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ।
[2]ਪਾਰ ਪੈਕੇ।
[*]ਪਾ:-ਆਨਿ।

ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਏ ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਗੁਰ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੩॥

੪੪. [ਕਾਂਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ]

੪੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੫

ਦੋਹਰਾ: ਮਿਲੇ ਕੀਨੇ ਸਭਿ ਬੰਦਨਾ, ਸਿਖ ਕਰਿ ਕੈ ਉਰ ਭਾਉ।
ਗਨ ਮੇਵੇ ਅਰਪਨ ਕਰੇ, ਆਨੰਦ ਰਿਦ ਨ ਸਮਾਉ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਹੁਇ ਲਜਾਵਨਿ ਠਾਨੇ।
ਡੇਰਾ ਕਰਿਵਾਯਹੁ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨੇ।
ਸੁੰਦਰ ਇਕ ਪ੍ਰਯੰਕ ਲੇ ਆਏ।
ਉੱਜਲ ਆਸਤਰਨ ਕੋ ਛਾਏ ॥੨॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦਨ।
ਬੈਠਾਰੇ ਕਰਿ ਸਿੱਖਨਿ ਬੰਦਨ।
ਸਕਲ ਪੁਰੀ ਮਹਿਂ ਸੁਧਿ ਹੁਇ ਆਈ।
ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਸੰਗਤਿ ਉਮਡਾਈ ॥੩॥
ਆਪਸ ਬਿਖੈ ਭਨੈਂ ਨਰ ਨਾਰੀ।
'ਆਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਜਿਹ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮੂ।
ਤਿਨ ਕੇ ਇਹ ਨੰਦਨ ਅਭਿਰਾਮੂ ॥੪॥
ਜਿਨ ਕੋ ਦਰਸਨ ਪੁਰਵਹਿ ਸ੍ਵਾਰਥ।
ਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕਾਰ ਪਦਾਰਥ।
ਘਰ ਮਹਿਂ ਚਲਿ ਕਰਿ ਨਵਨਿਧਿ ਆਈ।
ਹੋਹਿ ਕੁਭਾਗੀ ਲੇਨਿ ਨ ਜਾਈ' ॥੫॥
ਇਮ ਕਹਿ ਲੇ ਲੇ ਕਰਿ ਉਪਹਾਰ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਚਲੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਨਾਰਿ।
ਆਨਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੈਂ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਭੇਟਨਿ ਧਰੈਂ ॥੬॥
ਮੂਰਤਿ ਅਲਪ ਸਲੋਨੀ[1] ਦੇਖਿ।
ਸ਼ੁਭ ਗੁਨ ਮਹਿਂ ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼[2]।
ਕਰਹਿਂ ਸਰਾਹਨਿ ਆਪਸ ਮਾਂਹੀ।
'ਇਹ ਗੁਰ ਜੋਧਾ ਬਨਹਿਂ ਮਹਾਂ ਹੀ ॥੭॥
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪਵੰਤ ਮੁਖ ਦਿਪੈ।
ਕਯੋਂ ਨ ਸ਼੍ਰੇਯ ਹੁਇ ਜੋ ਇਨ ਜਪੈ।'

---

[1]ਛੋਟੀ ਤੇ ਸੁੰਦਰ।
[2]ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੇ।

ਇਕ ਆਵਤਿ ਇਕ ਜਾਤਿ ਸਦਨ ਕੋ।
ਇਕ ਦੇਖਤਿ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਬਦਨ ਕੋ ॥੮॥
ਸੰਧਯਾ ਲੌਂ ਮੇਲਾ ਬਡ ਹੋਵਾ।
ਪਾਵਨ ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਕਹੁ ਜੋਵਾ।
ਦੇਗ਼ ਹੇਤੁ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਆਨੀ।
ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਘ੍ਰਿੱਤ ਮਿਸ਼ਟਾਨੀ ॥੯॥
ਜੇਤਿਕ ਖਰਚ ਖਾਨ ਹਿਤ ਜਾਨਾ।
ਸ਼ੁਭ ਵਸਤੁਨ ਕੋ ਗਨ ਤਹਿਂ ਆਨਾ।
ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿਨਿ ਕੇ ਬਨੇ ਅਹਾਰਾ।
ਪਾਇਸ ਮਹਿਂ ਮੇਵਾ ਗਨ ਡਾਰਾ ॥੧੦॥
ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਕਰਿ ਥਾਰ ਭਰਜੋ ਹੈ।
ਸਤਿਗੁਰ ਅਚਵਨ ਤਬਹਿ ਕਰਜੋ ਹੈ।
ਮਾਤਨ ਆਦਿ* ਮਨੁਜ ਸਮੁਦਾਏ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੧੧॥
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਜਾਗੇ ਜਬਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹੁਇ ਆਈ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੁਰ ਬੈਸੇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਹਿਤ ਪੁਨ ਆਵਹਿਂ ਤੈਸੇ[੧] ॥੧੨॥
ਦਿਜ ਸਮੂਹ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬਿ ਆਏ।
ਦੇਖਤਿ ਨਮੋ ਕਰਹਿਂ ਸਿਰ ਨਜਾਏ।
ਬੈਠੇ ਸਭਿ ਸਮੀਪ ਹਰਖਾਏ।
ਕਹੈਂ 'ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਮਰੇ ਪਿਤ ਆਏ ॥੧੩॥
ਕਰੇ ਪਰੋਹਤ ਤੀਰਥ ਕੇਰੇ[੨]।
ਦਿਯੋ ਦਾਨ ਹਮ ਕੋ ਬਹੁਤੇਰੇ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਖਨ ਰਹੈਂ ਸਦਾਈ।
ਗੁਰੂ ਬੰਸ ਆਵਹਿ, ਧਨ ਪਾਈਂ ॥੧੪॥
ਜਿਸ ਤੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਇ ਹਮ ਰਹੈਂ।
ਅਪਰਨ ਤੇ ਨਹਿਂ ਜਾਚਾ ਲਹੈਂ[੩]।

---

*ਪਾ:-ਸੰਗਤਿ ਆਇ।
[੧]ਸਿੱਖ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
[੨]ਇਸ ਤੀਰਥ ਤੇ (ਆਪਣੇ) ਪ੍ਰੋਹਤ ਬਣਾਏ।
[੩]ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਮੰਗੀਏ (ਫਿਰ)।

ਜਗਤ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਪੂਜ ਸਭਿਨਿ ਕੇ।
ਸਮਸਰ ਕਹੂੰ ਨ ਜਾਨਿਯ ਜਿਨ ਕੇ ॥੧੫॥
ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਭੀ ਧੰਨ ਕਹਾਵੈਂ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹਿਂ ਦਰਬ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।'
ਸੁਨਿ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕੋ ਤਬਿ ਮੁਸਕਾਏ।
'ਕਹਾਂ ਜਾਚਤੇ? ਦੇਹੁ ਬਤਾਏ ॥੧੬॥
ਜੋ ਤੁਮ ਲੈਬੋ ਹੋਇ ਸੁ ਕਹੀਅਹਿ।
ਨਹਿਂ ਪਰਵਾਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਲਹੀਅਹਿ।
ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਪੁਰੀ ਸੁ ਬਾਸ ਤੁਮਾਰਾ।
ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਨ ਕੀ ਵਿੱਦਜਾ ਸੁ ਉਦਾਰਾ' ॥੧੭॥
ਸੁਨਿ ਦਿਜਿ ਵਿੱਦਜਾਵਾਨ ਬਖਾਨੈਂ।
'ਹਮਹਿ ਦੇਹੁ ਸਰਬੰਸ ਮਹਾਨੈ।
ਦੈਵਜੋਗ[1] ਆਗਮਨਿ ਤੁਮਾਰਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਜਾਚਹਿਂ ਦਾਨ ਉਦਾਰਾ' ॥੧੮॥
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਾਨੀ ਤਿਮ ਜਾਨੀ।
ਦੇ ਸਰਬੰਸ ਜੁ ਵਸਤੁ ਮਹਾਨੀ।
ਸੁਨਤਿ ਮੋਦ ਬਿੱਪ੍ਰਨਿ ਕੇ ਹੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਉਦਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹੁ ਜੋਵਾ ॥੧੯॥
'ਜੈਸੇ ਉੱਜਲ ਬੰਸ ਉਦਾਰਾ।
ਤੈਸੋ ਸੁਠ ਸਰੂਪ ਅਵਿਤਾਰਾ।
ਜਿਮ ਸਰੂਪ ਤਿਮ ਮਤਿ ਹੈ ਊਚੇ।
ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਤਿਮ ਗੁਨ ਬਹੁ ਸੂਚੇ ॥੨੦॥
ਆਦਿ ਉਦਾਰ ਸੂਰਤਾ[2] ਲਹੈਂ।
ਬਾਲਿਕ ਬਯ ਮਹਿਂ ਇਸ ਬਿਧਿ ਅਹੈਂ।'
ਤਬਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਗੰਗਾ ਤੀਰ।
ਗਮਨੇ ਸੰਗ ਦਿਜਨ ਕੀ ਭੀਰ ॥੨੧॥
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕੋ ਬੰਸ ਵਤੰਸ[3]।
ਦੀਨਿਸਿ ਦਾਨ ਤਬਹਿ ਸਰਬੰਸ[*]।

---

[1]ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ।
[2]ਉਦਾਰਤਾ ਸੂਰਮਤਾ ਆਦਿ ਗੁਣ।
[3]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।
[*]ਦੇਖੋ ਰਾ: ੧੧, ਅਂ: ੫੭, ਅੰਕ ੯ ਤੇ ੧੮ ਦੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਟੂਕਾਂ। ਮਹਿੰਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਪੜ੍ਹੋ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸ੍ਵੈਯਾ 'ਤੀਰਥ ਨਾਨ ਦਇਆ ਦਮ ਦਾਨ.....।

ਬਿੱਪ੍ਰਨ ਬਹੁ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪਾਇ।
ਲੇ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਇ ॥੨੨॥
ਉਸਤਤਿ ਕਰੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਲੇ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰਾ।
ਸਗਰੀ ਪੁਰੀ ਰੁੱਦ੍ਰ ਕੀ ਬੀਚ।
ਕੀਰਤਿ ਕਰਤਿ ਊਚ ਅਰੁ ਨੀਚ ॥੨੩॥
ਜਬਿ ਗੁਰ ਸਭਿ ਕਿਛ ਦੀਨੋ ਦਾਨ।
ਸੰਗਤਿ ਗਨ ਮਸੰਦ ਸੁਨਿ ਕਾਨ।
ਵਸਤੁ ਬਟੋਰਨਿ ਕੀਨਿ ਘਨੇਰੀ।
ਘਨੇ ਬਸਤ੍ਰ ਆਨੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੨੪॥
ਦਰਜ਼ੀ ਲਜਾਇ ਸਿਵਾਵਨਿ ਕਰੇ।
ਬਾਹਨ ਮੋਲ ਆਨਿਬੋ ਕਰੇ।
ਦਿਨ ਕੇਤਿਕ ਇਮ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
ਨਿਕਟਿ ਨਿਕਟਿ ਸੁਧਿ ਪਸਰੀ ਤਬੈ ॥੨੫॥
ਜੌਨਪੁਰੇ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਆਈ।
ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਦਰਬ ਗਨ ਲਜਾਈ।
ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਮਸੰਦ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਮੁਖਿ ਧਰਿ ਆਇ ਅਨੰਦ ॥੨੬॥
ਗਾਵਤਿ ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ੂਰ ਪਹੂਚੇ।
ਸੁਨਹਿਂ ਅਨੇਕ ਰਾਗ ਹੁਇ ਊਚੇ।
ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕੋ ਅਰਪਿ ਅਕੋਰ।
ਬੰਦਤਿ ਹੈਂ ਪਗ ਜੁਗ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥੨੭॥
ਕਰੀ ਕਾਮਨਾ ਜਾਚਹਿਂ ਜੋਇ।
ਪੂਰਤਿ ਭਏ ਪ੍ਰਭੁ ਤਬਿ ਸੋਇ।
ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹੇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਿਰੁਪਾਉ ਸੁ ਲਹੇ ॥੨੮॥
'ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤਿ।
ਰਚੀ ਬਿਧਾਤੇ ਸਭਿ ਗੁਨ ਪੂਰਤਿ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ।
'ਹੁਇ ਹੈਂ ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਅਵਿਤੰਸ਼ਾ' ॥੨੯॥
ਭਯੋ ਦਰਬ ਗੁਰ ਨਿਕਟਿ ਘਨੇਰਾ।
ਸਕਲ ਕਾਜ ਬਨਵਾਯਹੁ ਫੇਰਾ।

ਬਹੁਰ ਚਲਨਿ ਕੀ ਕੀਨਸਿ ਤਯਾਰੀ।
ਦੇ ਸਿਰੁਪਾਉ ਸੰਗਤਾਂ ਸਾਰੀ ॥੩੦॥
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਜਸੁ ਕੋ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਕਹਹਿਂ 'ਕਰਹੁ ਸਿਖ, ਸ਼ਰਨੀ ਆਏ।'
ਦੇਖਿ ਭਾਉ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਕੇਰਾ।
ਪਗ ਪਾਹੁਲ ਦੀਨਸਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੧॥
ਜਿਨ ਜਿਨ ਪੀਯਸਿ ਭਏ ਨਿਹਾਲ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਭਾਉ ਕੋ ਲਖਯੋ ਬਿਸਾਲ।
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਅਰਜ਼ ਉਚਾਰੀ।
'ਚਲਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ! ਅਬਿ ਪੁਰੀ ਮਝਾਰੀ ॥੩੨॥
ਸਿਵਕਾ ਆਦਿ ਨਯੋ ਸਭਿ ਸਾਜ।
ਊਪਰ ਚਢਿ ਚਾਲੇ ਮਹਾਰਾਜ।
ਭੀਰ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਨਰ ਕੀ ਸੰਗ।
ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਨਿਹਾਰਤਿ ਸੰਗ ॥੩੩॥
ਸੁਰਸਰਿ ਤੀਰ ਤਰੀ ਅਨੁਵਾਈ।
ਉਤਰਨਿ ਪਾਰ ਅਰੂਢਿ ਗੁਸਾਈਂ।
ਕੇਵਟ ਨਵਕਾ ਪਾਰ ਲੰਘਾਏ।
ਦਰਬ ਦੀਨਿ ਬਹੁ, ਸੇ ਹਰਖਾਏ ॥੩੪॥
ਜਿਸ ਜਿਸ ਗਰੀਅਨਿ ਜਾਹਿਂ ਅਗਾਰੀ।
ਚਢੀ ਅਟਾਰਨਿ ਦਰਸਹਿਂ ਨਾਰੀ।
ਜਿਮ ਘਨ ਮੈਂ ਤੜਿਤਾ[1] ਚਮਕਾਵੈ।
ਬਿਸਦ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਤਥਾ ਸੁਹਾਵੈਂ[2] ॥੩੫॥
ਅਧਿਕ ਭੀਰ ਪੁਰਿ ਗਰੀਅਨਿ ਬੀਚ।
ਬੰਦਤਿ ਦੂਰ ਊਚ ਅਰੁ ਨੀਚ।
ਨਿਕਟਿ ਹੋਨਿ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈਂ।
ਨੀਠ ਨੀਠ ਗੁਰ ਅੱਗ੍ਰ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥੩੬॥
ਮਹਾਂ ਕੁਲਾਹਲ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਹੋਵਾ।
ਚਢਿ ਕੋਠਨਿ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਜੋਵਾ।
ਪੁਸ਼ਪਨਿ ਬਰਖਾ ਕਹੁ ਬਹੁ ਡਾਰੈਂ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਗਮਨੰਤਿ ਨਿਹਾਰੈਂ ॥੩੭॥

---

[1]ਬਿਜਲੀ।
[2]ਉੱਜਲ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਤਿਵੇਂ (ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ) ਸ਼ੋਭ ਰਹੀਆ ਹਨ।

ਕਹੈਂ ਕਿ 'ਮਹਾਂਰਾਜ ਸਮ ਲੱਛਨ।
ਬੈਸ ਤਰੁਨ ਹੁਇ ਬਡੇ ਬਿਚੱਛਨ[੧]।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਓਰ।
ਜਿਤ ਕਿਤ ਖਰੇ ਸਰਬ ਕਰ ਜੋਰਿ ॥੩੮॥
ਕਿਤਿਕ ਥਾਉਂ ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ[੨]।
ਜਹਿਂ ਥਿਰਤਾ ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਇਂ।
ਤਿਸ ਛਿਨ ਜਿਨ ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਹੇਰਾ।
ਭਯੋ ਸਭਿਨਿ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰਾ ॥੩੯॥
ਜਿਸ ਨਹਿਂ ਪਿਖੇ ਰਹਯੋ ਪਛੁਤਾਵਤਿ।
'ਭਾਗ ਮੰਦ, ਹਮ ਲਹੇ ਨ ਆਵਤਿ।'
ਜਾਤਿ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਖੈ ਸੁ ਨਿਹਾਰੈਂ।
ਥਿਰੇ ਦੂਰ ਹੀ ਬੰਦਨ ਧਾਰੈਂ ॥੪੦॥
ਤੁੰਗ ਅਟਾ ਘਨ ਘਟਾ ਮਿਲੰਤੀ[੩]।
ਧੁਜ ਧਾਮਨ ਪਰ[੪] ਗਨ ਫਹਿਰੰਤੀ।
ਮਨੋ ਪੰਖ ਕੋ ਲਾਇ ਚਹੰਤੀ[੫]।
ਉਡਹਿਂ ਗਗਨ ਕਹੁ ਇਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੰਤੀ ॥੪੧॥
ਚਿੱਤ੍ਰਤਿ ਭੀਤ ਬਿਹੰਗ ਅਰੁ ਬਾਗ਼।
ਅਧਿਕ ਸ਼ਿਵਾਲੇ ਪੂਜਨ ਲਾਗਿ।
ਬਨਕ ਧਨਦ[੬] ਸਮ ਬੈਠੇ ਬ੍ਰਿੰਦ।
ਕਰਤਿ ਬਨਜ ਕੋ ਸੁਖੀ ਬਿਲੰਦ ॥੪੨॥
ਪਿਖਿ ਆਵਤਿ ਗੁਰ ਹ੍ਵੈ ਸਭਿ ਠਾਂਢੇ।
ਹਾਥਨਿ ਜੋਰਿ ਨਮਹਿਂ ਮੁਦ ਬਾਢੇ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਚਲੇ।
ਸਭਿ ਭਾਖਤਿ 'ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਮੁਖ ਭਲੇ' ॥੪੩॥
ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਲੌ ਪੁਰਿ ਕੀ ਕਥਾ।
ਉਤਸਵ ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ ਜਥਾ।
ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਗੁਰ ਕੀ ਕੀਰਤਿ।

---

[੧]ਚਤੁਰ।
[੨]ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।
[੩]ਉੱਚੀਆਂ ਅਟਾਰੀਆਂ ਬਦਲ ਦੀਆਂ ਘਟਾਂ ਨਾਲ ਛੁਹੰਦੀਆਂ ਹਨ।
[੪]ਘਰਾਂ ਉਪਰ ਝੰਡੀਆਂ।
[੫](ਅਟਾਰੀਆਂ) ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।
[੬]ਕੁਬੇਰ।

ਕਾਂਸ਼ੀ ਬਿਖੈ ਮਹਾਂ ਬਿਸਤੀਰਤਿ ॥੪੪॥
ਅੰਤਰ ਪੁਰੀ ਉਤਾਰਨਿ ਕਰੇ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੁਪਤੇ ਸੁਖ ਧਰੇ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਸਾਜੇ ਵਾਹਿਨ ਰੁਚਿਰ ਸੁਹਾਈ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁਰੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ ਚੱਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੪॥

੪੫. [ਅਯੁੱਧਯਾ ਹੋਕੇ ਲਖਨੌਰ ਪੁੱਜੇ]

੪੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੬

ਦੋਹਰਾ: ਸਗਰੀ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਸਿਖ ਮਿਲੈਂ,
ਸ਼ਬਦ ਅਨਿਕ ਬਿਧਿ ਗਾਇਂ।
ਤਾਲ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਰਬਾਬ ਤੇ,
ਸਤਿਗੁਰ ਭਲੇ ਰਿਝਾਇਂ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਪ੍ਰਾਤਿ ਭਈ ਗੁਰ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਸਿੱਖਜਨਿ ਚਰਨ ਪਖਾਰਨਿ ਠਾਨੇ।
ਚਰਨੋਦਕ ਲੈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮੂ।
ਪਾਨ ਕਰਜੋ ਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਮੂ ॥੨॥
ਸਭਿ ਥਲ ਮਹਿਂ ਛਿਰਕਾਵਨਿ ਕਰਜੋ।
ਸਹਤ ਕੁਟੰਬ ਸਿੱਖ ਗਨ ਤਰਜੋ।
ਵਾਹਿਨ ਹੋਇ ਤਯਾਰ ਢਿਗ ਆਏ।
ਦਾਸਨਿ ਗਨ ਕੋ ਬਹੁ ਹਰਖਾਏ ॥੩॥
ਦੈ ਧੀਰਜ ਸਭਿਹਿਨਿ ਇਕਸਾਰ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਤਿ ਭਏ ਅਸਵਾਰ।
ਨਿਕਸੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁਰਿ ਕੋ ਛੋਰਾ।
ਗਮਨੇ ਕਰਿ ਮੁਖ ਪਸ਼ਚਮਿ ਓਰਾ ॥੪॥
ਆਦਰ ਹੇਤੁ ਪੁਚਾਵਨਿ ਆਏ।
ਖਰੇ ਕਰੇ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸਭਿ ਕੋ ਹਟਕਿ ਅਗਾਰੀ ਚਾਲੇ।
ਸਯੰਦਨ ਮਾਤਨਿ ਆਵਤਿ ਨਾਲੇ ॥੫॥
ਅਪਰ ਬਿਹੀਰ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਵਾ।
ਨਵੋਂ ਸਮਾਜ ਸਮੂਹ ਬਨਾਵਾ।
ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਮਾਰਗ ਮਹਿਂ ਚਲੇ।
ਕਰਤਿ ਅਨੇਕ ਬਿਲਾਸਨਿ ਭਲੇ ॥੬॥
ਡੇਰਾ ਟਿਕਹਿ ਭਾਨੁ ਕੇ ਢਰੇ।
ਗੁਰ ਆਗਵਨ ਜਿ ਸੁਨਿਬੋ ਕਰੇਂ।
ਜਨੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੋ ਨਵਨਿਧਿ ਪਾਵੈ।
ਆਨੰਦ ਧਾਰਿ ਧਾਇ ਢਿਗ ਆਵੈਂ ॥੭॥
'ਔਚਕ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਹਮ ਪਾਵਤਿ।
ਜਿਨ ਹਿਤ ਕੋਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸਿਧਾਵਤਿ।

ਮਰੁ ਥਲ ਮਹਿਂ[1] ਜਿਮ ਪਾਵਤਿ ਮੇਵਾ।
ਤਿਮ ਇਤ ਦੇਸ਼ ਦਰਸ ਗੁਰਦੇਵਾ' ॥੮॥
ਲੈ ਲੈ ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨਿ ਮਿਲੈਂ।
ਇਕ ਦੁਇ ਮਜਲ ਕਿਤਿਕ ਸੰਗ ਚਲੈਂ।
ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਠਾਨਹਿਂ।
ਅੰਨ ਦੁਗਧ ਦਧਿ ਘ੍ਰਿਤ ਕੋ ਆਨਹਿਂ ॥੯॥
ਇਮ ਹੀ ਸਗਰੇ ਮਾਰਗ ਆਏ।
ਪੁਰਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਜਨ ਸਮੁਦਾਏ।
ਰਾਮਚੰਦ ਕੀ ਨਗਰੀ ਔਧ[2]।
ਬਸੇ ਜਹਾਂ ਬਹੁ ਬੀਤੀ ਔਧ[3] ॥੧੦॥
ਪਾਵਨਤਾ ਕੀ ਔਧ[4] ਮਨੋ ਹੈ।
ਨਰ ਨਾਰਨਿ ਕੋ ਬਾਸ ਘਨੋ ਹੈ।
ਤਿਸ ਪੁਰਿ ਮੈਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ।
ਸੁਧਿ ਕੋ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਿੱਖ ਅਸ਼ੇਸ਼ੇ ॥੧੧॥
ਧਾਇ ਧਾਇ ਸਭਿ ਆਨਿ ਮਿਲੇ ਹੈਂ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਦੇ ਭੇਟ ਭਲੇ ਹੈਂ।
ਜੇ ਅਨਜਾਨ ਸੁ ਬੂਝਹਿਂ ਆਪੀ।
'ਇਹ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤਾਪੀ? ॥੧੨॥
ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਦਿਪਹਿ ਉਦਾਰਾ।
ਲਖੀਅਤਿ ਕਿਸੂ ਦੇਵ ਅਵਤਾਰਾ[5]।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਰ ਗਨ ਠਾਨਿ ਅਦਾਇਬ।
ਬੰਦਹਿਂ ਚਰਨ ਕਮਲ ਜਨ ਸਾਹਿਬ[6]' ॥੧੩॥
ਜੇ ਸਿਖ ਜਾਨਹਿਂ ਤਿਨਹਿਂ ਸੁਨਾਵਹਿਂ।
'ਇਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸੁਹਾਵਹਿਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਕੀ ਬੰਸ।
ਇਹ ਬਿਧਿ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਅਵਿਤੰਸ਼ ॥੧੪॥
ਹਰਿ ਗੁਵਿੰਦ ਸ੍ਰੀ ਅਰਜਨ ਨੰਦਨ।

---
[1]ਮਾਰੂ ਥਲਾਂ ਵਿਖੇ।
[2]ਅਯੁੱਧਯਾ।
[3]ਆਯੂ।
[4]ਪਵਿੱਤ੍ਰਤਾ ਦੀ ਓੜਕ।
[5]ਕਿਸੇ ਦੇਵ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਜਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।
[6]ਦਾਸ ਸੁਆਮੀ (ਜਾਣਕੇ) ਚਰਨਾਂ ਕਮਲਾਂ ਤੇ ਬੰਦਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨਹੁਂ ਤੁਰਕ ਗਨ ਕੀਨਿ ਨਿਕੰਦਨ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਜਿਨਿ ਪਗ ਪੂਜਹਿ ਬਹੁ ਜਗ ਸਾਦਰ ॥੧੫॥
ਸੋ ਪੂਰਬ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਜਾਏ।
ਅਬਿ ਨਿਜ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਿਧਾਰੈਂ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਨਰ ਗਨਿ ਆਨੰਦ ਧਾਰੈਂ ॥੧੬॥
ਕੋ ਕਰ ਜੋਰਿਤ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਹਿ।
ਕੋ ਧਰਿ ਚੌਂਪ ਅਕੋਰ ਚਢਾਵਹਿਂ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਦੇਖਤਿ ਭਲੇ।
ਪੁਰਿ ਬਜ਼ਾਰ ਗਰੀਅਨਿ ਮਹਿਂ ਚਲੇ ॥੧੭॥
ਵਹਿਰ ਕਰਯੋ ਡੇਰਾ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ।
ਉਤਰਿ ਪਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਭਗਵਾਨ।
ਰੁਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪੀਠ ਪਰ ਬੈਠੇ।
ਤਹਿਂ ਕੇ ਸਿਖ ਗਨ ਹੋਇ ਇਕੈਠੇ ॥੧੮॥
ਸਭਿ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਚਾਵਰ ਚੂਨ ਘ੍ਰਿਤਾਦਿਕ ਲਜਾਏ।
ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਕਰਿ ਬਹੁਤ ਬਟੋਰਾ।
ਬੰਦੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਰ ਜੋਰਾ ॥੧੯॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ[1] ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨਾ।
ਸੁਨਿ 'ਅਨੰਦ' ਸਭਿਹਿਨਿ ਕਹਿ ਦੀਨਾ।
ਬੈਠੇ ਕਿਤਿਕ ਕਾਲ ਗੁਰ ਤੀਰ।
ਭਈ ਆਨਿ ਕਰਿ ਦੀਰਘ ਭੀਰ ॥੨੦॥
ਹਰਖਤਿ ਸਭਿ ਦਰਸ਼ਨ ਕਹੁ ਕਰੈਂ।
ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਭੇਟਨਿ ਕੋ ਧਰੈਂ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਬੰਦਰ ਗਨ ਆਏ।
ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਕਸਾਏ ॥੨੧॥
ਨਿਕਟਿ ਹੇਰਿਬੇ ਹੇਤੁ ਤਮਾਸ਼ਾ।
ਚਨੇ ਗਿਰਾਵਤਿ ਭੇ ਤਿਨ ਪਾਸਾ।
ਖੈਬੇ ਹੇਤੁ ਧਾਇ ਮਿਲਿ ਗਏ।
ਕੋ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਲਰਤੇ ਭਏ ॥੨੨॥

---
[1] ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਦੀ ਪੁੱਛ।

ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁੜ ਕੋ ਮੰਗਵਾਇ।
ਪਿਖਿਨਿ ਲਰਾਈ ਦਿਯੋ ਧਰਾਇ।
ਤਬਿ ਕਪਿ ਕੂਦਿ ਪਰੇ ਬਲਵੰਤੇ।
ਇਕ ਕਾਟਤਿ ਇਕ ਭਾਜ ਚਲੰਤੇ ॥੨੩॥
ਇਕ ਚੀਂਕਤ ਬਡ ਸ਼ਬਦ ਉਠਾਵੈਂ।
ਇਕ ਲਰ ਪਰੇ, ਛੀਨਿ ਇਕ ਖਾਵੈਂ।
ਦੰਦ ਨਖਨ ਕੇ ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਹਾਰਾ।
ਨਿਕਸਜੋ ਸ਼੍ਰੋਣਿਤ ਕਿਸ ਤਨ ਫਾਰਾ ॥੨੪॥
ਬਦਨ ਨਿਤੰਬ ਲਾਲ ਜਿਨ ਰੰਗ।
ਕ੍ਰੁੱਧਿਤ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਕਰਿ ਜੰਗ।
ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਿਕਸਾਵੈਂ।
ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਕਹੈਂ ਦਿਖਰਾਵੈ ॥੨੫॥
ਦ੍ਵੈ ਘਟਕਾ ਲਗਿ ਪਰਚੇ ਰਹੇ।
ਇਤ ਉਤ ਬਿਚਰਤਿ ਪੁਨ ਥਿਰ ਬਹੇ।
ਜਥਾ ਜੋਗ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਸਾਥ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਿ ਬੋਲੇ ਗੁਰਨਾਥ ॥੨੬॥
ਸੰਧਜਾ ਭਈ ਸੁ ਭੋਜਨ ਭਯੋ।
ਸੂਪਕਾਰ ਭਰਿ ਥਾਰਹਿ ਲਯੋ।
ਆਨਿ ਅਚਾਵਨ ਕਰਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
ਭਈ ਜਾਮਨੀ ਗੁਰ ਸੁਪਤਾਏ ॥੨੭॥
ਪਹਿਰੂਦਾਰ ਖਰੇ ਹੁਇ ਰਹੇ।
ਸਗਰੀ ਵਸਤੁ ਸੁਚੇਤੀ ਲਹੇ।
ਪੁਨਹਿਂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਕੋ ਜਾਗਿ ਸ਼ਨਾਨੇ।
ਕਰਿ ਤਜਾਰੀ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਸਥਾਨੇ ॥੨੮॥
ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਮਗ ਕੋ ਉਲੰਘਤੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਸੁਖ ਸਹਿਤ ਚਲੰਤੇ।
ਹਰੀਦ੍ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੰਗਾ ਜਹਾਂ।
ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਇ ਪਹੂੰਚੇ ਤਹਾਂ ॥੨੯॥
ਮਯਾਪੁਰੀ[1] ਕੋ ਮਹਾਂ ਮਹਾਤਮ।

[1]ਮਾਯਾ ਪੁਰ, ਪੁਰਾਣੀ ਇਕ ਨਗਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖੰਡਰਾਤ ਹਰਦਵਾਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਕਨਖਲ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੋ ਲੋਕੀ ਮਯਾ ਪੁਰੀ ਸਦਦੇ ਹਨ। (ਅ) ਕੋਈ ਕੋਈ ਭੀਮਗੋਡੇ ਦੇ ਉਤਰ ਨੂੰ ਬੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਸਨ ਤੇ ਸੁਧ ਆਤਮ।
ਉਤਰਜੋ ਸਿਵਰ ਗੁਰੂ ਕੋ ਆਇ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਿਖ ਜੇ ਉਰ ਹਰਖਾਇ ॥੩੦॥
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ।
ਜਥਾ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰਿ ਦਰਬ ਚਢਾਯੋ।
ਅਪਰ ਸੇਵ ਕੋ ਕਰੀ ਸੰਭਾਰਨਿ।
ਅਪਰ ਲੋਕ ਬਹੁ ਕਰਤਿ ਨਿਹਾਰਨਿ ॥੩੧॥
ਨਿਸਾ ਕੀਨਿ ਬਿਸਰਾਮ ਗੁਸਾਈਂ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਉਠੇ ਕਰਿ ਸੌਚਿ ਸਬਾਈ[1]।
ਸੁਰਸਰਿ ਪਾਵਨ ਜਲ ਮਹਿਂ ਮੱਜੈਂ।
ਜਿਸ ਪਰਸੇ ਸਭਿ ਕੇ ਅਘ ਭੱਜੈਂ ॥੩੨॥
ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਤਬਿ ਲੌਂ, ਦਿਜ ਆਏ।
ਜਾਚਤਿ ਭਏ ਦਰਬ ਸਮੁਦਾਏ।
ਨਿਕਸਿ ਗੁਰੂ ਜਬਿ ਬਾਹਰਿ ਬੈਸੇ।
ਦੀਨਸਿ ਧਨ ਲੇ ਆਨੰਦ ਜੈਸੇ ॥੩੩॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਨ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।
ਕਰਜੋ ਕੂਚ ਪੁਨ ਪੰਥ ਸਿਧਾਏ।
ਦੋਇ ਮਜਲ ਕਰਿ ਪਹੁੰਚੇ ਤਹਾਂ।
ਸੂਰਜਸੁਤਾ[2] ਪ੍ਰਵਾਹਤਿ ਜਹਾਂ ॥੩੪॥
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਤਰਨੀ[3] ਚਢਿ ਚਾਲੇ।
ਸ਼ਜਾਮਲ ਜਲ ਅਵਿਲੋਕਿ ਬਿਸਾਲੇ।
ਜਬਿ ਉਰਾਰ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਆਇ।
ਸੰਗੀ ਪਹੁੰਚੇ ਤਬਿ ਸਮੁਦਾਇ ॥੩੫॥
ਹੁਇ ਅਸਵਾਰ ਚਲਨਿ ਜਬਿ ਲਾਗੇ।
ਪੰਥ ਬਹੀਰ ਪਯਾਨੋ ਆਗੇ[4]।
ਤਬਹਿ ਪਿਤਾ ਕੇ ਆਇ ਸੰਦੇਸੇ।
ਭੇਜੇ ਜਬਿ ਦਿੱਲੀ ਸੁ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ ॥੩੬॥
'ਤੁਮ ਕੋ ਆਵਤਿ ਲਗੀ ਅਵਾਰੀ।

---

[1]ਸਾਰੀ।
[2]ਜਮਨਾ।
[3]ਬੇੜੀ।
[4]ਵਹੀਰ ਅੱਗੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਗਿਆ।

ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਖਤ ਕਿਤਿਕ ਅਗਾਰੀ[1]।
ਹਮ ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸਿਰ ਹੋਇ।
ਤਜਹਿਂ ਸ਼ਰੀਰ ਲਖਹਿ ਸਭਿ ਕੋਇ ॥੩੭॥
ਨਹੀਂ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ।
ਏਕ ਗ੍ਰਾਮ ਲਖਨੌਰ ਸਥਾਨਾ।
ਤਹਿਂ ਮਸੰਦ ਜੇਠਾ ਇਕ ਬਾਸਹਿ।
ਤਿਸ ਅਵਾਸ ਮਹਿਂ ਕਰਹੁ ਨਿਵਾਸਹਿ ॥੩੮॥
ਪੁਨ ਸੁਧਿ ਪਠਹਿਂ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ।
ਤਬਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕਰਹੁ ਨਿਵਾਸ।
ਤਾਵਤਿ ਬਸਹੁ ਗ੍ਰਾਮ ਤਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਆਗੇ ਗਮਨ ਕਰਹੁ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ' ॥੩੯॥
ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਮਨ ਬਿਸਮਾਈ।
ਗੁਜਰੀ ਦ੍ਰਿਗ ਆਂਸੂ ਢਰਿ ਆਈ।
ਸੰਕਟ ਬਡੋ ਪਾਇ ਭਰਿ ਸ੍ਵਾਸਾ।
ਬਿਨਸਜੋ ਤੂਰਨ ਹੁਤੋ ਹੁਲਾਸਾ ॥੪੦॥
ਪੁਨ ਬੂਝਜੋ ਸਿਖ 'ਕਿਮ ਇਹ ਹੋਵਾ?
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਮਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਜੋਵਾ?
ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਹੁ ਹਮੈ।
ਦਰਸ਼ਨਿ ਕਰਿ ਤਜਾਗੇ ਕਿਹ ਸਮੈ?' ॥੪੧॥
ਜੁਗ ਮਾਤਾ ਸੁਤ ਢਿਗ ਹੁਇ ਤੀਨੋ।
ਸਿਖ ਨੇ ਛੋਰਿ[2] ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿ ਦੀਨੋ।
ਜਿਮ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿੱਪ੍ਰ ਗਨ ਆਏ।
ਅਹਿਦੀ ਜਿਮ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਪਠਾਏ ॥੪੨॥
'ਸੈਫਾਬਾਦ ਚੁਮਾਸਾ ਬਾਸੇ।
ਖੋਜਤਿ ਫੌਜ ਫਿਰੀ ਚਹੁਂ ਪਾਸੇ।
ਆਪ ਆਗਰੇ ਕੋ ਪੁਨ ਗਏ।
ਤੁਰਕਨਿ ਕੇ ਬਸਿ ਤਿਹ ਠਾਂ ਭਏ ॥੪੩॥
ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਬਡ ਚਮੂੰ ਚਢਾਈ।
ਅਧਿਕ ਸੁਚੇਤੀ ਕਰਿ ਲੇ ਆਈ।
ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਝ ਸੰਗ ਬਖਾਨਾ।

---

[1]ਕਿਤਨਾ ਅੱਗੇ ਉਡੀਕਦੇ ਰਹੇ।
[2]ਖੁਹਲਕੇ। ਸਾਰਾ। ਮੁੱਢੋਂ।

ਮਗ ਮਹਿਂ ਮਿਲਹੁ ਜਾਇ ਕਿਸ ਥਾਨਾ ॥੪੪॥
ਨਹੀਂ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਿਖਿਬੇ ਭਈ।
ਬਾਕਨਿ ਸਾਥ ਖਬਰ ਪਠਿ ਦਈ।'
ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ ਚਿੰਤ ਬਸਿ ਭਾਰੀ।
'ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ! ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਗਤਿ ਨਜਾਰੀ' ॥੪੫॥
ਠਟਕ ਰਹੀ ਨਹਿਂ ਚਲਿਬੋ ਚਾਹਾ।
ਮਨ ਬੂਡਜੋ ਬਡ ਕਸ਼ਟ ਪ੍ਰਵਾਹਾ।
ਪੁਨ ਸਿਖ ਕਹਿ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਇਮ ਤੁਮ ਕੋ ਅਬਿ ਨਹਿਂ ਬਨਿ ਆਈ ॥੪੬॥
ਗੁਰੂ ਆਪ ਹੀ ਕਾਰਨ ਕੀਨਿ।
ਤੁਮ ਕੋ ਹੁਕਮ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਦੀਨ।
ਕਰਹੁ ਉਤਾਇਲ ਬਿਲਮ ਨ ਲਾਵਹੁ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਤਿਸੀ ਗ੍ਰਾਮ ਥਿਰਤਾਵਹੁ ॥੪੭॥
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਕੋ ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ।
ਗੁਰ ਸਰੂਪ ਨਿਤ ਇਨਹਿਂ ਨਿਹਾਰਹੁ।'
ਬਹੁਤ ਬਾਰਿ ਤਾਗੀਦ ਬਖਾਨੀ।
ਕਰਹਿਂ ਨ ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਮਹਾਨੀ ॥੪੮॥
ਸੋ ਸਿਖ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨੇ।
ਪੰਥ ਉਲੰਘਿ ਪਹੁੰਚਿ ਤਿਸ ਥਾਨੇ।
ਤਿਸ ਮਸੰਦ ਘਰ ਉਤਰੇ ਜਾਈ।
ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਸਭਿ ਵਸਤੁ ਪਠਾਈ ॥੪੯॥
ਵਾਹਨ ਆਦਿ ਸਕਲ ਲੇ ਨਾਲ।
ਗਮਨਜੋ ਗੁਰ ਮਾਤੁਲ ਜੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ[1] ਦੋਨਹੁੰ ਤਬਿ ਰਹੀ।
ਸੁਤ ਜੁਤਿ, ਜਿਮ ਜਾਨਹਿ ਕੋ ਨਹੀਂ[2] ॥੫੦॥
ਪਗ ਬੰਦਨ ਜੇਠਾ ਕਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ।
ਸੇਵਤਿ ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਘਰ ਨੀਤ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਜਾਨਿ ਸਕਜੋ ਇਤ ਦੇਸ਼।
ਮਿਲਿ ਬਾਲਨਿ ਮਹਿਂ ਖਿਲਤਿ ਹਮੇਸ਼ ॥੫੧॥
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਵਧਹਿ ਸਰੀਰ ਬਿਸਾਲਹਿ।

[1]ਭਾਵ ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ।
[2]ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਨਾ।

ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਨ ਘਨੇ ਘਰਨਿ ਜੋ ਘਾਲਹਿਂ[1]।
ਔਰ ਕਥਾ ਬਸਿਬੇ ਲਖਨੌਰ।
ਕਹੌਂ ਫੇਰ ਜਹਿਂ ਅਵਸਰ ਠੌਰ[2] ॥੫੨॥
ਅਬਿ ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਕੀ ਕਥਾ।
ਸੁਨਹੁਂ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਬਰਨੌਂ ਜਥਾ।
ਸੈਨ ਸਮੇਤ ਜਬਹਿ ਚਲਿ ਆਏ।
ਦੇਖਨਿ ਹੇਤੁ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਮਡਾਏ ॥੫੩॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਲਖਨੌਰ ਆਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੫॥

---

[1]ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨਗੇ।
[2]ਜਿਥੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਥਾਂ ਹੋਵੇਗਾ।

੪੬. [ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹਵੇਲੀ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ]

੪੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੭

ਦੋਹਰਾ: ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਤਿਸ ਘਰ ਬਿਖੇ, ਰਹੈ ਦੇਵ ਜਿਸ ਮਾਂਹਿ।
ਜੋ ਹਠ ਕਰਿ ਨਰ ਤਹਿਂ ਬਸਹਿ, ਮਾਰਤਿ ਹੈ ਤਰਸਾਹਿ[1] ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਸਗਰੇ ਨਗਰ ਬਿਖੈ ਇਹ ਰੌਰਾ।
'ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੁਇ ਕੋ ਨਰ ਪੌਰਾ[2]।
ਤ੍ਰਾਸਤਿ ਸਕਲ ਰਹੈਂ ਨਰ ਬਾਹਰ।
ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਭੀ ਨ ਨਿਕਟਿ ਹੁਇ ਜ਼ਾਹਰ' ॥੨॥
ਬੀਚ ਜਾਮਨੀ ਬਸਿ ਹੈ ਕੌਨ।
ਐਸੋ ਹੁਤੋ ਭਯਾਨਕ ਭੌਨ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੀ ਆਇਸੁ ਕਰੇ।
ਤਿਸ ਸਥਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਤਰੇ ॥੩॥
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਚੌਕੀਦਾਰ ਬਿਠਾਏ।
ਸੰਗ ਜਿ ਦਾਸ ਵਹਿਰ ਉਤਰਾਏ।
'ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਪੀਰ ਕਹਾਵੈ।
ਅਬਿ ਮਾਰਸਿ[3] ਇਸ ਛੁਟ ਨਹਿਂ ਜਾਵੈ ॥੪॥
ਕੈ ਧਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਦੀਨ ਮਹਿਂ ਆਵੈ।
ਤੁਰਕ ਸਕਲ ਮਾਨੁਖ ਹੁਇ ਜਾਵੈਂ।
ਬਿਨਾ ਜਤਨ ਤੇ ਇਹ ਬਿਧਿ ਹੋਈ।
ਕੈ ਮਰਿ ਜਾਹਿ ਡਰਹਿ ਸਭਿ ਕੋਈ' ॥੫॥
ਨੌਰੰਗ ਸਾਥ ਕਹੈ ਉਮਰਾਵ।
'ਰਾਵਰ ਨੇ ਕਿਯ ਭਲੋ ਉਪਾਵ।
ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਿ ਜੈ ਹੈ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਡਰ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਬਨੇ ਹੈ ॥੬॥
ਜਬਿ ਇਹ ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਹੁਇ ਜਾਇ।
ਸਭਿ ਕੀ ਅਟਕ ਚੁਕਹਿ ਇਕ ਭਾਇ[4]।'
ਇਹ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ।
ਇਮ ਪੀਛੈ ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਭਾਵੈ[5]' ॥੭॥

---

[1]ਡਰਾ ਕੇ ਮਾਰਦਾ ਸੀ। (ਅ) ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਯਾ ਡਰਾਉਂਦਾ ਸੀ।
[2](ਉਸ ਹਵੇਲੀ ਦੇ) ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ।
[3](ਦੇਵ) ਮਾਰ ਦੇਵੇਗਾ।
[4]ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਇਕੋ ਵੇਰ।
[5]ਭਾਵ, ਚਾਹਕੇ ਤੁਰਕ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।

ਮੂਰਖ ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਕਹੈਂ।
ਗੁਰ ਕਜਾ ਕਰਹਿਂ, ਦੁਸ਼ਟ ਨਹਿਂ ਲਹੈਂ[1]।
ਅਪਨੀ ਦਈ ਵਸਤੁ ਕੋ ਲੇਹਿਂ[2]।
ਕਰਿ ਕੈ ਕੂਰੇ ਤੁਰਕ ਅਛੇਹ[3] ॥੮॥
ਚੌਕੀਦਾਰ ਖਰੇ ਚਹੁਂ ਪਾਸੇ।
ਅੰਤਰ ਤਿਸ ਘਰ ਕੇ ਗੁਰ ਬਾਸੇ।
ਮਿਟਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤਿਮਰ ਜਬਿ ਛਾਯੋ।
ਦੇਹਿ ਭਯਾਨਕ ਪ੍ਰੇਤ ਸੁ ਆਯੋ ॥੯॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਦ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
ਭਯੋ ਦੀਨ ਮੁਖ ਬਿਨੈ ਬਖਾਨੀ।
'ਪ੍ਰਭੁ ਜੀ! ਬਾਸ ਤੁਮਾਰੋ ਭਯੋ।
ਧੰਨ ਅਹੋ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦਯੋ ॥੧੦॥
ਕਰਹੁ ਮੋਹਿ ਪਰ ਹੁਕਮ ਬਡੇਰਾ।
ਜਾਨਹੁ ਆਪ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਚੇਰਾ।
ਜਲ ਸਪਰਸ਼ਿਬੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਂਹੀ[4]।
ਜੇ ਅਹਾਰ ਲਜਾਵਹੁਂ ਤੁਮ ਪਾਹੀ ॥੧੧॥
ਮੋਹਿ ਹਾਥ ਕੋ ਅਚਹੁ ਕਿ ਨਹਿਂ ਲਿਹੁ।
ਅਪਰ ਸੇਵ ਮੈਂ ਕਰਹੁਂ ਜੁ ਕਹਿ ਦਿਹੁ।
ਇਹਾਂ ਜਿ ਦੋਖੀ ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਮਾਰੇ।
ਕਹੋ ਜਿਸਹਿ ਦੇਵਹੁਂ ਤਿਸ ਮਾਰੇ ॥੧੨॥
ਗਹੌਂ ਨਗਰ ਤੇ ਦੂਰ ਬਗਾਵਹੁਂ।
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤਹਾਂ ਪੁਚਾਵਹੁਂ।
ਪੁੱਤ੍ਰ ਆਦਿ ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਿ ਨਾਸ਼।
ਕਰੌਂ ਉਪਾਰਨਿ ਜਰੈਂ ਅਵਾਸ[5] ॥੧੩॥
ਰਾਵਰ ਕੀ ਆਇਸੁ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਮੈਂ ਕਰਿ ਸਕੌਂ ਸਕਲ ਹੀ ਕਾਰੀ[6]।'

---

[1]ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਦੁਸ਼ਟ (ਉਮਰਾਵ ਏਹ) ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ.......।
[2]ਕਿ ਆਪਣੀ ਦਿੱਤੀ ਵਸਤੂ (ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਵਾਪਸ) ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।
[3]ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।
[4]ਜਲ ਛੁਹਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਜਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੁਹੰਦੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਛੁੰਹਦੇ ਹਨ।
[5]ਘਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ।
[6]ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੰਮ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਹਮ ਨੇ ਦ੍ਵੈਸ਼ੀ ਕੋ ਨਹਿਂ ਲਹ੍ਯੋ ॥੧੪॥
ਨਹਿਂ ਕਿਸਹੂੰ ਸੰਘਾਰਨਿ ਬਨੈ।
ਸਰਬ ਜੀਵ ਨਿਜ ਭਾਗਨਿ ਸਨੈ[੧]।
ਦੈਵ ਦੇਤਿ[੨] ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਭਿ ਕਾਹੂ[੩]।
ਇਹ ਨਹਿਂ ਦੋਸ਼ ਅਪਰ ਕਿਸ ਮਾਂਹੂ[੪] ॥੧੫॥
ਪੰਡਿਤ, ਮੂਢ, ਰਾਵ, ਅਰੁ ਰੰਕਾ।
ਸਭਿ ਕੇ ਸੀਸ ਕਾਲ ਕੋ ਡੰਕਾ।
ਕਰਮ ਸ਼ੁਭਾ ਸ਼ੁਭ ਜੇ ਕਰਿਯੰਤ।
ਗਮਨਹਿਂ ਸੰਗ ਹੋਤਿ ਜਬਿ ਅੰਤ ॥੧੬॥
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਏਕ ਕਰਤਾਰਾ।
ਤਿਸ ਆਗੇ ਕ੍ਯਾ ਜੀਵ ਬਿਚਾਰਾ।
ਮਾਰਹਿ ਰਾਖਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਸੋਇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਰਹੀਐ ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੋਈ ॥੧੭॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਚਾਰਤਿ ਭਯੋ।
-ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਾਸੋ ਮਮ ਢਿਗ ਥਿਯੋ।
ਸੇਵਾ ਕਰਹੁਂ ਇਨਹੁਂ ਕੀ ਕੋਈ।
ਮੋਹਿ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥਤਾ[੫] ਤਬਿ ਹੋਇ- ॥੧੮॥
ਅੰਤਰ ਧ੍ਯਾਨ ਭਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਗਮਨ੍ਯੋ ਜਹਾਂ ਬਜਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਤਿ ਬਿਚਾਰਤਿ ਸੋਇ।
-ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ[੬] ਲੇਵੋਂ ਵਸ਼ੁ ਕੋਇ ॥੧੯॥
ਜੋ ਮੁਝ ਕਰ ਤੇ ਭੱਛਨ ਕਰਹਿਂ।
ਜਿਸ ਮਹਿ ਦੂਸ਼ਨ ਕੋ ਨਹਿਂ ਧਰਹਿਂ।
ਪਾਕ੍ਯੋ ਅੰਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਮਮ ਕਰਤੇ ਨਹਿਂ ਕਰਹਿਂ ਅਹਾਰਾ ॥੨੦॥

---

[੧]ਭਾਗਾਂ ਸਣੇ ਹਨ ਭਾਵ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਭਾਗ ਲੈਣੇ ਹਨ ਸਭ ਨੇ।
[੨]ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।
[੩]ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੂੰ।
[੪]ਇਹ (ਦੁਖ ਸੁਖ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਤੇ ਸਾਈਂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।
[੫]ਸਫਲਤਾ।
[੬]ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਈ।

ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਨੀ ਪਰੀ ਜੁ ਮਿਠਾਈ।
ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਹਾਟਨ ਹਲਵਾਈ।
ਲੇ ਪਹੁੰਚਾਵਤਿ ਅਚਹਿਂ ਸੁਖਾਰੇ।
ਨਿਜ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੋ ਪਰ ਧਾਰੇਂ ॥੨੧॥
ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਕਜਾ ਲੇਵੌਂ ਐਸੇ।
ਅਚਵਹਿਂ ਗੁਰੂ ਚਹੈਂ ਚਿਤ ਜੈਸੇ[੧]-।
ਸਕਲ ਬਜਾਰ ਖੋਜਿਬੋ ਕਰਯੋ।
ਏਕ ਦੁਕਾਨ ਆਨਿ ਕੈ ਥਿਰਯੋ ॥੨੨॥
ਮੇਵਾ ਹੁਤੋ ਵਲਾਯਤ ਕੇਰਾ।
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਮਾਧੁਰ ਫਲ ਹੇਰਾ।
ਸੇਵ ਸੰਧੂਰੀ[੨] ਅਰੁ ਜ਼ਰਦਾਲੂ।
ਨਸ਼ਪਾਤੀ ਪਿਸਤਾ ਰਸ ਆਲੂ[੩] ॥੨੩॥
ਸੰਗਤਰੇ, ਦਾਰਮ[੪] ਸੁਭ ਦਾਨੇ।
ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿਨਿ ਕੇ ਰਸ ਸਾਨੇ[੫]।
ਤਿਨਹੁਂ ਦੇਖਿ ਕੈ ਪ੍ਰੇਤ ਬਿਚਾਰਾ।
-ਇਨ ਲੇ ਚਲੌਂ ਜੁ ਕਰਹਿਂ ਅਹਾਰਾ ॥੨੪॥
ਮੋਰ ਹਾਥ ਤੇ ਦੂਸ਼ਤਿ ਹੋਇਂ ਨ[੬]।
ਇਸ ਤੇ ਬਿਨਾ ਅਪਰ ਬਿਧਿ ਕੋਇ ਨ-।
ਉਚਿਤ ਅਹਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਉਚਾਵਾ[੭]।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕੋ ਜੋ ਮਨ ਭਾਵਾ ॥੨੫॥
ਪੁਨ ਪੌਨੇ[੮] ਗਹਿ ਲੇ ਕਰਿ ਹਾਥ।
ਆਵਤਿ ਭਯੋ ਬੇਗ ਬਡ ਸਾਥ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਧਰਿ ਦੀਨਿ ਅਗਾਰੀ।
ਭਯੋ ਦੀਨ ਬਹੁ ਬਿਨੈ ਉਚਾਰੀ ॥੨੬॥
'ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਹੁ ਇਹ ਮੇਵਾ।

---
[੧]ਜੈਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਿਤੋਂ ਚਾਹ ਕੇ ਛਕਣ।
[੨]ਸੰਧੂਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਸੇਵ।
[੩]ਰਸਾਲ = ਅੰਬ (ਅ) ਰਸ ਦਾਰ ਆਲੂ। ਭਾਵ ਆਲੂ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੂਚੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[੪]ਅਨਾਰ।
[੫]ਸਹਤ।
[੬]ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਭਿੱਟਣਗੀਆਂ (ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ)।
[੭]ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦਾ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।
[੮]ਗੰਨੇ।

ਬਨੌਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਮੈਂ ਕਰਿ ਸੇਵਾ।
ਭਾਗ ਜਗੇ ਪੂਰਬ ਅਬਿ ਮੇਰੇ।
ਇਹਾਂ ਇਕਾਕੀ ਤੁਮ ਕੋ ਹੇਰੇ ॥੨੭॥
ਪੁਨ ਤੁਮ ਭਏ ਪਰਾਹੁਨ ਚਾਰੀ।
ਬਸਤਿ ਹੁਤੋ ਮੈਂ ਇਹਾਂ ਅਗਾਰੀ।
ਆਵਨਿ ਆਜ ਆਪ ਕੋ ਭਯੋ।
ਮੈ ਬਡਭਾਗ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਲਯੋ' ॥੨੮॥
ਇਮ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਿਸ ਕੇਰੀ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹੇਰੀ।
ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨਸਿ[1]।
ਮੇਵਾ ਅਚਨ ਹੇਤੁ ਕਰ ਲੀਨਸਿ[2] ॥੨੯॥
ਰੁਚਯੋ ਜਿਤਿਕ ਸੋ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰਾ।
ਪਰਯੋ ਰਹਯੋ ਜੋ ਤਹਾਂ ਬਿਥਾਰਾ[3]।
ਪੁਨ ਪੋਨੇ ਕੋ ਚੂਪਨਿ ਲਾਗੇ।
ਛੀਲਕ ਡਾਰਤਿ ਹੈਂ ਕੁਛ ਆਗੇ ॥੩੦॥
ਵਹਿਰ ਹਵੇਲੀ ਤੇ ਕੁਛ ਡਾਰਹਿਂ।
ਸਮੁਖ ਪ੍ਰੇਤ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ ਨਿਹਾਰਰਿ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਿ ਮਨ ਮਾਂਹੂ।
ਚਿਤਵਤਿ ਰਿਦੈ -ਦੋਖ ਅਬਿ ਦਾਹੂ- ॥੩੧॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਫੇਰ।
ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਹੇਰਿ।
'ਕੋ ਕੁਕਰਮ ਤੈਂ ਤਬਹਿ ਕਮਾਵਾ?
ਜਿਸ ਤੇ ਪ੍ਰੇਤ ਜੂਨਿ ਤਨ ਪਾਵਾ' ॥੩੨॥
ਸੁਨਿ ਕਰ ਹਾਥ ਬੰਦਿ ਤਬਿ ਕਹਯੋ।
'ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਤੇ ਅਸ ਤਨ ਲਹਯੋ।
ਪਰਯੋ ਸ਼ਰੀਕਨਿ ਮਹਿਂ ਬਡ ਝਗਰਾ।
ਵਿਰਸਾ ਮੋਰ ਹਟਾਵਤਿ ਸਗਰਾ ॥੩੩॥
ਤਬਿ ਮੈਂ ਕਰਿ ਕੈ ਕੂਰੋ ਧਰਮ।
ਸਭਿ ਕੇ ਮਨ ਉਪਜਾਯੋ ਭਰਮ।

---

[1]ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ।
[2]ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਿਆ।
[3]ਜੋ ਖਿੰਡਿਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਝਗੜਾ ਲਿਯੋ ਜੀਤ ਮੈਂ ਸਾਰੋ।
ਲਗੈ ਪਾਪ ਨਹਿਂ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੋ ॥੩੪॥
ਤਿਸੀ ਦੋਸ਼ ਤੇ ਅਸ ਮੈਂ ਭਯੋ।
ਜਿਸ ਜੂਨੀ ਮੈਂ ਬਹੁ ਦੁਖ ਥਯੋ।
ਆਪ ਕਰਹੁ ਕਰੁਨਾ ਜੇ ਮੋਹਿ।
ਦੇਹੁ ਛੁਡਾਇ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਹੋਹਿ' ॥੩੫॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
'ਪਰੇ ਚੁਪਾਕ ਚੂਪ ਹਿਤ ਠਾਨੇ[1]।
ਸੇਵ ਕਰੀ ਤਾਂ ਕੋ ਫਲ ਲੀਜੈ।
ਘੋਰ ਜੂਨ ਤੇ ਛੁਟਿਬੋ ਕੀਜੈ' ॥੩੬॥
ਸੁਨਤਿ ਚੁਪਾਕ ਚੂਪ ਤਿਨ ਲੀਨੇ।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿਨਿ ਸ੍ਵਾਦ ਰਸ ਕੀਨੇ।
ਤਤਛਿਨ ਤਜਿ ਕੈ ਸਕਲ ਬਿਖਾਦ।
ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਹਿਲਾਦ ॥੩੭॥
ਬਹੁਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਖ ਕੋ ਪਾਇ।
ਸੈਨ ਕਰੀ ਜੁਗ ਨੈਨ ਮਿਲਾਇ।
ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਰਮ ਰਾਖਿਬੇ ਕਾਰਨ।
ਭਏ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤ ਕਰਨਿ ਕ੍ਰਿਤ ਦਾਰੁਨ[2] ॥੩੮॥
ਅਪਨੋ ਨਾਮ ਸਾਚ ਦਿਖਰਾਵਨਿ।
ਕਰਿ ਬਹਾਦਰੀ ਧਰਮ ਬਚਾਵਨਿ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਿ ਸਕਹਿ ਨ ਕੋਈ।
ਕਰਿਬੇ ਕਹੁ ਸੰਮ੍ਰਥ ਇਕ ਸੋਈ ॥੩੯॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਪਰੇਤ ਜੂਨ ਉਧਾਰ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੬॥

---

[1]ਛਿੱਲਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚੂਪ ਲੈ।
[2]ਭਜਾਨਕ ਕ੍ਰਿਯਾ ਆਪਣੇ ਤੇ ਵਰਤਾਣ ਲਗੇ ਹਨ।

੪੭. [ਸਿੱਖ ਦਾ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਖਾਉਣਾ]

੪੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੮

ਦੋਹਰਾ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਕੋ, ਦਿਏ ਚੁਪਾਕ ਬਗਾਇ।
ਪਰੇ ਜਾਇ ਕਰਿ ਤਹਿਂ ਕਛੂ, ਸਿੱਖ ਹੁਤੇ ਜਿਸ ਥਾਇਂ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਇਕ ਸਿਖ ਨੇ ਲੈ ਕਰਿ ਮੁਖ ਪਾਯੋ।
ਚੂਪਤਿ ਭਯੋ ਸ੍ਵਾਦ ਰਸ ਆਯੋ।
ਗੁਰੂ ਉਚਿਸ਼ਟ[1] ਕੋ ਕਰਜੋ ਅਹਾਰਾ।
ਸ਼ਕਤਿ ਸਹਿਤ ਭਾ ਤਤਛਿਨ ਭਾਰਾ ॥੨॥
ਕਰਿ ਅਹੰਕਾਰ ਅਧਿਕ ਉਰ ਫੂਲਾ।
ਜਾਨਤਿ ਭਯੋ -ਨ ਕੋ ਮਮ ਤੂਲਾ[2]-।
ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਈ ਭੁਨਸਾਰ।
ਸੂਰਜ ਉਦਜੋ ਮਿਟਜੋ ਅੰਧਕਾਰ ॥੩॥
ਤਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਰ ਆਏ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਰੂਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਿਸ ਥਾਏਂ।
ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਤ ਨੇ ਕਛੂ ਬਿਗਾਰਾ।
ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਸੇ[3], ਬੈਠੇ ਸੁਖ ਭਾਰਾ ॥੪॥
ਇਮ ਸੁਨਿ ਗੁਰੂ ਹਕਾਰਨਿ ਕਰੇ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਰ ਹਠ ਧਰੇ।
ਨਿਕਸੇ ਭਵਨ ਬਿਖੈ ਤੇ ਜਬੈ।
ਮਿਲੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗੀ ਜੇ ਤਬੈ ॥੫॥
ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ ਚਰਨ ਸਿਰ ਧਰਿ ਕੈ।
ਬੋਲਜੋ ਦ੍ਵੈ ਕਰਿ ਜੋਰਨਿ ਕਰਿ ਕੈ[4]।
'ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਜੋਂ ਸੰਕਟ ਸਹੀਅਹਿ।
ਮੋ ਕਹੁ ਨੈਨ ਸੈਨ ਸੋਂ ਕਹੀਅਹਿ ॥੬॥
ਮੈਂ ਸਮਰਥ ਹੌਂ ਸਗਰੀ ਭਾਂਤਿ।
ਚਹੌਂ ਸੁ ਕਰੌਂ ਪਿਖਹੁ ਸੱਖਜਾਤ[5]।
ਸੋ ਹਜ਼ਾਰ ਲਾਖਨ ਕਜਾ ਗਨੌਂ।
ਤੁਰਕ ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਜੁਤਿ ਸਭਿ ਹਨੌਂ ॥੭॥

---

[1]ਸੀਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ।
[2]ਮੇਰੇ ਤੁੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
[3]ਡਰੇ ਨਹੀਂ।
[4](ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖ) ਹਥ ਜੋੜ ਬੋਲਿਆ।
[5]ਪ੍ਰਤੱਖ।

ਬਾਕੀ ਸੰਤਤਿ ਰਹੈ ਨ ਜੈਸੇ।
ਮੈਂ ਕਰਿ ਕਰਮ ਦਿਖਾਵੌਂ ਐਸੇ।
ਇਹ ਮਹਿਂ ਜੇ ਬਿਲੰਬ ਕਛੁ ਲਹੋ।
ਅਪਰ ਕਰੌਂ ਜੇ ਆਇਸੁ ਕਹੋ ॥੮॥
ਦਿੱਲੀ ਅਰੁ ਲਵਪੁਰਿ ਬਡ ਜਾਨਾ।
ਜਿਨ ਮਹਿਂ ਤੁਰਕਨਿ ਜ਼ੋਰ ਮਹਾਨਾ।
ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿ ਸੁਤਾ ਸੁਤ ਸਾਰੇ[1]।
ਬਸਹਿਂ ਮਲੇਛ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰੇ ॥੯॥
ਦੋਨਹੁਂ ਨਗਰਨ ਕੀ ਛਿਤ ਜੇਤੀ।
ਅਪਨੇ ਹਾਥ ਉਠਾਵੌਂ ਤੇਤੀ।
ਬਡੇ ਬੇਗ ਸੋਂ ਇਨ ਟਕਰਾਇ।
ਭਗਨ ਕਰੌਂ ਮੰਦਿਰ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧੦॥
ਪੁਨ ਔਂਧੇ ਕਰਿ ਦੇਵੌਂ ਗੇਰ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਨ ਉਕਸਹਿਂ ਫੇਰ।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਹੈ ਸ਼ਕਤਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬਾਕ ਆਪ ਕੀਜਹਿ ਇਸ ਕਾਲਾ ॥੧੧॥
ਰਾਵਰ ਕੇਰ ਅਨਾਦਰ ਕਰਿਈਂ।
ਤੁਰਕ ਮੰਦਮਤਿ ਕੁਛ ਨ ਬਿਚਰਿਈਂ।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਖਰੇ ਚਹੁਂ ਪਾਸੇ।
ਕੈਦ ਕਰਜੋ ਚਾਹਿਤਿ ਦੁਖਰਾਸੇ[2] ॥੧੨॥
ਇਨ ਤੇ ਕਜੋਂ ਸਹੀਏ ਅਪਮਾਨ[3]।
ਐਸੀ ਕਰਹੁਂ, ਪਰਹਿਂ ਪਗ ਆਨਿ।'
ਇਮ ਸਿਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਮੁਸਕਾਏ।
ਗਹੀ ਬਾਹੁਂ ਗੁਰ ਹਾਥ ਦਬਾਏ ॥੧੩॥
ਐਂਚਨਿ ਕੀਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਜੇ ਭਈ।
ਛੂਛੀ ਦੇਹਿ ਤਥਾ ਹੁਇ ਗਈ।
ਜਥਾ ਊਖ ਤੇ[4] ਰਸ ਨਿਕਸਾਵੈ।
ਖੋਰ[5] ਰਹੇ, ਬਿਨ ਸਾਰ ਗਿਰਾਵੈ ॥੧੪॥

---

[1]ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰ।
[2]ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[3]ਨਿਰਾਦਰ।
[4]ਗੰਨੇ ਤੋਂ।
[5]ਪੱਛੀ।

ਭਯੋ ਅਸਾਰ ਲਖ੍ਯੋ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਕਤਿ ਉਰ ਪੱਯਤਿ ਨਾਂਹੀ।
ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਤਿ ਦੁਖ ਪਾਵੈ-।
ਇਹ ਕਯਾ ਭਯੋ -ਰਿਦੈ ਮੁਰਝਾਵੈ ॥੧੫॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ 'ਕਰਹੁ ਜਿਮ ਹੋਵੈ।
ਟਕਰਾਵਹੁ ਪੁਰਿ ਜੇ ਬਡ ਦੋਵੈਂ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਬੋਲ੍ਯੋ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਭਯੋ ਦੀਨਿ ਦਿਖਿ[1] ਤਿਨ ਮੁਖ ਓਰ ॥੧੬॥
'ਕਰਨ ਹਰਨ ਜਗ ਤੇ ਤੁਮ ਬਰਤਾ।
ਚਹੇ ਕਰਹੁ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਕਰਤਾ।
ਲਖੀ ਨ ਮਹਿੰਮਾ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪਾ।
ਕਰ੍ਯੋ ਜਨਾਵਨਿ ਕੋ ਮੈਂ ਆਪਾ ॥੧੭॥
-ਕਰੌਂ ਸਹਾਇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਬੈ।
ਹਤੌਂ ਤੁਰਕ ਜੇ ਦੋਖੀ ਸਬੈ।
ਐਸੀ ਕਰਹੁਂ ਇਨਹੁਂ ਕੇ ਸੰਗ।
ਜਰ ਸਮੇਤ ਤਰੁ ਸਗਰੋ ਭੰਗ- ॥੧੮॥
ਭਈ ਸ਼ਕਤਿ ਜਬਿ ਮੋ ਮਹਿਂ ਭਾਰੀ।
ਸਰਬ ਜਥਾਰਥ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ।
ਰਾਵਰ ਨੇ ਬਾਹੂ ਮਮ ਗਹੀ।
ਭਯੋ ਰੰਕ ਨ ਸ਼ਕਤਿ ਕਛੁ ਰਹੀ ॥੧੯॥
ਅਖਿਲ ਬਿਨਾਸ੍ਯੋ ਜੋ ਮਮ ਦਾਪ[2]।
ਜਿਮ ਬਾਂਛਤਿ ਤਿਮ ਬਰਤਹੁ ਆਪ।
ਧੀਰਜ ਸਹਤ ਗੰਭੀਰ ਉਦਾਰਾ।
ਕਵਨ ਲਖੈ ਭਿੱਪ੍ਰਾਯ[3] ਤੁਮਾਰਾ ॥੨੦॥
ਰਚਹੁ ਭਵਿੱਖ੍ਯਤ ਕਯਾ ਸੁ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਜਾਨਿ ਸਕਹਿ ਅਸ ਭਾਂਤਿ।'
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨਿ ਕੈ।
ਕੀਨਿ ਜਨਾਵਨਿ ਤਿਸ ਕੋ ਭਨਿ ਕੈ ॥੨੧॥
'ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰਿ ਸੰਗ ਤੈਂ ਆਯੋ।

---

[1]ਦੇਖਕੇ।
[2]ਹੰਕਾਰ।
[3]ਤਾਤਪਰਯ।

ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਭਲੇ ਨਿਬਹਾਯੋ।
ਪੁਨ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਹੇਰਿ ਕੁਫੇਰ[1]।
ਮਨ ਮਹਿਂ ਗਿਨਤੀ ਗਿਨਤਿ ਬਡੇਰ ॥੨੨॥
ਸ਼ੰਕਾ ਕਰੀ ਹਮਾਰੇ ਮਾਂਹਿ।
-ਇਹ ਸੱਮ੍ਰਥ ਹੈਂ ਕੈਧੌਂ ਨਾਂਹਿ-।
ਯਾਂ ਤੇ ਛੀਲਕ ਤੁਵ ਦਿਸ਼ਿ ਗੇਰੇ।
ਤੈਂ ਕਬਿ ਆਗੇ ਊਖ ਨ ਹੇਰੇ[2] ॥੨੩॥
ਸ੍ਵਾਦ ਦੇਖਿਬੇ ਹਿਤ ਇਛ ਧਾਰੀ।
ਮੁਖ ਮੈਂ ਪਾਇ ਉਚਸ਼ਿਟ[3] ਹਮਾਰੀ।
ਤਬਿ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਝ ਮਹਿਂ ਹੁਇ ਆਈ।
ਚਹਤਿ ਜੁ ਹੁਤੋ ਅਬਹਿ ਦਿਖਰਾਈ ॥੨੪॥
ਜਿਸ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤੇ ਜਲ ਕਨ ਪਾਵੈ।
ਪੁਨ ਤਿਸ ਆਗੇ ਗਰਬ ਜਨਾਵੈ।
ਅਪਨਿ ਆਪ ਕੋ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਲੀਨਸਿ ਤਿਸ ਨਹਿਂ ਜਾਨੈ ॥੨੫॥
ਜਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਭੀ ਤੁਝ ਮਾਂਹੀ।
ਸੋ ਕਜਾ ਇਮ ਕਰਿ ਸਕਿ ਹੈਂ ਨਾਂਹੀ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸੁਧਿ ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ।
-ਮੈਂ ਕਰਿ ਦੈਹੌਂ- ਕਰਤਿ ਬਖਾਨੀ ॥੨੬॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿੱਤ ਕੋ ਜੈਸੇ।
ਸਿੱਖਜ ਨ ਤਰਕਹਿ ਤਿਸ ਕਹੁ ਕੈਸੇ।
ਹੁਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਰਤਹਿ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਸੋ ਸਿਖ ਸੁਖਦ ਮੋਖ ਅਧਿਕਾਰੀ ॥੨੭॥
ਗੁਰ ਸਰਬੱਗਜ ਜਾਨਿ ਸਭਿ ਕਰੈ।
ਸਿਖ ਅਲਪੱਗਜ ਗਰਬ ਕਜਾ ਧਰੈਂ।
ਯਾਂ ਤੇ ਸਿਮਰਹੁ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਾ।
ਸੋ ਸਭਿ ਜੀਵਨ ਕੋ ਆਧਾਰਾ' ॥੨੮॥
ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖਜ ਨੇ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
'ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨੀ।

---

[1]ਕੁਚਾਲ।
[2]ਕੀ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਕਦੀ ਗੰਨੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖੇ?
[3]ਜੂਠੀ ਛਿੱਲ।

ਤੁਰਕ ਅਵੱਗਜਾ ਕਰਹਿਂ ਤੁਮਾਰੀ।
ਸੋ ਹਮ ਤੇ ਨਹਿਂ ਜਾਤਿ ਸਹਾਰੀ ॥੨੯॥
ਯਾਂ ਤੇ ਤੁਮਰੇ ਨਿਕਟਿ ਬਖਾਨੀ।
ਛਿਮਹੁ ਪ੍ਰਭੂ! ਹਮ ਬੁਧਿ ਅਨਜਾਨੀ।
ਬਹੁਰ ਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਕਬਹਿ ਉਚਾਰੀ।
ਜਿਮ ਭਾਵਹਿ ਕੀਜਹਿ ਤਿਮ ਕਾਰੀ ॥੩੦॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਖ ਕੋ ਸਮੁਝਾਇ।
ਗਮਨੇ ਗੁਰੂ ਗਜਾਨ ਗਤਿ ਦਾਇ।
ਕੇਤਿਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ।
ਚਲੇ ਸੰਗ ਗਹਿ ਆਯੁਧ ਪਾਹੀ ॥੩੧॥
ਹਿਤ ਤਕਰਾਈ ਕੇ ਚਹੂੰ ਓਰ।
ਜਾਤਿ ਸਾਥ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਜੋਰ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨਤਿ ਮਗ ਜਾਤ।
ਕੁਛਕ ਸਿੱਖ ਜਿਨ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ॥੩੨॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਬਿ ਜਾਇ ਪਹੂਚੇ।
ਦੁਰਗ ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਕੇ ਭਿਤ ਊਚੇ[1]।
ਪੁਨਹਿ ਪੌਰ ਮੈਂ ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼।
ਖਰੇ ਸੁਭਟ ਗਹਿ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੩੩॥
ਪੌਰ ਮਨੋਹਰ ਪਾਹਨ ਕੇਰਾ।
ਸ਼ਿਲਪਨਿ ਚਿੱਤ੍ਰ ਬਿਸਾਲ ਉਕੇਰਾ।
ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਕੇ ਨਰ ਜਹਿਂ ਖਰੇ।
ਨਿਜ ਨਿਜ ਗ਼ਰਜ਼ ਅਰਜ਼ ਕੋ ਕਰੇ ॥੩੪॥
ਤਹਿਂ ਤੇ ਉਲੰਘਤਿ ਅੰਤਰ ਗਏ।
ਜਹਾਂ ਕਚਹਿਰੀ ਦੁਸ਼ਟਨਿ ਕਿਏ।
ਸੰਗ ਸਿੱਖਜ ਅਰੁ ਚੌਕੀਦਾਰ।
ਦੇਖਤਿ ਬਡੇ ਬਡੇ ਸਰਦਾਰ ॥੩੫॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਅਨੇਕ ਨਿਹਾਰੈਂ।
ਅਤਿ ਅਵਗੁਨ ਕੋ ਕੁਛ ਨ ਬਿਚਾਰੈਂ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਜਬਹਿ ਕਚਹਿਰੀ ਬਰੇ[2]।
ਚੌਕੀ ਤਹਾਂ ਬਿਛਾਵਨਿ ਕਰੇ ॥੩੬॥

---

[1]ਉੱਚੀਆਂ ਕੰਧਾਂ।
[2]ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋਏ

ਸੁਜਨਿ[1] ਡਸਾਵਨਿ ਉੱਜਲ ਜਹਾਂ।
ਬੈਠੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਤਹਾਂ।
ਅਖਿਲ ਕਚਹਿਰੀ ਪੂਰਨ ਭਈ।
ਮੁਕਤਾ ਹੀਰਨ ਤੇ ਦੁਤਿ ਨਈ ॥੨੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਿੱਖਜ ਅਜ਼ਮਤ ਕਰਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੭॥

[1]ਸੂਈ ਨਾਲ ਨਗੰਦਿਆਂ ਯਾ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਬਸਤ੍ਰ, [ਫਾ: ਸੋਜ਼ਨੀ]

੪੮. [ਨੁਰੰਗੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ। ਮਿਰਚਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ]

੪੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੪੯

ਦੋਹਰਾ: ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਵਿੰਦ ਕੇ,
ਨੰਦਨ ਬੰਦਨ ਜੋਗ।
ਸ਼ਾਂਤਿ ਮਤੀ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੂ,
ਦੇਖਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਲੋਗ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਹੰਕਾਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਦੁਸ਼ਟ ਨੁਰੰਗਾ ਮਹਿਤ ਕੁਚਾਲਾ।
ਦੀਨ ਬਧਾਵਨਿ ਚਾਹਤਿ ਮੰਦ।
ਹਿੰਦੂ ਜਗ ਮਹਿਂ ਰਹਹਿ ਨ ਪੰਦ[1] ॥੨॥
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸੋਂ ਬੰਧਹਿਂ ਦਾਵਾ।
ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਮਤਿ ਤੇ ਗਰਬਾਵਾ।
ਨਿਸ਼ਕੰਟਕ[2] ਜਿਸ ਰਾਜ ਮਹਾਨਾ।
ਸ਼ੱਤ੍ਰੂ ਕਹੂੰ ਸੁਨਿਯ ਨਹਿਂ ਕਾਨਾ ॥੩॥
ਚਾਰਹੁੰ ਦਿਸ਼ਾ ਚਮੂੰ ਜਿਸ ਫਿਰਿਈ।
ਸਕਲ ਦੇਸ਼ ਸਦ ਹੀ ਅਨੁਸਰਈ।
ਮਾਰਹਿ, ਬੰਧਹਿ, ਲੇਵਹਿ ਛੀਨ।
ਸਰਬ ਨਰੇਸ਼ ਬਸੀ ਨਿਜ ਕੀਨਿ ॥੪॥
ਜਿਮ ਰਾਵਨ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕਨਿ ਰਾਜਾ।
ਤਿਮ ਇਸ ਛਿਤ ਪਰ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ।
ਚਾਰਹੁੰ ਓਰੇ ਖਰੇ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਬਡੇ ਸਭਿਨਿ ਸਿਰ ਮੋਰੇ ॥੫॥
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਤਿਹ ਸਾਥ।
'ਕਜਾ ਹਮ ਸੋਂ ਕਹਿਂ ਦਿੱਲੀ ਨਾਥ?
ਕੌਨ ਕਾਜ ਹਮਰੇ ਬਸਿ ਜੋਵਾ?
ਜੋ ਤੁਮ ਤੇ ਨਹਿਂ ਪੂਰਨ ਹੋਵਾ' ॥੬॥
ਸੁਨਤਿ ਦੁਰਾਤਮ ਮੂਰਖ ਮਾਨੀ।
ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਕਰਤਾ ਧ੍ਰਮ ਹਾਨੀ।
ਅਸ ਨੁਰੰਗ ਬੋਲਜੋ 'ਮਮ ਕਾਜ।
ਹੈ ਜੋ ਕਹਹੁੰ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਆਜ ॥੭॥

---

[1]ਹਿੰਦੂ ਪੰਦ = ਹਿੰਦੂ ਮਾਰਗ, ਹਿੰਦੂ ਮਿਰਯਾਦਾ।
[2]ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਕੀ ਨ ਹੋਵੇ।

ਸਭਿ ਜਗ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਿ ਦੇਨਾ।
ਏਕਮਈ ਸਭਿ ਕੋ ਪਿਖਿ ਲੇਨਾ।
ਹਿੰਦੂ ਰਹੈ ਨ ਭੂ ਮਹਿਂ ਕੋਊ।
ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹਮਰੇ ਦ੍ਰਿਢ ਹੋਊ ॥੮॥
ਕਾਚੋ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਮਤਿ ਕੂੜਾ।
ਬਕਹਿਂ ਤੁਫਾਨ ਮਿਲਹਿਂ ਗਨ ਮੂੜਾ।
ਇਨਹਿਂ ਚਲਾਵੌਂ ਰਾਹ ਖ਼ੁਦਾਇ।
ਦੋਜ਼ਕ ਗਿਰਤੇ ਲੇਹੁਂ ਬਚਾਇ ॥੯॥
ਹੋਹਿਂ ਦੀਨ ਮਹਿਂ ਕਲਮਾ ਕਹੈਂ।
ਚਲਹਿਂ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿਂ ਨੇਕੀ ਲਹੈਂ।
ਰੋਜ਼ੇ ਈਦ ਨਿਵਾਜ ਕੁਰਾਨ।
ਇਨ ਕੋ ਧਾਰਹਿਂ ਸਾਥ ਇਮਾਨ ॥੧੦॥
ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁਇਂ ਕਹੇ ਜੁ ਮੇਰੇ[1]।
ਤਿਸੈ ਪਦਾਰਥ ਦੇਉਂ ਘਨੇਰੇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਧਨ ਲੈ ਕੈ ਹੁਇ ਜਾਇਂ।
ਕੈ ਨਿਜ ਝਗਰੋ ਲੇਹਿਂ ਜਿਤਾਇ ॥੧੧॥
ਜ਼ਿਮੀਂ ਇਨਾਮ ਦੇਤਿ ਹੌਂ ਤਾਂਹੀ।
ਧਾਰੈਂ ਸ਼ਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਕਿਦੌਂ ਤੁਰਕ ਕੀ ਤਨਿਯਾ ਹੋਇ।
ਸੁੰਦਰ ਦੇਖਤਿ ਜਾਚੈ ਕੋਇ ॥੧੨॥
ਨਿਜ ਦੁਹਿਤਾ[2] ਤਕ ਅਰਪੌਂ ਤਾਂਹੀ।
ਆਇ ਜੁ ਹਿੰਦੁ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਸੁਤਾ ਦਰਬ ਆਦਿਕ ਸਭਿ ਦੈ ਕੈ।
ਜਸੋਂ ਕਸੋਂ ਕਰਿ ਇਹ ਜੀਵ ਰਿਝੈ ਕੈ ॥੧੩॥
ਲਜਾਇ ਦੀਨ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਾ ਮਝਾਰ।
ਇਹ ਜਾਨਹੁਂ ਬਡ ਪਰਉਪਕਾਰ।
ਹਮਰੇ ਮਤਿ ਮਹਿਂ ਮਹਾਂ ਸਬਾਬ[3]।
ਸਿਫਤੀ ਕਰਹਿ ਖ਼ੁਦਾਇ ਅਦਾਬ[4] ॥੧੪॥

---

[1]ਮੇਰੇ ਕਹੇ।
[2]ਆਪਣੀ ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਤਕ।
[3]ਬੜਾ ਪੁੰਨ ਹੈ। [ਅ਼: ਸਵਾਬ]
[4]ਅਦਾਬ = ਅੱਛੀ ਰਵਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਖੁਦਾ ਸਿਫਤ ਕਰਦਾ ਹੈ [ਅ਼: ਅਦਬ = ਅੱਛੀ ਰਵਸ਼। ਬਹੁ ਵਚਨ ਆਦਾਬ]

ਅਸਲੀ ਕਾਜ ਅਹੈ ਇਹ ਮੇਰੋ।
ਕਰਹਿ ਜੁ ਫੇਰ ਨ ਮਾਨਹਿ ਹੇਰੋਂ[1]।
ਤਿਸ ਕੇ ਸਾਥ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁਤਾ ਨੀਤ।
ਕਰਿ ਹੌਂ ਮੈਂ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਅਨੀਤ ॥੧੫॥
ਜੋ ਸ਼ੁਭ ਹੋਇ ਮਾਨਿ ਹੈ ਕਹਯੋ।
ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਆਵਹਿ ਚਿਤ ਚਹਯੋ।
ਸੋ ਹਮ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੇਰ ਸਮਾਨ।
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਲੈ ਸੁਖਨ ਮਹਾਨ' ॥੧੬॥
ਸੁਨਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।
'ਜਿਮ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੀ ਹੁਇ ਅਭਿਲਾਖਾ।
ਤਿਮ ਮਾਨੀ ਚਹੀਅਹਿ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ।
ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਹਿਂ ਸਮ ਕੋ ॥੧੭॥
ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਚਹੈ ਤ ਹਿੰਦੁ ਨ ਜਨਮੈ।
ਤੁਰਕ ਜਨਮ ਹੀ ਹ੍ਵੈ ਨਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ।
ਦੋਨਹੁਂ ਉਤਪਤਿ ਹੋਵਤਿ ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ।
ਲਖਹੁ ਕਿ ਰਖਹਿ[2], ਦੁਹਨ ਕੋ ਜਗ ਮਹਿਂ ॥੧੮॥
ਜੇ ਤੁਮ ਕਹੋ ਜਾਨੀਯਹਿ ਕੈਸੇ।
ਤਿਸ ਪਰ ਸੁਨਹੁ ਕਰਹੁ ਬਿਧਿ ਐਸੇ।
ਲੇਹੁ ਪੰਚ ਮਨ ਮਿਰਚੈਂ ਕਾਰੀ।
ਢੇਰ ਕਰਹੁ ਇਕ ਥਾਨ ਸੁਧਾਰੀ ॥੧੯॥
ਗਨ ਈਂਧਨ ਤਿਸ ਕੇ ਚਹੁਂ ਓਰ।
ਨੀਕੇ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹੁ ਜੋਰ।
ਅਸ਼ਟ ਜਾਮ ਲੌਂ ਦਾਹਤਿ ਰਹੀਏ।
ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਹਮ ਦੇਹਿਂ ਸੁ ਲਹੀਏ' ॥੨੦॥
ਇਮ ਨੁਰੰਗ ਨੇ ਮਾਨੀ ਬਾਤ।
ਗੁਰ ਬਾਹਰ ਆਏ ਬੱਖਜਾਤ।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਾਥ ਹੀ ਭਏ।
ਕਾਰਾ ਗ੍ਰਿਹ[3] ਮਹਿਂ ਲੇ ਕਰਿ ਗਏ ॥੨੧॥
ਰਹਤਿ ਭਏ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗ ਸੰਗੇ।

---

[1]ਜੋ (ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ) ਦਾ ਮੋੜ ਕਰਦਾ (ਤੇ) ਨਹੀਂ ਮੰਦਨਾ (ਮੈਂ) ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ।
[2]ਜਾਣ ਲਓ (ਪਰਮਾਤਮਾਂ) ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
[3]ਕੈਦ ਖਾਨਾ।

ਨਿਜ ਨੌਕਰ ਸੋਂ ਕਹਯੋ ਨੁਰੰਗੇ।
'ਮਿਰਚ ਪੰਚ ਮਣ ਲਯਾਵਹੁ ਆਛੇ।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਅਗਨਿ ਦਾਹੁ ਕਰਿ ਪਾਛੇ ॥੨੨॥
ਅਸ਼ਟ ਜਾਮ ਲੌ ਕਰਿ ਕੈ ਦਾਹੁ।
ਆਛੀ ਬਿਧਿ ਜਿਮ ਹੋਇ ਸੁਆਹੁ।'
ਸੁਨਿ ਕੈ ਤਥਾ ਕਰਤਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ।
ਇਕ ਨਿਸ ਦਿਨ ਪਾਵਕ ਦਿਪਤਯੋ ॥੨੩॥
ਸੀਤਰ ਸੁਆਹ ਭਈ ਜਬਿ ਤਿਨੈ।
ਜਾਇ ਨੁਰੰਗੇ ਸੋਂ ਸੁਧਿ ਭਨੇ।
ਸੁਨੀ ਤੁਰਕਪਤਿ ਨੇ ਜਬਿ ਬਾਨੀ।
ਕਰੇ ਹਕਾਰਨਿ ਗੁਰ ਗੁਨਖਾਨੀ ॥੨੪॥
ਢਿਗ ਬਿਠਾਇ ਕੈ ਸਕਲ ਜਨਾਈ।
'ਹਮ ਕੀਨਸਿ ਤੁਮ ਜਥਾ ਬਤਾਈ।
ਉੱਤਰ ਮੋਹਿ ਦੀਜੀਏ ਸੋਇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਇਕ ਮਯ[1] ਸਭਿ ਜਗ ਹੋਇ ॥੨੫॥
ਜਬਿ ਨਿਜ ਕਰਿ ਹੋ ਅੰਗੀਕਾਰਾ[2]।
ਹ੍ਵੈ ਜੁ ਮਨੋਰਥ ਮਹਾਂ ਤੁਮਾਰਾ।
ਪੂਰਨ ਕਰੌਂ ਅਖਿਲ ਮੈਂ ਫੇਰ।
ਦੀਨ ਬਿਖੇ ਆਏ ਕਹੁ ਹੇਰਿ' ॥੨੬॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ 'ਜੁ ਮਿਰਚਨ ਸੁਆਹ।
ਲਾਇ ਨਰਨ ਸਗਰੀ ਮਸਲਾਹ[3]।
ਲੇਹੁ ਚਾਰਣੀ[4] ਸੋਂ ਤਿਸ ਛਾਣੁ।
ਜੋ ਉਬਰਹਿਂ[5] ਸੋ ਉੱਤਰ ਜਾਣੁ' ॥੨੭॥
ਨੌਰੰਗ ਨੇ ਸੁਨਿ ਮਨੁਜ ਪਠਾਏ।
ਕਾਜ਼ੀ ਮੁੱਲਾਂ ਲੀਨਿ ਬੁਲਾਏ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪਾਸ ਬਿਠਾਵਨਿ ਕਰੇ।
'ਸਮੁਝਾਹੁ ਤੁਮ ਇਹ ਕਹਾਂ[6] ਉਚਰੇ' ॥੨੮॥

---

[1]ਇਕ ਮਈ।
[2](ਤੁਸੀਂ) ਆਪ ਜੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੋਗੇ।
[3]ਮਲਾਓ।
[4]ਛਾਨਣੀ।
[5]ਜਿਨੀਆਂ ਬਚ ਰਹਿਣ।
[6]ਕੀਹ।

ਸਗਰੀ ਭਸਮ ਨਿਕਟਿ ਮੰਗਵਾਈ।
ਬਹੁ ਨਰ ਤੇ ਕਰ ਸੋਂ ਮਸਲਾਈ[1]।
ਛਾਨਤਿ ਭਏ ਚਾਰਨੀ ਧਾਰੇ।
ਮਸਲਿ ਮਸਲਿ ਛਿੱਦ੍ਰਨ ਤਰ ਡਾਰੇ ॥੨੯॥
ਸਗਰੀ ਭਸਮ ਛਾਨਿਬੋ ਕੀਨਿ।
ਸਾਬਤ ਮਿਰਚੈਂ ਨਿਕਸੀ ਤੀਨ।
ਹਾਥਨ ਸਾਥ ਸੁ ਮਸਲਿ ਘਨੇਰੀ।
ਭਈ ਨ ਭਗਨਿ ਸਭਿਨਿ ਸੋ ਹੇਰੀ ॥੩੦॥
ਸਰਬ ਭਸਮ ਤੇ ਉਬਰੀ ਸੋਇ।
ਜਯੋਂ ਕੀ ਤਯੋਂ ਦੇਖਤਿ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਜਿਨ ਕੇ ਆਂਚ ਛੁਈ ਨਹਿਂ ਨੇਰੇ।
ਪਿਖਿ ਪਿਖਿ ਬਿਸਮਹਿਂ ਲੋਕ ਬਡੇਰੇ ॥੩੧॥
ਧਰੀ ਨੁਰੰਗੇ ਤਬਿ ਨਿਜ ਹਾਥ।
ਬੋਲਯੋ ਬਾਕ ਗੁਰਨਿ ਕੇ ਸਾਥ।
'ਕਜਾ ਉੱਤ੍ਰ ਇਸ ਬਿਖੇ ਤੁਮਾਰੇ?
ਜਯੋਂ ਹਮ ਪੂਛਯੋ ਬਿਦਤ ਉਚਾਰੇ ॥੩੨॥
ਇਨ ਮਹਿਂ ਕਜਾ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਖਰਾਈ।
ਮਿਰਚ ਰਾਸ ਤੇ ਤੀਨ ਬਚਾਈ।
ਕਜਾ ਮਹਿ ਜਾਨਹਿਂ ਦੇਹੁ ਬਤਾਇ।
ਮਾਨਯੋਂ ਦੀਨ ਕਿ ਨਹਿਂ ਮਨ ਲਜਾਇ' ॥੩੩॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰਯੋ।
'ਅਜਹੁਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਤੁਮ ਲਹਯੋ?
ਜਿਮ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਹੈ।
ਉੱਤਰ ਤਥਾ ਮਿਰਚ ਇਹ ਕਹੈਂ ॥੩੪॥
-ਇਕ ਕਰਿ ਦੇਉਂ ਚਾਹਿ ਇਹ ਤੇਰੀ।
ਨਹਿਂ ਖੁਦਾਇ ਕੀ, ਹਮ ਨੇ ਹੇਰੀ।
ਪੂਰਬ ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਜਗ ਦੋਇ।
ਅਬਿ ਤੇ ਤੀਨ ਜਾਨੀਏ ਹੋਇਂ ॥੩੫॥
ਤੋਹਿ ਮਨੋਰਥ ਛੂਛਾ ਪਰੈ।
ਜਤਨ ਅਨੇਕਨਿ ਤੇ ਨਹਿਂ ਸਰੈ।
ਹਮ ਤੁਮ ਜੀਵ ਕਹਾਂ ਤਿਸ ਆਗੇ।

---

[1]ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮਲਾਈ।

ਅਪਨੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਵਨਿ ਲਾਗੇ ॥੩੬॥
ਸਕਲ ਖ਼ਲਕ ਖ਼ਾਲਿਕ ਕੀ ਗਾਈਏ।
ਇਸ ਮਹਿਂ ਆਪਾ ਨਹੀਂ ਜਨਾਈਏ।
ਅਪਨਿ ਧਰਮ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਪਜਾਰੋ।
ਸੁਖ ਕਾਂਖੀ ਨਹਿਂ ਤਜਹਿ ਦੁਖਾਰੋ[1] ॥੩੭॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਰਾਖਹੀ ਜੋਇ।
ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।
ਪਰੰਪਰਾ ਕੀ ਰੀਤਿ ਮਹਾਨੀ।
ਕੌਨ ਸਕਹਿ ਇਸ ਕੋ ਕਰਿ ਹਾਨੀ ॥੩੮॥
ਇਸ ਭੂਤਲ ਪਰ ਭਏ ਘਨੇਰੇ।
ਤੇਜਵੰਤ ਸਮਰੱਥ ਬਡੇਰੇ।
ਗਰਬਤ ਗਮਨਤਿ ਜੋ ਬਿਪਰੀਤ।
ਮੂਲ ਸਮੇਤ ਜਾਤਿ ਸੋ ਬੀਤ ॥੩੯॥
ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਇਹ ਜੀਵ ਉਪਾਏ।
ਰੱਛਕ ਹੁਇ ਸੋ ਬਨਹਿ ਸਹਾਏ।
ਅਪਰ ਬਿਖੈ ਕਜਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਹੈ।
ਕਰਮ ਕੁਕਰਮ ਕਰਨਿ ਕੋ ਚਹੈ ॥੪੦॥
ਯਾਂ ਤੇ ਮਿਰਚਨ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।
ਪ੍ਰਭੁ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇਖਨਿ ਸੱਖਜਾਤ।
ਹੋਇ ਨ ਏਕੋ, ਦੋਇ ਨ ਰਹੈ[2]।
ਬਨਹਿਂ ਤੀਨ, ਪੁਨ ਥਿਰਤਾ ਲਹੈ[3] ॥੪੧॥
ਇਹ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੀ ਲਖਹੁ ਰਜ਼ਾਇ।
ਜਿਸ ਕੋ ਕੋਇ ਨ ਸਕਹਿ ਮਿਟਾਇ।
ਚਲਿਬੋ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਧਰਮ ਰੀਤਿ ਇਹ ਲਖਹੁ ਹਮਾਰੀ' ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਨੌਰੰਗ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਚਤ੍ਵਾਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੪੮॥

---

[1]ਸੁਖ ਦੀ ਇਛਾ ਵਾਲੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛਡਦੇ।
[2]ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਤੇ ਦੋ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ।
[3]ਤਿੰਨ ਬਣਕੇ ਟਿਕ ਜਾਣਗੇ।

੪੯. [ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕਣਾ]

੪੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੦

ਦੋਹਰਾ: ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰੂ*,
ਪਠਿ ਦੀਨੇ ਤੁਰਕੇਸ਼।
ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ਉਚਾਰਤੋ+,
ਬੈਠੀ ਸਭਾ ਅਸ਼ੇਸ਼ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: [1]'ਇਹ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ।
ਅਜ਼ਮਤ ਇਸ ਮਹਿਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੁ ਆਵੈ।
ਅਗਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਹਿਂ ਮਿਰਚੈ ਤੀਨ।
ਜਲਨਿ ਨ ਦਈ ਦਿਖਾਵਨਿ ਕੀਨਿ ॥੨॥
ਅਪਰ ਪੰਚ ਮਨ ਸਗਰੀ ਜਰੀ।
ਬਿਨਾ ਤੀਨ ਤੇ ਇਕ ਨ ਉਬਰੀ[2]।
ਕਰਾਮਾਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਵੈ।
ਪਠਿ ਕਲਮਾ ਨ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿਂ ਆਵੈ ॥੩॥
ਅਪਨੇ ਹਠ ਕੋ ਦਿਢ ਕਰਿ ਪਾਲੈ।
ਕਹੇ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਨਹਿਂ ਚਾਲੈ।
ਭਯੋ ਕੈਦ ਦੁਖ ਲਹੈ ਘਨੇਰਾ।
ਤਊ ਨ ਮਾਨਤਿ ਹੈ ਇਕ ਬੇਰਾ' ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਰਾ ਫਸਾ ਕੇ ਬੰਧੇ[3]।
ਨੌਰੰਗ ਸੰਗ ਭਨਹਿਂ ਮਤਿ ਅੰਧੇ।
'ਰਾਖਹੁ ਕੈਦ ਤਾੜਨਾ ਲਹੇ।
ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਠਨ ਹੁਇ ਰਹੇ ॥੫॥
ਮਿਲਿਬੇ ਦੇਹੁ ਨ ਕਿਸ ਕੇ ਸੰਗ।
ਪਾਵਤਿ ਕਸ਼ਟ ਬੰਧ ਲਿਹੁ ਅੰਗ।
ਬਹੁ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਅਕੁਲਾਇ ਬਿਸਾਲੇ।
ਕਹੇ ਤੁਮਾਰੇ ਮਹਿਂ ਤਬਿ ਚਾਲੈ' ॥੬॥
ਇਮ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗਏ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਬੈਠਤਿ ਭਏ।

---

*ਪਾ:-ਗੁਰੂ ਕਹਿ।
+ਪਾ:-ਸੁ ਕਰਤਿ ਹੈ।
[1]ਸਾਰੀ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠਾ (ਨੁਰੰਗਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ)।
[2]ਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚੀ।
[3]ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਫਾਹੀ ਵਿਚ ਬੱਧੇ ਹੋਏ।

ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਬਸਹਿਂ ਸਿਖ ਗੁਰ ਕੇ।
ਧਾਰਹਿਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਉ ਦਿਢ ਉਰ ਕੇ ॥੭॥
ਇਕ ਸਿਖ ਨੇ ਗੁਰ ਹੇਤੁ ਅਹਾਰਾ।
ਕਰਨਿ ਹੁਤੋ, ਤਿਨ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ।
-ਅਬਿ ਤੋ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਰਹੈਂ।
ਜੋ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਹੈਂ ॥੮॥
ਤਿਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਦਨ ਬੁਲਾਇ।
ਅਸਨ ਅਚਾਵੌਂ ਰੁਚਿਰ ਬਨਾਇ।
ਅਹੈਂ ਕੈਦ ਮਹਿਂ, ਜੋ ਨਹਿਂ ਆਵਹਿਂ।
ਲੈ ਕਰਿ ਜਾਉਂ, ਤਿਸੀ ਥਲ ਖਾਵਹਿਂ ॥੯॥
ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਭਾਗ ਵਡਿਆਈ[1]।
ਹੋਹਿ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਜੇ ਬਨ ਜਾਈ[2]।
ਮਮ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਇਂ ਨਹਿਂ ਜੇਈ।
ਤਹਾਂ ਗਏ ਤੇ ਅਚਹਿਂ ਨ ਤੇਈ ॥੧੦॥
ਮੰਦ ਭਾਗ ਅਪਨੋ ਤਬਿ ਜਾਨੌਂ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹਿਂ ਹ੍ਵੈ ਇਮ ਮਾਨੌਂ-।
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਗਨ ਤਰਕ ਬਿਚਾਰਤਿ[3]।
ਗਯੋ ਕੈਦ ਥਲ ਹੁਇ ਪ੍ਰੇਮਾਰਤੁ ॥੧੧॥
ਬੂਝਿ ਸਿਪਾਹਿਨਿ ਗਾ ਗੁਰੁ ਪਾਸ।
ਖਰੋ ਭਯੋ ਢਿਗ ਕਹਿ ਅਰਦਾਸ।
ਨਮੋ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਜੋਰੇ ਹਾਥ।
ਪੁਲਤ[4] ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਕੇ ਸਾਥ ॥੧੨॥
'ਸੁਨਹੁ ਨਾਥ! ਅਭਿਲਾਖਾ ਮੋਰੀ।
ਬਹੁ ਦਿਵਸਨ ਕੀ ਰਿਦੇ ਬਡੇਰੀ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਦਨ ਚਰਨ ਕੋ ਪਾਵਹਿਂ।
ਮੋਰ ਹਾਥ ਤੇ ਭੋਜਨ ਖਾਵਹਿਂ ॥੧੩॥
ਅਸਮੰਜਸ ਜਾਨਹਿਂ ਬਿਧਿ ਜੋਊ[5]।
ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੋਤਿ ਮੋਹਿ ਕਹੁ ਤੋਊ।

---

[1]ਭਾਗ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਮੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।
[2]ਜੇ (ਇਹ ਗਲ) ਬਣ ਜਾਵੇ।
[3]ਦਲੀਲਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ।
[4]ਭਰੇ ਹੋਏ।
[5]ਜੋ ਗਲ (ਭਾਵ ਬੰਦੀ ਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਵਣ ਦੀ) ਕਠਨ (ਅਨਹੋਣੀ) ਜਾਣੀਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੇਮ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈਂ ਮੇਰੇ।
ਅਨਕਰਨੋ ਭੀ ਕਰਹਿਂ ਸੁ ਪ੍ਰੇਰੇ[੧] ॥੧੪॥
ਪੂਰਹੁ ਇੱਛਾ ਨਾਥ! ਹਮਾਰੀ।
ਅਚਹੁ ਅਸਨ ਕਹੁ ਚਲਿ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਕਹਹੁ ਇਹਾਂ ਲੈ ਆਵੌਂ।
ਬੈਠਿ ਸਮੀਪ ਅਹਾਰ ਅਚਾਵੌਂ' ॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਬਿਨਤੀ, ਪ੍ਰਭੁ ਅਲਾਵਹਿਂ।
'ਕਰਿ ਤਿਆਰ ਹਮ ਭੋਜਨ ਖਾਵਹਿਂ।
ਤੋਹਿ ਸਦਨ ਮਹਿਂ ਆਵਹਿਂ ਬੈਸੇ[੨]।
ਇੱਛਾ ਪੂਰਹਿਂ ਤਵ ਉਰ ਜੈਸੇ ॥੧੬॥

ਦੋਹਰਾ: ਹ੍ਵੈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਜਬਿ ਆਗਲੀ, ਦਿਵਸ ਆਇ ਹੈ ਜਾਮ।
ਅਚਵਹਿਂ ਭੋਜਨ ਪਹੁਂਚਿ ਕੈ, ਬੈਠਿ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮ' ॥੧੭॥

ਚੌਪਈ: ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚ ਬਿਨ ਸੰਦੇਹ।
ਹਰਖ ਭਯੋ ਸਿਖ ਬਿਸਮਯ ਲੇਹਿ।
-ਅਹੈਂ ਕੈਦ ਮਹਿਂ, ਚੌਂਕੀ[੩] ਪਾਸ।
ਤਊ ਆਇ ਹੈਂ ਮੋਰ ਅਵਾਸ- ॥੧੮॥
ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਉਤਲਾਵਤਿ ਗਯੋ।
ਰੁਚਿਰ ਅਹਾਰ ਕਰਨਿ ਉਦਤਯੋ।
ਕਰਜੋ ਤਿਹਾਵਲ ਬਹੁ ਸੁਚ ਧਾਰੀ।
ਪੁਨ ਆਇਸੁ[੪] ਕਰਵਾਇਸਿ ਤਜਾਰੀ ॥੧੯॥
ਓਦਨ[੫], ਪਹਿਤ[੬], ਸ੍ਵਾਦ ਦਧਿ ਬਰੇ[੭]।
ਕਰੇ ਪਾਤਰੇ ਮੰਡੇ[੮] ਖਰੇ।
ਅਧਿਕ ਸਲਵਣ ਸ ਤੁਰਸ਼ ਬਨਾਏ।
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਮਧੁਰ ਕਰਾਏ ॥੨੦॥
ਇਮ ਕਰਤਜੋਂ ਭੋਜਨ ਅਭਿਰਾਮ।

---

[੧](ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ) ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੋਏ।
[੨]ਆਕੇ ਬੈਠਾਂਗੇ।
[੩]ਪਹਿਰਾ।
[੪]ਖੀਰ।
[੫]ਚਾਵਲ।
[੬]ਦਾਲ।
[੭]ਵੜੇ।
[੮]ਪਤਲੇ ਮੰਡੇ।

ਬਾਸੁਰ ਹੋਤਿ ਭਯੋ ਜਬਿ ਜਾਮ।
ਸਦਨ ਸਿੱਖਯ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ।
ਕਹ੍ਯੋ 'ਛੁਧਾ ਹਮ ਕੋ ਅਧਿਕਾਇ ॥੨੧॥
ਜੋ ਅਹਾਰ ਤੈਂ ਤ੍ਯਾਰ ਕਰਾਇ।
ਸੋ ਅਬਿ ਲ੍ਯਾਵਹੁ ਦੇਹੁ ਅਚਾਇ।
ਦੇਰਿ ਨ ਕਰਹੁ ਨੀਰ ਕੋ ਆਨਹੁ।
ਬੈਠਹਿਂ ਹਮ ਕਿਸ ਥਾਨ ਬਖਾਨਹੁਂ ? ॥੨੨॥
ਦੇਖਿ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਭਾਉ ਬਡੇਰੇ।
ਭੋ ਸਿਖ! ਚਲਿ ਆਏ ਘਰ ਤੇਰੇ।'
ਦੇਖਤਿ ਸਿੱਖ੍ਯ ਬਿਲੰਦ ਅਨੰਦ੍ਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪਗ ਪੰਕਜ ਬੰਦ੍ਯੋ ॥੨੩॥
ਸੁੰਦਰ ਚੌਂਕੀ ਦਈ ਬਿਛਾਇ।
ਨਏ ਬਸਤ੍ਰ ਉੱਜਲ ਤੇ ਛਾਇ।
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ! ਬੈਠੀਏ ਆਪ।
ਸਿਖ ਕੇ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪਹਿਂ ਖਾਪ[1] ॥੨੪॥
ਦਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬਸਿ ਮਹਿਂ ਰਹੋ।
ਨਿਤ ਪਰਲੋਕ ਸਹਾਇਕ ਅਹੋ।
ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਕੀ ਇੱਛਾ ਮੇਰੇ।
-ਕਬਿ ਪੂਰਹਿਂ ਗੁਰ ਆਵਹਿਂ ਡੇਰੇ- ॥੨੫॥
ਮਮ ਚਿਤ ਕੀ ਲਖਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ!
ਕਰ੍ਯੋ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਵਾਮੀ!'
ਇੱਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕਰਿ ਭਾਉ ਘਨੇਰਾ।
ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤ੍ਯਾਰ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੬॥
ਦਰਸ਼ਨ ਹੇਤੁ ਅਪਰ ਸਿਖ ਆਏ।
ਕਰ ਜੋਰਹਿਂ ਅਰੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
ਬਿਨੈ ਉਚਾਰਹਿਂ ਚਰਨ ਸਪਰਸੈਂ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਇ ਸੁਨਤਿ ਹੀ ਦਰਸੈਂ[2] ॥੨੭॥
ਤਬਿ ਸਿਖ ਨੇ ਜਲ ਕਰ ਮਹਿਂ ਧਾਰੇ।
ਹਿਤ ਕਰਿ ਗੁਰੁ ਕੇ ਚਰਨ ਪਖਾਰੇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸਾਥ ਪੌਛਨਿ ਕਰਿ ਨੀਕੇ।

---

[1]ਨਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ।
[2]ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੱਖ ਸੁਣਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਪੁਨਹਿ ਪਲੋਸਤਿ ਆਸ੍ਰੈ ਜੀਕੇ[1] ॥੨੮॥
ਜਿਨ ਚਰਨਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਾਰਨ।
ਸੁਰ ਸਿਹਾਹਿਂ, ਕਿਮ ਕਰਿ ਹੈਂ ਧਾਰਨ[2]।
ਸੋ ਸਿਖ ਬਡਭਾਗੀ ਨੇ ਗਹਿ ਕਰਿ।
ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਸਾਥ ਸਪਰਸ਼ਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ ॥੨੯॥
ਸਰਬ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ ਪਰੋਸਨਿ ਕਰਿਓ[*]।
ਗੁਰ ਆਗੈ ਬਡਿ ਥਾਰ ਸੁ ਧਰਿਓ[*]।
ਰੁਚਿ ਸੋਂ ਲੇ ਕਰਿ ਸ੍ਵਾਦ ਅਹਾਰਾ।
ਅਚਜੋ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰਾ।
ਤਿਸ ਸਿਖ ਕੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੇਖਿ।
ਤਹਿਂ ਘਰ ਆਏ ਜਲਧਿ ਬਿਬੇਕ ॥੩੦॥
ਤਹਿਂ ਪਰੋਸ ਮਹਿਂ ਇਕ ਸਿਖ ਰਹੈ।
ਕਰਨਿ ਅਹਾਰ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਚਹੈ[+]।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
ਬਿਨੈ ਸਹਿਤ ਨਿਜ ਚਾਹਿ ਉਚਾਰੀ ॥੩੧॥
'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਜੀ ਮੇਰੀ ਅਰਦਾਸ।
ਆਵਹੁ ਭੋਰ ਹਮਾਰ ਅਵਾਸ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਨਿਜ ਦਾਸ ਜਨੀਜੈ।
ਭੋਜਨ ਭਾਉ ਸਮੇਤ ਅਚੀਜੈ ॥੩੨॥
ਪਾਵਨ ਪਾਵਨ ਕਰਿ ਘਰ ਪਾਵਨ[3]।
ਮੈਂ ਨਿਹਾਲ ਹੌਂ ਤੁਮਰੇ ਆਵਨਿ।'
ਅਧਿਕ ਦੀਨਤਾ ਪਿਖਿ ਸਿਖ ਕੇਰੀ।
ਨੇਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[4] ਕਹਜੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੩੩॥
'ਸੁੱਧ ਭਾਵਨਾ ਜੇ ਉਰ ਤੋਹੀ।
ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇ ਪੂਰਨ ਹੋਹੀ।'

---

[1]ਜੀ ਦਾ ਆਸਰਾ (ਚਰਨ)।
[2]ਦੇਵਤੇ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ।
[*]ਇਹ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਛਾਪੇ ਦੇ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਹੈਨ।
[+]ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿਚ ਇਥੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਤੁਕਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਾਠ ਹੈ:-
ਪੁਨ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰੈ ਐਸੇ।
ਮੋਰੇ ਘਰ ਗੁਰ ਆਵਹਿਂ ਕੈਸੇ।
[3]ਪਵਿਤ੍ਰ ਚਰਨ ਘਰ ਵਿਚ ਪਾਵਣਾ ਕਰੋ।
[4]ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਨੇਤ੍ਰ ਕਰਕੇ।

ਅਸ ਕਹਿ ਸਿੱਖਨਿ ਦੇ ਸੰਤੋਸ਼ਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦਿਢ ਉਰ ਬਧਹਿ ਭਰੋਸਾ ॥੩੪॥
ਮੰਦ ਮੰਦ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਚਲੇ।
ਜਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਦੁਖ ਦਲ ਮਲੇ[1]।
ਮਿਲਹਿ ਸਿੱਖ ਕੋ, ਬੰਦਨ ਠਾਨਹਿਂ।
ਪੁਨ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਮਿਲਹਿਂ ਬਖਾਨਹਿਂ ॥੩੫॥
'ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਸਮਰੱਥ।
ਚਹਹਿਂ ਸੁ ਕਰਹਿਂ ਧਰੈਂ ਸਿਰ ਹੱਥ।
ਸਕਲ ਜਗਤ ਸਿਰਜਨ ਅਰੁ ਪਾਲਨ।
ਕਰਹਿਂ ਛਿਨਕ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਕੋ ਘਾਲਨ[2] ॥੩੬॥
ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਤ ਤੇ ਮਹਤ ਧਰਿਤ ਹੈਂ।
ਦਾਸ ਹਜ਼ਾਰਨਿ ਕਾਜ ਕਰਤਿ ਹੈ।
ਅਬਿ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੈਦ ਪਰੇ ਹੈਂ।
ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਿਮ ਛਿਮਾ ਧਰੇ ਹੈਂ ॥੩੭॥
ਨਾਂਹਿ ਤ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਸਭਿ ਸਾਜ।
ਅਰੁ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਜਹਿਂ ਲਗਿ ਰਾਜ।
ਏਕ ਬੋਲ ਤੇ ਦਹਿਂ ਬਿਨਾਸ।
ਜਥਾ ਬੱਜ੍ਰ ਗਿਰ ਜੁਤਿ ਤਰੁ ਘਾਸ[3] ॥੩੮॥
ਮਹਾਂ ਤਾਣ ਜੁਤਿ ਭਏ ਨਿਤਾਣੇ।
ਕਾਰਨ ਕੌਨ, ਸਕਹਿਂ ਨਹਿਂ ਜਾਣੇ।
ਸਭਿ ਛਿਤ ਮਹਿਂ ਸਿਮਰੇ ਜਹਿਂ ਕਹਾਂ।
ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਹੋਇਂ ਸਹਾਇਕ ਮਹਾਂ ॥੩੯॥
ਇਹ ਗਤਿ ਸੁਨੀ ਪਿਖੀ ਸਭਿ ਜਾਇ।
ਕੈਦ ਪਰਨਿ ਗਤਿ ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ।
ਸਭਿ ਘਟ ਘਟ ਕੀ ਜਾਣਨਹਾਰੇ।
ਛਿਨ ਮਹਿਂ ਲਾਖਹੁਂ ਕੋਸ ਪਧਾਰੇ ॥੪੦॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਅਜ਼ਮਤ ਕੋ ਧਾਰੇ।
ਛਪੀ ਨਹੀਂ ਬਿਦਤੀ ਜਗ ਸਾਰੇ।
ਤਊ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਸਹੈਂ ਸਰੀਰ।

---

[1]ਨਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[2]ਨਾਸ਼।
[3]ਜਿਵੇਂ ਬੱਜ੍ਰ ਘਾਸ ਤੇ ਬ੍ਰਿੱਛਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹਾੜ ਨੂੰ (ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਦਾ ਹੈ)।

ਜਾਨੀ ਜਾਇ ਨ ਕਯੋਂ ਧਰਿ ਧੀਰ[1]' ॥੪੧॥
ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਸਿਖ ਇਮ ਕਹੈਂ।
ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਭੇਦ ਕਿਮ ਲਹੈਂ।
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਆਏ।
ਪੂਰਬ ਸਮ ਬੈਠੇ ਤਿਸ ਥਾਏਂ ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਊਨ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੪੯॥

---

[1]ਕਿਉਂ ਧੀਰਜ ਧਾਰਿਆ ਹੋਯਾ ਹੈ।

੫੦. [ਸਿਖ ਦੇ ਘਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਪਾਇਆ]

੪੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੧

ਦੋਹਰਾ: ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਅਚਯੋ, ਨਿਕਸੇ ਜਬਿ ਤਿਸ ਦ੍ਵਾਰ।
ਪਿਖੇ ਮੁਲਾਨੇ ਤਬਿ ਤਹਾਂ, ਜਰ ਬਰ ਹੁਇ ਗੋ ਛਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਨਰ ਸੰਗੀ ਥੇ, ਤਿਨ ਪੁਛਵਾਯੋ।
'ਇਨ ਕੇ ਘਰ ਕੈਸੇ ਕਰਿ ਆਯੋ?'
ਕਿਨ ਹੂੰ ਤਹਾਂ ਸੁ ਕੀਨਿ ਬਤਾਵਨਿ।
'ਇਸ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਕਿਯ ਖਾਵਨ ॥੨॥
ਅਪਨੋ ਸਿੱਖ ਜਾਨ ਕਰਿ ਭਾਊ।
ਅਚਯੋ ਅਹਾਰ ਰਿਦੇ ਹਰਖਾਊ।'
ਮਤਸਰ ਅਗਨ ਮੁਲਾਨੇ ਮਨ ਮਹਿਂ।
ਜਰ ਬਰ ਭਯੋ ਭਸਮਿ ਤਿਸ ਛਿਨ ਮਹਿਂ ॥੩॥
-ਜਬਿ ਲਗਿ ਤੁਰਕ ਬਨਹਿਂ ਇਹ ਨਾਂਹੀ।
ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ ਹਿੰਦੂ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਹਿੰਦੁਵਾਨ ਕੋ ਮੂਲ ਇਹੀ ਹੈ।
ਅਬਿ ਨਿਸ਼ਚੈ ਭੀ ਬਾਤ ਸਹੀ ਹੈ- ॥੪॥
ਦੁਸ਼ਟ ਗਿਨਤਿ ਇਮ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਨੌਰੰਗ ਕੇ ਦਰਬਾਰ।
'ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗਹਯੋ।
ਤੁਮ ਜੋ ਕਰਨਿ ਮਨੋਰਥ ਚਹਯੋ ॥੫॥
ਤਿਸ ਕੋ ਮੂਲ ਜਾਨੀਏਂ ਆਛੇ।
ਬਨੇ ਤੁਰਕ ਇਸ, ਸਭਿ ਹੁਇਂ ਪਾਛੇ।
ਲਾਖਹੁਂ ਨਰ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰਿ।
ਪੂਜਹਿਂ ਆਇਸੁ ਮਾਨਿ ਉਦਾਰ ॥੬॥
ਅਬਿ ਤਿਸ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਤਕਰਾਈ।
ਵਹਿਰ ਕੈਦ ਤੇ ਹ੍ਵੈ ਨ ਕਦਾਈ[1]।
ਅਬਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਚਲਿ ਜਾਇ।
ਕਰਿ ਆਦਰ ਸੋ ਅਸਨ ਅਚਾਇਂ ॥੭॥
ਲੋਕ ਵਹਿਰ ਕੇ ਮਿਲਤਿ ਜਿ ਰਹੈ[2]।
ਕੈਦ ਬਿਖੈ ਤੌਂ ਕਿਮ ਦੁਖ ਲਹੈ।

---
[1]ਕਦੀ ਵੀ।
[2]ਜੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੇ।

ਮਿਲਹਿ ਨ ਨਰ ਬਾਹਿਰ ਕੋ ਜਾਇ।
ਸੋ ਨਹਿਂ ਨਿਕਸਹਿ ਰਹਿ ਇਕ ਥਾਇਂ ॥੮॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਤਬਿ ਦੁਖ ਭਾਇ।
ਮਿਲਹਿ ਨ ਕੋ, ਬੈਠਹਿ ਮੁਰਝਾਇ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਨਿਰਾਸ ਜਬਿ ਹੋਇ।
ਕਰਯੋ ਤੁਮਾਰੋ ਮਾਨਹਿ ਸੋਇ' ॥੯॥
ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਮਨ ਰਿਸਯੋ ਘਨੇਰਾ।
'ਕਿਸ ਕੇ ਹੁਕਮ ਕਰਹਿ ਪੁਰਿ ਫੇਰਾ[1]।
ਜਮਾਦਾਰ ਕੋ ਲੇਹੁ ਬੁਲਾਇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਗੁਨਹਾ ਦੇਹੁ ਸਜ਼ਾਇ ॥੧੦॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਫਿਰਹਿ, ਹੁਕਮ ਨਹਿਂ ਮੇਰੋ।
ਸੋ ਕੈਸੇ ਬਿਚਰਯੋ ਨਰ ਹੇਰੋ?'
ਚਲਿ ਆਯੋ ਤਿਸ ਪੂਛਨਿ ਕੀਨਸਿ।
'ਤੈਂ ਕਯੋ ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿਬੇ ਦੀਨਸਿ? ॥੧੧॥
ਹੁਕਮ ਦਿਯੋ ਤੁਝ, ਕਰਿ ਤਕਰਾਈ।
ਕੋਠਨ ਅੰਦਰ ਰਾਖਿ ਟਿਕਾਈ।
ਵਾਯੂ ਲਗਨਿ ਨ ਦੇਹੁ ਵਹਿਰ ਕੇ।
ਕਠਨ ਸਥਾਨ ਰਾਖਿ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਿ ਕੇ' ॥੧੨॥
ਜਮਾਦਰ ਨੇ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨਾ।
'ਬੈਠੇ ਰਹਹਿਂ ਏਕ ਹੀ ਥਾਨਾ।
ਨਹਿਂ ਅੰਤਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਨਿਕਾਸੋਂ।
ਜਾਨਿ ਕਹਾਂ ਪੁਰਿ ਕੇਰ ਅਵਾਸੋਂ[2] ॥੧੩॥
ਕਟ ਕੋ ਕਸਿ ਕੈ ਏਕ ਸਿਪਾਹੀ।
ਗਾਢੋ ਠਾਂਢੋ ਰਹਿ ਤਿਨ ਪਾਹੀ।
ਆਠੋ ਜਾਮ ਖਰੋ ਇਕ ਰਹੈ।
ਟਰਹਿਂ ਨ[3] ਥਲ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸੁ ਲਹੈ' ॥੧੪॥
ਸੁਨਤਿ ਮੁਲਾਨੇ ਕੀਨਿ ਉਚਾਰਾ।
'ਮੈਂ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਆਪ ਨਿਹਾਰਾ।
ਇਹ ਮੁਕਰਹਿ ਸਭਹਿਨਿ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।

---
[1]ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਫਿਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[2]ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਘਰੀਂ।
[3]ਹਿੱਲਦੇ ਨਹੀਂ।

ਪੁਨ ਪਿਖਿ ਕਹੌਂ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਪਾਹੀ[1] ॥੧੫॥
ਅਬ ਤੋ ਕਹੀ ਨ ਮਾਨਹਿ ਮੇਰੀ।
ਸਾਚੀ ਲਖਹੁ ਬਿਲੋਚਨ ਹੇਰੀ।'
ਇਤਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਇ ਹਟਿ ਰਹਜੋ।
ਉਪਾਲੰਭ[2] ਤਿਸ ਕੋ ਬਹੁ ਕਹਜੋ ॥੧੬॥
ਜਮਾਦਾਰ ਸੁਨਿ ਕੈ ਚਲਿ ਆਇਵ।
ਹਿਤ ਤਕਰਾਈ ਸਭਿਨਿ ਸੁਨਾਇਵ।
'ਕੋਇ ਨ ਗੁਰ ਢਿਗ ਜਾਨੇ ਦੇਹੁ[3]।
ਗਮਨਹਿਂ ਪਾਸ, ਹਟਾਇ ਸੁ ਲੇਹੁ' ॥੧੭॥
ਕਰੀ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਬਹੁ ਤਕਰਾਈ।
ਸੋ ਦਿਨ ਬੀਤਜੋ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਭਈ ਭੋਰ ਸਿਖਿ ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ।
ਗੁਰ, ਘਰ ਆਇ ਧਰਹਿਂ ਅਹਿਲਾਦ ॥੧੮॥
ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰੇ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਧਜਾਨ ਕਰਿ ਸਿਮਰੇ।
ਏਕ ਜਾਮ ਜਬਿ ਦਿਨ ਚਢਿ ਆਵਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪਹੁੰਚੇ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵਾ ॥੧੯॥
ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਨਿ ਲਗੇ ਸਿੱਖਜ ਘਰ ਜਬਿਹੂੰ।
ਪਿਖੇ ਮੁਲਾਨੇ ਕੇ ਨਰ ਤਬਿਹੂੰ।
ਪੁਰਿ ਕੀ ਗਰੀ ਗਰੀ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਫਿਰਤਿ ਨਿਹਾਰਤਿ ਜਿਤ ਕਿਤ ਜਾਹਿਂ ॥੨੦॥
ਨਰ ਪਿਖਿ ਗਮਨਜੋਂ ਨਿਕਟਿ ਮੁਲਾਨੇ।
'ਮੈਂ ਹੇਰੇ ਸਿੱਖ ਘਰ* ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਨੇ।'
ਸੁਨਿ ਨੌਰੰਗ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਜੋ ਧਾਈ।
ਨਰ ਪਠਿ ਆਪ ਲੇਹੁ ਦਿਖਰਾਈ ॥੨੧॥
ਕਰਨਿ ਅਹਾਰ ਗਏ ਸਿਖ ਘਰ ਮਹਿਂ।
ਸਾਚ ਕੈ ਝੂਠ ਲੇਹੁ ਲਖਿ ਉਰ ਮਹਿਂ।'
ਸ਼ਾਹਿ ਤਬਹਿ ਭੇਜੇ ਨਰ ਦੌਰੇ।

---

[1]ਫੇਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਰੀਂ) ਦੇਖਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਪਾਸ ਕਹਾਂਗਾ।
[2]ਉਲਾਂਭਾ।
[3]ਨਾ ਜਾਣ ਦਿਓ।
*ਪਾ:-ਗੁਰ ਅਮਕੇ ਸਿਖ ਘਰ।

ਜਿਸ ਅਵਾਸ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੇ ਪੌਰੇ ॥੨੨॥
ਕਰੇ ਬਿਲੋਕਨਿ ਬੈਠਿ ਬਿਰਾਜੇ।
ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪਿਖਿ ਕਲਮਲ ਭਾਜੇ।
ਪਿਖਤਿ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਜਾਇ ਸੁਨਾਯੋ।
ਤਤਛਿਨ ਜਮਾਂਦਾਰ ਬੁਲਿਵਾਯੋ ॥੨੩॥
'ਪੇਖਹੁ ਮੂੜ! ਕੂੜ ਕਹਿਂ ਕਾਲੀ।
ਸਿਖ ਘਰ ਗਮਨਜੋ ਕਰਤਿ ਕੁਸਾਲੀ[1]।
ਤੁਮਨੇ ਕਹਜੋ ਨ ਮਾਨਜੋ ਮੇਰਾ।
ਦੇਉਂ ਦੰਡ ਲਜੋ ਦਰਬ ਬਡੇਰਾ ॥੨੪॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਤਿਸ ਨਿਕਸਾਇ।
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਫਿਰਹਿ ਅਸਨ ਕਿਤ ਖਾਇ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਇਸੀ ਰੀਤਿ ਚਲਿ ਜਾਤੋ।
ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਘਰ ਭੋਜਨ ਖਾਤੋ ॥੨੫॥
ਕੌਨ ਬਾਤ ਤੇ ਇਮ ਤੈਂ ਕੀਨਸਿ?
ਕਿਧੌਂ ਦਰਬ ਰਿਸ਼ਵਤ ਤੇ ਲੀਨਸਿ।'
ਡਰਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਤੇ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰੇ।
ਕਹਜੋ ਕਿ 'ਮੈਂ ਆਇਵ ਤਿਸ ਠੌਰੇ[2] ॥੨੬॥
ਕੋਸ਼ਠ ਕੇ ਅੰਤਰ ਅਬਿ ਛੋਰੇ।
ਕਰੇ ਕਪਾਟ ਅਸੰਜਤਿ ਪੌਰੇ।
ਤਾਰੇ ਮਾਰਿ ਰਖਜੋ ਦਰ ਤਾਂਹੀ।
ਹ੍ਵੈ ਸਨੱਧ ਦਿਢ ਖਰੋ ਸਿਪਾਹੀ ॥੨੭॥
ਜੇ ਮਮ ਕਹਜੋ ਝੂਠ ਉਰ ਲਜਾਵੌਂ।
ਤੌ ਨਰ ਅਪਨੋ ਪਠਿ, ਦਿਖਰਾਵੌਂ[3]।'
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬਿਸਮਜੋ ਮਨ ਮਹਾਂ।
ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਪਠਾਯੋ ਨਰ ਇਕ ਤਹਾਂ ॥੨੮॥
ਖੋਲਿ ਕਪਾਟ ਨਿਹਾਰਨਿ ਕਰੇ।
ਬੈਠੇ ਸਤਿਗੁਰ ਆਨੰਦ ਭਰੇ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਗਮਨਜੋਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਾਯੋ।
'ਕੋਸ਼ਨ ਅੰਦਰ ਮੈਂ ਦਿਖਿ ਆਯੋ' ॥੨੯॥

---
[1]ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ।
[2]ਤਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ।
[3]ਭੇਜੋ ਮੈਂ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਬਹੁਰ ਪਠਾਯੋ ਸਿਖ ਕੇ ਘਰ ਮਹਿਂ।
ਬੈਠੇ ਪਿਖੇ, ਖਰੇ ਹੁਇ ਦਰ ਮੈਂ।
ਮੂਰਤਿ ਏਕ ਪਿਖੀ ਦ੍ਵੈ ਥਾਨ।
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਜੁਤਿ ਭਏ ਹਿਰਾਨ ॥੩੦॥
ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਹਿਂ -ਲਖ੍ਯੋ ਨ ਜਾਏ-।
ਦ੍ਵੈ ਸਥਾਨ ਪੁਨ ਪਿਖਿਨਿ ਪਠਾਏ।
ਦ੍ਵੈ ਮੂਰਤਿ ਦ੍ਵੈ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰੀ।
ਇਕ ਸਿਖ ਗ੍ਰਿਹ, ਇਕ ਕੈਦ ਮਝਾਰੀ ॥੩੧॥
'ਅਜ਼ਮਤਵੰਤ' ਕਹਤਿ ਹੈਂ ਕੇਈ।
ਕੇਤਿਕ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚਾ ਸ਼ੁਭ ਹੋਈ।
ਨੌਰੰਗ ਅਤਿ ਖੁਨਸ੍ਯੋ* ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
-ਇਹ ਕਜਾ ਰੀਤਿ ਕਰਤਿ ਦਿਖਰਾਹੀ ॥੩੨॥
ਅਸ ਨ ਹੋਇ ਛਲ ਬਲ ਕਰਿ ਜਾਇ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਇ।
ਗਹ੍ਯੋ ਮਰੂ[1] ਕਰਿ ਜਤਨ ਬਨਾਏ।
ਹਾਥਨਿ ਆਯਹੁ ਕਾਲ ਬਿਤਾਏ ॥੩੩॥
ਅਬਿ ਮਨਾਇ ਕੈ ਮੈਂ ਮਨ ਭਾਈ[2]।
ਕਰੋਂ ਸ਼ਰਾ ਮਤਿ, ਤੁਰਕ ਬਨਾਈ।
ਇਹ ਜਬਿ ਕਲਮੇ ਕੋ ਪਠਿ ਲੇਹਿ।
ਬਹੁਰ ਅਪਰ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿਂ ਜੇਹਿ ॥੩੪॥
ਅਨਾਯਾਸ[3] ਸਭਿ ਹੂੰ ਬਨਿ ਜਾਇਂ।
ਗੁਰੂ ਭਯੋ[4], ਸਿਖ ਕਿਮ ਠਹਿਰਾਇਂ।
ਯਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸੰਗ ਜਤਨ ਕਰੀਜੈ।
ਦੀਨ ਬਿਖੈ ਜਿਮ ਕਿਮ ਲੇ ਲੀਜੈ- ॥੩੫॥
ਜਮਾਦਾਰ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇਰਾ।
ਤਿਹ ਤਾੜ੍ਯੋ ਕਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਘਨੇਰਾ।
'ਦਿਖੀਅਹੁ ਚਲ੍ਯੋ ਜਾਇ ਨਹਿਂ ਕ੍ਯੋਂ ਹੂੰ[5]।

---

*ਪਾ:-ਸਹਿਮ੍ਯੋ।
[1]ਮਸੇ ਮਸੇ। ਕਠਨਤਾ ਨਾਲ [ਹਿੰਦੀ, ਮਰੂ-ਮਸਾਂ-ਮਸਾਂ]
[2]ਮਨਭਾਂਵਦੀ।
[3]ਬਿਨਾਂ ਯਤਨ ਤੋਂ।
[4]ਗੁਰੂ (ਮੁਸਲਾਮਨ) ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ।
[5]ਵੇਖੀਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇ ਨਾ ਜਾਵਣ।

ਅਬਿ ਸਿੱਖਨਿ ਗ੍ਰਿਹ ਗਮਨਜੋ ਜਜੋਂ ਹੂੰ ॥੩੬॥
ਰਾਤਿ ਦਿਵਸ ਦਿਢ ਹੋਇ ਸਿਪਾਹੀ।
ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਸਹਿਤ ਠਾਂਢੋ ਰਹਿ ਪਾਹੀ।
ਆਂਖਨਿ ਆਗੇ ਦੇਖਤਿ ਰਹੀਅਹਿ।
ਤ੍ਰਾਸ ਮੋਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਤਿਸ ਕਹੀਅਹਿ ॥੩੭॥
ਕਹਜੋ ਜਿ ਮਾਨ ਲੇਹਿ ਕਿਸ ਰੀਤਿ।
ਤਾੜਨ ਕਰੇ ਤ੍ਰਾਸ ਹੁਇ ਚੀਤ।
ਤੌ ਮਮ ਢਿਗ ਤਬਿ ਆਇ ਕਹੀਜੈ।
ਰਹਹੁ ਸੁਚੇਤ ਬਿਸਾਸ ਨ ਕੀਜੈ ॥੩੮॥
ਜੇ ਕਰਿ ਜਾਂਹਿ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਕੈਸੇ।
ਹੋਇ ਤਾੜਨਾ ਤੁਝ ਪਰ ਤੈਸੇ।
ਸੰਕਟ ਘਨੇ ਪਾਇ ਜਿਮ ਸੋਈ।
ਕਰਹੁ ਸੁ ਰੀਤਿ ਜਿ ਸੂਧਾ ਹੋਈ' ॥੩੯॥
ਇਮ ਤਾੜਨ ਕਰਿ ਪਠਜੋ ਸਿਪਾਹੀ।
-ਸਾਵਧਾਨ ਠਾਂਢੋ ਰਹੁ ਪਾਹੀ।
ਕਰਾਮਾਤ ਕਰਿ ਜੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਤੌ ਨਹਿਂ ਦੋਸ਼ ਤਨਕ ਹਮ ਭਯੋ ॥੪੦॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਬਿਨ, ਅਸ ਕੋ ਚਲਿ ਜਾਯੋ।
ਕੌਣ ਦੋ ਥਣੀ[1] ਨੇ ਕਿਮ ਜਾਯੋ-।
ਇਮ ਬਿਚਰ ਕੀਨਸਿ ਤਕਰਾਈ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਸੁਖਦਾਈ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜਿ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿਲੀ ਮਹਿਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੦॥

---

[1]ਭਾਵ ਤ੍ਰੀਮਤ।

੫੧. [ਦੇਗਚੇ ਵਿਚੋਂ ਸੂਰ]

੫੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੨

ਦੋਹਰਾ: ਬੀਤੇ ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਜਬਿ,
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਸਰਬ ਰੀਤਿ ਤੇ ਕਠਨਤਾ,
ਕਰਹਿ ਤੁਰਕ ਬਦਰਾਹਿ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਪੁਨਹਿਂ ਮੁਲਾਨੇ ਕਾਜੀ ਔਰ।
ਮਿਲਿ ਮਸਲਤ ਕੀਨਸਿ ਇਕ ਠੌਰ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਗੁਰੂ ਗਹਯੋ ਦਿਢ ਸ਼ਾਹੂ।
ਕਰਯੋ ਕੈਦ ਬਹੁ ਸੰਕਟ ਮਾਂਹੂ ॥੨॥
ਕਿਤਨੇ ਦਿਵਸ* ਸੁ ਬੀਤ ਗਏ ਹੈਂ।
ਤਾੜਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਏ ਹੈ।
ਰੰਚਕ ਹਠ ਨਹਿਂ ਤਜਾਗਨਿ ਕੀਨਸਿ।
ਬਧਯੋ[੧] ਪ੍ਰਥਮ ਤੇ ਦਿਢਤਾ ਲੀਨਸਿ ॥੩॥
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ ਕਿਏ ਬਹੁ ਰੋਕਾ।
ਇਕ ਸਮ ਮੁਖ ਤਿਨ ਕੋ ਅਵਲੋਕਾ।
ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਦੇਖਯੋ ਦੀਨ[੨]।
ਬਦਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲੀਨਿ ॥੪॥
ਨਹੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਆਵਨਿ ਮਾਨਹਿ।
ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਹ ਕੋ ਰਿਦੈ ਨ ਆਨਹਿਂ।
ਅਪਨਿ ਆਪ ਕੋ ਲਖਹਿ ਬਡੇਰਾ।
ਕਰਹਿ ਤਰਕ ਤੁਰਕਨ ਮਤ ਜੇਰਾ[੩] ॥੫॥
ਅਬਿ ਚਲਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹੁ ਸਮੁਝਾਵਹੁ।
ਅਪਨੋ ਖਾਨਾ ਤਿਸੇ ਖ਼ੁਵਾਵਹੁ।'
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਗਮਨੇ ਸੋਇ।
ਕੁਚਲ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਬੰਦੇ ਜੋਇ ॥੬॥
ਸਾਥ ਅਦਾਇਬ ਕੁਰਨਸ਼[੪] ਕਰਿਕੈ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਤਸਲੀਮ ਸੁ ਧਰਿ ਕੈ।

---

*ਪਾ:-ਸੰਮਤ।
[੧](ਹਠ) ਵਧਿਆ।
[੨]ਮੁਰਝਾਇਆ ਚਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਦੀ ਬੀ।
[੩]ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਮਤ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ (ਦੱਸ ਕੇ) ਤਰਕਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[੪]ਸਲਾਮ।

ਪਹੁੰਚਿ ਸ਼ਾਹੁ ਢਿਗ ਬੁਧਿ ਸਮੁਝਾਈ।
'ਬਨਹਿ ਤੁਰਕ ਇਸ ਅਪਰ ਉਪਾਈ ॥੭॥
ਬਹੁ ਦਿਨ ਬਿਨਾ ਅਹਾਰ ਬਿਤਾਏ।
ਅਧਿਕ ਛੁਧਾਤੁਰ ਭਾ ਦੁਖ ਪਾਏ।
ਕੁੱਠਜੋ ਮਾਸ ਆਪ ਮੰਗਵਾਵਉ।
ਡਾਰਿ ਮਸਾਲੇ ਲਵਨ ਰਿਝਾਵਉ ॥੮॥
ਕਰਿ ਕੈ ਤਯਾਰ ਦੇਗਚੇ ਮਾਂਹੀ।
ਪਾਸ ਲਿਜਾਇ ਖੁਲਾਵਹੁ ਤਾਂਹੀ।
ਜਬ ਖਾਨਾ ਤੁਮਰੋ ਲੇ ਖਾਇ।
ਤਬਿਹੂੰ ਤੁਰਕ ਆਪ ਬਨਿ ਜਾਇ ॥੯॥
ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬੋਧਹਿਂ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ[1]।
ਲਾਲਚ ਸਭਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਦਿਖਾਇ।
-ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਤੁਮ ਪੀਰ ਬਨਹੁਂਗੇ।
ਤਿਮ ਕਰਿਹੈਂ ਜਿਮ ਆਪ ਭਨਹੁਗੇ- ॥੧੦॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕਹਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰੇ।
ਦੁਇ ਤ੍ਰੈ ਚਲਿ ਉਮਰਾਵ ਤੁਮਾਰੇ।
ਸਮੁਝਾਵਹੁ ਦੇ ਬਹੁ ਬਡਿਆਈ।
ਸਾਮ ਦਾਮ[2] ਕੇ ਰਚਹਿਂ ਉਪਾਈ ॥੧੧॥
ਜਿਮ ਕਿਮ ਕਰਹੁ ਉਚਾਵਚ ਬਾਤ[3]।
ਆਨਹੁ ਸ਼ਰਾ ਬੀਚ ਬੱਖਯਾਤ।'

ਇਮ ਸੁਨਿ ਮਸਲਤ ਮਾਨੀ ਸ਼ਾਹੂ।
ਮਹਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਚਾਲਿਸ[4] ਬਦਰਾਹੂ ॥੧੨॥

ਅਪਨਿ ਖਾਨ ਕੋ ਖਾਨਾ ਤਯਾਰ।
ਕਰਿਵਾਇਸ ਮਤਿਮੰਦ ਗਵਾਰ।
ਦ੍ਵੈ ਉਮਰਾਵ ਲੀਏ ਨਿਜ ਸਾਥ।
ਗਮਨੇ ਖਾਨਾ ਧਰਿ ਕਰਿ ਹਾਥ ॥੧੩॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਚਲਿ ਕਰਿ ਗਏ।
ਮਾਨੁਖ ਦਸਕ ਸੰਗ ਮੈਂ ਥਿਏ।

---

[1]ਤੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਵਣ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ)।
[2]ਮੈਤ੍ਰੀ ਤੇ ਲਾਲਚ।
[3]ਉੱਚੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਗਲਾਂ ਕਹਿਕੇ ਜਿਉਂ ਤਿਉਂ ਕਰਕੇ..……।
[4]ਚਲਦਾ ਹੈ।

ਜਹਿਂ ਬੈਠੇ ਤੁਰਕਨ ਜਰ ਨਾਸਕ[੧]।
ਰੱਛਕ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ[੨] ॥੧੪॥
ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਤਨ ਧਰ ਪਰ[੩] ਛੋਰਨਿ।
ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਸਿਰ ਠੀਕਰ ਫੋਰਨਿ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਅਤਿਸ਼ੈ ਬਡ ਜੋਈ।
ਜਿਨ ਕੇ ਸਮ ਜਗ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਕੋਈ ॥੧੫॥
ਤਿਨ ਕਹੁ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਕੂਰੇ।
ਚਹਤਿ ਬਿਨਾਸਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ।
ਕੋਸ਼ਠ ਅੰਤਰਿ ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ।
ਦੇਖਤਿ ਭਏ ਜਾਇ ਕਰਿ ਤਹਾਂ ॥੧੬॥
ਪ੍ਰਥਮੈ ਨਿਜ ਪਖ ਕੋ ਸਮੁਝਾਏ।
ਉਮਰਾਵਨ ਦੋਨਹੁਂ ਬਚ ਗਾਏ।
'ਕਜੋਂ ਤੁਮ ਸੰਕਟ ਇਤੋ ਸਹਾਰੋ।
ਕਰਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੋ ॥੧੭॥
ਤੁਮ ਕੋ ਕਰਿ ਹੈ ਪੀਰਨ ਪੀਰ।
ਅਰਪਹਿ ਮੁਹਿਰੈਂ, ਮੁਕਤਾ, ਹੀਰ[੪]।
ਸਭਿ ਸਲਾਮ ਕਰਿ ਮਾਨਹਿਂ ਆਨ[੫]।
ਪਾਤਸ਼ਾਹਿ ਇਮ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ ॥੧੮॥
ਜੋ ਤੁਮ ਚਹਹੁ ਨਿਕਾਹ ਕਰਾਯੋ।
ਲੇਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਦੁਹਿਤਾ ਮਨ ਭਾਯੋ।
ਇਸ ਤੇ ਪਰੇ ਅਪਰ ਬਡਿਆਈ।
ਰਹੀ ਨ ਪਾਛੇ ਦੇਂ ਜੁ ਬਤਾਈ ॥੧੯॥
ਪਠਜੋ ਦੇਗਚਾ ਪਾਸ ਤੁਮਾਰੇ।
ਖਾਵਹੁ, ਕਲਮਾ ਮੁਖਹੁਂ ਉਚਾਰੇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਾਦੀ[੬] ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਭਾਇ।
ਚਹੈ ਸੁ ਕਰਹਿ ਨ ਫੇਰਜੋ ਜਾਇ ॥੨੦॥
ਕੇਤਿਕ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨਿ ਕਰਿ ਦੀਨੇ।

---

[੧]ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਜੀ।
[੨]ਜ਼ਾਹਰਾ ਹੀ। (ਅ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ।
[੩]ਧਰਤੀ ਤੇ।
[੪]ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ।
[੫]ਆਗਿਆ (ਅ) ਆਣ।
[੬]ਲੜਾਕਾ।

ਨਿਜ ਹਠ ਕੋ ਪੂਰਨ ਕਰਿ ਲੀਨੇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਅਬਿ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਤੁਵ ਸਹਾਇਤਾ ਕਬਿ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ[1] ॥੨੧॥
ਜਿਸ ਕੀ ਫਿਰੈ ਸਕਲ ਜਗ ਦੋਹੀ।
ਅਸ ਨਹਿਂ ਬਲੀ ਜੁ ਸਨਮੁਖ ਹੋਹੀ।
ਕਿਸ ਉਪਾਇ ਤੇ ਛੂਟਨ ਕਰਿ ਹੌਂ।
ਨਾਹਕ ਪਰੇ ਮਹਾਂ ਦੁਖ ਭਰਿ ਹੌਂ ॥੨੨॥
ਲੇਹੁ ਦੇਗਚਾ ਖਾਵਹੁ ਖਾਨਾ।
ਪੁਨ ਛੁਟਿ[2] ਐਸ਼ ਕਰਹੁ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
ਮਾਨਹੁ, ਬਾਤ, ਕਹੇ ਹਮ ਆਛੇ।
ਨਾਂਹਿ ਨ ਪਛੁਤਾਵਹੁਗੇ ਪਾਛੇ' ॥੨੩॥
ਸੁਨਿ ਮਤਿਮੰਦਨ ਕੇ ਇਮ ਬੈਨ।
ਕਹਯੋ ਦੇਗਚੇ ਦਿਸ਼ਿ ਕਰਿ ਨੈਨ।
'ਕਜਾ ਇਸ ਮਹਿਂ ਤੁਮ ਕੀਨਿ ਪਕਾਵਨ?
ਕਹਾਂ ਸਿੱਧ ਹੋਇ ਇਸ ਕੇ ਖਾਵਨਿ? ॥੨੪॥
ਕਜਾ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕਰਿ ਹਮਹਿਂ ਖੁਵਾਵਤਿ।
ਕੌਨ ਕਾਜ ਤੁਮਰੋ ਬਨਿ ਆਵਤਿ।
ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਪਰਨ[3] ਕਰਿ ਦੇਨਾ।
ਇਸ ਹਠ ਕਰਿ ਤੁਮ ਬਹੁ ਦੁਖ ਲੇਨਾ ॥੨੫॥
ਪਰਵਦਗਾਰ ਬਿਸਾਰਯੋ ਮਨ ਤੇ।
ਖੋਟੇ ਕਾਜ ਕਰਤਿ ਹੋ ਤਨ ਤੇ।
ਢਾਂਪਨ[4] ਦਿਹੁ ਉਤਾਰਿ ਇਸ ਕੇਰਾ।
ਅਪਨਿ ਭਾਵਨਾ ਫਲ ਲਿਹੁ ਹੇਰਾ' ॥੨੬॥
ਖਾਨੇ ਕੋ ਸਮੀਪ ਜੋ ਖਰਯੋ।
ਤਿਸ ਨੇ ਢਾਂਪਨ ਸੁਨਤਿ ਉਤਰਯੋ।
ਜਬਹਿ ਦੇਗਚਾ ਤੁਰਕ ਉਘਾਰਾ।
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਨਿਹਾਰਾ ॥੨੭॥
ਲਘੁ ਲਘੁ ਸੂਕਰ ਨਿਕਸੇ ਘਨੇ।

---

[1]ਕਦੇ ਕਿਸੇ (ਦੇਸ਼) ਵਿਚ ਵੀ (ਕਿਸੇ) ਨਹੀਂ (ਕਰ ਸੱਕਣੀ)।
[2]ਛੁੱਟ ਕੇ।
[3]ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ।
[4]ਢੱਕਣ।

ਘੁਰ ਘੁਰ ਸ਼ਬਦ ਅਧਿਕ ਹੀ ਭਨੇ।
ਕੋ ਮੇਂਡਕ ਸਮ ਨਿਕਸਹਿਂ ਬਾਹਿਰ।
ਫਾਂਧਿ ਦੇਗਚੇ ਦੌਰਤਿ ਜ਼ਾਹਿਰ ॥੨੮॥
ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਦੀਰਘ ਨਿਕਸੰਤੇ।
ਮੂਖਕ ਸਮਸਰ[1] ਫਿਰਤਿ ਬੁਲੰਤੇ।
ਕੋ ਤਿਸ ਤੇ ਭੀ ਬਡੇ ਦਿਸੰਤੇ।
ਜਿਮ ਮੰਜਾਰ ਬਚਾ ਚਪਲੰਤੇ[2] ॥੨੯॥
ਕੇਤਿਕ ਸਮ ਮੰਜਾਰ[3] ਭਏ ਹੈਂ।
ਨਿਕਸਿ ਨਿਕਸਿ ਗਨ ਵਹਿਰ ਗਏ ਹੈਂ।
ਕਾਰੇ, ਕਬਰੇ[4] ਬਿਸਦ ਬਿਸਾਲੇ।
ਇੰਗਟ ਮੁਖ[5] ਜਿਨ, ਇਤ ਉਤ ਚਾਲੇ ॥੩੦॥
ਲਘੁ ਲਾਂਗੁਲ ਕੋ ਬਹੁਤ ਡੁਲਾਵੈਂ।
ਕਾਨ ਸਕੋਚੈਂ ਤਹਾਂ ਭ੍ਰਮਾਵੈਂ[6]।
ਭਏ ਭੂਰ ਭੈ ਭੀਤ ਸੁ ਭਾਜੇ[7]।
ਨਿਕਸਿ ਨਿਕਸਿ ਗਮਨੈ ਦਰਵਾਜੇ ॥੩੧॥
ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਪੈਰਨ ਵਿਚ ਦੌਰੈਂ।
ਪ੍ਰਵਿਸ਼ੈ ਜਾਇ ਬਸਨ ਨਿਸ ਠੌਰੈ[8]।
ਜਹਾਂ ਬਨਹਿ ਖਾਨਾ ਤਿਨ ਕੇਰਾ।
ਧਾਇ ਧਾਇ ਤਹਿਂ ਕਰਤੇ ਫੇਰਾ ॥੩੨॥
ਤਿਨ ਕੇ ਬਾਸਨ ਕੋ ਮੁਖ ਲਾਇ।
ਦੌੜ ਦੌੜ ਕਰਿ ਦਿਏ ਰੁੜ੍ਹਾਇ।
ਜਲ ਕੋ ਜਾਇ ਸਪਰਸ਼ਹਿਂ ਅੰਗ।
ਛੁਵੇ ਤਿਨਹੁਂ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ॥੩੩॥
ਸ਼ਸਤ੍ਰਨਿ ਸਾਥ ਸਪਰਸ਼ਹਿਂ ਦੇਹੀ।
ਘੁਰ ਘੁਰ ਕਰਤਿ ਫਿਰਤਿ ਜਹਿਂ ਕੇਹੀ।

---
[1]ਚੂਹੇ ਜੇਡੇ।
[2]ਬਿਲੂੰਗੜੇ ਵਾਂਗ ਚੰਚਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।
[3]ਬਿੱਲੀ ਜੇਡੇ।
[4]ਕਾਲੇ ਤੇ ਡਬ ਖੜੱਬੇ [ਸੰਸ: ਕਰ੍ਵਰ]
[5]ਹਿਲਦੇ ਮੂੰਹ [ਸੰਸ: ਇਗਿਤਿ] (ਅ) ਵਿੰਗੇ ਮੂੰਹ।
[6]ਭਾਵ ਉਸ ਥਾਵੇਂ ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।
[7](ਉਹ ਸੂਰ) ਬੜੇ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਚੱਲੇ।
[8]ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਸਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵ ਸੌਣ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚ।

ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਇਸਥਾਨ।
ਦੌਰਹਿਂ ਫਿਰਹਿਂ ਸ ਤ੍ਰਾਸ ਮਹਾਨ ॥੩੪॥
ਕਾਚੋ ਪਾਕੋ ਅੰਨ ਜਿਤੇਕ।
ਤਿਸ ਮੁਖ ਲਾਵਹਿਂ ਖਾਹਿਂ ਜਿਤੇਕ।
ਕੋ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤਜੇ ਪਲਾਈ।
ਬੀਚ ਹਜਾਰ ਫਿਰਹਿਂ ਉਤਲਾਈ[1] ॥੩੫॥
'ਤੌਬਾ ਤੌਬਾ' ਤੁਰਕ ਕਰੰਤੇ।
'ਕਜਾ ਹੋਯਹੁ' ਕੁਛ ਨਾਂਹਿ ਜਨੰਤੇ।
'ਭਏ ਨਪਾਕ[2] ਸਕਲ ਹੀ ਰੀਤੀ।
ਕਹਾਂ ਇਮਾਨ ਰਹਯੋ? ਗਾ ਬੀਤੀ[3] ॥੩੬॥
ਭੋਜਨ ਬਾਸਨ ਬਸਨ ਹਮਾਰੇ।
ਬਦ[4] ਛੁਹਿ ਗਏ ਫਿਰਤਿ ਹੀ ਸਾਰੇ।
ਮਾਰਹੁ ਮਾਰਹੁ ਦੇਹੁ ਨਿਕਾਸਹਿਂ।'
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਤੁਰਕਨਿ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਹਿਂ ॥੩੭॥
ਦੌਰ ਦੌਰ ਤਿਨ ਸੰਗ ਬਿਦਾਰੈਂ।
ਕੋ ਭਜ ਜਾਇ ਕਿਤਿਕ ਕੋ ਮਾਰੈਂ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਰੌਰ ਮਚਯੋ ਹੈ।
ਕੋ ਜਨੁ[5] ਭੜਥੂ ਪਾਇ ਨਚਯੋ ਹੈ ॥੩੮॥
ਗਹਿ ਭਾਲੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰਹਿਂ ਹਾਥ।
ਭਾਜੇ ਫਿਰਹਿਂ ਸੂਕਰਨਿ ਸਾਥ।
ਅਪਦਾ ਜਨੁ ਤੁਰਕਨ ਪਰ ਆਈ।
ਪੂਛੈ ਤੇ ਕਛੁ ਕਹਯੋ ਨ ਜਾਈ ॥੩੯॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿਂ ਪਕਰੈ ਜੋਇ।
ਹਹਿਰੇ ਤੁਰਕ, ਹਿੰਦੂ ਸੁਖਿ ਹੋਇ[6]।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੀ ਮਤਿ ਬਿਸਮੈ ਭਈ।
ਕਜਾ ਇਹੁ ਗਤਿ, ਜਾਨੀ ਨਹਿਂ ਗਈ ॥੪੦॥
ਚਹੁਂਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਹੁਇ ਕੈ ਤੁਰਕਾਨਾ।

---

[1]ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ।
[2]ਅਪਵਿੱਤ੍ਰ।
[3]ਬੀਤ ਗਿਆ, ਨਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।
[4]ਭੈੜੇ ਭਾਵ ਸੂਰ ਤੋਂ ਹੈ।
[5]ਮਾਨੋ ਕਈ।
[6]ਤੁਰਕ ਡਰ ਗਏ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਹੋਇਆ।

ਕਿਤਿਕ ਘੇਰ ਮਾਰੇ ਤਿਸ ਥਾਨਾ।
ਕਿਤਿਕ ਪਲਾਏ ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸੇ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਿੰਦੂ ਜਨ ਬਿਗਸੇ ॥੪੧॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਜਿਤਿਕ ਸਿਪਾਹੀ।
ਤਨ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਉਤਾਰੇ ਤਾਂਹੀ।
ਜਲ ਮਹਿਂ ਗ਼ੁਸਲ ਕਰਜੋ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਹੂੰ।
ਅਪਰ ਸੁਥਲ[1] ਸੁਧਰਾਏ ਤਬਿਹੂੰ ॥੪੨॥
ਉਚਿਤ ਰਾਖਿਬੇ ਸੋ ਰਖਿ ਲਈ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਵਸਤੁ ਅਪਰ ਕੋ ਦਈ।
ਮਹਾਂ ਦੁਖੀ ਹੋਏ ਮਤਿਮੰਦ।
-ਹਮਰੋ ਭਯੋ ਇਮਾਨ ਨਿਕੰਦ[2]- ॥੪੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੫੧॥

---

[1] ਹੋਰ ਥਾਂਵਾਂ।
[2] ਨਾਸ਼।

੫੨. [ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸਖਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ]

੫੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੩

ਦੋਹਰਾ: ਪੌਰ ਪੌਰ ਪਰ ਠੌਰ* ਪੁਰਿ,
ਕਰਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਬਾਤ[1]।
'ਗਹ੍ਯੋ ਗੁਰੂ ਹਿੰਦਵਾਨ ਕੋ,
ਅਜ਼ਮਤ ਜੁਤਿ ਬੱਖਜਾਤ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਤਪਤ ਦੇਗਚੇ ਆਗ ਪਕਾਏ[2]।
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਸੂਕਰ ਗਨ ਨਿਕਸਾਏ।
ਲਘੁ ਲਘੁ ਘੁਰ ਘੁਰ ਬੋਲਤਿ ਫਿਰੈਂ।
ਤੁਰਕਨਿ ਅੰਗ ਸਪਰਸ਼ਨ ਕਰੈਂ ॥੨॥
ਹਤੇ ਕਿਤਿਕ ਸ਼੍ਰੋਣਤ ਤਿਨ ਬਹ੍ਯੋ।
ਦੌਰਤਿ ਮਾਰਤਿ ਤਿਨ ਲਗ ਰਹ੍ਯੋ[3]।
ਛੀਟੈਂ ਪਰੀ ਤਿਨਹੁਂ ਪਰ ਸਾਰੇ।
ਹੁਇ ਘਾਇਲ ਬਹੁ ਥਾਨ ਬਿਗਾਰੇ ॥੩॥
ਜਿਤ ਕਿਤ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਦੀਸਤਿ ਫਿਰਤੇ ਇਤ ਉਤ ਜਾਹਿਂ।
ਗਯੋ ਇਮਾਨ ਤਿਨਹੁਂ ਕੋ ਜਨੀਅਤਿ[4]।
ਰੁਧਿਰ ਸਪਰਸ਼੍ਯੋ ਸਭਿ ਕੋ ਸੁਨੀਅਤਿ ॥੪॥
ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੇ ਗੁਰ ਸ਼ਕਤਿ ਦਿਖਾਈ।
ਭਏ ਮੂੜ[5] ਕੁਛ ਲਖੀ ਨ ਜਾਈ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਹਿੰਦੂ ਬਿਸਮਾਏ।
ਨੌਰੰਗ ਕੋ ਨਿੰਦਤਿ ਸਮੁਦਾਏ ॥੫॥
ਡਰਹਿਂ ਦੁਸ਼ਟ ਤੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਕਹੈਂ[6]।
'ਮੰਦ ਮਤੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹਿਂ ਲਹੈ।
ਮਹਾਂ ਜੁਲਮ ਕਰਤਾ ਬਡ ਪਾਪੀ।
ਸਾਧੂ ਜਨ ਕਹੁ ਬਹੁ ਸੰਤਾਪੀ ॥੬॥

---

*ਪਾ:-ਰੌਰ।
[1]ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ (ਅਤੇ) ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੋਕੀਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[2]ਅੱਗ ਤੇ ਪਕਾਏ ਹੋਏ।
[3]ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਲਹੂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ)
[4]ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
[5](ਤੁਰਕ) ਮੂਰਖ ਹੋ ਗਏ।
[6]ਛੁਪ ਛੁਪ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤੁਰਕਨਿ ਕੋ ਤੇਜ ਬਿਨਾਸ਼ੈ।
ਕਰਨਿ ਕਠਨ ਹਠ ਅਸ ਉਰ ਆਸ਼ੈ[1]।'
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਰਿ ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ।
ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਸੁਨਿਬੇ ਕਰਜੋ ॥੭॥
ਤਿਨ ਉਮਰਾਵਨ ਕੀਨਿ ਸ਼ਨਾਨੈ।
ਬਸਤ੍ਰ ਅਪਰ ਹੀ ਪਹਿਰਨਿ ਠਾਨੈ।
ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਬਿਸਮਾਵਤਿ ਰਿਦੇ।
ਸ਼ਾਹੁ ਸਮੀਪ ਗਏ ਸੋ ਤਦੇ ॥੮॥
ਤਸਲੀਮਾਤ ਕਰੀ ਹੁਇ ਖਰੇ।
ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਵਨਿ ਕਰੇ।
'ਪਠੇ ਤੁਮਾਰੇ ਲੇ ਕਰਿ ਗਏ।
ਕਹਜੋ ਆਪ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ॥੯॥
ਕਿੰਚਤ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰਿ ਮਾਨੀ।
ਅਧਿਕ ਢੀਠਤਾ[2] ਮਨ ਮਹਿਂ ਠਾਨੀ।
ਕਹੈ -ਜਿ ਤੁਮ ਕਿਸ ਧਰਮ ਛੁਟਾਵਹੁ।
ਇਸ ਕੋ ਫਲ ਬਡ ਸੰਕਟ ਪਾਵਹੁ- ॥੧੦॥
ਜਬਿ ਗਾਢੇ ਹੁਇ ਹਮ ਨੇ ਭਨੋ[3]।
ਤਬਿ ਅਚਰਜ ਕੀਨਸਿ ਤੁਮ ਸੁਨੋ।
ਦੇਨਿ ਲਗੇ ਸੋ ਖਾਨ ਅਹਾਰਾ।
ਤਿਸ ਬਾਸਨ ਕੋ ਬਦਨ ਉਘਾਰਾ ॥੧੧॥
ਬਦ[4] ਬਹੁ ਨਿਕਸੇ ਗਨੇ ਨ ਜਾਇ।
ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤਿ ਕੈਦੀਅਨਿ ਮਾਂਹਿ।
ਸਕਲ ਮਕਾਨ ਜੁ ਬੈਠਨ ਕੇਰ।
ਕਰੇ ਨਪਾਕ ਫਿਰੇ ਫਿਰ ਫੇਰਿ[5] ॥੧੨॥
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਮ ਅਚਰਜ ਹੋਏ।
ਲਘੁ ਲਘੁ ਗਨ ਨਿਕਸੇ ਸਭਿ ਜੋਏ।
ਦੌਰਿ ਦੌਰਿ ਕਹਿ ਕਰਿ ਮਰਿਵਾਏ।
ਕਿਤਿਕ ਨਗਰ ਤੇ ਵਹਿਰ ਪਲਾਏ ॥੧੩॥

---

[1]ਕਰੜਾ ਹਠ ਕਰਨਾ ਐਸੇ ਆਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਦਿਲ ਦਾ, ਭਾਵ ਹਠੀ ਹੈ।
[2]ਨਿਡਰਤਾ।
[3]ਜਦ ਕਰੜੇ ਹੋਕੇ ਅਸਾਂ ਕਿਹਾ।
[4]ਬੁਰੇ, ਭਾਵ ਸੂਰ।
[5]ਵਾਰ ਵਾਰ ਫਿਰਕੇ।

ਬਿਸਮੈ ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਆਵਤਿ।
ਭਈ ਭੀਰ ਹੇਰਨਿ ਹਿਤ ਧਾਵਤਿ।
ਠੌਰ ਠੌਰ ਦੌਰੈਂ ਬਡ ਰੌਰ।
ਖਰੇ[1] ਕੈਦ ਖਾਨੇ ਕੇ ਪੌਰ ॥੧੪॥
ਅਲਪ ਦੇਗਚਾ ਹੁਤੋ ਪਕਾਯੋ।
ਗਨ ਸ਼ੂਕਰ ਕੋ ਇਹ ਨਿਕਸਾਯੋ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇ ਮਨ ਭਈ ਗਿਲਾਨ।
ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਲਖਿ ਹਾਨਿ ਇਮਾਨ ॥੧੫॥
ਡਰ ਹਰਿ ਕਰਿ ਉਰ ਅਸ ਕਿਯ ਕਰਨੀ[2]।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਮ ਸੋਂ ਹਮ ਬਰਨੀ।
ਪੁਨਹਿ ਦੇਗਚਾ ਹੋਯਹੁ ਛੂਛਾ।
ਬਿਸਮੇ ਲੋਕ ਨ ਕੋ ਕਿਹ ਪੂਛਾ[3] ॥੧੬॥
ਸਭਿਨਿ ਸ਼ਨਾਨ ਸੁ ਬਸਤ੍ਰ ਪਖਾਰੇ।
ਰੰਕਨ ਕੋ ਦਿਯ ਕਿਤਿਕ ਉਤਾਰੇ।
ਤਊ ਗਿਲਾਨ ਰਿਦੇ ਮਹਿਂ ਰਾਖਤਿ।
-ਯਾ ਖ਼ੁਦਾਇ- ਬਿਸਮਤ ਮੁਖ ਭਾਖਤਿ' ॥੧੭॥
ਸੁਨਿ ਨੌਰੰਗ ਬਾਦੀ ਮਤਿ ਮੂਢਾ।
ਦੀਨਿ ਸ਼ਰਾ ਹਠ ਕਠਨ ਅਰੂਢਾ[4]।
ਫਰਕੇ ਓਠ ਲਾਲ ਕਰਿ ਨੈਨ।
ਰਿਸ ਕਰਿ ਗਰਬਤਿ ਬੋਲਤਿ ਬੈਨ ॥੧੮॥
'ਤਿਸ ਕੋ ਹਮਨੇ ਪੂਰਬ ਕਹਜੋ।
-ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਹੁ ਜਿਮ ਚਿਤ ਚਹਜੋ-।
ਨਟਤਿ ਰਹਜੋ[5] ਨਹਿਂ ਕਛੂ ਦਿਖਾਈ।
-ਮੁਝ ਮੈਂ ਅਜ਼ਮਤ ਅਹੈ ਨ ਕਾਈ- ॥੧੯॥
ਬਹੁਤ ਬਾਰਿ ਮੈਂ ਕਹਜੋ ਤਿਸੀ ਕੋ।
-ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਹੁ, ਖਲਾਸ ਕਰਿ ਜੀ ਕੋ[6]।
ਅਬਿ ਜੇ ਖਾਨਾ ਲਗੇ ਖੁਵਾਵਨਿ।

---

[1](ਲੋਕੀਂ ਆਕੇ) ਖੜੇ ਹੋਏ (ਅ) ਬਹੁਤ ਸੂਰ ਖੜੇ।
[2](ਆਪ ਦਾ) ਡਰ ਰਿਦੇ ਵਿਚੋਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਤਿਆਗ ਕੇ ਐਸਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।
[3]ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
[4]ਦੀਨ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਕਠਨ ਹਠ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ।
[5]ਟਲਦੇ ਰਹੇ।
[6](ਆਪਣੇ) ਜੀ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਓ।

ਕਯੋਂ ਇਹ ਕਰੀ ਆਪ ਦਿਖਰਾਵਨਿ ॥੨੦॥
ਕਹੈਂ ਝੂਠ, ਹੈ ਅਜਮਤ ਧਾਰੀ[1]।
ਬਹੁ ਅਨਬਨ ਕਜਾ ਕਰਹਿਂ ਬਿਚਾਰੀ।
ਤਊਂ ਜਾਇ ਬੂਝਹੁ ਤਿਸ ਪਾਹੀ।
ਸਾਚ ਪੁਰਖ ਤੂ ਪਈਯਤਿ ਨਾਂਹੀ ॥੨੧॥
ਤੈਂ ਬਖਾਨ ਕੀਨਸਿ ਹਮ ਪਾਹੂ।
-ਅਜਮਤ ਮੈਂ ਨ ਦਿਖਾਵੌਂ ਕਾਹੂ-।
ਅਬਿ ਕਯੋਂ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਈ?
ਬੋਲਸਿ ਕੂਰ, ਨ ਸਾਚੋ ਗਾਈ[2] ॥੨੨॥
ਗਮਨਹੁ ਨਿਕਟਿ ਪੂਛਿਬੋ ਕਰੀਅਹਿ।
ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਬਹੁ ਤ੍ਰਾਸ ਉਚਰੀਅਹਿ।
ਕਹਤਿ ਹੁਤੋ-ਅਜ਼ਮਤ ਨਹਿਂ ਮੇਰੇ।
ਇਹ ਕਜਾ ਕੀਨਸਿ ਬਹੁਤਨਿ ਹੇਰੇ[3] ॥੨੩॥
ਹਟਿ ਕਰਿ ਉੱਤਰ ਮੁਝ ਢਿਗ ਲਜਾਵਉ।
ਕਜਾ ਕਹਿ ਹੈ ਸੋ ਸਕਲ ਸੁਨਾਵਹੁ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੈ ਦੋਨੋ ਉਮਰਾਵ।
ਗਮਨੇ ਪੁਨ ਕੈਦਿਨਿ ਕੀ ਥਾਵ ॥੨੪॥
ਬੈਠੇ ਬੂਝਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰੇ।
'ਸਾਥ ਤਿਹਾਰੇ ਸ਼ਾਹੁ ਉਚਰੇ।
-ਮੈਂ ਜਬਿ ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਕਹਯੋ।
ਹੇਤੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਚਹਯੋ ॥੨੫॥
ਨਟਤਿ ਭਯੋ ਤਬਿ ਮੋਹਿ ਅਗਾਰੀ।
-ਨਹਿਂ ਅਜ਼ਮਤ ਮੋ ਮਹਿਂ ਲਘੁ ਭਾਰੀ[4]-।
ਕਯੋਂ ਨ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਤਬਿ ਦਿਖਰਾਈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਪਾਵਤਿ ਅਧਿਕ ਬਡਾਈ ॥੨੬॥
ਪੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਰੁਕਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੇ ਸੰਕਟ ਭਰਿ ਕੈ।
ਹਮ ਕਹੁ ਅਬਿ ਦਿਖਰਾਵਨਿ ਕਰੀ।

---

[1](ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ) ਇਹ ਝੂਠ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਹਨ ਅਜ਼ਮਤ ਧਾਰੀ।
[2]ਕਹਿਆ।
[3]ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੇ ਵੇਖਦਿਆਂ।
[4]ਨਾ ਥੋੜੀ ਨਾ ਭਾਰੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ।

ਤਿਸ ਤੇ ਸ਼ਾਹੁ ਰਿਦੇ ਰਿਸ ਭਰੀ ॥੨੭॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਰਾਖਤਿ ਅਹੋ।
ਮੁਖ ਤੇ ਬਹੁਰ ਝੂਠ ਕੋ ਕਹੋ।
ਤੁਮਰੇ ਅਨਬਨ ਹੇਰਿ ਮਹਾਨੇ।
ਉੱਤਰ ਬੂਝਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਜਾਨੇ ॥੨੮॥
ਆਪ ਅਬਹਿ ਉੱਤਰ ਦਿਹੁ ਜੈਸੇ।
ਜਾਇ ਸੁਨਾਵਹਿਂ ਤਿਸ ਕੋ ਤੈਸੇ।
ਰਿਸ ਕਰਿ ਰਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਪਠਯੋ ਹਮੈਂ, ਆਏ ਚਲਿ ਪਾਹੀ' ॥੨੯॥
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ।
ਉਮਰਾਵਨ ਕੋ ਕਹਯੋ ਬੁਝਾਇ[1]।
'ਇਸ ਕੋ ਤੁਮ ਅਜ਼ਮਤ ਨਹਿਂ ਜਾਨੋ।
ਮਨ ਕੇ ਖੋਟ ਬਿਚਾਰ ਪਛਾਨੋ ॥੩੦॥
ਕਰਹਿ ਭਾਵਨਾ ਜੈਸੇ ਕੋਇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਤਸ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।
ਸ਼੍ਰੀ ਖ਼ੁਦਾਇ ਦਰਗਾਹ ਮਝਾਰ।
ਏਵ ਨਜਾਵ ਹੈ ਸਦਾ ਉਦਾਰ ॥੩੧॥
ਧਰਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਮਰੇ ਕਹੁ ਚਹਯੋ।
ਤਿਸ ਕੋ ਫਲ ਤੁਮ ਤੈਸੋ ਲਹਯੋ।
ਹਿੰਦੂ ਜਨਮ ਹਮਾਰੋ ਜਾਨਿ[2]।
ਕੁੱਠਯੋ ਪਠਯੋ ਮਾਸ ਹਿਤ ਖਾਨ ॥੩੨॥
ਤੁਮਰੇ ਹੁਤੀ ਸ਼ੂਕਰਨਿ ਆਨ[3]।
ਛੁਵਹੁ ਨ ਜਿਸ ਕੋ, ਕਹਾਂ ਸੁ ਖਾਨ[4]।
ਤਿਸ ਆਮਿਖ ਤੇ ਸੋ ਬਨਿ ਗਏ।
ਲਘੁ ਤਨ ਅਨਿਕ ਉਪਜਤੇ ਭਏ ॥੩੩॥
ਚਹਤਿ ਹੁਤੇ ਪਰ ਧਰਮ[5] ਬਿਗਾਰਾ।
ਯਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਇਮਾਨ ਕਹੁ ਹਾਰਾ।
ਇਹ ਉੱਤਰ ਦੀਜਹਿ ਤਿਸ ਜਾਇ।

---

[1]ਸਮਝਾਕੇ।
[2](ਸ਼ਾਹ ਨੇ) ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨਮ ਜਾਣਕੇ।
[3](ਦੀ) ਕਸਮ।
[4]ਖਾਣਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਰਿਹਾ।
[5]ਦੂਜੇ ਦਾ ਧਰਮ।

ਤਾਕਹਿ ਪਰ, ਸੁ ਪਰਹਿ ਗੁਰ ਆਇ[1] ॥੩੪॥
ਕਰਾਮਾਤ ਹਮਰੇ ਮਹਿਂ ਨਾਂਹੀ।
ਕਰਹਿਂ ਦਿਖਾਵਨਿ ਤੋ ਕਮਿ ਕਾਹੀ[2]।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਦੌਨ ਗਏ ਉਮਰਾਵ।
ਪਹੁਂਚੇ ਹੁਤੋ ਸ਼ਾਹ ਜਿਸ ਥਾਵ ॥੩੫॥
ਕਹਿਵਤਿ ਗੁਰ ਕੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ।
-ਹਮ ਮਹਿਂ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹਿਂ ਰਾਈ।
ਭਯੋ ਭਾਵਨਾ ਕਹੁ ਫਲ ਏਹੀ।
ਬਨੇ ਮਾਸ ਤੇ ਸ਼ੂਕਰ ਜੇਹੀ ॥੩੬॥
ਹਮ ਨੇ ਅਜ਼ਮਤ ਨਹਿਂ ਦਿਖਰਾਈ।
ਤੁਮਹੀ ਬਾਤ ਕੁਫੇਰ[3] ਬਨਾਈ-।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਾਹੁ ਰੋਸ ਕਹੁ ਧਾਰਾ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿਂ ਅਸ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ ॥੩੭॥
'ਕੈ ਇਸ ਕਹੁ ਮੈਂ ਤੁਰਕ ਬਨਾਊਂ।
ਸ਼ਰਾ ਆਪਨੀ ਬਿਖੈ ਚਲਾਊਂ।
ਕੈ ਇਸਤੇ ਅਜ਼ਮਤ ਪਤੀਆਊਂ।
ਜਿਮ ਮੁਖ ਤੇ ਮੈਂ ਕਹੌਂ ਕਰਾਊਂ ॥੩੮॥
ਦ੍ਵੈ ਮਹਿਂ ਏਕ ਕਰਹਿ ਜਬ ਆਛੇ।
ਬੰਦਖਲਾਸ ਕਰੌਂ ਤਬ ਪਾਛੇ।
ਜੇ ਕਰਿ ਤੁਰਕ ਹੋਨਿ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿ।
ਅਜ਼ਮਤ ਕੇਰ ਛਪਾਵਨਿ ਠਾਨਹਿ ॥੩੯॥
ਸਿਰਰ[4] ਆਪਨੇ ਕਹੁ ਨਿਰਬਾਹੈ।
ਤੌ ਅਪਨੈ ਨਹਿਂ ਜੀਵਨ ਚਾਹੈ।
ਮੈਂ ਦੇਵੌਂ ਇਸ ਕੋ ਮਰਿਵਾਇ।
ਨਿਜ ਲਾਇਕ ਕੀ ਪਾਇ ਸਜਾਇ[5] ॥੪੦॥
ਤੌ ਜਗ ਮਹਿਂ ਜਾਨਹਿਂ ਡਰ ਮੇਰੋ।
ਫੇਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਹੇਰੌਂ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸਨ ਭਾ ਤੁਰਕੇਸ਼।

---

[1]ਜੇਹੜਾ ਪਰਾਏ ਦਾ (ਬੁਰਾ) ਤਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਹਦੇ ਗਲੇ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
[2]ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਏ।
[3]ਉਲਟੀ।
[4]ਹੱਠ।
[5](ਇਹ) ਆਪ (ਜਿਸ)ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਪਾ ਲਵੇਗਾ।

ਮਹਾਂ ਮੰਦ ਮਤਿ ਚਹਤਿ ਕਲੇਸ਼ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਦਿੱਲੀ ਕੋ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੨॥

੫੩. [ਜਮਨਾ ਪਰ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ]

੫੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੪

ਦੋਹਰਾ: ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਤਰਕਤਿ ਮਹਾਂ, ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਮਤਿਮੰਦ।
ਨਾਸ਼ ਕਰਜੋ ਚਹਿ ਰਾਜ ਕੋ, ਹਤਸਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਲੰਦ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ ਕੈਦ ਮਝਾਰਾ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਲਾਸ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਹੋਵਹਿ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਬਹੁ ਤਕਰਾਈ।
ਸਾਯੁਧ[1] ਖਰੋ ਰਹਹਿ ਦਰ ਥਾਂਈ ॥੨॥
ਰਾਤ ਦਿਵਸ ਮਹਿਂ ਏਕ ਸਮਾਨਾ।
ਦ੍ਰਿਢ ਹੁਇ ਰਾਖੈ ਦੇਖਹਿ ਥਾਨਾ।
ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਜਬਿਹੂੰ ਰਹੈ।
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਮੱਜਨ ਕੋ ਚਹੈਂ ॥੩॥
ਉਠਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਤੇ ਤਤਕਾਲ।
ਤਜਿ ਬੰਧਨ ਸਭਿ ਤਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਤਾਰੋ ਖੁਲ, ਕਪਾਟ ਛਟ ਜਾਹਿਂ।
ਤਬ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਨਿਕਸਾਹਿਂ ॥੪॥
ਥਿਰਜੋ ਰਹੈ ਤਹਿਂ ਪਿਖਹਿ ਸਿਪਾਹੀ।
ਜਿਸ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਰਹਿ ਕੁਛ ਨਾਂਹੀ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਜਮਨਾ ਦਿਸ ਜਾਤੇ।
ਤਟ ਪਰ ਖਰੇ ਹੋਇ ਪੁਨ ਨਾਤੇ[2] ॥੫॥
ਮੰਦ ਮੰਦ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਤਿਸੀ ਰੀਤਿ ਬੰਧਨ ਪਰ ਜਾਵੈਂ[3]।
ਥਿਰ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਤੈਸੇ ਹੋਇ।
ਜਥਾ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਕੀਨੇ ਸੋਇ ॥੬॥
ਜਬ ਕੇ ਕੈਦ ਬਿਖੈ ਗੁਰ ਆਏ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਮੱਜਨ ਕਰਿ ਮਨ ਭਾਏ।
ਏਕ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਯਾਨੇ।
ਪਾਵਨ ਜਮਨਾ ਹੇਤੁ ਸ਼ਨਾਨੇ[4] ॥੭॥
ਦੀਰਘ ਮਹਿਜਿਦਿ ਬਿਖੈ ਮੁਲਾਨਾ।

---

[1]ਸ਼ਸਤ੍ਰਧਾਰੀ (ਸਿਪਾਹੀ)।
[2]ਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[3]ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[4]ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

ਸੋ ਉਠ ਕਰਿ ਤਿਤ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਜਹਾਂ ਸ਼ਨਾਨ ਕਰਤਿ ਗੁਨਖਾਨੀ।
ਪਠਿਤਿ ਬਦਨ ਜਪੁ ਆਦਿਕ ਬਾਨੀ ॥੮॥
ਨਿਕਟਿ ਹੋਇ ਤਿਨ ਗੁਰੂ ਪਛਾਨੇ।
ਬਿਸਮਜੋ -ਕਿਮ ਪਗ ਬੰਧਨ* ਹਾਨੇ।
ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਇ ਚਲੇ ਇਹ ਜਾਵੈਂ।
ਬਹੁਰ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ ॥੯॥
ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਕੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਨਾਵੈ।
ਜਿਸ ਤੇ ਦੀਨ ਤੁਰਕ ਬਿਰਧਾਵੈ।
ਜੇ ਅਬ ਰੌਰਾ ਪਾਇ ਸੁਨਾਊਂ।
ਨਰਨ ਹਕਾਰਿ ਇਸੇ ਗਹਿਵਾਊਂ ॥੧੦॥
ਸਨੈ ਸਨੈ ਕੇ ਸੰਗਿ ਸਿਧਾਰੌਂ।
ਕਹਾਂ ਜਾਇਂ[1] ਸਭਿ ਗਤੀ ਨਿਹਾਰੌਂ।
ਵਹਿਰ ਨਿਕਸਿ ਪੁਰਿ ਤੇ ਜਬ ਜਾਇਂ।
ਨਰਨ ਬੁਲਾਇ ਤਬੈ ਗਹਿਵਾਇ- ॥੧੧॥
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਰਖਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਝਾਰੀ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਹ੍ਵੈ ਚਲਜੋ ਪਿਛਾਰੀ।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਨ ਆਏ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹਿ ਮਹਿਂ ਜਬ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਏ ॥੧੨॥
ਦੇਖਤਿ ਹਟਜੋ ਮੁਲਾਨਾ ਤਹਾਂ।
ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰ ਭਈ -ਗਤਿ ਕਹਾਂ[2]।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਮਿਲੇ ਇਨ ਸੰਗ।
ਮੋਚ ਦੇਤਿ ਬੰਧਨ ਸਰਬੰਗ[3] ॥੧੩॥
ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਬੰਧਨ ਕੋ ਧਾਰਹਿਂ।
ਮੱਜਨ ਕਰਹਿਂ ਸੁਨਹਿਂ ਨਿਰਵਾਰਹਿਂ[4]।
ਦਰਬ ਦਿਯੋ ਹੁਇਗੋ ਸਮੁਦਾਇ।
ਜਿਸ ਤੇ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਇਤ ਉਤ ਜਾਇਂ ॥੧੪॥
ਨਹਿਂ ਆਛੀ ਇਹ ਜਾਨੀ ਪਰੈ।

---

*ਪਾ:-ਪਰਬੰਧਨ।
[1]ਕਿਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[2]ਕੀ ਗਤੀ ਹੈ।
[3]ਸਾਰੇ (ਅ) ਸਾਰੇ ਅੰਗਾਂ ਦੇ।
[4]ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ ਸੁਣਕੇ (ਚੌਕੀਦਾਰ) ਬੰਧਨ ਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਚਲਯੋ ਜਾਇਗੋ ਤੌਂ ਦੁਖ ਧਰੈਂ।
ਭੋਰ ਹੋਤਿ ਮੈਂ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਾਊਂ।
ਕਰਿ ਤਾਗੀਦ ਸੁਚਿਤ[1] ਕਰਿਵਾਊਂ- ॥੧੫॥
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਬਿਖੈ ਮੁਲਾਨਾ।
ਬੈਠੇ ਮਹਿਜਿਦ ਭਈ ਬਿਹਾਨਾ[2]।
ਪਹਿਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕੋ ਦੁਸ਼ਟ ਬਡੇਰਾ।
ਗਮਨਯੋਂ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਕਟਿ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੧੬॥
ਨਿਸ ਕੀ ਗਾਥਾ ਬੈਠਿ ਸੁਨਾਈ।
'ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਜੋ ਕੈਦ ਕਰਾਈ।
ਸੋ ਮੈਂ ਫਿਰਤਿ ਰਾਤ ਕੋ ਹੇਰਾ।
ਏਕ ਜਾਮ ਹੋਤੀ ਤਿਸ ਬੇਰਾ[3] ॥੧੭॥
ਬੰਧਨ ਅੰਗ ਬਿਖੇ ਤਿਸ ਨਾਂਹੀ।
ਕਰਤਿ! ਗ਼ੁਸਲ ਜਮਨਾ ਜਲ ਮਾਂਹੀ।
ਮੈਂ ਦੇਖਤਿ ਗਮਨਯੋ ਤਿਸ ਪਾਛੇ।
ਕਰਿ ਮੱਜਨ ਮਨ ਭਾਵਤਿ ਆਛੇ ॥੧੮॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਪੁਨ ਜਾਇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਾ।
ਮੈਂ ਹਟਿ ਆਇ ਬਿਲੋਕਿ ਅਸ਼ੇਸ਼ਾ।
ਚੌਕੀ ਦਾਰਨਿ ਕੋ ਧਨ ਦੀਨਿ।
ਜਿਨਹੁਂ ਸੁਚੇਤੀ[4] ਨਾਹਿ ਨ ਕੀਨਿ ॥੧੯॥
ਨਿਕਸ ਜਾਇਗੋ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂਹੀ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਰਾਖੀ ਕਰਹਿਂ ਜਿ ਨਾਂਹੀ।
ਬਿਨ ਸੰਕਟ ਦੀਨੇ, ਗੁਰ ਹਿੰਦੂ।
ਨਹਿਂ ਧਾਰਹਿਗੋ ਸ਼ਰਾ ਬਿਲੰਦੂ ॥੨੦॥
ਅਤਿਸ਼ੈ ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਬਿਨ ਬਸ ਤੇ[5]।
ਤੌਂ ਇਹ ਪਰਹਿ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਰਸਤੇ।'
ਸੁਨਿ ਨੁਰੰਗ ਬਿਸਮਯੋ ਮਤਿ ਮੰਦ।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਬੁਲਾਏ ਬ੍ਰਿੰਦ ॥੨੧॥
ਕਹਤਿ ਭਯੋ 'ਕਜਾ ਕਹੈ ਮੁਲਾਨਾ?

---

[1]ਹੁਸ਼ਿਆਰ।
[2]ਸਵੇਰ ਹੋ ਗਈ।
[3]ਇਕ ਪਹਿਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਰਾਤ ਤਦੋਂ।
[4]ਤਕੜਾਈ।
[5]ਲਾਚਾਰ ਹੋਕੇ।

ਕਯੋਂ ਨ ਰਹਤਿ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਸਵਧਾਨਾ।
ਬੰਧਨ ਤਜਿ ਸ਼ਨਾਨ ਹਿਤ ਜਾਵਤਿ।
ਮਿਲੇ ਤਾਂਹਿ ਸੋਂ, ਕਯੋਂ ਨ ਹਟਾਵਤਿ[੧]' ॥੨੨॥
ਤਬ ਕਰ ਜੋਰਿ ਸਿਪਾਹੀ ਕਹੈ।
'ਭਿਰੇ ਕਿਵਾਰ ਸੁ ਤਾਰੋ ਰਹੈ।
ਸਾਯੁਧ ਠਾਂਢੇ ਦ੍ਵਾਰ ਅਗਾਰੀ।
ਤਕਰਾਈ ਨਿਸ ਦਿਨ ਕਰਿ ਭਾਰੀ ॥੨੩॥
ਬਿਨ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਤੇ ਦੇਖਤਿ ਭਲੇ।
ਏਕ ਹਟਹਿ ਦੂਸਰ ਕਰਿ ਖਲੇ।
ਜੇ ਅਜ਼ਮਤਿ ਕਰਿ ਗੁਰੁ ਚਲਿ ਜਾਵੈ।
ਕਰਿ ਸ਼ਨਾਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਆਵੈ ॥੨੪॥
ਕਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਤੌਂ ਹਮਰੇ ਮਾਂਹੀ।
ਨੇਤ੍ਰਨ ਤੇ ਨ ਬਿਲੋਕਯੋ ਜਾਹੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਆਪ ਨੇ ਨਿਰਨੇ ਕੀਨਿ।
ਘਰਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੇ ਭੋਜਨ ਲੀਨਿ' ॥੨੫॥
ਸੁਨਿ ਮੁੱਲਾਂ ਕਹਿ 'ਅਜ਼ਮਤ ਕਹਾਂ।
ਲੋਕਨ ਠਗਹਿ ਸਿਹਰ ਕਰਿ ਮਹਾਂ[੨]।
ਬਿਰਮਾਵਤਿ ਕੁਛ ਕਰਿ ਦਿਖਰਾਵੈ।
ਦਰਬ ਆਦਿ ਸਿਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਢਾਵੈਂ ॥੨੬॥
ਪਾਵਹਿ ਜਬਹਿ ਸਜ਼ਾਇ ਕਠੋਰ।
ਹੁਇ ਨਿਰਾਸ ਕੁਛ ਚਲਹਿ ਨ ਜ਼ੋਰ।
ਸ਼ਰਾ ਮਾਨਿ ਲੇ ਹੈ ਤਤਕਾਲਾ।
ਬਧਹਿ ਦੀਨ ਜਗ ਤਬਹਿ ਸੁਖਾਲਾ ॥੨੭॥
ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਮਾਨਹਿ ਨਾਂਹੀ।
ਸਾਹਸ ਅਧਿਕ ਧਰਯੋ[੩] ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
ਮਿਹਰਵਾਨਗੀ ਆਪ ਕਰੰਤੇ।
ਬਡ ਮਰਾਤਬਾ ਦੇਨਿ ਕਹੰਤੇ ॥੨੮॥
ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਰਾਖਹੁ ਤਕਰਾਈ।
ਛਲ ਬਲ ਕਰੇ ਨਿਕਸ ਨਹਿਂ ਜਾਈ।'

---

[੧](ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਣੋਂ ਕਿਉਂ) ਨਹੀਂ ਹਟਾਂਵਦੇ।
[੨]ਬਹੁਤਾ ਜਾਦੂ ਕਰਕੇ।
[੩]ਹਠ ਬਹੁਤਾ ਧਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸੁਨਿ ਕੈ ਸ਼ਾਹੁ ਕਹä ਤਿਨ ਸਾਥ।
'ਠਾਂਢੇ ਰਹਹੁ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਗਹਿ ਹਾਥ ॥੨੯॥
ਦੇਖਤਿ ਰਹੋ ਨ ਆਲਸ ਕਰੀਅਹਿ।
ਕੋ ਢਿਗ ਜਾਇ ਨ, ਸਕਲ ਨਿਵਰੀਅਹਿ[1]।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਨਹਿਂ ਪਹੁੰਚਨਿ ਦੀਜੈ।
ਅਬ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਅਧਿਕ ਤਹਿਂ ਕੀਜੈ' ॥੩੦॥
ਇਮ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਮੂਰਖ ਮਹਾਂ।
ਅਪਨੇ ਚਾਕਰਾਨ ਸਨ ਕਹਾ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਡਰ ਧਰਿ ਉਰ ਮਹਿਂ ਭਾਰੀ।
ਕਰਿ ਸਲਾਮ ਕੋ ਸ਼ਾਹੁ ਅਗਾਰੀ ॥੩੧॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਏ।
ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ ਅਨੰਦ ਉਪਾਏ।
ਇਕ ਰਸ ਹਰਖ ਸ਼ੋਗ ਬਿਨ ਸਦਾ।
ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਾਧਿ ਲਗੀ ਜਦ ਕਦਾ ॥੩੨॥
ਜਮਾਦਾਰ ਦੋਨਹੁ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਰ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰਿ।
ਬਿਨੈ ਕੀਨਿ ਨਿਜ ਤ੍ਰਾਸ ਬਤਾਯੋ।
'ਹਮ ਕੋ ਅਬਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਬੁਲਵਾਯੋ ॥੩੩॥
ਕਹੇ ਸੁ -ਜਮਨਾ ਜਲ ਮਹਿਂ ਜਾਇ।
ਜਾਮ ਜਾਮਨੀ ਰਹੇ ਅਨਾਇ[2]।
ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਨਰ, ਏਕਲ ਫਿਰੈਂ-।
ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਤਾੜਨ ਕਰੈ ॥੩੪॥
ਹਮ ਤੋ ਦੀਨ[3] ਆਪ ਕੇ ਆਗੇ।
ਤੁਰਕੇਸੁਰ ਕੇ ਚਾਕਰ ਲਾਗੇ।
ਰੋਕੇ ਰੁਕਹੁ ਨ ਕਿਸ ਤੇ ਆਪ।
ਸਾਚੈ ਕਰਹੁ ਕਹਹੁ ਬਰ ਸ੍ਰਾਪ[4] ॥੩੫॥
ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਐਸੇ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਜੈਸੇ।'

---

[1]ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿਓ।
[2]ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।
[3]ਗਰੀਬ।
[4]ਜੋ ਸ੍ਰਾਪ ਤੇ ਵਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਸਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਬ ਸਤਿਗੁਰ ਧੀਰਜ ਧਰਵਾਈ।
'ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੀਜੈ ਚਿਤ ਰਾਈ[1] ॥੩੬॥
ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਾਨਿ ਤੋਹਿ ਕੋ ਕਹਜੋ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਹਿ ਆਪੇ ਹਮ ਲਹਜੋ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਚਲੇ ਜਾਤਿ ਕਿਸ ਦੇਸ।
ਖੋਜੇ ਪਾਵਤਿ ਨਹੀ ਅਸੇਸ[2] ॥੩੭॥
ਅਪਨ ਚਾਕਰੀ ਮਹਿਂ ਸਵਧਾਨ।
ਰਹੁ ਠਾਂਢੋ ਹੁਇ ਆਯੁਧ ਪਾਨ।
ਜਾਨੋ ਹੁਤੋ, ਨ ਬੰਧੇ ਜਾਤਿ[3]।
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਨਹਿਂ ਕੀਜੇ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ॥੩੮॥
ਭੇਤ ਹਮਾਰੋ ਕਹਹੁ ਨ ਕਾਹੂੰ।
ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ ਬੈਠ ਕਹਿ ਪਾਹੂੰ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਜਮਾਦਾਰ ਹਰਖਾਯੋ।
ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਭਿ ਤ੍ਰਾਸ ਗਵਾਯੋ ॥੩੯॥
ਕੋਸ਼ਠ ਅੰਤਰ ਰਹਹਿਂ ਉਦਾਰ।
ਕਰਹਿਂ ਅਸੰਜਤਿ ਵਹਿਰ ਕਿਵਾਰ।
ਤਾਰਾ ਮਾਰਿ ਕਰਹਿਂ ਤਕਰਾਈ।
ਖਰੋ ਸਿਪਾਹੀ ਰਹੈ ਸਦਾਈ ॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਨਾਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੩॥

---

[1] ਰਾਈ ਜਿੰਨਾ ਵੀ।
[2] ਸਾਰੇ (ਜਗਤ ਵਿਚ ਵੀ)।
[3] ਜੇ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ (ਕੈਦ ਵਿਚ) ਬੱਧੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦੇ।

੫੪. [ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਦਾ ਚੀਰਿਆ ਜਾਣਾ]

੫੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੫

ਦੋਹਰਾ: ਸਿਖ ਕੋਟਨ ਕੀ ਕੈਦ ਕੋ, ਇਕ ਬਚ ਕਰੇ ਖਲਾਸ[1]।
ਸੋ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੈਦ ਮਹਿਂ, ਪਰਖਹੁ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ[2] ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਮੂਢ ਨੁਰੰਗੇ ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਂਹੀ।
ਗੁਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਚਿਤਵ੍ਯੋ, ਮਤਿ ਨਾਂਹੀ[3]।
-ਆਇ ਸ਼ਰਾ ਮਹਿਂ ਅਬਹਿ ਸੁਖਾਲਾ।
ਅਜ਼ਮਤ ਕਿਧੋਂ ਦਿਖਾਇ ਬਿਸਾਲਾ- ॥੨॥
ਇਕ ਮੁੱਲਾਂ ਕਹੁ ਨਿਕਟਿ ਹਕਾਰਾ।
ਨਿਜ ਆਸ਼ੈ ਤਿਸ ਪਾਸ ਉਚਾਰਾ।
'ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰ ਕੈਦ ਮਝਾਰੀ।
ਸਮਝਾਵਹੁ ਇਮ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰੀ ॥੩॥
-ਕਰਾਮਾਤ ਅਪਨੀ ਦਿਖਰਾਵਉ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਸ਼ਰਾ ਬਿਖੈ ਤੁਮ ਆਵਉ-।'
ਸੁਨਤਿ ਸ਼ਾਹਿ ਤੇ ਆਸ਼ੈ ਉਰ ਕਾ।
ਨਹੀਂ ਮਹਾਤਮ ਜਾਨਹਿ ਗੁਰ ਕਾ ॥੪॥
ਜਿਸ ਥਲ ਹੁਤੇ ਸੁ ਆਇ ਮੁਲਾਨਾ।
ਕਹ੍ਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਕਲ ਬਖਾਨਾ।
'ਹਜ਼ਰਤ ਨੇ ਭੇਜ੍ਯੋ ਤੁਮ ਤੀਰ।
ਭਨ੍ਯੋ -ਜਿ ਅਹੋ ਹਿੰਦ ਕੇ ਪੀਰ[4] ॥੫॥
ਲਾਖਹੁਂ ਸਿਖ ਕਹਾਇਂ ਤੁਮਾਰੇ।
ਸਭਿ ਮਾਨਹਿਂ ਕਰਿ ਭਾਉ ਉਦਾਰੇ।
ਧਨ ਆਦਿਕ ਵਸਤੂ ਅਰਪੰਤੇ।
ਬੈਠਹੁ ਤੁਮ ਬਨ ਗੁਰੂ ਮਹੰਤੇ ॥੬॥
ਅਜ਼ਮਤ ਧਰਿ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵਹੁ।
ਸੋ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਤੁਮ ਦਿਖਰਾਵਹੁ।
ਜਿਮ ਭਾਖਹਿ ਤਿਮ ਕੀਜਹਿ ਆਪੂ।
ਲਖਹਿ ਤੁਹਾਰੋ ਬਡ ਪਰਤਾਪੂ ॥੭॥
ਤਬ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੇ ਰੂਪ।

---

[1](ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ) ਇਕ ਬਚਨ ਛੁਡਾ ਦੇਵੇ।
[2](ਉਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ) ਕੈਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਇਹ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਕੌਤਕ ਪਛਾਣੋਂ।
[3]ਜਿਸ ਮੂਰਖ ਨੁਰੰਗੇ ਨੂੰ ਮਤਿ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਚਿਤਵਿਆ।
[4]ਜੇ (ਆਪ) ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋ।

ਤੁਮ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਵਲੀ ਅਨੂਪ।
ਮਾਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਦਰਬ ਕੋ ਦੈ ਹੈ।
ਸਭਿ ਤੇ ਬਡ ਸਨਮਾਨ ਬਧੈ ਹੈ ॥੮॥
ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਰਸ[1] ਹੈ ਰਾਖਾ।
ਕਰਤਿ ਸੁ ਰਹਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਜਿਮ ਭਾਖਾ।
ਪਾਤਿਸ਼ਾਹਿ ਸੋਂ ਤਿਸ ਬਨਿ ਆਈ।
ਸਰਬ ਰੀਤ ਕੀ ਲਹੀ ਬਡਾਈ ॥੯॥
ਤਥਾ ਤੁਮਾਰੋ ਆਦਰ ਹੋਇ।
ਮਾਨਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਨਿਮਹਿ[2] ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਜੇ ਅਜ਼ਮਤ ਕਹੁ ਧਾਰਤਿ ਨਾਂਹੀ।
ਆਵਹੁ ਆਪ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਮਾਂਹੀ ॥੧੦॥
ਦਰਬ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪੁਰਵਹੁ ਅਪਨੋ ਸ੍ਵਾਰਥ।
ਸਭਿਨਿ ਸੰਗ ਹੋਵਹੁ ਇਕ ਰੰਗ[3]।
ਦੇ ਮਰਾਤਬਾ ਤੁਮਹਿ ਉਤੰਗ[4] ॥੧੧॥
ਦੋਨਹੁਂ ਮੈਂ ਇਕ ਲੀਜਹਿ ਮਾਨ।
ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਕਲੀ ਬਨਹਿ ਅਸਾਨ[5]।
ਮਾਲਿਕ ਮੁਲਖਨ ਬਲੀ ਬਿਲੰਦ।
ਕਹੈ ਸੁ ਮਾਨਹੁ ਰਹਹੁ ਅਨੰਦ' ॥੧੨॥
ਸੁਨਤਿ ਮੁਲਾਨੇ ਤੇ ਬਚ ਅਸੇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹਸੇ।
'ਤੁਮਹਿ ਸਲਤਨਤ[6] ਦਈ ਖ਼ੁਦਾਇ।
ਖ਼ਲਕ ਅਦਲ ਹਿਤ ਤਖਤ ਬਿਠਾਇ ॥੧੩॥
ਜੌ ਤੁਮ ਕਰਿ ਹਹੁ ਖਲਕਤ ਅਦਲ[7]।
ਪਾਵਹੁਗੇ ਖ਼ੁਦਾਇ ਤੇ ਫਜ਼ਲ[8]।

---

[1]ਮੇਲ, ਭਾਵ ਵਿਗਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।
[2]ਨਿਵਣਗੇ।
[3]ਭਾਵ ਮਿਲ ਜਾਓ।
[4]ਉੱਚਾ।
[5]ਸਾਰੀ ਕਠਨਤਾ ਸੁਖੈਨ ਹੋ ਜਾਸੀ।
[6]ਪਾਤਸ਼ਾਹਤ।
[7]ਪਰਜਾ ਦਾ ਇਨਸਾਫ।
[8]ਮੇਹਰ।

ਹੋਇ ਬਿਅਦਲੀ ਤੌ ਪਛੁਤਾਵਹੁ।
ਸਰਬ ਰਾਜ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਗਵਾਵਹੁ ॥੧੪॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕੋ ਨਾਮ ਕਹਿਰ ਹੈ।
ਕਰਹਿਂ ਨ ਸੰਤ, ਸਮਾਨ ਸਿਹਰ ਹੈ[1]।
ਕਰਿ ਅਜ਼ਮਤ ਦਿਖਰਾਇਂ ਉਦਾਰਾ।
ਗੁਨਹਗਾਰ ਦਰਗਾਹ ਮਝਾਰਾ ॥੧੫॥
ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਸਭਿਨਿ ਕਹੁ ਪਯਾਰੇ।
ਜੋ ਜਿਸ ਧਾਰਤਿ ਸੋ ਤਿਸ ਤਾਰੇ[2]।
ਹਮ ਤੌ ਦੋਨਹੁੰ ਬਾਤ ਨ ਮਾਨਹਿਂ।
ਕਰਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਜੈਸੇ ਮਨ ਜਾਨਹਿ[3]' ॥੧੬॥
ਨਿੰਮ੍ਰਿ ਭੂਤ ਜਬ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
ਮਤੀਦਾਸ ਨਿਜ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।
ਚਿੰਰਕਾਲ ਕੋ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹੈ।
ਸੁਨਿ ਅਸ ਬਾਕ ਨ ਮਨ ਮਹਿਂ ਸਹੈ ॥੧੭॥
ਤਪ ਕੋ ਬਲ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਠਾਨੀ।
ਨਹੀਂ ਸਮਾਵਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨੀ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਅਰੁ ਮੁੱਲਾਂ ਸੁਨਤਿ।
ਮਤੀਦਾਸ ਰਿਸ ਕੋ ਧਰਿ ਭਨਤਿ ॥੧੮॥
'ਨਿਰਬਲ ਸਮ ਬੋਲਹੁ ਤੁਮ ਕੈਸੇ।
ਨਹੀਂ ਭਾਵਤੇ ਮੁਝ ਬਚ ਐਸੇ।
ਸਭਿ ਗੁਰੂਅਨ ਕੀ ਜੋਤਿ ਉਦਾਰਾ।
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਆਪ ਮਝਾਰਾ ॥੧੯॥
ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਨਿਸ਼ਠੁਰਤਾ[4] ਖੋਟੀ।
ਅਪਨਿ ਸ਼ਕਤਿ ਤੇ ਕਰਹੁ ਨ ਹੋਟੀ[5]।
ਪਰੇ ਕੈਦ ਮਹਿਂ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਹੁ।
ਅਪਨੋ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਰਹੁ ॥੨੦॥
ਆਠਹੁੰ ਗੁਰ ਕੋ ਸੁਜਸੁ ਬਡੇਰਾ।
ਲਘੁ ਕਰੋਂ ਕਰਤਿ ਆਪ ਇਸ ਬੇਰਾ।

---

[1]ਜਾਦੂ ਦੇ ਸਾਮਾਨ (ਜਾਣਦੇ ਹਨ) ਸੰਤ।
[2]ਉਹੀ (ਧਰਮ) ਤਿਸ (ਪੁਰਸ਼) ਨੂੰ ਤਾਰਦਾ ਹੈ।
[3]ਸ਼ਾਹ ਜਿਵੇਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਰੇ।
[4]ਕਠੋਰਤਾਈ।
[5]ਹਟਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ।

ਅਪਰ ਨਰਨ ਸਮ ਹ੍ਵੈ ਤੁਮ ਬੈਸੇ।
ਲਖਹਿਂ ਅਬਲ ਅਪਜਸ ਜਗ ਤੈਸੇ ॥੨੧॥
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸੰਤਨ ਕੋ ਦੋਖੀ।
ਇਸ ਕੋ ਮਿਲ੍ਯੋ ਨ ਕੋ ਜਨ ਰੋਖੀ[1]।
ਜੇ ਅਬ ਰਾਵਰਿ ਆਗ੍ਯਾ ਪਾਵੌਂ।
ਐਸੀ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਵੌਂ ॥੨੨॥
ਜਿਤਿਕ ਮੁਹੰਮਦ ਉੱਮਤ ਸਾਰੀ।
ਸਭਿ ਕੇ ਸਿਰ ਫੂਟਹਿਂ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਮਾਂਗਹਿਂ ਕਹਿਰ, ਕਹਿਰ ਦਿਖਰਾਊਂ।
ਨਾਸ਼ ਕਰੌਂ ਇਨ ਸਫਾ ਉਠਾਊਂ ॥੨੩॥
ਰਾਉ ਰੰਕ ਹੁਇ ਦੁਸ਼ਟ ਨ ਫੇਰਾ[2]।
ਚਿਤਵਹਿ ਬੁਰਾ ਨ ਸੰਤਨ ਕੇਰਾ।
ਜੇ ਸਭਿ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਦਿਹੁ ਨਾਂਹੀ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਮਨ[3] ਰਾਖਨਿ ਚਿਤ ਚਾਹੀ ॥੨੪॥
ਪੁਰਖਾਧਮ[4] ਸੰਤਨ ਦੁਖਦਾਈ।
ਰਾਜ ਸਹਿਤ ਇਸ ਦਯੋਂ ਬਿਨਸਾਈ।'
ਮਤੀ ਦਾਸ ਕੀ ਸੁਨਿ ਅਸ ਬਾਨੀ।
ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ ਕੀਨਿ ਗੁਨਖਾਨੀ ॥੨੫॥
-ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਹਿ ਉਰ ਜਰੀ ਨ ਜਾਇ।
ਹਮਰੋ ਆਸ਼ੈ ਨਹੀਂ ਲਖਾਇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਯਾਨ ਮਹਿਂ ਅਬ ਲਗਿ ਕਾਚਾ।
ਲਖ੍ਯੋ ਨ ਸਭਿ ਜਗ ਏਕੋ ਸਾਚਾ ॥੨੬॥
ਕੋ ਮਾਰਤਿ ਮਰਤਾ ਹੈ ਕੌਨ।
ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਅਦ੍ਵੈ ਸਭਿ ਭੌਨ[5]।
ਬਿਨ ਇਮ ਜਾਨੇ ਚਾਹਤਿ ਕਰ੍ਯੋ।
ਸੇਵਾ ਤਪ ਤੇਜਹਿਂ ਬਡ ਧਰ੍ਯੋ ॥੨੭॥
ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਯਾਨ ਬਿਨ ਉਰ ਹੰਕਾਰੋ।
ਮਿਟੈ ਨ ਕੀਨੇ ਜਤਨ ਹਜ਼ਾਰੋਂ।

---

[1]ਕੋਈ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲਾ ਜਨ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਮੂੰਹ ਭੰਨਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
[2]ਰਾਜਾ ਕਿ ਕੰਗਾਲ ਫੇਰ ਦੁਸ਼ਟ (ਕੁਈ) ਹੋਵੇ ਹੀ ਨਾ।
[3]ਸਾਰੇ ਤੁਰਕ।
[4]ਪੁਰਖ ਅਧਮ = ਨੀਚ ਪੁਰਖ।
[5]ਸਾਰੇ ਘਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵ੍ਯਾਪਕ ਹੈ। (ਅ) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਵਿਚ.........।

'ਅਹੰ' ਚੋਰ ਭਗਤੀ ਧਨ ਲੂਟੇ।
ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰਿ ਛੂਟੇ[1] ॥੨੮॥
ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਇ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਧਾਰਿ।
ਕਰਿ ਅਜ਼ਮਤ ਗਨ ਦੇਹਿ ਸੰਘਾਰ।
ਇਸ ਤੇ ਸ਼ਕਤਿ ਨਿਕਾਸੀ ਚਹੀਅਹਿ।
ਫੇਰ ਨ ਬੋਲਹਿ, ਚਿੰਤ ਨ ਲਹੀਅਹਿ[2]- ॥੨੯॥
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਨੇ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਾ।
ਮਤੀ ਦਾਸ ਕੋ ਪਾਸ ਹਕਾਰਾ।
'ਤੂੰ ਮਮ ਮਿੱਤ੍ਰ ਸਹਾਇਕ ਭਾਰੀ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਬ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥੩੦॥
ਸੋ ਕਰਿ ਸਕਹਿਂ, ਕੂਰ ਇਹ ਨਾਂਹੀ।
ਸਰਬ ਸੰਘਾਰਹਿਂ ਇਕ ਛਿਨ ਮਾਂਹੀ।
ਐਸੇ ਸਮੈਂ ਬਾਕ ਅਸ ਕਹਯੋ।
ਭਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਂ ਹਿਤ ਨਿਜ ਲਹਯੋ ॥੩੧॥
ਅਬ ਇਹ ਇੱਛਾ ਸੀਖ ਹਮਾਰੀ।
ਨਮੋ ਕਰਹੁ ਕਰਤਾਰ ਅਗਾਰੀ।'
ਮਤੀਦਾਸ ਸੁਨਿ ਕੈ ਇਮ ਕਰਨਨ[3]।
ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਸਤਿਗੁਰ ਚਰਨਨ ॥੩੨॥
ਤਤਛਿਨ ਸ਼ਕਤੀ ਐਂਚਨ ਕੀਨਿ।
ਪਾਇ ਜਾਰ[4] ਜਯੋਂ ਜਲ ਤੇ ਮੀਨ।
ਬਿਕਸਤਿ ਮੁਖ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ।
'ਅਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਜਥਾ ਚਿਤ ਚਹਯੋ' ॥੩੩॥
ਮਤੀਦਾਸ ਤਬ ਰਹਯੋ ਬਿਚਾਰਿ।
ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਦੇਖੀ ਅਪਨਿ ਮਝਾਰ।
-ਤਪ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸੰਚਨ ਕੀਨਿ।
ਅਬ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨੇ ਐਂਚ ਸੁ ਲੀਨਿ - ॥੩੪॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕੀਨਸਿ ਅਰਦਾਸ।
'ਅਬ ਤੋ ਰਹਯੋ ਨ ਕੁਛ ਮੁਝ ਪਾਸ।

---

[1](ਅਹੰ ਰੂਪੀ ਚੋਰ ਤੋਂ) ਛੁਟਦਾ ਹੈ।
[2](ਸਾਨੂੰ) ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਰਹੇ।
[3]ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ।
[4]ਜਾਲ ਪਾਇਕੇ।

ਆਪ ਚਹਹੁ ਤੁਮ ਤੈਸੇ ਕਰੋ।
ਭਰੇ ਸਖਨ ਕਰਿ ਸਖਨੇ ਭਰੋ ॥੩੫॥
ਬਿਨ ਮਰਜ਼ੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਕਹਜੋ।
ਹਰੀ ਸ਼ਕਤਿ, ਮੈਂ ਇਹ ਫਲ ਲਹਜੋ।
ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਬਖਸ਼ਹੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਹੀ।
ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸ਼ਰਨਾਗਤ ਤੋਹੀ ॥੩੬॥
ਤੁਮਰੋ ਚਰਿਤ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਜਾਨਜੋਂ।
ਪਿਖਜੋ ਅਨਾਦਰ ਸੰਕਟ ਮਾਨਜੋਂ[੧]।
ਹੇਰਿ ਲੋਕ ਅਪਜਸੁ ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਸ਼ਕਤਿ ਹੀਨ ਜਾਨਤਿ ਸਿਖ ਫਿਰੈਂ[੨] ॥੩੭॥
ਇਹ ਗਤਿ ਮੋ ਤੇ ਜਰੀ ਨ ਜਾਇ।
ਕਜਾ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਦੇਉਂ ਖਪਾਇ[੩]।'
ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਿਕਸੇ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਮਤੀਦਾਸ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਮਹਾਨਾ ॥੩੮॥
ਤਊ ਸੁਨਹੁਂ ਇਹ ਗੁਹਜ ਕਹਾਨੀ।
ਮੋ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਕੋ ਨਹਿਂ ਜਾਨੀ।
ਮੁਸ਼ਟ ਭਾਂਗ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਬੇ ਲੀਨਿ[*]।
ਰਾਜ ਹਿੰਦ ਬਾਬਰ ਕੋ ਦੀਨਿ ॥੩੯॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਯੋ ਦਾਨ ਨਹਿਂ ਫਿਰੈ।
ਯਾਂ ਤੇ ਹਮ ਸਿਰ ਦੈਬੋ ਕਰੈਂ।
ਸਿਰ ਦੈ ਕਰਿ ਇਨ ਕੋ ਕਰਿ ਝੂਠੇ।
ਦਈ ਵਸਤੁ ਫਿਰ ਲੇਹਿਂ ਸੁ ਮੂਠੇ[੪] ॥੪੦॥
ਜੇ ਹਮ ਸਿਰ ਕੋ ਦੇਹਿਂ ਨ ਇਹਾਂ।
ਰਹੈ ਰਾਜ ਤੁਰਕਨਿ ਘਰ ਮਹਾ।
ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਕਮਾਵਹਿਂ ਜਬੈ।

---

[੧](ਆਪ ਦਾ) ਅਨਾਦਰ ਦੇਖਕੇ ਦੁਖ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।
[੨]ਸ਼ਕਤੀ ਹੀਨ ਜਾਣਕੇ ਸਿਖ (ਸਰਧਾ ਤੇ) ਫਿਰ ਜਾਣਗੇ।
[੩]ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਨੁਰੰਗਾ (ਮੇਰੇ ਅਗੇ) (ਝਟ) ਖਪਾ ਦੇਵਾਂ ਸੂ।
[*]ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਬਾਬਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਵੀ ਜੀ ਭੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਆਏ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਦੇਣਾ ਜ਼ਾਲਮ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਟਨ ਨਮਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਫਲ ਭੀ ਇਹੋ ਹੋਇਆ।

[੪]ਲੁਟ ਲਵਾਂਗੇ। ਮੋੜ ਲਵਾਂਗੇ।

ਇਨ ਕੀ ਜਰਾ ਉਖੇਰਹਿਂ ਤਬੈ* ॥੪੧॥
ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਇਹ ਆਛੀ ਬਾਤ।
ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਹਿਂ ਉਰ ਤੂੰ ਪਛੁਤਾਤ।
ਇਮ ਸਮਝਹੁ ਰਹੁ ਰਿਦੇ ਅਨੰਦ।
ਨਹਿਂ ਕੋਪਹੁ ਨਹਿਂ ਝੁਰਹੁ ਬਿਲੰਦ' ॥੪੨॥
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਭੇਦ ਚਰਨ ਪਰ ਪਰਯੋ।
ਮਤੀਦਾਸ ਉਰ ਆਨੰਦ ਭਰਯੋ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੁਨੀ ਮੁਲਾਨੇ ਹੇਰੀ।
ਅਵਿਰੰਗ ਨਿਕਟ ਗਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੪੩॥
ਭਾਖਯੋ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸ਼ਿਤਾਬ।
ਮਤੀਦਾਸ ਕੋ ਸ੍ਵਾਲ ਜਬਾਬ।
ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਜਰ ਗਯੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।
ਕ੍ਰੋਧ ਭਰੇ ਬੋਲਯੋ ਤੁਰਕੇਸ਼ ॥੪੪॥
ਮਤੀਦਾਸ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬੁਲਾਵਨਿ।
ਦੁਇ ਤਖਤੇ ਮਹਿਂ ਕਰਯੋ ਬੰਧਾਵਨਿ।
ਹੁਕਮ ਜਲਾਦਨਿ ਤਬਹਿ ਉਚਾਰਾ।
ਲੈ ਆਰਾ ਸਿਰ ਪਰ ਤਿਸ ਧਾਰਾ ॥੪੫॥
ਅਰਧੋ ਅਰਧ ਚਿਰਾਇ ਸੁ ਡਾਰਾ।
ਪਰਯੋ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪੁਰ ਹ੍ਵੈ ਦੋ ਫਾਰਾ।
ਦੋਨਹੁਂ ਤਨ ਤੇ ਜਪੁਜੀ ਪਢੈ।
ਹੇਰਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਅਚਰਜ ਬਢੈ ॥੪੬॥
-ਹੋਇ ਦੁਖੰਡ ਨ ਜੀਵਤਿ ਕੋਈ।
ਇਹ ਤੋ ਪਠਤਿ ਜਿਯਤਿ ਜਿਮ ਹੋਈ-।
ਭੋਗ ਪਾਇ ਕਰਿ ਦੋਨਹੁਂ ਤਨ ਤੇ।
ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਪਹੁਂਚਯੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਨ ਤੇ ॥੪੭॥
ਉੱਤਮ ਗਤਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵਾ।
ਗੁਰੁ ਚਰਿੱਤ੍ਰ ਕੋ ਅਚਰਜ ਜੋਵਾ।
ਮਹਾਂ ਗੰਭੀਰ ਧੀਰ ਸਮ ਧਰਨੀ।
ਲਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਕੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਨੀ ॥੪੮॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਮਤੀਦਾਸ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੪॥

੫੫. [ਬਾਕੀ ਕੁਝ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਿਹਾਈ ਦਿੱਤੀ]

੫੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੬

ਦੋਹਰਾ: ਮਤੀਦਾਸ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਰਿ ਗਯੋ, ਕੰਪ ਉਠੇ ਸਿਖ ਔਰ।
ਧਰਿ ਕਰਿ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਸਾਲ ਕੋ, ਪਿਖਿ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਠੌਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਨਿਸਾ ਪਰੀ ਬਡ ਭਯੋ ਅੰਧੇਰਾ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਬੋਲੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ।
'ਸੁਨਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ! ਹਤੇ ਕੁਥਾਂਇ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਹਠ ਅਧਿਕ ਬਧਾਇ ॥੨॥
ਅਬਹਿ ਨ ਛੋਰਹਿ ਹਮ ਕੋ ਜੀਵਤਿ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕਸ਼ਟ ਦੇਨਿ ਪਰ ਥੀਵਤਿ[1]।
ਬੰਧਨ ਪਾਇਨ ਮਹਿਂ ਪਰਵਾਏ।
ਪਹਿਰੂ ਕਰਿ ਸੁਚੇਤ ਠਹਿਰਾਏ ॥੩॥
ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਹਿਦ ਹੋਹਿ ਤਕਰਾਈ।
ਨਹਿਂ ਕੈਸੇ ਅਬ ਨਿਕਸਨ ਪਾਈ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ 'ਚਹਹੁ ਜੇ ਜਾਨਾ।
ਤੌ ਅਬ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਕਰਹੁ ਪਯਾਨਾ ॥੪॥
ਕੈਦ ਤੁਰਕ ਕੀ ਤਜਿ ਨਿਕਸੀਜੈ।
ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਨਿਜ ਘਰ ਸੁਖ ਲੀਜੈ।'
ਸੁਨਿ ਸਿੱਖਜਨ ਜਿਨ ਮਨ[*] ਡਰ ਹੌਲੇ।
ਬੋਲੇ ਤਬ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਡੋਲੇ ॥੫॥
'ਬੰਧਨ ਪਰੇ ਅੰਗ ਮਹਿਂ ਭਾਰੇ।
ਪਹਿਰੂ ਖਰੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਕਰ ਧਾਰੇ।
ਅਹੈਂ ਅਸੰਜਤਿ ਪੌਰ ਕਿਵਾਰੇ।
ਡਾਰਿ ਸ਼੍ਰਿੰਖਲਾ ਤਾਰੋ ਮਾਰੇ ॥੬॥
ਕਿਮ ਅਬ ਨਿਕਸਨਿ ਬਨਹਿ ਹਮਾਰੋ।
ਮਰਬੋ ਹੁਇ ਹੈ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਭਾਖਾ।
'ਕਹਹੁ ਜਥਾ ਪੁਰੀਅਹਿ ਅਭਿਲਾਖਾ[2] ॥੭॥
ਬੰਧਨ ਪਾਇਨ ਤੇ ਛੁਟ ਜੈ ਹੈਂ।

---

[1](ਤੁਲਿਆ) ਹੋਇਆ ਹੈ।
[*]ਪਾ:-ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਨ।
[2]ਪੂਰਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇੱਛਾ।

ਸਗਰੇ ਪੌਰ ਕਿਵਾਰ ਖੁਲੈ ਹੈਂ।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਨ ਦੇਖਹਿ ਕੋਈ।
ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਜਿਸ ਇੱਛਾ ਹੋਈ' ॥੮॥
ਗੁਰੂ ਬਦਨ+ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਬੈਨ।
ਪਿਖ੍ਯੋ ਤਿਨਹੁਂ ਪਗ ਬੰਧਨ ਹੈ ਨ।
ਤਾਰੇ ਛੁਟ ਕਰਿ ਖੁਲੇ ਕਿਵਾਰਾ।
ਪਰ੍ਯੋ ਪਾਹਰੂ ਨੀਂਦ ਮਝਾਰਾ ॥੯॥
ਉਮਗੇ ਨਿਕਸਨਿ ਕੋ ਸਿਖ ਤੀਨ।
ਗੁਰ ਪਗ ਪਰ ਤਬ ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ।
'ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਸੁਤ ਪਾਸ।
ਕਹਾਂ ਸੰਦੇਸਾ ਕਰਹਿਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥੧੦॥
ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਨ ਖਾਨੀ।
ਕਹਾਂ ਰਚਹੁ[1] ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਜਾਨੀ।
ਅਪਨਿ ਗਤਿ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁਂ ਆਪੇ।
ਹਰਖ ਨ ਸ਼ੋਕ ਰੰਚ ਭਰ ਬਜਾਪੇ ॥੧੧॥
ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰਿ ਮੁਚਵਾਏ[2]।
ਕਿਮ ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਭਾਖਹਿਂ ਜਾਏ।'
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਬੋਲੇ।
'ਭਾਖੋ -ਰਾਖਹੁ ਧੀਰ ਅਡੋਲੇ ॥੧੨॥
ਇਮ ਹੀ ਕਾਰਜ ਹੈ ਹਮ ਕਰਨਾ।
ਅੰਤ ਸਮਾ ਸਬ ਹੀ ਪਰ ਬਰਨਾ।
ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕੀਜਹਿ ਕੋਈ।
ਕੂਰਾ ਕਰਹਿਂ[3] ਤੁਰਕ ਪਤਿ ਜੋਈ ॥੧੩॥
ਸਭਿ ਜਗ ਕੋ ਦੁਖ ਦਾਯਕ ਪਾਪੀ।
ਬਿਨਸਹਿ, ਵਧਹਿ ਨ ਤੇਜ ਕਦਾਪੀ[4]।
ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਰੇ ਤਪ ਭਾਰੇ।
ਕਰਹਿਂ ਦਗਧ ਈਂਧਨ ਸਮ ਸਾਰੇ- ॥੧੪॥
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਬ ਲਖਨੌਰ।

+ਪਾ:-ਗੁਰ ਅਧਰਨ, ਗੁਰ ਰਸਨਾ।
[1]ਕੀ ਰਚਦੇ ਹੋ।
[2]ਛੁਡਾਇਆ ਹੈ।
[3]ਅਸੀਂ ਕੂਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।
[4]ਕਦੇ ਬੀ ਵਧੇਗਾ ਨਹੀਂ ਉਸਦਾ ਤੇਜ।

ਵਧਯੋ ਸਰੀਰ ਭਯੋ ਬਲ ਠੌਰ।
ਅਪਨੋ ਪੁਰਿ ਸੰਭਾਰਹੁ ਜਾਈਂ।
ਨ੍ਰਿਭੈ ਬਸਹੁ ਤਹਿਂ ਚਿੰਤ ਨ ਕਾਈ ॥੧੫॥
ਸ਼ੁਭ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਅਧਿਕ ਬਸਾਵਹੁ।
ਅਬ ਨ ਰਹਹੁ ਇਹਠਾਂ, ਚਲਿ ਜਾਵਹੁ।
ਇਹ ਸੰਦੇਸਾ ਭਨਹੁ ਹਮਾਰੋ।
-ਚਿੰਤਾ ਸ਼ੋਕ ਨ ਕਛੁ ਉਰਧਾਰੋ ॥੧੬॥
ਅੰਤ ਸਮਾ ਹਮਰੇ ਤਨ ਕੇਰਾ।
ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਪਹੂੰਚਯੋ ਨੇਰਾ।
ਆਨ ਥਾਨ ਭੀ ਤਜਿਬੋ ਤਨ ਕੋ।
ਇਸ ਥਲ ਕਰਿ ਕੂਰਾ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ॥੧੭॥
ਇਹ ਕਾਰਨ ਲਖਿ ਰਹਹੁ ਨਿਚਿੰਤ।
ਕਸ਼ਟ ਨ ਧਾਰਹੁ ਰਿਦੈ ਕਦੰਤ-।
ਨਿਕਸਹੁ ਅਬ ਤੁਮ ਲਖਹਿ ਨ ਕੋਈ।'
ਸੁਨਤਿ ਸਿੱਖਜ ਤ੍ਰੈ ਗਮਨੇ ਸੋਈ ॥੧੮॥
ਕਿਨਹੁਂ ਨ ਹੇਰੇ ਵਹਿਰ ਪਯਾਨੇ।
ਹਰਖਤਿ ਹ੍ਵੈ ਕਰ ਛਿੱਪ੍ਰ[1] ਸਿਧਾਨੇ।
ਨਿਕਸ ਗਏ ਤਾਰੇ ਪੁਨ ਭਿਰੇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ ਸਕਲ ਕੁਛ ਕਰੇ ॥੧੯॥
ਜਨੁ ਮ੍ਰਿਤੁ ਕੇ ਮੁਖ ਤੇ ਨਿਕਸਾਏ।
ਪੰਥ ਪਯਾਨਤਿ ਤੂਰਨ ਧਾਏ।
ਪਹੁੰਚੇ ਆਨਿ ਜਬਹਿ ਲਖਨੌਰ।
ਦੇਖਤਿ ਗੁਰੁ ਕੁਟੰਬ ਤਿਸ ਠੌਰ ॥੨੦॥
ਤੀਨਹੁ ਬੰਦਨ ਕਰਿ ਢਿਗ ਬੈਸੇਂ।
ਭਨਯੋਂ ਗੁਰੂ ਜਿਮ ਭਾਖਯੋ ਜੈਸੇ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਦੁਖ ਬਹੁ ਪਾਇ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬੂਝਹਿ ਪਛੁਤਾਇ ॥੨੧॥
'ਤੁਮ ਸਮ[2] ਕਯੋਂ ਨਹਿਂ ਨਿਕਸਤ ਆਏ।
ਤੁਰਕ ਕੈਦ ਮਹਿਂ ਕਯੋਂ ਦੁਖ ਪਾਏ।'
ਸੁਨਿ ਤੀਨਹੁ ਸਿੱਖਜਨਿ ਸਮੁਝਾਈ।

---

[1]ਛੇਤੀ।
[2]ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ।

'ਕਹੈਂ ਕਿ -ਅੰਤ ਸਮਾ ਨਿਯਰਾਈ ॥੨੨॥
ਇਹਾਂ ਤਜਾਗ ਤਨ ਕੂਰੋਂ ਕਰੈਂ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਹਰੈਂ-।
ਤੁਮ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਜਾਨੇ ਕਹ੍ਯੋ।
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਬਸਹੁ, ਇਹੀ ਗੁਰ ਚਹ੍ਯੋ' ॥੨੩॥
ਸਾਸੁ ਨੁਖਾ ਦੋਨਹੁੰ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ।
-ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਗਤਿ- ਸਤਿਗੁਰ ਧ੍ਯਾਵੈਂ।
ਬਾਲ ਸਰੂਪ ਕਹ੍ਯੋ ਗੁਰ ਪੂਰੇ।
'ਹੈ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰੇ? ॥੨੪॥
ਤਹਿਂ ਰਮਣੀਕ ਥਾਨ ਕੈ ਨਾਂਹੀ।
ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਿ ਬਸਾਇ ਜਿਸ ਮਾਂਹੀ।
ਪਹੁੰਚਨਿ ਬਸਬੇ[1] ਆਇਸੁ ਦੀਨਿ।
ਤੌ ਹਮ ਜਾਇਂ ਤਹਾਂ ਹਿਤ ਕੀਨਿ' ॥੨੫॥
ਦੋਨਹੁਂ ਮਾਤਨ ਸੋਂ ਕਹਿ ਬੈਨ[2]।
'ਮਾਨਹੁ ਬਾਕ ਚਿੰਤ ਕੋ ਹੈ ਨ।
ਇਹਾਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਦੁਰ ਹਮ ਰਹੈਂ।
ਪਿਤ ਕੋ ਪਲਟਾ ਲੈਬੇ ਚਹੈਂ ॥੨੬॥
ਕਰੋਂ ਤੁਰਕ ਕੀ ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਨਿ।
ਮਾਰਨ ਕਰੌਂ ਜੰਗ ਰਚਿ ਦਾਰੁਨ।
ਅਬ ਲਖਨੌਰ ਬਿਖੈ ਨਹਿਂ ਬਸਨਾ।
ਉਚਰ੍ਯੋ ਪਿਤਾ ਆਪ ਜੋ ਰਸਨਾ' ॥੨੭॥
ਸੁਨਿ ਦ੍ਵੈ ਮਾਤਨ ਡਰ ਕੋ ਪਾਵੈਂ।
ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸੁਤ ਕੋ ਸਮੁਝਾਵੈਂ।
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਹੁ ਨ ਕਿਸੈ ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਗਹਹਿਂ ਨ ਆਇ, ਥਿਰਹੁ ਇਸ ਥਾਵਹੁ ॥੨੮॥
ਨਹਿਂ ਕੋ ਜਾਨਹਿਂ ਬਾਸ ਕਰੰਤੇ।
ਬਸਹੁ ਇਕਾਕੀ ਥਲ ਸੁਖਵੰਤੇ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਮਾਤਨ ਕੋ ਤਬ ਕਹੈ।
'ਪਿਤ ਬਚ ਪਰ ਹਮ ਨਿਸ਼ਚਾ ਅਹੈ ॥੨੯॥
ਕਹੈਂ ਸੁ ਹੋਇ ਭਵਿੱਖਤ ਮਾਂਹੀ।

---
[1]ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵਸਣੇ ਦੀ।
[2]ਭਾਵ ਦਾਦੀ ਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕਹੇ।

ਅਟਲ ਬਾਕ ਸੋ ਡੋਲਹਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕਯੋਂ ਬਿਖਾਦ ਮਹਿਂ ਚਿੰਤਾ ਕਰੋ।
ਹੁਇ ਕੱਲਜਾਨ[1] ਰਿਦੈ ਨਹਿਂ ਡਰੋ ॥੩੦॥
ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਉਦਾਰੇ।
ਚਹੈਂ ਜੁ ਕਰੈਂ ਸੁ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ।
ਆਪਹਿ ਜਾਇ ਕੈਦ ਮਹਿਂ ਪਰੇ।
ਆਪਹਿ ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਉਰ ਧਰੇ ॥੩੧॥
ਸਭਿ ਕੇ ਅਹੈਂ ਸਹਾਇਕ ਸੋਇ।
ਤਿਨ ਹਿਤ ਜਤਨ ਕਰਹਿ ਕਯਾ ਕੋਇ।
ਭੰਜਹਿਂ ਰਚਹਿਂ ਜਗਤ ਕਹੁ ਸਾਰੇ।
ਤਿਨ ਆਗੈ ਕਯਾ ਤੁਰਕ ਬਿਚਾਰੇ ॥੩੨॥
ਏਕ ਬਾਕ ਤੇ ਨਾਸ਼ ਕਰੰਤੇ।
ਪੀਰ ਅਮੀਰ ਨਹੀਂ ਉਬਰੰਤੇ।
ਤਿਨ ਹਿਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨਿ ਉਪਾਇ।
ਅਹੈ ਬਾਦ ਸੋ ਨਿਸ਼ਫਲ ਜਾਇ' ॥੩੩॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਬਹੁ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਈ।
ਸੁਤ ਤੇ ਸੁਨਿ ਕੁਛ ਧੀਰਜ ਪਾਈ।
ਪਠੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੋ ਨਰ ਫੇਰ।
ਵਾਹਿਨ ਹਿਤ ਮੰਗਵਾਵਨਿ ਕੇਰ[2] ॥੩੪॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਕਹਿ ਤਿਹ ਸਮਝਾਯੋ।
'ਮਮ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੰਗ ਦੇਹੁ ਅਲਾਯੋ।
-ਏਕ ਤੁਰੰਗ ਮੋਲ ਬਡ ਕੇਰਾ।
ਲੇ ਆਵਹੁ ਸ਼ਿੰਗਾਰਿ[3] ਬਡੇਰਾ ॥੩੫॥
ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਜੋਰਹੁ ਸਯੰਦਨ ਆਨਹੁ।
ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਲੇ ਕਰਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਹੁ-।
ਜਥਾ ਗੁਰਨ ਕੀ ਦਸ਼ਾ, ਸੁਨਾਵਹੁ।
ਸੁਨਿ ਚਲਿ ਪਰਹੁ ਨਹੀਂ ਬਿਲਮਾਵਹੁ' ॥੩੬॥
ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਦੇ ਅਪਰ ਸੰਦੇਸੇ।
ਰਿਦੇ ਬਿਸੂਰਤ ਕਸ਼ਟ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ੇ।

---

[1] ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ।
[2] ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਮੰਗਾਵਣ ਵਾਸਤੇ।
[3] ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਚਿਤਵਤਿ ਘਨੀ।
-ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਹੇ ਪ੍ਰਭੁ ਜਗ ਧਨੀ! - ॥੩੭॥
ਸਾਸ ਨਿਕਟ ਦ੍ਰਿਗ ਤੇ ਜਲ ਛੋਰਤਿ।
ਹੋਨਹਾਰ ਨਾਹਿਨ ਕੋ ਮੋਰਤਿ।
ਬ੍ਰਿਧਾ ਅਧਿਕ ਸੁਤ ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਸੰਗ।
ਸੰਕਟ ਦੀਰਘ ਬਯਾਪਤਿ ਅੰਗ ॥੩੮॥
ਢਿਗ ਮਸੰਦ ਜੇਠਾ ਸਮਝਾਵੈ।
'ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਰਹਿਂ ਜਥਾ ਉਰ ਭਾਵੈ।
ਤਊ ਅੰਤ ਤਨ ਕੋ ਨਿਜ ਜਾਨਿ।
ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਕੋ ਚਾਹਤਿ ਹਾਨ ॥੩੯॥
ਤੁਮ ਕਹੁ ਹੋਤਿ ਸਨੇਹ[1] ਘਨੇਰੇ।
ਗੁਰ ਕੇ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਨਹਿਂ ਨੇਰੇ।
ਤਊ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਨਿਤ ਅਨੁਸਾਰੀ।
ਰਹਿਬੋ ਆਛੀ ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ ॥੪੦॥
ਤਿਨ ਸਥਾਨ ਅਬ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ।
ਪ੍ਰਿਤਪਾਰਹੁ ਸਭਿ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦਾ।
ਜਥਾ ਕਹੈਂ[2] ਕਰੀਯਹਿ ਤਿਮ ਬਾਤੀ।
ਦੇਖਤਿ ਰਹੀਅਹਿ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ' ॥੪੧॥
ਕਬ ਕਬ ਜੇਠਾ ਕਹਿ ਪਰਚਾਵੈ।
ਸਕਲ ਬਿਧਿਨਿ ਕੀ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ।
ਅਪਰ ਕਥਾ ਲਖਨੌਰ ਜੁ ਕੀਨਿ।
ਬਰਨਨ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਭੀਨ ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸਿੱਖਜਨਿ ਛੂਟਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੫॥

---

[1]ਮੋਹ।
[2]ਜਿਵੇਂ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਕਹਿਣ।

੫੬. [ਲਖਨੌਰ ਨਿਵਾਸ। ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਦਾ ਮਿਲਨਾ]

੫੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੭

ਦੋਹਰਾ: ਪ੍ਰਥਮ ਬਸੇ[1] ਜੁਗ ਮਾਤ ਜੁਤਿ, ਗੁਰੂ ਇਕਾਕੀ ਹੋਇ।
ਸੇਵਕ ਇਕ ਭੀ ਸੰਗ ਨਹਿਂ, ਤਨ ਤੀਨਹੁਂ[2] ਤਹਿਂ ਜੋਇ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਜੋ ਕੁਛ ਹੋਇ ਚਾਹਿ ਚਿਤ ਸੇਵਾ।
ਜੇਠਾ ਕਰਹਿ ਜਾਨਿ ਗੁਰਦੇਵਾ।
ਇਕ ਦਿਜ ਭੋਜਨ ਆਨਿ ਬਨਾਵੈ।
ਦੋਇ ਸਮੈ ਕਰਿ ਸ੍ਵਾਦ ਅਚਾਵੈ ॥੨॥
ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਤਹਿਂ ਗਨ ਬਾਲਿਕ ਮੇਲ।
ਵਹਿਰ ਗ੍ਰਾਮ ਢਿਗ ਖੇਲਤਿ ਖੇਲ।
ਕਿੰਦੁਕ[3] ਡੰਡਾ[4] ਗਹਿ ਜੁਗ ਹਾਥ।
ਫੈਂਕਹਿ ਦੂਰ ਮਾਰ ਕਰਿ ਨਾਥ ॥੩॥
ਬਾਲਿਕ ਧਾਇ ਗਹੈਂ ਤਹਿਂ ਗੇਰਹਿਂ।
ਪੁਨ ਡੰਡਾ ਹਤਿ ਕਿੰਦੁਕ ਪ੍ਰੇਰਹਿਂ[5]।
ਕਬਹੁਂ ਬ੍ਰਿੱਛਨ ਪਰ ਚਢਿ ਚਢਿ ਕੂਦਹਿਂ।
ਹਾਰਹਿ ਬਾਲ ਤਾਂਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਮੂੰਦਹਿਂ[6] ॥੪॥
ਕਬਹੂੰ ਭਾਗ ਚਲਹਿਂ ਕਿਹ ਆਗੇ।
ਅਧਿਕ ਭ੍ਰਮਾਵਹਿ[7] ਹਾਥ ਨ ਲਾਗੇ।
ਕਬ ਦੁਇ ਦਿਸ਼ਿ ਬਾਲਿਕ ਸਭਿ ਹੋਇ।
ਖੇਲਹਿਂ ਪਰੇ[8] ਬੰਧ ਕਰਿ ਦੋਇ ॥੫॥
ਜੀਤ ਹਾਰ ਕੀ ਖੇਲ ਮਚਾਵਹਿਂ।
ਧਾਵਹਿਂ ਏਕ ਓਜ ਕੋ ਲਾਵਹਿਂ।
ਇਕ ਐਂਚਹਿਂ ਇਕ ਛੁਟ ਕਰਿ ਜਾਵੈਂ।
ਇਕ ਲਰ ਕਰਿ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥੬॥
ਇਕ ਕੋ ਇਕ ਖਿਝਾਇ ਕਰਿ ਰੋਕਹਿਂ।
ਇਮ ਖੇਲਤਿ ਜੇ ਲੋਕ ਬਿਲੋਕਹਿਂ।

---

[1]ਪਹਿਲੇ (ਲਖਨੌਰ ਵਿਚ) ਵਸੇ।
[2]ਦੋ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤੇ ੧ ਗੁਰੂ ਜੀ, ਤਿੰਨੇ ਹੀ।
[3]ਖਿਦੋ।
[4]ਖੂੰਡੀ।
[5]ਰੇੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।
[6]ਜੇਹੜਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇ ਤਿਸ ਬਾਲ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਦੇ ਹਨ।
[7]ਫਿਰਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[8]ਕਤਾਰਾਂ।

'ਕਿਸ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕੋ ਬালਿਕ ਅਹੈ[1]।
ਕਿਤਕ ਦਿਨਨ ਤੇ ਇਸ ਥਲ ਰਹੈ' ॥੭॥
ਪਰਚੈਂ ਬালਿਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਝਾਰਾ।
ਮਾਤ ਹਕਾਰਹਿਂ ਬਾਰੰਬਾਰਾ।
ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਇ ਅਚਾਇ ਅਹਾਰੇ।
'ਘਰ ਮਹਿਂ ਥਿਰਹੁ, ਨ ਫਿਰਿ ਦਿਨ ਸਾਰੇ' ॥੮॥
ਬਰਜੇ ਰਹੈਂ ਨ, ਜਾਇਂ ਵਹਿਰ ਕੋ।
ਬਾਲ ਬੁਲਾਵਹਿਂ ਖੇਲ ਠਹਿਰ ਕੋ[2]।
ਪ੍ਰੇਮ ਧਰਹਿਂ ਸਗਰੇ ਚਲਿ ਆਵਹਿਂ।
ਕ੍ਰੀੜਾ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਚਾਵਹਿਂ ॥੯॥
ਸ਼ਾਹਿ ਭੀਖ ਜੋ ਪਟਣੇ ਗਯੋ।
ਤੀਨ ਮਾਸ ਕੇ ਦਰਸਤਿ ਭਯੋ।
ਨਿਕਟਿ ਗ੍ਰਾਮ ਤਿਸ ਬਸਬੇ ਕੇਰਾ।
ਜਹਾਂ ਪ੍ਰਿਥੋਦਕ[3] ਤੀਰਥ ਹੇਰਾ ॥੧੦॥
ਤਹਿਂ ਤੇ ਤੀਨ ਕੋਸ ਤਿਸ ਜਾਨਹਿਂ।
ਗ੍ਰਾਮ ਸਿਆਣਾ ਨਾਮ ਬਖਾਨਹਿਂ।
ਕਬ ਤਹਿਂ ਰਹੈ ਕਬਹਿ ਕੁਹੜਾਮ[4]।
ਸਿਮਰਤਿ ਨਿਤ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੋ ਨਾਮ ॥੧੧॥
ਠਸਕਾ ਨਾਮ ਗਾਮ ਇਕ ਚੀਨੋ।
ਕਿਸ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਤਿਸ ਦੀਨੋ।
ਚਾਹਤਿ ਚਿਤ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਕਾਜ[5]।
-ਜਬਹਿ ਭਵਿੱਖਜਤ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ ॥੧੨॥
ਨਹਿਂ ਛੀਨਹਿਂ ਸੋ ਦੇਗ ਜੁ ਮੋਰੀ-।
ਇਹੀ ਕਾਮਨਾ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਲੋਰੀ।
ਨਿਜ ਅਜ਼ਮਤ ਕਰਿ ਉਰ ਮਹਿਂ ਜਾਨੇ।
-ਦੇਗ਼ ਤੇਗ਼ ਕੇ ਧਨੀ ਮਹਾਨੇ ॥੧੩॥
ਮਮ ਸਮੀਪ ਆਏ ਲਖਨੌਰ-।
ਏਕ ਪੀਰ ਲੈ ਸੰਗੀ ਔਰ।

---

[1](ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਕਿਸੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬਾਲ ਹੈ।
[2]ਠਾਹਿਰ, ਖੇਲਨ ਦੇ ਥਾਂ ਵਿਚ। (ਅ) ਠਹਿਰਾਈ ਹੋਈ ਖੇਲ ਵਾਸਤੇ।
[3]ਪ੍ਰਿਥੂਦਕ ਨਾਮੇ ਤੀਰਥ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਪਹੋਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਰੱਸ੍ਵਤੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੇ ਹੈ।
[4](ਕਦੇ ਸਿਆਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਤੇ) ਕਦੇ ਕੁਹੜਾਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।
[5](ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਜੀ ਪਾਸੋਂ) ਬਖਸ਼ਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਕਹੂੰ ਜਾਨਿ ਕੋ ਲੀਨਿ ਬਹਾਨਾ।
ਪਹੁੰਚਯੋ ਆਇ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਥਾਨਾ ॥੧੪॥
ਕਿੰਦੁਕ ਕੋ ਡੰਡਾ ਹਤਿ ਪ੍ਰੇਰਹਿਂ।
ਬਾਲਿਕ ਤੇ ਨ ਬੁਚਹਿ[1] ਪੁਨ ਗੇਰਹਿ।
ਹੁਇ ਸਮੀਪ[2] ਗਹਿ ਕਦਮ ਪਦਮ ਕੋ।
ਸਿਜਦਾ ਕੁਨਦ ਅਨੰਦ ਸਦਮ ਕੋ[3] ॥੧੫॥
ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰਤਿ ਖਰੋ ਅਗਾਰੀ।
ਕਰਿ ਤਰੀਫ ਬਹੁ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਧੰਨਭਾਗ ਮੈਂ ਹੋਇਸਿ ਆਜੂ।
ਦਰਸੇ ਆਨਿ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ' ॥੧੬॥
ਭੀਖ ਬਾਲਿਕ ਇਕਠੇ ਹੁਇ ਆਏ।
ਨਿਜ ਸੰਗਨ ਜੁਤਿ ਭੇ ਸਮੁਦਾਏ[4]।
ਸ਼ਾਹੁ ਪਿਖਿ ਕੁਛ ਕਹਿਬੋ ਚਾਹੀ।
ਇਤ ਉਤ ਦੇਖੇ ਕਰਿ ਬਹੁ ਪਾਹੀਂ[5] ॥੧੭॥
ਲਿਏ ਉਠਾਇ ਆਪਨੀ ਗੋਦ।
ਨਜਾਰੇ ਭਯੋ ਬਿਲੰਦ ਪ੍ਰਮੋਦ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਕਹਿ 'ਠਾਂਢੇ ਰਹੀਅਹਿ।
ਅਬਹਿ ਛਿੱਪ੍ਰ ਆਵਹਿਂ, ਥਿਰ ਰਹੀਅਹਿ' ॥੧੮॥
ਸਭਿ ਤੇ ਦੂਰ ਖਰੇ ਤਬ ਹੋਇ।
ਪਟ ਸੋਂ ਰਜ ਝਾਰਤਿ ਪਗ ਦੋਇ।
ਬੂਝਨ ਲਗਯੋ ਸਕਲ ਹੀ ਗਾਥ।
'ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਰਕਪਤਿ ਦਿੱਲੀ ਨਾਥ ॥੧੯॥
ਆਪ ਗਏ ਚਲਿ ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ।
ਪਰੇ ਜਾਇ ਤਿਸ ਕੈਦ ਮਝਾਰੇ।
ਛੁਟਹਿਂ ਕਿ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂ ਗਤਿ ਹੋਇ?
ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਬਿਲਮ ਨਹਿਂ ਕੋਇ ॥੨੦॥
ਇਹ ਰਾਵਰਿ ਕਜਾ ਖੇਲ ਪਸਾਰਾ?
ਜਾਨ ਸਕਹਿ ਨਹਿਂ ਜਿਹ ਜਗ ਸਾਰਾ।'

---

[1]ਬੋਚੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ (ਗੇਂਦਾ)।
[2](ਪੀਰ ਨੇ) ਨੇੜੇ ਹੋਕੇ।
[3]ਅਨੰਦ ਦੇ ਘਰ (ਗੁਰੂ ਜੀ) ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[4]ਸੰਗੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।
[5]ਬਹੁਤੇ (ਲੜਕੇ) ਪਾਸ (ਆਏ ਦੇਖੇ)।

ਅਜ਼ਮਤ ਜੁਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਤਿਹ ਜਾਨਾ।
ਮਰਮ[1] ਬਾਤ ਕੋ ਸਕਲ ਬਖਾਨਾ ॥੨੧॥
'ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਦਾਤ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬਾਬਰ ਲੀਨਿ ਸੁ ਪੂਰਬ ਕਾਲਾ।
ਅਬ ਇਹੁ ਗਰਬ ਰਹਜੋ ਮਤਿ ਮੂਢਾ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਾਵਨਿ ਹਠਹਿ ਅਰੂਢਾ ॥੨੨॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਦੌਨ ਹੀ[2] ਮਾਰੇ।
ਪਰੰਪਰਾ ਕੋ ਧਰਮ ਬਿਗਾਰੇ।
ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਦੇ ਕਰਿ ਸੀਸ।
ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਹਿੰ ਖਲ ਅਵਿਨੀਸ਼ ॥੨੩॥
ਨਵੌਂ ਪੰਥ ਹਮ ਸਾਜਨਿ ਕਰੈਂ।
ਤੇਜ ਰਾਜ ਕੌ ਤਿਨ ਮਹੁ ਧਰੈਂ।
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਗਏ।
ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਜਾਨਿ ਨਿਜ ਲਏ' ॥੨੪॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਕਰ ਜੋਰੇ।
'ਮੈਂ ਰਾਵਰਿ ਕੇ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ।
ਅਚਲ ਰਹੈ ਜਗ ਟੁਕਰਾ ਮੋਰਾ।
ਜਬ ਹੁਇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਕੋ ਜੋਰਾ ॥੨੫॥
ਰਿਦੇ ਕਾਮਨਾ ਰਹੈ ਹਮੇਸ਼।
ਪੁਰਵਹੁ ਕਰੁਨਾ ਕਰਹੁ ਵਿਸ਼ੇਸ਼।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ।
'ਚਿਰੰਕਾਲ ਰਹਿ ਦੇਗ਼ ਤੁਮਾਰੀ ॥੨੬॥
ਜੋ ਤੇਰੇ ਟੁਕਰੇ ਕੋ ਖੋਵਹਿ।
ਖੋਯੋ ਜਾਇ, ਸੁ ਨਹਿਂ ਥਿਰ ਹੋਵਹਿ।
ਪੰਥ ਹਮਾਰੇ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਰਹੈਂ।
ਅਪਨਿ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਲਹੈਂ' ॥੨੭॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਹਰਖਜੋ ਘਨੋ।
ਜਾਚਜੋ ਜਿਮ, ਤਿਮ ਹੀ ਸਭਿ ਬਨੋ।
ਬਾਤਨ ਕਰਤਿ, ਅੰਗ ਤੇ ਧੂਰ।
ਪੌਂਛਤਿ ਰਹਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਭੂਰ ॥੨੮॥

---

[1]ਭੇਦ।
[2]ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਤੁਰਕ ਦੋਨੋ ਹੀ।

ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਕੁਛ ਆਨ ਬਖਾਨਤਿ।
ਗੋਦ ਉਠਾਏ ਤਿਤ ਕੋ ਆਨਤਿ[1]।
ਹਾਥਨ ਸਾਥ ਪਲੋਸਤਿ ਚਰਨੰ।
ਜਨ ਕੇ ਹਰਨ ਜਨਮ ਅਰ ਮਰਨੰ[2] ॥੨੯॥
ਜਹਿਂ ਬਾਲਿਕ ਮਹਿਂ ਖੇਲਤਿ ਆਗੇ।
ਤਿਹ ਥਾਂ ਗੋਦ ਉਤਾਰਿ ਸੁਭਾਗੇ[3]।
ਕਦਮ ਪਦਮ ਕੋ ਸਿਜਦਾ ਕੀਨਿ।
ਰਿਦੇ ਧ੍ਯਾਨ ਸੋਈ ਧਰਿ ਲੀਨਿ ॥੩੦॥
ਗਮਨ੍ਯੋਂ ਬਹੁਰ ਆਪਨੇ ਥਾਨ।
ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਆਨੰਦ ਮਹਾਨ।
ਮੀਰ ਦੀਨ ਜੋ ਪੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਰਹ੍ਯੋ ਨਿਹਾਰਤਿ ਥਿਰ ਤਿਸ ਕਾਲਾ ॥੩੧॥
ਰਿਦੈ ਸੰਦੇਹ ਬਿਲੰਦ ਉਠਾਵਾ।
ਕਹਾਂ ਪੀਰ ਮਤਿ ਤੇ ਬਵਰਾਵਾ।
ਅਸਮੰਜਸ ਅਸ ਜਿਸ ਨੇ ਕੀਨਿ।
ਨਹੀਂ ਤੁਰਕ ਸਹਿ ਸਕਹਿਂ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੩੨॥
ਮਿਲਿ ਜਬ ਚਲ੍ਯੋ ਪੰਥ ਮਹਿਂ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ! ਤੁਮ ਕੋ ਬਡ ਲਹ੍ਯੋ[4]।
ਸਿਜਦਾ ਕਰਤਿ ਸਰਬ ਤੁਰਕਾਨਾ।
ਜਾਨਹਿਂ ਅਜ਼ਮਤਵਾਨ ਮਹਾਨਾ ॥੩੩॥
ਕਹਾਂ ਕਰ੍ਯੋ ਅਬ ਹਿੰਦੂ ਬਾਲਿਕ।
ਹੇਰਤਿ ਚਰਨ ਪਰ੍ਯੋ ਤਤਕਾਲਿਕ।
ਤੁਰਕ ਜਨਮ ਤੁਮ ਬੈਸ ਬਡੇਰੀ।
ਲਖੀ ਨ -ਮਨਤਾ ਹੈ ਬਡ ਮੇਰੀ-' ॥੩੪॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਸੁਨਿ ਉੱਤਰ ਦੀਨਾ।
'ਤੁਮਨੇ ਨਹੀਂ ਭੇਵ ਕੁਛ ਚੀਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਜੋਇ।
ਹੁਇ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕੀ ਦਰਗਹਿ ਸੋਇ ॥੩੫॥

---

[1]ਲਿਆਂਵਦਾ ਹੈ।
[2](ਜੋ ਚਰਨ ਕਿ) ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।
[3]ਸੁਭਾਗੇ (ਭੀਖ ਸ਼ਾਹ) ਨੇ।
[4]ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਡਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ (ਤੁਰਕ ਸਾਰੇ)।

ਜਬ ਸਭਿ ਪੀਰ ਪਹੂੰਚਹਿਂ ਜਾਇ।
ਥਿਰਹਿਂ ਪੌਰ ਆਗੇ ਸਮੁਦਾਇ।
ਤਬ ਇਹ ਊਚੇ ਥਲ ਚਲਿ ਆਵੈਂ।
ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਨਿਜ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵੈਂ ॥੩੬॥
ਜਿਸ ਨੇ ਜੋ ਕਹਿਬੋ ਤਬ ਹੋਇ।
ਇਨ ਸੋਂ ਕਹੈ, ਪੂਰ ਹੈਂ ਸੋਇ।
ਨਹਿਂ ਖ਼ੁਦਾਇ ਕਿਨ ਦੇਖਯੋ ਕਹਾਂ।
ਇਹੀ ਰੂਪ ਕੈ ਔਰੈ ਅਹਾ[1*] ॥੩੭॥
ਅਬ ਨਿਜ ਤਨ ਜੋ ਧਾਰਨਿ ਕੀਨਿ।
ਦਰਸੇ ਤਹਾਂ ਜਨਮ ਜਹਿਂ ਲੀਨਿ।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਰਹੇ ਜਗ ਦੋਇ।
ਪਰਖੇ ਤਹਾਂ ਪਹੁਂਚਿ ਮੈਂ ਸੋਇ ॥੩੮॥
ਧਰੀ ਕਾਮਨਾ ਅਬ ਮੈਂ ਆਇ।
ਕੀਨਿ ਜਾਚਨਾ ਲੀਨਿ ਸੁ ਪਾਇ।
ਤਰੁਨ ਹੋਇ ਤਨ ਰਨ[2] ਕੋ ਕਰੈਂ।
ਤੇਜ ਤੁਰਕ ਗਨ ਕੋ ਸਭਿ ਹਰੈਂ ॥੩੯॥
ਦਿੱਲੀ ਅਰੁ ਲਵਪੁਰੀ ਮਝਾਰ।
ਸਭਿ ਹੀ ਲੈਹੈਂ ਪਾਗ ਉਤਾਰ[3]।
ਰਹਨਿ ਦੇਹਿਂ ਨਹਿਂ ਪਤਿ ਕਿਸ ਕੇਰ।
ਕਰਹਿਂ ਧੂਲ ਜੋ ਸੈਲ ਉਚੇਰ[4] ॥੪੦॥
ਨਿਜ ਟੁਕਰਾ ਬਖਸ਼ਾਵਨਿ ਗਯੋ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਮੁਹਿ ਕੋ ਬਰ ਦਯੋ।'
ਮੀਰ ਦੀਨ ਕੋ ਦਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ।
ਕੀਨਿ ਸੁਨਾਵਨਿ ਹਰਖਤਿ ਗਾਤ[5] ॥੪੧॥
ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੇ।
ਤਿਸ ਕੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਨਿਕਟ ਹਮਾਰੇ।
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ ਬਡੇਰਾ।

---

[1]ਇਹੀ ਰੂਪ ਹੈ ਯਾ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੂਪ ਹੈ (ਖੁਦਾਇ ਦਾ)।
[*]ਪਾ:-ਤਹਾਂ।
[2]ਜੰਗ।
[3]ਭਾਵ ਸਰਦਾਰੀ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ।
[4]ਪਹਾੜ ਵਤ ਉੱਚਿਆਂ ਦੀ।
[5]ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਸਰੀਰ ਭਾਵ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ।

ਠਸਕਾ ਗ੍ਰਾਮ ਬੀਚ ਹਮ ਹੇਰਾ ॥੪੨॥
ਸ਼ਾਹੁ ਭੀਖ ਕੇ ਰਹੇ ਫਕੀਰ।
ਦੇਤਿ ਦੇਗ ਜੋ ਆਵਹਿ ਤੀਰ।
ਸਿੰਘ ਭੂਪ[1] ਨਹਿਂ ਛੀਕਯੋ ਕਾਹੂ।
ਰਹਯੋ ਤਿਨਹੁਂ ਢਿਗ ਸਭਿ ਕੇ ਮਾਂਹੂ[2] ॥੪੩॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬੈਨ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਅਟਲ, ਮਿਟਹਿਂ ਕਿਮ ਹੈ ਨ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਿਮਰਨ ਕਰੋ।
ਬਿਘਨ ਦੁਹੂੰ ਲੋਕਨਿ ਕੇ ਹਰੋ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼ਾਹ ਭੀਖ ਮਿਲਨਿ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਪੰਚਾਸਤੀ ਅੰਸੂ ॥੫੬॥

---

[1]ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾ ਨੇ।
[2]ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ (ਰਾਜ) ਵਿੱਚ।

੫੭. [ਲਖਨੌਰ ਮਿੱਠਾ ਖੂਹ ਲਵਾਯਾ। ਮਾਮਾ ਜੀ ਆਏ]

੫੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੮

ਦੋਹਰਾ: ਅਪਰ ਬਾਰਤਾ ਕਛੁ ਕਹੋਂ ਜਿਮ ਬੀਤੀ ਲਖਨੌਰ।
ਬਲ ਸਰੀਰ ਬ੍ਰਿੱਧਤਿ ਗੁਰੂ ਜੋ ਸਭ ਜਗ ਸਿਰਮੌਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਗ੍ਰਾਮ ਠਨੇੜੀ ਨਿਕਟਿ ਅਹੈ ਜਿਹ।
ਘੋਘਾ ਨਾਮ ਮਸੰਦ ਬਸੈ ਤਹਿਂ।
ਪ੍ਰਥਮ ਗੁਰੂ ਜਬ ਤੀਰਥ ਗਏ।
ਤਬ ਸੋ ਮਿਲ੍ਯੋ ਹੁਤੋ ਢਿਗ ਅਏ ॥੨॥
ਕਿਤਿਕ ਸਮੇਂ ਰਹਿ ਸੰਗ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।
ਦਰਬ ਲੋਭ ਬਹੁ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰਾ।
ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਇਕ ਦਾਸੀ।
ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ ਰਹਤਿ ਨਿਤ ਪਾਸੀ ॥੩॥
ਤਿਹ ਬਿਰਮਾਇ ਮੂਢ ਲੇ ਗਯੋ।
ਪੁਨ ਪਾਛੇ ਪਛੁਤਾਵਤਿ ਭਯੋ।
ਜਬ ਲਖਨੌਰ ਗੁਰੂ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਚਹਿਤ -ਲੇਉਂ ਬਖਸ਼ਾਏ- ॥੪॥
ਖੇਲਤਿ ਹੁਤੇ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲਿ ਬਾਲਿ।
ਤਹਾਂ ਆਨਿ ਦਰਸੇ ਤਤਕਾਲ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਿਜ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਮੈਂ ਮਸੰਦ ਨਿਤ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਰੀ ॥੫॥
ਆਪ ਬਾਸ ਕੀਨਸਿ ਲਖਨੌਰ।
ਨਹਿਂ ਰਹਿਬੇ ਕੀ ਨੀਕੀ ਠੌਰ।
ਅਲਪ ਸਥਾਨ ਅਜਰ ਮਹਿਂ ਜਿਨ ਕੇ।
ਕੋਠੇ ਛਤ ਛੋਟੇ ਥਲ ਤਿਨ ਕੇ ॥੬॥
ਮਮ ਘਰ ਮਹਿਂ ਕਰੁਨਾ ਕਰਿ ਚਲੋ।
ਸਮਾ ਬਿਤਾਵਹੁ ਬਸਿ ਥਲ ਭਲੋ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹਤਿ 'ਭਾਉ ਉਰ ਤੇਰੇ।
ਚਲਿ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਲੇਹਿਂ ਜਬ ਹੇਰੇ[1] ॥੭॥
ਬਿਨ ਅਸਵਾਰੀ ਹ੍ਵੈ ਨ ਪਯਾਨਾ।
ਪਹੁੰਚਹਿਂ ਜਬਿਹੂੰ ਆਇ ਕਿਕਾਨਾ[2]।'

---
[1]ਚਲਾਂਗੇ ਤਦੋਂ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਤੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮ) ਦੇਖ ਲਵਾਂਗੇ।
[2]ਜਦੋਂ ਘੋੜਾ (ਆਨੰਦ ਪੁਰੋਂ) ਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਮ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਆਇ ਕਰਿ ਪਾਸ।
ਹਿਤ ਲੇ ਚਲਨਿ ਕਰਹਿ ਅਰਦਾਸ ॥੮॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਜ ਮਾਤਨ ਸੋ ਕਹੈਂ।
'ਇਕ ਮਸੰਦ ਕਹਿ, ਮਮ ਘਰ ਰਹੈ[1]।
ਥਾਨ ਕੁਸ਼ਾਦ ਸਦਨ ਹੈ ਸੁੰਦਰ।
ਲਿੰਪਨ ਬਨੇ[2] ਵਹਿਰ ਅਰੁ ਅੰਦਰ' ॥੯॥
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਨਹਿਂ ਜਾਨਹਿ ਤਾਂਹੀ।
ਸੁਤ ਸਨ ਭਨਤਿ 'ਚਲਨਿ ਅਬ ਨਾਂਹੀ।'
ਇਮ ਕੇਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਜਬੈ।
ਜਲ ਮੀਠੋ ਲਖਨੌਰ ਨ ਸਬੈ ॥੧੦॥
ਪਾਨ ਕਰਤਿ ਗੁਰ ਕੇਤਿਕ ਬਾਰੀ[3]।
ਕਹੈਂ 'ਅਹੈ ਖਾਰੀ ਇਕ ਬਾਰੀ[4]।
ਆਛੋ ਸ੍ਵਾਦ ਨ ਪੀਵਨਿ ਬਿਖੈ।
ਮਧੁਰ ਇਹਾਂ ਕੋ ਕੂਪ ਨ ਪਿਖੈਂ' ॥੧੧॥
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਉਪਾਵੈ।
-ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਹਿ ਅਪਰ ਥਲ ਜਾਵੈਂ-।
ਜੇਠੇ ਸੰਗ ਬੂਝਨਾ ਠਾਨੀ।
'ਨੀਕੋ ਅਹੈ ਕਿ ਨਹਿਂ ਕਿਤ ਪਾਨੀ? ॥੧੨॥
ਰੁਚਹਿ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ।
ਸਭਿ ਕੋ ਲਗਹਿ ਨਹੀਂ ਕੁਛ ਸ੍ਵਾਦੇ।'
ਜੋਰਿ ਹਾਥ ਤਿਨ ਭਨਜੋਂ ਸੁਨਾਈ।
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰੀ ਜੇ ਹੁਇ ਜਾਈ ॥੧੩॥
ਭਨੇ ਬਾਕ ਤੇ ਮੀਠੋ ਹੋਇ।
ਪਾਨ ਕਰਹਿ ਸ੍ਵਾਦਲ ਸਭਿ ਕੋਇ।
ਕਿਸੀ ਕੂਪ ਕੋ ਮਧੁਰ ਨ ਅਹੈ।
ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸਗਰੇ ਨਰ ਕਹੈਂ' ॥੧੪॥
ਸੁਨਿ ਗੁਜਰੀ ਨਹਿਂ ਜਾਨਜੋ ਪਾਨੀ।
ਨੰਦਨ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਚਿੰਤ ਮਹਾਨੀ।

---

[1]ਰਹੋ।
[2]ਲਿੰਬ ਕਰ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ।
[3]ਕਈ ਵੇਰ।
[4]ਜਲ।

ਬਹੁਰ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਜੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।
ਸਭਿ ਪੀਵਤਿ ਖਾਰੀ ਅਸ ਬਾਰੀ੬ ॥੧੫॥
ਕਹਿ ਜੇਠੇ ਕੋ ਪੰਚ ਬੁਲਾਏ।
ਮਿਲਿ ਮਾਨਵ ਪਹੁੰਚੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਉਠ ਮਾਤਾ ਘਰ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਰੀ।
ਅਵਨੀ ਤਹਾਂ ਸਮੀਪ ਨਿਹਾਰੀ ॥੧੬॥
ਕਰ ਕੀ ਸ਼ਾਰਤ[1] ਕਰਤਿ ਬਤਾਈ।
'ਨਿਕਸਹਿ ਜਲ ਮੀਠੋ ਇਸ ਥਾਈਂ।
ਕਰਿ ਉਪਾਇ ਕੋ ਲੇਹੁ ਨਿਕਾਸੀ।
ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਪੀਵਹਿਂ ਸੁਖਰਾਸੀ' ॥੧੭॥
ਸੁਨਤਿ ਪੰਚ ਕਰ ਜੋਰਿ ਬਖਾਨੀ।
'ਨਿਸ਼ਚੇ ਇਹਾਂ ਮਧੁਰ ਹੁਇ ਪਾਨੀ।
ਬਾਕ ਆਪਕੇ ਨਿਸ਼ਫਲ ਨਾਂਹੀ।
ਸਗਰੋ ਗ੍ਰਾਮ ਪਾਨ[2] ਸੁਖ ਪਾਹੀ ॥੧੮॥
ਤਊ ਲਗਾਵਨਿ ਕੀ ਸਮਰੱਥ।
ਤਬਹਿ ਬਨਹਿ ਜਬ ਧਨ ਹੁਇ ਹੱਥ।
ਕਰਹਿਂ ਬਟੋਰਨ ਸਭਿ ਤੇ ਜਬੈ।
ਸਨੈ ਸਨੈ ਹੁਇ ਸਕ ਹੈ ਤਬੈ ॥੧੯॥
ਥੋਰੇ ਸਦਨ ਸੁ ਧਨ ਤੇ ਹੀਨ।
ਅਬਹਿ ਕਹਾਂ ਕਰਿ ਸਕਹਿਂ ਜਿ ਦੀਨ।'
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਿ ਕਰੁਨਾ ਛਾਈ।
ਸਭਿਨਿ ਸਾਥ ਇਮ ਕਹ੍ਯੋ ਬੁਝਾਈ ॥੨੦॥
'ਲਗ੍ਯੋ ਕੂਪ ਆਗੇ ਕੋ ਇਹਾਂ।
ਬੀਤ੍ਯੋ ਸਮਾ ਪਿਛਾਰੀ ਮਹਾਂ।
ਪੂਰ੍ਯੋ ਗਯੋ ਮ੍ਰਿੱਤਕਾ ਸਾਥ।
ਇਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਜਹਿ ਨਿਜ ਹਾਥ ॥੨੧॥
ਰਾਹਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਆਜ ਲਗਿ ਜੱਯੈ।
ਕਰਿ ਤੁਰਨਤਾ ਸਕਲ ਖਨੱਯੈ।
ਮਧੁਰ ਨੀਰ ਕੋ ਸੁਖ ਸਭਿ ਪਾਓ।
ਮਮ ਨੰਦਨ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪਿਆਓ ॥੨੨॥

---

[1] ਹੱਥ ਦੀ ਸੈਨਤ।
[2] ਪੀ ਕੇ।

ਤਜਾਰ ਤਿਹਾਵਲ ਕਰਿ ਅਬ ਲਜਾਓ।
ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਰਤਾਓ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹੋਇਂ ਸਹਾਇ।
ਸਿਮਰਹੁ ਨਾਮ ਬਿਘਨ ਗਨ ਜਾਇਂ' ॥੨੩॥
ਸੁਨਿ ਸਭਿ ਤੇ ਚਿਤ ਚੌਂਪ ਬਡੇਰੀ।
ਚਹਤਿ ਬਿਲੋਕਜੋ ਗਨ ਤਿਸ ਬੇਰੀ।
ਜਿਮ ਮਾਤਾ ਸੁਭ ਬਾਤ ਬਖਾਨੀ।
ਮਿਲਿ ਪੰਚਨ ਨਰ ਗਨ ਤਿਮ ਠਾਨੀ ॥੨੪॥
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਤਤਕਾਲ ਕਰਾਇ।
ਭਨਿ ਅਰਦਾਸ ਦੀਨਿ ਬਰਤਾਇ।
ਨਾਮ ਸਿਮਰ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇਰਾ।
ਖਨਨ ਲਗੇ ਨਰ ਗਨ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੨੫॥
ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਕੇਤਿਕ ਜਬਹਿ ਨਿਕਾਰੀ।
ਖਨਤਿ ਕੂਪ ਕੀ ਮਣਹਿ ਨਿਹਾਰੀ।
ਮੁਦਤ ਭਏ ਸਭਿ ਖੋਦਨ ਕਰੇ।
ਕੋ ਨਿਕਾਸਿ ਮਾਟੀ ਕੋ ਧਰੇ ॥੨੬॥
ਸਕਲ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਨਰ ਮਿਲਿ ਗਏ।
ਤੂਰਨ ਕਾਰ ਕਰਤਿ ਸੋ ਭਏ।
ਦਿਵਸ ਤੀਸਰੇ ਕੀਨਸਿ ਤਜਾਰੀ[1]।
ਨਿਕਸਜੋ ਮਧੁਰ ਤਬਹਿ ਬਰ ਬਾਰੀ ॥੨੭॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲੈ ਆਏ।
ਪਾਨ ਕੀਨਿ ਆਛੇ ਹਰਖਾਏ।
ਬਹੁਰ ਅਖਿਲ ਨਰ ਪੀਯਸਿ ਪਾਨੀ।
ਮਹਿੰਮਾ ਮਾਨੀ ਮਹਦ ਮਹਾਂਨੀ ॥੨੮॥
ਗੁਰੁ ਕੋ ਕੂਪ ਨਾਮ ਤਿਸ ਭਯੋ।
ਅਬ ਲਗਿ ਅਹੈ ਮਧੁਰ ਜਲ ਥਿਯੋ।
ਮਾਤੁਲ[2] ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਖਨਾ ਧਰਿਤੇ।
-ਕਬ ਆਵਹਿਂ ਚਲਿ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਤੇ ॥੨੯॥
ਹਯ ਆਦਿਕ ਸਾਮਿੱਗ੍ਰੀ ਲਜਾਵੈਂ।
ਤਬ ਅਖੇਰ ਕੋ ਵਹਿਰ ਸਿਧਾਵੈਂ।

---

[1]ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ।
[2]ਮਾਮੇ ਦੀ।

ਪਿਖਹਿਂ ਠੌਰ ਲਖਨੌਰ ਚੁਕੋਦ[1]।
ਚਢਹਿਂ ਕਿਕਾਨ ਕੁਦਾਇ ਸਮੋਦ- ॥੩੦॥
ਬੂਝਹਿਂ ਮਾਤਨ ਕੋ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
'ਕਬ ਆਵਹਿਂ ਮਾਤੁਲ ਹਿਤਕਾਰੀ?'
ਸੁਨਿ ਦਿਨ ਗਿਨਹਿ ਜਨਨਿ ਪਰਚਾਵੈ।
'ਬਾਜ ਸਾਜ ਸਾਜਤਿ ਬਿਲਮਾਵੈ[2] ॥੩੧॥
ਹਿਤ ਤੁਮਰੇ ਸੁੰਦਰ ਕਰਿਵਾਇ।
ਬਸਤ੍ਰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਆਨਹਿਂ ਸਮੁਦਾਇ।
ਅਬ ਨਹਿਂ ਬਿਲਮ, ਆਜ ਕੈ ਕਾਲੀ।
ਪਹੁੰਚਜੋ ਲਖਹੁ ਸੁ ਆਇ ਉਤਾਲੀ[3]' ॥੩੨॥
ਇਮ ਪ੍ਰਤੀਖਤੇ ਚਲਿ ਕਰਿ ਆਯੋ।
ਵਸਤੁ ਸਕਲ ਗੁਰ ਕੇ ਹਿਤ ਲਜਾਯੋ।
ਉਤਰਿ ਤੁਰੰਗ ਤੇ ਬੰਦਨ ਠਾਨੀ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਕੋ ਨਮੋ ਬਖਾਨੀ ॥੩੩॥
ਮੁਦਤ ਗੁਰੂ ਮਾਤੁਲ ਕੋ ਮਿਲੇ।
ਬੂਝਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੀ ਸੁਧਿ ਭਲੇ।
'ਪਿਤ ਕੋ ਹੁਕਮ ਭਯੋ ਤਹਿਂ ਜਾਨੇ।
ਕਿਤਿਕ ਦਿਵਸ ਮਹੁਂ ਕਰਹਿਂ ਪਯਾਨੇ ॥੩੪॥
ਇਸੀ ਹੇਤੁ ਬੁਲਵਾਇਸਿ ਤੋਹੀ।
ਪਿਖਨ ਦੇਸ਼ ਅਭਿਲਾਖਾ ਮੋਹੀ।'
ਕਹਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿ ਸੰਗ[4]।
'ਬਰਤੇ ਬਡੇ ਗੁਰੂ ਕਿਸ ਰੰਗ ॥੩੫॥
ਹਮ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੋ ਤਜਿ ਕਰਿ ਗਏ।
ਕੈਦ ਤੁਰਕ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ।
ਮਹਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਇਹ ਨੌਰੰਗ ਪਾਪੀ।
ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਤਨ ਕੋ ਕੁਟਿਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ[5] ॥੩੬॥
ਹਮ ਕਿਸਹੂੰ ਕੋ ਭੇਦ ਨ ਦੀਨਾ।
ਔਚਕ ਪੰਥ ਆਗਰੇ ਲੀਨਾ।

---

[1]ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੀ।
[2]ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਾਜ ਨੂੰ ਬਣਵਾਂਦੇ ਹੋਣਗੇ (ਇਸ ਲਈ) ਡੇਰੀ ਲਗੀ ਹੈ।
[3]ਛੇਤੀ।
[4]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ।
[5]ਕੁਟਲਤਾ ਨਾਲ ਤਪਾਵਣ ਵਾਲਾ ਭਾਵ ਬੜਾ ਦੁਖ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।

ਜੇ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕਰਤਿ ਖੁਟਾਈ।
ਜੰਗਲ ਦੇਸ਼[1] ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਈ ॥੩੭॥
ਜਹਾਂ ਨ ਬਸ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੋ ਕੋਈ।
ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਾਸ ਤਿਨਹੁਂ ਮਹੁਂ ਹੋਈ।
ਕਹਾਂ ਜਾਨ ਕਰਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬੀਨ।
ਬੰਧਨ ਬਿਖੈ ਜਾਇ ਤਨ ਦੀਨਿ' ॥੩੮॥
ਸੁਨਿ ਸਚਿੰਤ ਬਚ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲੇ।
'ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅਡੋਲੇ।
ਤਿਨ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਮਨੋਰਥ ਘਨੇ।
ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਇਹ ਨਾਂਹਿ ਨ ਬਨੇ ॥੩੯॥
ਹੋਨਹਾਰ ਕੋ ਕਰਹਿਂ ਬਨਾਇ[2]।
ਕਰਹਿਂ ਜੁ ਹੋਨਹਾਰ ਹੁਇ ਜਾਇ[3]।
ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਸੁਖ ਦਾਤੇ।
ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਜਤ ਕੇ ਸਭਿ ਗਜਾਤੇ ॥੪੦॥
ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਜੋ ਮਾਨਬੋ ਭਲੇ।
ਸੁਪ੍ਰੰਸਨ ਅਨੁਸਾਰੀ ਚਲੇ।
ਮਰਜੀ ਦੇਖਨਿ ਕੇ ਹਮ ਗਰਜੀ[4]।
ਨਿਜ ਕਾਰਜ ਕੀ ਕੀਜਹਿ ਅਰਜ਼ੀ[5] ॥੪੧॥
ਸਰਬ ਗਜਾਨ ਕੇ ਕਰਤਬ ਮਾਂਹੀਂ[6]।
ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਤਰਕਤਿ ਕਬ ਨਾਂਹੀ[7]।
ਇਮ ਸਮਝਹੁ ਚਿਤ ਚਿੰਤ ਬਿਸਾਰਹੁ।
ਕਰਜੋ ਹੁਕਮ ਕੋ ਨਿਸ਼ਚੈ ਧਾਰਹੁ' ॥੪੨॥
ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਅਸ ਉਪਦੇਸ਼ੈਂ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਚਿਤ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਜਾਨੀ ਸਾਚੀ।
ਸੁਮਤਿ ਸਹਿਤ ਸ਼ੁਭ ਗਿਰਾ ਉਬਾਚੀ ॥੪੩॥

---

[1]ਮਾਲਵੇ।
[2]ਭਾਵ ਹੋਣੀ ਨੂੰ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[3]ਜੋ ਉਹ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਹੋਣਹਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[4]ਚਾਹਵਾਨ।
[5]ਬੇਨਤੀ।
[6](ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ) ਸਭ ਦਾ ਗਿਆਨ (ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ) ਕਰਤਬ ਵਿਚ......।
[7]ਬੁਧੀਮਾਨ ਹੁੱਜਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਖਾਨ ਪਾਨ ਕਰਿ ਸੁਖ ਸੋਂ ਸੋਏ।
ਨਿਸ ਬਿਤੀ ਤਬ ਜਾਗਨਿ ਹੋਏ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਕਰਿ ਆਛੇ।
ਹਯ ਅਰੂਢਬੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਾਛੇ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ‘ਕੂਪ ਨਿਕਸਾਵਨ’ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੭॥

੫੮. [ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਘੋਘਾ। ਲਖਨੌਰ]

੫੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੫੯

ਦੋਹਰਾ: ਜ਼ੀਨ ਜ਼ਰੀ ਜਰਿ ਕੀਨਿ ਤਬ*, ਬਰ ਬਾਜੀ ਪਰ ਡਾਰਿ[1]।
ਸੁੰਦਰ ਸਾਜਯੋ ਸਾਜ ਸੋਂ, ਚਪਲਤਿ ਬਲੀ ਉਦਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਗੁਰਨ ਮਨਾਇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨੰਦਨ[2]।
ਮਨ ਸਿਮਰੇ ਗਨ ਬਿਘਨ ਨਿਕੰਦਨ[3]।
ਚਢੇ ਤੁਰੰਗ ਸੰਗ ਚਪਲਾਈ[4]।
ਪ੍ਰੇਰਨ ਕੀਨੋ ਬਾਗ ਉਠਾਈ ॥੨॥
ਏਕ ਬਾਜ ਲੇ ਆਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਤਾਂਹਿ ਮਿਲਾਯੋ ਨਾਲ।
ਮੀਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਭਯੋ ਤਬ ਆਗੇ।
ਚਲੇ ਵਹਿਰ ਕੋ ਆਨੰਦ ਪਾਗੇ ॥੩॥
ਸਭਿ ਕੇ ਰਿਦੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਏ।
ਗੁਰੂ ਪਿਤਾਮਾ ਕੇ ਸਮ ਜੋਏ।
ਚਢਤਿ ਅਨੂਠੀ ਸਜਯੋ ਤੁਰੰਗ[5]।
ਮਨਹੁਂ ਬੀਰ ਰਸ ਭਾ ਸਰਬੰਗ ॥੪॥
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਿ ਕਮਲ ਮਨੋ ਹੈ।
ਚਪਲ ਬਿਲੋਚਨ ਤੇਜ ਘਨੋ ਹੈ।
ਪੂਰਬ ਉੱਤਰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਚਾਲੇ।
ਕਰਤਿ ਅਖੇਰ ਮ੍ਰਿਗਨ ਕੋ ਭਾਲੇ ॥੫॥
ਮਾਤੁਲ ਸੋਂ ਬਾਤਨ ਸ਼ੁਭ ਕਰਤੇ।
ਬਿਚਰਤਿ ਵਹਿਰ ਉਜਾਰ ਨਿਹਰਿਤੇ।
ਮੰਦ ਮੰਦ ਕਰਿ ਤੁੰਦ[6] ਪਲਾਵੈਂ।
ਦਾਸ ਤੁਰੰਗਮ ਸੰਗ ਸਿਧਾਵੈਂ ॥੬॥
ਇਤ ਉਤ ਬਿਹਰਤਿ ਭਏ ਅਨੰਦ।
ਏਕ ਜਾਮ ਲੌ ਗੁਰੂ ਮੁਕੰਦ।

---

*ਪਾ:-ਤਰ।
[1]ਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਜੜੀ ਹੋਈ ਕਾਠੀ ਸੁਹਣੇ ਘੋੜੇ ਤੇ ਪਾ ਕੇ।
[2]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਕੇ।
[3]ਸਾਰੇ ਬਿਘਨ ਨਾਸ਼ ਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।
[4]ਚੰਚਲਤਾ ਨਾਲ।
[5]ਸਜੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਤੇ ਆਪ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਅਨੂਪਮ ਹੈ।
[6]ਤੇਜ।

ਕੁਛ ਅਖੇਰ ਕਰਿ ਘਰ ਕੋ ਆਏ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਮਗ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਗ ਲਾਏ ॥੭॥
ਉਦਤ ਮੁਦਤ[1] ਦਿਖਿ ਪੌਤ੍ਰ ਬਦਨ ਕੋ।
ਖਰੀ ਪੌਰ ਪਰ ਤਜਾਗ ਸਦਨ ਕੋ।
ਉਤਰੇ ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਘਰ ਬਰੇ।
ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਆਪਨੇ ਕਰੇ ॥੮॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕੇਤਿਕ ਦਿਵਸ ਬਿਤਾਏ।
ਖੇਲਤਿ ਮੇਲਿ ਬਾਤ ਸਮੁਦਾਏ।
ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਘੋਘਾ ਚਲਿ ਆਯਹੁ।
ਲੇ ਚਲਿਬੇ ਹਿਤ ਬਾਕ ਅਲਾਯਹੁ ॥੯॥
ਚਾਹਤਿ ਰਿਦੇ -ਅਵੱਗਜਾ ਹੋਈ।
ਸੇਵਾ ਕਰਿ ਬਖਸ਼ਾਵੌਂ ਸੋਈ-।
ਬਿਚਰਤਿ ਵਹਿਰ ਮਿਲਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ।
ਬੰਦਤਿ ਭਨਜੋਂ ਮਨੋਰਥ ਉਰ ਕੋ ॥੧੦॥
'ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਬਨੇ ਬਹੁ ਮੇਰੇ।
ਬਸਹੁ ਆਪ ਲਿਹੁ ਪੂਰਬ ਹੇਰੇ।
ਪਾਵਨ ਕਰਹੁ ਕਾਮਨਾ ਮੋਹੀ।
ਕਈ ਬਾਰ ਭਾਖਜੋ ਢਿਗ ਹੋਹੀ' ॥੧੧॥
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੋਂ ਕਰਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
'ਇਕ ਦਿਨ ਚਲੀਅਹਿ ਇਸੈ ਅਵਾਸ।'
'ਆਛੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਪਯਾਨਹੁਂ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਤਿਸ ਕਹੁ ਰਾਖਨ ਠਾਨਹੁਂ[2] ॥੧੨॥
ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮੇ।
ਭੋਰ ਜ਼ੀਨ ਹਯ ਪਾਇ ਭਿਰਾਮੇ।
ਮਿਸ ਅਖੇਰ ਕੇ ਚਢੇ ਗੁਸਾਈਂ।
ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਾਸ ਸਮੁਦਾਈ ॥੧੩॥
ਘੋਘੇ ਕੋ ਕਰਿ ਲੀਨ ਅਗਾਰੀ।
ਪਹੁਂਚਿ ਨਨੇੜੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰੀ।
ਹਯ ਪਰ ਚਢੇ ਖਰੇ ਤਹਿਂ ਥਿਏ।
ਬੰਦਤਿ ਨਰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਢਿਗ ਅਏ ॥੧੪॥

---

[1]ਅਨੰਦ ਉਦੇ ਹੋਇਆ, ਭਾਵ ਚਾਉ ਚੜ੍ਹਿਆ।
[2]ਰਖਣਾ ਕੀਤਾ।

ਇਕ ਨੇ ਹੋਇ ਸਮੀਪ ਬਤਾਈ।
'ਇਸ ਘੋਘੇ ਅਸ ਕੀਨਿ ਖੁਟਾਈ[1]।'
ਸੁਨਤਿ ਰਿਸੇ ਤਿਤ ਛਿਨ ਹਟਿ ਆਏ।
ਦਿਯੋ ਸ੍ਰਾਪ 'ਇਸ ਬੰਸ ਨਸਾਏ' ॥੧੫॥
ਮਗ ਚਲਿ ਪਹੁੰਚੇ ਨਗਰ ਅੰਬਾਲੇ।
ਤਿਸ ਤੇ ਦੱਖਨ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਚਾਲੇ।
ਜਬਹਿ ਬਰੋਬਰ ਪੁਰਿ ਕੀ ਆਏ।
ਪਤਿਸ਼ਾਹੀ ਉਪਬਨ[2] ਤਿਸ ਥਾਂਏ ॥੧੬॥
ਕਰਜੋ ਬਿਲੋਕਨਿ ਤਰੁਵਰ ਨੀਕੇ।
ਦੱਖਣ ਦਿਸ਼ਾ ਥਿਰੇ ਤਿਸ ਹੀਕੇ[3]।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਮਹਿਂ ਪਾਕੀ ਜਿਸ ਭੀਤ।
ਠਾਂਢੇ ਤਹਾਂ ਬਾਜ ਕਰ ਲੀਤਿ[4] ॥੧੭॥
ਤਾਮਾ[5] ਤਿਸੇ ਖੁਲਾਵਨਿ ਕਰੇ।
ਆਛੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਯਹੁ ਤਹਿਂ ਖਰੇ।
ਉਤਰੇ ਨਹੀਂ ਬਹੁਰ ਚਲਿ ਆਏ।
ਸੰਧਯਾ ਭਈ ਭਾਨੁ ਅਸਤਾਏ ॥੧੮॥
ਤਬਹਿ ਆਨਿ ਪਹੁੰਚੇ ਲਖਨੌਰ।
ਬਿਸਰਾਮੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
ਇਕ ਦਿਨ ਬਹੁਰ ਚਢੇ ਚਲਿ ਗਏ।
ਮ੍ਰਿਗਨ ਪਲਾਇ ਦੂਰ ਥਿਰ ਥਿਏ ॥੧੯॥
ਗ੍ਰਾਮ ਭੁਸਥਲੇ ਕੋ ਬਡ ਥੇਹ।
ਠਾਂਢੇ ਭਏ ਜਾਇ ਸੁਖ ਗ੍ਰੇਹ[6]।
ਕਿਤਕ ਸਮਾ ਜਬ ਖਰੇ ਬਿਤਾਯੋ।
ਲੂਖੀ[7] ਤੇ ਇਕ ਰੰਘੜ ਆਯੋ ॥੨੦॥
ਬਿਚਰਤਿ ਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੇ ਜਾਈ।
ਤਿਸ ਕੇ ਸੰਗਿ ਹੁਤੋ ਇਕ ਨਾਈ।

---

[1]ਭਾਵ ਘੋਘੇ ਦਾ ਖੋਟ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ।
[2]ਬਾਗ਼।
[3]ਤਿਸ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਦਖਣ ਪਾਸੇ ਇਸਥਿਤ ਹੋਏ।
[4]ਬਾਜ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਏ।
[5]ਬਾਜ਼ ਦਾ ਭੋਜਨ। [ਅ਼: ਤੁਅ਼ਮਹ = ਖਾਣਾ]
[6]ਸੁਖਾਂ ਦਾ ਘਰ ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ।
[7]ਨਾਮ ਪਿੰਡ।

ਗੁਰੂ ਪਛਾਨ ਆਨਿ ਪਗ ਨਯੋ[1]।
ਤਬ ਰੰਘਰ ਨ ਬੂਝਨਿ ਕਿਯੋ ॥੨੧॥
'ਕਿਸ ਕੋ ਬਾਲਿਕ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪੂ?
ਰਾਜਨ ਕੇ ਸਮਾਨ ਬਡ ਦਾਪੂ[2]।'
'ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੋ' ਭਾਖਯੋ ਨਾਈ।
'ਜਿਨ ਕੋ ਸਭਿ ਜਗ ਪੂਜਹਿ ਆਈ' ॥੨੨॥
ਸੁਨਿ ਰੰਘਰ ਕੇ ਸਿਦਕ ਬਿਸਾਲਾ।
ਬੰਦਨ ਹਿਤ ਆਯੋ ਤਤਕਾਲਾ।
ਤਰਕਸ਼ ਤੇ ਸਰ ਪੰਚ ਨਿਕਾਸੇ।
ਧਰ ਕਰਿ ਕਰ ਮਹਿਂ ਹੋਯਸਿ ਪਾਸੇ[3] ॥੨੩॥
ਗੁਰੁ ਆਗੇ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯਹੁ।
'ਬਸਤ ਰਹੋ' ਬਰ ਹੇਰਿ ਅਲਾਯਹੁ।
ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬੈਨ।
ਰੰਘਰ ਭਨੇ ਸਮੁਖ ਕਰਿ ਨੈਨ ॥੨੪॥
'ਖਰ ਸਰ ਨਿਰਮਲ ਲੇਹੁ ਉਪਾਇਨ।
ਪੁਨਹਿਂ ਸਪ੍ਰਸੌਂ ਕਰ ਸੋਂ ਪਾਇਨ।'
ਪਿਖਿ ਸ਼ਰਧਾ ਗਹਿ ਲੀਨੇ ਹਾਥ।
ਤਬ ਤਿਨ ਧਰਯੋ ਚਰਨ ਪਰ ਮਾਥ ॥੨੫॥
ਪੁਨ ਹਰਖਤਿ ਹੁਇ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਾ।
ਸਤਿਗੁਰ ਹਯ ਨਿਜ ਮਾਰਗ ਡਾਰਾ।
ਆਵਤਿ ਭੇ ਲਖਨੌਰ ਮਝਾਰਾ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕੀਨਿ ਸੁਖੁ ਧਾਰਾ ॥੨੬॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤਹਿਂ ਸਮੈਂ ਬਿਤਾਯੋ।
ਚਿਤਵਹਿਂ ਪਿਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਠਾਯੋ।
ਜੁਗ ਮਾਤਨ ਢਿਗ ਬੈਠ ਬਖਾਨੀ।
'ਕਿਮ ਚਲਬੇ ਕੀ ਮਸਲਤ ਠਾਨੀ? ॥੨੭॥
ਬਸਨ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਅਪਨਿ ਸਥਾਨਾ।
ਹੁਕਮ ਗੁਰਨ ਕਹੁ ਚਹਿਯਹਿ ਮਾਨਾ।
ਤਯਾਰੀ ਕਰਹੁ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਥਾਨੈ।

---

[1]ਨਿਵਿਆਂ।
[2]ਤੇਜ।
[3]ਨੇੜੇ ਹੋਇਆ।

ਇਤ ਬਸਬੋ ਅਬ ਨੀक ਨ ਜਾਨੈ ॥੨੮॥
ਸਤਿਗੁਰ ਕ੍ਰਿਤ ਮਹਿਂ ਚਿੰਤ ਨ ਕਾਈ।
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਮਹਿਂ ਸਮਰਥ ਸਭਿ ਥਾਂਈ।
ਤੁਰਕ ਨਿਕਟ ਜੇ ਚਹਤਿ ਨ ਜਾਨਾ।
ਤੌ ਤਿਸ ਕੋ ਬਲ ਚਲਤਿ ਮਹਾਨਾਂ[1] ॥੨੯॥
ਦੇਸ਼ ਮਵਾਸੇ ਜੰਗਲ ਆਦਿ।
ਤਿਹ ਠਾਂ ਹਮਰੇ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦਿ।
ਇਸ ਤੇ ਆਦਿਕ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ।
ਅਨੰਦ ਸਮੇਤ ਬਸਤ ਬਹੁ ਥਾਂਇ ॥੩੦॥
ਸੁਨੇ ਬਿੱਪ੍ਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਆਏ।
ਤਿਨ ਤੇ ਪਾਤੀ ਪਠਿ ਫੁਰਮਾਏ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ[2]।
ਪਹੁੰਚਿ ਮਿਲੇ ਸੁਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਏ[3] ॥੩੧॥
ਤਬ ਤੇ ਅਵਰੰਗ ਲਗੇ ਹਕਾਰਨਿ।
ਤੋਰਾ ਕਰਤਿ ਸ਼ਰਾ ਕੇ ਕਾਰਨ[4]।
ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਅਹਿਦੀ ਨਿਕਟ ਪਠਾਏ।
ਤਿਨਹੁਂ ਸੰਗ ਨਹਿਂ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਏ ॥੩੨॥
ਸੈਫਾਬਾਦ ਥਿਰੇ ਜਬ ਆਇ।
ਖੋਜਨ ਹਿਤ ਗਨ ਫੌਜ ਪਠਾਇ।
ਮਿਲਜੋ ਨ ਕੋਈ ਕਿਸ ਥਲ ਕਬੈ।
ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਤਜਾਗ ਆਪ ਗੇਤਬੈ ॥੩੩॥
ਜਾਇ ਆਗਰੇ ਸੂਚਨ ਹੇਤੁ[5]।
ਪਠੀ ਮੁੱਦ੍ਰਕਾ ਹੀਰਾ ਸ੍ਵੇਤ।
ਗਯੋ ਅਯਾਲੀ ਦਯੋ ਦੁਸ਼ਾਲਾ।
ਸੋ ਗਹਿ ਲੀਨਿ ਦੇਖਿ ਕੁਤਵਾਲਾ ॥੩੪॥
ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਉਪਬਨ ਆਇ ਬਤਾਵਤਿ ਭਯੋ।
ਤਿਹ ਤੇ ਲੇ ਸੰਗ ਦੁਰਗ ਉਤਾਰੇ।

---

[1]ਤਾਂ ਕਿਸ ਵਡੇ (ਬਲੀ) ਦਾ ਬਲ ਚਲਣਾ ਸੀ।
[2]ਭੇਜੇ (ਪੰਡਿਤ)।
[3]ਜਿਹੜੇ ਓਹ ਪਹੁੰਚਕੇ ਮਿਲੇ ਤੇ ਹਾਲ ਦਸਿਆ।
[4]ਹੁਕਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਾਵਣ ਲਈ।
[5](ਅਪਨੀ) ਖਬਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਗਰੇ ਜਾਕੇ........।

ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸ ਥਾਨ ਸਿਧਾਰੇ ॥੩੫॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਜੇ ਛੁਟਿ ਆਏ।
ਸਭਿ ਇੱਤਯਾਦਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਏ[1]।
ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਪ ਹੀ ਕੀਨਾ।
ਕੋ ਨ ਹਟਾਇ ਸਕਹਿ ਹਿਤ ਭੀਨਾ[2] ॥੩੬॥
ਕਰਹੁ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੀ ਤਬ ਤਯਾਰੀ।'
ਸੁਨਿ ਮਾਤਨ ਦ੍ਰਿਗ ਆਂਸੁਨ ਡਾਰੀ।
ਦੀਰਘ ਸ੍ਵਾਸ ਲੇਤਿ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
'ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਕਹਾਂ ਕਰਿ ਕਾਰੀ ॥੩੭॥
ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਬਿਨ ਭਨੇ ਪਯਾਨੇ।
ਸੰਕਟ ਮਹਿਂ ਕਰਿ ਸਭਿ ਗ਼ਲਤਾਨੇ[3]।
ਹਮ ਤੇ ਅਬ ਕੁਛ ਕਰਯੋ ਨ ਜਾਇ।
ਸੋਚਤਿ ਚਿਤ ਨਿਸ ਦਯੋਸ ਬਿਤਾਇ ॥੩੮॥
ਥਿਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਇਸ, ਲਖਹਿ ਨ ਕੋਈ।
ਕੇਤਿਕ ਸਮੈਂ ਬਿਤੀਤਨ ਹੋਈ।
ਅਬ ਲੌ ਤੁਮ ਕੁਛ ਭਏ ਨ ਸਯਾਨੇ।
ਹਮ ਕਯਾ ਕਹੈਂ ਕਰਹੁ ਜਿਮ ਜਾਨੇ ॥੩੯॥
ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਹੋਤਿ ਨ ਮਨ ਉਤਸ਼ਾਹੂ।
ਚਿੰਤਾਗਨਿ[4] ਜਾਰਤਿ ਉਰ ਮਾਂਹੂ।'
ਸੁਨਿ ਬੋਲੇ ਮਾਤਨ ਕੈ ਬੈਨ।
'ਗੁਰ ਕਰੁਨਾ ਤੇ ਹਮ ਕੋ ਭੈ ਨ ॥੪੦॥
ਮੋ ਤੇ ਛਪਯੋ ਜਾਇ ਕਿਤ ਨਾਂਹੀ।
ਕਬਿ ਲੌ ਬੈਠ ਰਹੌਂ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।
ਕਬ ਲੌ ਤਜਹਿਂ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਥਾਨਾ।
ਇਹਾਂ ਬਸਨ ਮਹਿਂ ਕੋ ਗੁਨ ਜਾਨਾ[5]? ॥੪੧॥
ਅਬ ਮੇਰੋ ਚਿਤ ਪਰਚਤਿ ਨਾਂਹੀ।
ਬਹੁਰ ਚਲਨ ਪਿਤ ਆਇਸੁ ਮਾਂਹੀਂ[6]।

---

[1]ਜੇਹੜੇ ਸਿੱਖ ਕੈਦੋਂ ਛੁਟ ਕੇ ਆਏ ਸਨ (ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਏ ਹਨ।
[2]ਪ੍ਰੇਮੀ। (ਅ) ਜਿਸ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਿੱਜੇ ਹਨ ਭਾਵ ਪ੍ਰਜਾ ਰਖ੍ਯਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ।
[3]ਭਾਵ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਪਾਕੇ।
[4]ਚਿੰਤਾ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ।
[5]ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ।
[6]ਫਿਰ (ਸਾਡਾ) ਚਲਣਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਆਗ੍ਯਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਮਾਤੁਲ ਸਭਿ ਸਮਾਜ ਲੇ ਆਯੋ।
ਬੈਠਨਿ ਇਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਨ ਭਾਯੋ' ॥੪੨॥
ਇਮ ਕਰਿ ਮਸਲਤ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਤਜਾਰੀ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।'
ਦਾਸ ਬ੍ਰਿੰਦ ਕੋ ਕਹਿ ਇਮ ਦਯੋ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਬਿਦਤ ਗਮਨ ਤਬ ਭਯੋ ॥੪੩॥
ਜੋ ਜਿਸ ਚਹਿਯਤਿ ਸੋ ਤਿਸ ਲੀਨਿ।
ਤਜਾਰੀ ਕੀ ਨਿਜ ਆਇਸੁ[1] ਦੀਨਿ।
ਸਭਿ ਵਾਹਨ ਦਾਨਾ ਤ੍ਰਿਣ ਚਾਰਿ[2]।
ਮਰਦਤਿ ਅੰਗਨ ਸਰਬ ਸੁਧਾਰਿ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਲਖਨੌਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਪੰਚਾਸਤਿ ਅੰਸੂ ॥੫੮॥

---
[1]ਆਪਣੀ ਆਗਜਾ।
[2]ਚਾਰਕੇ।

੫੯. [ਲਖਨੌਰੋਂ ਕੀਰਤਿ ਪੁਰਿ ਆਉਣਾ]

੫੮<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੦

ਦੋਹਰਾ: ਤਿਸ ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਿ,
ਦੁਖਤਿ ਮਾਤ ਲਖਿ ਦੋਇ।
ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਕੇ ਬਾਕ ਪੁਨ,
ਢਿਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਥਿਰ ਹੋਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: 'ਅਤਿ ਸਮਰੱਥ ਜੁਤਿ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ।
ਚਹਹਿਂ, ਸੁ ਰਚਹਿਂ ਨ ਲਗਹਿ ਅਵਾਰੇ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਜੁਤਿ ਸਭਿ ਤੁਰਕਾਨਹਿਂ।
ਏਕ ਬਾਕ ਤੇ ਤਤਛਿਨ ਹਾਨਹਿਂ ॥੨॥
ਗੁਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾਂ ਸੋ ਕਹੈਂ।
ਤਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਜੁ ਅਹੈਂ।
ਸਭਿ ਸਲਤਨ[1] ਕੋ ਕਰਹਿਂ ਬਿਨਾਸ਼।
ਹੋਹਿ ਏਕ ਹੀ ਜਿਨ ਹੁਤਾਸ[2] ॥੩॥
ਮਤੀਦਾਸ ਜਿਮ ਕਹ੍ਯੋ ਤਹਾਂ ਹੀ।
ਸੋ ਭੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਕੈ ਨਾਂਹੀ[3]।
ਸਿਖ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ[4] ਤੇ ਜੋ ਆਏ।
ਹੁਤੇ ਨਿਕਟ ਤਿਨ ਸਕਲ ਬਤਾਏ ॥੪॥
ਬਰਜ੍ਯੋ ਗੁਰਨ, ਸ਼ਕਤਿ ਸਭਿ ਲੀਨਿ।
ਤਿਸ ਕੋ ਤੁਰਕਨ ਪੁਨ ਹਨਿ ਦੀਨਿ[5]।
ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਆਪਨੋ ਜਾਨਾ।
ਦੋਸ਼ ਦੇਨ ਹਿਤ ਕੀਨਿ ਬਹਾਨਾ ॥੫॥
ਮਹਿਂਮਾ ਤਿਨ ਕੀ ਤੁਮ ਸਭਿ ਜਾਨਹੁਂ।
ਕ੍ਯੋਂ ਸੰਕਟ ਚਿੰਤਾ ਜੁਤਿ ਠਾਨਹੁਂ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਸਿਖ ਤਹਾਂ ਪਠਾਵਹੁਂ[6]।
ਆਪ ਆਨੰਦ ਪੁਰਿ ਓਰ ਸਿਧਾਵਹੁ ॥੬॥
ਸੁਨਿ ਪਿਤ ਕੇ ਸਭਿ ਰੀਤਿ ਸੰਦੇਸੇ।

---

[1]ਰਾਜ ਨੂੰ।
[2]ਇਕ ਹੀ (ਦਾਸ) ਅਗਨੀ ਵਤ (ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ) ਸਮਝੋ।
[3]ਸੁਣੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
[4]ਕੈਦਖਾਨਾ।
[5]ਫਿਰ ਉਸ (ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ) ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।
[6]ਭਾਵ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜੋ।

ਆਨ ਸੁਨਾਵਹਿ ਭਾਖਹਿਂ ਜੈਸੇ[1]।
ਸਗਰੋ ਉਰ ਆਸ਼ੈ ਤਿਨ ਕਹੈ[2]।
ਸਕਲ ਸ਼ਕਤਿ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਅਹੈਂ' ॥੭॥
ਸੁਨਤਿ ਨਾਨਕੀ ਪੁਨਹਿਂ ਬਖਾਨੀ।
'ਪਠਹੁ ਦਾਸ ਇਹ ਨੀਕੇ ਜਾਨੀ।
ਸੁਧ ਲੇ ਕਰਿ ਤੂਰਨ ਚਲਿ ਆਵੈ।
ਕਹਾਂ ਕਰਨਿ ਤਿਨ ਕੈ ਮਨ ਭਾਵੈ' ॥੮॥
ਅਸ ਮਸਲਤ ਕਰਿ ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮੇ।
ਉਠੇ ਬਹੁਰ ਜਬ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਮੇ[3]।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਤਤਕਾਲਾ।
ਕਰਵਾਇਸ ਤਜਾਰੀ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ[4] ॥੯॥
ਏਕ ਸਿੱਖ ਪਠਿ ਦਿੱਲੀ ਓਰ।
'ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਬੰਦਹੁ ਕਰ ਜੋਰਿ।
ਕਹਿ ਕਰਿ ਪਾਤੀ ਕੋ ਲਿਖਵਾਇ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਆਇ ॥੧੦॥
ਮਾਤ ਕਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਭਿ ਕਹੀਅਹਿ।
ਅਪਰ ਸੁਨਾਵਹੁ ਜਿਸ ਬਿਧਿ ਲਹੀਅਹਿ[5]।'
ਸੁਨਿ ਸੰਦੇਸ਼ ਕੋ ਸਿਖ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।
ਮਾਰਗ ਦੂਰ ਕਰਤਿ ਨਿਤ ਪਜਾਨਾ ॥੧੧॥
ਇਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਤਿ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਜਾਨਿ ਮਹੂਰਤ ਭਲੋ ਬਿਸਾਲ।
ਹੁਤੋ ਖੜਗ ਖਰ ਨਿਰਮਲ ਧਾਰਾ।
ਕੁਛਕ ਅਲਪ[6] ਲੇ ਨਿਜ ਕਰ ਧਾਰਾ ॥੧੨॥
ਨੌ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਸਿਮਰਨਿ ਕਰਿ ਕੈ।
'ਬਨਹੁ ਸਹਾਇ' ਧਜਾਨ ਉਰ ਧਰਿਕੈ।
'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਹਿ ਗਰ ਮਹਿਂ ਪਾਵਾ।

---

[1]ਜਿਵੇਂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕਹਿਣਗੇ ਤਿਵੇਂ ਆਣ ਸੁਣਾਵੇਗਾ (ਉਹ ਸਿੱਖ)।
[2]ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਆ ਕਹੇਗਾ।
[3]ਜਦ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹੀ।
[4]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
(ਅ) ਮਾਮਾ ਜੀ ਨੇ।
[5]ਦੇਖਕੇ ਚਲੇ ਹੋ।
[6]ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ (ਖੜਗ)।

ਪਟ ਲਪੇਟਿ ਕਟ ਕਸੀ ਸੁਹਾਵਾ[1] ॥੧੩॥
ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਿ ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਵਾ।
ਜਿਸ ਪਰ ਜ਼ੀਨ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਛਾਵਾ।
ਉਠ ਕਰਿ ਆਪ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਿ ਕੈ।
ਬੰਦਨ ਠਾਨਿ ਬਾਗ ਕਰ ਧਰਿ ਕੈ[2] ॥੧੪॥
ਭਏ ਅਰੂਢ ਸੁ ਚਲਬੇ ਕਾਰਨ।
ਕਰਜੋ ਸਮੀਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹਕਾਰਨ।
ਅਪਰ ਦਾਸ ਲੇ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਾਰਗ ਗਮਨ ਕਰੈਂ ਤਜਿ ਥਾਏ ॥੧੫॥
ਕਿਤਕ ਤਜਾਗਿ ਨਰ ਮਾਤਾ ਪਾਸ।
'ਆਨਿ ਸੰਭਾਰਹੁ ਵਸਤੂ ਰਾਸ।
ਸਜੰਦਨ ਸੰਗ ਚਲੇ ਸਭਿ ਆਵਹੁ।
ਤਜਾਰੀ ਠਾਨਹੁਂ ਨਹਿਂ ਬਿਲਮਾਵਹੁ' ॥੧੬॥
ਇਮ ਕਹਿ ਚਲੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਓਰ।
ਦੇਖਨ ਕੀ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਬਹੁ ਲੋਰ।
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਨ ਕਰਤੇ ਜਾਤਿ।
ਕਹੂੰ ਅਖੇਰ ਖੇਲ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ॥੧੭॥
ਕਿਸ ਥਲ ਤਰਲ ਤੁਰੰਗ ਕੁਦਾਵੈਂ[3]।
ਸਮ ਸਥਾਨ ਪਿਖਿ ਕਹੂੰ ਪਲਾਵੈਂ।
ਬੋਲਹਿ ਬਹੁ ਮਾਤੁਲ ਕੇ ਸਾਥ।
ਕਹੂੰ ਬਾਜ ਕੋ ਛੋਰਹਿਂ ਨਾਥ ॥੧੮॥
ਜੇਠਾ ਆਦਿ ਜਿ ਨਰ ਲਖਨੌਰ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਹਟਿ ਗੇ ਨਿਜ ਠੌਰ।
ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਇ।
ਸਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇਵਾ ਜਿਸ ਜੋਇ ॥੧੯॥
'ਸੁਖ ਸੋਂ ਬਸਹੁ ਵਧਹਿ ਪਰਵਾਰ।
ਦੂਧ ਪੂਤ ਹੁਇ ਸਦਨ ਮਝਾਰ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਸਭਿ ਕੋ ਬਰ ਦੈ ਕੈ।
ਸਜੰਦਨ ਪਰ ਆਰੂਢਨ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ॥੨੦॥

---
[1]ਬਸਤ੍ਰ ਲਕ ਨਾਲ ਲਪੇਟ ਕੇ (ਖੜਗ) ਕਸਿਆ ਸ਼ੋਭਦਾ ਹੈ।
[2]ਵਾਗ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜਕੇ।
[3]ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਘੋੜਾ ਤ੍ਰਿਖਾ ਕਰਕੇ ਕੁਦਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਨਰ ਨਾਰਿਨਿ ਗਨ ਨਮੋ ਕਰੰਤੇ।
ਬिछਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨੈਨ ਜਲਵੰਤੇ।
ਦੈ ਧੀਰਜ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕ ਉਚਾਰੇ।
ਰਥ ਪ੍ਰਸਥਾਨੀ ਪੰਥ ਮਝਾਰੇ ॥੨੧॥
ਅਪਰ ਵਸਤੁ ਸਭਿ ਦਾਸ ਸੰਭਾਰੀ।
ਗਮਨੇ ਲੈ ਲੈ ਗੁਰੂ ਪਿਛਾਰੀ।
ਚਲੇ ਜਾਮ ਜੁਗ ਮਾਰਗ ਬਿਖੈ।
ਭਾਨੁ ਢਰਜੋ ਜਬ ਲੋਚਨ ਪਿਖੈ ॥੨੨॥
ਡੇਰਾ ਕਰਜੋ ਥਾਨ ਸ਼ੁਭ ਹੇਰਾ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਅਨਵਾਇ ਘਨੇਰਾ।
ਸਭਿ ਬਹੀਰ ਆਯਹੁ ਤਿਹ ਮਿਲੇ।
ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਬਿਸਰਾਮੈ ਭਲੇ ॥੨੩॥
ਸੁਪਤ ਜਥਾ ਸੁਖ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ।
ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਤਜਾਰੀ ਕਰਿਵਾਈ।
ਤਬ ਅਰੂਢ ਕਰਿ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ।
ਕਰਤਿ ਅਖੇਰ ਜਾਤਿ ਮੁਦ ਮਾਨੇ ॥੨੪॥
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਮਗ ਚਲੇ।
ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਤਿ ਬਿਲਸਤਿ ਭਲੇ।
ਗਮਨੇ ਜਹਿਂ ਸੰਗ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਿਲਹਿਂ ਸਿੱਖ ਜਹਿਂ ਜਹਿਂ ਸੁਨ ਪਾਏ ॥੨੫॥
ਅਰਪਿ ਅਕੋਰਨ ਸੇਵਨ ਠਾਨਹਿਂ।
ਖਾਨ ਪਾਨ ਤ੍ਰਿਣ ਦਾਨਾ ਆਨਹਿਂ।
ਨਮੋ ਚਰਨ ਕਰਿ ਪਿਖਹਿਂ ਸਰੂਪ।
ਦਿਪਹਿ ਤੇਜ ਬਡ ਭੂਪਨ ਭੂਪ ॥੨੬॥
ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ ਕੀ ਸੂਰਤਿ ਰੂਰੀ।
ਗੁਨ ਚਾਤੁਰਤਾਦਿਕ ਬਰ ਪੂਰੀ।
ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਲਗਿ ਦੇਖਤਿ ਰਹੈਂ।
ਉਠਜੋ ਨ ਜਾਇ ਉਠਨ ਉਰ ਚਹੈਂ ॥੨੭॥
ਨੀਠ ਨੀਠ ਕਰਿ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰਹਿਂ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਮਿਲਹਿਂ ਉਚਾਰਹਿਂ।
'ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਬਰ ਉਚਿਤ ਬਡੇਰਾ।

ਸੁਤ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇਰਾ[੧] ॥੨੮॥
ਜਿਨ ਮਹੁਂ ਲੱਛਨ ਜਥਾ ਪਿਤਾਮਾ।
ਹਤੇ ਸ਼ੱਤ੍ਰੁ ਘਾਲਜੋ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ।
ਦਿੱਲੀ ਪਤਿ ਸਗਰੇ ਜਗ ਸ਼ਾਹੂ।
ਪਾਇ ਪਰਾਜੈ ਭੈ ਉਰ ਮਾਂਹੂ ॥੨੯॥
ਅਪਰਨ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਕੋ ਕਹੈ।
ਬਡੇ ਬਹਾਦੁਰ ਸਭਿ ਨਰ ਲਹੈਂ।
ਤਿਨ ਸਮ[੨] ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਇਨਹੁਂ ਕੀ ਹੇਰੀ।
ਬਾਲ ਆਰਬਲ ਬਿਖੈ ਬਡੇਰੀ' ॥੩੦॥
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਮਗ ਕੇ ਪੁਰਿ ਗ੍ਰਾਮੂ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਰਖਹਿਂ ਅਭਿਰਾਮੂ।
ਉਲੰਘਿ ਗਏ ਰੋਪਰ ਪੁਰਿ ਚਾਲਤਿ[੩]।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਜਲਾਲਪ ਡਾਲਤਿ[੪] ॥੩੧॥
ਪ੍ਰਥਮ ਗਈ ਸੁਧ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਮੈਂ।
ਸੁਨਤਿ ਪ੍ਰਮੋਦ[੫] ਨਾਰਿ ਨਰ ਉਰ ਮੈਂ।
ਸੂਰਜ ਮਲ ਕੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਦੋਇ।
ਨਿਕਸੇ ਲੇਨਿ ਅਗਾਊ ਹੋਇ ॥੩੨॥
ਗ਼ਨੀ ਗ਼ਰੀਬ ਅਪਰ ਨਰ ਸਾਰੇ।
ਨਿਕਸੇ ਸੰਗ ਜੁਗਮ ਪਰਵਾਰੇ[੬]।
ਵਹਿਰ ਦੂਰ ਆਏ ਹਿਤ ਆਦਰ।
ਲਖਿ ਨੰਦਨ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥੩੩॥
ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਸਰਬ ਹੀ ਮਿਲੇ।
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਦੁਹਿ ਦਿਸ਼ਿ ਭਲੇ।
ਕਹਤਿ ਬਤਕ[੭] ਅੰਤਰ ਲੇ ਗਏ।
ਡੇਰਾ ਕਰਨਿ ਉਤਾਰਤਿ ਭਏ ॥੩੪॥
ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ੇ।

---

[੧]ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤ੍ਰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਗਤ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਵਡੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹਨ।
[੨]ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਮ।
[੩](ਐਉਂ) ਚਲਦਿਆਂ ਰੋਪੜ ਪੁਰ ਨੂੰ ਬੀ ਲੰਘ ਗਏ।
[੪]ਮਜਲ ਅਲਪ = ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮਜਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।
[੫]ਖੁਸ਼ੀ।
[੬]ਦੋਨਹੁਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਸਹਿਤ।
[੭]ਗਲਾਂ ਕਰਦੇ।

ਡਸਜੋ ਪ੍ਰਯੰਕ[1] ਪੀਠ ਪਰ ਬੈਸੇ।
ਸਤਿਗੁਰੂ ਬੂਝਨਿ ਲਗੇ ਤਦਾਈ।
'ਦੇਹੁ ਆਪਨੇ ਨਾਮ ਬਤਾਈ ॥੩੫॥
ਹਮ ਸਮ ਬਾਲ ਬੈਸ, ਮਿਲ ਖੇਲਹਿਂ।
ਰਾਖਹਿਂ ਨਿਕਟਿ, ਮੇਲ ਨਿਜ ਮੇਲਹਿਂ[2]।'
ਸੁਨਤਿ ਮੇਵੜੇ ਬਿਦਤ ਬਤਾਏ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਮਲ ਤੁਮਰੇ ਤਾਏ ॥੩੬॥
ਤਿਨ ਕੇ ਦ੍ਵੈ ਪੌਤ੍ਰੇ ਸ਼ੁਭ ਏਹੀ।
ਗਏ ਅਬਹਿ ਬੈਕੁੰਠ ਤਜਿ ਦੇਹੀ।
ਨਾਮ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਇਹ ਜੇਠੇ।
ਸ਼ਜਾਮਦਾਸ ਲਘੁ ਜੋ ਢਿਗ ਬੈਠੇ ॥੩੭॥
ਰਹੈਂ ਅਲੰਬ ਤੁਮਾਰੇ ਅਬੈ[3]।
ਏਕ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਤਤਿ ਸਬੈ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਬੋਲੇ ਬਹੁ ਬਾਤ।
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚੀ ਜੁਗ ਮਾਤ ॥੩੮॥
ਸੂਰਜ ਮਲ ਘਰਨੀ ਤਬਿ ਆਈ।
ਸਾਦਰ ਸਜੰਦਨ ਤੇ ਉਤਰਾਈ।
ਗਰ ਸੋਂ ਮਿਲੀ ਜਿਠਾਨਿ ਦਿਰਾਨੀ*।
ਗੁਜਰੀ ਵਾਂ ਕੇ ਪਗ ਲਪਟਾਨੀ* ॥੩੯॥
ਘਰ ਅੰਤਰ ਲੇ ਜਾਇ ਬਿਠਾਈ।
ਮਸਤਕ ਟੇਕਤਿ ਆਨੰਦ ਪਾਈ।
ਅਪਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਖਾਨੌਂ ਕਹਾਂ।
ਸੇਵਾ ਕਰਤਿ ਭਏ ਸਭਿ ਮਹਾਂ ॥੪੦॥
ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਵਧਾਵਨਿ ਕੀਨਿ।
ਚਿਰ ਬਿਛਰੇ ਮਿਲਿ ਕੈ ਸੁਖ ਲੀਨਿ।
ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਹਾਰ ਕਰਾਏ।
ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਕਹਿ ਕਰਿ ਅਚਵਾਏ ॥੪੧॥
ਜਥਾ ਜੋਗ ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਪਰਵਾਰੂ।

---

[1]ਡੱਠੇ ਪਲੰਘ ਦੀ।
[2]ਆਪਣੇ ਮੇਲੀ ਮਿਲਾਕੇ।
[3]ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਹਨ।
*ਪਾ:-ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਹੁਇ ਰਿਦੇ ਮਝਾਰੀ। ਕਹਤਿ 'ਆਜ ਕੇ ਦਿਨ ਬਲਿਹਾਰੀ।'

ਬਡ ਗੁਰ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਰਿਦੇ ਖਭਾਰੂ[1]।
'ਗਏ ਆਪ ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਪਾਸ।
ਕਰਜੋ ਚਹੈਂ ਛਿਤ ਦੁਸ਼ਟ ਬਿਨਾਸ[2]' ॥੪੨॥
ਕਰੇ ਫਿਕਰ ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਘਨੇਰੇ।
ਸੁਪਤ ਜਥਾਸੁਖ ਨਿਸ ਬਡ ਹੇਰੇ[3]।
ਜਾਗੇ ਜਬਿ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਹ੍ਵੈ ਆਈ।
ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨ ਠਾਨਿ ਗੋਸਾਈਂ ॥੪੩॥
ਚਹਜੋ ਚਢਨ ਜਬਿ ਸਭਿ ਮਿਲਿ ਆਏ।
'ਆਜ ਨ ਜਾਨ ਦੇਹਿਂ ਅਗਵਾਏ।
ਬਾਸ ਕਰਹੁ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ ਨਿਹਾਰਹੁ।
ਅਪਨਿ ਬਡਿਨਿ ਕੀ ਪੁਰੀ ਬਿਚਾਰਹੁ ॥੪੪॥
ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਰਾਇ ਬਾਗ਼ ਲਗਵਾਵਯੁ।
ਨਾਨਾ ਰੀਤਿ ਸਾਥ ਸੁਧਰਾਯਹੁ।
ਕਰਹੁ ਬਿਲੋਕਨਿ ਆਨੰਦ ਦੇਹੈ।
ਤਰੁਵਰੁ ਸਫਲ ਫੂਲ ਬਿਕਸੇ ਹੈਂ ॥੪੫॥
ਗੁਰੂ ਪਿਤਾਮਾ ਕੋ ਸ਼ੁਭ ਥਾਨ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਹੁ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਤੁਮਰੋ ਤਾਯਾ।
ਗਿਰ ਪਰ ਊਚੇ ਥਾਨ ਸੁਹਾਯਾ[4] ॥੪੬॥
ਸਭਿ ਥਲ ਹੈਂ ਅਵਲੋਕਨ ਜੋਗ।
ਤੁਮਹਿਂ ਪਿਖਹਿਂ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਲੋਗ।'
ਇੱਤਜਾਦਿਕ ਕਹਿ ਕਰਿ ਮ੍ਰਿਦੁ, ਸਾਦਰ।
ਰਾਖੇ ਸੁਤ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥੪੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਕੀਰਤਪੁਰ ਆਗਵਨ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਊਨਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੫੯॥

---

[1]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਵਲੋਂ ਲੋਭ ਹੋਯਾ।
[2]ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।
[3]ਰਾਤ ਬਹੁਤੀ ਗਈ ਵੇਖਕੇ।
[4](ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ) ਅਸਥਾਨ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉਪਰ ਸ਼ੋਭ ਰਿਹਾ ਹੈ।

੬੦. [ਕੀਰਤਪੁਰ ਬਾਗ਼ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਕੂਚ]

੫੯<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੧

ਦੋਹਰਾ: ਕਰਿ ਮੁਕਾਮ[1] ਨਿਜ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਕਰਿਵਾਇ।
ਚਲੇ ਬਿਲੋਕਨ ਬਾਗ਼ ਕੋ ਸਗਰੇ ਸੰਗ ਲਵਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਭਏ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਅਸ਼ੇਸ਼[2] ਨਿਹਾਰਾ।
ਆਰੂ ਅਰੁ ਅਮਰੂਦ, ਅਨਾਰਾ।
ਖਰੇ ਰਸਾਲ ਬਿਸਾਲ ਉਚੇਰੇ।
ਫਲੇ ਫਾਸਲੇ ਫਲ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥੨॥
ਬਦਰੀ ਤਰੁ ਕਦਲੀਨ[3] ਬਗੀਚੇ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਾਰੀ ਬਰ ਸੀਂਚੇ[4]।
ਰਾਇਬੇਲ, ਚੰਪਕ, ਚੰਬੇਲੀ।
ਫੈਲੀ ਮਹਿਕਤਿ ਗੰਧਿ ਸੁਹੇਲੀ ॥੩॥
ਖਿਰਜੋ ਕੇਵਰਾ, ਹਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ[5]।
ਸੇਵ ਮਾਲਤੀ, ਗਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ।
ਗੇਂਦਾ, ਕਲਗਾ[6], ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਧੂਪ[7]।
ਖਿਰਨੀ, ਜਾਮਨ ਖਰੀ ਅਨੂਪ ॥੪॥
ਨਿੰਬੂ, ਨੌਰੰਗੀ, ਅੰਗੂਰ।
ਸੰਗਤਰੇ ਸੁੰਦਰ ਰਸ ਪੂਰ।
ਕਠਲ[8] ਬਢਲ[9], ਬਟ[10], ਪੀਪਰ ਖਰੇ।
ਪੰਕਤਿ ਕਰੀ ਸੁਹਾਵਤਿ ਖਰੇ ॥੫॥
ਰਚੇ ਸਥੰਡਲ[11] ਰੌਸ[12] ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਸਭਿਨਿ ਮਹਿਂ ਚਾਲਾ।

---

[1]ਡੇਰਾ ਕਰਕੇ।
[2]ਸਾਰਾ (ਬਾਗ਼)।
[3]ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ।
[4]ਵਾਰ ਵਾਰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਲ ਨਾਲ ਸਿੰਜੇ ਹੋਏ।
[5]ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੁਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਬੂਟਾ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਸੰਤੀ ਰੰਗ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।
[6]ਕੁਕੜ ਦੀ ਕਲਗੀ ਵਰਗੇ ਫੁਲ ਵਾਲਾ ਪੇੜ, ਗਨਾਰ ਦੀ ਇਕ ਕਿਸਮ ਜਿਸ ਦੇ ਬੀਜ ਭੁੰਨਕੇ ਵਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰੰਡੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[7]ਗੁਲ ਦੁਪਹਿਰੀ।
[8]ਕਟਹਰ। ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੱਚਾ ਰਿੰਨ੍ਹਦੇ, ਪੱਕੇ ਐਵੇਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
[9]ਢੇਉ, ਕਚੇ ਦਾ ਆਚਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪੱਕੇ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ।
[10]ਬੋਹੜ।
[11]ਥੜੇ।
[12]ਬਾਗੀ ਸੜਕਾਂ [ਫਾ: ਰਵਸ਼]

ਬਿਚਰਤਿ ਸਤਿਗੁਰ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਮਾਲੀ ਰਚਿ ਡਾਲੀ ਕੋ ਲਯਾਏ ॥੬॥
ਧਨ ਗਨ ਦੇ ਕਰਿ ਸਕਲ ਬਿਲੋਕਾ।
ਛਾਯਾ ਸਘਨ ਤੇਜ ਰਵਿ ਰੋਕਾ[1]।
ਕਰਯੋ ਸਰਾਹਨਿ ਇਤ ਉਤ ਹੇਰਿ।
ਗਮਨੇ ਥਾਨ ਪਿਤਾਮੇ ਫੇਰ ॥੭॥
ਤਬਿ ਲੌਂ ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਸਮੁਦਾਇ।
ਆਨਯੋ ਲੋਕਨ ਸੀਸ ਉਠਾਇ।
ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖਿ ਥਾਨ ਕੋ ਨਿਮੇ।
ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਅਰਪ ਤਿਹ ਸਮੇ ॥੮॥
ਬੰਟਯੋ ਸਕਲ ਨਰਨ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਅਨੰਦ ਸਮੇਤ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੁਇ ਖਾਂਹੀ।
ਸਭਿ ਸਥਾਨ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ।
ਬਹੁਰ ਗਮਨ ਕਰਿ ਗਿਰ ਸਿਰ[2] ਚਰੇ ॥੯॥
ਤਾਏ ਕੋ ਥਲ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰਾ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਥਿਰ ਹ੍ਵੈ ਤਿਸ ਬਾਰਾ।
ਦਿਨ ਬਹੁ ਚਢਯੋ ਸੁ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਆਏ।
ਅਚਵਿ ਅਹਾਰ ਸ੍ਵਾਦ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ ॥੧੦॥
ਅਪਰ ਸਥਲ ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਸ਼ੁਭ ਜੇਈ।
ਅਵਿਲੋਕੇ ਫਿਰ ਕਰਿ ਸਭਿ ਤੇਈ।
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਬਾਤਨਿ ਕਰਤੇ।
ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਦਿਖਰਾਵਤਿ ਫਿਰਤੇ ॥੧੧॥
ਸਭਿ ਦਿਨ ਚਾਵ ਸਮੇਤ ਬਿਤਾਯੋ।
ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਿ ਸਭਿ ਪੁਰਿ ਹਰਖਾਯੋ।
ਨਿਸ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰਯੋ ਸਭਿ ਕਾਹੂੰ[3]।
ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਪਿਖਿ ਘਰ ਘਰ ਮਾਂਹੂ ॥੧੨॥
ਭਈ ਭੋਰ ਪ੍ਰਭੁ ਸੌਚ ਸ਼ਨਾਨੇ।
'ਤਯਾਰੀ ਕੀਜਹਿ' ਬਾਕ ਬਖਾਨੇ।
ਤਤਛਿਨ ਜ਼ੀਨ ਡਾਰਿ ਹਯ ਲਯਾਯੋ।

---
[1]ਭਾਵ ਧੁੱਪ ਰੋਕੀ ਹੋਈ।
[2]ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੇ।
[3]ਸਭ ਕਿਸੇ ਨੇ।

ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਗੁਰੁ ਨਿਕਟ ਜਨਾਯੋ ॥੧੩॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਆਇ ਤੁਰੰਗਮ ਚਢੇ।
ਨਿਜ ਪੁਰਿ ਪਿਖਨਿ ਅਨੰਦ ਮਨ ਬਢੇ।
ਚਢਿ ਕਰਿ ਮਾਤੁਲ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।
ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਬ੍ਰਿੰਦ ਹ੍ਵੈ ਨਾਲ ॥੧੪॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਦੋਇ।
ਚਢਿ ਸਜੰਦਨ ਪਰ ਗਮਨੀ ਸੋਇ।
ਸੁਨਤਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਨਰਨਿ ਅਨੰਦ।
ਮਿਲਿ ਇਕ ਥਲ ਹਿਤ ਪਿਖਨਿ ਮੁਕੰਦ ॥੧੫॥
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਅਰਪਨ ਕਾਰਨ।
ਪੁਰਿ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੀਨਿ ਪਧਾਰਨ।
ਆਗੇ ਗਮਨੇ ਕੇਤਿਕ ਦੂਰ।
ਖਰੇ ਪ੍ਰਤੀਖਤਿ ਆਇੰ ਹਦੂਰ ॥੧੬॥
ਬੈਠੇ ਉਠਿ ਉਠਿ ਦੇਖਨਿ ਕਰੇ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਸਭਿ ਉਰ ਧਰੇ।
ਕੀਰਤਿਪੁਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਿਧਾਰੇ।
ਪਹੁੰਚਿ ਸਤੱਦ੍ਰਵ ਕੇਰ ਕਿਨਾਰੇ ॥੧੭॥
ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਹੇਰਿ ਹਰਖਾਏ।
ਸਿੰਧ ਗਾਮਨੀ ਸਦਾ ਬਹਾਏ[1]।
ਆਵਤਿ ਦੇਖਿ ਦੂਰ ਅਸਵਾਰੀ।
ਮੁਦਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਨਰ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ ॥੧੮॥
ਅਧਿਕ ਉਮਾਹਿਤ ਪਹੁੰਚੇ ਆਈ।
ਬਾਲ ਬੈਸ ਅਵਿਲੋਕ ਗੁਸਾਈ।
ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪਾਏ ॥੧੯॥
ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਭਿ ਸੋਂ ਗੁਰ ਕਰੇ।
'ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਪ ਕੀ ਹਮ ਸੁਖ ਧਰੇ।'
ਬਿੱਪ੍ਰ ਬਨਿਕ ਤੇ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ।
ਮਿਲੇ ਅਨੰਦਤਿ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੇ ॥੨੦॥
ਸਭਿ ਕੋ ਲੇ ਕਰਿ ਅਪਨੇ ਸਾਥ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਗਮਨੇ ਮਗ ਨਾਥ।

---
[1]ਸਮੁੰਦਰ ਵਲ ਜਾਣ ਲਈ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਸਦਾ ਵਗਦੀ ਸੀ।

ਬੂਝਤਿ ਸਕਲ ਬਾਰਤਾ ਜਾਤੇ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਨਰ ਕਹਿਂ ਬਹੁ ਭਾਂਤੇ ॥੨੧॥
ਇਕ ਦਿਸ਼ਿ ਦਿਖਤਿ ਗਿਰਨ ਕੀ ਧਾਰਾ[੧]।
ਦਿਸ਼ਾ ਦੂਸਰੀ ਸਤੁਦ੍ਰਵ ਧਾਰਾ[੨]।
ਪਹੁੰਚੇ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਹਿਂ ਜਾਈ।
ਗਿਰਜਾ[੩] ਕੋ ਗਿਰ ਦਯੋ ਦਿਖਾਈ ॥੨੨॥
ਸ਼ਾਰਤ ਕਰ ਕੀ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ[੪]।
'ਇਹ ਨੈਣਾਦੇਵੀ ਜਨ ਪਾਲ[੫]।
ਸਭਿ ਤੇ ਊਚੋ ਸੈਲ ਬਿਸਾਲ।
ਕਰਹਿ ਬਾਸ ਦਾਤੀ ਬਰ ਜਾਲ[੬]' ॥੨੩॥
ਸੁਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਬਾਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ[੭]।
ਦੇਖਤਿ ਨਮੋ ਕਰੀ ਤਤਕਾਲਾ[*]।
ਚਹੁੰ ਦਿਸ਼ਿ ਆਨੰਦਪੁਰਿ ਕੀ ਅਵਨੀ।
ਕੀਨਿ ਬਿਲੋਕਨ ਨੀਕੇ ਰਵਨੀ ॥੨੪॥
ਹਰਿਤ ਦੂਰਬਾ ਜਲ ਸਰਵਾਈ[੮]।
ਤਰੁਵਰੁ ਖਰੇ ਹਰੇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਚਾਰਹੁੰ ਕੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦਹਿ ਦਾਇਕ[੯]।
ਦੇਖਤਿ ਧਰਯੋ ਹਰਖ ਜਗ ਨਾਇਕ ॥੨੫॥
ਜਹਾਂ ਸਦਨ ਬਡ ਗੁਰੂ ਚਿਨਾਏ।

---

[੧]ਭਾਵ ਪਹਾੜ ਸ਼੍ਰੇਣੀ।
[੨]ਪ੍ਰਵਾਹ।
[੩]ਭਾਵ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ।
[੪]ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਨੇ।
[੫]ਦਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੀ।
[੬]ਸਾਰੇ ਵਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤੀ ਵਸਦੀ ਹੈ।
[੭]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
[*]ਇਹ ਗਲ ਖੋਜ ਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨੈਣਾਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਇਥੇ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜੱਗ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੈਰੋਂ ਨਾਮੇ ਸਿਖ ਨੇ ਇਕ ਦੇਵੀ ਦਾ ਨੱਕ ਕੱਟਿਆ ਦਬਿਸਤਾਨ ਮਜ਼ਾਹਬ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੁਣਕੇ ਮੁਸਕ੍ਰਾ ਛਡਿਆ ਸੀ। ਅਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪੋ ਦੂਰੋਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਦੱਸੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਯਾ ਇਹ ਲੇਖ ਆਖੇਪਕ ਹਨ ਯਾ ਰਜਾਸਤ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਦਬਾਉ ਕਰਕੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪ ਬੁਤ ਸ਼ਿਕਨ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁਤਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਅਗੇ ਕਦ ਝੁਕ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਜਨਮਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਦੇਵੀ ਝਾੜੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਲਿਖੀ ਹੈ।
[੮]ਜਲ ਦੀ ਸਿਲਾਬ ਨਾਲ ਘਾਹ ਹਰਾ ਹੈ।
[੯]ਆਨੰਦ ਦਾਇਕ।

ਉਤਰੇ ਤਬਹਿ ਥਿਰੇ ਤਿਸ ਥਾਏ।
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਗੁਜਰੀ ਆਈ।
ਸਜੰਦਨ ਉਤਰਿ ਸਦਨ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਾਈ ॥੨੬॥
ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਮਾਜ ਲੇ ਆਏ।
ਅੰਤਰ ਧਰਿ ਸੰਭਾਰ ਸਮੁਦਾਏ।
ਚਾਵਰੁ ਚੂਨ ਸਿਤਾ ਘ੍ਰਿਤ ਲਜਾਏ।
ਲਾਗੇ ਕਰਨਿ ਦੇਗ ਮਨ ਭਾਏ ॥੨੭॥
ਪੰਚਾਂਮ੍ਰਿਤ ਘਨੋ ਕਰਿਵਾਇਸਿ।
ਪਠਿ ਅਰਦਾਸ ਸਭਿਨਿ ਬਰਤਾਇਸਿ।
ਪੁਰਿ ਨਰ ਅਰੁ ਸੰਗੀ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ।
'ਧੰਨ ਧੰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ' ਅਲਾਏ ॥੨੮॥
ਖਾਨ ਪਾਨ ਸਭਿ ਕੀਨਿ ਅਹਾਰਾ।
ਗੁਰੂ ਬਸੇ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਮਝਾਰਾ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਧਿ ਆਵਨ ਕੀ ਹੋਈ।
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਚਲੇ ਆਇਂ ਸਭਿ ਕੋਈ ॥੨੯॥
ਅਰਪਿ ਉਪਾਇਨ ਪਾਇਸ ਪਾਸ।
ਕਰਹਿਂ ਅਨੇਕ ਖਰੇ ਅਰਦਾਸ।
ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਤਿ ਭੀਰ ਅਧਿਕਾਈ।
ਦਰਸਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪਰ ਬਲ ਜਾਈ ॥੩੦॥
ਸਹਿਤ ਮਸੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਆਵੈਂ।
ਅਨਿਕ ਅਕੋਰਨ ਕੋ ਅਰਪਾਵੈਂ।
ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਿਨ ਕਿਤਿਕ ਬਿਤਾਏ।
ਬਸਤਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਏ ॥੩੧॥
ਅਬਿ ਸੁਨਿਯਹਿ ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਗਾਥਾ।
ਰਚੀ ਗੁਰੂ ਜਿਮ ਤੁਰਕਨ ਸਾਥਾ।
ਮਤੀਦਾਸ ਮਰਿ ਗੁਰ ਪੁਰਿ ਗਯੋ।
ਪੀਛੇ ਸਿੱਖਜਨਿ ਉਰ ਡਰ ਭਯੋ ॥੩੨॥
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਕਸੇ ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤੀ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਲਖੇ ਨ ਰਾਤੀ।
ਦਿਨਕਰ[1] ਚਢੇ ਬਿਲੋਕੇ ਤਬੈ।
-ਕੈਦੀ ਤੀਨ ਨਿਕਸਿਗੇ ਕਬੈ ॥੩੩॥

---
[1]ਸੂਰਜ।

ਦ੍ਵਾਰ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤਿ ਸਾਰੇ।
ਹਮ ਖੋਲੀ ਸਾਂਕਰ ਲਗਿ ਤਾਰੇ।
ਬੇਰੀ ਉਤਰੀ ਪਰੀ ਨਿਹਾਰੀ[1]।
ਭਏ ਅਚੰਭੈ ਸਭਿ ਮਤਿ ਮਾਰੀ- ॥੩੪॥
ਦੇਖਹਿਂ ਖੋਜ ਪਰੈ ਨਹਿਂ ਚੀਨਾ।
'ਹੇ ਖ਼ੁਦਾਇ! ਇਹ ਕਜ਼ਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨਾ।'
ਜਮਾਦਾਰ ਦੌਰਯੋ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਇਤ ਉਤ ਦੇਖਤਿ ਬਹੁ ਡਰਪਾਯੋ ॥੩੫॥
-ਕਿਮ ਨਿਕਸੇ? -ਅਚਰਜ ਕੋ ਮਾਨੇ।
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਬੂਝਨਿ ਠਾਨੇ।
'ਸਾਥੀ ਤੁਮਰੇ ਕਹਾਂ ਸਿਧਾਏ?
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਸ਼ਾਹੁ ਰਿਸਾਏ' ॥੩੬॥
ਸੁਨਿ ਭਾਖਯੋ 'ਲੇ ਗਯੋ ਖ਼ੁਦਾਇ।
ਤੁਮ ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਸ਼ਟ ਕੋ ਪਾਇ[2]।
ਅਰੁ ਤਿਨੁ ਸੋਂ ਕਜ਼ਾ ਕਾਜ ਤੁਮਾਰੋ।
ਕੀਨੋ ਪਕਰਨਿ ਸ਼ਾਹੁ ਹਮਾਰੋ[3] ॥੩੭॥
ਬੈਠੇ ਹਮ, ਚਾਹਹੁ ਤਿਮ ਕਰੋ।
ਗਏ ਦਾਸ ਤੇ ਕਯੋਂ ਉਰ ਡਰੋ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਅਵਰੰਗ ਕੋ ਸੁਧਿ ਦੀਨਿ।
'ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਕਸਿ ਗਏ ਸਿਖ ਤੀਨ ॥੩੮॥
ਰਹੇ ਕਿਵਾਰ ਭਿਰੇ ਤਿਮ ਤਾਰੇ[4]।
ਨਹੀਂ ਪਾਹਰੂ ਕਿਨਹਿਂ ਨਿਹਾਰੇ।'
ਇਮ ਸੁਨਿ ਕੋਪ ਨੁਰੰਗੇ ਕਰਯੋ।
ਜਮਾਦਾਰ ਕੇ ਸੰਗ ਉਚਰਯੋ ॥੩੯॥
'ਮਿਲਯੋ ਹੋਇ ਤਿਨ ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ।
ਧਨ ਹਿਤ ਲੋਭ ਕੀਨਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਤੁਮਹਿ ਜਲਾਦਨ ਤੇ ਮਰਵਾਊਂ।
ਜੇਕਰਿ ਭੇਵ ਦੋਸ਼ ਕਹੁ ਪਾਊਂ' ॥੪੦॥

---

[1]ਦੇਖੀਆਂ।
[2]ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਵਣਾ।
[3]ਸਾਨੂੰ।
[4]ਜੰਦਰੇ।

ਪਾਇ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਕਹਿ ਕਰ ਬੰਦਿ।
'ਖਤਾਵੰਦ ਲਖਿ ਕਰਹੁ ਨਿਕੰਦ[1]।
ਸਹਿਤ ਕੁਟੰਬ ਦੀਜੀਯਹਿ ਫਾਂਸੀ।
ਕਹਾਂ ਕਰਹਿਂ ਅਜ਼ਮਤੁ ਜਿਨ ਪਾਸੀ' ॥੪੧॥
ਸੁਨਿ ਅਵਰੰਗ ਕੇ ਹੋਯਸਿ ਛੋਹ।
ਕਹ੍ਯੋ 'ਲੇਹੁ ਦਿਢ ਪਿੰਜਰਾ ਲੋਹ।
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਹਿੰਦੁਨ ਗੁਰੂ ਬਿਠਾਵਹੁ।
ਸ਼੍ਰਿੰਖਲ ਭੇਰਹੁ ਕੁਲਫ ਲਗਾਵਹੁ ॥੪੨॥
ਕਰਹੁ ਤੰਗ ਚੌਕਸ ਰਹਿਂ ਖਰੇ।
ਆਠਹੁੰ ਜਾਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮਹਿਂ ਕਰੇ।
ਅਸ ਨਹਿਂ ਹੋਹਿ ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਜਾਹਿਂ।
ਇਸ ਬਿਨ ਸ਼ਰਾ ਚਲਹਿ ਜਗ ਨਾਂਹਿ' ॥੪੩॥
ਇਕ ਉਮਰਾਵ ਸੰਗ ਕਰਿ ਦਯੋ।
ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਇ ਕਹਤਿ ਸੋ ਭਯੋ।
'ਕਜ੍ਯੋਂ ਹਠ ਧਰਹੁ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਸਾਥ।
ਜੋ ਬਡ ਹਠੀ ਜਗਤ ਸਭਿ ਨਾਥ ॥੪੪॥
ਮਾਨਹੁੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇਹਿ ਬਡਿਆਈ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਦੇਹਿ ਪਿੰਜਰੇ ਪਾਈ।'
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਕਹ੍ਯੋ:- 'ਧਰਮ ਜਿਸ ਜਿਸ ਕੋ।
ਪਜਾਰੋ ਧਰਮ, ਨਿਬਾਹੇ ਤਿਸ ਕੋ ॥੪੫॥
ਹਮ ਤੌਂ ਕਬਹੁੰ ਨ ਮਾਨਹਿਂ ਏਹੋ।
ਜਥਾ ਕਰਹਿ ਤਿਮ ਕਰਿਬੇ ਦੇਹੋ।
ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਅੰਤ ਅਬਿ ਆਯੋ।
ਜਿਸ ਤੇ ਅਸ ਕਰਿ ਮਨੁ ਬਿਰਮਾਯੋ ॥੪੬॥
ਜਰਾਂ ਉਖਾਰਹਿਂ ਨੀਵ ਤੁਮਾਰੀ।
ਗੇਰਹਿਂ ਸਾਗਰ ਖਾਰ ਮਝਾਰੀ।
ਬਹੁਰ ਨ ਰਾਜ ਰਹਹਿ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਕਰਹਿਂ ਬਿਨਾਸ਼ਨ ਇਸ ਬਿਧਿ ਤਾਂਹੀ' ॥੪੭॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਤਬ ਪਿੰਜਰਾ ਮੰਗਵਾਇ।
ਪਗ ਬੰਧਨ ਜੁਤਿ ਬੀਚ ਬਿਠਾਇ।
ਸ਼੍ਰਿੰਖਲ ਭੇਰੀ ਕੁਲਫ ਲਗਾਯੋ।

---

[1]ਨਾਸ਼।

ਇਕ ਰਸ ਸਤਿਗੁਰ ਬਦਨ ਸੁਹਾਯੋ ॥੪੮॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼' ਗੁਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੦॥

੬੧. [ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿਚ]

੬੦<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੨

ਦੋਹਰਾ: ਸਭਿ ਕੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜਮਾ[1] ਤਬਿ, ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਪਾਇ।
ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਬੇਰੀ ਸਹਿਤ, ਸੇਵਹਿ ਜਿਮ ਫੁਰਮਾਇਂ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਕਰਤਿ ਭਏ ਅਤਿਸ਼ੈ ਤਕਰਾਈ।
ਜਮਾਦਾਰ ਢਿਗ ਠਹਿਰਯੋ ਆਈ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮਹਿਂ ਗੁਰ ਪਾਸੀ।
ਨਰਨ ਜਗਾਵਹਿ ਨੀਂਦ ਬਿਨਾਸੀ ॥੨॥
ਦਿਨ ਪੰਚਕ ਮਹਿਂ ਸਿਖ ਸੋ ਗਯੋ।
ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਮੇਲਾ ਭਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਤ ਕੀ ਸੁਧਿ ਸਭਿ ਭਾਖੀ।
'ਮਿਲਿਬੇ ਕੋ ਅਬਿ ਮੈਂ ਅਭਿਲਾਖੀ ॥੩॥
ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਕਹੇ ਸੰਦੇਸੇ।
ਸਗਲ ਕੁਟੰਬ ਸਚਿੰਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੇ।
ਸੋ ਸਭਿ ਚਾਹੌਂ ਗੁਰਨਿ ਸੁਨਾਈ।
ਕਿਮ ਮਿਲਿਬੋ ਹੁਇ ਕਹੋ ਉਪਾਈ' ॥੪॥
ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਥ ਬਖਾਨੀ।
'ਕਹੌਂ ਬਹੁਰ, ਗੁਰ ਮਰਜ਼ੀ ਜਾਨੀ।'
ਵਹਿਰ ਕਹੂੰ ਠਹਿਰਾਯਹੁ ਨੇਰੇ।
ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ ਤਿਸ ਕੋ ਹੇਰੇ[2] ॥੫॥
ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੇ।
ਪਗ ਬੰਧਨ ਯੁਤਿ ਸੋ ਸਭਿ ਕਰੇ।
ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਤਬਿ ਅੰਤਰ ਗਯੋ।
ਸਿਖ ਆਗਵਨ ਸੁਨਾਵਤਿ ਭਯੋ ॥੬॥
ਗੁਰੂ ਕਹਯੋ 'ਤਿਸ ਪ੍ਰਾਤਿ ਹਕਾਰਹਿਂ।
ਸੁਨਹਿਂ ਸਕਲ ਸੁਧਿ, ਬਹੁਰ ਉਚਾਰਹਿਂ।
ਕਹਿ ਦਿਹੁ ਤਿਸ ਕੋ ਕਰਹੁ ਅਰਾਮੂ।
ਹੁਇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਜਪਹੁ ਸਤਿਨਾਮੂ' ॥੭॥
ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਮੈਂ ਬਾਹਿਰ ਆਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਕਹਿਬੋ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਾਯੋ।

---

[1]ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।
[2]ਸਿਪਾਹੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਈ ਪ੍ਰਬਿਰਤ ਜਾਮਨੀ ਜਬੈ।
ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਜਾਗ੍ਰਤ ਤਬੈ ॥੮॥
ਜਮਾਂਦਾਰ ਦੇ ਤ੍ਰਾਸ ਜਗਾਵੈ।
ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਟਿਕਾਵੈ।
ਬੀਤ ਗਈ ਜਬਿ ਆਧੀ ਰਾਤਿ।
ਭਏ ਲੋਪ, ਗੁਰ ਦਿਖਹਿ ਨ ਗਾਤ[1] ॥੯॥
ਦੇਖਤਿ ਇਤ ਉਤ ਖਰੋ ਸਿਪਾਹੀ।
ਬੋਲਯੋ ਤੁਰਤ 'ਗੁਰੂ ਅਬਿ ਨਾਂਹੀ।
ਲਗੇ ਕੁਲਫ ਸਾਂਕਰਿ ਤਿਮ ਲਹੈ[2]।
ਦ੍ਵਾਰ ਕਿਵਾਰ ਅਸੰਜਤ ਅਹੈਂ' ॥੧੦॥
ਜਮਾਦਾਰ ਸੁਨਿ ਆਯੋ ਦੌਰਾ।
ਲਗਯੋ ਬਿਲੋਕਨਿ ਸਗਰੀ ਠੌਰਾ।
ਮਗ ਨਿਕਸਨਿ ਕੋ ਕਹੂੰ ਨ ਪਾਯੋ।
-ਕਿਮ ਕਿਤ ਗਮਨੇ- ਮਨ ਬਿਸਮਾਯੋ ॥੧੧॥
'ਸਨੇ ਸਨੇ ਬੋਲਹੁ ਬਚ ਹੌਰੇ[3]।
ਨਹਿਨ ਸੁਨਾਉ ਪਰਹਿ ਬਡ ਰੌਰੇ।'
ਘਰ ਦਰ ਸਗਰੇ ਹੇਰਨਿ ਕਰੇ।
ਬਹੁਰ ਜਾਇ ਕੋਠਨ ਪਰ ਚਰੇ ॥੧੨॥
ਊਪਰ ਤਰੇ ਖੋਜ ਕਰਿ ਸਾਰੇ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਹਹਿਰੇ[4] ਹਿਯ ਹਾਰੇ[5]।
ਬਿਸਮਤ ਭਏ ਨ ਚਲਹਿ ਉਪਾਈ।
ਗੁਰਦਿੱਤੇ ਸੰਗ ਕਹੈਂ ਸੁਨਾਈ ॥੧੩॥
'ਕਹਾਂ ਗਯੋ ਗੁਰ ਖੋਜ ਨ ਪਾਵੈਂ।
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਮਾਰ ਕਰਾਵੈਂ।'
'ਮੈਂ ਕਯਾ ਜਾਨੋਂ ਦੂਰ ਟਿਕਾਯੋ।
ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਨਿਕਟਿ ਨ ਹੋਨੇ ਪਾਯੋ' ॥੧੪॥
ਜਮਾਦਾਰ ਜੁਤਿ ਸਕਲ ਸਿਪਾਹੀ।
ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰਯੋ ਤਬਹਿ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।

---

[1]ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ।
[2]ਦਿਸਦੇ ਹਨ।
[3]ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਬਚਨ ਬੋਲੇ।
[4]ਡਰੇ।
[5]ਕੰਬ ਗਏ। (ਅ) ਦਿਲ ਢੈ ਗਏ।

'ਕਾਮਲ ਕਰਾਮਾਤ ਕਰਿ ਗਏ।
ਆਗੇ ਕਈ ਬਾਰ ਇਮ ਭਏ' ॥੧੫॥
ਇਕ ਬੋਲਯੋ ਅਸ ਹੁਤੀ ਨ ਆਗੇ।
ਘਿਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਅਬਿ ਦੁਖ ਲਾਗੈ।
ਨਹਿਂ ਐਹੈਂ ਕਿਤ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਰੈਂ।
ਸਹੈਂ ਕਸ਼ਟ ਕਯੋ ਸਮਰਥ ਭਾਰੈ' ॥੧੬॥
ਜਮਾਦਾਰ ਕਹਿ 'ਇਕ ਰਸ ਰਹੇ।
ਦੀਨ ਮਲੀਨ ਨ ਮੁਖ ਦੁਖ ਲਹੇ।
ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਅਰਬਿੰਦ ਮਨਿੰਦ।
ਦੀਨ ਬਾਕ ਨਹਿਂ, ਜਥਾ ਨਰਿੰਦ ॥੧੭॥
ਸ਼ਾਹੁ ਕ੍ਰੂਰ ਹਮ ਕੋ ਗਹਿ ਲੇਹਿ।
ਜਾਨਹਿਂ ਕਹਾਂ, ਸਜ਼ਾਇ ਜੁ ਦੇਹਿ।
ਮਿਲਿ ਸਭਿ ਕੈ, ਅਬਿ ਚਲਹਿਂ ਪਲਾਇ।
ਬਸਹਿਂ ਕਹੂੰ ਲੇਂ ਜਾਨ ਬਚਾਇ ॥੧੮॥
ਕੈ ਹਿੰਦੁਨ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਪ੍ਰਾਤਿ ਹੋਤਿ ਲਉ ਸਿਮਰਹੁ ਸਾਦਰ।
ਨਹੀਂ ਜੀਵਕਾ ਹਤਹਿਂ ਹਮਾਰੀ[1]।
ਬਿਦਤਹਿਂਗੇ[2] ਇਸ ਥਾਨ ਮਝਾਰੀ' ॥੧੯॥
ਅਧਿਕ ਬਿਸੂਰਤ ਬਿਸਮਤਿ ਅਹੈਂ।
'ਬੂਝਹਿ ਸ਼ਾਹੁ, ਕਹਾਂ ਹਮ ਕਹੈਂ।
ਅਜ਼ਮਤ ਕਰਿ ਨਿਕਸੇ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ।
ਇਨਹੁਂ ਨਿਕਾਸੇ ਹਮਹਿਂ ਬਖਾਨਹਿਂ' ॥੨੦॥
ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਚਿਤਵਤਿ ਗੁਰ ਮੂਰਤਿ।
ਕਬਿ ਲੇ ਨਾਮ ਮਿਲੇ ਗਨ ਝੂਰਤਿ[3]।
ਘਿਰੇ ਸਮੀਪ ਪਿੰਜਰੇ ਸਾਰੇ।
ਕਠਨ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਿ ਬਿਚਾਰੇ ॥੨੧॥
ਇਮ ਹੇਰਤਿ ਅਰਣੋਦੈ ਹੋਵਾ।
ਔਚਕ ਤਬਿ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋਵਾ।
ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ।

---

[1]ਸਾਡੀ ਜੀਵਕਾ ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।
[2]ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣਗੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।
[3]ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਝੂਰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਖ ਸੋਂ ਬੈਠੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ॥੨੨॥
ਸਮ ਸੂਰਜ ਕੇ ਹੇਰਨ ਕਰੇ।
ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਸਮਸਰ ਤਬਿ ਖਿਰੇ।
'ਧੰਨ ਧੰਨ' ਸਭਿਹੂੰਨਿ ਬਖਾਨੀ।
ਹਾਥਨਿ ਬੰਦਿ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ ॥੨੩॥
ਹਰਖਤਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਧਾਰੇ।
ਜਮਾਦਾਰ ਬਨਿ ਦੀਨ ਉਚਾਰੇ।
'ਮਹਿਮਾ ਮਹਿਂ ਮਹਿਂ ਮਹਾਂ ਮਹਾਨੀ।
ਮੈਂ ਅਬਿ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰਿ ਉਰ ਜਾਨੀ ॥੨੪॥
ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖਦ ਜਨ ਕੇਰੇ।
ਜਾਗੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਅਬਿ ਮੇਰੇ।
ਕਰਹੁ ਮੁਰੀਦ, ਨਿਕਸਿ ਕਰਿ ਚਾਲੋ।
ਸੇਵਾ ਕਰੌਂ ਰਹੌਂ ਮੈਂ ਨਾਲੋ ॥੨੫॥
ਮਮ ਮਰਜ਼ੀ ਕੇ ਜਿਤਿਕ ਸਿਪਾਹੀ।
ਚਲਹਿਂ ਸੰਗ ਨਿਤ ਰਹਿਂ ਤੁਮ ਪਾਹੀ।
ਕਜੋਂ ਸੰਕਟ ਬਿਚ ਕੈਦ ਸਹਾਰੋ।
ਸ਼ਾਹੁ ਕੁਕਰਮੀ ਸਾਹਸ ਵਾਰੋ[1] ॥੨੬॥
ਜਗ ਤੇ ਕਰਹੁ ਉਧਾਰ ਹਮਾਰੋ।
ਇਹ ਸਲਾਹ ਸ਼ੁਭ ਰਿਦੇ ਨ ਟਾਰੋ।'
ਜਮਾਦਾਰ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਹੁ ਬਿਕਸੇ।
ਮੁਖ ਮੁਸਕਾਤ ਬਾਕ ਇਮ ਨਿਕਸੇ ॥੨੭॥
'ਤੈਂ ਸ਼ਰਧਾ ਉਰ ਧਾਰਨਿ ਕਰੀ।
ਸ਼ਾਹੁ ਕੁਮਤਿ ਕੀ ਦੁਰਮਤਿ ਹਰੀ[2]।
ਇਸ ਕੋ ਫਲ ਸੁਖ ਪਾਇਂ ਘਨੇਰੋ।
ਆਗੈ ਬਧਹਿ ਬੰਸ ਬਹੁਤੇਰੋ ॥੨੮॥
ਨਿਜ ਆਸ਼ੈ ਹਮ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਵੈਂ।
ਤੁਰਕੇਸ਼ੁਰ ਸਿਰ ਦੋਸ਼ ਚਢਾਵੈਂ।
ਹਤਹਿਂ ਤੇਜ ਤੁਰਕਨਿ ਕੋ ਸਾਰਾ।
ਜਥਾ ਨ ਠਹਿਰਹਿ ਪਾਵਕ ਪਾਰਾ[3] ॥੨੯॥

---

[1]ਹੱਠ ਵਾਲਾ ਹੈ।
[2]ਸ਼ਾਹ ਜੋ ਕੁਮਤੀ ਹੈ (ਉਸ ਦੀ) ਦੁਰਮਤੀ (ਤੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚੋਂ) ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।
[3]ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਉਤੇ ਪਾਰਾ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ।

ਜੇ ਹਮ ਛੁਟਜੋ ਚਹਤਿ ਕਿਤ ਜਾਂਹਿ[1]।
ਤੌ ਕਿਮ ਪਰਤਿ[2] ਕੈਦ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੋ ਬਰ ਇਨ ਭਯੋ।
ਰਾਜ ਜਗਤ ਕੋ ਬਾਬਰ ਲਯੋ ॥੩੦॥
ਅਟਲ ਬਾਕ ਹਮਰੇ ਗੁਰ ਕੇਰ।
ਜਥਾ ਨ ਚਲਹਿ ਬਾਯੁ ਤੇ ਮੇਰੁ।
-ਰਾਜ ਪੁਸ਼ਤ ਲੌਂ- ਜਬਿ ਬਰ ਜਾਚਾ।
ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਤਬਹਿ ਇਉਂ ਬਾਚਾ[3] ॥੩੧॥
-ਤਵ ਕੁਲ ਮੈਂ ਜਬਿ ਹੁਇ ਅਨਜਾਇ।
ਕਰਿ ਕੂਰੇ ਛੀਨਹਿਂ ਤਬਿ ਆਇ-।
ਅਬਿ ਇਨ ਕਸ਼ਟ ਜਗਤ ਕਉ ਦੀਨਾ।
ਕਰਜੋ ਚਹੈ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧ੍ਰਮ ਹੀਨਾ ॥੩੨॥
ਸੰਤ ਅਨੇਕ ਮਤਨਿ ਕੇ ਜੋਇ।
ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸ਼ੀ ਕੀਨੇ ਸੋਇ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰਕ ਤਨ ਮਹਿਂ ਦਰਵੇਸ਼।
ਮਾਰੇ ਇਨ ਦੈ ਕਸ਼ਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ॥੩੩॥
ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੇ ਬਰ ਕੋ ਜਾਨਿ।
ਇਸ ਕੋ ਕਰਿ ਨ ਸਕਜੋ ਕੋ ਹਾਨਿ।
ਹਿੰਦੁ ਤੁਰਕ ਅਰਬਿੰਦ ਮਨਿੰਦ।
ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਦੁਖਦ ਜਥਾ ਨਿਸ ਇੰਦ[4] ॥੩੪॥
ਦੇ ਸਿਰ ਕੋ ਇਸ ਕਰਿ ਅਪਰਾਧੀ।
ਹਤਹਿਂ ਸਕਲ ਜਗ ਕੀ ਜਿਮ ਬਜਾਧੀ[5]।
ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵ ਸਹਿਤ ਤੁਵ ਜਾਨਾ।
ਬਾਤ ਮਰਮ ਕੀ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨਾ ॥੩੫॥
ਦੇਖਤਿ ਰਹਹੁ ਜਥਾ ਅਬਿ ਹੋਵੈ।
ਰਾਜ ਤੁਰਕ ਘਰ ਤੇ ਸਭਿ ਖੋਵੈ।'
ਸੁਨਿਕੈ ਜਮਾਦਾਰ ਗੁਰਬਾਨੀ।
ਜਾਨਜੋਂ ਭੇਤ ਬੰਦਨਾ ਠਾਨੀ ॥੬॥

---

[1] ਕਿਧਰੇ ਜਾਣ ਲਈ।
[2] ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੇ।
[3] ਕਹਿਆ ਸੀ।
[4] ਚੰਦ੍ਰਮਾ।
[5] ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਦੇ ਰੋਗ ਵਰਗੇ (ਨੁਰੰਗੇ) ਨੂੰ ਮਾਰਾਂਗੇ।

'ਸਤਿਗੁਰੂ ਤੁਮ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮਰੱਥ।
ਛੁਟਨਿ ਛੁਟਾਵਨਿ ਜਗ ਕੋ ਹੱਥ[1]।
ਕਢ਼ਾ ਕਹਿ ਸਕਹਿਂ ਸ਼ਕਤਿ ਤੇ ਹੀਨੇ।
ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ ਲਖਹੁ ਪ੍ਰਬੀਨੇ' ॥੩੭॥
ਕਹਤਿ ਸੁਨਤਿ ਹੋਈ ਜਬਿ ਪ੍ਰਾਤੀ।
ਮਿਟੀ ਸਕਲ ਕੀ ਧਰਕਤਿ ਛਾਤੀ[2]।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਹ੍ਯੋ।
'ਹਮਰੋ ਸਿਖ ਇਕ ਬਾਹਿਰ ਰਹ੍ਯੋ ॥੩੮॥
ਤਿਹ ਬੁਲਾਇ ਅਬਿ ਆਨਹੁਂ ਪਾਸਾ।
ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਰਖਿ ਨਿਚਿੰਤ ਭਰਵਾਸਾ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਜਮਾਦਾਰ ਧਰਿ ਭਾਊ।
ਜਾਨ੍ਯੋਂ ਰਿਦੈ ਬਿਸਾਲ ਪ੍ਰਭਾਊ ॥੩੯॥
ਆਪ ਜਾਇ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਬਾਹਿਰ।
ਖੋਜ੍ਯੋ ਸਿਖ ਜਿਮ ਰਹੈ ਅਜਾਹਰ[3]।
ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਲੇ ਕਰਿ ਗਯੋ।
ਗੁਰ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਪੁਚਾਵਤਿ ਭਯੋ ॥੪੦॥
ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਪ੍ਰਥਮ ਜੁ ਕਰਿਹੀ।
ਹਟ੍ਯੋ ਤਬਹਿ, ਭਰਵਾਸਾ ਧਰਿ ਹੀ।
-ਮਹਾਂ ਸ਼ਕਤਿ ਜੁਤਿ ਆਪਹਿ ਆਏ।
ਕੈਦ ਪਰਨਿ ਬਡ ਹੇਤੁ ਬਤਾਏ[4] ॥੪੧॥
ਕਢ਼ਾ ਕਰਿ ਸਕਹਿਂ ਤਿਨਹੁਂ ਰਖਵਾਰੀ।
ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਨ ਲਗੈ ਅਵਾਰੀ।
ਹਮ ਦੁਰਮਤਿ ਕਰਿ ਕ੍ਯੋਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈਂ।
ਜਿਨਹੁਂ ਅਵੱਗ੍ਯਕ ਦੋਜ਼ਕ ਜਾਵੈਂ- ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਏਕ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੧॥

---

[1](ਆਪ ਦੇ) ਹੱਥ ਹੈ।
[2]ਛਾਤੀ ਦੀ ਧੜਕਨ।
[3]ਛੁਪ ਰਿਹਾ ਸੀ।
[4]ਅਪਨੇ ਕੈਦ ਪੈਣ ਦਾ ਵਡਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

੬੨. [ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿੱਲੀਓਂ ਚਿਠੀ]

੬੧<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੩

ਦੋਹਰਾ: ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਮਹਿਂ ਗੁਰੂ, ਨਮੋ ਕਰੀ ਸਿਖ ਦੇਖਿ।
ਮੁਚਜੋ ਬਿਲੋਚਨ ਜਲ ਤਬੈ, ਸੰਕਟ ਰਿਦੈ ਬਿਸ਼ੇਖ਼ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਸਭਿ ਅਰਜ਼ ਗੁਜ਼ਾਰੀ।
'ਆਇਸੁ ਮਾਨਿ ਕੁਟੰਬ ਤੁਮਾਰੀ।
ਤਜਿ ਲਖਨੌਰ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਗਏ।
ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸੰਕਟ ਭਏ ॥੨॥
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਲੇ ਸ੍ਵਾਸ ਬਡੇਰੇ।
ਬੈਠਤਿ ਉਠਤਿ ਦ੍ਰਿਗਨ ਜਲ ਗੇਰੇ।
ਤਿਮ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਬਹੁ ਦੁਖ ਪਾਵੈ।
ਤੁਮਰੀ ਦਿਸ਼ਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਿਤ ਲਾਵੈ ॥੩॥
-ਕਹਾਂ ਹੋਇ ਹੈ, ਲਖੀ ਨ ਜਾਇ-।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਿੰਤਾ ਕਰਤਿ ਬਿਤਾਇ।
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਦੇ ਅਹਿਲਾਦ[1]।
ਧੀਰ ਧਰਾਵਹਿਂ ਕਰਿ ਤੁਮ ਯਾਦ ॥੪॥
ਕਹਿ ਮਹਿਮਾ ਬਿਧਿ ਅਨਿਕ ਤੁਮਾਰੀ।
-ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸ਼ਕਤਿ ਧਰਿ ਭਾਰੀ।
ਚਹੈਂ ਸੁ ਕਰੈਂ ਨ ਲਗੇ ਅਵਾਰੀ।
ਆਪੇ ਰਚੀ ਬਾਰਤਾ ਸਾਰੀ ॥੫॥
ਤਊ ਅਧਿਕ ਬਿਰਲਾਪਹਿਂ ਮਾਈ[2]।
ਸਾਸ ਨੁਖਾ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਇਕ ਥਾਈਂ।
ਤਿਨ ਕੇ ਧੀਰ ਧਰਾਵਨਿ ਕਾਰਨ।
ਤੁਮਰੇ ਸੁਤ ਮੁਹਿ ਕੀਨਿ ਹਕਾਰਨਿ ॥੬॥
ਦਾਦੀ ਅਰੁ ਨਿਜ ਮਾਤ ਸੁਨਾਇ।
ਕਹਜੋ ਕਿ -ਲੀਜਹਿ ਸੁਧਿੰ ਮੰਗਵਾਇ।
ਜਥਾ ਕਹੈਂ ਪਿਤ ਤਥਾ ਸੁਨੀਜਹਿ[3]।
ਧਰਹੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਚਿੰਤਾ ਕੀਜਹਿ ॥੭॥
ਜੋ ਕ੍ਰਿਤ ਆਪ ਕਰਨਿ ਕੋ ਗਏ।

---
[1]ਅਨੰਦ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
[2]ਮਾਈਆਂ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
[3]ਸੁਣੋ।

ਕੌਨ ਹਟਾਇ ਸਕਹਿ ਸੋ ਥਿਏ-।
ਕਹหੋ ਮੋਹਿ -ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਹਾਥ।
ਕਰਹੁ ਲਿਖਾਵਨਿ ਹੈ ਜਿਮ ਸਾਥ ॥੮॥
ਆਨ ਦਿਖਾਵਹਿਂ ਸੁਨਿ ਹੈਂ ਜਬੈ।
ਧੀਰ ਧਰਹਿਂ ਦੁਖ ਪਰਹਰਿ ਸਬੈ-।
ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਮੈਂ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਸੁਧਿ ਰਾਵਰ ਕੀ ਚਾਹਤਿ ਪਾਯੋ ॥੯॥
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਅਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਸੰਦ।
ਤੁਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਭਿ ਚਿੰਤ ਬਿਲੰਦ।
ਮਿਲਹਿਂ ਪਰਸਪਰ ਧਰਹਿਂ ਬਿਖਾਦਾ[1]।
ਅਵਿਰੰਗ ਕੂਰ ਕਰਜੋ ਬਡ ਬਾਦਾ ॥੧੦॥
ਬਿਨਾ ਮਿਲੇ ਸਭਿ ਕੇ ਚਲਿ ਆਏ[2]।
ਬਹੁਤ ਬਿਸੂਰਤਿ ਸਿਖ ਸਮੁਦਾਏ।'
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿਹਿਨਿ ਕੇਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤਾ।
ਲੇ ਕਾਗਦਿ ਕਰ ਮਹਿਂ ਭਗਵੰਤਾ ॥੧੧॥
ਕਲਮ ਦਾਨ ਕੋ ਤਬਿ ਮੰਗਵਾਯੋ।
ਜਮਾਦਾਰ ਕੋ ਨਰ[3] ਲੇ ਆਯੋ।
ਸਭਿ ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖਿ ਉਪਦੇਸ਼ੂ।
ਕਰੇ ਸ਼ਲੋਕ ਵਿਰਾਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ੂ ॥੧੨॥
'ਜੋ ਨਰ ਹੁਇ ਜਿਸ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ।
ਸੋ ਮਾਨਹਿ ਇਮ ਸੀਖ ਹਮਾਰੀ।
ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੁਗ ਲੋਕ ਮਝਾਰੀ।'
ਲਿਖੇ ਸ਼ਲੋਕ ਸੁ ਕਰਤਿ ਉਚਾਰੀ[4] ॥੧੩॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:
ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੯ ॥
ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗਾਇਓ ਨਹੀ ਜਨਮੁ ਅਕਾਰਥ ਕੀਨੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਭਜੁ ਮਨਾ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਲ ਕਉ ਮੀਨੁ ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਇੱਤਯਾਦਿਕ ਸਭਿ ਲਿਖੇ ਸ਼ਲੋਕ।
'ਪਠਿ ਹਰਿ ਭਜਹੁ ਤਜਹੁ ਸਭਿ ਸ਼ੋਕ।'

---
[1]ਦੁੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ।
[2]ਆਪ ਚਲ ਗਏ ਹੋ।
[3]........ ਦਾ ਆਦਮੀ।
[4](ਕਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਮੈਂ) ਉਚਾਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸਭਿ ਸਿੱਖਜਨਿ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖੇ ਬਨਾਇ।
ਸਿਮਰਹੁ ਨਾਮ ਸੁ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਇ ॥੧੪॥
ਪੁਨ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਤਿ ਲਿਖ੍ਯੋ ਸ਼ਲੋਕ।
'ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਲੇਹੁ ਸ਼ੋਕ ਕੋ ਰੋਕ।
ਜਗ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਥਿਰਤਾ ਕਿਸ ਕੇਰੀ।
ਬਿਨਸਿ ਗਏ ਜਿਨ ਸ਼ਕਤਿ ਬਡੇਰੀ' ॥੧੫॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:
ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੯ ॥
ਰਾਮੁ ਗਇਓ ਰਾਵਨੁ ਗਇਓ ਜਾ ਕਉ ਬਹੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਕਛੁ ਨਹੀ ਸੁਪਨੇ ਜਿਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੫੦॥
ਚਿੰਤਾ ਤਾ ਕੀ ਕੀਜੀਐ ਜੋ ਅਨਹੋਨੀ ਹੋਇ ॥
ਇਹੁ ਮਾਰਗੁ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਥਿਰੁ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥੫੧॥
ਜੋ ਉਪਜਿਓ ਸੋ ਬਿਨਸਿ ਹੈ ਪਰੋ ਆਜੁ ਕੈ ਕਾਲਿ ॥
ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇ ਲੇ ਛਾਡਿ ਸਗਲ ਜੰਜਾਲ ॥੫੨॥

ਚੌਪਈ: ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਲਿਖਿ ਸਮੁਝਾਈ।
ਅਰੁ ਗੁਜਰੀ ਕੀ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ।
[1]'ਰਾਮਚੰਦ ਰਾਜਾ ਅਵਿਤਾਰ।
ਬਿਜੈ ਕੀਨਿ ਛਿਤ ਜੀਤਿ ਉਦਾਰ ॥੧੬॥
ਰਾਵਣ ਜੀਤ ਲੀਨਿ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕੁ।
ਬਡ ਪਰਿਵਾਰ ਵਧ੍ਯੋ ਬਿਨ ਸ਼ੋਕ।
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਕੌਨ ਗਿਨ ਸਕੈ।
ਸੁਰ ਗਨ ਡਰੈਂ, ਦਿਸ਼ਾ ਜਿਸ ਤਕੈ[2] ॥੧੭॥
ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਬਡੇ ਸਭਿਨਿ ਤੇ ਦੌਨ[3]।
ਸੋ ਭੀ ਗਏ ਤਜਾਗਿ ਨਿਜ ਭੌਨ[*]।
ਸੁਪਨ ਸਮੇਂ ਨਹਿਂ ਸੁਪਨੋ ਸਾਚਾ[4]।
ਸੋਗ ਹਰਖ ਦੁਖ ਸੁਖ ਰਹਿ ਰਾਚਾ ॥੧੮॥
ਜਬਿ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁ ਅਵਸਥਾ ਹੋਇ।
ਰਚ੍ਯੋ ਸਮਾਜ ਬਿਨਸਿਗਾ ਸੋਇ।
ਝੂਠੋ ਜਾਨਹਿਂ, ਨਹਿਂ ਪਛੁਤਾਵੈਂ।

---

[1]ਕਵੀ ਜੀ ਸ਼ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਭਾਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।
[2]ਜਿਸ ਤਰਫ (ਰਾਵਣ) ਤੱਕਦਾ ਸੀ।
[3]ਦੋਵੇਂ ਭਾਵ ਰਾਮ ਤੇ ਰਾਵਣ।
[*]ਪਾ:-ਜਗ ਗੌਨ।
[4]ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੁਪਨਾ ਸੱਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਿਮ ਰਚਨਾ ਜਗ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਵੈ ॥੧੯॥
ਤਿਸ ਹਿਤ ਮਮਤਾ ਧਾਰਹਿ ਜੀਵਤ[1]।
ਕਛੂ ਨ ਰਹਹਿ, ਬਿਨਾਸੀ ਥੀਵਤ।
ਹੋਇ ਜਾਇ ਅਨਹੋਨੀ ਜੋਇ।
ਉਚਿਤ ਕਰਨਿ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਸੋਇ ॥੨੦॥
ਜੋ ਸਭਿ ਸੰਗ ਏਕ ਸਮ ਹੋਇ।
ਤਿਸ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰੈ ਨ ਕੋਇ।
ਜੋ ਉਪਜਹਿ ਸੋ ਬਿਨਸਨ ਹਾਰ।
ਪਰਸੋਂ, ਆਜ ਕਿ ਕਾਲ ਬਿਚਾਰ ॥੨੧॥
ਯਾਂ ਤੇ ਹਰਿਗੁਨ ਗਾਇ ਬਿਸਾਲ।
ਤਜਾਗਹੁ ਸਗਰੇ ਜਲ ਜੰਜਾਲ।
-ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਕੀ ਨਹਿਂ ਚਿੰਤਾ ਠਾਨਹੁ।
ਤਨ ਕੋ ਅੰਤ ਸਮਾ ਅਬਿ ਜਾਨਹੁ ॥੨੨॥
ਹੁਤੇ ਨਿਕਟਿ ਤੁਮ, ਤਿਮਹੀ ਬਨਤਿ[2]।
ਜਥਾ ਦੂਰ ਬੈਠੇ ਹਮ ਭਨਤਿ।
ਯਾਂ ਤੇ ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਕੋ ਤਜਾਗਹੁ।
ਸੱਤਿਨਾਮ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਲਾਗਹੁ- ॥੨੩॥
ਦੋਨਹੁਂ ਪ੍ਰਤਿ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਿ ਤੀਨ।
-ਕਰਹੁ ਨ ਦੁਖ- ਸੀਖਜਾ ਅਸ ਦੀਨਿ।
ਪੁਨ ਅਪਨੇ ਸੁਤ ਕੋ ਪਤਿਆਵਨ।
ਹਿਤ ਪਰਖਨ ਕੇ -ਕਿਮ ਧਰ ਭਾਵਨ[3] ॥੨੪॥
ਲਖਹਿ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਿਂ ਹਮ ਕੋ ਕੈਸੇ?
ਲਖਜੋ ਜਾਇ ਅਸ ਆਸ਼ੈ ਜੈਸੇ-।
ਤਿਸ ਬਿਧਿ ਦੋਹਾ ਲਿਖਜੋ ਬਨਾਇ।
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰਾਇ ॥੨੫॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:
ਦੋਹਰਾ ॥ ਬਲੁ ਛੁਟਕਿਓ ਬੰਧਨ ਪਰੇ ਕਛੂ ਨ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਅਬ ਓਟ ਹਰਿ ਗਜ ਜਿਉ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ॥੫੩॥

ਚੌਪਈ: ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇਰ ਬਿਰਤੰਤ।
ਕਰਿ ਸਿਮਰਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ।

---

[1]ਜਦ ਤਕ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਤਿਸ (ਜਗਤ) ਲਈ ਮਮਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
[2]ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਤਦ ਵੀ ਤਿਵੇਂ (ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਿਆਗ) ਹੋਣਾ ਸੀ।
[3]ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਲਿਖ੍ਯੋ ਪਤਾ ਜਿਮ ਕਰੀ ਸਹਾਇ।
-[1]ਰਣਕਰਿ ਰਾਖਸ਼ ਦਏ ਖਪਾਇ ॥੨੬॥
ਅਬਿ ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਉਠਾਇ ਖੁਟਾਈ।
ਬੰਧਨ ਦਏ ਅੰਗ ਮੈਂ ਪਾਈ।
ਗਹੀ ਓਟ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੇਰੀ।
ਜਿਮ ਗਜ ਕੀ ਛੇਦੀ ਪਗ ਬੇਰੀ ॥੨੭॥
ਸੋ ਅਬਿ ਸਮਾ ਆਇ ਕਰਿ ਹੋਵਾ।
ਨਹਿੰਨ ਸਹਾਇਕ ਤੁਮ ਬਿਨ ਜੋਵਾ-।
ਇਕ ਦੋਹਾ ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਨਿਜ ਹਾਥ।
ਬਹੁਰ ਬਨਾਇ ਅਪਰ[2] ਕੋ ਨਾਥ ॥੨੮॥

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰ ਮੈ ਗਹਿਓ ਜਾ ਕੈ ਸਮ ਨਹੀ ਕੋਇ ॥
ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਸੰਕਟ ਮਿਟੈ ਦਰਸੁ ਤੁਹਾਰੋ ਹੋਇ ॥੫੭॥
ਸੰਗ ਸਖਾ ਸਭਿ ਤਜਿ ਗਏ ਕੋਊ ਨ ਨਿਬਹਿਓ ਸਾਥਿ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਪਤਿ ਮੈ ਟੇਕ ਏਕ ਰਘੁਨਾਥ ॥੫੫॥
ਨਾਮੁ ਰਹਿਓ ਸਾਧੂ ਰਹਿਓ ਰਹਿਓ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਮੰਤੁ ॥੫੬॥[*]

ਚੌਪਈ: ਇਮ ਸ਼ਲੋਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭਿ ਲਿਖੇ।
ਅਧਿਕ ਵਿਰਾਗ ਕਹ੍ਯੋ ਜਿਨ ਬਿਖੇ।
ਅਨਿਕ ਰੀਤਿ ਕੋ ਆਸ਼ੈ ਔਰ।
ਕਰਿ ਸੂਚਕ[3] ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ ॥੨੯॥
ਪੁਨ ਇਕਠੋ ਕਰਿਕੈ ਨਿਜ ਹਾਥ।
ਦੇਤਿ ਭਏ ਬੋਲੇ ਸਿਖ ਸਾਥ।
'ਤੂਰਨ ਚਲੇ ਜਾਹੁ ਮਗ ਮਾਂਹੂ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਕੇ ਪਾਹੂ ॥੩੦॥
ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਕਹਿ ਕੈ ਲਿਖਵਾਓ।
ਨਿਕਟਿ ਹਮਾਰੇ ਸਿਖ ਇਕ ਆਓ।
ਤਨ ਤਜਿਬੇ ਕੇ ਦਿਨ ਅਬਿ ਥੋਰੇ।
ਬਿਨ ਬਿਲੰਬ ਆਵਹੁ ਇਤ ਓਰੇ ॥੩੧॥

---

[1]ਦੋਹੇ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਭਾਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।
[2]ਹੋਰ (ਦੋਹਰਾ)।
[*]ਇਹ ਸ਼ਲੋਕ ਇਥੋਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਅਗਲੇ ਅੰਸੂ ਦੇ ੪੩ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
[3]ਜਣਾ ਕਰਕੇ।

ਇਮਨਹਿਂ ਸਭਿ ਕੋ ਬਾਤ ਬਤਾਵਹੁ।
ਬਿਨ ਬਿਸਰਾਮ ਜਾਇ ਪੁਨ ਆਵਹੁ।
ਸ਼੍ਰਮਤ ਪੰਥ ਮਹਿਂ ਤੁ ਨਹਿਂ ਹੋਇਂ[1]।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਹੁ ਬਿਘਨ ਨ ਕੋਇ ॥੩੨॥
ਹਮ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਸਭਿ ਕੋ ਧ੍ਰਿਤ ਦੈਹੌਂ[2]।
ਸ਼ੋਕ ਚਿੰਤ ਤਜਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿਮਰੈਂ ਹੌਂ।'
ਸੁਪ੍ਰੰਸਨ ਮੁਖ ਤੇ ਜਬਿ ਭਾਖਾ।
ਸਮੁਖ ਸਿਖ ਸਿਰ ਧਰਿ ਪਰ ਰਾਖਾ ॥੩੩॥
[3]'ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੁਮਰੀ ਵਡਿਆਈ।
ਇਕ ਰਸ ਸੁਖ ਦੁਖ ਬ੍ਰਿੱਤਿ ਟਿਕਾਈ[4]।
ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਹੁ ਲਿਖਹੁ ਬਿਧਿ ਆਨ।
ਬਰਤਹੁ ਅਪਰ ਰੀਤਿ ਭਗਵਾਨ[5]!' ॥੩੪॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਬਾਰੰਬਾਰ।
ਨਿਕਸਜੋ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰ।
ਚਲਜੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਗੁਰਪੁਰਿ ਮਗ ਮਾਂਹੀ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਮਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮਹਿ ਨਾਂਹੀ ॥੩੫॥
ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਸੌਚ ਇਸ਼ਨਾਨੈ।
ਥਿਰਹਿ ਇਤਿਕ ਨਤੁ ਪੰਥ ਪਯਾਨੈ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਜੋ ਨਹਿਨ ਥਕੇਵਾਂ।
ਜਾਨਹਿ ਕਰਜੋ ਬਾਕ ਗੁਰਦੇਵਾ ॥੩੬॥
ਇਮ ਸ਼ੀਘਰ ਹੀ ਮਗ ਉਲੰਘਾਯੋ।
ਤਬਿ ਰੋਪਰ ਕੀਰਤ ਪੁਰਿ ਆਯੋ।
ਟਿਕਜੋ ਨਹੀਂ ਆਗੇ ਚਲਿ ਪਰਜੋ।
ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਕਰਜੋ ॥੩੭॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸੰਦੇਸ਼ ਪਠਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦੋਇਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੨॥

---

[1]ਰਾਹ ਵਿਚ ਥੱਕੇਗਾ ਨਹੀਂ।
[2]ਧੀਰਜ ਦੇਵਿਓ।
[3]ਇਹ ਸਿੱਖੋਕਤੀ ਹੈ।
[4](ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ) ਹੋਰ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, (ਜਗਤ ਤੋਂ) ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹੋ। ਭਾਵ ਜਗਤ ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਵਿਚ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਕਥਨ ਲਿੱਖਣ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਹੋ। (ਅ) ਲਿਖਦੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਪਰ ਹੇ ਭਗਵਾਨ! ਮੁਖੋਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤੇ (ਆਪ) ਵਰਤਦੇ ਹੋ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਵ ਲਿਖਦੇ ਤਾਂ ਹੋ ਵੈਰਾਗ ਪਰ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਲਾਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਕਵੀ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦੀ ਪਰਖ ਲਿਆ ਹੈ ਦੇਖੋ ਅੰਕ ੨੪।

੬੩. [ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਜੀ ਦਾ ਉੱਤਰ। ਗੁਰਿਆਈ]

੬੨<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੪

ਦੋਹਰਾ: ਦ੍ਵੈ ਘਟਿਕਾ ਬਾਸੁਰ ਚਢੇ, ਕਰਿ ਤਨ ਸ਼ੌਚ ਸ਼ਨਾਨ।
ਬੈਠੇ ਹੁਤੇ ਦਿਵਾਨ ਮਹਿਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਲਏ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਿਖ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਪਗ ਪੰਕਜ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਅਰਪਨ ਕੀਨਿ।
-ਪਿਤਾ ਪਠਜੋ- ਲਖਿ ਲੀਨਿ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥੨॥
ਚਿੱਠਾ ਖੋਲਿ ਜਾਨਿ ਸਭਿ ਆਸ਼ੈ।
ਉਠਿ ਗਮਨੇ ਜੁਗ ਮਾਤਨਿ ਪਾਸੈ।
ਸਾਸ ਨੁਖਾ ਗੁਰ ਰੂਪ ਚਿਤਾਰਤਿ।
-ਕਹਾਂ ਹੋਇ- ਇਮ ਸੰਸੈ ਧਾਰਿਤ ॥੩॥
ਕਬਿ ਕਬਿ ਜ਼ਿਕਰ ਫਿਕਰ ਕੇ ਕਰੈਂ।
ਦੁਸ਼ਟ ਤੁਰਕਪਤਿ ਤੇ ਚਿਤਿ ਡਰੈਂ।
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨੈਂ ਭਲਿ ਭਾਂਤੀ।
ਤਊ ਸਨੇਹ ਮਾਨਿ ਦੁਖ ਛਾਤੀ ॥੪॥
ਕਿਤਿਕ ਮਸੰਦ ਸਿੱਖ ਗਨ ਦਾਸ।
ਪਹੁੰਚੇ ਧਰੇ ਮੌਨ ਥਿਤ ਪਾਸ।
ਬੈਠੇ ਨਿਕਟਿ ਮਾਤ ਕੇ ਜਾਈ।
ਮੁਖ ਦਾਦੀ ਦਿਸ਼ਿ ਕਰਜੋ ਸੁਨਾਈ ॥੫॥
'ਸਤਿਗੁਰੂ ਲਿਖਜੋ ਆਪਨੇ ਹਾਥ।
ਭਨੇ ਸੰਦੇਸੇ ਹਮ ਤੁਮ ਸਾਥ।
ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਤਾਯੋ।
ਇਹ ਸਿਖ ਅਬਿ ਹੀ ਲੇ ਕਰਿ ਆਯੋ' ॥੬॥
ਇਮ ਕਹਿ ਪਿਖਜੋ ਮੇਵੜੇ ਓਰ।
'ਲਿਹੁ ਕਰ ਮਹਿਂ ਬਾਚਹੁ ਸਭਿ ਛੋਰਿ[1]।'
ਮਾਨਿ ਹੁਕਮ ਤਿਨ ਪਠਜੋ ਸੁਨਾਯੋ।
ਸੰਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਜਿਮ ਪ੍ਰਥਮ ਬਤਾਯੋ ॥੭॥
ਬਹੁ ਸ਼ਲੋਕ ਬੈਰਾਗ ਜਨਾਵੈਂ।
-ਜਗ ਮਹਿਂ ਥਿਰ ਕੋ ਰਹਿਨਿ ਨ ਪਾਵੈ।
ਬਡੇ ਬਡੇ ਹੁਇ ਸਭਿ ਚਲਿ ਗਏ।

---

[1]ਖੋਲਕੇ (ਅ) ਆਦਿ ਤੋਂ।

ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਿਤਾਰ ਜਿ ਭਏ- ॥੮॥
ਪੁਨ ਲੱਛਨ ਭਾਖ੍ਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਯਾਨੀ।
-ਤਨ ਮਹਿਂ ਹੰਤਾ ਜਿਨਹੁਂ ਨ ਮਾਨੀ।
ਨਹਿਂ ਕਿਸਹੂੰ ਤੇ ਭੈ ਉਰ ਪਾਵੈਂ।
ਆਪ ਔਰ ਨਹਿਂ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪਾਵੈਂ ॥੯॥
ਉਸਤਤਿ ਨਿੰਦਾ ਕੰਚਨ ਲੋਹ।
ਮਾਨ ਅਮਾਨ ਸਮਾਨੈਂ ਹੋਹਿ-।
ਪੁਨ ਜਨਨੀ ਬਿਰਧਾ ਹਿਤ ਧੀਰ।
-ਹੋਨਹਾਰ ਹੀ ਤਜਨਿ ਸ਼ਰੀਰ ॥੧੦॥
ਯਾਂ ਤੇ ਉਚਿਤ ਨ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ।
ਸੁਪਨੋ ਜਗ ਕੀ ਸਮਤਾ ਬਰਨੀ।
ਜਿਸ ਕੀ ਆਦਿ, ਅੰਤ ਤਿਸ ਹੋਇ।
ਉਪਜਨ ਵਾਰੋ ਬਿਨਸਤਿ ਸੋਇ ॥੧੧॥
ਯਾਂ ਤੇ ਸਭਿ ਤਜ੍ਯਾਗਹੁ ਜੰਜਾਲ।
ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਮਾਲਿ-।
ਪੁਨ ਸਪੂਤ ਕੇ ਸੰਗ ਸੰਦੇਸ।
ਲਿਖ੍ਯੋ ਜੁ ਪਠ੍ਯੋ ਸੁ ਸੁਨ੍ਯੋ ਅਸ਼ੇਸ਼[1] ॥੧੨॥
ਗਨ ਸ਼ਲੋਕ ਜਬਿ ਪਠੇ ਸੁਨਾਏ।
ਸਭਿ ਕੇ ਲੋਚਨ ਜਲ ਭਰਿ ਆਏ।
ਭਏ ਮੌਨ ਕੁਛ ਕਹ੍ਯੋ ਨ ਜਾਈ।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਪੁਨ ਸਿੱਖ ਸੁਨਾਈ- ॥੧੩॥
'ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ, ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਫੁਰਮਾਇ।
-ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਇ[2]।
ਪੁਨ ਉੱਤਰ ਲਿਖਵਾਵਨਿ ਕੀਜੈ।
ਬਿਨਾ ਬਿਲਮ ਹਮ ਢਿਗ ਪਠਿ ਦੀਜੈ- ॥੧੪॥
ਯਾਂ ਤੇ ਨਹਿਂ ਬਿਲੰਬ ਅਬਿ ਧਾਰੋ।
ਲਿਖਿ ਕਰਿ ਉੱਤਰ ਪਠਹੁ[3] ਬਿਚਾਰੋ।'
ਗੁਰ ਨੰਦਨ ਸੁਨਿ ਜਾਨ੍ਯੋਂ ਆਸ਼ੈ।
-ਸਕਲ ਸ਼ਕਤਿ ਕੋ ਬਲ ਜਿਨ ਪਾਸੈ ॥੧੫॥

---

[1]ਸਭ।
[2]ਚਲਾ ਜਾਹ।
[3]ਭੇਜੋ।

ਸੂਰਜ ਸਸਿ ਕੌ ਰੋਕਿ ਰਖੈਯਾ[੧]।
ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਲੌ ਬਲ ਅਤਿਸੈਯਾ[੨]।
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਥਿਰੈਂ[੩]।
ਜਥਾ ਹੁਕਮ ਸੋ ਤਤਛਿਨ ਕਰੈਂ ॥੧੬॥
ਕਜ਼ਾ ਨਰ ਬਪੁਰੇ ਤਿਨਹੁੰ ਅਗਾਰੇ।
ਅਵਨਿ ਉਡਾਇੰ ਫੂਕ ਇਕ ਮਾਰੇ।
ਏਕ ਬਾਰ ਤੇ ਸਭਿ ਤੁਰਕਾਨਾ।
ਸ਼ਾਹੁ ਕਿ ਰੰਕ ਹੋਹਿ ਪਰਹਾਨਾ[੪] ॥੧੭॥
ਜੋ ਸਹਾਇਤਾ ਸਭਿ ਕੀ ਕਰੈਂ।
ਰਿਦੇ ਮਨੋਰਥ ਜੇ ਸਿਖ ਧਰੈਂ।
ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰ ਕਿ ਅਵਨਿ ਅਕਾਸ਼।
ਸਿਮਰੈਂ ਮਨ ਪਹੁੰਚਤਿ ਜਨ ਪਾਸ[੫] ॥੧੮॥
ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਗੁਰ ਐਸੇ।
ਨਿਜ ਸਹਾਇਤਾ ਚਾਹਤਿ ਕੈਸੇ।
ਜਿਨ ਕੇ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ[੬]।
ਜਗਹਿ ਨਿਵਾਜਹਿੰ ਕਰਹਿੰ ਕਿ ਨਾਸ਼[੭] ॥੧੯॥
ਤਿਨ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਿ ਅਜੋਗ।
ਮਾਨਹਿੰ ਹੁਕਮ ਚੌਦਹੂੰ ਲੋਗ।
ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਕੀ ਜੋਤਿ ਉਦਾਰਾ।
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤਿ ਜਿਨਹੁੰ ਮਝਾਰਾ- ॥੨੦॥
ਇਮ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿ ਗੁਰ ਕੇ ਨੰਦਨ।
ਪੂਰਬ ਲਿਖੀ ਆਪਨੀ ਬੰਦਨ।
'ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਚਹਹੁ ਸੁ ਤੁਰਤ ਬਨਾਵਹੁ।
ਤਉ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸ਼ਕਤਿ ਦੁਰਾਵਹੁ' ॥੨੧॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ॥ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦*:
ਬਲੁ ਹੋਆ ਬੰਧਨ ਛੁਟੇ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੋਤ ਉਪਾਇ ॥

---

[੧]ਰੋਕ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ।
[੨]ਬਹੁਤਾ।
[੩]ਖੜੋਂਦੇ ਹਨ।
[੪]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਸ਼।
[੫]ਦਾਸਾਂ ਪਾਸ।
[੬]ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸਾਂ ਦੇ ਦਾਸ।
[੭]ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਨਿਵਾਜ ਦੇਣ ਚਾਹੇ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਣ।
*'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦' ਇਤਨਾ ਪਾਠ ਤਿੰਨ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖਿਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਾਨਕ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਮਰੈ ਹਾਥ ਮੈ ਤੁਮ ਹੀ ਹੋਤ ਸਹਾਇ ॥੫੪॥

ਚੌਪਈ: ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉੱਤਰ ਲਿਖਿ ਪਾਤੀ।
ਸਭਿ ਕੀ ਨਮੋ ਲਿਖੀ ਸੁਖ ਸ਼ਾਂਤੀ।
'ਤੀਨ ਲੋਕ ਕੇ ਮਾਲਿਕ ਆਪ।
ਚਹੌਂ ਸੁ ਰਚਹੁ ਉਥਾਪਨ ਥਾਪ' ॥੨੨॥
ਇਤਜਾਦਿਕ ਲਿਖਿ ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰਾ।
-ਸਮੈਂ ਅਲਪ ਤਨੁ ਤਜਨਿ ਮਝਾਰਾ।
ਆਨਹਿ ਸੀਸ ਜਾਇ ਸਿਖ ਜੋਇ।
ਨਹਿਂ ਬਿਲਮੈ ਅਰੁ ਨਿਰਭੈ ਹੋਇ ॥੨੩॥
ਜੋ ਆਯਹੁ ਸੋ ਨਹਿਨ ਪਠਾਯੋ[1]।
ਅਪਰ ਦਾਸ ਕੋ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਯੋ।
'ਕਰਹੁ ਗੌਨ ਅਬਿ ਪੌਨ ਸਮਾਨੋ।
ਪਹੁੰਚਹੁ ਨਿਕਟਿ ਤ੍ਰਾਸ ਨਹਿਂ ਮਾਨੋ ॥੨੪॥
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਅਭਿਬੰਦਨ ਕਰੀਅਹਿ।
ਜੋ ਕਾਰਨ ਹੁਇ ਖਰੇ ਨਿਹਰੀਅਹਿ।
ਕਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਨਹਿਂ ਸੰਸੈ[2] ਧਰੀਅਹਿ।
ਆਵਨ ਜਾਨੋ ਕਰਤਿ ਨ ਡਰੀਅਹਿ' ॥੨੫॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਗੁਰ ਤੇ ਸੁਨਿ ਬਾਨੀ।
ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਚਲਿਬੇ ਕਹੁ, ਮਾਨੀ[3]।
ਬਾਰੰਬਾਰ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤਾ।
'ਮੈਂ ਅਤਿ ਬ੍ਰਿਧਾ ਸੁਨੋ ਦੁਖ ਤਾਤਾ!' ॥੨੬॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਮਨ ਦੀਨ ਉਚਾਰੇ।
'ਤੁਮ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਪਯਾਸ ਹਮਾਰੇ।
ਜਿਮ ਜਾਨਹੁ ਤਿਮ ਰਚਹੁ ਗੁਸਾਈਂ।
ਤੁਮਰੇ ਮਹਿਂ ਚਿਤ ਰਹੈ ਸਦਾਈ' ॥੨੭॥
ਲਈ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਿੱਖਯ ਸਿਧਾਯਹੁ।
ਨਮੋ ਕਰਤਿ ਹੀ ਨਹਿਂ ਬਿਲਮਾਯਹੁ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਕੇ ਪੰਥ ਸਿਧਾਰਾ।
ਨਿਸ ਦਿਨ ਗਮਨਯੋ ਜਾਇ ਸੁਖਾਰਾ ॥੨੮॥

---

[1]ਉਹ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ।
[2]ਡਰ।
[3]ਮੰਨ ਕਰਕੇ।

ਕਿਤਿਕ ਸਮੈਂ ਮਹਿਂ ਪਹੁੰਚਜੋ ਜਾਈ।
ਪੌਰ ਪੁਰੀ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ ਧਾਈ।
ਡਰ ਬਿਹੀਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਗਯੋ।
ਸਤਿਗੁਰ ਅੰਤਰਿ ਦੇਖਤ ਭਯੋ ॥੨੯॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਕਰਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਬਦਨ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯੋ।
ਧਰੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ।
ਸੁਧਿ ਕੁਟੰਬ ਕੀ ਸਕਲ ਉਚਾਰੀ ॥੩੦॥
ਕਰ ਧਰਿ[1] ਖੋਲਿ ਪਠੀ ਤਤਕਾਲਾ।
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਉਰ ਧੀਰ ਬਿਸਾਲਾ।
ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਕੋ ਆਸ਼ੈ ਪਰਖਤਿ।
ਅਧਿਕ ਗੰਭੀਰ ਜਾਨਿ ਮਨ ਹਰਖਤਿ ॥੩੧॥
-[2]ਲਾਖਹੁਂ ਬਰਖਨ ਕੋ ਤਪ ਦੀਹਾ[3]।
ਇਨ ਕੇ ਉਪਜਾਵਨ ਹਿਤ ਪ੍ਰੀਹਾ[4]।
ਏਕੰਕਾਰ ਅਰਾਧਨਿ ਕਰੇ।
ਝਟਕੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲ ਕਰ ਧਰੇ[5] ॥੩੨॥
ਤਬਿ ਹੂੰ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਕੇ ਅੰਸ[6]।
ਉਪਜੇ ਜਗ ਮਾਨਸ ਕੇ ਹੰਸ[7]।
ਲਾਖਹੁਂ ਰਾਖਸ਼ ਖੰਡਿ ਖਪਾਏ[8]।
ਜੋਧਾ ਅਧਿਕ ਥਿਰੇ ਰਨਥਾਏ ॥੩੩॥
ਮਿਲੀ ਚੰਡਕਾ ਪਾਇ ਬਿਜੈ ਕੋ[9]।
ਮੁਦਤ ਦਿਏ ਬਰ, ਦੇਖਿ ਅਜੈ ਕੈ[10]।
ਸਤਿਜੁਗ ਆਦਿ ਬਿਖੈ ਉਤਪੰਨੇ।
ਤਬਿ ਕੇ ਤਪਨ ਤਪਹਿਂ ਮਨ ਮੰਨੇ ॥੩੪॥

---

[1]ਹੱਥ ਤੇ ਲੈਕੇ।
[2]ਗੁਰੂ ਜੀ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ:-
[3]ਭਾਰੀ।
[4]ਇੱਛਾ ਸੀ।
[5]ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਖੱਲ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈਕੇ।
[6]ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਤੋਂ।
[7]ਜਗਤ ਰੂਪੀ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਹੰਸ।
[8]ਮਾਰ ਕੇ ਨਾਸ਼ ਕੀਤੇ।
[9]ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਫਤਹ ਨੂੰ ਪਾਕੇ ਆ ਮਿਲੀ।
[10]ਅਜਿੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਭਾਵ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੂੰ

ਉੱਗ੍ਰ ਤਪਨ ਤੇ ਬਜ੍ਰਾਕੁਲ ਦੇਵ।
ਭਯੋ ਤੇਜ ਅਸ ਤਪ ਕੋ ਸੇਵ।
ਜਬਿ ਅਰਾਧਨਾ ਲਖੀ ਹਮਾਰੀ।
ਏਕੰਕਾਰ ਦਯਾ ਤਬਿ ਧਾਰੀ ॥੩੫॥
ਤਬਿ ਗੁਰਤਾ ਹਿਤ ਕਰਜੋ ਪਠਾਵਨਿ।
ਜੀਵ ਕਰੋਰਨ ਕਰਿ ਹੈਂ ਪਾਵਨ[1]।
ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਿਦ ਤੇ ਮਹਿਦ ਮਝਾਰੀ।
ਤਨਕ ਨ ਤਊ ਜਨਾਵਨ ਧਾਰੀ ॥੩੬॥
ਅਜਰ ਜਰਨ ਹਮ ਸਿਰ ਲੌ ਠਾਨੈਂ।
ਇਹ ਧੀਰਜ ਭੀ ਮਹਿਦ ਮਹਾਨੈ[2]।
ਤਿਨਹੁੰ ਕੀਨਿ ਹਮ ਤੇ ਅਧਿਕਾਈ।
ਚਹੈਂ ਦੁਰਾਵਨਿ ਨਹਿਂ ਨ ਜਨਾਈ[3] ॥੩੭॥
ਉਚਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਸਨੰਦ[4]।
ਅਜਰ ਜਰਨ ਮਹਿਂ ਲਖੇ ਬਿਲੰਦ।
ਗੁਰ ਘਰ ਬਿਖੈ ਬਡੀ ਬਡਿਆਈ।
ਇਨ ਕੋ ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਬਨਿਆਈ- ॥੩੮॥
ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ।
'ਭੋ ਸਿਖ! ਜਾਹੁ ਬਿਲਮ ਕਰਿ ਹਾਨਾ।
ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਪੈਸੇ ਪੰਚਹੁੰ ਆਨਿ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਲੋਕਹੁ ਹੋਇ ਮਹਾਨ[5]' ॥੩੯॥
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਸਿਖ ਤਬਿ ਗਯੋ।
ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਫਲ ਕੋ ਪਿਖਿ ਲਯੋ।
ਸੰਗ ਪੰਚ ਪੈਸੇ ਧਰਿ ਹਾਥ।
ਪਹੁੰਚਜੋ ਤਤਛਿਨ ਜਿਹ ਠਾਂ ਸਾਥ ॥੪੦॥
ਲੇ ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕਰ ਮੈਂ।
ਧਰਜੋ ਧਜਾਨ ਨੰਦਨ ਕੋ ਉਰ ਮੈਂ।
ਬੰਦਨ ਕੀਨਿ ਸੁ ਅਰਪਿ ਅਗਾਰੀ।
ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਦੀਨਸਿ ਬਲ ਭਾਰੀ ॥੪੧॥

---

[1]ਕਰੋੜਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਕਰਨਗੇ।
[2]ਇਹ ਬੀ ਧੀਰਜ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ।
[3]ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।
[4]ਗੱਦੀ ਦੇ।
[5]ਬਹੁਤਾ ਸੋਹਣਾ ਹੋਵੇ (ਇਹ) ਵੇਖਕੇ ਲਿਆਵੀਂ।

ਨੌ ਤਨ ਮਹਿਂ ਜੋ ਬਰਤੀ ਜੋਤਿ।
ਸੁਤ ਮਹਿਂ ਕਰੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਉਦੋਤ[1]।
ਸਿਖ ਸੋਂ ਹੁਕਮ ਕਰਜੋ 'ਲੇ ਜਈਐ।
ਅਰਪਹੁ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ, ਗੁਰ ਹਈਐ[2] ॥੪੨॥
ਨਹਿਂ ਬਿਲਮਹੁ ਮਗ ਨਿਸ ਦਿਨ ਚਲੋ।
ਧਰੇ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਤਿਨ ਸੋਂ ਮਿਲੋ।'
ਇਮ ਕਹਿ ਇਕ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਿ ਦੀਨਿ।
ਨਿਜ ਨੰਦਨ ਕੋ ਅਰਪਨਿ ਕੀਨਿ ॥੪੩॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ:
ਨਾਮੁ ਰਹਿਓ ਸਾਧੂ ਰਹਿਓ ਰਹਿਓ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਜਗਤ ਮੈ ਕਿਨ ਜਪਿਓ ਗੁਰ ਮੰਤੁ ॥੫੬॥

ਚੌਪਈ: ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਹੁਕਮ ਮਾਨਿ ਪ੍ਰਸਥਾਨਾ।
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਉਰ ਕੋ ਡਰ ਹਾਨਾ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਤਜਿ ਤਤਕਾਲਾ।
ਕਰਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਮਾਰਗ ਚਾਲਾ ॥੪॥
ਇਤ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤ।
ਸੁਪਤਿ ਜਥਾ ਸੁਖ ਭੀ ਜਬਿ ਰਾਤਿ।
ਔਚਕ ਉਠੀ ਪਾਇ ਦੁਹ ਸੁਪਨੇ[3]।
ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਅਪਨੇ ॥੪੫॥
ਅਤਿ ਚਿੰਤਾ ਸੋਂ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ।
ਤੂਸ਼ਨਿ ਠਾਨਿ ਕਿਸੂ ਨ ਜਨਾਈ।
ਸੰਕਟ ਅਧਿਕ ਪਾਇ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।
ਬੈਠੀ ਭਈ ਪ੍ਰਾਤਿ ਲਖਿ ਤਾਂਹੀ ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਅਰਪਨ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਤੀਨਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੩॥

---

[1] ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ।
[2] (ਸੋ) ਗੁਰੂ ਹਨ।
[3] ਭਜਾਨਕ ਸੁਪਨੇ।

੬੪. [ਨੁਰੰਗੇ ਦੀ ਹੋਰ ਸਖਤੀ]

੬੩<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੫

ਦੋਹਰਾ: ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਅਵਨੀ ਪਿਖਤਿ*,
ਨੇਤ੍ਰਨਿ ਤੇ ਜਲ ਜਾਤਿ।
ਨਸਮਕਾਰ ਹਿਤ ਕਰਨਿ ਕੇ,
ਚਲਿ ਆਏ ਢਿਗ ਤਾਤ[1] ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਬੈਠੇ ਨਿਕਟਿ ਸਪੂਤ ਪ੍ਰਬੀਨਾ।
ਦੇਖਿ ਮਾਤ ਦਿਸ਼ਿ ਬੂਝਨਿ ਕੀਨਾ।
'ਅਬਿ ਲੌਂ ਆਜ ਨ ਮੱਜਨ ਕਰਜੋ।
ਨੇਮ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਪਾਠ ਨ ਰਰਜੋ[2]? ॥੨॥
ਕਹਾ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮਾਂਹੀ।
ਮੋ ਸੰਗ ਭੇਦ ਕਰਹੁ ਕਿਮ ਨਾਂਹੀ[3]?'
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਜਰੀ ਦੁਹ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਏ।
'ਹੇ ਨੰਦਨ! ਨਿਸ ਮਹਿਂ ਮੁਝ ਆਏ ॥੩॥
ਪਿਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਅਪਨੇ ਕਰ ਤੇ।
ਪੈਸੇ ਪੰਚ ਨਾਲੀਅਰ ਧਰਤੇ।
ਅਰਪਨ ਕਰਤੇ[4] ਤੁਮਹੁਂ ਅਗਾਰੀ।
ਇਮ ਸੁਪਨੋ ਆਯੋ ਇਕ ਬਾਰੀ ॥੪॥
ਪੁਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਧਰ ਸਿਰ ਨਜਾਰੋ।
ਪਿਖਿ ਸੁਪਨੇ ਮਹਿਂ ਭਾ ਦੁਖ ਭਾਰੋ।
ਤਬਿ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਮੈਂ ਕਰ ਰਹੀ।
ਮਨ ਥਿਰਤਾ ਕੋ ਪਾਵਤਿ ਨਹੀਂ ॥੫॥
ਪਠਹੁ ਸਿੱਖ ਲਘੁ ਦੇਹੁ ਤੁਰੰਗ[5]।
ਆਨਹਿ ਸੁਧਿ ਕੋ ਤੂਰਨ ਸੰਗ।
ਪਹੁਂਚਹਿ ਪੁਰਿ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਮਾਂਹਿ।
ਡੇਰਾ ਕਰਹਿ ਨਿਕਟਿ ਪੁਨ ਜਾਹਿ ॥੬॥
ਕਰਿ ਦਰਸ਼ਨ ਤਤਛਿਨ ਹਟਿ ਆਵੈ।

---

*ਪਾ:-ਜਨਨੀ ਲਖੀ।
[1]ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੱਘ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਪਾਸ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਆਏ ਜੋ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਸੀ।
[2]ਨਿਤਨੇਮ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?
[3]ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਦੇ।
[4]ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।
[5]ਛੇਤੀ ਘੋੜਾ ਦੇਕੇ।

ਇਮ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਹਿ ਅਬਿ ਭਾਵੈ।'
ਸੁਨਿ ਜਨਨੀ ਤੇ ਗਿਰਾ ਦੁਖਾਰੀ।
ਪਠਜੋ ਸਿੱਖ ਤੂਰਨ ਕਰਿ ਤਜਾਰੀ ॥੭॥
ਕਰਜੋ ਹੁਕਮ 'ਆਗੇ ਸਿਖ ਗਯੋ।
ਮਗ ਮਹਿਂ ਮਿਲੈ ਕਿ ਪੁਰਿ ਥਿਰ ਭਯੋ।
ਤਾਂਹਿ ਪਠਾਵਹੁ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਸੁ ਆਇ।
ਤੂੰ ਗੁਰ ਮਿਲਹੁ ਜਾਇ ਤਿਸ ਥਾਇਂ' ॥੮॥
ਸੁਨਿ ਸਿਖ ਹੁਕਮ ਬੰਦਨਾ ਕਰਿ ਕੈ।
ਗਵਨਜੋ ਮਾਰਗ ਗੁਰੂ ਸਿਮਰਿ ਕੈ।
ਉਤ ਸਿਖ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਚਲਿ ਆਯੋ।
ਇਹ ਅਨੰਦ ਪੁਰਿ ਕੋ ਤਜਿ ਧਾਯੋ ॥੯॥
ਦੋਨਹੁਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਚਲਿ ਪਰੇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਬੀਚ ਪਿੰਜਰੇ ਥਿਰੇ।
ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਇਕ ਰਸ ਦੁਤਿ ਪਾਵੈ।
ਹਰਖ ਸ਼ੋਕ ਤੇ ਨਹਿਂ ਨ ਡੁਲਾਵੈਂ ॥੧੦॥
ਕਿਤਿਕ ਦਜੋਸ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ।
ਤਬਿ ਚਵਗੱਤਾ ਕੋਪ ਉਪਾਏ।
-ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਨ ਹੋਵਾ।
ਨਹੀਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਸਭਿ ਜਗ ਜੋਵਾ ॥੧੧॥
ਸਭਿ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੋ ਗੁਰੂ ਕਿਵਾਰ।
ਸੋ ਅਰ ਰਹਜੋ ਨ ਭਾ ਅਨੁਸਾਰਿ-।
ਇਮ ਚਿਤਵਤਿ ਚਿਤ ਮਹਿਂ ਚਵਗੱਤਾ।
-ਪਰਜੋ ਲੋਹ ਪਿੰਜਰ ਦੁਖ ਅੱਤਾ[1] ॥੧੨॥
ਪਠੌਂ ਮੁਲਾਨੇ ਅਬਿ ਬੁਝਵਾਂਵੌਂ[2]।
ਮਾਨਹਿਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਨ ਮਹਿਂ ਲਜਾਵੌਂ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਵੈ।
ਜਿਸ ਥਲ ਤੇ ਜਗ ਗੁਰੂ ਕਹਾਵੈ ॥੧੩॥
ਦੁਹੁਂ ਮਹਿਂ ਏਕ ਮਾਨਿ ਹੈ ਜਬੈ।
ਕਰੌਂ ਖਲਾਸੀ ਤਿਸ ਕੀ ਤਬੈ।
ਨਤੁ ਦੈਹੌਂ ਮੈਂ ਕਤਲ ਕਰਾਇ।

[1]ਆਤੁਰ।
[2]ਪੁਛਾਂਵਾਂਗਾ।

ਜਿਸ ਤੇ ਡਰਪੈਂ ਨਰ ਸਮੁਦਾਇ- ॥੧੪॥
[1]ਦਿਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਲੀਪਤਿ ਐਸੇ।
ਕਰਤਿ, ਤੇਜ ਸਭਿ ਬਿਨਸੈ ਜੈਸੇ।
ਏਕ ਮੁਲਾਨਾ ਇਕ ਉਮਰਾਇ।
ਲਖਿ ਮਤਿਵੰਤੇ ਨਿਕਟਿ ਬੁਲਾਇ ॥੧੫॥
'ਗੁਰ ਹਿੰਦੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਮਾਂਹੀ।
ਅਬਿ ਲੌ ਕਹਜੋ ਸੁ ਮਾਨਜੋਂ ਨਾਂਹੀ।
ਜਾਇ ਕਹਹੁ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਤਾਂਹੂ।
ਦੇਹੁ ਸਜਾਇ, ਮਾਨਿ ਲੇ ਜਾਹੂੰ[2] ॥੧੬॥
ਤ੍ਰਾਸ ਦਿਖਾਵਹੁ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
ਜਿਸ ਤੇ ਆਵਹਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਝਾਰਾ।
ਕਹਹੁ ਲੋਭ ਕੀ ਬਾਤ ਬਡੇਰੀ।
ਕਰਹਿ ਨਿਕਾਹੁ ਸੁਤਾ ਸੰਗ ਮੇਰੀ ॥੧੭॥
ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਬਿਲੰਦਹਿ ਲੈ ਹੈ।
ਉਰ ਹਰਖਾਇ ਦੀਨ ਜੇ ਐ ਹੈ।
ਕਹੇ ਕਿਤਾਬਨ ਜਿਤਿਕ ਉਪਾਇ।
-ਦੇ ਸੁਤਾਦਿ ਲੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਨਾਇ ॥੧੮॥
ਜਿਮ ਕਿਮ ਦੀਨਿ ਬਿਖੈ ਕਿਸ ਆਨਹਿਂ[3]।
ਇਸ ਤੇ ਮਹਾਂ ਸਬਾਬ[4] ਬਖਾਨਹਿ-।
ਕਰਨਿ ਦੀਨ ਕੋ ਸਦਾ ਬਿਲੰਦ।
ਭਯੋ, ਨ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਮੋਹਿ ਮਨਿੰਦ ॥੧੯॥
ਤਿਮ ਹਿੰਦੁਨ ਮਹਿਂ ਗੁਰੂ ਸਮਾਨ।
ਨਹੀਂ ਆਨ ਜੇ ਪਿਖਿਯ ਜਹਾਨ।
ਕਲਮਾ ਪਠਹਿ ਏਕ ਇਹੁ ਜਬੈ।
ਮਾਨ ਲੇਹਿਂ ਸਿਖ ਇਸ ਕੋ ਸਬੈ ॥੨੦॥
ਲਾਖਹੁਂ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਿ ਪਰੈਂ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਪੁਨ ਕੋ ਨਹਿਂ ਅਰੈ।
ਦੀਨ ਮਜ਼ਬ ਕੇ ਮੁਖਿ ਹਮ ਦੋਈ।

---

[1]ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੁਰੰਗਾ ਐਸੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੇਜ ਬਿਨਸ ਜਾਣਾ ਹੈ।
[2]ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੰਨ ਲਵੇ।
[3]ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆਈਏ।
[4]ਪੁੰਨ [ਅ: ਸਵਾਬ]

ਜਾਨੀ ਜਾਇ[*] ਕੌਨ ਬਿਧਿ ਹੋਈ[1] ॥੨੧॥
ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ਜਿ ਮਾਨਹਿ ਨਾਂਹਿ।
-ਕਰਾਮਾਤ ਦੇ- ਭਾਖਹੁ ਤਾਂਹਿ।'
ਸੁਨਿ ਦੋਨਹੁੰ ਅਵਰੰਗ ਤੇ ਗਏ।
ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰਹਿ ਬਿਲੋਕਤਿ ਭਏ ॥੨੨॥
ਬੈਠੇ ਬਦਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਦੀਨਾ[2]।
ਨਹੀਂ ਕੈਦ ਕੋ ਦੁਖ ਕੁਛ ਚੀਨਾ।
ਖਰੇ ਭਏ ਦੇਖਤਿ ਬਿਸਮਾਏ।
ਕਹਜੋ 'ਸ਼ਾਹੁ ਤੁਮ ਨਿਕਟਿ ਪਠਾਏ ॥੨੩॥
ਕਜੋਂ ਤੁਮ ਕਸ਼ਟ ਸਹਜੋ ਚਿਰ ਕਾਲ।
ਕਜੋਂ ਹਠ ਧਾਰਜੋ ਰਿਦੈ ਬਿਸਾਲ।
ਕਜੋਂ ਨਹਿਂ ਭੋਗਹੁ ਐਸ਼ ਅਨੇਕ।
ਕਜੋਂ ਨਹਿਂ ਗਹੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੀ ਟੇਕ? ॥੨੪॥
ਲਾਖਹੁੰ ਲੋਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਹਿਂ ਆਏ।
ਸੋ ਸਗਰੇ ਹਜ਼ਰਤ ਬਡਿਆਏ।
ਤੁਮਹਿ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਸਭਿ ਕੋ ਕਰੈ।
ਕਹੈ ਜੁ ਸ਼ਾਹੁ ਨ ਪੁਨ ਕਬਿ ਫਿਰੈ[3] ॥੨੫॥
ਦੁਖ਼ਤਰ[4] ਆਦਿ ਦੇਨਿ ਜਿਨ ਮਾਨੀ।
ਅਪਰ ਦੇਨਿ ਕੀ ਕਹਾਂ ਕਹਾਨੀ।
ਭਲੋ ਆਪਨੋ ਕਜੋਂ ਨ ਬਿਚਾਰਹੁ।
ਇਹਾਂ ਐਸ਼, ਮਰ ਭਿਸਤ[5] ਸਿਧਾਰਹੁ ॥੨੬॥
ਜੋ ਦਾਨਾਇ ਨ ਤਜਾਗਨਿ ਕਰੈ।
ਕਹਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰੈ।
ਨਾਂਹਿਤ ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਚਿਤ ਰੋਸ।
ਦੇ ਮਰਵਾਇ ਨ ਜਾਨਹਿਂ ਦੋਸ਼ ॥੨੭॥
ਤੀਨ ਬਾਤ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਲੀਜੈ।

---

[*]ਪਾ:-ਜਾਨੀ ਨਾ ਜਾਇ।
[1]ਭਾਵ ਦੇਖੀਏ ਹੁਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਅ) (ਪਿਛੇ ਦੱਸੇ ਉਪਾਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੁਣ) ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੇਹੜੀ ਬਿਧੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ।
[2]ਦੀਨਤਾ ਰਹਿਤ।
[3]ਜੋ ਸ਼ਾਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦਾ।
[4]ਬੇਟੀ [ਫਾ: ਦੁਖ਼ਤਰ]
[5]ਸੁਰਗ।

ਲਖਹੁ ਭਲੀ ਸੋ ਧਾਰਨਿ ਕੀਜੈ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਚਲਹੁ ਕਲਮੇ ਕਹੁ ਪਢਿ ਮੁਖ।
ਦੇਹਿ ਸ਼ਾਹੁ ਭੋਗਹੁ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸੁਖ ॥੨੮॥
ਜੇ ਹਠ ਕਰਹੁ ਨ ਮਾਨਹੁ ਏਹੋ।
ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਹੁਇ ਦੇਹੋ।
ਜਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਤੁਮ ਤੇ ਕਰਿਵਾਵੈ।
ਤਿਮ ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਦੇਖਿ ਹਰਖਾਵੈ ॥੨੯॥
ਰਾਮਰਾਇ ਜਿਮ ਤੁਮਰੋ ਪੋਤਾ।
ਸਦਾ ਸ਼ਾਹੁ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਤਾ।
ਬਾਰ ਸੈਂਕਰੇ ਅਜ਼ਮਤ ਦੀਨੀ।
ਜਿਮ ਹਜ਼ਰਤ ਕਹਿ ਤਿਮ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ॥੩੦॥
ਦਰਬ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਵੈ।
ਅਪਨੀ ਸੰਗਤਿ ਸਦਾ ਬ੍ਰਿਧਾਵੈ।
ਜਿਸ ਕੋ ਭਾ ਐਸ਼੍ਵਰਜ ਬਿਲੰਦ।
ਤੁਮ ਭੀ ਹੂਜਹੁ ਤਿਸਹਿ ਮਨਿੰਦ ॥੩੧॥
ਜੇ ਇਹ ਦੋਨਹੁਂ ਨਾਂਹਿ ਨ ਮਾਨਹੁਂ।
ਅਪਨੇ ਪਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕਹੁ ਹਾਨਹੁਂ[1]।
ਨਹਿਂ ਤਜਾਗਹਿ, ਕਬਿ ਜੀਵਤਿ ਤੋਹੀ।
ਅਧਿਕ ਹਠੀਲਾ ਗਨੀਯਹਿ ਓਹੀ ॥੩੨॥
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਮਾਨਿ, ਕੈ[2] ਅਜਮਤ ਦੈਨ।
ਕਿਧੋਂ ਮ੍ਰਿਤੂ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਲੈਨ।
ਇਨ ਤੀਨਹੁਂ ਮਹਿਂ ਲਖਹੁ ਜੁ ਨੀਕੀ।
ਹਿਯ ਕੇ ਬੀਚ ਕਰਹੁ ਸੋ ਠੀਕੀ[3]' ॥੩੩॥
ਤਿਨ ਤੇ ਸੁਨਿ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ।
ਧਰਮ ਨਿਬਾਹਨਿ ਬਿਖੈ ਬਹਾਦਰ।
ਉੱਤਰ ਭਨਜੋ 'ਧਰਮ ਹਮ ਹਿੰਦੂ। {ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੂਕ}
ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਕੋ ਕਿਮ ਕਰਹਿਂ ਨਿਕੰਦੂ ॥੩੪॥
ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਬਿਖੈ ਸੁਖਦਾਨੀ।
ਆਨ ਨ ਪਈਯਤਿ ਜਾਂਹਿ ਸਮਾਨੀ।

---
[1]ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰੋਗੇ।
[2]ਯਾ।
[3]ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਠੀਕ ਕਰ ਲਓ ਭਾਵ ਸੋਚ ਲਓ।

ਮਤਿ ਮਲੀਨ ਮੂਰਖ ਮਤਿ ਜੋਇ।
ਇਸ ਤੋ ਤਜਾਗਹਿ ਪਾਮਰ ਸੋਇ ॥੩੫॥
ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਮਹਿਂ ਦੁਖ ਕੋ ਪਾਵੈ।
ਜਮ ਸਜ਼ਾਇ ਦੇ ਨਹਿਂ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵੈ[1]।
ਸੁਮਤਿਵੰਤ ਹਮ ਕਹੁ ਕਯੋਂ ਤਜਾਗਹਿਂ।
ਧਰਮ ਰਾਖਿਬੇ ਨਿਤ ਅਨੁਰਾਗਹਿਂ ॥੩੬॥
ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਸਾਰੇ।
ਰੰਚ ਲੋਭ ਨਹਿਂ ਰਿਦੈ ਹਮਾਰੇ।
ਕਯੋਂ ਤੁਮ ਕਹਹੁ, ਨ ਅੰਗੀਕਾਰੈਂ[2]।
ਰਾਖਹਿਂਗੇ ਨਿਜ ਧਰਮ, ਨ ਹਾਰੈਂ ॥੩੭॥
ਝਖ ਮਾਰਹਿ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।
ਜਗ ਦ੍ਰੋਹੀ, ਖਲ, ਦੁਸ਼ਟ, ਕੁਪੱਤਾ।
ਇਸ ਕੇ ਬਡੇ ਸੇਵ ਕਰਿ ਪਾਈ।
ਅਬਹਿ ਬਿਨਾਸ਼ਹਿ ਸਕਲ ਕਮਾਈ ॥੩੮॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿਂ ਕਹਿਰ ਕਰਨ ਕੋ[3]।
ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਲੋਕ ਨ ਕਰਹਿਂ ਧਰਨ ਕੋ।
ਜਿਮ ਬਾਜ਼ੀਗਰ ਨਰਨਿ ਰਿਝਾਵੈ।
ਕੁਛ ਤੇ ਕੁਛ ਕਰਿ ਤੁਰਤ ਦਿਖਾਵੈ ॥੩੯॥
ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਕਬਿ ਲਗਹਿ ਨ ਨੀਕੀ।
ਨਹੀਂ ਕਾਮਨਾ ਕਿਮ ਹੁਇ ਹੀ ਕੀ।
ਜਹਿਂ ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਕ ਸੰਤ ਸਮੁਦਾਇ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਕਿਮ ਬੈਠਹਿਂ, ਸ਼ਰਮਾਇ ॥੪੦॥
ਦੋਨਹੁਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਹਮਰੇ।
ਕਰਿ ਨਿਰਨੈ ਭਾਖਹਿਂ ਢਿਗ ਤੁਮਰੇ।
ਕੋਟ ਜਤਨ ਤੇ ਫਿਰਹਿਂ ਨ ਫੇਰੇ[4]।
ਕਹੋ ਕਰੋਰ ਬਾਰ ਹੁਇ ਨੇਰੇ ॥੪੧॥
ਤ੍ਰਿਤੀਏ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਕੀ ਬਾਤ।
ਸੋ ਹਮ ਸਹੈਂ ਆਪਨੇ ਗਾਤ[5]।

---

[1]ਜਮ ਉਸ ਨੂੰ ਦੰਡ ਦਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਜਦਾ।
[2]ਕਿਉਂ ਤੁਸੀਂ (ਪਦਾਰਥਾਂ ਆਦਿ ਦਾ ਲੋਭ) ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਸਾਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ।
[3]ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
[4](ਕਿਸੇ ਦੇ) ਫੇਰੇ ਹੋਏ (ਅਸੀਂ) ਨਹੀਂ ਫਿਰਾਂਗੇ।
[5]ਸਰੀਰ ਪਰ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਰਖਹਿਂ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।
ਤੁਮਰੇ ਕਰੇ ਬਿਨਸ ਹੈ ਨਾਂਹੀ[1]' ॥੪੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤਰਸਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੪॥

{ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੂਕ} ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ 'ਨਾ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ॥ ਅਲਹ ਰਾਮ ਕੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ' ॥ ਫਿਰ ਬਿਹਾਗੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੧ ਦੀ ਇਹ ਤੁਕ ਹੈ:- 'ਹਿੰਦੂ ਮੂਲੇ ਭੂਲੇ ਅਖੁਟੀ ਜਾਂਹੀ ॥ ਨਾਰਦਿ ਕਹਿਆ ਸਿ ਪੂਜ ਕਰਾਂਹੀ' ॥ ਇਹ ਕਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇੱਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਆਖਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕਿ ਬਾਈ ਕ੍ਰੋੜ ਬੁਤ ਪ੍ਰਸਤ ਨਿਜ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਆਪ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਪੈਰੋ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਸੰਤ ਮਾਰਗ ਦੇ ਆਪ ਆਗੂ ਸਨ, ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਆਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਓਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਮੱਤ ਦੇਣ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਵਿਚ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦੇਹਿ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿੰਦੂ ਜਬਰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਖਯਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਆਪ ਗਏ ਸਨ, ਸੋ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਆਪਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰਖਯਾ ਲਈ ਸੀਸ ਦਿਤਾ' ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਸੈਮੇਟਿਕ ਤੋਂ ਭਿੰਨ 'ਬੇਰੀਅਨ ਹੇਸ' (ਆਰਯ ਕੁਲ) ਦੇ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਨਿਜ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਕ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਗੁਰ ਸਿੱਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਜੀ ਨੇ ਬੀ ਕਿਹਾ ਹੈ 'ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਂ ਕਾ।' 'ਤਾਂ ਕਾ' ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਬਚਾ ਦਿਤਾ। ਇਥੇ ਪਦ 'ਤਾਂ ਕਾ' ਪਿਆ ਹੈ। 'ਨਿਜ ਦਾ' ਯਾ 'ਆਪਣਾ' ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਬੁਤਪ੍ਰਸਤ ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੇ ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ, ਰਹਿਬਰ, ਪੈਗ਼ੰਬਰ ਤੇ ਗੁਰ ਅਵਤਾਰ ਸੇ। ਹਾਂ ਸੈਮੇਟਿਕ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਆਰਯ ਕੁਲ ਦੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੇ। ਪਿਛੇ ਮਿਰਚਾਂ ਸਾੜ ਕੇ ਆਪ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਤ੍ਰੈ ਮਜ਼ਹਬ ਦੱਸ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਕੀਤਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈਂ ਤੇ ਰਹਿਣੇ ਹਨ ਤਿੰਨ। ਇਹ ਤੀਸਰਾ ਸਿੱਖੀ ਧਰਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਇਸੇ ਰਾਸਿ ਦੇ ੬੮ਵੇਂ ਅੰਸੂ ਦੇ ੨੫, ੨੬ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪੰਥ ਜੋ ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸਭ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪ ਗਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋ ਚਮਕਿਆ। ਏਥੇ ਕਵੀ ਜੀ ਆਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਤਾਰੇ ਚੰਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੂਰਜ ਰੂਪ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਤੇ ਲੱਛਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਆਰਯਾਂ ਤੇ ਸਨਾਤਨੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੀ ਇਤਫਾਕ ਨਹੀਂ।

---

[1]ਤੇਰੇ (ਜਤਨ) ਕੀਤਿਆਂ ਨਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

੬੫. [ਸੱਚਖੰਡ ਪਯਾਨ]

੬੪<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੬

ਦੋਹਰਾ: ਅਟਲ ਨਿਠੁਰ ਸੰਦੇਹ ਬਿਨ, ਕਹੇ ਵਾਕ ਨਿਰਧਾਰ।
ਸੁਨਿ ਗੁਰ ਤੇ ਉਮਰਾਵ ਸੋ, ਕੋਪਯੋ ਦੁਸ਼ਟ ਗਵਾਰ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ ਬੈਨ ਬਖਾਨੇ।
'ਕਹਯੋ ਸ਼ਾਹੁ ਕੋ ਨਾਂਹਿਨ ਮਾਨੇ।
ਲੋਹ ਪਿੰਜਰੇ ਮਹਿਂ ਭੀ ਪਾਯੋ।
ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੁਛ ਮਨ ਮਹਿਂ ਲਯਾਯੋ ॥੨॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਪਾਇ ਸਜ਼ਾਇ।
ਕਰਿ ਜਬਰੀ ਤੇ ਲੇਹੁ ਮਨਾਇ।
ਸਮੁਝਾਯਹੁ ਕਿਮ ਸਮੁਝੈ ਨਾਂਹੀ।
ਆਵਨ ਜਾਨਿ ਨਿਫਲ ਇਨ ਪਾਹੀ' ॥੩॥
ਭਨੈ ਮੁਲਾਨਾ 'ਛੁਟੈ ਨ ਕੋਈ[1]।
ਲਖੀਯਤਿ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਇਨ ਹੋਈ।
ਉਤ ਹਜ਼ਰਤ ਕੋ ਹਠ ਨਹਿਂ ਟਰੈ।
ਇਤ ਇਕ ਸਮ[2] ਹੀ ਹਠ ਕੋ ਧਰੈਂ' ॥੪॥
ਦੋਨਹੁਂ ਕਹਿ ਗਮਨੇ ਢਿਗ ਸ਼ਾਹੂ।
ਸਕਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਨਯੋ ਤਿਸ ਪਾਹੂ।
ਕਯੋਂਹੂ ਨਹਿਂ ਮਾਨਹਿਂ ਕੁਛ ਕਹਯੋ।
ਕੈਦ[*] ਕਸ਼ਟ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਨ ਲਹਯੋ ॥੫॥
ਮੁਦਤ ਮਨਿੰਦ[3] ਬਦਨ ਜਿਨ ਕੇਰਾ[4]।
ਹਮ ਸਮੁਝਾਇ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇਰਾ।'
ਸੁਨਿ ਬੋਲਯੋ ਮੂਰਖ ਚਵਗੱਤਾ।
'ਜੇ ਅਸ ਧਰਮ ਬਿਖੈ ਦ੍ਰਿੜ ਰੱਤਾ ॥੬॥
-ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਨਾਮ ਧਰਾਯੋ।
ਕੌਣ ਮਾਯਨਾ ਯਾ ਮਹਿਂ ਪਾਯੋ[4]।
ਹਿੰਦੁਨ ਕੇ ਗੁਰ ਪੂਜ ਕਹਾਵਹੁ।

---

[1]ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਇਹ) ਛੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
[2]ਇਕੋ ਜਿਹਾ।
[*]ਪਾ:-ਬ੍ਰਿੰਦ।
[3]ਇੰਦੁਮਣੀ (ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਖੁਸ਼ ਹੈ। [ਮਨਿ+ਇੰਦੁ = ਇੰਦੁਮਣਿ ਅਰਥਾਤ ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤਾ ਮਣੀ ਜੋ ਚੰਦ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ] (ਅ) ਖੁਸ਼ੀ ਵਰਗਾ ਭਾਵ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸਰੂਪ।
[4]ਕੀ ਅਰਥ ਇਸ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?

ਨਾਮ ਬਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰਖਵਾਵਹੁ ॥੭॥
ਸੋ ਬਹਾਦਰੀ ਕਿਮ ਹਮ ਜਾਨੈਂ।
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਗਤ ਬਖਾਨੈ-।
ਬੂਝਹੁ ਜਾਇ ਬਤਾਵਹਿ ਸੋਇ।
ਨਾਂਹਿ ਤ ਬਡ ਸਜ਼ਾਇ ਅਬਿ ਹੋਇ' ॥੮॥
ਬਹੁਰ ਪਠੇ ਦੋਨਹੁਂ ਚਲਿ ਆਏ।
'ਨਾਮ ਮਾਇਨਾ[1] ਦੇਹੁ ਬਤਾਏ।
ਰਾਖਯੋ ਕੌਨ ਹੇਤੁ ਕਰਿ ਨਾਮੂ।
ਬੂਝਤਿ ਸ਼ਾਹੁ ਭਯੋ ਰਿਸ ਧਾਮੂ[2]' ॥੯॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਬੋਲੇ ਮਤਿ ਧੀਰ।
'ਨਾਮ ਰੂਪ ਇਹ ਧਰਮ ਸਰੀਰ[3]।
ਇਸ ਮਹਿਂ ਕਾਰਨ ਰਾਖਯੋ ਜੋਇ।
ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਭਾਖਹਿਂ ਸੁਨਿ ਸੋਇ ॥੧੦॥
ਤੇਗ਼ ਪੁਲਾਦੀ ਆਦਿ ਹਲੱਬੀ[4]।
ਜਾਤਿ ਅਨੇਕਨ ਕੇਰ ਜੁਨੱਬੀ[5]।
ਕੈਸੀ ਤੀਖਨ ਹੋਇ ਬਨਾਈ।
ਅਤਿ ਸੂਖਮਧਾਰਾ ਸੁਧਰਾਈ[6] ॥੧੧॥
ਅੱਗ੍ਰ ਤਾਂਹਿ ਕੈ ਕਾਗਦ ਧਰਿ ਕੈ।
ਕਾਚੇ ਤਾਗੇ ਸੋਂ ਬੰਧਿ ਕਰਿ ਕੈ।
ਹੋਹਿ ਸਬਿੱਦਜਕ[7] ਬਡ ਬਲਵਾਰਾ।
ਹਮਰੇ ਤਨ ਪਰ ਕਰੈ ਪ੍ਰਹਾਰਾ ॥੧੨॥
ਅਪਰ ਬਾਰਤਾ ਕਹੀਐ ਕਾਂ ਤੇ।
ਕਾਗਦ ਭੀ ਨ ਸਕਹਿ ਛਿਦ ਤਾਂ ਤੇ।
ਇਹ ਅਜ਼ਮਤ ਹੈ ਨਾਮ ਹਮਾਰੇ।
ਕਹੈ ਜਿ ਹੁਇ ਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਤੁਮਾਰੇ ॥੧੩॥
ਤੌ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਕਰਿ ਲਿਹੁ ਦੇਖਿ।

---

[1](ਆਪਣੇ) ਨਾਮ ਦਾ ਅਰਥ।
[2]ਭਾਵ ਗੁੱਸੇ ਹੋਕੇ।
[3]ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਇਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਧਰਮ ਹਨ।
[4]ਹਲਬ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਜੋ ਟਰਕੀ ਵਿਚ ਹੈ।
[5]ਜਨੱਬ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਟਰਕੀ ਵਿਚ ਹੈ ਦੀ ਤਲਵਾਰ।
[6]ਸੁਧਾਰੀ ਹੋਵੇ ਧਾਰ।
[7]ਭਾਵ ਸ਼ਸ਼ਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਦਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ।

ਕਹੇ ਸਾਚ, ਸੋ ਲੇਹੁ ਪਰੇਖਿ[1]।'
ਇਹ ਜਬਿ ਉੱਤਰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ।
ਚਪਲਤਿ[2] ਗਏ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਪਾਸਾ ॥੧੪॥
'ਕਰਾਮਾਤ ਪਹਿਲੇ ਨਹਿਂ ਮਾਨਤਿ।
ਅਪਨਿ ਨਾਮ ਪਰ ਅਬਹਿ ਬਖਾਨਤਿ।
ਕਹੈ ਸੁ -ਦੇਖਿ ਲੇਹੁ ਅਜ਼ਮਾਇ।
ਤਿਖੀ ਤੇਗ ਕਾਗਦ ਨ ਕਟਾਇ-' ॥੧੫॥
ਸੁਨਿ ਅਵਿਰੰਗ ਕੀਮਤ ਬਡ ਤੇਗ[3]।
ਕਹਿ ਕੋਸ਼ਪ ਅਨਵਾਇ ਸਬੇਗ[4]।
ਲੇ ਨਿਜ ਕਰ ਮਹਿਂ ਤੁਰਤ ਨਿਹਾਰੀ।
ਅਤਿਸ਼ੈ ਖਰ ਧਾਰਾ ਸੁ ਨਿਹਾਰੀ ॥੧੬॥
ਨਿਜ ਹਦੂਰ ਕਾਗਦ ਕੋ ਲੈ ਕੇ।
ਤਾਗੇ ਸੰਗ ਬੰਧਿਬੋ ਕੈ ਕੇ।
ਇਕ ਸੱਯਦ ਢਿਗ ਦੇਖਯੋ ਜ੍ਵਾਨ।
ਬਾਹੂ ਬਡੀ ਅਧਿਕ ਬਲਵਾਨ ॥੧੭॥
ਕਿਤਿਕ ਮੁਲਾਨੇ ਅਰ ਉਮਰਾਵ।
ਕਰੇ ਸੰਗ ਦੇਖਨਿ ਚਿਤ ਚਾਵ।
ਸੁਨਿ ਕੈ ਜਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਨਿਜ ਕਾਨ।
ਹੇਰਨ ਹੇਤੁ ਚਲੇ ਤਿਸ ਥਾਨ ॥੧੮॥
ਉਤ ਨੁਰੰਗ ਇਮ ਕਰਤੋ ਭਯੋ।
ਇਤ ਸਤਿਗੁਰ ਢਿਗ ਸਿਖ ਪਹੁੰਚਯੋ।
ਜਮਾਦਾਰ ਢਿਗ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸੋਇ।
ਭਾਖਯੋ ਮਿਲਿਨਿ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਹੋਇ ॥੧੯॥
ਡਰ ਤੁਰਕਨਿ ਤੇ ਕਰਿ ਉਰ ਮਾਂਹੀ।
ਨਿਜ ਸੰਗ ਲੇ ਗਮਨਯੋਂ ਗੁਰ ਪਾਹੀ।
ਬੰਦਨਿ ਕਰਿ ਸਭਿ ਕਹੇ ਸੰਦੇਸ।
'ਸੁਧ ਹਿਤ ਆਯੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼' ॥੨੦॥
ਤਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਿ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਯੋ।

---

[1](ਸਾਡੀ) ਸੱਚੀ (ਗੱਲ) ਕਹੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਕਰ ਲਓ।
[2]ਚੰਚਲ ਹੋਕੇ, ਦੌੜਕੇ।
[3]ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ ਤੇਗ।
[4]ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨੂੰ ਕਹਿਕੇ ਛੇਤੀ ਮੰਗਵਾਈ।

'ਅੰਤ ਸਮਾ ਤਨ ਕੋ ਅਬਿ ਆਯੋ।
ਰਹੋ ਠੌਰ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਨੇਰੇ।
ਸੀਸ ਆਇ ਝੋਰੀ ਬਿਚ ਤੇਰੇ ॥੨੧॥
ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਬਿਨ ਬਿਲਮ ਸਿਧਾਰੋ।
ਪਹੁੰਚਿ ਅਨੰਦਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਸਸਕਾਰੋ।
ਭਲੇ ਸਮੈਂ ਪਹੁੰਚਜੋ ਅਬਿ ਆਇ।
ਸੀਸ ਹਮਾਰੋ ਲੇ ਪਹੁੰਚਾਇ' ॥੨੨॥
ਸੁਨਿ ਕੈ ਜਮਾਦਾਰ ਸਿਖ ਦੋਇ[1]।
ਚਲਜੋ ਦ੍ਰਿਗਨਿ ਤੇ ਜਲ ਤਬਿ ਰੋਇ।
ਗੁਰੂ ਸਮੁਝਾਏ 'ਧੀਰ ਧਰੀਜੈ।'
ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕਹੁ ਸਿਮਰਨ ਕੀਜੈ' ॥੨੩॥
ਨਿਕਟਿ ਸੇਵ ਹਿਤ ਸਿਖ ਗੁਰਦਿੱਤਾ।
ਤਿਸ ਕੋ ਧੀਰਜ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦਿੱਤਾ।
'ਹਮਰੇ ਪਾਛੈ ਛੋਰਹਿਂ ਤੋਹਿ।
ਕਰਹੁ ਤਥਾ ਜਿਮ ਉਰ ਮੈਂ ਹੋਹਿ' ॥੨੪॥
ਬੋਲਜੋ ਹਾਥ ਜੋਰਿ 'ਮਮ ਆਸਾ।
ਇਤ ਉਤ ਰਹੌਂ ਆਪ ਕੇ ਪਾਸਾ।
ਨਹਿਂ ਪਾਛੇ ਮੈਂ ਜੀਵਨ ਕਰਿ ਹੌਂ।
ਤਾਤਕਾਲ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨਨ ਹਰਿਹੌਂ' ॥੨੫॥
ਸੁਨਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਹ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ।
'ਪੰਚ ਕੋਸ ਪੁਰਿ ਤੇ ਤੁਮ ਥਾਨਾ।
ਭਾਈ ਬ੍ਰਿੱਧ ਰਹਜੋ ਇਕ ਬਾਰੀ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਵਾਲਿਯਰ ਕੇਰ ਮਝਾਰੀ ॥੨੬॥
ਤਬਹਿ ਤੁਰੰਗਮ ਲੈ ਸੰਗ ਸਾਰੇ।
ਤਹਿਂ ਥਿਰ ਕਰੇ ਤ੍ਰਿਣਨਿ ਕੋ ਚਾਰੇ।
ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਤਜੀਅਹਿ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ।
ਕੀਜਹਿ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨ' ॥੨੭॥
ਇਮ ਕਹਿ ਸਭਿ ਕੋ ਦਿਯੋ ਹਟਾਇ।
ਜਮਾਦਾਰ ਸਿਖ[2] ਭੇ ਬਿਸਮਾਇ।
ਇਤਨੇ ਬਿਖੇ ਸਕਲ ਚਲਿ ਆਏ।

---
[1]ਜਮਾਂਦਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਦੋਹਾਂ ਦੇ।
[2]ਤੇ ਸਿਖ।

ਅਧਮ ਸ਼ਾਹੁ[1] ਦੇ ਤੇਗ਼ ਪਠਾਏ ॥੨੮॥
ਪਿਖਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬਖਾਨ।
'ਜਿਮ ਤੁਮ ਕਹਜੋ ਸ਼ਾਹੁ ਸੁਨਿ ਕਾਨ।
ਅਜ਼ਮਤ ਨਾਮ ਹੇਤੁ ਪਤਿਆਵਨ।
ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦਨ ਕੋ ਕੀਨਿ ਪਠਾਵਨ ॥੨੯॥
ਕਜੋਂ ਨਾਹਕ ਨਿਜ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸਹੁ।
ਮਾਨਹੁ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਸੁ ਜਿਯਨ ਬਿਲਾਸਹੁ[2]।'
ਕਹਜੋ ਗੁਰੂ 'ਇਹ ਤੇਗ ਜੁ ਐ ਹੈ।
ਨਹਿਂ ਕਾਗਦ ਕੋ ਛੇਦਿ ਸਕੈ ਹੈ ॥੩੦॥
ਹਮਰੋ ਕਹਜੋ ਸਾਚ ਹੀ ਜਾਨੋ।
ਨਹਿਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਤੌਂ ਪਰਖਨ ਠਾਨਹੁਂ।'
ਤਬਹਿ ਪਿੰਜਰੇ ਦ੍ਵਾਰ ਉਘਾਰਾ।
ਨਿਕਸੇ ਵਹਿਰ ਬਿੱਗਜਾਨ ਉਦਾਰਾ[3] ॥੩੧॥
ਪੁਨ ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਬਡ ਪੌਰ।
ਸੋ ਨਿਕਸੇ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੌਰ।
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਆਏ।
ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਭਿ ਬਰਜਿ ਹਟਾਏ ॥੩੨॥
ਹਿੰਦੂ ਬ੍ਰਿੰਦ ਤੁਰਕ ਸਮੁਦਾਏ।
ਖਰੇ ਬਜ਼ਾਰ ਬਿਖੈ ਬਿਸਮਾਏ।
ਨਿਕਟਿ ਕੂਪ ਲਘੁ, ਤਿਸ ਥਲ ਗਏ।
ਜਲ ਨਿਕਸਾਯੋ ਮੱਜਨ ਕਿਏ ॥੩੩॥
ਜਪੁਜੀ ਪਾਠ ਕਰਨਿ ਪੁਨ ਲਾਗੇ।
ਬੈਠੇ, ਹੁਤੋ ਬਿਰਛ ਤਿਸ ਆਗੇ[4]।
ਕਹਜੋ 'ਜਬਹਿ ਹਮ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇੰ।
ਤਬਿ ਦੇਖਹੁ, ਤੁਮ ਤੇਗ਼ ਚਲਾਇ' ॥੩੪॥
ਇਮ ਕਹਿ ਸਤਿਗੁਰ ਤਰੁਵਰੁ[*] ਤਰੇ।
ਬੈਠਿ ਅਡੋਲ ਪਾਠ ਜਪ ਕਰੇ।

---

[1]ਨੀਚ ਸ਼ਾਹ ਨੇ (ਜੇਹੜੇ)।
[2]ਜੀਉਂ ਕਰਕੇ ਬਿਲਸੋ।
[3]ਅਪ੍ਰੋਖ ਗਜਾਨ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਖੀ।
[4]ਤਿਸ (ਖੂਹੀ ਦੇ) ਅੱਗੇ ਇਕ ਬ੍ਰਿੱਛ ਸੀ (ਉਥੇ) ਬੈਠੇ।
[*]ਇਹ ਬ੍ਰਿੱਛ ਬੋੜ੍ਹ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਹਰਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੰਨ ੧੯੩੦ ਈ: ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਉਸਾਰਦਿਆਂ ਸੁਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੱਘ੍ਰ ਪੰਚਮੀ ਸੁਦੀ ਪਛਾਨਹੁਂ।
ਸੁਰਗੁਰਵਾਰ[1] ਤਬਹਿ ਪਹਿਚਾਨਹੁਂ ॥੩੫॥
ਸੰਮਤ ਸੱਤਰਾਂ ਸੈ ਬੱਤੀਸਾ[2]।
ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਯੋ ਜਗਦੀਸ਼ਾ।
ਸੀਸ ਦੀਯੋ ਪਰ ਸਿਰਰ ਨ ਦੀਨਾ।
ਧਰਮ ਸੁ ਰਾਖ੍ਯੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਬੀਨਾ[*] ॥੩੬॥
ਢਰ੍ਯੋ ਦੁਪਹਿਰਾ ਜਬਿ ਇਕ ਘਰੀ।
ਜਪਜੀ ਪਠਤਿ ਸੁ ਪੂਰੀ ਕਰੀ।
ਭੋਗ ਪਾਇ ਜਬਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ।
ਪੁਨ ਊਪਰ ਕੋ ਜਬਹਿ ਉਠਾਯੋ ॥੩੭॥
ਸਈਯਦ ਤਬਿ ਕਰਿ ਕੈ ਬਲ ਬਾਹੂ।
ਤੇਗ ਪ੍ਰਹਾਰਿ ਤਾਕਿ ਗਰ ਮਾਂਹੂ[3]।
ਕਰੀ ਚਲਾਵਨਿ ਗਈ ਨ ਤਹਿਂ ਲੌਂ।
ਧਰ ਤੇ ਸਿਰ ਉਤਰ੍ਯੋ ਗੁਰ ਪਹਿਲੌਂ ॥੩੮॥
ਫੋਕੋ ਵਾਰ ਝਟਕ ਭੁਜ ਪਰੀ[4]।
ਲਗੀ ਨ ਗ੍ਰੀਵਾ ਮਹਿਂ, ਉਰ ਧਰੀ[5]।
ਉਡ੍ਯੋ ਸੀਸ ਹੁਇ ਅੰਤਰ ਧ੍ਯਾਨਾ।
ਬਹੀ ਅੰਧੇਰੀ ਧੂਲ ਮਹਾਨਾ ॥੩੯॥
ਸਭਿ ਕੇ ਮੁੰਦੇ ਬਿਲੋਚਨ ਐਸੇ।
ਕਛੂ ਬਿਲੋਕ੍ਯੋ ਜਾਇ ਨ ਜੈਸੇ।
ਹਾਇ ਹਾਇ ਸਭਿ ਤਿਹ ਛਿਨ ਕੀਨਾ।
-ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਤੁਰਕਪਤਿ ਲੀਨਾ- ॥੪੦॥
ਧਰਕ ਉਠੀ ਸਭਿ ਕੀ ਤਬਿ ਛਾਤੀ।
ਲਖ੍ਯੋ ਰਿਦੇ, ਭਾ ਬਡ ਉਤਪਾਤੀ।
ਤਿਹ ਸਿਖ ਕੀ ਝੋਰੀ ਸਿਰ ਆਯਹੁ।
ਤ੍ਰਸਤਿ ਹੋਹਿ ਤਿਨ ਭਲੇ ਛਪਾਯਹੁ ॥੪੧॥
ਹਟਿ ਕਿਸਹੂੰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਨਹਿਂ ਦੇਖਾ।

---

[1]ਵੀਰਵਾਰ।
[2]੧੭੩੨।
[*]ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤੀ ਨੁਸਖੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਕ ੩੬ ਦੀ ਚੌਪਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।
[3]ਤੱਕ ਕੇ ਤੇਗ਼ ਗਲੇ ਤੇ ਮਾਰੀ।
[4]ਵਾਰ ਫੋਕਾ ਗਿਆ ਬਾਂਹ ਝਟਕ ਗਈ।
[5](ਉਸ ਦੇ ਅਪਣੇ) ਦਿਲ ਵਿੱਚ (ਵੀ ਐਉਂ) ਭਾਸੀ (ਕਿ ਤੇਗ਼) ਗਰਦਨ ਤੇ ਲਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਨਿਕਸਜੋ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਵਿਸ਼ੇਖਾ।
ਜਿਤਿਕ ਬੇਗ ਬਪੁ ਮਹਿਂ ਬਲ ਜੇਤਾ[1]।
ਗਮਨਜੋਂ ਮਾਰਗ ਮਹਿਂ ਕਰਿ ਤੇਤਾ ॥੪੨॥
ਨਿਸ ਬਾਸੁਰ ਮਹਿਂ ਕੀਨਿ ਪਯਾਨਾ।
ਨਹਿਂ ਬਿਸਰਾਮ ਕੀਨਿ ਕਿਸ ਥਾਨਾ।
ਸਿਮਰਤਿ ਗੁਰੂ ਗ਼ਰੀਬ ਨਿਵਾਜ।
'ਰਾਖਹੁ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੀ ਲਾਜ' ॥੪੩॥
ਨਿਕਸਿ ਗਯੋ ਪੁਰਿ ਤੇ ਸਿਖ ਜਬੈ।
ਬਹੀ ਅੰਧੇਰੀ ਮਿਟਿਗੀ ਤਬੈ।
ਧਰ ਪਰ ਧਰ[2] ਸਭਿ ਨਰਨਿ ਨਿਹਾਰਾ।
ਨਹੀਂ ਸੀਸ, ਲਖਿ ਕੈ ਡਰ ਧਾਰਾ ॥੪੪॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦੁਰ ਪ੍ਰਲੋਕ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੫॥

---

[1]ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਸ੍ਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਲ ਤੇ ਵੇਗ ਸੀ।
[2]ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਧੜ।

੬੬. [ਸਚਖੰਡ ਪ੍ਰਵੇਸ਼]

੬੫<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੭

ਦੋਹਰਾ: ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਮਘਵਾ ਅਮਰ,
ਆਇ ਗਗਨ ਮਹਿਂ ਛਾਇ।
ਹੇਰਹਿਂ ਅਚਰਜ ਕੋ ਧਰੈਂ,
ਮਿਲਤਿ ਭਏ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: -ਸਿਰ ਦੇ ਹਿੰਦੁਨਿ ਧਰਮ ਉਬਾਰਹਿਂ[1]।
ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਕੀ ਜਰਾ ਉਖਾਰਹਿਂ-।
ਬਡ ਉਤਸਾਹੁ ਕਰਤਿ ਸਭਿ ਆਏ।
'ਜੈ ਗੁਰੁ ਜੈ ਗੁਰੁ' ਮੁਖਹੁਂ ਅਲਾਏ ॥੨॥
'ਧੰਨ ਗੁਰੂ' ਤੁਮ ਬਿਨ ਅਸ ਕਾਜੂ।
ਅਪਰ ਕਰਹਿ ਕੋ ਦਿਖਿਯ ਨ ਆਜੂ।
ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਜਗ ਲਿਯੋ ਬਚਾਇ।
ਸਭਿ ਸੁਰ ਗਨ ਕੀ ਕੀਨਿ ਸਹਾਇ ॥੩॥
ਜੇ ਜਗ ਬਿਖੈ ਨ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿਤੇ।
ਸੁਰ ਹਿਤ ਹਮਨ ਕੌਨ ਨਿਰਬਹਿਤੇ[2]।
ਬਜ਼ਾਹਿ ਆਦਿ ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਜੋ ਕਰੈਂ।
ਸੋ ਅਹਾਰ ਹਮਰੇ ਮੁਖ ਪਰੈ ॥੪॥
ਕਾਜ ਅਨਿਕ ਮਹਿਂ ਹਮਨ ਕਰੰਤੇ।
ਸੋ ਸੁਰ ਗਨ ਕੋ ਤ੍ਰਿਪਤ ਧਰੰਤੇ।
ਯਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਗਨ ਅਰੁ ਦੇਵ।
ਰਾਖਨ ਕਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰ ਦੇਵ' ॥੫॥
ਇਮ ਆਪਸ ਮਹਿਂ ਕਹਿਂ ਸੁਰ ਸਾਰੇ।
ਰੁਚਿਰ ਬਿਮਾਨ ਲਜਾਇ ਤਿਸ ਬਾਰੇ।
ਮਣਿ ਗਨ ਖਚਿਤ ਸੁ ਮੁਕਤਾ ਲਰੀ।
ਝਾਲਰ ਲਰਕਤਿ ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਖਰੀ ॥੬॥
ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਗਨ ਮਹਿਂ ਹੋਵਾ।
ਸ਼ੁੱਧ ਆਤਮਾ ਕਿਨਹੂੰ ਜੋਵਾ[3]*।

---

[1]ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।
[2]ਕਉਣ ਹਵਨ ਕਰਦਾ।
[3]ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੁੱਧ ਆਤਮਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ।

ਚਢਿ ਬਿਵਾਨ ਮਹਿਂ ਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ।
ਚਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਹ੍ਵੈ ਕਰਿ ਦੇਵ ਸਮਾਜੇ[1] ॥੭॥
ਕਰਤਿ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸ਼ਾ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੁਮਰੇ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ।
ਨਹਿਂ ਕੋ ਜਾਨੈ ਭੇਵ ਉਦਾਰੇ।
ਗੁਨ ਗਨ ਧਰਿ ਹੋ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰੇ[2] ॥੮॥
ਜਬਹਿ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਜਗ ਬਿਗਰੈ ਹੈ।
ਤਬਿ ਤੁਮਰੇ ਅਵਤਾਰ ਸੁ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ।
ਕੁਛ ਅਚਰਜ ਇਹੁ ਨਹੀਂ ਤੁਮਾਰੇ।
ਧਰਹੁ ਧਰਮ ਕੀ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ[3] ॥੯॥
ਜੇਕਰਿ ਧਰਮ ਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੋਇ।
ਹਮ ਸਮੇਤ ਜਗ ਰਹੈ ਨ ਕੋਇ।
ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਹੁ ਉਤਪਤਿ ਸਭਿ ਕੇਰੀ।
ਪੁਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ਚਹਹੁ ਬਡੇਰੀ ॥੧੦॥
ਬੇ ਮਿਰਜਾਦ ਕਰਹਿ ਤਿਹ ਮਾਰੋ।
ਸਦਾ ਹੋਤਿ ਸਭਿ ਕੇ ਰਖਵਾਰੋ।'
ਸੁਰਨਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕੀਨਿ ਜਿਤੇਕ।
ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਕਰੌਂ ਬਿਬੇਕ[4] ॥੧੧॥
ਨਿਰਤ[5] ਅਪਸਰਾਂ ਕਰਤਿ ਅਗਾਰੀ।

---

*ਆਤਮ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਹੈ ਕਵੀ ਜੀ ਦਾ। ਜੋ ਅਵਸਥਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਬੀਨਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਨੁਭਵ ਤਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਬਾਬਤ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ
'ਤਿਲਕ ਜੰਞੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਕਾ ॥ ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੂ ਮਹਿ ਸਾਕਾ ॥
ਸਾਧਨ ਹੇਤ ਇਤੀ ਜਿਨਿ ਕਰੀ ॥ ਸੀਸ ਦੀਆ ਪਰ ਸੀ ਨ ਉਚਰੀ ॥ ੧੩ ॥
ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ ॥ ਸੀਸ ਦੀਆ ਪਰ ਸਿਰਰੁ ਨ ਦੀਆ।
ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਕੀਏ ਕੁਕਾਜਾ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਗਨ ਕਹੁ ਆਵਤ ਲਾਜਾ ॥ ੧੪ ॥
ਦੋਹਰਾ: ਠੀਕਰਿ ਫੋਰਿ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰ ਕੀਯਾ ਪਯਾਨ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰੀ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨ ॥ ੧੫ ॥
ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਕੋ ਸੋਕ ॥
ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕ ॥ ੧੬ ॥

[1]ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜ।
[2]ਵਾਰਾਪਾਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕੀਦਾ।
[3]ਨਿਤ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ।
[4](ਕਵੀ ਜੀ ਸ਼੍ਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ) ਕਿੱਥੋਂ ਤਦ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਕਹਾਂ।
[5]ਨਾਚ।

ਗਾਵਤਿ ਹੋਤਿ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ।
'ਜੈ ਜੈ' ਕਰਤਿ ਸੰਗ ਸਾਰੇ।
'ਹਮ ਗੁਰ ਰਾਖੇ' ਮੁਖਹੁਂ ਉਚਾਰੇ ॥੧੨॥
ਸੱਚਖੰਡ ਕੋ ਚਲ੍ਯੋ ਬਿਮਾਨ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਹਿਂ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨ।
ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਕਨ ਸੋਂ ਦੇ ਦੇ ਧੀਰਾ।
ਕਰੀ ਬਿਨਾਸ਼ਨਿ ਸੁਰ ਗਨ ਪੀਰਾ ॥੧੩॥
'ਰਹੋ ਨਿਚਿੰਤ ਤੁਰਕ ਜਰ ਗਈ।
ਰਾਜ ਤੇਜ ਦਿਨਪ੍ਰਤਿ ਬਿਨਸਈ।
ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਪੰਥ ਉਪਜਾਵੈ।
ਰਣ ਰਚਿ ਸਨੇ ਸਨੇ ਬਿਨਸਾਵੈ ॥੧੪॥
ਨਹੀਂ ਨਗਾਰਬੰਦ[1] ਕੋ ਰਹੈ।
ਅਸ ਬਿਨਾਸ਼ ਦੁੱਸਹਿ ਕੋ ਲਹੈਂ[2]।'
ਸਾਦਰ ਸੁਰ ਸਭਿ ਦਏ ਹਟਾਈ।
ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਪਹੁਂਚਨਿ ਕੀ ਅਗੁਵਾਈ ॥੧੫॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚਿਖੰਡ ਕੋ ਗਏ।
ਥਿਰ ਹੁਇ ਸੁਰ -ਜੈ ਜੈ- ਬਚ ਕਿਏ।
ਅਬਿ ਦਿਲੀ ਪੁਰਿ ਕੀ ਜਿਮ ਕਥਾ।
ਸ਼੍ਰੋਤਾ ਸੁਨਹੁ ਬਿਤੀ ਤਹਿਂ ਜਥਾ ॥੧੬॥
ਜਬਿ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਉਤਰ੍ਯੋ ਸੀਸ।
ਔਚਕ ਹੌਲ੍ਯੋ ਰਿਦੈ ਦਿਲੀਸ਼[3]।
ਧੂਲ ਕੰਕਰੀ ਖੀਂਚਤ ਪੌਨ[4]।
ਗਈ ਬੇਗ ਤੇ ਥਿਰ ਜਿਸ ਭੌਨ[5] ॥੧੭॥
ਸੋ ਥਲ ਹਾਲ੍ਯੋ ਤ੍ਰਾਸ ਉਪੰਨਾ।
ਧੀਰ ਹੁਲਾਸ ਤੁਰਤ ਹੀ ਭੰਨਾ।
ਮਤਿ ਬਿਸਮਤਿ ਦੇਖਤਿ ਚਹੁਂ ਕੋਦ।
ਤਤਛਿਨ ਹਨ੍ਯੋ ਬਿਨੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ[6] ॥੧੮॥

---

[1]ਭਾਵ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀ ਨਗਾਰਚੀ ਯਾ ਨਗਾਰਾ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। [ਫਾ: ਨੱਕ਼ਾਰ-ਬੰਦ]
[2]ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਯਾਨਕ ਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ।
[3]ਦਿਲੀਸ਼ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੌਲ ਹੋਇਆ।
[4]ਧੂੜ ਤੇ ਕੰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣ ਖਿੱਚਦੀ ਹੋਈ।
[5]ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ (ਨੁਰੰਗਾ) ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।
[6]ਅਨੰਦ ਤੇ ਬਿਲਾਸ।

-ਕਹਾਂ ਭਯੋ- ਸੋਚਤਿ ਮਤਿ ਅੰਧਾ।
ਮਨਹੁਂ ਆਨਿ ਜਮਦੂਤਨ ਬੰਧਾ[1]।
ਉਸ਼ਟਨਿ[*] ਪਰ[2] ਜਿਹਬਾ ਬਹੁ ਫੇਰੈ।
ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਦਰ ਕੀ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰੈ ॥੧੯॥
ਇਤਨੇ ਮਹਿਂ ਉਮਰਾਵ ਸੁ ਆਏ।
ਸੱਯਦ ਨਾਂਗੀ ਤੇਗ਼ ਉਠਾਏ।
ਸੰਗ ਮੁਲਾਨੇ ਅਚਰਜ ਧਾਰਤਿ।
ਕਿਤਿਕ ਪਰਸਪਰ ਬਾਤ ਉਚਾਰਤਿ ॥੨੦॥
ਅਵਿਰੰਗ ਕੋ ਸਲਾਮ ਕਰਿ ਖਰੇ।
ਦੇਖਿ ਸਭਿਨਿ ਕੋ ਬੂਝਨਿ ਕਰੇ।
'ਕਹਾਂ ਕਰੀ ਅਰੁ ਕਹਾਂ ਨਿਹਾਰੀ।
ਤਹਿਂ ਕਿਮ ਭਈ ਬਾਰਤਾ ਸਾਰੀ' ॥੨੧॥
ਤਬਿ ਉਮਰਾਵਨਿ ਪ੍ਰੇਰਨਿ ਕਰਜੋ।
ਸਈਅਦ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਉਚਰਜੋ।
'ਹੁਕਮ ਆਪ ਕੋ ਜਬਿ ਲੇ ਗਏ।
ਥਿਰੇ ਪਿੰਜਰੇ ਹੇਰਤਿ ਭਏ ॥੨੨॥
ਹਿਤ ਸਮੁਝਾਵਨਿ ਕੁਛ ਬਚ ਕਹੇ।
ਪੁਨ ਅਜ਼ਮਤ ਪਰਖਨਿ ਕੋ ਚਹੇ।
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਨਿਕਸਿ ਗ਼ੁਸਲ ਕਰਿ ਲੀਨਿ।
ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਸਿਜਦਾ ਪੁਨ ਕੀਨਿ ॥੨੩॥
ਤਬਿ ਨਿਜ ਬਲ ਤੇ ਤੇਗ਼ ਚਲਾਈ।
ਨਹਿਂ ਗ੍ਰੀਵਾ ਮਹਿਂ ਲਗਬੇ ਪਾਈ।
ਉਤਰਜੋ ਧਰ ਤੇ ਸਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ।
ਮਨਹੁਂ ਅਗਾਰੀ ਲਾਗਜੋ ਨਾਂਹੀ[3] ॥੨੪॥
ਕਾਗਦ ਬੰਧਿ ਧਾਰ ਪਰ ਜੈਸੇ[4]।
ਦੇਖਿ ਲੇਹੁ ਅਬਿ ਲੌ ਥਿਰ ਤੈਸੇ।
ਕਟਜੋ ਨ ਰੰਚਕ ਤੁਟਜੋ ਨ ਤਾਗਾ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸਮਾਨ ਤੇਗ਼ ਸੋਂ ਲਾਗਾ ॥੨੫॥

---

[1]ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ।
[*]ਪਾ:-ਓਸ਼ਟਿ।
[2]ਹੋਠਾਂ ਉਪਰ।
[3]ਅੱਗੇ ਲੱਗਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਸਿਰ)।
[4]ਜਿਵੇਂ ਕਾਗਜ਼ (ਤਲਵਾਰ ਦੀ) ਧਾਰ ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ।

ਸਭਿ ਸੋਂ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਉਬਾਚਾ[1]।
ਕਟਜੋ ਨ ਕਾਗਦ ਕਰਜੋ ਸੁ ਸਾਚਾ[2]।
ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰੈ।
ਸਗਰੇ ਖਰੇ ਤਿਨਹੁਂ ਦਿਸ਼ਿ ਹੇਰੈਂ ॥੨੬॥
ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਸੀਸ ਨਹਿਂ ਪਾਯੋ।
ਪਿਖਜੋ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਕਿਸੂੰ ਉਠਾਯੋ।
ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਿਪਾਹੀ ਇਤ ਉਤ ਫਿਰੈਂ।
ਖੋਜਿ ਰਹੇ ਨਹਿਂ ਦਿਖਿਬੋ ਕਰੈ ॥੨੭॥
ਸਭਿ ਕੋ ਡਰ ਦੇ ਊਚ ਸੁਨਾਯੋ।
ਤਊ ਨ ਕਿਸ ਤੇ ਹਾਥਨਿ ਆਯੋ[3]।
ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਬਹੁਰ ਬਿਲੋਕਾ।
ਸਭਿ ਕੋ ਗਮਨ ਕਰਨਿ ਤੇ ਰੋਕਾ ॥੨੮॥
ਖੋਜੇ ਗ਼ਨੀ ਗਰੀਬ ਸੁ ਜਿੱਤੇ[4]।
ਤਊ ਸੀਸ ਨਹਿਂ ਪਾਯੋ ਕਿੱਤੇ[5]।
ਕੈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਜੋ ਜਾਇ।
ਕੈ ਅਸਮਾਨ ਉਡਜੋ ਸਹਿਸਾਈ[6] ॥੨੯॥
ਜਬਿ ਲੌ ਧਰ[7] ਪਰ ਲਾਗਜੋ ਰਹਜੋ।
ਤਬਿ ਲੌ ਤਹਾਂ ਸਕਲ ਹੀ ਲਹਜੋ।
ਮੈ ਜਬਿ ਹੀ ਕਰ ਤੇਗ਼ ਉਭਾਰੀ।
ਊਪਰ ਗ੍ਰੀਵਾ ਚਹਜੋ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ॥੩੦॥
ਭਯੋ ਲੋਪ ਅਵਿਲੋਕਜੋ ਨਾਂਹੀ।
ਖਰੇ ਹਜ਼ਾਰਹੁਂ ਲੋਕਨ ਮਾਂਹੀ[8]।'
ਮੂਰਖ ਸ਼ਾਹੁ ਬਿਸੂਰਤਿ ਭਾਰਾ।
'ਨਹਿਂ ਛਲ ਸਮੁਝਜੋ ਨਹਿਂਨ ਬਿਚਾਰਾ[9] ॥੩੧॥
ਸਿਰਰ ਨ ਦੀਨਸਿ ਨਿਜ ਸਿਰ ਦੀਨਾ।

---

[1](ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਕਿਹਾ ਸੀ।
[2](ਕਹਿਣਾ ਓਹ) ਸੱਚਾ ਕੀਤਾ।
[3]ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।
[4]ਜਿਤਨੇ ਹਨ।
[5]ਕਿਤੋਂ ਬੀ।
[6]ਛੇਤੀ ਹੀ।
[7]ਧੜ ਤੇ।
[8]ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਖੜਿਆਂ ਵਿਚੋਂ।
[9]ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਭਾਵ ਅਗੇ ਅੰਕ ੩੪, ੩੫ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹਦਾ ਹੈ।

ਜਿਨ ਮਹੁੰ ਕਰਾਮਾਤ ਅਤਿ ਪੀਨਾ[1]।
ਅਬਿ ਧਰ ਪਰ[2] ਰਾਖਹੁ ਚੁਕਸਾਈ।
ਹੋਇ ਨ ਅਸ, ਕੋ ਛਪਿ ਲੇ ਜਾਈ[3] ॥੩੨॥
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਡਿੰਡਮ ਦੀਜਹਿ ਫੇਰ।
ਸੰਗਤਿ ਮੈਂ ਸਿਖ ਜੋ ਇਨ ਕੇਰ।
ਲੇਕਰਿ ਜਾਇ ਕਰਹਿ ਸਸਕਾਰਾ।
ਜਿਮ ਹਿੰਦੁਨਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਉਦਾਰਾ' ॥੩੩॥
ਇਮ ਕਰਿ ਹੁਕਮ ਸਭਾ ਮਹਿਂ ਭਾਖਾ।
'ਲਖੇ ਨ ਹਮ[4], ਇਮ ਛਲ ਰਚਿ ਰਾਖਾ।
ਦੇ ਕਰਿ ਦੋਸ਼ ਮੋਹਿ ਸਿਰ ਭਾਰੀ।
ਤਨ ਤਜਾਗਨ ਮਹਿਂ ਬਿਲਮ ਬਿਸਾਰੀ[5] ॥੩੪॥
ਕਹੇ ਨ ਮੋਰੇ ਅਜ਼ਮਤ ਲਾਈ।
ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਬਹੁਤਿਨਿ ਸਮੁਝਾਈ।
ਮਨ ਬਿਸਰਾਮ ਨ ਹੁਇ[6] ਅਬਿ ਮੇਰਾ।
ਉਤਪਾਤਨਿ ਤੇ ਹੌਲ ਬਡੇਰਾ' ॥੩੫॥
ਨਰ ਖੁਸ਼ਾਮਦੀ ਸੁਨਤਿ ਬਖਾਨੇ।
'ਤੁਮ ਬਹੁ ਕਹਜੋ, ਨੈਕ ਨਹਿਂ ਮਾਨੇ।
ਆਗੇ ਕਤਲ ਭਏ ਬਹੁਤੇਰੇ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨ ਮਾਨਹਿਂ ਚਲਹਿਂ ਕੁਫੇਰੇ[7] ॥੩੬॥
ਪੂਰਬ ਬੀਤ ਗਈ ਜੋ ਬਾਤ।
ਕਜਾ ਬਿਚਾਰ ਤਿਸ, ਤਜੋਂ ਪਛੁਤਾਤ?
ਅਜ਼ਮਤਵੰਤ ਭਯੋ ਤੌ ਕਹਾਂ[8]।
ਮਾਨੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨ ਨੀਕੀ ਲਹਾ ॥੩੭॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਿਨ ਘਨੇ।
ਸਰਮਦ ਆਦਿ ਹਜ਼ਾਰਹੁੰ ਹਨੇ।

---

[1]ਭਾਰੀ।
[2]ਧਰੜ ਤੇ।
[3]ਛੁਪਾਕੇ ਕੋਈ ਲੈ ਜਾਵੇ।
[4]ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਨ ਸਕੇ।
[5]ਭਾਵ ਛੇਤੀ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ।
[6]ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ।
[7]ਜੋ ਉਲਟੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸਨ।
[8]ਫੇਰ ਕੀ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਕੀ ਕਜਾ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਕਰੋ।
ਦੀਨ ਬਧਾਵਨਿ ਤੁਮ ਅਨੁਸਰੋ' ॥੩੮॥
ਲੋਕਨਿ ਭਨੇ ਧੀਰ ਤੌ ਧਾਰੀ[1]।
ਤਊ ਗਹ੍ਯੋ ਮਨ ਸੰਸੇ ਭਾਰੀ।
ਪੁਰ ਮਹਿਂ ਡਿੰਡਮ ਦਰ ਦਰ ਫੇਰਾ।
ਸੁਨਹਿਂ ਸਿੱਖ ਸਗਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰਾ ॥੩੯॥
ਤ੍ਰਾਸ ਤੁਰਕਪਤਿ ਕੋ ਅਤਿ ਧਾਰੈਂ।
'ਹਮ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ' ਉਚਾਰੈਂ[2]।
ਕਿਨਹੁਂ ਨ ਗੁਰ ਕੀ ਲੋਥ ਉਠਾਈ।
ਲਖਹਿ ਸਹੀ ਕਰਿ, ਦੇ ਮਰਵਾਈ[3] ॥੪੦॥
ਘਰ ਘਰ ਦਰ ਦਰ ਦੁਰਿ ਦੁਰਿ ਸਾਰੇ।
ਨਰ ਨਾਰੀ ਸਭਿ ਕਾਢਹਿਂ ਗਾਰੇ।
'ਹਾਹਾਕਾਰ' ਕਰਹਿ ਪੁਰਿ ਸਾਰੋ।
'ਅਪਰਾਧੀ ਪਾਪੀ ਹਤਿਆਰੋ ॥੪੧॥
ਜਿਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਸਭਿ ਜਗ ਕਰੈ।
ਸੇਵਤਿ ਸੁਖ ਕੀ ਇੱਛਾ ਧਰੈ।
ਸੁਤ ਬਿਤ ਆਦਿ ਕਾਮਨਾ ਪੈ ਹੈਂ।
ਬਾਂਛਹਿ ਨਰਕ ਪਰੇ ਕਢ ਲੈ ਹੈਂ[4] ॥੪੨॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਅਪਾਰਾ।
ਨਹਿੰਨ ਦਿਖਾਵਨਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨ ਧਾਰਾ।
ਰਿਦੈ ਨ ਸਮੁਝ੍ਯੋ ਆਸ਼ੈ ਗੂਢ।
ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕਤਲ ਕਰਾਏ ਮੂਢ[5] ॥੪੩॥
ਗੁਰ ਸਿਖ ਹਮ ਕੋ ਜਬਿਹੀ ਜਾਨਹਿ[6]।
ਸਹਿਤ ਕੁਟੰਬ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਹਾਨਹਿ।'
ਇਮ ਨਿੰਦਾ ਕਰਿ ਗਾਰਿ ਨਿਕਾਰਹਿਂ।
ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰਹਿਂ ॥੪੪॥
ਬਿਦਤ ਨ ਹੋਤਿ, ਛਪੇ ਸਭਿ ਕਹੈਂ।

---

[1]ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਹੇ ਧੀਰਜ ਤਾਂ ਧਾਰ ਲਈ।
[2]ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਯਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ।
[3]ਜੇਹੜਾ ਧੜ ਲੈਣ ਜਾਏਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ (ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ) ਨਿਸ਼ਚੇ (ਸਿੱਖ) ਸਮਝ ਲਏਗਾ ਤੇ ਮਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ।
[4](ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਸ ਨੂੰ) ਚਾਹਣ ਨਰਕ ਪਏ ਨੂੰ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
[5]ਮੂਰਖ (ਸ਼ਾਹ) ਨੇ।
[6](ਸ਼ਾਹ) ਜਦ ਜਾਣ ਲਏਗਾ।

ਦੁਸ਼ਟ ਹਠੀ ਖਲ ਕੋ ਮਨ ਲਹੈਂ[1]।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਪੌਰ ਅਗਾਰੀ[*]।
ਤਹਿਂ ਸਤਿਗੁਰ ਧਰ ਧਰਾ ਮਝਾਰੀ[2] ॥੪੫॥
ਸਨਧ ਬੱਧ ਤਹਿਂ ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ।
ਹੇਰਿ ਹੇਰਿ ਨਰ ਤ੍ਰਿਯ ਗਨ ਜਾਹੀਂ।
ਹਾਹਾਕਾਰ ਉਚਾਰਤਿ ਕਹੈਂ।
'ਤੁਰਕ ਨਾਸ਼ ਭਾ ਥਿਰ ਨਹਿਂ ਰਹੈ' ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸੱਚ ਖੰਡ ਗਮਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਖਸ਼ਟ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੬॥

---

[1]ਮੂਰਖ ਨੂੰ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਟ ਤੇ ਹਠੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।
[*]ਇਹ ਉਹੋ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਸੀਸ ਗੰਜ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ, ਤਦੋਂ ਏਹ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।
[2]ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਧੜ ਪਿਆ ਹੈ।

੬੭. [ਲੁਬਾਣੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਧੜ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨਾ]

੬੬<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>੬੮

ਦੋਹਰਾ: ਹੁਤੋ ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਤਹਿਂ,
ਬ੍ਰਿਖਭ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਿਹ ਪਾਸ।
ਗਿਨਤੀ ਬਿਖੈ ਹਜ਼ਾਰ ਦਸ,
ਨਿਕਟਿ ਰਖੈ ਗਨ ਦਾਸ ॥੧॥
ਚੌਪਈ: ਗੁਰ ਕਾਰਨ ਕੋ ਸੁਨਿ ਦੁਖ ਪਾਯੋ।
ਦਰਸ ਬਿਲੋਕਨ ਕੇ ਹਿਤ ਆਯੋ।
ਤਰੇ ਬ੍ਰਿੱਛ ਕੇ ਗੁਰ ਧਰ ਪਰਜੋ।
ਦੇਖਿ ਬਿਲੋਚਨ ਮਹਿਂ ਜਲ ਭਰਜੋ ॥੨॥
-ਹਮ ਸਿੱਖਜਨਿ ਕੋ ਧਿਕ ਬਹੁ ਭਾਰੀ।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਦਸ਼ਾ ਨਿਹਾਰੀ।
ਪ੍ਰਥਮ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨ ਦਏ।
ਤੁਰਕ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਦੁਰਿ ਦੁਰਿ ਗਏ ॥੩॥
ਸੁਨਿ ਡਿੰਡਮ ਕੋ ਕਿਨਹੁਂ ਨ ਮਾਨੀ।
ਹਮ ਨਹਿਂ ਸਿੱਖਜ, ਨ ਦੇ ਮਤ ਹਾਨੀ[1]।
ਸਸਕਾਰਨ ਕੋ ਕਰੌਂ ਉਪਾਊ।
ਜਥਾ ਨ ਜਾਨ ਸਕਹਿ ਨਰ ਕਾਊ ॥੪॥
ਬਿਦਤ ਕਰੌਂ, ਹੋਇ ਨ ਸਸਕਾਰਾ।
ਗਹਹਿਂ ਕਿ ਦੇਹਿਂ ਮੋਹਿ ਕੋ ਮਾਰਾ।
ਗੁਰੂ ਸਹਾਇਕ ਹੋਹਿਂ ਜਿ ਮੇਰੇ।
ਛਪਿ ਕਰਿ ਲੇ ਗਮਨਹੁਂ ਕਿਸ ਬੇਰੇ- ॥੫॥
ਕਰਜੋ ਮਨੋਰਥ ਘਰ ਹਟਿ ਗਯੋ।
ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ ਸੁ ਚਿਤਵਤਿ ਭਯੋ।
ਬ੍ਰਿਖਭ ਬ੍ਰਿੰਦ ਇਕਠੇ ਕਰਿਵਾਏ।
ਕਿਤਿਕ ਸਕਟ ਮਹਿਂ ਤੂਲ[2] ਭਰਾਏ ॥੬॥
ਕਰੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਆਪਨੇ ਨਰ ਗਨ।
ਠਾਨਜੋਂ ਜਤਨ ਕੀਨਿ ਨਿਰਨੈ ਮਨ।
ਸਕਟ ਭਰੇ ਪ੍ਰਥਮੈ ਪਹੁਂਚਾਏ[3]।

---

[1]ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ (ਜੇ ਸਿੱਖ ਕਹਾਂਗੇ) ਮਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਹੀ ਨ ਦੇਵੇ।
[2]ਰੂਈ।
[3](ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਧੜ ਵਾਲੇ ਥਾਂ) ਪਹੁੰਚਾਏ।

ਕੁਛ ਮਿਸ ਕਰਿ ਤਿਸ ਥਾਨ ਟਿਕਾਏ ॥੭॥
ਹਾਂਕ ਦਯੋ ਬ੍ਰਿਖਭਨਿ ਕੋ ਲਾਰਾ[੧]।
ਜਮਨਾ ਦਿਸ਼ਿ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਿਧਾਰਾ।
ਨਿਗਾਮੋਦ[੨] ਜਹਿਂ ਘਾਟ ਕਹਾਵੈ।
ਤਿਸ ਦਿਸ਼ਿ ਬ੍ਰਿਖਭਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਚਲਾਵੈ ॥੮॥
ਤਰਨਿ ਤਨੂਜਾ[੩] ਕੇ ਤਟ ਹੋਇ।
ਤਿਤ ਕੇ ਪੌਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਯੋ ਸੋਇ।
ਸੰਗ ਸੰਬੂਹ ਲੁਬਾਣਾਂ ਕਰੇ[੪]।
ਪੁਸ਼ਟ ਲਸ਼ਟਕਾ ਕੰਧੇ ਧਰੇ ॥੯॥
ਬੈਲ ਹਾਂਕਣੀ ਬੋਲਤਿ ਬੋਲੀ[੫]।
ਸਾਂਭਤਿ ਇਤ ਉਤ ਤੇ ਕਰਿ ਟੋਲੀ।
ਜਬਿ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਕੀਨਸਿ ਭਾਣਾ[੬]।
ਬਡੇ ਬੇਗ ਤੇ ਬਾਯੁ ਪਯਾਣਾ ॥੧੦॥
ਉਡਹਿ ਗਰਦ ਫੈਲੀ ਬਹੁ ਰੈਨ।
ਨਰ ਨਾਰਨਿ ਕੇ ਪੂਰਹਿ ਨੈਨ।
ਮਸਲਹਿਂ[੭] ਹਾਥਨਿ ਸਾਥ ਘਨੇਰੇ।
ਬਸਤ੍ਰਨਿ ਸੰਗ ਅਛਾਦਤਿ ਹੇਰੇ ॥੧੧॥
ਆਤਪ ਮੰਦ ਭਈ ਸਭਿ ਠੌਰਾ।
ਛਾਦਯੋ ਭਾਨੁ ਤੇਜ ਭਾ ਥੋਰਾ।
ਮਾਨਵ ਕਿਤਿਕ ਬਰੇ ਘਰ ਮਾਂਹੀ।
ਦਿਨ ਮਲੀਨ ਪਿਖਿ ਨਿਕਸੇ ਨਾਂਹੀ ॥੧੨॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਿਖਭ ਜਬਿ ਬਰੇ ਬਜ਼ਾਰ।
ਪਸਰੀ ਧੂਪ ਭਯੋ ਅੰਧਕਾਰ।
ਇਕ ਤੌ ਬਾਯੁ ਕੁਫੇਰੀ[੮] ਬਹੈ।

---

[੧]ਕਤਾਰ।
[੨]ਦਿੱਲੀ ਜਮਨਾ ਕਿਨਾਰੇ ਇਕ ਤੀਰਥ, ਇਸ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਨਾਮ ਹੈ 'ਨਿਗਮ ਬੋਧ।' ਗਾਲਬਨ ਇਹ ਰੇਲ ਦੇ ਪੁਲ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜ ਕਲ ਵੀ ਲੋਕੀ ਸਵੇਰੇ ਜਾਕੇ ਨ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੜਕ ਇਧਰ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
[੩]ਜਮਨਾ।
[੪]ਬਹੁਤ ਲੁਬਾਣੇ ਨਾਲ ਲਏ।
[੫]ਬੈਲਾਂ ਦੇ ਹੱਕਣ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ।
[੬]ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ।
[੭]ਮਲਦੇ ਹਨ (ਅਖਾਂ)।
[੮]ਪੁੱਠੀ ਭਾਵ ਹਨੇਰੀ।

ਦੁਤੀਏ ਬ੍ਰਿਖਭ ਉਡਾਈ ਅਹੈ[1] ॥੧੩॥
ਸੂਧੇ ਚਲਿ ਬਜ਼ਾਰ ਕੋ ਆਏ।
ਦੇਖੇ ਨਰਨਿ ਬੈਲ ਸਮੁਦਾਏ।
ਇਤ ਉਤ ਟਰੇ ਕਾਹਿਲੀ ਪਾਇ।
ਆਪ ਆਪ ਕੋ ਗਏ ਬਚਾਇ ॥੧੪॥
ਬੋਲਤਿ ਊਚੇ ਬੈਲ ਹਟਾਵਤਿ।
ਕਾਰਾਗ੍ਰਿਹ ਬਜ਼ਾਰ ਕੋ ਜਾਵਤਿ[*]।
ਚੌਕੀਦਾਰ ਸਿਪਾਹੀ ਖਰੇ।
ਗੁਰ ਕੀ ਲੋਥ ਬਿਲੋਕਨਿ ਕਰੇ ॥੧੫॥
ਕਹੇ ਸ਼ਾਹੁ ਕੇ ਨਹਿਂ ਸਸਕਾਰੀ।
ਛਪਿ ਕੇ ਲੇਹਿ ਨ, ਸੇ ਰਖਵਾਰੀ[2]।
ਥੋਰੋ ਦਿਵਸ ਰਹ੍ਯੋ ਤਬਿ ਆਇ।
ਭਈ ਭੀਰ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਸਮੁਦਾਇ ॥੧੬॥
ਇਤ ਉਤ ਕਰਤਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਨਜਾਰੇ।
ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰੁ ਧਰ[3] ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
ਮਿਲਿ ਬੈਲਨ ਤਹਿਂ ਲੌ ਚਲਿ ਗਏ।
ਹੇਤੁ ਉਠਾਵਨਿ ਕੇ ਹਠ ਕਿਏ ॥੧੭॥
ਹੇਰਿ ਭੀਰ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਕੀ ਬਡੀ।
ਰਾਖੇ ਅਪਨਿ ਥਾਨ ਕੌ ਛਡੀ[4]।
ਤਰਜਤਿ ਬਰਜਤਿ[5] ਹੈਂ ਬਹੁਤੇਰੇ।
ਤਊ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਤਿ ਬਡੇਰੇ ॥੧੮॥

---

[1](ਧੁੜ) ਬੈਲਾਂ ਦੀ ਉਡਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

[*]ਇਹ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦਾ ਬਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕੁਤਵਾਲੀ ਹੁਣ ਤਕ ਓਥੇ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਸਗੰਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ। ਤਦੋਂ ਇਹ ਥਾਂ ਕੁਤਵਾਲੀ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪੰਥ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੁਤਵਾਲੀ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਕੇ ਕੁਤਵਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਨਵਾਇਆ।

ਪਿਛੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਮਸੀਤ ਬਨਾਈ, ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਬੀ ਕੀਤੀ। ੧੮੫੭ ਦੇ ਗਦਰ ਮਗਰੋਂ ਜੀਂਦ ਦੇ ਰਾਜੇ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੁੜ ਇਹ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਭੂਮੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਚਿਆ। ਹੁਣ ਪੱਥਰ ਦੀ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

[2]ਤੇ ਸੇ (ਸਿਪਾਹੀ) ਰਾਖੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਛੁਪਕੇ ਬੀ (ਕੋਈ) ਲੈ ਨ ਸਕਿਆ।

[3]ਧੜ।

[4]ਚੌਕੀਦਾਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਭਾਵ ਪਾਸੇ ਹਟ ਗਏ। ਮੁਰਾਦ ਹੈ ਕਿ ਲੁਬਾਣਿਆਂ ਨੇ ਬੈਲ ਬੇਵਸੇ ਤੇ ਮੁਹਤਾਣੇ ਹੋ ਗਏ ਵਾਂਙੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

[5]ਤਾੜਦੇ ਤੇ ਰੋਕਦੇ।

ਸਕਟਨਿ ਕੇ ਗਡਵਾਨ[1] ਪੁਕਾਰਤਿ।
ਗਨ ਬਨਜਾਰੇ ਊਚ ਉਚਾਰਤਿ।
ਗਰਦ ਉਡਨਿ ਤੇ ਛਾਦੇ[2] ਨੈਨ।
ਗਏ ਨਿਕਟਿ 'ਹਟਿ ਹਟਿ' ਕਹਿ ਬੈਨ ॥੧੯॥
ਦਾਵ ਤਕਾਇ ਸਕਲ ਦਿਸ਼ਿ ਦੇਖਾ।
ਗੁਰ ਮਾਇਆ ਬਿਰਮਾਇ ਅਸ਼ੇਖਾ।
ਧਰ ਦਿਸ਼ਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨ ਕਿਸ ਕੀ ਹੇਰੀ।
ਨਰ ਪੰਚਹੁਂ ਉਚਾਇ ਤਿਸਿ ਬੇਰੀ ॥੨੦॥
ਤਤਛਿਨ ਤੂਲ ਸਕਟ ਢਿਗ ਲਜਾਏ।
ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੀਚ ਪਹੁਢਾਏ।
ਕਰਤਿ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤਾ ਬੁਧਿ ਉਪਜਾਵੈਂ।
ਇਤ ਉਤ ਹੇਰਤਿ ਸਰਬ ਦੁਰਾਵੈਂ[3] ॥੨੧॥
ਘਨੀ ਤੂਲ ਤੇ ਛਾਦਨ ਕੀਨੇ।
ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋ ਸਕਹਿ ਨ ਚੀਨੇ।
ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮਨਾਇ[4] ਉਰ ਧਰੈਂ।
'ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਆਪ ਗੁਰ ਕਰੈਂ' ॥੨੨॥
ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਕੋ ਹਟਿ ਕਰਿ ਗਏ।
ਬੈਲਨ ਬੀਚ ਇਤਹਿ ਉਤ ਭਏ।
ਲਾਰਾ ਗਮਨਜੋਂ ਜਾਤਿ ਅਗਾਰੀ।
ਹਾਂਕਤਿ ਜਾਤਿ ਬੋਲਤੇ ਭਾਰੀ ॥੨੩॥
ਬਾਯੂ ਬ੍ਰਿਖਭਨ[5] ਧੂਲ ਉਡਾਈ।
ਸਭਿ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਬਿਲੋਚਨ ਛਾਈ।
ਪੁਰਿ ਕੇ ਪੌਰ ਨਿਕਸਿ ਜਬਿ ਗਏ।
ਸਕਟ ਤਜਾਰ ਚਲਿਬੇ ਕੌ ਭਏ ॥੨੪॥
ਆਇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇਖਨਿ ਲਾਗੇ।
ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੋ ਧਰ ਲਖਜੋ ਨ ਆਗੇ।
ਸਭਿਨਿ ਬਿਖੈ ਮਾਚਜੋ ਤਬਿ ਰੌਰਾ।
ਇਤ ਉਤ ਖੋਜਤਿ ਭੇ ਸਭਿ ਠੌਰਾ ॥੨੫॥

---

[1]ਗਾਡੀਵਾਨ।
[2]ਭਾਵ ਧੂੜ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ।
[3]ਛੁਪਾਂਵਦੇ ਹਨ।
[4](ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ) ਸਿਮਰਕੇ।
[5]ਹਨੇਰੀ ਤੇ ਬੈਲਾਂ ਨੇ।

ਮਨ ਮਹਿਂ ਮਾਨਜੋਂ ਅਧਿਕ ਅਚੰਭਾ।
ਇਹ ਕਿਨਹੂੰ ਬਡਿ ਦੰਭ ਅਰੰਭਾ।
ਕੇਤਿਕ ਦੌਰੇ ਜਾਇ ਨਿਹਾਰੇ।
ਬੈਲਨ ਸਹਿਤ ਜਿਤਿਕ ਬਨਜਾਰੇ ॥੨੬॥
ਏਕ ਏਕ ਕੌ ਤਰਜਤਿ ਧਰਿ ਧਰਿ[1]।
ਛੋਰਤਿ ਹੇਰਤਿ ਨਿਰਨੈ ਕਰਿ ਕਰਿ[2]।
ਤਿਮ ਹੀ ਬ੍ਰਿਖਭ ਛੂਛ ਕਰਿ ਹੇਰੇ।
ਅਪਰ ਨਰਨਿ ਖੋਜਤਿ ਫਿਰਿ ਫੇਰੇ ॥੨੭॥
ਇਮ ਦੇਖਤਿ ਸਕਟਨਿ ਢਿਗ ਆਏ।
ਗਿਨਹਿਂ ਏਕ ਕਮਤੀ ਹੁਇ ਜਾਏ।
ਗਡਵਾਵਨ ਕੋ ਤਰਜਤਿ ਕਹੈਂ।
'ਤੁਮ ਮਹਿਂ ਏਕ ਸਕਟ ਨਹਿਂ ਲਹੈਂ ॥੨੮॥
ਕਰਜੋ ਨਿਕਾਸਨਿ, ਕਹਾਂ ਦੁਰਾਯੋ?
ਤਿਸ ਮਹਿਂ ਗੁਰ ਕੋ ਧਰ ਤੁਮ ਪਾਯੋ।
ਦਿਹੁ ਬਤਾਇ ਨਤੁ ਕੈਦ ਕਰੈਂਗੇ।
ਮਾਰਿ ਮਾਰਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰੈਂਗੇ' ॥੨੯॥
ਗਾਡੀਵਾਨਨ ਸ਼ਰਧਾ ਧਾਰੀ।
-ਗਿਨਹਿਂ ਨ ਜਾਇਂ ਇਨਹੁ ਮਤਿ ਮਾਰੀ-।
ਨਿਰਭੈ ਹੁਇ ਕਰਿ ਬਾਕ ਬਖਾਨੈਂ।
'ਬਿਨਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਸ ਪ੍ਰਾਨਨਿ ਹਾਨੈ[3]? ॥੩੦॥
ਹਜ਼ਰਤ ਕੇ ਘਰ ਨਜਾਉਂ ਕਿ ਨਾਂਹੀ।
ਕੈਸੇ ਕਰਹਿ ਕੈਦ ਕੇ ਮਾਂਹੀ।
ਨਿਕਟਿ ਥਿਰੇ, ਹਮ ਗਏ ਨ ਕਜੋਂਹੂੰ।
ਦੇਖਿ ਖੋਜ ਲਿਹੁ ਭਾਵਹਿ ਜਜੋਂ ਹੂੰ' ॥੩੧॥
ਗਿਨਹਿਂ ਸਕਟ, ਸੋ ਗਿਨੇ ਨੇ ਜਾਂਹੀ।
ਪਿਖਿ ਕਰਿ ਲਖਜੋ -ਸਾਚ ਇਹੁ ਪ੍ਰਾਹੀਂ-।
ਪੁਰਿ ਮਹਿਂ ਗਰੀ ਗਰੀ ਫਿਰਿ ਹੇਰੀ।
ਪਾਇ ਨ ਖੋਜਿ[4] ਫਿਰੇ ਤਿਸ ਬੇਰੀ ॥੩੨॥

---

[1]ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਤਾੜਦੇ ਹਨ।
[2]ਵੇਖ ਵੇਖ ਕੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਕਰਕੇ ਛਡਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
[3]ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਸ਼ ਕਰੋਗੇ? ਲਿਖਾਰੀ ਦੀ ਉਕਾਈ ਨੇ 'ਕਿਮ' ਯਾ 'ਕਸ' ਦਾ ਪਾਠ 'ਕਿਸ' ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
[4]ਖੋਜ ਨਾਂ ਮਿਲਿਆ।

ਗਡਵਾਵਨ ਸਭਿ ਸੰਗ ਬਖਾਨੇ।
ਜੋਰਿ ਬ੍ਰਿਖਭ ਲੈ ਸਕਟ ਪਯਾਨੇ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਿ ਕੈ ਤਹਿਂ ਆਏ।
ਜਹਿਂ ਬਨਜਾਰੇ ਮਿਲਿ ਸਮੁਦਾਏ[1] ॥੩੩॥
'ਭਏ ਸਹਾਇਕ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪੇ।
ਕਿਸੀ ਦੁਸ਼ਟ ਕੋ ਨਾਂਹਿਨ ਜਾਪੇ[2]।
ਤੁਮ ਸਮੀਪ ਲਗਿ ਹਮ ਲੈ ਆਏ।
ਛਪਿ ਕਰਿ ਦੇਹੁ ਦਾਗ[3] ਕਿਸ ਥਾਏਂ ॥੩੪॥
ਬਿਲਮ ਕਰਨ ਕੀ ਬਾਤਿ ਨ ਆਛੇ।
ਤੁਰਕ ਅਚੰਭੈ ਖੋਜਤਿ ਪਾਛੇ।'
ਬਨਜਾਰੇ ਤਤਬੀਰ[4] ਬਿਚਾਰੀ।
'ਇਮ ਕੀਜਹਿ ਜਿਮ ਹ੍ਵੈ ਨ ਚਿਨਾਰੀ' ॥੩੫॥
ਛਪਰਨਿ ਕੇ ਘਰਿ ਕਿਤਿਕ ਬਨਾਏ।
ਤਿਨ ਮਹਿਂ ਬਸਤ ਹੁਤੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਵਸਤੁ ਸਕੇਲ ਨਿਕਾਰੀ ਸਾਰੀ।
ਚਿਖਾ ਤਿਨਹੁਂ ਕੇ ਬੀਚ ਉਸਾਰੀ ॥੩੬॥
ਨਰ ਗਨ ਮਿਲੇ ਕਾਜ ਤਤਕਾਲਾ।
ਕਰਤਿ ਭਏ ਧਰਿ ਭਾਉ ਬਿਸਾਲਾ।
ਸਭਿ ਛਪਰਨਿ ਕੋ ਅਗਨਿ ਲਗਾਈ।
ਚਿਖਾ ਬੀਚ ਤਹਿਂ ਅਧਿਕ ਜਲਾਈ ॥੩੭॥
ਕਾਸ਼ਟ ਬਹੁਤ ਘ੍ਰਿੱਤ ਗਨ ਡਾਰਾ।
ਲਗੀ ਹੁਤਾਸਨ ਲਾਟ ਉਦਾਰਾ।
ਅਰਧ ਜਲੀ ਤਬਿ ਰੌਰ ਮਚਾਯੋ।
'ਕਿਨਹੁਂ ਆਨਿ ਇਤ ਅਗਨਿ ਲਗਾਯੋ' ॥੩੮॥
ਇਤ ਉਤ ਫਿਰਤਿ ਬੁਝਾਵਤਿ ਮਨੋ।
ਦੂਰ ਕਿ ਨੇਰੇ ਸਭਿ ਨੇ ਸੁਨੋ।
ਦੌਰਿ ਦੌਰਿ ਕੇਤਿਕ ਚਲਿ ਆਏ।
ਬੁਝਹਿਂ ਨਹੀਂ, ਘਰ ਅਧਿਕ ਜਲਾਏ ॥੩੯॥

---

[1]ਸਾਰੇ ਮਿਲੇ (ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਸਨ)।
[2]ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾ।
[3]ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਓ।
[4]ਸਲਾਹ।

ਈਂਧਨ ਕੋ ਸੰਚੈ ਬਹੁ ਕਰਜੋ।
ਕਹਾਂ ਨਿਕਾਸਹਿਂ ਬੀਚ ਸੁ ਜਰਜੋ।
ਇਮ ਫਰੇਬ ਸਭਿਹਿਨਿ ਮਹਿਂ ਕਰ ਕੈ।
ਸਸਕਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੁਧਰਿ ਕੈ[੧] ॥੪੦॥
ਭਈ ਪ੍ਰਭਾਤਿ ਪੁਸ਼ਪ ਚੁਨਿ ਸੋਊ।
ਤਾਂਬ੍ਰ ਗਾਗਰੈਂ ਭਰਿ ਕਰਿ ਦੋਊ।
ਨੀਵੋਂ ਖਨਜੋ ਸੁ ਖਾਤ[੨] ਬਿਸਾਲਾ।
ਚਿਖਾ ਥਾਨ ਗਾਡੀ ਤਤਕਾਲਾ ॥੪੧॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਿ ਸਕਜੋ ਮਤਿ ਹੀਨੇ।
ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਸਕਾਰਨਿ ਕੀਨੇ।
ਘਨੋ ਤਿਹਾਵਲ ਤਬਿ ਕਰਿਵਾਯੋ।
ਸਿਖ ਸੰਗਤਿ ਸਭਿ ਮੇਲ ਬਨਾਯੋ ॥੪੨॥
ਸ਼ਬਦ ਰਬਾਬੀ ਮਿਲਿ ਤਹਿਂ ਗਾਯੋ।
ਕਰਿ ਅਰਦਾਸ ਸਭਿਨਿ ਬਰਤਾਯੋ।
ਜੋੜਮੇਲ ਇਮ ਕਰਿ ਸਭਿ ਰੀਤਿ।
ਸ਼ਰਧਾ ਧਰਤਿ ਅਧਿਕ ਮਨ ਪ੍ਰੀਤ ॥੪੩॥
ਚਿਖ ਸਥਾਨ ਪਰ ਛਾਨ[੩] ਛਵਾਈ।
ਦੀਪ ਜਲਾਵਤਿ ਰਹੇ ਸਦਾਈ।
ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਜਿਮ ਪੁਨਹਿਂ ਉਸਾਰਜੋ।
ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਬਿ ਨਹੀਂ ਉਚਾਰਜੋ ॥੪੪॥
ਕਥਾ ਬਿਖੈ ਅਵਸਰ ਜਹਿਂ ਪਾਊਂ।
ਸੋ ਸਭਿ ਨੀਕੀ ਰੀਤਿ ਸੁਨਾਊਂ।
ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਰਿਝਾਊਂ।
ਜਿਸ ਤੇ ਗੁਰ ਮਿਲਿਬੇ ਬਰ ਪਾਊਂ ॥੪੫॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਰੀਰ ਸਸਕਾਰਨ' ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅਾਂਸੂ ॥੬੭॥

---

[੧]ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।
[੨]ਟੋਆ।
[੩]ਛੱਪਰੀ।

੬੮. [ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਡਰ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਜ਼ਾਖਜ਼ਾ]

੬੭<<ਪਿਛਲਾ ਅੰਸੂ ਤਤਕਰਾ ਰਾਸਿ ੧੨ ਅਗਲਾ ਅੰਸੂ>>

ਦੋਹਰਾ: ਠੌਰ ਠੌਰ ਰੌਰਾ ਪਰਜੋ, 'ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਨਹਿਂ ਪਾਇ।
ਲੋਪ ਭਯੋ ਗੁਰ ਧਰ[1]ਅਬਹਿ, ਦੇਖਿ ਰਹੇ ਬਹੁ ਥਾਇਂ' ॥੧॥

ਚੌਪਈ: ਮੂਢ ਨੁਰੰਗੇ ਢਿਗ ਸੁਧਿ ਗਈ।
'ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਕੀ ਜੋ ਬਿਧਿ ਭਈ।
ਤਿਮ ਹੀ ਧਰ ਧਰਨੀ ਮਹਿਂ ਬਰਜੋ।
ਕੈ ਅਕਾਸ਼ ਮਹਿਂ ਊਰਧ ਚਰਜੋ ॥੨॥
ਕਿਸ ਹੂੰ ਤੇ ਕੁਛ ਜਾਇ ਨ ਜਾਨੀ।
ਭਯੋ ਲੋਪ ਦੇਖਤਿ ਅਗਵਾਨੀ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਚਰਜ ਕੋ ਤਬਿ ਸ਼ਾਹੂ।
ਰਹਜੋ ਬਿਸੂਰਤ ਬਹੁ ਮਨ ਮਾਂਹੂ ॥੩॥
ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਮਲ ਬਡ ਅਹੇ।
ਤਊ ਨ ਰੰਚ ਦਿਖਾਵਨਿ ਚਹੇ।
ਖਰੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗਨ ਰਖਵਾਰੇ।
ਧਰ ਸਿਰ ਦੁਰੇ[2] ਨ ਕਿਨਹੁਂ ਨਿਹਾਰੇ- ॥੪॥
ਭਨਹਿਂ ਮੁਲਾਨੇ 'ਜੇ ਦੁਰ ਗਏ।
ਤੁਮਹੁਂ ਕਾਜ ਅਪਨੇ ਕਰਿ ਲਏ।
ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨ ਮਾਨੀ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸੇ।
ਅਬਿ ਨਰ ਮਾਨਹਿਂ ਜਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ[3] ॥੫॥
ਸਭਿ ਕੇ ਉਰ ਡਰ ਹੋਹਿ ਬਿਸਾਲਾ।
ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਤੇ ਅਸ ਹਾਲਾ[4]।
ਸਮੁਝਾਯਹੁ ਬਹੁ ਬਾਰਿ ਘਨੇਰੇ।
ਨਹਿਂ ਮਾਨਜੋ ਹਠ ਠਾਂਨਿ ਬਡੇਰੇ ॥੬॥
ਸੁਨਿ ਕਰਿ ਭਨਹਿ ਮੂਢ ਚਵਗੱਤਾ।
'ਹਿੰਦੁ ਧਰਮ ਕੀ ਰਾਖੀ ਸੱਤਾ।
ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਭਯੋ ਨ ਸੋਈ।
ਕਲਮਾ ਪਠਹਿ ਤੁਰਕ ਜਗ ਹੋਈ' ॥੭॥
ਜਮਾਦਾਰ ਕੋ ਤਬਹਿ ਬੁਲਾਯਹੁ।

---

[1]ਧੜ।
[2]ਧੜ ਤੇ ਸਿਰ ਛੁਪ ਗਏ।
[3]ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀ ਕਹੋਗੇ।
[4]ਹੁਕਮ ਮੋੜਨ ਤੇ ਐਸਾ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਰਜਿ ਕਹਜੋ 'ਤੈਂ ਕਜਾ ਕਰਿ ਆਯਹੁ।
ਸਿਰ ਧਰ ਕੀ ਨ ਕਰੀ ਤਕਰਾਈ।
ਸਭਿ ਤੇ[1] ਕੋ ਲੈ ਗਯੋ ਚੁਰਾਈ' ॥੮॥
ਹਾਥ ਜੋਰਿ ਤਿਨ ਗਾਥ ਬੁਝਾਈ।
'ਸੀਸ ਸਮੈਂ ਨਰ ਥੇ ਸਮੁਦਾਈ।
ਸਈਯਦ ਅਰੁ ਉਮਰਾਵ ਮੁਲਾਨੇ।
ਖਰੇ ਰਹੇ ਕੁਛ ਗਯੋ ਨ ਜਾਨੇ ॥੯॥
ਮਹਾਂ ਫਤੂਰ ਧੂਰ ਜੁਤਿ ਬਾਯੂ।
ਬਹੀ ਬੇਗ ਤੇ ਪਿਖਿ ਨ ਸਕਾਯੂ।
ਪੁਨ ਬਨਜਾਰਨ ਕੇ ਗਨ ਬੈਲ।
ਚਲੇ ਜਾਤਿ ਪਾਵਤਿ ਬਡ ਐਲ[2] ॥੧੦॥
ਖਰੇ ਸੁਚੇਤ[3] ਸਿਪਾਹੀ ਖਰੇ।
ਰਖਵਾਰੀ ਧਰ ਕੇ ਤਰੁ ਤਰੇ[4]।
ਛਪਜੋ ਤਬਹਿ ਨਹਿਂ ਕੀਨਿ ਬਿਲੋਕਨਿ।
ਸਭਿ ਦਿਸ਼ਿ ਤੇ ਨਰ ਕੀਨੇ ਰੋਕਨਿ ॥੧੧॥
ਰਹੇ ਖੋਜ ਕਜੋਂਹੂੰ ਨਹਿਂ ਪਾਯੋ।
ਅਜ਼ਮਤ ਸੋਂ ਕੁਛ ਬਸ ਨ ਬਸਾਯੋ।'
ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਹੌਲ ਹੋਤਿ ਉਰ ਸ਼ਾਹੂ।
ਤਊ ਨ ਕਹਿ ਸਕਿ ਹੈ ਕਿਸ ਪਾਹੂ ॥੧੨॥
ਰਾਤ ਪ੍ਰਬਿਰਤੀ ਚਿੰਤ ਅਧੀਨਾ।
ਰੁਚਿ ਕਰਿ ਖਾਨਾ ਖਾਨ ਨ ਕੀਨਾ।
ਜਬਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਪਰ ਪਹੁੰਚਜੋ ਪਾਪੀ।
ਹਿਤ ਸੁਪਤਨਿ ਕੇ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਬਜਾਪੀ ॥੧੩॥
ਮਤੀਦਾਸ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਿਵਾਨ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸ਼ਹੀਦ ਭਯੋ ਤਿਸ ਥਾਨ।
ਅਪਰਾਧੀ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿ ਗਯੋ।
ਅਧਿਕ ਕ੍ਰੋਧ ਹਿਰਦੇ ਉਪਜਯੋ ॥੧੪॥
ਤਊ ਗੁਰੂ ਤੇ ਧਾਰਹਿ ਤ੍ਰਾਸ।

---

[1]ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲੋਂ।
[2]ਸ਼ੋਰ, ਰੌਲਾ [ਸੰਸ: ਇਲਾ = ਬਾਣੀ]
[3]ਤਕੜੇ ਸੁਚੇਤ।
[4]ਬ੍ਰਿੱਛ ਦੇ ਹੇਠ ਧੜ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ।

ਨਹਿਂ ਪਾਪੀ ਕੋ ਕੀਨਿ ਬਿਨਾਸ਼।
ਪਾਟੀ[1] ਤਬਿ ਪ੍ਰਯੰਕ ਕੀ ਗਹੀ।
ਡਾਰਯੋ ਉਲਟਿ ਗਿਰਯੋ ਤਰ ਤਹੀਂ[2] ॥੧੫॥
ਭੜਭੜਾਇ ਠਾਂਢੋ ਹੁਇ ਗਯੋ।
ਸ਼ਬਦ ਸ਼੍ਰਵਨ ਮਹਿਂ ਇਮ ਸੁਨਿ ਲਯੋ।
'ਦਿੱਲੀ ਪੁਰ ਮੈਂ ਜੇ ਸੁਪਤੈ ਹੈਂ।
ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਾਸ ਆਪਨੇ ਪੈ ਹੈਂ ॥੧੬॥
ਵਹਿਰ ਨਗਰ ਤੇ ਨਿਕਸਿ ਸਿਧਾਵੌਂ।
ਪਰਾਲਬਧ ਲੌ ਜੀਵਨ ਪਾਵੌਂ।
ਬਹੁਰ ਨਰਕ ਮਹਿਂ ਪਾਇ ਸਜ਼ਾਈ।
ਗੁਰੂ ਅਵੱਗਯਾ ਅਧਿਕ ਕਮਾਈ[3]' ॥੧੭॥
ਸੁਨਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਧਰਿ ਦਾਸ ਬੁਲਾਏ।
ਖਰੇ ਸਮੀਪ ਕਰੇ ਸਮੁਦਾਏ।
ਸੂਧਾ ਕਰਿਵਾਯੋ ਪਰਯੰਕ।
ਪੌਢਯੋ ਪੁਨ ਭੈਭੀਤ ਸਸ਼ੰਕ ॥੧੮॥
ਨੀਂਦ ਨ ਪਾਇ, ਨ ਜੁਟੇ ਬਿਲੋਚਨ।
ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਸੋਚਤਿ ਚਿਤ ਸੋਚਨ।
ਹਠ ਤੇ ਕਹਤਿ ਨ ਦੂਜੇ ਪਾਸ।
-ਹੋਹਿ ਨ ਹਜੋ ਹਿਯੇ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸ[4]- ॥੧੯॥
ਜਾਗਤਿ ਸਗਰੀ ਰਾਤਿ ਬਿਤਾਈ।
ਖਰੇ ਪਾਹਰੂ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸੁ ਆਈ[*]।
ਆਦਿ ਨਿਵਾਜ ਅਨਿਕ ਉਪਚਾਰ।
ਕਰਤਿ ਭਯੋ ਮੱਜਨ ਕੋ ਧਾਰਿ ॥੨੦॥
ਬ੍ਰਿੰਦ ਕਲਾਮ ਪਢੀ ਬਹੁ ਬਾਰੀ।
ਆਯਹੁ ਉਠਿ ਪੁਨ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ।
ਬੀਤਯੋ ਜਥਾ ਦੁਸ਼ਟ ਕੇ ਸੰਗ।
ਕਹੌਂ ਬਹੁਰ[5] ਮੈਂ ਅਖਿਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ॥੨੧॥

---

[1]ਬਾਹੀ।
[2]ਓਥੇ ਹੀ ਹੇਠ ਡਿਗ ਪਿਆ।
[3]ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਵੱਗਯਾ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਕਮਾਈ ਹੈ।
[4]ਇਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਰ ਹੈ (ਕਿ ਮੇਰੀ) ਨਿੰਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
[*]ਪਾ:-ਬਿਤਾਈ।
[5]ਫੇਰ ਕਹਾਂਗਾ।

ਦਿੱਲੀ ਮਹਿਂ ਨਹਿਂ ਸੁਪਤਨਿ ਪਾਯੋ।
ਰਹਜੋ ਵਹਿਰੀ ਹੀ ਉਰ ਡਰਪਾਯੋ।
ਇਹਠਾਂ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਪੂਰਨਿ ਰਾਸ਼ਿ।
ਜਿਮ ਰਵਿ ਬਰਤਹਿ ਬਾਰਹਿਂ ਮਾਸ[੧] ॥੨੨॥
ਤਿਮ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਮਹਿਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।
ਬਰਨਜੋਂ ਬਰ ਵਿਚ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸਿ।
ਏਕ ਰਾਸਿ[੨] ਜਿਮ ਸੂਰਜ ਚਲੇ।
ਬਹੁਰ ਦੂਸਰੀ ਗਮਨਤਿ ਮਿਲੇ ॥੨੩॥
ਤਿਮ ਗੁਰੁਤਾ ਰਥ ਪਰ ਅਸਵਾਰ[੩]।
ਉਦੇ ਜਗਤ, ਬਿਨਸਜੋ ਅੰਧਕਾਰ।
ਗਿਰਾ[੪] ਸਮੂਹ ਰਿਸ਼ਮ[੫] ਜਿਨ ਕੇਰੀ।
ਸਿੱਖੀ ਆਤਪ[੬] ਦਿਪਹਿ ਬਡੇਰੀ ॥੨੪॥
ਬ੍ਰਹਮ ਗਜਾਨ ਜਿਨ ਤੇਜ ਬਿਲੰਦ[੭]।
ਭਗਤਿ ਸੁ ਗਤਿ ਕੇ ਬਸੀ ਮੁਕੰਦ[੮]।
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕਨਿ ਪੰਥ ਅਨੇਕ।
ਕਹੈਂ ਕਹਾਂ ਲਗਿ ਉਡਨਿ ਬਿਬੇਕ[੯] ॥੨੫॥
ਗਨ ਕੋ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪਿ ਗਯੋ[੧੦]।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭਿ ਊਪਰ[੧੧] ਭਯੋ।
ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਅਨੰਤ।
ਇਹ ਪੰਕਜ ਜਿਤ ਕਿਤ ਬਿਕਸੰਤਿ[੧੨] ॥੨੬॥
ਤੋਮ ਤੇਜ ਤੁਰਕੇਸ਼ ਤਮੀਪਤਿ[੧੩]।
ਫੀਕੋ, ਪਰਜੋ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਯੋ ਹਤਿ।

---

[੧]ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ।
[੨]ਇਕ ਰਾਸ਼ੀ ਵਿੱਚ।
[੩](ਸਤਿਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਸੂਰਜ) ਗੁਰਤਾ ਦੇ ਰਥ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ।
[੪]ਬਾਣੀ।
[੫]ਕਿਰਨਾਂ (ਗੁਰੂ ਸੂਰਜ) ਦੀਆਂ।
[੬]ਸਿੱਖੀ ਰੂਪੀ ਧੁੱਪ।
[੭]ਬ੍ਰਹਮ-ਗਜਾਨ ਰੂਪੀ ਬੜਾ ਤੇਜ।
[੮]ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਚਾਲ ਦੇ ਵਸੀ ਹਨ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤੇ (ਗੁਰੂ ਜੀ)।
[੯]ਤਾਰਿਆਂ ਵਤ ਹਨ ਭਾਰੀ (ਵਿਵੇਕ ਭਾਵ) ਗਿਣਤੀ ਕਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਰਾਂ।
[੧੦]ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਛਪ ਗਿਆ।
[੧੧]ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉਤੋ ਦੀ।
[੧੨]ਏਕ ਕਵਲ (ਵਤ) ਜਿਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਖਿੜ ਰਹੇ ਹਨ।
[੧੩]ਨੁਰੰਗੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਤੇਜ ਚੰਦ ਸਮ ਹੈ।

ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਕੁਚਲਣੀ ਨਿਸ਼ਾ ਬਿਨਾਸ਼ੀ[੧]।
ਹਿੰਦੂ ਕੋਕ[੨] ਪਾਇਂ ਸੁਖਰਾਸੀ ॥੨੭॥
ਸਹਿਤ ਮੁਲਾਨੇ ਨੌਰੰਗ ਚੋਰ[੩]।
ਛੀਨਤਿ ਧਰਮ ਦਰਬ ਕਰਿ ਜੋਰ[੪]।
ਸੋ ਲੱਜਤਿ ਦਬਕਜੋ[੫] ਦੁਖ ਭਰਜੋ।
ਦਿੱਲੀ ਪੁਰਿ ਤੇ ਕਾਢਨਿ ਕਰਜੋ ॥੨੮॥
ਪੀਰ ਚਕੋਰ ਭਏ ਅਨਮਨੇ[੬]।
ਕੁਮੁਦ ਤੁਰਕ[੭] ਮੁਰਝਾਵਤਿ ਘਨੇ।
ਬਾਂਗ ਪੁਕਾਰੂ ਜੰਬੁਕ ਮੋਟੇ[੮]।
ਦੁਰਨਿ ਲਗੇ ਜਿਤ ਕਿਤ ਚਿਤ ਖੋਟੇ ॥੨੯॥
ਕਾਜ਼ੀ ਪੇਚਕ[੯] ਭੇ ਮਤਿ ਅੰਧੇ।
ਤੂਸ਼ਨਿ ਹੁਇ ਬੈਠੇ ਜਨੁ ਬੰਧੇ[੧੦]।
ਤਮਚਰ[੧੧] ਜਾਤਿ ਅਨਿਕ ਜੇ ਅਹੈਂ।
ਸੇ ਉਮਰਾਵ ਆਦਿ ਦੁਖ ਲਹੈਂ ॥੩੦॥
ਇਮ ਸੂਰਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਉਦੇ।
ਤਮ ਅੱਗਜਾਨ ਸਮੀਪ ਨ ਕਦੇ।
ਕਰਾਮਾਤ ਜੁਤਿ ਅਨਿਕ ਅਨੰਦੇ[੧੨]।
ਨਾਨਾ ਬਰਨ ਖਿਰੇ ਅਰਬਿੰਦੇ[੧੩] ॥੩੧॥
ਗਨ ਜੱਗਜਾਸੀ ਭੌਰ ਲੁਭਾਏ।
ਮਹਿਦ ਪ੍ਰੇਮ ਮਕਰੰਦਹਿ ਪਾਏ।
ਸਿੱਖੀ ਬਹੁ ਸੁਗੰਧਤਾ ਭਈ।
ਸਗਰੇ ਜਗਤ ਪਸਰ ਕਰਿ ਗਈ ॥੩੨॥

---

[੧]ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਰੂਪੀ ਖੋਟੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਗਈ।
[੨]ਹਿੰਦੂ ਰੂਪੀ ਚਕਵੇ।
[੩]ਮੁਲਾਣਿਆਂ ਸਮੇਤ ਚੋਰ ਨੁਰੰਗਾ।
[੪]ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਧਨ ਜੋਰ ਕਰਕੇ ਖੋਂਹਦਾ ਸੀ।
[੫]ਸੋ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਦਬ ਗਿਆ।
[੬]ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਏ।
[੭]ਤੁਰਕਾਂ ਰੂਪੀ ਕਵੀਆਂ।
[੮]ਮੁਲਾਣੇ ਮੋਟੇ ਗਿਦੜ।
[੯]ਉਲੂ।
[੧੦]ਮਾਨੋ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ।
[੧੧]ਅਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਮ ਚੜਿੱਕਾਂ ਆਦਿ।
[੧੨]ਕਰਾਮਾਤ ਸਹਿਤ ਸਿੱਖ ਅਨੇਕਾਂ ਅਨੰਦ ਹੋਏ।
[੧੩]ਇਹ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਕਵਲ ਖਿੜੇ ਹਨ।

ਸੱਤਿਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸ਼ੁਭ ਸਾਰ।
ਜਹਿਂ ਕਹਿਂ ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਦਾਰ।
ਜਿਸ ਕੋ ਪਾਇ ਸੁਖੀ ਜਗ ਭਯੋ।
ਸਭਿ ਮਹਿਂ ਸੁਜਸੁ ਗੁਰਨਿ ਕੋ ਥਿਯੋ ॥੩੩॥
ਕਹਜੋ ਗ੍ਰਿੰਥ ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਕੇਰੋ।
ਪਠਨ ਸ਼੍ਰਵਨ ਫਲ ਪਾਇ ਬਡੇਰੋ।
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੇ ਅਨਿਕ ਬਿਲਾਸਾ।
ਗੁਪਤ ਬਿਦਤ ਸਭਿ ਹੋਹਿਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ ॥੩੪॥
ਅਜਰ ਜਰਨ ਆਦਿਕ ਗੁਨ ਘਨੇ।
ਸਭਿ ਕੋ ਜਾਨਹਿਂ, ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭਨੇ।
ਸੁਨਹਿ ਅਸੁਤ, ਸੁਤ ਕੋ ਚਿਤ ਬਾਂਛੇ[1]।
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਸਹਿਤ ਗੁਨ ਆਛੇ[2] ॥੩੫॥
ਸੁਨਹਿ ਦਾਰਿਦੀ ਧਨ ਕੋ ਪਾਵੈ।
ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿਂ ਸ਼ਰਧਾ ਬਿਰਧਾਵੈ।
ਜੁਗ ਲੋਕਨਿ ਕੱਲਜਾਨ ਉਪਾਵੈ।
ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਉਰ ਉਪਜਾਵੈ ॥੩੬॥
ਕਲਮਲ ਬਿਨਸਹਿਂ ਨਾਮ ਸੁਧਜਾਵਨ।
ਸਨੇ ਸਨੇ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਮਨ ਪਾਵਨ।
ਭਗਤਿ ਵਿਰਾਗ ਰਿਦੇ ਉਪਜੰਤਿ।
ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸੰਤ ॥੩੭॥
ਮੋ ਮਹਿਂ ਸ਼ਕਤਿ ਨ ਹੁਤੀ ਬਿਸਾਲਾ।
ਵਧਤਿ ਲਾਲਸਾ ਰਹੀ ਸੁ ਚਾਲਾ[3]।
ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਆਪ ਬਨਿਵਾਈ[4]।
ਦਾਸ ਜਾਨਿ ਮੁਝ ਦਈ ਬਡਾਈ ॥੩੮॥
ਸੁਰਸਰਿ ਸਮ ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਪਾਵਨ।
ਜਿਸ ਕੇ ਮਿਲੇ ਪਾਪ ਗਨ ਜਾਵਨਿ।
ਨਿੰਦਕ ਮੂਰਖ ਮਤਸਰ ਧਾਰੀ।
ਰਾਸ਼ਭ, ਮਹਿਖ, ਕੋਲ ਸਮ ਭਾਰੀ[5] ॥੩੯॥

---

[1]ਪੁੱਤ੍ਰ ਰਹਤ (ਪੁਰਸ਼) ਪੁੱਤ੍ਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਕੇ ਸੁਣੇ।
[2](ਪੁੱਤ੍ਰ) ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ।
[3]ਲਾਲਸਾ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਚਾਲ ਵਧਦੀ ਰਹੀ।
[4](ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ) ਆਪ ਬਨਵਾਈ।
[5]ਗਧੇ, ਮੱਝੀਆਂ, ਸੂਰਾਂ ਵਰਗੇ ਭਾਰੀ (ਮੂਰਖ ਹਨ ਓਹ)।

ਖੌਰੂ ਪਾਇ ਕੁਬਚ ਕো ਭਾਖੈਂ।
ਦੂਖਤਿ ਕਰਨਿ ਗਾਂਦਲੀ ਕਾਖੈਂ[1]।
ਸੋ ਝਖ ਮਾਰਤਿ ਰਹੈਂ ਕੁਪੱਤੇ।
ਬਿਗਰਹਿ ਨਹਿਂ ਕਬਹੂੰ ਰਸ ਅੱਤੇ[2] ॥੪੦॥
ਸਾਰਦ ਚੰਦ ਬਦਨ ਬਰ ਸਾਰਦ[3]।
ਬੰਦੌਂ ਪਰ ਅਰਬਿੰਦਨਿ ਸਾਰਦ[4]।
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਦਸ ਧਜਾਇ।
ਬੰਦੌਂ ਬਾਰਿ ਬਾਰਿ ਸਿਰ ਨਜਾਇ ॥੪੧॥

ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਿੰਥੇ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸੇ ਕਵਿ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਿਚਤਾਯਾਂ ਭਾਖਾਯਾਂ ਨਵਮ ਗੁਰੂ 'ਸ੍ਰੀ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਸੰਗ' ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟ ਸ਼ਸ਼ਟੀ ਅੰਸੂ ॥੬੮॥

ਇਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸ਼ ਰਾਸ਼ਿ ਸਮਾਪਤੰ ਮਸਤ ਸ਼ੁਭ ਮਸਤ ॥

[ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਰਾਸ਼ਿ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ]

---

[1]ਕੀਰਤੀ ਨੂੰ ਦੁਖਿਤ ਕਰਨਾ (ਏਹ ਕਥਾ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਨੂੰ) ਗੰਧਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

[2]ਪਰ ਅਤਿ ਰਸ (ਵਾਲੀ ਕਥਾ) ਨਹੀਂ ਵਿਗੜੇਗੀ ਭਾਵ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਨ ਦਿਆਂਗਾ। (ਅ) ਪਰੰਤੂ ਅਤਜੰਤ ਰਸ ਵਾਲੇ (ਪ੍ਰੇਮੀ) ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਗੜਦੇ (ਭਾਵੇਂ ਇਰਖਾਲੂ ਝਖ ਮਾਰਦੇ ਰਹਿਣ)।

[3]ਸਰਦ ਰੁਤ ਦੇ ਚੰਦ ਵਰਗਾ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੇ ਉੱਜਲ ਮੁਖ ਹੈ (ਜਿਸ ਸ਼ਾਰਦਾ ਦਾ)।

[4](ਤਿਸ) ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਦੇ।